T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ÂGEHÎ'NİN RİYÂZÜ'D-DEVLE ADLI ESERİ

vr.117b-vr.175b

(GİRİŞ-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SILA GÜNEY

İSTANBUL 2013

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ÂGEHÎ'NİN RİYÂZÜ'D-DEVLE ADLI ESERİ

vr.117b-vr.175b

(GİRİŞ-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SILA GÜNEY

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. MESUT ŞEN

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Sıla GÜNEY'in "Âgehî'nin Riyâzü'd-devle Adlı Eseri vr. 117b - vr.175b (Giriş - Metin - Dizin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu ile~~ başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Prof.Dr. Mesut ŞEN	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof.Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof.Dr. Ahmet KANLIDERE	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ...02../10..../ 2013 tarih ve 2013/18-6..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **I**
ÖN SÖZ ..... **III**
ÖZET ..... **V**
ABSTRACT ..... **VI**
KISALTMALAR VE İŞARETLER ..... **VII**
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ ..... **IX**
1. GİRİŞ **1**
1.1. ESER HAKKINDA BİLGİ **1**
1.1.1. Eserin yazarı 1
1.1.2. Eserin nüshaları 4
1.1.3. Eserin içeriği 6
1.2. ESERİN İMLÂ ve DİL ÖZELLİKLERİ **7**
1.2.1. İmlâ özellikleri 7
1.2.1.1. Ünlülerin imlâsı 7
1.2.1.2. Ünsüzlerin imlâsı 8
1.2.1.3. Diğer imlâ özellikleri 9
1.2.1.4. Kısaltma 10
1.2.1.5. İkili imlâya sahip kelimeler 11
1.2.1.6. Yanlış yazımlar 11
1.2.1.7. Bitişik yazımlar 11
1.2.2. Dil özellikleri 12
1.2.2.1. Ses bilgisi 12
1.2.2.1.1. Ünlüler 12
1.2.2.1.2. Ünsüzler 14
1.2.2.2. Şekil bilgisi 18
1.2.2.2.1. Yapım ekleri 18
1.2.2.2.2. İsimler 23
1.2.2.2.3. Sıfatlar 25
1.2.2.2.4. Zarflar 27

1.2.2.2.5. Zamirler 28
1.2.2.2.6. Fiiller 30
1.2.2.2.7. Edatlar.....39
2. METİN.....46
3. DİZİN.....136
4. KAYNAKÇA.....558

ÖN SÖZ

Orta Asya Türk tarihinin son döneminin en önemli yerli kaynaklarından birisi *Riyâzü'd-devle* adlı Çağatayca tarih kitabıdır. Bu kitap Çağataycanın son dönem önemli şair ve yazarlarından Muhammed Rızâ Âgehî (1804-1879) tarafından 1844 yılında yazılmıştır.

Riyâzü'd-devle, Âgehî'nin bir külliyat olarak nitelendirebileceğimiz Hîve hanları tarihiyle ilgili çalışmalarının bir parçasıdır. 1813-1825 yılları arasında Hîve'de geçen tarihî olayları anlatan *Firdevsü'l-ikbâl*'den sonra yazılmıştır. Eser, Allah Kulı Han devri (1825-1842) tarihi olup Rahîm Kulı Sultan döneminin ilk iki yılını da kapsamaktadır. Rus işgalinden önce Orta Asya Türk tarihi ve son dönem Çağatay edebiyatı hakkında bilgi vermesi bakımından eserin incelenmesi oldukça önemlidir.

Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin T 82 numarada kayıtlı bulunan *Riyâzü'd-devle* adlı eserin 117b-175b varaklarını kapsamaktadır. Eserin 1b-117a varakları Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü doktora öğrencisi Funda Gökçe Bağcı tarafından Prof. Dr. Mesut Şen'in danışmanlığında doktora tezi olarak çalışılmaktadır. Eserin geri kalan kısmı 175b-204b varakları Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kalbinur Ebey, 204b-234b varakları ise Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Beste Küçükkaya tarafından Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır.

Çalışma giriş, metin ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserin yazarı, nüshaları, içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında eser imla, ses ve şekil özellikleri bakımından örneklerle ele alınmıştır.

Metin bölümü eserin belirtilen bölümleri arasındaki yerlerin transkripsiyonlu metnini içermektedir. Eserin transkripsiyonlu metni oluşturulurken metnin bölüm, paragraf ve noktalama işaretleri ile yorumlanmasına çalışılmıştır. Metinde yer alan ayet, hadis, Arapça ibareler ve Farsça şiirler Arap harfleriyle gösterilmiştir. Bu bölümde orijinal metnin varak ve satır numaraları da belirtilmiştir.

Dizin bölümü ise metindeki tüm kelimelerin alfabetik dizinini içermektedir. Burada tüm kelimelerin yanında birleşik yapılara da yer verilmiştir. Arapça dua, ibare ve tabirlerin bütün olarak ele alındığı dizin bölümü sayesinde metnin kelime hazinesi ortaya konmuş olmaktadır. Kelimelerin almış olduğu ekler ve kullanım şekilleri hakkında da bu dizin sayesinde bilgilere ulaşılabilmektedir. Kelimelere metindeki anlamlarına bağlı kalınarak verilen anlamlar, metnin anlaşılmasını daha da

kolaylaştırmış olmaktadır. Kelimelerin farklı anlamları sıra numaralarıyla belirtilmiştir. Kelimenin almış olduğu ek veya birlikte kullanıldığı kelimelerle farklı anlamlar oluşturduğu durumlarda bunların anlamlandırılması da yapılmıştır. Alıntı kelimelerin hangi dilden oldukları ve asıl şekilleri de belirtilmiştir. Özel kişi, yer ve kavim adları hakkında da metne bağlı kalınarak kısa bilgiler verilmiştir.

Bu çalışmayı almamı sağlayan, çalışmam sırasında bilgisiyle ve sabrıyla desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Mesut ŞEN'e, tez izleme komitesindeki hocalarım Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ ve Prof. Dr. Ahmet KANLIDERE'ye, yazmış olduğu dizin programı sayesinde çalışmanın dizininin oluşmasını sağlayan hocam Prof. Dr. Ceval KAYA'ya şükranlarımı sunuyorum.

ÖZET

Çağatayca, Türk dilinin Orta Asya'da 15.-20. yüzyılları arasındaki dönemine verilen addır. Bu tarihî Türk lehçesinin ilk dönemi ve Nevaî ile gelişen klasik dönemi hakkında araştırma ve çalışma yapılmıştır. Ancak son devri hakkında yapılan çalışmalar azdır.

Bu çalışmada Çağataycanın son devirlerine ait *Riyâzü'd-devle* adlı bir tarih kitabı incelenmiştir. Bu kitap Âgehî tarafından 19. yüzyılın ilk yarısında yazılmıştır. Rusların Orta Asya'yı işgalinin hemen öncesine kadar Orta Asya, özellikle Hîve Hanlığı tarihini anlatan yerli bir kaynak olarak *Riyâzü'd-devle*, hem dili hem de konusu bakımından önemlidir.

Elinizdeki çalışma *Riyâzü'd-devle*'nin 117b-175b varakları arasındaki bölümü üzerinde yapılmıştır. Çalışmada eserin yazarı, nüshaları ve içeriği hakkında bilgi verildikten sonra metnin imlâ ve dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Metnin transkripsiyonu yapılmış, en sonunda da dizinine yer verilmiştir.

Bu çalışma sayesinde Orta Asya Türk tarihinin 18.-19. yüzyılları hakkındaki bilgilerimiz artmış, son dönem Çağatayca dilinin kelime hazinesi hakkındaki araştırmalara da katkıda bulunulmuş olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çağatayca, Riyâzü'd-devle, Türk dili, Orta Asya Türk tarihi, Âgehî.

ABSTRACT

Chagatay language is the name of the age between 15th-20th centuries in which Turkish language was used in Central Asia. Many researches and studies have been done about the first period of this Turkish dialect and classic period which was developed by Nevaî. However, studies about the last period of Chagatay language have decreased recently.

In this study, a history book called *Riyâzü'd-devle* which belongs to last periods of Chagatay language was examined. This book was written at the beginning of the 19th century by Âgehî. *Riyâzü'd-devle* which is a local book that narrates the history of Khive Khanete and Central Asia before Russian occupation is important because of both its language and theme.

This study has been done on the part of 117b-175b sheets of the book. This study focused on spelling and language features of the text after giving information about the author, other copies and content of the text. Transcription of the text was done and there is an index at the end.

Thanks to this study, we have more information about Central Asia Turkish History in 18th-19th century and also a contribution has been done to the last period of Chagatay language and its vocabulary.

Key words: Chagatay language, Riyâzü'd-devle, Turkish language, History of Turks in Middle Asia, Âgehî

KISALTMALAR ve İŞARETLER

a	Her bir varağın ön yüzü
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m	Adı geçen makale
Ar.	Ar.
AÜDTCF	Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi
b	Her bir varağın arka yüzü
bk.	Bakınız
c.	Cilt
C.C.	Codex Comanicus
Çağ.	Çağatayca
Çev.	Çeviren
E.T.	Eski Türkçe
Far.	Farsça
Hak.	Hakaniye (Karahanlı) Türkçesi
Har.	Harezmce
Hz.	Hazret-i
İA	İslam Ansiklopedisi
İÜ	İstanbul üniversitesi
İÜEF	İstanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi
k.a.	Kişi adı
krş.	Karşılaştırınız
kv.a.	Kavim adı
mec.	Mecaz, mecazen
Moğ.	Moğolca
S.	Sayı
s.	sayfa
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDED	Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TDK	Türk Dil Kurumu Yayınları
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Tkm.	Türkmen Türkçesi
TTK	Türk Tarih Kurumu Yayınları

vd.	Ve diğerleri
y.a.	Yer Adı
yay.	Yayınları
<	Kelimenin kaynağını gösterir.
[ ]	Eksik yazılmış kısımlardaki onarımı gösterir.
{ }	Tekrarları gösterir.
+	İsim tabanına gelen ek
-	Fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek
~	Değişik iki şekli gösterir.
/	Eklerdeki şekilleri gösterir. Dizinde varak numaraları ile satır numaralarını ayırmak için kullanılmıştır.
?	Şüpheli durumu belirtir.

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا	a, e, ā
آ	a, ā
ا ی, ی	é, ı, i, ī
ء	ʾ
ب	b, p
ت	t
ث	ṯ
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f

ق	ḳ
ك	k, g, ñ
نك	ñ
ل	l
م	m
او	o, ö, u, ü, ū
ن	n
ه	a, e, h
و	v, ü, u, ū, o, ö
ى	ı, i, ī, y

1. GİRİŞ

1.1. ESER HAKKINDA BİLGİ

1.1.1. Eserin yazarı

Muhammed Rıza Âgehî (1809-1974), son dönem Çağatay edebiyatının önemli şair, tarihçi ve mütercimlerindendir. Hîve yakınlarında Kiyat'ta doğmuştur. Türkistan'ın büyük şair ve âlimlerinden olan amcası Şir Muhammed Mûnis'in yanında yetişmiştir.

1829'da Mûnis'in ölümü üzerine Hîve Hanlığı'nda yüksek bir memuriyet olan mîrâblığa (sulama nâzırlığı) getirildi. 1839'da Hîve Hanı Allah Kulı Han emriyle amcasının yarıda bıraktığı Hîve tarihi *Firdevsü'l-ikbâl*'i tamamlamakla görevlendirildi.

"Mîrâblık vazifesinde bulunduğu sırada 1829'da ölen Şir Muhammed Mûnis'in bıraktığı boşluk yeğeni ve talebesi Âgehî mahlaslı Muhammed Rızâ tarafından dolduruldu. Amcasının yerine tayin edilen bu değerli şair ve müellif kıymetli şiirlerden başka, mühim tarihî eserler de vücuda getirmiştir… Mensur eserlerini tıpkı Mûnis gibi, güzel ve itinalı bir üslupla yazan Âgehî, onları sık sık manzum parçalar ile süslemekte amcasından daha ileri gitmiştir. Nazım tekniğine tamamiyle hakim, kudretli bir şair olan Âgehî'nin aşk ve şarap şiirlerinden başka, şahname tarzında cenk safhalarını tasvir eden şiirler yazmakta da mahareti olduğu görülüyor."[1]

Âgehî, 1851'de hastalığı yüzünden mîrâblıktan ayrıldı ve bundan sonraki hayatını eser telifiyle geçirdi. Özbek edebiyat tarihçileri onu Nevaî'den sonra Çağatay edebiyatına yön veren en etkili isim olarak görmektedirler:

"Zahirüddin Babür'ün zamanına kadar olan edebiyatımıza ayrı olarak bakıldığında, Özbek şairleri içinde 'en çok ve güzel' şiir yazan şair diye Şir Nevai gösteriliyordu. Bu edebi muhit nokta-i nazarından Babür'den sonraki edebiyatımızı gözden geçirip bu iki şairden ayrı olarak böyle bir tespitte bulunsak böyle bir zaruret olsa şüphesiz, Agehi üzerinde durmamız gerekecektir. Çünkü hem ortaya koyduğu icadi mirasının toplamı yönüyle hem de edebiyatımız ve kültürümüze yapmış olduğu hizmetlerden ve nihayet şahsi iktidarı, sanatsal yönü ve kudreti sebebiyle Nevai'den sonra edebiyat tarihimizde Agehi kadar kuvvetli bir sanatkar olmasa gerek."[2]

[1] F. Köprülü "Çağatay Edebiyatı", İA, c. 3, s. 321, MEB yay. İstanbul, 1993.
[2] Âgehî, Eserler (6 ciltlik), Neşrge Teyyarlovçı: Gulam Kerimov, Gafur Gulam Namıdagi Edebiyat ve Sanat Neşriyatı c. I, s. 5, Taşkent, 1971-1972.

Âgehî'nin başarısında iyi bir medrese eğitimi almış olmasının yanında içinde yetiştiği edebî muhit olan Orta Asya'nın kültür merkezi Harezm de büyük rol oynamıştır:

"Harezm'de yüksek tarım kültürü çok eski devirlerde yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu yüksek tarım kültürü, Mısır, Mezopotamya, hem de Doğu'nun başka memleketlerine kadar bu coğrafyadan yayılmıştır. Bu yüksek tarım kültürü, o devirde modern ilimlerin gelişmesine de tesir etmiştir. Bu coğrafyada ilmin büyük simaları Ebu Abdullah El Harezmî, Muhammed Musa El Harezmî, Ma'mun Akademisi'ni yöneten meşhur âlim Birunî, Zemahşerî gibi âlimler, şairler, tarihçiler ve edipler yetişmiştir."[3]

"Agehi aynı çağda yaşadığı Munis Harezmi ve bu devirdeki meşhur şair, alim ve edipler ile yakın ilişkilerde bulunmuştur. Yaşadığı çağdan önceki devirlerde eserler veren sanatçıları da çok iyi öğrenen Agehi, özellikle Nevai'yi çok iyi etüd etmiştir. Fars dilini çok iyi bilmesi, bu edebiyatın ürünlerini de tanımasına yardımcı olmuş ve onun şairlik yönünün gelişmesinde çok etkili olmuştur."[4]

Âgehî'nin şairliği dışında ele alınması gereken diğer yönleri tarihçiliği ve tercümanlığıdır. Eserlerinin sayısı ve çeşitliliği bakımından amcası ve hocası olan Mûnis'e göre daha üretken bir yazar olduğunu söyleyebiliriz. Sadî Şirazî'nin *Gülistan*'ı, Camî'nin *Yusuf u Züleyha*'sı, Nizamî'nin *Heft Peyker*'i, Hilalî'nin *Şah u Geda*'sı onun edebî eserlerden yapmış olduğu tercümelerdendir. Keykavus'un *Kabusname*'si, Muhammed Varis'in *Zübdetü'l-hikayet*'i, Mahmud b. Şeyh Ali'nin *Miftahü't-talibin*'i, Mahmud Münşi ibn Hoca Beka'nın *Tezkire-i Mukimhani*'si, Muhammed Nasır'ın *Tarih-i Cihankuşe-i Nadirî*'si Hüseyin b. Ali Kaşifî'nin Ahlak-ı Muhsinî'si, Muhammed b. Havendşah'ın *Ravzatü's-sefâ*'sı, Rıza Kulu Han'ın *Ravzatü's-sefâ-yi Nasırî*'si, *Tabakât-ı Ekberşâhî* ve *Şerh-i Delâil-i el-hayret* adlı eserler ise onun tarihî eserlerden yapmış olduğu tercümelerdendir.

Âgehî'nin *Riyâzü'd-devle* adlı eseri dışında Hîve hanları tarihiyle ilgili beş eseri vardır:

Firdevsü'l-ikbâl: Bu eseri Muhammed Munis yazmaya başlamış ve Âgehî tamamlamıştır. Eser efsanevî rivayetten başlayıp 1925 yılına kadar Harezm'de meydana gelen tarihî olayları anlatır. Eserin altı el yazma nüshası olup bunlardan ikisi Leningrad'da, dört tanesi ise Taşkent'te saklanmaktadır.[5]

---

[3] K. Münirov, Âgehi (İlmî ve Edebî Faaliyeti), ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, s.3, Taşkent, 1959.
[4] F. Tekin, Muhammed Rıza Agehi, Türklük Bilimi Araştırmaları, 9, s. 271, Sivas, 2000.
[5] Âgehî'nin orijinal ve tercüme eserlerinin el yazma nüshaları ve onların saklandığı kütüphaneler için bk. Feridun Tekin. "Muhammed Rıza Agehi", a.g.m., s. 276-281.

Zübdetü't-tevârih: Rahim Kulı Han'ın şehzadelik ve hanlık zamanından bahseden eser (1843-1846) *Riyâzü'd-devle*'nin devamı mahiyetindedir. Eserin beş nüshası bulunmaktadır. Bunlardan ikisi Leningrad'da, üç tanesi de Taşkent'te saklanmaktadır.

Firdevsü'l-ikbâl, *Riyâzü'd-devle* ve *Zübdetü't-tevârih* eserlerinin birer nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde de mevcuttur.

Câmi'ü'l-vakıât-ı Sultanî: Eser 1856-1857 yılları arasında yazılmış olup 1846-1855 yılları arasında Harezm'de meydana gelen olayları anlatmaktadır. Bu devirde Hîve hanlığında Muhammed Emin Han ve onun savaşta ölmesinden sonra oğlu Abdullah Han ve nihayet Kutluk Murad hükümdarlık yapmaktaydı. Eserin bir nüshası Taşkent'te, bir nüshası da Leningrad'da bulunmaktadır.

Gülşen-i Devlet: Hîve hanlığında Seyyid Muhammed Bahadırhan'ın hükümranlık sürdüğü 1856-1864 yılları arasındaki tarihî olayları anlatan bir eserdir. Eser; Özbek ve Türkmen boylarının isyanlarını, bu isyancıların Rus hükümdarlarından yardım isteme nitelikteki mektuplarını, Hîve hanlığı tarafından alınan önlemleri ve memleketteki başıbozukluğu ayrıntılı olarak anlatmaktadır. Eserin iki nüshası Taşkent'te, diğer iki nüshası da Leningrad'da bulunmaktadır.

Şâhid-i İkbâl: Âgehî'nin Harezm tarihine ait son eseridir. Eser II. Muhammed Rahim Han devrinde (1865-1910); 1864-1872 yılına kadar meydana gelen tarihî olayları anlatmaktadır. Tek nüshası Leningrad'dadır.

Âgehî'nin ayrıca *Ta'vizü'l-aşıkîn* adlı bir divanı vardır. Bu divan, onun şair yönüyle de ustalığını kanıtlamaktadır. Bu eserde sosyal, ahlakî ve aşk konulu gazeller, muhammes, müseddes, rubai, mesnevi ve diğer nazım şekillerindeki şiirleri içermektedir. Bu eser üzerinde bir doktora tezi çalışması yapılmıştır.[6]

"Agehi, devrinin ileri görüşlü bir kişisi sıfatında, içinde yaşadığı toplumun hayatını çok derin bir şekilde inceleyen, dünyadaki birçok olayı anlamaya çalışan birisidir. O hayata, topluma gerçekçi bir gözle bakmış; bunun sonucunda eserlerinde toplumun esasını teşkil eden bütün yönler ve kişiler ele alınmıştır. O eserlerinde devrinin önemli siyasi, ahlaki ve toplumsal meselelerine de parmak basmıştır."[7]

[6] Feridun Tekin, Agehî Divanı (Ta'vizü'l-aşıkîn)'nın Dil Özellikleri -Ses ve Şekil Bilgisi-, Atatürk Üniversitesi, yayınlanmamış doktora tezi, Erzurum 2001.
[7] Rahmet Mecidî, "Agehî Lirikası", ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, s. 17-18, Taşkent, 1963.

1.1.2. Eserin nüshaları

Nüshalarla ilgili en ayrıntılı bilgiyi Yuri Bregel vermektedir:[8]

1. Leningrad nüshası: Rusya Leningrad Şubesi Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü Türkçe Yazmaları Bölümü'nde C 571 numarasıyla kayıtlıdır. 613 yaprak, 17 satır, 245x145-160x75 mm boyutundadır.[9] Tarihsizdir. Mûnis ve Âgehî'nin kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları nüshadır.

2. Leningrad nüshası: Rusya Leningrad Şubesi Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü Türkçe Yazmaları Bölümü'nde E6-I numarasıyla kayıtlıdır. 1b-263a, 25 satır, 490x285-355x175 mm boyutundadır. 1273/1856-57'de Harezm'de kopyası yapılmış nüshadır. Mûnis ve Âgehî'nin *Şahid-i İkbal*'i hariç bütün tarihi çalışmaları birinci cildin ilk bölümünü oluşturmaktadır. Leningrad'da bulunan biri müellif nüshası olan bu iki nüsha, karşılaştırmalı olarak Mûnis ve Âgehî'nin biyografileri, nüshaların özellikleri, kaynakları ve telif safhalarını ihtiva eden bir girişle birlikte Yuri Bregel tarafından neşredilmiştir.

3. İstanbul nüshası: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde T 82 numarasıyla kayıtlıdır. 1050 yapraktır ve 17 satırdır. Tarihsizdir ancak 1878'den önce kopya edildiği tahmin edilmektedir. Eserlerden *Firdevsü'l-ikbâl* ve *Zübdetü't-tevârih*'in birer nüshasını da içermektedir. İstanbul nüshası E6-I Leningrad nüshasının az rastlanan önemsiz değişiklerle tekrar edildiği nüshadır. Metnin en karakteristik özelliği -dur ek fiilinin -durur ve geçmiş zaman eklerinin (-di gibi) devam eden geçmiş zaman (-p turur) şeklinde neredeyse sistematik bir şekilde değiştirilmesidir. Bregel'e göre bu kesinlikle katibin yaptığı işin sonucudur ve orijinal metinle ne de ikinci edisyonuyla alakası yoktur.[10] Bu nüsha hakkında bilgiyi Abdülkadir İnan vermiştir.[11] Bu çalışmamızda bu nüshanın neşri yapılmıştır. T 82 numarasıyla kayıtlı bulunan bu nüshanın sayfa numaralandırma işlemi yapılırken 207. sayfa numaralandırılmayıp 208. sayfaya geçilmiştir.

4. Özbekistan nüshası: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El yazması Nüshalar Bölümü'nde 821/I numarasıyla kayıtlıdır. 259 yapraklıdır. 1267/1851'de Harezm'de kopyası yapılmıştır. Bu nüsha Âgehî'nin *Firdevsü'l-ikbâl* ve *Zübdetü't-tevârih*'ini de içermektedir.

---

[8] Yuri Bregel, *Shir Muhammad Mirab Munis and Muhammad Rıza Mirab Agahi, Fırdaws Al-ıqbāl (Hıstory of Khorezm)*, Brill, Leiden-Boston-Köln 1999.
[9] Bu ayrıntıya Milli Kütüphane'nin tez tarama kataloğundan ulaşılmaktadır.
[10] Yuri Bregel, a.g.e.,44
[11] Abdülkadir İnan, "*XIX. Asır Türkistan Şair ve tarihçilerinden Şir Mehmet Munis 1778-1829*", Azerbaycan Yurt Bilgisi, c. 2, s. 17-20, İstanbul, 1933.

5. Özbekistan nüshası: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El yazması Nüshalar Bölümü'nde 5364/I numarasıyla kayıtlıdır. 259 yapraklıdır. 1321/1904'te Harezm'de kopyası yapılmıştır. Bu nüsha Âgehî'nin *Firdevsü'l-ikbâl* ve *Zübdetü't-tevârih*'ini de içermektedir.

6. Özbekistan nüshası: Özbek Fen Bilimleri Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü El yazması Nüshalar Bölümü'nde 275/ I numarasıyla kayıtlıdır. 299 yapraktır. Harezm'de 1328/1910'da kopyası yapılmıştır. Bu nüsha Âgehî'nin *Zübdetü't-tevârih*'ini de içermektedir.

7. Helsinki nüshası: Bu nüsha Helsinki Üniversitesi Kütüphanesi'nde Or. 46 numarasıyla kayıtlıdır. 906 yapraktır. 1873'ten önce kopya edildiği tahmin edilmektedir. Nüsha E6-I Leningrad nüshasının yorumunu içerir. Çok dikkatli yazılmamıştır. Âgehî tarafından yazılan kısımlar E6-I'daki ile aynı edisyondadır.

1.1.3. Eserin içeriği

Riyâzü'd-devle, Allah Kulı Han devri (1825-1842) tarihi olup Rahim Kulı Sultan döneminin de ilk iki yılını içine almaktadır. 1813-1825 yılları arasında Hîve hanlığı tarihî olaylarını anlatan *Firdevsü'l-ikbâl* adlı eserden sonra 1844'te yazılmıştır.

"Harezm halkının hayatı ile ilgili çok kıymetli bilgiler veren bu eser; su kanalları, yeni binalar kurma, Rusya ile olan ilişkiler, Hîve Hanı Allah Kulı Han'ın Horasan'a ve başka vilayetlere yaptığı sayısız seferleri anlatmaktadır."[12]

Çalışmamız Hîve hanlığı son dönem tarihi ve klasik sonrası Çağatay edebiyatı için en önemli yerli kaynak olan *Riyâzü'd-devle*'nin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T 82 kayıtlı nüshasının 117b-175b varakları arasındaki olayları kapsamaktadır.

Firdevsü'l-ikbâl ve Âgehî üzerine araştırmalar yapan K. Münirov, Şeyh Süleyman'ın *Lugat-i Çağatay* adlı eserinden, söz konusu eserin kıymeti hakkında naklen şunları aktarmaktadır:

"a) Ebulgazi Bahadır Han'ın tarihî eserlerini devam ettirmiştir.

b) Ebulgazi Han kendi eserinde maksadına uygun gelmediği için hayal ürünü olaylara yer vermiştir. Munis ise Ebulgazi Han'ın hükümranlık kıldığı devirden önceki ve onun han olduğu dönemdeki olan olayları ve ayrıca Ebulgazi Han tarafından aktarılmayan hadiseleri de anlatmıştır.

c) Harezm'de köklü soya sahip olan kişilerin hayatı hakkında bilgiler verilmiştir.

ç) Çöller, Aral gölü, Amuderya'nın önceki yatağı, ve Hacim Han'ın hanlığı döneminde Amuderya'nın yatağının değiştirilmesi hakkında ilgi çekici coğrafi bilgiler ve bunun gibi Şahabad ormanı, Bend Sultan hakkında bilgiler de mevcuttur.

d) Eserdeki materyaller tanık olunmuş gerçek olaylar olup, kronolojik bir yapıya sahiptir.

e) Yazar, eserini yazarken sözlü ve yazılı kaynakları dikkatli bir şekilde inceledikten sonra değerlendirmeyi uygun görmüştür.

f) Eser, ilmî bir dille kaleme alınmıştır.

g) Kitapta anlatılan olaylar birbirleri ile çelişkiye düşülmeyecek mükemmellikte ilişkilendirilmiştir."[13]

Firdevsü'l-ikbâl'in devamı olarak nitelendirilen *Riyâzü'd-devle* için de bu özellikleri söylemek mümkündür.

---

[12] F. Tekin, Muhammed Rıza Agehi, Türklük Bilimi Araştırmaları, 9, s. 280, Sivas, 2000.

[13] K. Münirov, Munis, Agehî ve Beyaniyning Tarihiy Eserleri, ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, s. 17-18, Taşkent, 1960.

1.2. ESERİN İMLA VE DİL ÖZELLİKLERİ

1.2.1. İmla özellikleri

Elimizdeki metin oldukça okunaklı bir ta'liktir. Çoğunlukla hareke kullanılmamıştır. Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında genellikle orijinal imlâya uyulmuştur. Metnin imlâsında en çok göze çarpan şey, noktalı harflerin noktalarının zaman zaman unutulması veya yanlışlıkla fazla nokta konmasıdır. Kimi zaman noktaların yerlerinin değiştiği de görülmektedir.

1.2.1.1. Ünlülerin imlası

1.2.1.1.1. *a* ünlüsünün imlası

1.2.1.1.1.1. Ön seste

Ön seste çoğunlukla (آ), nadiren (ا) ile gösterilir.

aġır 163b/09	آغير	ara 120a/17	ارا	andın 120a/01	آندين
aḳa 143b/08	آقا	altun 122b/10	آلتون	asıġ 159b/17	آسيغ

1.2.1.1.1.2. İç seste

İç seste her zaman (ا) ile gösterilir.

alar 118a/05	آلار	çapıp 155a/06	چاپيب	kalġan 129a/11	قالغان
sarı 118b/13	ساری	barça 117b/15	بارچه	yañlıġ 117b/06	يانكليغ

1.2.1.1.1.3. Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

ara 120a/17	ارا	bala 130a/15	باله	ḳara 147a/14	قرا
barça 117b/15	بارچه	çaġa 130a/15	چاغه	bayġa 173a/13	بايغه

1.2.1.1.2. *e* ünlüsünün imlası

1.2.1.1.2.1. Ön seste

Ön seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

erg 124b/15 ارک

eyledi 121a/14 ايلادی

1.2.1.1.2.2. İç seste

İç seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

köterip 123b/17	كوتاريب	tiledi 118a/06	تيلادی
yiberdi 123a/07	ييباردی	ötkerip 131a/04	اوتكاريب

1.2.1.1.2.3. Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

bile 117b/07	بيله	içre 120b/02	ايچرا
özge 124a/06	اوزكا	yigirme 130a/09	ييكرمه

1.2.1.1.3. *é - ı - i* ünlülerinin imlası

1.2.1.1.3.1. Ön seste

Ön seste her zaman (ای) ile yazılmaktadır:

érse 125b/16 ایرسه içmek 122b/12 ایچماک

içre 120b/02 ایچرا élgide 118b/01 ایلکیدا

1.2.1.1.3.2. İç seste

Son seste her zaman (ی) ile yazılmaktadır:

ağır 163b/09 آغیر kéldi 119b/07 کیلدی

bir 119a/06 بیر téve 120a/15 تیوه

1.2.1.1.3.3. Son seste

Son seste her zaman (ی) ile yazılmaktadır:

altı 143a/07 آلتی ini 136b/13 اینی

né 120b/10 نی yılḳı 120a/16 ییلقی

1.2.1.1.4. *o - ö - u - ü* ünlülerinin imlası

Metinde bu dört ünlü de aynı işaretlerle gösterilmektedir. Bu ünlülerin birbirlerinden farklarını belirten herhangi bir işaret kullanılmamıştır.

1.2.1.1.4.1. Ön seste

Ön seste her zaman (او) ile gösterilir:

ol 118a/03 اول öz 121b/05 اوز üçün 118a/06 اوچون

oğul 153b/03 اوغول ulus 118a/01 اولوس üze 119b/14 اوزا

1.2.1.1.4.2. İç seste

İç seste her zaman (و) ile gösterilir:

burun 157a/12 بورون söz 166b/08 سوز yol 125a/16 یول

boyun 123b/17 بویون tün 164b/13 تون köñül 129a/16 کونکول

1.2.1.1.4.3. Son seste

Son seste her zaman (و) ile gösterilir:

bu 118a/05 بو yürüp 127a/02 یوروب

utru 135b/10 اوترو su 120a/01 سو

1.2.1.2. Ünsüzlerin imlası

1.2.1.2.1. *ç* ünsüzünün imlası

Metinde *ç* ünsüzü çoğunlukla (چ) harfiyle yazılmıştır. Nadir birkaç örnekte (ج)'li yazılışlara rastlanmaktadır. Bu tür yazılışlardan asılları *ç*'li olanlar metinde *ç*'li olarak gösterilmiştir.

barça 117b/15 بارچه ḳılıç 129b/15 قیلیچ çıḳıp 123a/17 چیقیب
çapavul 164a/15 چپاول köçürdi 142b/04 کوچوردی barġaç 160b/05 بارغاچ

1.2.1.2.2. *p* ünsüzünün imlası

Metinde *p* ünsüzü her zaman (پ) harfiyle yazılmıştır. Ancak *-p* ve *-bAn* zarf-fiil eklerindeki *b* ünsüzleri her zaman (ب) harfiyle yazılmıştır:

çapavul 164a/15 چپاول eyleben 118a/02 ایلابان çapıp 155a/06 چاپیب
kirpigi 164a/14 کیرپیکی bağlap 119a/09 باغلاب sıpḳarıp 143b/12 سیپقاریب

1.2.1.2.3. *s* ünsüzünün imlası

Türkçe kelimelerdeki *s* ünsüzü her zaman (س) harfi ile yazılmıştır:

saḳladı 153a/09 ساقلادی üsti 143a/15 اوستی ḳaysı 119b/12 قایسی
ulus 118a/01 اولوس sunup 158b/16 سونولب su 120a/01 سو

1.2.1.2.4. *t* ünsüzünün imlası

Türkçe kelimelerdeki *t* ünsüzü her zaman (ت) harfi ile yazılmıştır:

altun 122b/10 آلتون toy 118a/06 توی yurtdın 132b/13 یورتدین
atı 123b/06 آتی tört 121a/08 تورت utru 135b/10 اوترو

1.2.1.2.5. *ñ* ünsüzünün imlası

Metinde *ñ* ünsüzü Çağatay Türkçesinin bir karakteristiği olarak daima (نك) ile yazılmıştır:

aña 118a/05 آنکا saña 126a/04 سنکا mañlay 133b/14 مانکلای
köñül 129a/16 کونکول yañlıġ 117b/06 یانکلیغ yañı 156a/07 یانکی

1.2.1.3. Diğer imla özellikleri

1.2.1.3.1. Hareke kullanılması

Metin harekesiz bir metindir. Ancak zaman zaman gerek Türkçe gerek alıntı kelimeler üzerinde harekeleme yapıldığı görülmektedir. Metinde en çok üstün, ötre ve şedde, nadiren de esre ve tenvin kullanılmaktadır.

Metindeki harekelerin kullanılma sebeplerinin başlıcaları şunlardır:

1.2.1.3.1.1. Genel kullanım

Bazı kelimelerin başka kelimelerle karışma ihtimali olmadığı halde bu kelimeler üzerinde zaman zaman harekeleme yapıldığı görülmektedir. Bu harekelemenin doğru okunuşu teyit etmek maksadıyla yapıldığı anlaşılmaktadır:

ammā 123b/01 امّا ḫuṣūṣan 132a/16 خصوصاً sur‘at 123b/01 سُرعت

1.2.1.3.1.2. Telaffuzu yansıtmak amacıyla kullanım

Bazı kelimelerde telaffuzu yansıtmak amacıyla harekeleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülebilmektedir.

Aşağıdaki örneklerde asıl şekilleri farklı olan kelimelerin asıl şekillerinden sonra < işareti kullanılmıştır:

usārat 166a/11 < Ar. asārat اُسارت

öyle 122b/10 < eyle < E.T. ayla اُیلا

yüber- 153a/08 < yüber- یُبار

usr 162a/01 < Ar. asr اُسر

1.2.1.3.1.3. Bağlaç olan vav'ı göstermek amacıyla kullanım

İki veya daha fazla kelimeyi birbirine bağlayan vav yerine çok sık olarak ötre kullanılmıştır. Bu kullanım manzumelerde mensur metinlere göre daha fazladır.

ʿayş u surūr 118a/03 عیشُ سرور

ḥall u ʿaḳd 118b/01 حلُ عقد

zīb u tazyīn 127a/17 زیبُ تزیین

1.2.1.3.2. Alıntı kelimelerin imlası

Metinde Arapça veya Farsça kelimelerin orijinal imlası çoğunlukla muhafaza edilmiştir. Arapça ya da Farsça olan kişi yahut yer isimlerinin yazımında da bu kurala uyulmuştur. Ancak birkaç kelimede farklı yazılışlar olduğu da görülmektedir. Aşağıda farklı yazılmış bazı kelimelere örnekler verilmiştir:[14]

	Metindeki Şekli	Asıl şekil
arzāl 133b/09	ارزال	ارذال
şān 170b/04	شان	شأن
tavam 118a/12	توم	توأم

1.2.1.4. Kısaltma

Metinde Uygur imla geleneğinin Çağatay Türkçesine bir yansıması olarak tüm ünlüler genellikle gösterilmiştir. Ancak çok kullanılan kelimelerde bu kuralın dışına çıkılabilmektedir. Bilhassa özel isimlerde bu hususiyet daha belirgindir.

1.2.1.4.1. Özel adlarda kısaltma

Ḳurbān-ḳulı 131a/13 قربانقلی

Berdi Biy 136a/12 بردی بی

Yomut 127b/15 یموت

1.2.1.4.2. Yaygın olarak kullanılan bazı kelimelerde kısaltma

biy 139b/16 بی ḳanatı 139a/16 قناتی ḳırḳ 138a/08 قرق

ḳara 133b/10 قرا savaş 163b/10 سواش yigirme 130a/09 ییکرمه

[14] Harekelemeden kaynaklanan farklı şekiller için bk. Telaffuzu yansıtmak amacıyla kullanım bölümü.

1.2.1.5. İkili imlâya sahip kelimeler

Bazı kelimelerin birbirinden farklı şekillerde yazıldıkları görülmektedir: ayaġ 168a/15 ~ ayaḳ 129a/11, ḳaygu 126a/03 ~ ḳayḳu 123b/03, bile 117b/07 ~ ile 119b/11, ne 119a/10 ~ né 120b/10, bol- 118a/10 ~ ol- 119a/03, yiber- 123a/07 ~ yüber- 153a/08, yür- 171b/12 ~ yürü- 171b/10.

1.2.1.6. Yanlış yazılımlar

Metinde bir imlâ özelliği olarak görmediğimiz yanlış yazılmış bazı kelimelere rastlanmaktadır. Bunlardan bazılarının sentaksa uymadığından dolayı müellif ya da müstensih tarafından dalgınlıkla yazılmış olmaları mümkündür. Yanlış yazılımların bir kısmı ise nokta, harf veya kelime eksikliğinden ya da fazlalığından kaynaklanmıştır. Metinde eksik yazılan unsurlar [ ] işareti içine alınarak tamir edilmiştir. Bu tür yanlışlar metinde dipnot olarak belirtilmiştir. Yanlış yazılımlara şu örnekler verilebilir:

Metindeki şekil	**Düzeltilmiş şekil**	**Metindeki şekil**	**Düzeltilmiş şekil**
purşış	pursış 134a/10	bīmā	bīmā[r] 135a/15
şarfī	şarḳī 143b/16	küffā	küffā[r] 147b/11
alıdıġa	aldıġa 150b/03	laḥṭa	laḥẓa 173b/03

2.2.1.7. Bitişik yazımlar

Ayrı kelimeler oldukları halde bitişik olarak yazılan bazı yazılımlara da rastlanmaktadır. Bunların bazıları özel ad olarak kullanılan kelimelerdir: anın-dék 172b/17, Yegren-ḳulı 131a/13, ol-ḥażrat 127b/17, andaḳ-kim 136b/11.

1.2.2. Dil özellikleri

1.2.2.1. Ses bilgisi

1.2.2.1.1. Ünlüler

Metinde *a, e, é, ı, i, o, ö, u, ü* olmak üzere dokuz tane ünlü vardır.

1.2.2.1.1.1. *é - i* meselesi

Karahanlıcada kök hecede bulunan *e* sesi 14. yüzyıldan sonra *i*'li şekillerde yazılmaya başlanmıştır. Ancak *Nehcü'l-ferâdis* gibi bazı harekeli metinlerde *i*'li şekillerin üzerine konan üstün işareti bu sesin *e* ile *i* arasında bir sese dönüştüğünü akla getirmiştir. Çağatay metinlerinde bu ses *i*'li yazılmaktadır. Bu imladan dolayı Çağatay metinlerinde bu sesin kapalı *é*'ye dönüştüğü kabul edilmektedir.

Metnimizde bazı kelimelerin hem *é* hem de *e* ile yazıldığı görülmektedir. Bu yazılışın kaynağı konusunda genel görüş, Eski Türkçe kök hece *e*'sinin Çağatay Türkçesi metinlerinde tamamen *é* şekline dönüştüğü yönündedir. Ancak metnimizde imlanın genel temayülünü görebilmemiz açısından bu sesin iki şekline de yer verilmiştir. Bu tür ikili yazılmış bazı kelimeler ve sayıları şu şekildedir:

e'li yazılışlar		*é*'li yazılışlar	
ne	15	né	23
Tenri	1	Ténri	9
yeti	2	yéti	3
keñ	1	kéñ	6

1.2.2.1.1.2. Ünlü değişmeleri

1.2.2.1.1.2.1. *ı > a* değişmesi

yaġaç (Çağ. yıġaç < E.T. ıġaç) "ağaç" 172b/12

Bu değişime alıntı kelimelerde de rastlanmıştır: *ʿayāl* (< Ar.ʿiyāl) "çoluk çocuk" 130a/09, *ḳuraltay* (< Moğ. ḳuriltay) "kurultay" 120a/06.

1.2.2.1.1.2.2. *ü > e* değişmesi

bölek (< E.T. bölüg) "bölük" 164a/03, *köter-* (< E.T. kötür-) "kaldırmak" 121b/02.

1.2.2.1.1.2.3. *o > a* değişmesi

yalıḳ- (< E.T. yolıḳ-) "rastlamak, karşılaşmak" 119a/01.

1.2.2.1.1.2.4. . *ü > i* ve *u > ı* değişmesi

Eski Türkçedeki *-ġaru/-gerü* eklerinin ünlüleri metinde daima düzdür: *ilgeri* (< ilgerü) "ileri" 126b/10, *taşḳarı* (< taşġaru) "dışarı" 126b/05, *yoḳarı* (< yoḳġaru) "yuḳarı" 173b/13.

1.2.2.1.1.2.5. *u > a* değişmesi

balta (< E.T. baltu) "balta" 141a/04, *orta* (< E.T. ortu) "orta" 126b/17.

1.2.2.1.1.2.6. *e > ü* değişmesi

Eski Türkçe bazı kelimelerdeki *e* sesleri benzeşme yoluyla metinde yuvarlaklaşarak *ü*'ye dönüşmüştür: *üy* (< Çağ. öy ~ üy; Gedaî'de év; C.C. öv < Hak. Har. ew < E.T. eb) "ev" 120b/01.

1.2.2.1.1.2.7. *ı > u* değişmesi

Eski Türkçe bazı kelimelerdeki *ı* sesleri metinde yuvarlaklaşarak *u*'ya dönüşmüştür: *oḳu-* (< oḳı-) "okumak" 171a/12, *tavuşḳan* (< tabışġan) "tavşan" 145b/10.

1.2.2.1.1.2.8. *a > u* değişmesi

ordu (< Moğ. orda) "ordu" 127a/09.

1.2.2.1.1.3. İncelme

Eski Türkçede kalın sırada olan bazı kelimeler metinde tamamen ince sıraya geçmiştir:

öyle (< ayla) "öyle" 122b/10, *yürü-* (< yorı-) "yürümek" 126b/15

1.2.2.1.1.4. Ünlü uyumu

İki çeşit ünlü uyumu vardır:

1.2.2.1.1.4.1. Kalınlık-incelik uyumu

Metinde kalınlık incelik uyumu genel itibarıyla sağlamdır. Kalın ünlülü kelimeler kalın ünlülü, ince ünlülü kelimeler de ince ünlülü ekler alırlar: *ayaḳıġa* "ayağına" 141b/13, *bégge* "beye" 136b/17, *ḳılduḳ* "kıldık, yaptık" 152a/04, *üylük* "evlik" 173a/17.

Metinde alıntı kelimelerin çoğuna kalın ünlülü ek getirilmesi genel bir temayüldür: *ḫızmatıġa* "hizmetine" 138b/02, *ʿācızlıḳ* "acizlik" 128b/02, *avvalraḳ* "daha önce, önceden" 173b/07.

Ancak içinde *g, k* sesi bulunan alıntı kelimelerde genellikle ince ünlülü ekler getirilmektedir: *ḥīla-gerlik* "hilecilik" 160b/04, *silkige* "ipine" 157a/01.

Bununla birlikte hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde bu temayüle uymayan örneklere de rastlanmaktadır. Bu durumu J. Eckmann Özbekçenin etkisine bağlamaktadır.[15] Özellikle üçüncü şahıs iyelik eki almış kelimelerden sonra gelen eklerde uyum dışına çıkılmıştır:

sözıġa "sözüne" 162a/11

üstıġa "üstüne" 135b/06

[15] J. Eckmann: Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu yayınları, 113, Ankara 1996.

ṭarīḳıġa “yoluna” 138a/14

1.2.2.1.1.4.2. Düzlük yuvarlaklık uyumu

Düzlük yuvarlaklık uyumuna göre *o, ö, u, ü* yuvarlak ünlülerinden birini bünyelerinde barındıran kelimeler *ı, i, u, ü* ünlülü eklerden sadece *u, ü*'lü olanlarını alırlar.

İncelenen metinde kök ve gövdelerde genel olarak düzlük yuvarlaklık uyumuna bağlılık görünmekle birlikte aykırı örnekler de bulunmaktadır: *altun* “altın” 122b/10.

Eklerde düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırılık ise kök ve gövdelere göre daha yaygındır. Bunun sebebi uyumu bozan bu eklerin ya kapalı-düz ya da kapalı-yuvarlak biçimde kalıplaşmış olarak kullanılmalarıdır. Bu eklerin yer aldığı örneklerden bazıları şöyledir: *mülkin* “mülkünü” 137a/12, *avvalġı* “birinci” 159a/16, *bolmış* “olmuş” 151b/14.

1.2.2.1.1.5. Ünlü düşmesi

Türkçenin her döneminde olduğu gibi vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi olayına metnimizde de rastlanmaktadır. Ünlü düşmesi genellikle organ adlarında, zaman belirten kelimelerde ve zarflarda meydana gelmektedir: *aġzıġa* (< aġızıġa) “ağzına” 129a/04, *boynın* (< boyunın) “boynunu” 162a/12, *köñli* (< köñüli) “gönlü” 164a/14, *yıġna-* (< yıġına-) “toplamak, bir araya getirmek” 168a/06.

Kelimelerin birleşmeleri sırasında da ünlü düşmesi görülebilir: *birbiridin* (< biri biridin) “birbirinden” 119b/15.

1.2.2.1.1.6. Ünlü birleşmesi

Ünlü ile biten bir kelime ünlü ile başlayan başka bir kelime ile birleştiğinde bu iki ünlü birleşmektedir. Bu tür durumlarda ortaya çıkan yeni ünlü ya önceki ünlüye ya da sonraki ünlüye benzer. Bu olay sonucunda bir darlaşma, bir büzüşme veya bir kısılma olayı meydana gelmektedir. Bu birleşmeler sonucunda genellikle kalıcı nitelikte kelimeler ortaya çıkmaktadır: *néçük* (< néçe ök) “nasıl” 172a/03.

1.2.2.1.2. Ünsüzler

1.2.2.1.2.1. Ünsüz değişmeleri

1.2.2.1.2.1.1 *b* > *m* değişmesi

Geniz sesinden önce *b* > *m* değişmesi Eski Türkçe döneminde ortaya çıkmış bir gelişme olup incelenen metinde de varlığını devam ettirmektedir: *men* (< ben) “ben” 146b/15, *miñ* (< biñ) “bin (sayı)” 128b/05, *min-* (< bin-) “binmek” 124b/04.

Ancak bu değişme Doğu Türkçesinde Genel Türkçenin aksine içinde geniz sesinin bulunmadığı kelimelere de yansımıştır. Bu özellik metnimizde de görülmektedir: *ıuz* (< buz) "buz" 135a/11.

1.2.2.1.2.1.2. *b* > *w* >*v* değişmesi

Eski Türkçedeki kelime ortasındaki veya sonundaki *b*'ler Karahanlıca ve Harezmcede *w*'ye Çağataycada ise *v*'ye dönüşmüştür: *évür-* (< Har. ewür-) "çevirmek, döndürmek" 168b/13, *tavuşḳan* (< E.T. tabışġan) "tavşan" 145b/10, *téve* (< Har. tewe < E.T. tebe) "deve" 120a/15.

1.2.2.1.2.1.3. *b* > *w* >*y* değişmesi

Eski Türkçedeki kelime ortasındaki veya sonundaki *b*'ler Karahanlıca ve Harezmcede *w*'ye Çağataycada ise *y*'ye dönüşmüştür: *üy* (< Çağ. öy ~ üy; Gedaî'de év; C.C. öv < Hak. Har. ew < E.T. eb) "ev" 120b/01.

1.2.2.1.2.1.4. *p* > *f* değişmesi

Hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülebilir: *Fulad*[16] (< Far. pūlād) "polat, çelik" 150b/06, *tofraḳ* (< toprаḳ) "toprak" 141a/08.

1.2.2.1.2.1.5. *d* > *z̲* > *y* değişmesi

Eski Türkçe kelime ortası veya sonundaki *d* sesleri Karahanlıca ve Harezmcede *z̲*'ye dönmüştür. Bu ses Çağataycada tamamen *y*'leşmiştir. Metnimizde de bu durum geçerlidir: *ayaḳ* (< Hak. Har. a*z̲*aḳ < E.T. adaḳ) "ayak" 129a/11, *ḳayġu* (< Hak. Har. ḳa*z̲*ġu < E.T. ḳadġu) "kaygı, keder" 126a/03, *kéy-* (< Hak. Har. ke*z̲*- < E.T. ked-) "giymek" 124b/07.

Ancak bazı kelimelerde bu değişim olmamıştır: *ḳuduḳ* (< Har. ḳuduġ) "kuyu" 149b/11.

Bir kelimede ise bu *y*'nin *g*'ye dönüştüğü görülmüştür: *égе* (< Hak. i*z̲*i < E.T. idi) "sahip"

1.2.2.1.2.1.6. *ḳ* > *h̲* değişmesi

toh̲tat- (< toḳtat-) "durdurmak, alıkoymak" 165a/05, *yah̲şı* (< yaḳşı) "güzel, iyi, hoş" 128b/02

1.2.2.1.2.1.7. *ḳ/ġ* > *w* > *h̲* değişmesi

Eski Türkçe ve Karahanlıcada kelime ortası ve sonundaki *ḳ/ġ*'lar Harezmcede *w*'ye dönüşür. Bu ses Çağataycada *v* şeklindedir: *yavuḳ* (< Har. yawuḳ < E.T. yaġuḳ) "yakın" 135b/03.

[16] Metinde özel ad şeklinde hem *fulad* hem *pūlād* kelimeleri karışık olarak geçmektedir.

Aynı şekilde *-aġu/-egü* ses grubundaki *ġ/g*'ler bu değişimin etkisiyle Çağataycada *v*'ye dönüşürler: *birev* (< Har. biregü) "her biri" 121b/07.

1.2.2.1.2.1.8. *g > v > y* değişmesi

kiyür- (< Çağ. kivür- < E.T. kirgür-) "geçirmek, sokmak" 173b/03.

1.2.2.1.2.1.9. *ñ > ġ* değişmesi

yalġuz (< E.T. yalıñuz) "yalnız" 169b/08.

1.2.2.1.2.1.10. *hemze > y/v* değişmesi

Alıntı kelimelerde hece sonundaki hemzelerin yerini çoğunlukla *y* almıştır: *cāyız* (< Ar. cāʾiz) "uygun" 131b/13, *ġanāyım* (< Ar. ġanāʾim) "ganimetler" 174a/08, *ḫazāyın* (< Ar. ḫazāʾin) "hazineler" 138a/02.

Bir kelimede ise hemzenin *v*'ye dönüştüğü görülmektedir: *suvāl* (< Ar. suʾāl) "soru" 122a/01.

1.2.2.1.2.1.11. *t > d* değişmesi

daġı (< E.T. taḳı) "dahi" 119a/07, *dé-* (< E.T. ti-) "demek" 122a/13, *dék* (< E.T. teg) "gibi" 117b/14.

1.2.2.1.2.2. Sadalılaşma

Metinde sedalılaşma hadisesine uğramış kelimeler bulunmaktadır. Ancak *t > d, ḳ > ġ, k > g, ç > c* ve *p > b* değişmeleri yoluyla ortaya çıkan sadalılaşma olayı en çok *t > d* ve *ḳ > ġ* değişmelerinde görülmektedir. *ç > c ve p > b* sadalılaşmaları konusunda imlanın elverişsizliği yüzünden bir sonuca varmak zordur. *k > g* değişmesi ise *ḳ > ġ* değişmesinden kıyas yoluyla anlaşılabilmektedir.

daġı (< E.T. taḳı) "dahi" 119a/07, *dé-* (< E.T. ti-) "demek" 122a/13, *dék* (< teg) "gibi" 117b/14.

İki ünlü arasındaki sadasız ünlünün sadalılaşması, metinde daha çok kelimelerin ekli durumlarında ortaya çıkmaktadır:[17] *çérigi* "askeri" 129b/04, *kıraġı* "kıyısı, kenarı" 128a/16.

Ancak metinde Klasik Çağataycanın aksine sadalılaşma düzenli değildir. Sadalılaşmış örneklerin yanında sadalılaşmamış örneklere de sıkça rastlanmaktadır: *ayaḳıġa* "ayağına" 141b/13, *ḳanatı* "kanadı" 139a/16, *ḳulaḳı* "kulağı" 133a/04.

1.2.2.1.2.3. Sadasızlaşma

Çağatay Türkçesinin en önemli özelliklerinden birisi sadasızlaşmadır: *ḳuduḳ* (< E.T. ḳuduġ) "kuyu" 149b/11, *tavuşḳan* (< E.T. tabışġan) "tavşan" 145b/10.

[17] Çalışmamızda iki ünlü arasında bulunan *k/g* sesleri genellikle sadalı olarak okunmuştur.

Eski Türkçede *-maz, -mez* olan ve Karahanlıcadan itibaren yer yer *-mas/-mes* şeklinde sadasızlaşan geniş zaman üçüncü şahıs olumsuzluk eki, Klasik Çağataycada tamamen sadasız şekildedir. Bu durum metnimizde de aynen devam etmektedir: *almas* "almaz" 156b/11, *étmes* "etmez" 120a/12.

Aslı sadalı olan bazı kelime ya da eklerin metinde hem sadalı hem de sedasız şekillerine rastlanmaktadır:[18] *rah-numālıġ* (2 kere) ~ *rah-numālıḳ* (1 kere) "yol göstericilik", *yek-cıhatlıġ* (1 kere) ~ *yek-cihetlik* (3 kere) "fikri bir olma durumu", *tutdı* (3 kere) ~ *tuttı* (1 kere) "tuttu".

Bazı kelimelerin sadasızlaşmayıp metinde her zaman asıl şekillerini korudukları da görülmektedir: *ısıġ* "sıcak" 149b/03, *uluġ* "ulu" 143a/02.

Metinde *ġ > ḳ* sadasızlaşmasından kıyas yoluyla *g > k* sadasızlaşmasının olduğu da düşünülmektedir. Metindeki okuyuşlar genel olarak bu anlayışa göre yapılmıştır: *çérigi* "askeri" 133a/09, *élik* (< elig) "el, kol" 149b/04, *ölük* (< ölüg) "ölü" 141b/17.

1.2.2.1.2.4. Ünsüz uyumu

Metinde ünsüz uyumunun tam olmadığı görülmektedir. Metinde bazı eklerin uyum dışı kullanılışına rastlanmaktadır. Bu eklerin yer aldığı örneklerden bazıları şöyledir:

memleketge "memlekete" 118b/12, *otġa* "ateşe" 134b/01, *ṭarafda* "tarafta" 141a/06, *törtde* "dörtte" 120b/11, *cıhatdın* "cihetten" 166a/01, *açuḳdur* "açıktır" 171a/14, *küngeçe* "güne kadar" 125b/04, *étdür-* "ettirmek" 119a/15, *yarutdı* "aydınlattı" 143b/09, *ḳılġusı durur* "kılacaktır" 147b/15, *tapġay* "bulacak" 122b/11, *çékgeni* "çekeni" 147b/02, *alġu dék* "alacak gibi" 125b/02, *ḳılġuçı* "kılıcı, kılacak olan" 143a/03, *ḳılġalı* "kılmak için" 168a/05, *alġunça* "alınca" 121b/02, *çıḳġaç* "çıkınca" 172b/15, *ḳılġanda* "kıldığında, kıldığı zaman" 137b/05.

1.2.2.1.2.5. Ünsüz ikizleşmesi

Metinde bazı kelimelerde ünsüz ikizleşmesine rastlanmaktadır: *allıda* (< alıda) "önünde, huzurunda" 119b/06, *néççe* "nice, ne kadar" 119b/14, *sékkiz* "sekiz" 138b/17.

1.2.2.1.2.6. Ünsüz türemesi

Metnimizde görülen ünsüz türemeleri Eski Türkçeden sonra Doğu Türkçesinde ortaya çıkmış bir özelliktir: *yaġaç* (< Çağ. yıġaç < E.T. ıġaç) "ağaç" 172b/12.

1.2.2.1.2.7. Ünsüz düşmesi

Hem eklerde hem köklerde görülebilir.

[18] Buradaki kelimelerin geçtiği yerleri görmek için bk. *Dizin* bölümü.

1.2.2.1.2.7.1. *l* düşmesi

kétür-[19] (Hak. keltür-) "getirmek" 173b/02, *otur-*[20] (< E.T. oltur-) 121a/03.

1.2.2.1.2.7.2. *r* düşmesi

bile (< birle) "ile" 117b/07, *é-* (< ir-) "imek" 134b/04, *ḳutul-* (< ḳurtul-) "kurtulmak" 137b/12.

1.2.2.1.2.7.3. *b* düşmesi

ol- (< bol-) "olmak" 120a/12, *su* (< Har. suw < E.T. sub) "su" 120a/01.

1.2.2.1.2.7.4. *g/ġ* düşmesi

Kelime başında, ortasında ya da sonunda bazı kelimelerdeki *g/ġ'* lar düşmüştür. Bu hadise bazı kelimelerde Çağatay Türkçesinden önceki devirlerde oluşmuştur: *kérek* (< E.T. kergek) "gerek" 154a/13, *ḳulaḳ* (< E.T. ḳulġaḳ) "kulak" 133a/04, *yoḳarı* (< E.T. yoḳġaru) "yukarı" 173b/13.

1.2.2.1.2.8. Göçüşme

oġurla- (< oğrı) "çalmak" 128b/13, *yamġur* (< yağmur) "yağmur" 150a/15.

1.2.2.1.2.9. Zamir *n*'si

İyelik eki ile hâl ekleri arasında bulunan zamir *n*'si metinde kullanılmamaktadır. Bu durum Çağatay Türkçesinin en belirgin özelliklerinden biridir: *amrıda* "emrinde" 164b/05, *davrıda* "devrinde", *yolıdın* "yolundan" 143b/06.

1.2.2.1.2.10. Hece düşmesi

Metnin bir özelliği de *dur-* (< tur-) yardımcı fiilinin üçüncü şahıs çekiminin *durur* şeklinde olmasıdır. Ancak az sayıdaki örneklerde bu fiilin son hecesinin düşürüldüğü görülmektedir: *bolġusıdur* "olacaktır" 162a/15, *işidür* "işidir" 169a/15, *kéyipdür* "giymiştir" 124b/10.

1.2.2.2. Şekil bilgisi

1.2.2.2.1. Yapım ekleri

1.2.2.2.1.1. İsimden isim yapım ekleri

1.2.2.2.1.1.1. *+aḳ/+ek*

Küçültme bildirir. Fazla yaygın değildir: *ḳıraḳ* "kıyı, kenar" 143b/07.

1.2.2.2.1.1.2. *+an/+en*

İşlek olmayan bir isimden isim yapma ekidir. Çokluk, topluluk ifade eder. *oġlan* "oğul" 125b/12.

[19] Metinde iki kere geçmektedir.
[20] Metinde dört kere geçmektedir.

1.2.2.2.1.1.3. *+çılay*

"… gibi görmek" anlamı verir. Fazla yaygın değildir. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır: *çapavulçılay* "yağmacılık" 166a/10.

1.2.2.2.1.1.4. *+çı/+çi*

Genellikle meslek isim ve sıfatları ile bu mesleklerde uğraşan kişileri bildirir. Yuvarlak ünlülü şekli yoktur: *şamḫālçı* "ağır, uzun namlulu tüfeği kulllanan kimse" 141a/14, *ḫabarçı* "haber getiren, haber götüren kimse" 170b/09.

Bazen kendinden sonra *+lıḳ/+lik/+luḳ/+lük* eklerini de alabilir: *ġacarçılıḳ* "rehberlik" 149a/12.

1.2.2.2.1.1.5. *+daş/+deş*

Eklendiği kelimeye eşlik anlamı katar. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır: *ḳarındaş* "kardeş" 163a/05.

1.2.2.2.1.1.6. *+ġı/+gi*

Aitlik ifade eden sıfatlar yapar. Klasik Çağataycada sadasız şekli de varken metnimizde her zaman sadalı şekildedir: *avvalġı* "birinci, ilk" 159a/16.

Bulunma hâli ekinden sonra geldiğinde çekim eki karakteri göstermektedir: *aṭrāfdaġı* "etraftaki" 143a/17.

1.2.2.2.1.1.7. *+laḳ/+lek*

Eklendiği kelimeye yer bildirme anlamı katar.

Metnimizde ince ünlülü şekline rastlanmamıştır: *otlaḳ* "ot bulunan yer" 128a/11, *yaylaḳ* "yaylak, yazın geçirildiği yer" 128a/11.

1.2.2.2.1.1.8. *+lıġ/+lig/+luġ/+lüg*

Türkiye Tükçesindeki *+lı/+li/+lu/+lü* ekinin karşılığıdır. Sıfat görevinde kelimeler türetir: *atlıġ* "adlı, adında" 128a/04, *cānlıġ* "canlı" 170b/16, *türlüg* "türlü" 119b/14.

1.2.2.2.1.1.9. *+lıḳ/+lik/+luḳ/+lük*

Sık kullanılan bir ektir. İsimlerden yer, meslek, topluluk isimleriyle soyut isimler yapar: *ʿācızlıḳ* "acizlik" 128b/02, *ḳulluḳ* "kulluk" 131a/10, *teşnelik* "susuzluk" 135a/11.

Zaman zaman ekin sadalı şekillerine de rastlanmaktadır: *āsūdalıġ* "rahatlık" 151a/06, *dostlıġ* "dostluk" 145a/11.

1.2.2.2.1.1.10. *+sız/+siz*

Yaygın bir ektir. Eklendiği kelimeye olumsuzluk, yokluk anlamı katar. Anlam bakımından *+lıġ/+lig/+luġ/+lüg* ekinin zıddıdır. Her zaman düz dar ünlülüdür: *cānsız* "cansız" 170a/10, *ḫadsız* "sınırsız" 157b/05, *sansız* "sayısız, hesapsız" 170a/10.

1.2.2.2.1.2. Fiilden isim yapım ekleri

1.2.2.2.1.2.1. *-a/-e*

Genellikle kalıplaşmış kelimelerde görülür: *köre* "göre" 150b/15, *tola* "dolu" 168a/15.

1.2.2.2.1.2.2. *-av/-ev/-v*

Bu ek Eski Türkçedeki *+ag̈u/+egü* ekinden gelmektedir. Eklendiği kelimelere değişik anlamlar katar: *yasav* "saf, dizi, tertip, düzen" 129a/17.

1.2.2.2.1.2.3. *-avul/-vul*

Moğolca bir ektir. Türkçe kelimelere de getirilir. Kalıplaşmış bazı kelimelerde kullanılır: *çapavul* "yağma, çapul" 164a/15, *ḳaravul* "öncü asker kolu", *yasavul* "zabıta memuru" 128b/16.

1.2.2.2.1.2.4. *-ı/-i/-u/-ü*

Genellikle kalıplaşmış kelimelerde görülür: *ḳarşu* "karşı" 146b/03.

1.2.2.2.1.2.5. *-g̈u/-gü/-ḳu/-kü*

Genellikle fiil ismi yapar. Dar yuvarlak ünlülüdür: *közgü* "ayna" 166b/07, *tépengü* "eyerin etrafı ve kenarı" 170a/10.

1.2.2.2.1.2.6. *-g̈uçı/-güçi*

-gu/-gü sıfat-fiil ekinden türemiş bir ektir. *ḳılg̈uçı* "kılıcı" 143a/03.

1.2.2.2.1.2.7. *-ḳ/-k*

Sıfatlar, iş ve hareket bildiren isimler yapar. Yaygın biir kullanıma sahiptir. Ünsüzle biten fiil köklerine geldiğinde araya genellikle yuvarlak bir yardımcı ünlü alır: *açuḳ* "açık" 161a/03, *artuḳ* "fazla" 120a/15, *buyruḳ* "buyruk, emir" 125b/10, *ölük* "ölü" 141b/17.

Metnimizde ekin Eski Türkçeden kalma sadalı şekline de rastlanmaktadır: *yarag̈* "hazırlık" 159b/03.

Eski Türkçedeki *bölüg* kelimesi ise metnimizde ses değişimine uğrayarak Çağatay Türkçesinde *bölek* "bölük, grup" 164a/03.

1.2.2.2.1.2.8. *-l*

Moğolca ile Türkçede müşterek kullanılan bir ektir: *soyurg̈al* "hediye, ihsan, bahşiş" 142b/01.

1.2.2.2.1.2.9. *-m*

Fiilin bildirdiği bir hareketi veya hareketin sonucunu bildirir: *ölüm* "ölüm" 163b/06.

1.2.2.2.1.2.10. *-mur*

Bir örnekte göçüşme olayına uğramış bir şekilde geçmektedir: *yamġur* (< yağmur) "yağmur" 150a/15.

1.2.2.2.1.2.11. *-n*

Soyut ya da somut fiil isimleri yapma görevinde kullanılır. Hem Klasik Çağataycada hem de metnimizde sık bir kullanıma sahiptir: *tütün* "duman" 123a/12, *yıġın* "öbek, kalabalık, yığın" 174a/02.

1.2.2.2.1.2.12. *-t*

Soyut veya somut isimler yapar. Bir örnekte rastlanmıştır: *uyat* "utanç" 165a/17.

1.2.2.2.1.3. İsimden fiil yapım ekleri

1.2.2.2.1.3.1. *+a-/+e-*

Geçişli ya da geçişsiz fiiller yapar: *oyna-* "oynamak" 172b/03, *tile-* "dilemek" 118a/06, *yıġna-* "toplamak, bir araya getirmek" 168a/06.

1.2.2.2.1.3.2. *+da-/+de-/+ta-/+te-*

Geçişli fiiller yapar. Ekin ünsüzün Klasik Çağataycada genelllikle sadalı şekli kullanılırken metnimizde sadasızlaştığı da görülmektedir: *iste-* "istemek" 155b/04, *ünde-* "seslemek, çağırmak" 121b/12.

1.2.2.2.1.3.3. *+ḳ-/+k-*

Geçişsiz fiiller yapar. *yalıḳ-* (< yolıḳ-) "rastlamak, karşılaşmak" 119a/01.

1.2.2.2.1.3.4. *+la-/+le-*

İsimlerin bildirdiği bir iş, oluş ya da hareketi bildiren fiiller türetir. Çok yaygın kullanılmış bir ektir: *bağışla-* "bağışlamak" 151a/03, *başla-* "başlamak" 130b/12, *taşla-* "dışarıya çıkmak, atmak" 134b/12, *yükle-* "yüklemek" 150a/02.

1.2.2.2.1.3.5. *+lan-/+len-*

Bir şeye sahip olmak anlamını veren fiiller yapar: *atlan-* "savaş için ata binmek, savaşa hazırlanmak" 120b/13.

1.2.2.2.1.4. Fiilden fiil yapım ekleri

1.2.2.2.1.4.1. *-ar-/-er-/-r-*

Ettirgenlik ekidir. Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Ünsüzle biten fiil tabanlarına gelmeden önce araya bir yardımcı ünlü girer: *çıḳar-* "çıkarmak" 133b/15, *ḳaytar-* "döndürmek, geri getirmek, çevirmek" 127a/08, *tüşür-* "düşürmek, indirmek" 170a/10.

1.2.2.2.1.4.2. *-dur-/-dür-/-tur-/-tür-*

Ettirgenlik ekidir. Çok yaygın bir kullanıma sahiptir: *aldur-* "aldırmak" 141a/04, *kéltür-* "getirmek" 142a/06, *mindür-* "bindirmek, oturtmak" 173a/13.

1.2.2.2.1.4.3. *-ġar-/-ger-/-ḳar-/-ker-*

Ettirgenlik ekidir: *ötker-* "geçirmek" 135b/16.

1.2.2.2.1.4.4. *-ġur-/-gür-/-ḳur-/-kür-*

Ettirgenlik ekidir. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır: *yétkür-* "yetiştirmek, ulaştırmak" 138b/12.

1.2.2.2.1.4.5. *-ġuz-/-güz-*

Ettirgenlik ekidir. Metnimizde yaygın bir kullanıma sahiptir: *körgüz-* "yapmak, etmek, göstermek" 135a/17, *olturġuz-* "oturtmak" 150b/15.

1.2.2.2.1.4.6. *-ḳ-/-k-*

Eklendiği fiilin anlamını kuvvetlendirici bir etkiye sahiptir: *ḳorḳ-* "korkmak" 125b/12.

1.2.2.2.1.4.7. *-l-*

Edilgenlik ve meçhullük bildiren bir ektir. Çok yaygın olarak kullanılmıştır. Ünsüzle biten fiil köklerinden sora araya yardımcı ünsüz gelir: *açıl-* "açılmak" 119b/14, *béril-* "verilmek" 150b/15, *tökül-* "dökülmek" 164b/11, *yıḳıl-* "devrilmek, düşmek" 132a/08.

1.2.2.2.1.4.8. *-n-*

Dönüşlülük veya meçhullük bildirir. Yaygın bir kullanımı vardır. Ünsüzle biten fiil köklerinden sonra araya yardımcı ünsüz gelir: *körün-* "görünmek" 141a/12, *örten-* "yanmak, kavrulmak" 134b/10, *tébren-* "hareket etmek" 141a/10.

1.2.2.2.1.4.9. *-sa-/-se-*

İstek ifade eder. Yalnızca bir örneğe rastlanmıştır: *kör-se-t-* "göstermek" 133b/10.

1.2.2.2.1.4.10. *-ş-*

Eklendiği fiile ortaklaşma, birlikte veya karşılıkla yapılma anlamı verir. Ünsüzle biten fiil köklerinden sonra araya yardımcı ünsüz gelir: *ḳaḳış-* "karşılılıklı itmek" 123b/10, *ḳatış-* "katışmak" 123b/10, *yapuş-* "bir şeye yapışmak, bir şeyi kavramak" 171b/07.

Bazı fiillerde ise bu ortaklaşma ifadesi yoktur: *yavuş-* "yaklaşmak, yakın olmak" 172b/17, *yétüş-* "ulaşmak, yetişmek" 122a/16.

1.2.2.2.1.4.11. *-t-*

Ettirgenlik ekidir. Yaygın bir kullanıma sahiptir: *başlat-* "başlatmak" 165a/06, *berkit-* "sağlamlaştırmak", *körset-* "göstermek" 133b/10.

1.2.2.2.2. İsimler

1.2.2.2.2.1. Çokluk ekleri: *+lar/+ler*

Türkçe çokluk ekleri *+lar/+ler*'dir: *cānlar* "canlar" 122b/05, *ölükler* "ölüler" 134a/08.

Metnimizde Arapça olmayan bazı kelimelere de Arapça çokluk ekleri getirildiği görülmektedir. Fakat bu durumun örneği azdır: *tansuḳāt* "kıymetli şeyler" 151a/07, *élāt* "sakinler, halk", *tümenāt* "tümenler, kalabalık askerî birlikler" 170b/10.

Ayrıca Arapça çokluk bildiren bazı kelimelere bir de Türkçe çokluk eki getirildiği görülebilmektedir: *ekābırlar* (< ekābir "ileri gelenler, eşraf") 130a/07, *mesākinler* "oturulacak yerler, evler, meskenler" 142b/01.

1.2.2.2.2.2. İyelik ekleri

1.2.2.2.2.2.1. Birinci teklik şahıs iyelik eki: *+m*

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya *+m*, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir: *aḳrānım* "eş ve benzer olanlarım, yaşıtlarım" 137a/09, *köñlüm* "gönlüm" 168b/01, *tilim* "dilim" 168a/13.

1.2.2.2.2.2.2. İkinci teklik şahıs iyelik eki: *+ñ*

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya *+ñ*, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir: *keremiñ* "keremin" 168a/13, *nacātıñ* "kurtuluşun" 160a/04, *şıyamıñ* "huyların" 168a/14.

1.2.2.2.2.2.3. Üçüncü teklik şahıs iyelik eki: *+ı/+i; +sı+si*

Üçüncü teklik şahıs iyelik eki, ünsüz ile biten kelimelerden sonra *+ı/+i*, ünlüyle biten kelimelerden sonra ise *+sı+si*'dir: *avlādı* "çocukları" 136b/12, *daryāsı* "denizi" 174a/06, *inisi* "küçük kardeşi" 137a/02.

Klasik Çağataycada da olduğu gibi sadece *su* kelimesinin üçüncü teklik şahıs iyelik eki *-yı* ekini alır: *suyı* "suyu" 149b/15.

1.2.2.2.2.2.4. Birinci çokluk şahıs iyelik eki: *+mız/+miz*

Birinci çokluk şahıs iyelik eki, ünsüz ile biten kelimelerden sonra *+mız/+miz*, ünlüyle biten kelimelerden sonra ise *+ımız/+imiz*'dir: *aṭfālımız* "çocuklarımız" 125b/17, *ikimiz* "ikimiz" 154a/13, *ḳudratımız* "kudretimiz" 125b/11.

1.2.2.2.2.2.5. İkinci çokluk şahıs iyelik eki: *+ñız/+ñiz*

Ünlü ile biten kelimelere doğrudan doğruya *+ñız/+ñiz* şeklinde, ünsüzle biten kelimelere ise yardımcı ünlüyle getirilmektedir: *başıñız* "başınız" 147b/14, *ı'tımādıñız* "güveniniz" 157a/17, *memleketiñiz* "memleketiniz" 147b/10.

1.2.2.2.2.2.6. Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki: *+ları/+leri*

Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki *+ları/+leri*'dir: *ked-ẖudāları* "kethüdaları" 173b/08, *ḳorġanları* "kaleleri" 154b/07, *rafīḳları* "arkadaşları, yoldaşları" 155b/10.

1.2.2.2.2.3. Aitlik eki: *+ġı/+gi*

Klasik Çağataycada ekin sadasız şekli de varken metnimizde sadece kalın ünlülü ve sadalı şekline rastlanmaktadır: *aṭrāfdaġı* "etraftaki" 143a/17, *cavānıbdaġı* "taraflardaki, yanlardaki" 121a/09, *ḥavālīdaġı* "çevredeki" 142b/01.

1.2.2.2.2.4. Hâl ekleri

İsmin yalın, ilgi, yükleme, bulunma, ayrılma, eşitlik, vasıta ve yön hâlleri olmak üzere dokuz hâli vardır.

1.2.2.2.2.4.1. İlgi hâli: *+nıñ/+niñ*

ḥażratnıñ "hazretin" 118a/10, *ḳalʿanıñ* "kalenin" 141a/09, *leşkerniñ* "askerin" 142b/03.

1.2.2.2.2.4.2. Yükleme hâli: *+nı/+ni; +n*

manzılnı "manzılı" 133b/07, *mazbūrnı* "adı geçeni" 155b/05, *çérikni* "askeri" 129a/15.

Üçüncü şahıslardan sonra sadece *+n*'dir:

çahrasın "yüzünü" 131b/14, *andīşasın* "endişesini" 158a/05, *mujdasın* "müjdesini" 131b/02.

1.2.2.2.2.4.3. Yönelme hâli: *+ġa/+ge*

Klasik Çağataycada *+ḳa/+ke* şekli de bulunan bu ek, metnimizde her zaman *+ġa/+ge* şeklindedir: *ẖalḳġa* "halka" 124a/12, *ḳuduḳġa* "kuyuya" 149b/15, *memleketge* "memlekete" 118b/12.

Ancak Türkmencenin etkisinden dolayı iyelik eki almış birkaç kelimede *+a/+e* şeklinde olduğu da görülmektedir: *ruẖ-sārıña* "yüzüne" 168a/12, *güftārıña* "sözüne" 168a/12, *tenime* "bedenime" 168a/13.

1.2.2.2.2.4.4. Bulunma hâli: *+da/+de*

Klasik Çağataycada *+ta/+te* şekli de bulunan bu ek, metnimizde her zaman *+da/+de* şeklindedir: *aṣnāda* "esnada, sırada" 144b/15, *çaġda* "çağda, zamanda" 132a/09, *işde* "işte" 166b/05, *kéçede* "gecede" 141a/15.

1.2.2.2.2.4.5. Ayrılma hâli: *+dın/+din*

Klasik Çağataycada *+tın/+tin* şekli de bulunan bu ek, metnimizde her zaman *+dın/+din* şeklindedir: *ḳalʿadın* "kaleden" 133a/11, *köñüldin* "gönülden" 121b/06, *muddatdın* "müddetten" 151a/09.

1.2.2.2.2.4.6. Eşitlik hâli: *+ça/+çe*

barıça “var olduğu kadar” 134b/16, *néçe* “nice” 120b/01, *özgeçe* “başkaca” 168b/16.

Eşitlik eki bir hareketin sonunda oluşan sonuç ya da hedefi göstermek için daha çok *+ġa/+ge* yönelme hâl ekinden sonra getirilmektedir. Bu şekildeki kullanımı Klasik Çağataycada olduğu gibi metnimizde de çok yaygındır: *hanūzġaça* “şimdiye kadar” 166b/03, *ḳıyāmatġaça* “kıyamete kadar” 162a/10, *Nīşābūrġaça* “Nişabur’a kadar” 132a/05.

Örneklerden de anlaşılabileceği gibi bu ek ünlü uyumuna aykırı dahi olsa daha çok *+ġa* ekinden sonra gelmektedir. Metnimizde eşitlik hâl ekinin *+ge* ekinden sonra gelmiş iki örneğine rastlanmıştır: *kéçgeçe* “geç vakte kadar” 130b/16, *küngeçe* “güne kadar, gün boyunca” 124a/08.

1.2.2.2.2.4.7. Vasıta hâli

1.2.2.2.2.4.7.1. *+n*

Eski Türkçede *+n* şeklinde olan vasıta hâli ekinin kullanılışı zamanla azalmış ve kalıplaşmış bir kısım kelimelerle sınırlı kalmıştır. Metnimizde bu eke rastlanmamıştır.

1.2.2.2.2.4.7.2. *+la/+le*

Klasik Çağataycada da kalıplaşmış ve nadir birkaç kelimede bulunan *+la/+le* vasıta eki metnimizde de çok az bulunmaktadır: *tañla* “yarın, sabahleyin” 126a/02.

1.2.2.2.2.4.8. Yön hâli *+ra/+re*, *+ḳarı/+keri/+geri*

Kalıplaşmış olarak belirli kelimelerde kullanılmaktadır: *ilgeri* “ileri” 126b/10, *taşḳarı* “dışarı” 126b/05, *üzre* “üzerine” 120a/17, *yoḳarı* “yukarı” 173b/13.

1.2.2.2.2.5. Soru eki: *+mu/+mü*

Metnimizde isimlere gelen soru ekine rastlanmamıştır.

1.2.2.2.3. Sıfatlar

İsimleri çeşitli yönlerden niteler ve belirtirler. Niteleme ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayrılır:

1.2.2.2.3.1. Niteleme sıfatları

Metnimizde niteleme sıfatlarının genel Türkçedekinden farkı yoktur: *ḳarañġu kéçe* “karanlık gece” 141a/15, *muʿtamad kişiler* “güvenilir kimseler” 162a/01, *yaḫşı at* “güzel at” 128b/02.

1.2.2.2.3.2. Belirtme sıfatları

1.2.2.2.3.2.1. İşaret sıfatları

Metnimizde geçen işaret sıfatlarına şu örnekler verilebilir: *bu ṭeref* "bu taraf" 146b/14, *hem'ol yıl* "o yıl", *ol ṣıfat* "o sıfat" 139b/04.

1.2.2.2.3.2.2. Sayı sıfatları

Sayı sıfatları da kendi aralarında gruplara ayrılarak incelenebilir:

1.2.2.2.3.2.2.1.Asıl sayı sıfatları

Metnimizde geçen asıl sayılar şunlardır: *bir* "bir" 122a/02, *iki* 127b/07 ~ *ikki* 148b/17, "iki", *üç* "üç" 138b/09, *tört* "dört" 160b/10, *béş* "beş" 124a/16, *altı* "altı" 143a/07, *yeti* 126b/12 ~ *yéti* 138a/09 "yedi", *sekiz* 148a/17 ~ *sékiz* 165b/16 ~ *sékkiz* 138b/17 "sekiz", *toḳuz* "dokuz" 161b/06, *on* "on" 155b/10, *yigirme* "yirmi" 130a/09, *otuz* "otuz" 147a/16, *ḳırḳ* "kırk" 142b/15, *éllik* "elli" 165b/16, *yüz* "yüz" 166a/13, *miñ* "bin" 168a/14, *tümen* "on bin" 173a/05.

Bu sayılar sayı grubu halinde de kullanılabilir: *miñ iki yüz ḳırḳ altı* "bin iki yüz kırk altı" 143a/07, *otuz sékiz* "otuz sekiz" 165b/16.

miñ ve *yüz* ile başlayan sayı gruplarında bu kelimelerden sonra *dağı* veya *ve* bağlacı getirilebilir.

Şu örnekler ise aşırı çokluk ifade etmekte kullanılmışlardır: *yüz yüz miñ tümen* 134b/08.

Bu sayı grupları yaklaşıklık bildirmede de kullanılırlar. Böyle durumlarda iki sayı art arda gelebileceği gibi iki kelimenin arasına bağlaçlar da getirilebilir: *iki üç farsaḫlıḳ* "iki üç fersahlık" 144a/03.

1.2.2.2.3.2.2.2. Sıra sayı sıfatları

Metnimizde sıra sayıları *+nçı+nçi* ve *+lançı/+lençi* ekleriyle teşkil edilir: *ikilençi* "ikinci" 155a/03, *üçünçi* 137a/13 ~ *üçlençi* 156a/14 "üçüncü", *törtünçi* "dördüncü" 144a/09.

Metnimizde birinci yerine *avvalġı* "evvelki" 159a/16 kelimesi kullanılmıştır.

1.2.2.2.3.2.2.3. Üleştirme sayı sıfatları

Üleştirme sayıları *+ar/+er* ekleri ile teşkil edilir. Metnimizde bir örneğine rastlanmıştır: *birer* "birer" 173a/11.

Ayrıca aynı sayının tekrarı ile üleştirme yapıldığı görülmektedir: *bir bir* "birer birer" 174a/11.

1.2.2.2.3.2.2.4. Kesir sayı sıfatları

Kesir sayıları uzaklaşma grubu ile yapılmaktadır: *miñdin biri* "binde bir" 173a/10.

1.2.2.2.3.2.2.5. Topluluk sayı sıfatları

+av/+ev (< E.T. +ağu/+egü) ekleri topluluk sayı isimlerinin oluşturulmasında kullanılır: *birev* "her biri" 118b/13, *üçev* "her üçü" 169b/15.

Ayrıca alıntı kelimelerden *tavam* "ikiz" 118a/12 ve *tavamān* "ikiz olarak" 130b/17 kelimeleri de topluluk sayısı bildirmektedir.

1.2.2.2.3.2.3. Soru sıfatları

Metnimizde soru sıfatlarına şu örnekler verilebilir: *ḳaysı marḥala* "hangi merhale" 157b/11, *ḳayu kevkeb* "hangi yıldız" 155b/12, *néççe türlüg* "ne çeşit" 119b/14, *néçe vaḳt* "ne vakit" 170a/03.

1.2.2.2.3.2.4. Belirsizlik sıfatları

Metnimizde geçen belirsizlik sıfatlarına şu örnekler verilebilir: *barça umarā* "bütün emirler" 121b/14, *baʿżı ulus* "bazı ulus" 126b/05, *bir kün* "bir gün" 127a/17, *bir néççe muddat* "bir nice müddet" 143a/06, *her ṭaraf* "her taraf" 119b/05, *her yan* "her yan" 168b/06.

1.2.2.2.3.2.5. Karşılaştırma sıfatları

Metnimizde karşılaştırma sıfatları *+raḳ/+rek* ekleri ile yapılır. Bu ek eklendiği kelimeye kimi zaman kuvvetlendirme, kimi zaman da zarf anlamı katar. Metnimizde daha çok isimleşmiş şekilleri bulunmaktadır. Hem Türkçe hem alıntı kelimelere gelebilir: *ġalīẓraḳ* "daha kaba" 160b/01, *yavuḳraḳ* 135a/07*, köprek* "daha çok" 159a/16.

Nadiren kalınlık incelik uyumu dışına çıkabilir: *köpraḳ* "daha çok" 134a/06, *yiñilraḳ* "daha hafif" 135a/02.

Metnimizde ekin *+raġ/+reg* şekli hiç geçmemektedir.

1.2.2.2.4. Zarflar

Zarflar yer, zaman, hâl ve miktar bildirirler. Alıntı kelimeler de zarf görevinde kullanılabilirler. En önemli görevleri fiilleri, sıfatları ve diğer zarfları nitelemektir.

1.2.2.2.4.1. Yer zarfları

Metnimizde yer bildiren belli başlı zarflar şunlardır: *allıda* "önünde, huzurunda" 138a/14, *anda* "orada" 138b/13, *andın* "oradan" 138b/10, *ara* "ara, iki şeyin arası" 120a/17, *ileyige* "önüne, huzuruna" 171b/05, *ilgeri* "ileri" 126b/10, *kéyin* "arka, geri" 172a/03, *mundın* "buradan" 173a/17, *taşḳarı* "dışarı" 159a/09, *yoḳarı* "yukarı" 175a/10.

1.2.2.2.4.2. Zaman zarfları

Metnimizde zaman bildiren belli başlı zarflar şunlardır: *āḫır* "sonunda" 144b/12, *āḳıbat* "sonunda" 159a/04, *burunraḳ* "daha önce" 151b/08, *burun* "önce" 157a/12, *dam-ba-dam* "her an" 119a/03, *émdi* "şimdi" 120b/10, *ḳaçan* "ne zaman" 131b/14, *kéçe*

kündüz "gece gündüz" 118a/03, *kün kündin* "gün günden, gün geçtikçe" 132b/11, *soñ* "sonra" 132b/08, *tañla* "sabahleyin, yarın" 129a/17, *tün ü kün* "gece gündüz" 161b/13, *yana* "yine" 122b/06.

1.2.2.2.4.3. Hâl zarfları

Hâl, tavır, nasıllık, nicelik ifade ettiklerinden sayıları fazladır. Metnimizde görülen belli başlı hâl zarfları şunlardır: *bat* "çabuk, acele" 139b/05, *her dam* "her zaman" 122a/05, *ıttıfāḳā* "muhtemelen" 128b/12, *öyle* "öyle" 170a/13.

1.2.2.2.4.4. Miktar zarfları

Metnimizde görülen belli başlı miktar zarfları şunlardır: *andaḳ* "o kadar" 120a/07, *artuḳ* "fazla" 120a/15, *ba-ġāyat* "çok, fazla" 118b/05, *basī* "çok" 170b/09, *bir néme* "biraz" 135a/03, *ġāyat* "fazlaca, çok" 126b/14, *köp* "çok" 151b/09, *mundaḳ* "bu kadar" 136b/02.

1.2.2.2.5. Zamirler

1.2.2.2.5.1. Şahıs zamirleri

Metnimizde karşılaştığımız şahıs zamirleri ve almış oldukları hâl ekleri şunlardır:

1.2.2.2.5.1.1. Birinci teklik şahıs zamiri: *men* "ben" 146b/15.

mañа "bana" 168a/15.

1.2.2.2.5.1.2. İkinci teklik şahıs zamiri: *sen* "sen" 173b/02.

sañа "sana" 126a/04.

1.2.2.2.5.1.3. Üçüncü teklik şahıs zamiri: *ol* "o" 175b/09.

anıñ "onun" 119a/13, *anı* "onu" 127a/07, *añа* "ona" 118a/05, *anda* "onda, orada" 119b/05, *andın* "ondan" 120a/01.

1.2.2.2.5.1.4. Birinci çokluk şahıs zamiri: *biz* "biz" 125b/03

bizniñ "bizim" 151b/14, *bizdin* "bizden" 146b/10.

1.2.2.2.5.1.5. İkinci çokluk şahıs zamiri: *siz*[21] ~ *sizler* "siz" 160a/07.

sizdin "sizden" 126a/02.

1.2.2.2.5.1.6. Üçüncü çokluk şahıs zamiri: *alar* "onlar" 118a/15.

alarnı "onları" 161a/14, *alarġa* "onlara" 122a/03, *alarda* "onlarda" 120a/01, *alardın* "onlardan" 140b/08.

Metnimizde üçüncü şahıs zamiri aynı zamanda işaret manasını da ifade etmektedir.

[21] Metnimizde *siz*'in yalın hâline rastlanmamıştır.

1.2.2.2.5.2. Dönüşlülük zamiri

Dönüşlülük zamiri metnimizde her zaman *öz*'dür. Metnimizde geçen şekilleri şunlardır: *öz* "kendi" 121b/05, *özi* "kendisi" 134b/13, *öziniñ* "kendisinin" 145a/13, *özini* "kendisini" 172b/05, *özin* "kendisini" 131b/07, *özige* 127b/13 ~ *özıġa* 121a/05 "kendisine", *özidin* "kendisinden" 162b/07, *özlerin* "kendilerini" 141b/11, *özlerige* 167b/04 ~ *özlarıġa* "kendilerine" 140a/03, *özleridin* "kendilerinden" 142a/14.

Nadiren *ḫod* kelimesi de geçmektedir: *ḫod* "kendi, bizzat" 122b/08.

1.2.2.2.5.3. İşaret zamirleri

Metnimizde karşılaştığımız işaret zamirleri ve almış oldukları hâl ekleri şunlardır:

1.2.2.2.5.3.1. *bu* "bu"

muña "buna" 147a/16, *mundın* "bundan" 136a/16, *munça* "bunca, bu kadar" 152b/12, *mundaḳ* "bunun gibi, bunun kadar" 117b/11.

1.2.2.2.5.3.2. *bular* "bunlar"

bular "bunlar" 169b/05, *bularġa* "bunlara" 164a/03, *bulardın* "bunlardan" 154b/17.

1.2.2.2.5.4. Soru zamirleri

Metnimizde geçen soru zamirlerine şunlar örnek verilebilir: *kim* "kim?" 134b/10, *kimge* "kime?" 173a/05, *né* "ne?" 119a/05, *ḳaçan* "ne zaman?" 131b/14, *ḳay* "nere, nereye?" 172a/03, *ḳayan* "nereye?" 160a/04.

1.2.2.2.5.5. Belirsizlik zamirleri

Metnimizde çok sayıda belirsizlik zamiri kullanılmıştır. Metnimizde geçen belirsizlik zamirlerine şu örnekler verilebilir: *kim* "kimse" 134b/10, *kimsege* "kimsege" 132a/08, *barça* "hepsi, bütün" 170b/07, *biri* "biri" 122a/10, *birisi* "birisi" 118b/14, *birige* "birine" 122a/11, *birisıġa* "birisine" 168b/16, *baʿẓısı* "bazısı" 133a/15, *her biri* "her biri" 171a/02, *her kim* "her kim" 121a/05, *her ḳaysıġa* "herhangisine" 146a/16, *her ḳaçan* "her nereye" 131b/14, *her ne* "her ne" 120a/01, *her néççe* "her ne kadar" 125b/10, *néme* "şey" 135a/03.

1.2.2.2.5.6. Bağlama zamiri

Genel Türkçede olduğu gibi metnimizde de asıl bağlama zamiri *kim*'dir. *Muḥammad Ḳılıç Bég -kim hem'ol zamānnıñ zabar-dast şuʿarāsıdın érdi- ol ḥavlī-ı bınāsıġa bu taʾrīḫnı aytıp durur.* "Zamanın usta şairlerinden olan Muhammad Kılıç Beg o binaya bu tarihi söylemiştir." 119a/17.

Ancak Farsçadan Türkçeye geçmiş olan *ki* bağlama edatı da bağlama zamiri görevini görebilmektedir: *Kim-ki öz maḫẕūmınıñ farmānıdın çékgey başın / Başı anıñ*

bolġusı yüz miñ balāġa mubtalā. “Efendisinin buyruğundan çıkan kimsenin başı yüz bin belaya mübtela olacaktır.” 162a/14.

1.2.2.2.6. Fiiller

1.2.2.2.6.1. Şahıs ekleri

Şahıs ekleri çekimli fiillerde fiilin bildirdiği şahsı ifade eden eklerdir. Dört grupta incelenebilir: zamir kökenli şahıs ekleri, iyelik kökenli şahıs ekleri, şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri ve emir şahıs ekleri.

1.2.2.2.6.1.1. Zamir kökenli şahıs ekleri

Metnimizde rastladığımız fiil çekimlerinde kullanılan zamir kökenli şahıs ekleri şunlardır:

1.2.2.2.6.1.1.1. Birinci teklik şahıs: *men*

1.2.2.2.6.1.1.2. İkinci teklik şahıs: *sen*

1.2.2.2.6.1.1.3. Üçüncü teklik şahıs: *eksiz*

mustavlī bolmış durur “müstevli olmuştur” 137b/10, *ṣıḥḥat yétkürüp durur érdi* “sıhhat ulaştırmıştı” 134a/12, *kéyipdür* “giymiştir” 124b/10.

1.2.2.2.6.1.1.4. Birinci çokluk şahıs: *+mız/+miz*

Klasik Çağataycada *biz* şeklindedir. Metnimizde ise ekleşerek her zaman *+mız/+miz* şeklinde görülmektedir: *ḳılıp durурmız* “kılmışız” 151b/17.

Bu ek Eski Türkçe, Hakaniye ve Harezm Türkçelerinde *+mız/+miz* şeklindedir. Biz Klasik Çağataycada ekin *biz* şeklinde olmasından dolayı gerek Eski Türkçedeki gerekse Klasik Çağatay sonraki dönemlerdeki *+mız/+miz*'in zamir kökenli şahıs eki olduğunu düşünüyoruz.

1.2.2.2.6.1.1.5. İkinci çokluk şahıs: *siz*

sar-afrāz bolġay siz 160a/12 “üstün olacaksınız”

1.2.2.2.6.1.1.6. Üçüncü çokluk şahıs: *+lar/+ler*

tüşürüp dururlar “düşürmüşlerdir” 121a/12, *bérürler* “verirler” 152b/08.

1.2.2.2.6.1.2. İyelik kökenli şahıs ekleri

1.2.2.2.6.1.2.1. Birinci teklik şahıs: *+m*

ḳalam sürsem “kalem sürsem” 120a/02, *dédim* “dedim” 173a/11.

1.2.2.2.6.1.2.2. İkinci teklik şahıs: *+ñ*

ḳaldıñ “kaldın” 160a/02.

1.2.2.2.6.1.2.3. Üçüncü teklik şahıs: *eksiz*

eyledi “eyledi” 121a/14, *tüşse* “düşse” 146b/10.

1.2.2.2.6.1.2.4. Birinci çokluk şahıs: *+ḳ/+k*

Birinci çokluk şahıs eki Eski Türkçede *+mız/+miz* idi. Bu ek metnimizde Klasik Çağataycada olduğu gibi *+ḳ/+k* şeklindedir: *ḳılduḳ* "kıldık" 152a/07, *ḳılsaḳ* "kılsak" 154a/15.

1.2.2.2.6.1.2.5. İkinci çokluk şahıs: *+ñız/+ñiz*

ḫoşlasañız "hoş tutsanız" 157b/11.

1.2.2.2.6.1.2.6. Üçüncü çokluk şahıs: *+lar/+ler*

ḳılsalar "kılsalar" 166a/16, *tüştiler* "düştüler" 164b/15.

1.2.2.2.6.1.3. Şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri

-ġu/-gü gelecek zaman sıfat-fiil eki, isim gibi algılandığından dolayı mutlak gelecek zaman eki görevinde iken isimler gibi iyelik ekleriyle çekimlenmiştir. Klasik Çağatayca da olduğu gibi metnimizde de mutlak gelecek zaman çekiminde görülen bu ekler arasında birinci ve ikinci teklik şahıs ekine rastlanmamıştır.

1.2.2.2.6.1.3.1. Üçüncü teklik şahıs: *+sı/+si*

ḳılġusı-durur "kılacaktır" 147b/15.

1.2.2.2.6.1.3.2. Birinci çokluk şahıs: *+mız/+miz*

mınnat-vār bolġumız durur 166a/17 "minnetli olacağız"

1.2.2.2.6.1.3.3. İkinci çokluk şahıs: *+ñız/+ñiz*

ma'mūn bolġuñız durur "korkusuz olacaksınız" 147b/13.

1.2.2.2.6.1.3.4. Üçüncü çokluk şahıs: *+sı/+si dururlar*

ıḫtıyār ḳılġusı-dururlar "seçeceklerdir" 126a/01.

1.2.2.2.6.1.4. Emir şahıs ekleri

Genel Türkçede emir kipinin her şahıs için ayrı bir eki olduğu için söz konusu ekler aynı zamanda birer şahıs ekidir. Bu ekler emir kipi bölümünde anlatılmıştır.

1.2.2.2.6.2. Şekil ve zaman ekleri

Bu bölümde her şahıs çekimi için en az bir örnek verilmeye çalışılmış, ancak metnimizde yeteri kadar örnek bulunmamasından dolayı bazen bu, mümkün olmamıştır. Şekil ve zaman ekleri bildirme kipleri ve tasarlama kipleri olmak üzere ikiye ayrılır:

1.2.2.2.6.2.1. Bildirme kipleri

1.2.2.2.6.2.1.1. Geniş zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-ar/-er, -ur/-ür* veya *-r* eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: *açar* "açar" 131b/14, *bolurmız* "oluruz" 125b/17, *ḳılurlar* "kılarlar" 167a/10, *bérürler* "verirler" 175b/03, *dérler* "derler" 126a/14.

Geniş zamanın olumsuzu fiil kök ya da gövdelerine *-mas/-mes* eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde olumsuz şeklin sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır: *ḳılmas* "kılmaz" 140a/06, *yétüşmes* "ulaşmaz" 156b/04.

1.2.2.2.6.2.1.2. Şimdiki zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-a/-e dur(ur)* yapısından sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: *bola durur* "oluyor" 132b/12, *ḳorḳa dururmız* "korkuyoruz" 125b/12.

Şimdiki zamanın olumsuz çekimi *-may/-mey* (-ma/-me olumsuzluk eki +y zarf-fiil eki) eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Bu yapı aynı zamanda III. tip öğrenilen geçmiş zamanın da olumsuz çekimini karşılamaktadır: *ḳalmay durur* "kalmıyor" 132b/11.

1.2.2.2.6.2.1.3. Görülen geçmiş zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-dı/-di/-du/-dü* eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir: *dédim* "dedim" 173a/11, *ḳaldıñ* "kaldın" 160a/02, *dédi* "dedi" 160a/06, *ḳılduḳ* "kıldık" 152a/07, *yiberdiler* "gönderdiler" 161a/05, *tüştiler* "düştüler" 164b/15.

Görülen geçmiş zamanın olumsuz çekimi fiil kök ya da gövdelerine *-ma/-me* olumsuzluk eki ve *-dı/-di/-du/-dü* zaman eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir: *kélmedi* "gelmedi" 120a/08, *ḳalmadı* "kalmadı" 120b/10.

1.2.2.2.6.2.1.4. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

Klasik Çağataycada fiil kök veya gövdelerine *-mış/-miş* eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilmektedir. Metnimizde sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır: *bolmış* "olmuş" 151b/14, *ḳalmış durur* "kalmıştır" 134a/08, *tutmış dururlar* "tutmuşlardır" 136a/09.

I. tip öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz çekimi fiil kök ya da gövdelerine *-ma/-me* olumsuzluk eki ve *-mış/-miş* zaman eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: *körgüzmemiş érdi* "göstermemişti" 144b/06.

1.2.2.2.6.2.1.5. II. tip öğrenilen geçmiş zaman

Klasik Çağataycada fiil kök veya gövdelerine *-ġan/-gen* sıfat-fiil eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir.

II. tip öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz şekli, fiil kök ya da gövdelerine *-ġan/-gen* eklerinden sonra *érmes* getirilerek teşkil edilir: *satġun alġan érmesmiz* "satın almamışız" 166b/04.

1.2.2.2.6.2.1.6. III. tip öğrenilen geçmiş zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-p dur/dür*; *-p tur/tür*; *-p durur* yapılarından sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde üçüncü şahıs çekimlerine sıkça rastlanmaktadır: *ḳalıp durur* "kalmıştır" 119a/13, *aytıp durur* "söylemiştir" 119b/01, *bolup dururlar* "olmuşturlar" 125b/10.

III. tip öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz çekimi şimdiki zamanın olumsuz çekiminde olduğu gibi *-may/-mey* eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: *yétmeydür* "ulaşmamıştır" 120a/16.

1.2.2.2.6.2.1.7. Gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-ġa/-ge* veya *-ġay/-gey* eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Bu ekin cümledeki yerine göre gelecek zaman anlamı yanında emir, rica, tahmin ve istek anlamlarından birini veya birden fazlasını da karşıladığı görülmektedir: *bolġay* "olsun" 121b/13, *bilgey* "bilsin" 125a/13, *tapġaymız* "bulabiliriz" 125b/14, *bolġay siz* "olasınız" 160a/12, *ḳaytarġaylar* "döndürsünler" 123a/08.

Gelecek zaman olumsuz şekilleri fiil kök ya da gövdelerinden önce *-ma/-me* olumsuz ekleri ve *-ġay/-gey* zaman eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: *kétmegey* "gitmesin, gitmeye" 162a/11.

1.2.2.2.6.2.1.8. Mutlak gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine *-ġu/-gü* gelecek zaman sıfat-fiil eklerinden sonra iyelik ekleri getirilerek teşkil edilir. Harezm Türkçesinde de görülen bu yapı Çağataycanın en önemli özelliklerinden biridir. Kip, fiilin planlanmış olduğunu, mutlaka yapılacağını ifade eder: *bolġusı-durur* "olacaktır" 157b/10, *mınnat-vār bolġumız durur* "minnetli olacağız" 166a/17, *maʾmūn bolġuñız durur* "korkusuz olacaksınız" 147b/13, *ıḫtıyār ḳılġusı-dururlar* "seçecekler" 126a/01.

1.2.2.2.6.2.2. Bildirme kipleri

1.2.2.2.6.2.2.1. Emir kipi

Fiil kök veya gövdesine çeşitli kaynaklardan şahıs eklerinin getirilmesi ile teşkil edilir.

1.2.2.2.6.2.2.1.1. Birinci teklik şahıs eki: *-ayın/-eyin; -ay/-ey*

ḳılay "kılayım" 168b/01, *eyleyin* "eyleyeyim" 168b/02.

1.2.2.2.6.2.2.1.2. İkinci teklik şahıs eki: *eksiz* veya *-ġıl/-gil*

Klasik Çağataycada ekin sadasız şekilleri de bulunurken metnimizde eksiz şekiller yer almaktadır: *ét* "et" 173b/01, *eyle* "eyle" 168a/13, *ḳıl* "kıl" 126a/03.

1.2.2.2.6.2.2.1.3. Üçüncü teklik şahıs eki: *-sun/-sün*

bolsun "olsun" 147a/0, *bilsün* "bilsin" 152a/17.

1.2.2.2.6.2.2.1.4. Birinci çokluk şahıs eki: *-alıñ/-eliñ; -alı/-eli*

Metnimizde örneği yoktur.

1.2.2.2.6.2.2.1.5. İkinci çokluk şahıs eki: *-ñız/-ñiz; ñlar/-ñler; -ñ*

boluñlar "olunuz" 146b/01, *eyleñ* "eyleyin" 169b/16.

1.2.2.2.6.2.2.1.6. Üçüncü çokluk şahıs eki: *-sunlar/-sünler*

bolsunlar "olsunlar" 126a/10, *ḳılsunlar* "kılsınlar" 130b/08.

Emir kipinin olumsuz şekli fiil tabanlarına *-ma/-me* eklerinden sonra şahıs ekleri getirilerek oluşturulur: *körgüzmeñler* "göstermeyin" 157b/04.

1.2.2.2.6.2.2.2. Şart kipi

Fiil kök veya gövdelerine *-sa/-se* ekinden sonra iyelik eklerinden türemiş şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir: *sürsem* "sürsem" 120a/02, *körgüzse* "gösterse" 162a/10, *ḳılsaḳ* "kılsak" 154a/15, *étseñiz* "etseniz" 157b/12, *ḳılsalar* "kılsalar" 166a/16.

Şart kipinin olumsuz şekli fiil tabanlarına *-ma/-me* eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilerek oluşturulur: *bolmasa* "olmasa" 157b/07.

1.2.2.2.6.2.2.3. Gereklilik kipi

Metnimizde gereklilik kipinin kullanıldığı örneğe rastlanmamıştır.

1.2.2.2.6.3. Asıl yardımcı fiiller

1.2.2.2.6.3.1. *é(r)-*

İsimleri yüklem ve fiillerin birleşik çekimlerini yapan asıl yardımcı fiildir. Metnimizde geniş zaman, I. tip öğrenilen geçmiş zaman ve şart çekimleri bulunmaktadır. Ayrıca *-ken* eki ile birleşmiş olan *é(r)ken* şekli sıfat-fiil görevindedir. Yine *é(r)ken* şeklinin Batı Türkçesindeki gibi zarf-fiil görevinde kullanıldığını da görmekteyiz.

1.2.2.2.6.3.1.1. Geniş zaman

Geniş zaman çekimi sadece isimlere gelir: *nadīm érür* "nedimdir" 169a/13.

1.2.2.2.6.3.1.2. Görülen geçmiş zaman

bar érdi "vardı" 169b/12, *mükerremi érdiler* "mükerremi idiler" 118a/14, *yéter érdi* "yeterdi" 123a/05.

1.2.2.2.6.3.1.3. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

çéker érmişler "çekermişler" 146b/11, *yıbergen érmiş* "gönderenmiş" 174a/03.

1.2.2.2.6.3.1.4. Şart

yoḳ érse "yok ise, yoksa" 146b/05, *ne érse* "ne ise, neyse" 170a/03.

é(r)- fiilinin şart çekimi görülen geçmiş zaman ekinden sonra geldiğinde eklendiği fiile zaman anlamı katar: *ḳıldılar érse* "kılınca, kıldıklarında" 163b/14.

Metnimizde *érse* yapısı bir örnekte Batı Türkçesinde olduğu gibi tamamen kalıplaşmıştır: *yoḳsa* "yoksa" 166b/07.

1.2.2.2.6.3.1.5. Sıfat- fiil

Metnimizde *é(r)-* yardımcı fiilinin *-ken* sıfat-fiil eki almış şeklinde de rastlanmıştır: *ḫayālda érkenin* "hayalde olduğunu" 159b/15.

1.2.2.2.6.3.1.6. Zarf-fiil

Bu yardımcı fiil, Batı Türkçesindeki gibi zarf-fiil görevinde de kullanılmıştır: *favtda érken* "ölürken" 165b/01.

1.2.2.2.6.3.1.7. Olumsuz şekil

é(r)- yardımcı fiilinin olumsuzu *é(r)mes* ile yapılır. Ancak fiil çekimlerinde olumsuzluk eki *-ma/-me* kullanıldığından bu yardımcı fiilin olumsuz şekli sadece isimlere gelir: *durust érmestur* "doğru değildir" 152b/02.

1.2.2.2.6.3.2. *durur/turur*

İsimlerden sonra geldiğinde bildirme eki fonksiyonundadır: *muddat durur* "müddettir" 125b/05, *bar durur* "vardır" 125b/11.

Fiillerden sonra geldiğinde kuvvetlendirme-ihtimal anlamındadır: *ḳalmış durur* "kalmıştır" 134a/08, *macālı ḳalmay durur* "mecali kalmamıştır" 132b/11.

Bu yardımcı fiil ayrıca şimdiki, III. tip öğrenilen geçmiş ve mutlak gelecek zamanların teşkilinde de görev alır: *bola durur* "oluyor" 132b/12, *aytıp durur* "söylemiştir" 136b/02, *ḳılġusı durur* "kılacaktır" 153a/03.

Bu yardımcı fiilin zaman zaman *-dur/-dür/-tur/-tür* şeklinde ekleştiği de görülmektedir: *yaruḳdur* "aydınlıktır" 171a/14, *tīzdür* "tezdir" 159b/10, *ḫoştur* "hoştur" 132a/15.

1.2.2.2.6.3.3. *bol-*

é(r)- yardımcı fiili ile aynı fonksiyondadır. Metnimizde isimlerden sonra gelen örnekleri vardır. Geniş zaman çekimi bildirme görevindedir. Geniş zamandan başka şart kipi çekimlerine de rastlanmaktadır.

1.2.2.2.6.3.3.1. Geniş zaman

ʿācız bolur "acizdir" 156b/10, *muncar bolur* "sürüklenendir" 144a/01.

1.2.2.2.6.3.3.2. Şart kipi

muvāfiḳ bolsa "uygun ise" 166b/05.

1.2.2.2.6.4. Fiillerin birleşik çekimleri

Fiillerin basit çekimi *é(r)-* yardımcı fiilinin *é(r)di*, *é(r)miş*, *é(r)se* çekimlerini alarak birleşik fiil çekimini oluştururlar. Bu çekimler hikâye, rivayet, şart çekimleri olarak adlandırılır.

1.2.2.2.6.4.1. Hikâye

Fiillerin basit çekimlerine *é(r)di* getirilerek teşkil edilir. Tüm kiplerin basit çekimlerinde şahıs ekleri *é(r)di*'den sonra getirilirken şartın hikâye birleşik çekimlerinde şahıs ekleri *é(r)di*'den önce getirilir. Metnimizde rastladığımız hikâye birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

1.2.2.2.6.4.1.1. Geniş zaman

ḳılur érdi "kılardı" 131b/08, *urar érdiler* "vururlardı" 141a/16, *yaşurur érdiler* "gizlerlerdi" 134b/03, *yéter érdi* "ulaşırdı" 123a/05.

1.2.2.2.6.4.1.2. I. tip öğrenilen geçmiş zaman

tapmış érdi "bulmuştu" 144b/03, *ötkermiş érdiler* "geçirmişlerdi" 138b/03, *körgüzmemiş érdi* "göstermemişti" 144b/06, *bolmış érdiler* "olmuşlardı" 158a/03, *ḳurmış édiler* "kurmuşlardı" 172a/15.

1.2.2.2.6.4.1.3. III. tip öğrenilen geçmiş zaman

Metnimizde üçüncü şahıs çekimi daha yaygındır: *çékip érdim* "çekmiştim" 157a/01, *bolup érdi* "olmuştu" 175a/10, *étdürüp érdi* "ettirmişti" 119a/15, *bolup érdük* "olmuştuk" 139b/17, *ḳurup érdiler* "kurmuşlardı" 172a/16.

1.2.2.2.6.4.1.4. Mutlak gelecek zaman

bolġuñız durur "olacaksınız" 147b/13.

1.2.2.2.6.4.2. Rivayet

Fiillerin basit çekimlerine *é(r)miş* getirilerek teşkil edilir. Metnimizde rastladığımız rivayet birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

1.2.2.2.6.4.2.1. Geniş zaman

çéker érmişler "çekerlermiş" 146b/10.

1.2.2.2.6.4.2.2. II. tip öğrenilen geçmiş zaman

buyurġan érmiş "buyurmuşmuş" 174a/16.

1.2.2.2.6.4.3. Şart

Fiillerin basit çekimlerine *é(r)se* getirilerek teşkil edilir. Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

1.2.2.2.6.5. Yeterlik fiili

Yeterlilik (iktidarî) fiili üç şekilde yapılabilir:

1.2.2.2.6.5.1. Fiil tabanlarına *-a/-e* eklerinden sonra *al-* fiili getirilerek yeterlilik fiili yapılabilir: *tapa almas* "bulamaz" 156b/11, *ala almas érdi* "alamazdı" 149b/11, *ḳıla almadılar* "kılamadılar" 150a/07, *ḳıla almayın* "kılamayıp" 141b/10.

1.2.2.2.6.5.2. Fiil tabanlarına *-a/-e* eklerinden sonra *bil-* fiili getirilerek yeterlilik yapılabilir. Ancak metnimizde bu yapıya bir örnek bulunamamıştır.

1.2.2.2.6.5.3. Fiil tabanlarına *-p bol-* veya *-sa/-se bol-* getirilerek yeterlilik yapılabilir: *ḳıyās ḳılsa bolur* "kıyas edilebilir, karşılaştırılabilir" 136a/16.

Klasik Çağataycada fiil tabanlarına *-a/-e* eklerinden sonra *bol-* fiili getirilerek de yeterlilik yapılabilir. Ancak metnimizde bu yapıya bir örnek bulunamamıştır.

1.2.2.2.6.6. Soru eki

Metnimizde fiillere gelen soru eki *mu/mü* şekline rastlanmamıştır.

1.2.2.2.6.7. Fiilimsiler

1.2.2.2.6.7.1. İsim-fiiller

Metnimizde tesadüf edilen isim-fiiller şöyle sıralanabilir:

1.2.2.2.6.7.1. *-maḳ/-mek*

Türkçenin her döneminde olduğu gibi yaygın bir kullanıma sahiptir. Fiil ismi yapar: *ḳılmaḳ* "kılmak" 132b/17, *sanamaḳ* "saymak" 152b/02, *tapmaḳ* "bulmak" 156b/09.

Hâl ve iyelik ekleri gibi çekim eklerini alabildikleri görülür: *almaḳġa* "almaya" 127b/16, *kélmegimdin* "gelmemden" 146b/03.

Bazen kendinden sonra *+lıḳ/+lik* eklerini almış olarak da kullanılabilir: *ḳıl-maḳ-lıḳ* "kılmaklık" 156b/03.

1.2.2.2.6.7.2. *-ş*

Fiil isimleri yapar. Eklendiği kelimelerin çoğu kalıplaşmış bir nitelik kazanır: *körnüş* "görüşme, resmî görüşme" 159b/01, *uruş* "savaş" 164b/09.

1.2.2.2.6.7.2. Sıfat-fiiller

Metnimizde tesadüf edilen sıfat-fiiller şöyle sıralanabilir:

1.2.2.2.6.7.2.1. *-ġan/-gen*

Klasik Çağataycada ünsüz uyumuna uygun olarak *-ḳan/-ken* şekli de bulunan bu sıfat-fiil eki metnimizde her zaman *-ġan/-gen* şeklindedir. Sık bir kullanım alanına sahiptir: *bolġan* "olan" 174a/11, *ötgen* "geçen" 123a/11, *ḳutulġan* "kurtulan" 154b/05, *olturġan* "oturan" 164a/05.

1.2.2.2.6.7.2.2. *-ġu/-gü*

Klasik Çağataycada ünsüz uyumuna uygun olarak *-ḳu/-kü* şekli de bulunan bu sıfat-fiil eki metnimizde her zaman *-ġu/-gü* şeklindedir. Klasik Çağataycada da yaygın olarak kullanıldığı gibi metnimizde her zaman kendinden sonra *dék* edatını alır: *alġu dék* "alacak gibi" 125b/02, *bérgü dék* "verecek gibi" 173b/11, *bolġu dék* "olacak gibi" 157b/08, *salġu dék* "salacak gibi" 153b/15, *tüşgü dék* "düşecek gibi" 132a/03.

1.2.2.2.6.7.2.3. *-mas/-mes*

Geniş zaman sıfat-fiil ekinin olumsuzudur: *ḳılmasdın* "kılmazdan" 157a/12, *ḳutulmas* "kurtulmaz" 125b/17, *yétmes* "ulaşmaz" 141a/16.

1.2.2.2.6.7.2.4. *-r*

Geniş zaman sıfat-fiil ekidir. Bu ek metnimizde daha çok isim-fiil eki olan *-ma/-me* ekinin anlamını ifade etmektedir: *barurġa* "varmaya" 142a/15, *ḳılurġa* "kılmaya" 163b/07.

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi ekin isim-fiil anlamını ifade etmesi yönelme hâl ekini aldığı durumlarda daha yaygındır.

1.2.2.2.6.7.3. Zarf-fiiller

Metnimizde karşılaştığımız zarf-fiiller şunlardır:

1.2.2.2.6.7.3.1. *-a/-e; -y*

Çok kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Çeşitli anlam ve görevler taşıyabilir. İkileme şeklinde kullanılabildiği gibi birleşik fiillerin oluşumunda da görev alabilirler: *kéltüre almay* "getiremeyerek" 161b/13.

1.2.2.2.6.7.3.2. *-ġalı/-geli*

Klasik Çağataycada ünsüz uyumuna uygun olarak *-ḳalı/-keli* şekli de bulunan bu ekin metnimizde sadece *-ġalı/-geli* şekline rastlanmıştır. Metnimizde daha çok sebep ve amaç bildirme görevindedir: *bolġalı* "olmak için" 129b/14, *körgeli* "görmek için" 171b/09.

1.2.2.2.6.7.3.3. *-ġaç/-geç*

Eklendiği fiile asıl fiilin hareketinden biraz önce yapılma anlamı katar. Metnimizde *-ḳaç/-keç* şekline rastlanmaz: *bolġaç* "olunca" 168b/15, *éşitgeç* "işitince" 174a/04, *yétgeç* "ulaşınca" 165a/02.

1.2.2.2.6.7.3.4. *-ġanda/-gende*

-ġan/-gen sıfat-fiil eki ile *-da/-de* hâl ekinin birleşmesinde oluşmuştur. Zaman anlamı bildirir: *muʿāvadat ḳılġanda* "döndüğünde" 137b/05, *murācaʿat körgüzgende* "döndüğünde" 161a/09.

1.2.2.2.6.7.3.5. *ġunça/-günçe*

Eklendiği fiile fiilin bildirdiği hareketle aynı anda ya da bu hareketten daha sonra olan bir olayı belirtme anlamı katar. "kadar, yeterince, süresince" anlamlarını da ifade eden bu ekin Klasik Çağataycada ünsüz uyumuna uygun olarak *-ḳuça/-küçe; -ḳunça/-künçe* şekilleri de mevcutken metnimizde her zaman *ġunça/-günçe* şeklindedir: *alġunça* "alınca" 134b/10, *bérgünçe* "verince, verdiği zaman" 135a/17.

1.2.2.2.6.7.3.6. *-mayın/-meyin; -may/-mey*

-a/-e, -y ve -p/-ban/-ben zarf-fiillerinin olumsuz şekli olarak *-mayın/-meyin* ve *-may/-mey* ekleri kullanılmaktadır: *bérmeyin* "vermeden" 153b/08, *bolmayın* "olmayıp" 140b/16, *ḳılmayın* "kılmayarak" *yétküre almay* "ulaştıramadan" 140a/09.

1.2.2.2.6.7.3.7. *-p, -ban/-ben*

Ünlü ile biten fiil tabanlarına doğrudan, ünsüzle biten fiil tabanlarına ise yardımcı ünlü ile getirilir: *eylep* "eyleyip" 168a/13, *taşlap* "dışarı çıkıp, ayrılıp" 174b/16, *urup* "vurup" 122b/15.

Bağlayıcı zarf-fiil olarak adlandırılan *-p* zarf-fiil eki, yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere tarz bildirebildiği gibi birleşik fiil oluşumunda da görev alabilir: *bolup turmışlar* "olup durmuşlar" 174b/14

-ban/-ben şekli ise daha az kullanılmaktadır: *boluban* "olup" 123b/01, *eyleben* "eyleyip" 134b/14.

1.2.2.2.6.7.3.8. *-urda/-ürde*

Geniş zaman sıfat-fiil eki ile bulunma hâl ekinin birleşmesi ile oluşan bu zarf-fiil eki zaman anlamı bildirmektedir: *ḳayturda* "geri döndüğünde", *ḳılurda* "kıldığında, kıldığı zaman" 165b/04.

1.2.2.2.7. Edatlar

Tek başlarına manaları olmayan fakat manalı kelimelerle kullanıldıklarında görev alan kelimelere edat denir. Edatlar ünlem edatları, bağlama edatları ve çekim edatları olmak üzere üç grupta incelenebilir:

1.2.2.2.7.1. Ünlem edatları

Ünlemler sevinç, üzüntü, korku, nefret, ıstırap gibi ruh durumlarını; tabiat seslerini ve seslenmelerini; kabul, ret, tahmin, heyecan gibi beyan şekillerini ifade ederler. Metnimizde geçen ünlemlerden bazıları şunlardır: *ey* "ey" 120b/08, *hey* "hey" 123a/05, *vāh* "vah" 172a/03.

1.2.2.2.7.2. Bağlama edatları

Bağlama edatları kelimeleri, yardımcı cümleleri, bazen de cümleleri şekil ve anlam bakımından birbirine bağlama görevinde kullanılan kelimelerdir. Sayıları fazladır. Genellikle Arapça ve Farsça kökenlidir. Metnimizde geçen bağlama edatlarına şu örnekler verilebilir:

1.2.2.2.7.2.1. *ammā*

Genellikle cümlelerin başında kullanılır. "fakat, ancak" gibi anlamları ifade eder: *Ammā né asıġ kim* "Ama ne fayda ki" 159b/17.

1.2.2.2.7.2.2. *birle/bile/ile*

Bu edat metnimizde iki kelimeyi birbirine bağlama görevinde de kullanılmıştır: *ḳoy birle ḳuzı* "koyun ile kuzu" 170a/14, *ʿulamā bile afāżıl* "alimler ve bilginler" 171a/10, *sīm ile zar* "gümüş ile altın" 138a/04.

1.2.2.2.7.2.3. *çun/çu*

Cümleye "çünkü, vaktâ ki, için, zaman" gibi anlamlar katar. Hem cümlenin başında hem de cümlenin içinde bulunabilir: *Alarġa çu şah baḳdı ʿızzat bile* "Şah onlara izzet ile baktığı için" (157b/17). *Çun ʿAbbās Mīrzā Maşhadda vafāt taptı* "Vaktâ ki Abbas Mirza Meşhed'de vefat etti." (166a/02).

1.2.2.2.7.2.4. *dağı*

Cümleye "da/de, bile, bir de" gibi anlamlar katar. Yaygın bir kullanıma sahiptir. *Bu fikr dağı mübārek olsun* "Bu fikir de mübarek olsun." (169b/12). *Ve anda dağı iki kéçe mutavaḳḳıf bolup* "Ve orada da iki gece durup, bekleyip" (138b/16).

1.2.2.2.7.2.5. *eger/ger/er*

Cümleye "aslında, rağmen, eğer" gibi anlamlar katar: *Eger yüz ḳalʿa maftūḥ bolsa* "Eğer yüz kale fethedilse" (140b/07). *Iltıfātıġa ger köñül bağlar* "İltifatına gönül bağlarsa" (159b/10). *Aḳızsa bir köz er bir ḳaṭra ḫūn-āb* "Eğer bir göz bir damla gözyaşı akıtsa" (149b/05).

1.2.2.2.7.2.6. *egerçi/gerçi*

Cümleye "…ise de, her ne kadar, … olsa da" gibi anlamlar katar: *Egerçi muṣālaḥa bābıda ḥukm-ı humāyūnıñızını ḳabūl ḳılıp kétip dururlar* (160b/04). *Érür gül isi gerçi zīb-ı dımāġ* (131b/15).

1.2.2.2.7.2.7. *gāh(ī)/geh(ī)*

Genellikle ikileme şeklinde kullanılır. Cümleye "arada sırada, bazen" gibi anlamlar katar: *gāhī ayaḳıġa ḥuḳḳa bağlap* "bazen ayağına hokka bağlayıp" (172b/04), *geh dār üze boluban sebük-ḫīz* "bazen yurt üzerine çabuk giderek" (172b/03).

1.2.2.2.7.2.8. *hem*

Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. "da/de, dahi, ve" bağlaçlarının anlamlarını ifade eder: *Ṣaḥnı hem başdın ayaḳ marġub olup* "Sahnı da baştan ayağa beğenilmiş olup" (119b/09).

1.2.2.2.7.2.9. *kim/ki*

Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Tek başlarına kullanılabildikleri gibi *né kim, néçük ki, tā kim* gibi başka kelimelerle birlikte de kullanılabilir: *Ḳuyaş çahrasın her ḳaçan kim açar* "Her ne zaman ki güneş yüzünü gösterir" (131b/14).

1.2.2.2.7.2.10. *meger*

Cümleye "sadece, meğer" gibi anlamlar katar: *Meger bu balā gırdābıdın* "Meğer bu bela girdabından" (125b/13).

1.2.2.2.7.2.11. *né…né*

Cümle yapı bakımından olumlu olduğu halde bu bağlacın kullanılması ile olumsuz bir anlam kazanır. Cümleye "hiçbiri, hiçbir" gibi anlamlar katar: *Né ḳaldı Ḫoḳand u né Buḫārā* "Ne Hokand kaldı ne de Buhara." (170b/10).

1.2.2.2.7.2.12. *ve*

Hem kelimeleri, hem de cümleleri bağlama görevini üstlenebilir. Manzumelerde ve sıralı kelimelerde ve sıralı kelime gruplarında *u/ü* şeklinde telaffuz edilirler: *...ḳoy ve ḳuzı ordu-yı aʿlāġa kéltürüp erdi* "...yüce orduya koyun ve kuzu getirmişlerdi." (128b/11).

1.2.2.2.7.2.13. *velīkin/līkin*

Cümleye "fakat, velakin" gibi anlamlar katar: *Velīkin vaṭanlarıġa barġaç* "Velakin vatanlarına varınca..." (160b/05). *Līkin avcı érdi çarḫ-farsā* "Lakin yüksekliği felek aşındırandı." (172b/12).

1.2.2.2.7.2.14. *yaʿnī*

Cümle başında da cümle içinde de kullanılabilir. Açıklama bildirmesinin yanında "diğer bir deyişle" gibi bir anlam da ifade eder: *Hem'ol yıl yaʿnī Yılkı yılı...* "O yıl yani Yılan yılı..." (167a/01).

1.2.2.2.7.3. Çekim edatları

1.2.2.2.7.3.1. Son çekim edatları

Edat grubu oluşturduğu kelimeden sonra gelen ayrı kelimelerdir. Bu edatlar hâl ekleri ile benzer fonksiyonlara sahiptir, onların ifade edemedikleri anlamları ifade etmekte kullanılırlar. İsimlerin yalın, yönelme ve uzaklaşma hallerinden sonra

kullanılırlar. Asıl son çekim edatları ve son çekim edatı gibi kullanılan isimler olmak üzere iki grupta incelenebilir:

1.2.2.2.7.3.1.2. Asıl son çekim edatları

1.2.2.2.7.3.1.2.1. Yalın hâl ile birleşenler

Bu gruba giren son çekim edatlarının bazıları isimlerin yalın hâllerinden sonra gelebildikleri gibi ilgi, iyelik ve bazı sıfat-fiil eklerinden sonra da gelebildikleri görülmektedir.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.1. *ara*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "bulunma, içinde, arasında" anlamı katar: *cannat ara* "cennette" 170a/17, *dahr ara* "dünyada" 124b/07.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.2. *birle/bile*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "ile, birlikte" anlamı katar. İyelik veya ilgi ekleri almış isimlerden sonra da gelebilir: *luṭfı birle* "lutfu ile" 119a/08, *ṭarab birle* "sevinç ile" 117b/11, *ʿadālat bile* "adalet ile" 117b/17.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.3. *dék*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "gibi, kadar" anlamı katar. İyelik veya ilgi ekleri almış kelimelerden sonra da gelebileceği gibi sıfat-fiil eklerini almış fiilimsilerden sonra da gelebilir: *anıñ dék* "onun gibi" 123a/15, *kéçmegü dék* "geçmeyecek gibi" 124b/02, *köñli dék* "gönlü gibi" 119b/10.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.4. *içre*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "bulunma, iç, içinde, altında" gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir: *ʿālam éli içre* "dünyada" 169a/17, *cahān içre* "cihan içinde" 140b/14.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.5. *ile*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "ile, birlikte" anlamı katar: *ʿācızlıḳ ile* "acizlik ile" 172a/12.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.6. *kibi*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "gibi, kadar" anlamı katar: *ḳuyaş kibi* "güneş gibi" 173a/16.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.7. *sarı*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "doğru, karşı" gibi anlamlar katar: *Buḫārā sarı* "Buhara'ya doğru, Buhara'ya karşı" 118b/13.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.8. *üçün*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "için, amacıyla" gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebileceği gibi sıfat-fiil eklerini almış fiilimsilerden sonra da gelebilir: *başlatmaḳ üçün* "başlatmak için" 130b/01, *kömegi üçün* "yardımı için" 155a/09.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.9. *üze*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "üzerinde, içinde, "-da/-de" gibi anlamlar katar: *taḫt üze* "taht üzerine" 121a/03.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.10. *üzre*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "üzerinde, için" gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir: *yér üzre* "yer üzerinde" 120a/17, *ḳullası üzre* "tepesi üzerinde" 129b/13.

1.2.2.2.7.3.1.2.1.11. *yañlıġ*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "gibi, kadar" anlamı katar. İyelik veya ilgi eklerini almış kelimelerden sonra da gelebilir: *bu yañlıġ* "bu gibi" 122a/14, *mıhr yañlıġ* "güneş gibi" 124b/08.

1.2.2.2.7.3.1.2.2. Yönelme hâli ile birleşenler

1.2.2.2.7.3.1.2.2.1. *köre*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "göre, uygun, layık" gibi anlamlar katar: *marātıblarıġa köre* "mertebelerine uygun, derecelerine göre" 150b/15.

1.2.2.2.7.3.1.2.2.2. *lāyıḳ*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "göre, uygun, layık" gibi anlamlar katar: *ḫıẓmatlarıġa lāyıḳ* "hizmetlerine layık" 154b/12.

1.2.2.2.7.3.1.2.2.3. *tégrü*

Kendisinden sonra geldiği kelimeye "-e doğru, -e kadar" gibi anlamlar katar: *ḳıyāmatġa tégrü "*kıyamete kadar" 147a/01.

1.2.2.2.7.3.1.2.3. Uzaklaşma hâli ile birleşenler

1.2.2.2.7.3.1.2.3.1. *beri*

Türkiye Türkçesindeki ile aynı anlama sahiptir: *muddatdın beri* "müddetten beri" 163a/02.

1.2.2.2.7.3.1.2.3.2. *burun*

İsim olarak da kullanılabilen bu edat uzaklaşma hâli ekinden sonra geldiğinde kendisinden önce gelen kelimeye "önce, daha önce" anlamı katar: *rükūb kılmasdın burun* "hareket etmezden önce" 157a/12.

1.2.2.2.7.3.1.2.3.3. *özge*

İsim olarak da kullanılabilen bu kelime uzaklaşma hâli ekinden sonra geldiğinde kendisinden önce gelen kelimeye "başka, ayrı" gibi anlamlar katar: *özidin özge* "kendinden başka" 162b/07.

1.2.2.2.7.3.1.2.3.4. *soñ*

Zaman zarfı olarak da kullanılabilen bu kelime uzaklaşma hâli ekinden sonra geldiğinde edat görevindedir: *muddatdın soñ* "müddetten sonra" 165b/06.

1.2.2.2.7.3.1.2.3.5. *taşḳarı*

İsim olarak da kullanılabilen bu kelime uzaklaşma hâli ekinden sonra geldiğinde edat görevindedir. Kendinden önceki kelimeye "dışarı, ayrı, başka" anlamını katar: *leşkeriyye camāʿasıdın taşḳarı* "ordu sınıfından başka" 126b/05.

1.2.2.2.7.3.1.3. Son çekim edatı gibi kullanılan isimler

Asıl anlamlarının yanında bazı durumlarda son çekim edatları ile aynı fonksiyonları taşıyan bazı kelimelere de rastlanmaktadır. Bunların sayıları fazladır. Metnimizde en çok kullanılan şunlardır:

1.2.2.2.7.3.1.3.1. *allıda/aldıġa*

Çağdaş Kıpçak şivelerinde yan yana bulunan çift *l* ünsüzü *ld* şekline dönüşmektedir. Mesela Kırgız Türkçesinde *Allah > Alda* şeklindedir. Bu hadise metnimizdeki *al* kelimesinde de görülmektedir. Kelime ek aldığında ikizleşmeye uğramaktadır. Bunlar anlam olarak kendilerinden önce gelen kelimeye aldıkları hâl eklerine göre "ön, önce, huzur, kat" anlamlarını katar: *Ḳahramān Mīrzānıñ allıda* "Kahraman Mirza'nın huzurunda" 166b/11, *şah aldıġa* "şah huzuruna" 170b/07.

1.2.2.2.7.3.1.3.2. *arasıda*

Çekim eklerini alarak kullanıldıklarında "ara, iç, orta" anlamlarında sahte son çekim edatı görevlerinde bulunabilirler: *leşker ahlı arasıda* "ordu sınıfı içinde" 137b/08.

1.2.2.2.7.3.1.3.3. *cānıbı*

Kendinden önce gelen kelimeye "taraf, yön" gibi anlamlar katar: *şarḳıyya cānıbı* "doğu yönü" 143b/17.

1.2.2.2.7.3.1.3.4. *cıhatdın/cıhatıdın*

Kendinden önce gelen kelimeye "sebep, yüzünden" gibi anlamlar katar: *bu cıhatdın* "bu sebepten, bu yüzden", *ʿıllatı cıhatıdın* "illeti yüzünden" 133b/02.

1.2.2.2.7.3.1.3.5. *ileyi*

Kendinden önce gelen kelimeye "ön, huzur, kat, karşı" gibi anlamlar katar: *ʿulamā u umarā ileyige* "alimler ve emirler huzuruna" 122b/01.

1.2.2.2.7.3.1.3.6. *ḳaṣdıġa*

Kendinden önce gelen kelimeye "karşı, üzerine" gibi anlamlar katar. Daha çok yönelme hâl ekini almış şekliyle kullanılmıştır: *küffārı ḳaṣdıġa* "kafirleri üzerine" 137b/07.

1.2.2.2.7.3.1.3.7. *ḳaşı*

Kendinden önce kelimeye "yan, huzur, kat, ön" gibi anlamlar katar: *Ḳarlı Yüz-başınıñ ḳaşıġa* "Karlı Yüz-başının huzuruna" 174b/08.

1.2.2.2.7.3.1.3.8. *utrusı*

Kendinden önce gelen kelimeye "karşı, üzerine" gibi anlamlar katar: *ġanīm utrusıġa* "düşman karşısına" 159a/06.

1.2.2.2.7.3.1.3.9. *üstide*

Eklendiği kelimeye "üzere, üzerinde" anlamı katar: *yér üstide* "yer üstünde" 173a/01.

1.2.2.2.7.3.2. Ön Çekim Edatları

Metnimizde bazı edatların anlamına etki ettikleri kelimelerden önce geldikleri görülmektedir. Bu tür edatlara ön çekim edatları adı verilir. Bunların sayıları fazla değildir.

1.2.2.2.7.3.2.1. *mıṣl/miṣillik*

Farsça tamlama şeklinde geçen bu kelime Klasik Çağataycada olduğu gibi metnimizde de "gibi" anlamındadır: *mıṣl-ı aġu* "zehir gibi" 134b/08, *oḳ miṣillik* "ok gibi" 129a/05.

1.2.2.2.7.3.2.2. *tā*

Kendinden sonra gelen kelimeye "kadar, zamana kadar" gibi anlamlar katar: *ġarbdın tā ba-şarḳ* "batıdan doğuya kadar" 124b/05, *pāy-tā-farḳ* "baştan ayağa kadar, tamamıyla" 173a/15.

2. METİN

[117b] (5) **Sulṭān-ı maġfırat-nışān u ḫāḳān-ı ḥavrā-pāsbānnıñ toy bérmek** (6) **bahānası bile kerem ḫazāyını éşigin açġanı ve ḳuyaş yañlıġ cahān ahlı başıġa panca panca** (7) **zar saçġanı ve talaṭṭufāt-ı ḫusravāna bile aʿālīġa ercmendlik,** (8) **ve tanaʿʿumāt-ı bī-girāne bile asāfilġa behremendlik yétkürgeni**

(9) **Bayt**

Ṣuḥuf ayvānınıñ bālā-nışīnı
Maʿānī caşnınıñ ʿışrat-güzīni
Ḥıkāyat maclısı- (10) nıñ ḫoş-zabānı
Rıvāyat maḥfalınıñ ḳıṣṣa-ḫ$^{(v)}$ānı
Ki yaʿnī ḫāma-ı bahcat-nışāna
(11) Ṭarab birle sürer mundaḳ fasāna

Çun ḫan-ı maġfırat-aṣar u sulṭān-ı kerem-parvar (12) nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u taʾyīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūndın camīʿ ʿınād (13) ahlın maḳhūr u mustaʾṣal, ve cahān-bānlıġ müşkilātı ʿaḳddın tadbīr tırnaġı bile ḥal (14) ḳıldı. Bahār-ı ʿadālatıdın ʿarṣa-ı ʿālam gülistān-ı ıram dék sabz u ḫurram (15) ve sāya-ı ḥımāyatıda ahl-ı ādam cannat ahlı-dék barça taşvīşātdın bī-ġam bolup (16) rafāhıyyat-ı tamām bile maʿīşat ḳılıp sar-mast-ı bāda-ı ʿışrat boldılar.

(17) **Maṣnavī**

ʿAdālat bile şāh-ı ṣāḥıb-kerem
Cahān daştın étti rıyāż-ı ıram
[118a] (1) Hem ıḥsānıdın kām tapdı ulus
Rafāhıyyat-ı tām taptı ulus
Heme körgüzüp (2) bazm-ı ʿışratġa mayl
Cınān ahlı andaḳ ki cannat[ġa] mayl
Bolup camʿ her yérde sūr eyleben
(3) Kéçe kündüz ʿayş u surūr eyleben

Ol ḥażrat bu yañlıġ davlat-ı ʿuẓmā u martaba-ı (4) aʿlā -kim ʿıbārat-ı cahān memāliki küşāyişi ve ʿālam-ı ḫalāyıḳı āsāyışıdın durur, Téñri (5) taʿālā ʿınāyatı bile aña naṣīb bolmış durur- bu davlat şükrānesi (6) üçün tiledi kim toy bahānası bile cahān ahlı başıġa keff-i ıḥsānıdın (7) cavāhır-nışārlıġ körgüzüp ḫ$^{(v)}$ān-ı ınʿāmıdın bahra-bar-dār u laẕẕat-madār ḳılġanı.

(8) **Ḳıṭʿa**

Şah-ı ıḥsān-nıhād u cūd-pīşa
Bérür yüz genc her dam bī-bahāna
Bahāna tapsa ger cūd (9) eylemekge
Saçar élgi ḫazāyın-ı cāvıdāna

Çun bu fikr-i ḫayrıyyat-āṣār ve bu amr-ı şarāfat- (10) namūdār ol-ḥażratnıñ żamīr-munīrıda muṣammam, ve ḫāṭır-ı ḫaṭīrıda mucazzam(?) boldı. Vazīr-ı aʿẓam, dastūr-ı mükerrem, (11) Āṣaf-nışān, muʿallā-mekān, ṣadāḳat-güster, ḫıẕmat-parvar nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā (12) Muḥammad Yūsuf Mehter, ve vazārat-maʾāb, ṣadārat-ıntısāb, calālat-tavam, ṣāḥıbu's-sayf (13) ve'l-ḳalam Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi saḳya'llāhu sirrāhuma -kim her biri davlat erkānınıñ rükn-i aʿẓamı (14) ve ḥażrat aʿyānınıñ muʿazzaz [u] mükerremi érdiler, ve salṭanat mahāmmınıñ ıhtımāmı (15) alar rāyıġa mutaʿallıḳ u manūṭ, ve memleket sar-ancāmınıñ ıntıẓāmı alar tadbīrı bile manẓūm (16) u marbūṭ érdi-

Naẓm

Ol iki ḥaḳ-şınās u ḥikmet-āyīn
Nıẓāmu'l-mülk (17) ve'd-dīnā ve'd-dīn
Şah allıda édiler ḫıẕmat-ārā
Sulaymān ḥażratıda Āṣaf-āsā
[118b] (1) Alar élgide ʿālam genci naḳdı
Umūr-ı memleketniñ ḥall u ʿaḳdı
Alar rāyıdın érdi (2) él nıẓāmı
Mahāmm-ı memleketniñ ıhtımāmı

Ol iki vazīr-ı bī-naẓīr-ı ṣāḥıb-tadbīrġa mavḳıf-ı (3) cāh u calāldın farmān-ı lāzımu'l-ımtıṣāl ʿızz-ı ışdār taptı kim caşnī-ı ʿaẓīm u (4) sūr-ı faḫīm asbāb u sar-ancāmıġa ıştıġāl körgüzgeyler. Çun dastūrayn-ı (5) meẕkūreyn ʿınāyat-ı pād-şāhānadın ba-ġāyat mubtahıc u masrūr bolup farmān-ı vācıbu'l-(6) ımtınān mūcıbı bile toy sar-ancāmınıñ taḥṣīlı ve żıyāfat mahāmmınıñ tekmīlıġa (7) cahd-ı meşkūr u köşiş-i nā-maḥṣūr bile muştaġıl boldılar, ve ol ḥażrat eknāf (8) u aṭrāfdaġı uzaḳ vılāyatlar vālīları ve yıraḳ memleketler ahālīlarıġa (9) muḥabbat u mavaddat yüzidin bazm-ı ʿışrat u żıyāfat-ı pur-nıʿmatġa teklīf u daʿvat ḳılıp (10) ve toy-ı bıhışt-āyīn mīʿādın taʿyīn étip şarşar-ḫırām tavaçılar ve barḳ-nıẓām ḫabarçılar (11) ırsāl ḳıldı.

Maşnavī

Ḫabarçılar ḳılıp ḫızmat bélin rust
Kétip aṭrāfġa (12) surʿat bile çust
Ḫabar yétkürdiler her memleketge
Barı sulṭān-ı ʿālī menziletge
(13) Birev boldı Buḫārā sarı ʿāzım
Birev Balḫ Badaḫşān sarı cāzım
Birev ʿāzım (14) bolup mülk-i Ḳoḳanġa
Birev barıp Ḫıṭāy birle Ḫotanġa
Birisi Daşt-ı Ḳıpçaḳ (15) ahlı sarı
Ḳazaḳ u barça Ḳalpaḳ ahlı sarı
Birev ızhār étip Rus ahlıġa ʿazm (16)
ʿAzīmat eylemekde körgüzüp cazm
Birev ʿāzım bolup Rum ahlı sarı
Hem ol-yan (17) marz ile būm ahlı sarı
Biri Īrān sarı eylep tek-pūy
Urup biri [119a] (1) ʿIraḳıstān sarı rūy
Barıp biri barı ahl-ı Etekge
Yalıḳmay daşt u ḳum (2) ḳaṭʿ eylemekge
Ḫurāsānġa biri boldı şıtābān
Kéçe kündüz ḳılıp ḳaṭʿ-ı bayābān
(3) Éş oldı dam-ba-dam surʿat birıġa
Ki yétkürgey ḫabar Marv u Harīġa
Sürüp merkeb (4) birev Hındūstānġa
Hem'ol sarı barı yaḫşı yamanġa
Ḫabar barıp cahān (5) sulṭānlarıġa
Barı ıḳlīm éliniñ ḫanlarıġa
Né ḳalıp şarḳ sarı (6) mülk-i ḫāvar
Né ḳalıp ġarb sarı şahr u kişver
Ḳalıp né arḳa sarı bir dıyārı
Ḳalıp né (7) ḳıblada mülk-i ḥışārı
Ḫabar barıp barı élige
Dağı keffār u nā-farcām élige

(8) Ḫabar yétmey kişi ʿālamda ḳalmay
Şahan-şah luṭfı birle bahra almay
Ḫabar çun yétti aṭrāf-ı cahānġa
(9) Cahān aṭrāfıda yaḫşı yamanġa
Bolup bu mujda ṭarabnāk
Bélini rust baġlap çust (10) u çālāk
ʿAzīmat ḳıldılar ʿışrat sarıġa
Ne ʿışrat gülşen-i cannat sarıġa

(11) Çun ol ḥażrat hem'ol yıl Rāfanik ḳaryası ḥudūdıda -kim ḥālā hem'ol (12) mavżıʿ-ı dıyār Ḫīvaḳ zayyana'llāhu bi'l-ʿadl ve'n-nasaḳnıñ tāza bınā tapġan şaharınıñ (13) içide ḳalıp durur- bir rıbāṭ-ı ʿālī bınā ḳıldurup érdi kim anıñ (14) asāsı ıstıḥkāmı **كانهم بنيان مرصوص**[22]taʿrīfiġa ṣādıḳ ve bāġ-ı bī-mıṯālī bar-pāy (15) étdürüp érdi kim anıñ ṣaḥn-ı bahcat ıltızāmı **لم ارم ذات العماد الّتی** (16) **يخلق مثلها فی البلاد**[23] tavṣīfiġa muvāfıḳ érdi. Fażāyıl-maʾāb, kemālāt-iktisāb Muḥammad (17) Ḳılıç Bég -kim hem'ol zamānnıñ zabar-dast şuʿarāsıdın érdi- ol **[119b]** (1) ḥavlī-ı bınāsıġa bu taʾrīḫnı aytıp durur.

Taʾrīḫ

شاه عالم پناهُ دین پرور
کرد برپا عمارتی (2) چو ارم
سال تاریخ این بناراجح
قصرجنّت نشان نمودرقم
راجح بیک مذکورنیک تحلّ صیدور

(3) **Maṯnavī**

Ḥavlī-ı farḫunda-fāl u ḫoş-bınā
Sar-ba-sar rāḥat-fazā u pur-ṣafā
(4) Barça dīvārı çékip gerdūnġa baş
Mıhr yüzin ẕırvası eylep ḫarāş
Cümle burcı (5) çarḫ-ı aʿlādın ötüp
Küngüri avc-ı ṯurayyādın ötüp
Her ṭaraf anda ḳuṣūr-ı dıl-küşā
(6) Bāġ-ı cannat ḳaṣrı yañlıġ ḫoş-havā
Allıda tapıp bınā dahlīzlar

[22] "Bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever."

[23] "Sütunların sahibi İrem'e, ki ülkeler içinde bir benzeri yaratılmamıştı." (Kur'ân 89/7-8)

Naşaʾ-ı davlat (7) bile lab-rīzlar
Ṭāḳ u ayvānı ba-ġāyat dıl-paẕīr
Kéldi adnā şamsası mıhr-ı munīr
Kéldi ayvānlar (8) sutūnı bī-mıṯāl
Sıdra u ṭūbā kibi farḫunda-fāl
Her sutūn taşı tapıp andaḳ (9) ṣafā
Kim bolup āyīna-ı gītī-numā
Ṣaḥnı hem başdın ayaḳ marġūb olup
(10) Sar-ba-sar fayż-ı ṣafā birle tolup
Bāġı cannat bāġı-dék ārāsta
Hımmat ahlı köñli dék (11) parasta
Zīb ile tapmış bınā dīvār aña
ʿAḳl ustādı bolup mıʿmār aña
(12) Cengeli andaḳ-ki ṣafḥa cadvalı
Ḳaysı cadval kim ol olġay zar-ḥalı
Davrıda şımşād (13) ʿarʿar ṣaf tüzüp
Barça raʿnālıġ rusūmın körgüzüp
Bī-ḥısāb anda dıraḫt u mīve-dār
(14) Néççe türlüg mīve eylep āşikār
Ṣaḥnıda güller açılġan reng reng
Gül üze sunbul (15) saçılġan teñ teñ
Bulbul ḳamarı bolup dastān-sarā
Birbiridin (16) fuzūn tartıp navā
Salsabīl-āsā aḳıp cavhar ṭaraf
Bāġ-ı ṣaḥnıġa (17) ḳoyup rū her ṭaraf
Ḥavżlar her sarı yüz tazyīn tapıp
Kevṯer-āsā **[120a]** (1) zīb ile āyīn tapıp
Su alarda şīra-ı cāndın çüçük
Her ne yoḳ andın çüçük (2) andın çüçük
Vaṣfıġa yüz yıl eger sürsem ḳalam
Miñidin birni ḳıla alman raḳam

(3) Ol ḥażrat bu rıbāṭ-ı fāyızu'n-naşāṭnı caşn u żıyāfat-gāh ḳılmaḳġa munāsıb körüp (4) buyurdı kim asbāb-ı sūr u ālāt-ı ʿayş u surūrnı anda camʿ ḳılġaylar ve dastūrın

(5) meʾmūrın bir néççe muddat ıhtımām-ı tamām u ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām bile bir nafs-ı farāġ istemesi (6) toy yaraġı sar-ancāmıġa ışţıġāl körgüzüp meẕkūr bolġan ḥavlīġa pay-dar-pay ḳuraltay (7) asbāb u adavātın andaḳ camʿ étip muhayyā u āmāda ḳıldılar kim taḫmīnġa ṣādıḳ, (8) ve taʿrīfġa muvāfıḳ kélmedi. Tamāşāsıdın ʿaḳl közi ḥayrān, ve taʿdādıdın (9) ḫırad dabīrı hırāsān boldı.

Maṣnavī

Tün ü kün ol iki dastūr-ı dānā
Bolup (10) hem-kār ger hem kār-farmā
Ḳılıp maftūḥ abvāb-ı ḫazāyın
Dağı ḫarc eyleben yüz miñ (11) dafāyın
Ḳılıp ol-navʿ sūr asbābını camʿ
Barı ʿayş u surūr asbābını camʿ
(12) Ki taʿrīfdın oldı ʿaḳl-ı ʿācız
Ki fikr étmes édi mıṣlını hergīz
(13) Su ḳum camʿ oldı andaḳ bī-şumāra
Ki yoḳ érdi aña ḥadd u kenāre
Ḳoy andaḳ (14) camʿ olup imkānġa sıġmay
Ḳuzı ol-navʿ kim maydānġa sıġmay
(15) Téve yıġnaldı ḥadd u sandın artuḳ
Öküz ol-navʿ kim imkāndın artuḳ
(16) Yıġılmış yılḳı andaḳ bī-şumāra
Ki aṭrāfıġa yétmeydür naẓāra
Ükülmişdür birinçi (17) néççe ḫar-vār
Ḳılıp yér üzre yüz gerdūn namūdār
Tolup ḥadd u ʿadadsız ḫum ara bāġ
[120b] (1) Kélip hayʾat ara her biri bir taġ
Ükülüp néççe üyde ḳand u şekker
Néçe üyde nabāt u (2) nuḳl-ı yek-ser
Néçe üyge tolup ḥalvā-yı şīrīn
Néçe üy içre ḳandālāt-ı rengīn
(3) Ükülüp néççe yérde ḫazz u dībā
Bolup ḫırman néçe kemḫā u ḫārā
Barı cıns Ḫıṭāyī u Firengī

(4) Alıp körgen kişi ʿaḳlını rengi
Ükülüp dağı māvī u saḳırlāt
Fuzūn olup (5) ʿadaddın özge ālāt
Ki tā toy ahlıġa şāh-ı dıl-ārā
Kerem eylep barın ḳılġay sar-u-pā

(6) Çun vuzarā-yı meẕkūr maʾmūr bolġan hıẕmatların -kim caşnı ve sūr ālātı faraḥ u surūr (7) adavātı érdi- köñülleri ḫ(v)āhışça muhayyā u āmāda ḳılıp taʿẓīm u tekrīm rusūmın (8) ba-cāy kéltürüp ʿarż ḳıldılar kim

Naẓm

Ey şah-ı ʿızzat-sarīr u muḥtaram
(9) Vey mah-ı tābanda-ı avc-ı kerem
ʿIşrat asbābın muhayyā eyledük
Né muhayyā cā-yı bar-cā eyledük
(10) Ḳalmadı bir ẕarra dék bī-cā işi
Émdi né érken şahan-şah ḫ(v)āhışı

Çun ol ḥażrat (11) hem'ol yıl yaʿnī sana miñ iki yüz ḳırḳ törtde Şaʿbānu'l-muʿaẓẓamnıñ avvalıda (12) -kim şanba küni érdi- toy başlatmaḳ ırādası bile sarīr-ı salṭanatdın (13) atlanıp umarā-yı gerdūn-ṣavlat u ʿulamā-yı ḫūrşīd-sīrat, ve ʿālī-mekān bégler (14) ve ʿızzat-nışān maḥramlar hem-ʿınānlıḳı bile nahżat körgüzüp kevkebe-i vālā u dabdaba-ı (15) ʿışrat-afzā bile toy-ḫāna-ı ṭarab-nışānaġa taşrīf kéltürüp nuzūl ḳıldı, (16) ve sarāyī -kim ol ḥażratnıñ ḳudūm-ı masarrat-luzūmı taşrīfı üçün taḫṣīṣ tapıp (17) naşāṭ-ı rengīn u masnad-ı zarrīn töşelip ḫuld-ı barīn ḳasrı-dék ārāsta, ve maḥbūblar [121a] (1) camālı-dék pīrāsta érdi- anda masnad-ārā-yı davlat u ḳadaḥ-paymā-yı ʿışrat (2) boldı.

Naẓm

Muzayyan ḳasr ara şāh-ı kerem-ḫūy
Kétürdi bāda-ı ʿışrat sarı rūy
(3) Oturdı taḫt üze mānand-ı Camşīd
Veyā gerdūn üze andaḳ-ki ḫūrşīd
İçip (4) sāḳī-ı davlat élgidin cām
Bolup kāmıça mast-ı naşāʾ-ı kām

Ve ʿulamā-yı ʿıẓām (5) u umarā-yı kirām dağı sarāy-ı ḫoş-ṣafā u ayvān-ı ṭarab-fazālar içide her kim özıġa (6) lāyıḳ, ve ṣuḥbatıġa muvāfıḳ yār u dostları birle ḳoş bolup

alvān-ı nıʿmat u anvāʿ-ı ʿışrat (7) bile bazm tüzüp köñüllerin ḫoş, ve cahān-ı ġam-gīn farāmūş ḳıldılar. Ve ḥavlī- (8) nıñ tört aṭrāfıda dağı gerdūn-ıştıbāh ḫar-gāhlar ve vusʿat-panāh ḫaymalar bar-pāy (9) ḳılıp maclıs-ārā-yı ʿışrat boldılar. Ve aṭrāf [u] cavānıbdağı ḳılāʿ u bılāddın (10) camīʿ ḫāṣ [u] ʿām surʿat-ı tamām bile toy-ḫāna-ı bıhışt-nışāna ʿazīmatıġa kām urup andaḳ (11) hucūm u ızdıḥām rusūmın ẓuhūrġa yétkürdiler kim ḳıyāmat ızdıḥāmınıñ şaʾn u şükūhın (12) sındurdılar, ve felek ayvānıġa ġulġula yétkürüp yér erkānıġa zılzıla tüşürüp dururlar.

(13) **Maṣnavī**

Ulus körgüzüp her ṭarafdın ḫırām
Kélip ḳıldılar ʿayş-ı bazmın tamām
(14) Bolup ızdıḥām ol ṣıfat-ı āşkār
Ki maḥşar künin eyledi şarm-sār
Tolup kent u ṣaḥraġa andaḳ kişi
(15) Ki mümkin émes ẕarra güncāyışı
Tazalzul tüşüp ṣāḥıb-ı[24] ḫākġa
Taġalġul hem acrām-ı eflākġa
(16) Sar-ā-sar tüzüp bazm ḳoşḳoş bolup
Ṭarab bādası birle sar-ḫoş bolup

Çun farmān-ı (17) vācıbu'l-ımtınān mūcıbı bile toy-ḫāna-ı ʿālī sar-kārları béllerige hıẕmat kemerin ustuvār **[121b]** (1) ḳılıp barça muctamıʿ bolġan ḫalāyıḳnı él él ve uruġ uruġ ḫaṭġa alıp ḳudratları (2) yétip kötere alġunça rasm u ḳonuḳların bérdiler ve yana her ḳoşġa kāġaẕ kāġaẕ çāy ve (3) étek étek ḳand ve şıbra şıbra(?) nuḳl ve tüng tüng şeker ve ḳaf ḳaf fevākih (4) ḥalāvat-güster izlik izidin yiberip barçanı kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı (5) nıʿmat ḳıldılar.

Naẕm

Tapıp şah luṭfıdın kāmın ḫalāyıḳ
Velīkin her kim öz (6) ḳadarıġa lāyıḳ
Tüzüben kéçe kündüz bazm-ı ʿışrat
Köñüldin maḥv eylep ranc-ı külfet
(7) Birev nāz u nıʿamdın kāmın alıp
Birev sāz u nıʿamdın kāmın alıp
Birev bazm-ı dıl-ārādın (8) alıp kām

[24] Metinde ساحب şeklindedir.

Birev her yan tamāşādın alıp kām
Heme maḳṣūdıça tapıp ḥalāvat
Ḳılıp imkāndın (9) artuḳ ʿayş-ı rāḥat

Ol ḥażrat her kün ḫulūş-ı nıyyat u ṣafā-yı ṭavıyyat (10) muḳtażāsı bile bāmdād-namāz arasıdın soñ ḫāṣṣatan żıyāfat-ı ʿālī-tartīb ḳıldurup (11) öz ʿışrat-ḫānası yavuḳıdaġı sarāy-ı mutaʿālīġa ʿulamā-yı fażīlat-şıʿār u umarā-yı ʿızzat- (12) āṣārnı ündep kéltürür érdi, tā kim ʿulūm-ı dīnıyya u masāyıl-ı şarʿıyya mükāleme u munāẓarası (13) ıstımāʿıdın maḥẓūẓ u bahramand bolġay. Çun farmān-ı ḳażā ıḳtıżā muḳtażāsıça (14) sarāy-ı meẕkūrġa camīʿ ulamā u fużalā ve barça umarā u küberā yıġnalıp ʿalī-ḳadr meratibihim yérlik (15) yéride ādāb-ı tamām bile ārām tutup masāyıl müşkilātı tavżīḥı ve maʿanī muʿallaḳātı (16) taṣrīḥıġa faṣāḥāt-ı tamām u balāġat-ı mā-lā-kelām bile mütekellim bolup ʿıbārat tadḳīḳı (17) ve mażmūn taḥḳīḳıda birbirlerıġa baḥṣ u cadal ve vırd u badal marāsımın ẓuhūrġa yétkürüp [122a] (1) suvāllarıġa cavāb-ı kāfī, ve gümānları amrāżıġa yaḳīn-ı ḥuṣūlıdın marham-ı şāfī tapar (2) érdiler.

Maṣnavī

Oturup bir ṭaraf ʿılm ahlı bir ṣaf
Barı fażl ahlı u ḥılm ahlı (3) bir ṣaf
Sıpāh ahlı alarġa rūy-bar-rū
Oturup bir ṭaraf zānū-ba-zānū
Fażīlat ahlı (4) eylep nükte ızhār
Töküp her nüktede yüz durr-ı şah-vār
Birev tafsīrdın eylep maḳālāt
(5) Birev roşan ḳılıp asrār-ı mişkāt
Birev tavżīḥdın her dam sürüp söz
Birev talvīḥ sarı (6) yétkürüp söz
Birev sözni ḳılıp ḥikmetge ʿāyıd
Birev ızhār étip ramz-ı ʿaḳāyıd
Birev keşf (7) eyleben sırr-ı hıdāya
Saçıp her nüktede durr-ı bī-nıhāya
Birevge muḫtaṣar ʿaḳdı bolup ḥal
(8) Birev naḳd eyleben genc-i muṭavval
Birev manṭıḳdın āġāz eyleben nuṭḳ
Ḥayā u ḥılm ile sāz eyleben (9) nuṭḳ

Birev naḥv içre eylep dur-faşānlıġ
Durr-afşānlıġda tapıp kām-rānlıġ
Birev (10) ṣarf içre eylep fikrni ṣarf
Maʿānī ş̱ābıt eylep ḥarf-bar-ḥarf
Biri (11) bilmek tilep sözniñ ṣavābın
Birige baḥş̱ ile eylep ḫıṭābın
Biri aytıp cavābın yétkürüp (12) nafʿ
Ḳılıp bi'l-küll biriniñ şubhasın dafʿ
Biri ıẓhār étip baḥş̱ u cadallar
(13) Biri cahd eyleben radd u badallar
Biri dép lā-nusallım bir balā dép
Naʿam biri dében birisi lā dép
(14) Bu yañlıġ cahd étip bu nafy étip ol
İkisi hem tapıp maḳṣūdıġa yol
Barın şāh-ı (15) cahān eylep tamāşā
Tamāşā boldı şahġa rāḥat-afzā

Çun munāẓara u mükāleme (16) rusūmı ıtmāmġa, mucādala u mubāḥaṣa umūrı ıḫtıtāmġa yétüşdi. Çābük-dest (17) farrāşlar tavāżuʿ u ādāb ḳavāʿıdın fāş ḳılıp ṣabā bégi dék çust u nermlik bile **[122b]** (1) maclıs ṣaḥnıġa kirip ʿulamā u umarā ileyige ḫ(v)ān-ı zarrīn u māyıda-ı rengīn töşep (2) aṭʿıma-ı gūn-ā-gūn u aşrıba-ı laẕẕat-āmūn izlik izidin ol maş̱ābada bī-tavaḳḳuf (3) u bī-taʿallul çéktiler kim maclıs ahlınıñ tilin lāl, ve ʿaḳlın deng ḳıldılar.

Maş̱navī

(4) Él élıġa töşeldi ḫ(v)ān-ı rengīn
Ne rengīn kéldi tār u pūdı zarrīn
Ḳoyulup ḫ(v)ān üze (5) yüz navʿ nānlar
Tamāşāsıdın alıp bahra cānlar
Çékildi ḥadd u ġāyatsız murabbā
(6) Murabbādın daġı afzūn raşālā
Yana tartıldı türlüg aş her yan
Bolup (7) maclısda laẕẕat-pāş her yan
Bérilip laḥẓa laḥẓa çāy-ı ḳandīn
Nıhāyatdın (8) fuzūn ḥalvā-yı şīrīn

Kélip nuḳl ile şekker bī-nıhāyat
Nabāt u ḳandġa ḫod bī-nıhāyat[25]
(9) Mükerrer tartılıp nıʿmat sar-ā-sar
Velīkin barçası ġayr-ı mükerrer
Barınıñ ẓarf-ı ḫoş andāmı (10) altun
Barı buşḳābı altun cāmı altun
Bolup afzūn barıġa öyle laẕẕat
(11) Ki tatġan élni eylep lāl-ı ḥayrat
Melāyikge dağı ġālıb bolup şavḳ
Ki tā tapġay yémek (12) içmek bile ẕavḳ
Barı maclıs éli ḫ(v)ān-ı keremdin
Muzavvaḳ boldı yép türlüg nıʿamdın
(13) Birev tapıp muzayyan aşdın ba-har
Yana bir ḳurş laẕẕat-pāşdın ba-har
Murabbāġa (14) biri élgin uzatıp
Raşālā laẕẕatını biri tatıp
Birev ḳol yétkürüp ḳatlamaġa çust
(15) Birev élgin urup faḳlamaġa rust
Birevge mayl ḳandīn çāy sarı
Biri- (16) niñ şarbat içmekdür şıʿārı
Tapıp alvān-ı nıʿmatdın barı kām
Çu tapdılar yémek içmekdin (17) ārām
Kötergençe alıp ḥalvā u şekker
Nabāt u nuḳl ḳandālāt-ı yek-ser
Heme dāmān caybın eyleben pur
Duʿādın **[123a]** (1) saçtılar şah allıda dur

Çun her kün bu yañlıġ żıyāfat-ı pād-şāhāna (2) u şılan-ı bī-girāne ıntıhāsıdın soñ ol ḥażrat umarā-yı ʿıẓām u sıpāh-ı (3) ḳıyāmat-ızdıḥām bile toy-ḫāna-ı ʿışrat-panāhdın atlanıp at çapar (4) tamāşā-gāhıġa barıp barḳ-surʿat u şarşar-ḥareket samand-ı tīz-raftār şuʿla- (5) kirdārlarnı -kim bir ḳadamda manzıl-ı maḳṣadġa yéter érdi. Belki hey dégünçe zamān-ı (6) māżīdın öter érdi. Gürūh gürūh ḳılıp her gürūhnı bir ṣıdḳ-āyīn (7) [u] amīn bile ḳaytarur yérni taʿyīn ḳılıp érdiler- yiberdi, tā kim taʿyīn tapġan (8) mavżıʿdın

[25] Metinde نی نهایت şeklindedir.

barçasın bar-ā-bar ḳaytarġaylar. Ve özi ḫayl-ı sıpāh u ahl-ı tamāşā (9) bile tamāşā-gāh fażāsınıñ iki ṭarafıda ızdıḥām-ı tamām bile ṣaflarnı tüzüp (10) muntaẓır turdı, tā kim atlar çapuşı tamāşāsıdın bahra alġay, (11) ötgen ve ḳalġanıġa naẓar salġay. Çun az furṣatdın soñ bād-pā-yı bādıya- (12) paymā gerd [u] ġubārın tütün yañlıġ felek-farsā, ve naʿlları lamʿasın barḳ-numā ḳılıp (13) izlik izidin tamāşā-gāh saḥnıġa vārıd bolup ol hażrat başlıġ camīʿ ḫalāyıḳnı (14) tamāşā-yı ḥayrat-afzādın bahramand u ḫoş-ḥāl ḳıldı.

Maşnavī

(15) Bolup atlar anıñ dék tīz-revlik
Ki ṣarṣar öyle ḳılmay germ-revlik
(16) Anıñ dék tuynaġıdın çaḳılıp ot
Ki āteş-gahġa ġöyā yaḳılıp ot
Ḳoyun (17) yañlıġ çıḳıp gerd u ġubārı
Ḳuyaş yüziniñ oldı parda-dārı
Barısı [123b] (1) surʿat içre şuʿla dék tīz
Boluban şuʿla ammā ḳaṭra-engīz
Birisi izde ü bir ilgeride (2)
Şıtāb u surʿat-aṭvārı barıda
Çu yéttiler tamāşā-gāhġa tégrü
Felek üzre çıḳıp (3) āvāz-ı ḳayḳu
ʿAlālādın ulusġa bahcat artıp
Velīkin gerdi ʿālamnı ḳarartıp
(4) Kélip izlik izidin barçası hem
Tamāşā birle étti élni ḫurram

Çun at (5) çapar tamāşāsı ıtmāmġa yétti. Ol-ḥażrat ḫazīna-ı ınʿāmıdın zar-pāşlıġlar körgüzüp (6) atı ötgenlerniñ cayb-ı dāmānın baḥr u kān yañlıġ nuḳūd-ı fırāvān bile lab-rīz (7) ḳıldı. Ve hem'ol mavżıʿda küştī-gīrlik tamāşāsı üçün mutavaḳḳıf boldı. Ve (8) farmān-ı ʿālī mūcıbı bile felek-saṭvat pahlavānlar ve köh-hayʾat zor-mandlar (9) küreş rusūmı bile çābükāne u dılīrāna maydān fażāsıġa çıḳıp iki köh-i felek- (10) namūdār birbirige ḳaḳışġan-dék veyā ikki daryā-yı talāṭum-şıʿār birbirige ḳatışġan-dék (11) birev birevige zor ḳılıp naʿra-ı şor-engīz haybat-āmīzlarıdın bir aʿżāsı aczāsıġa (12) zılzıla, ve felek ahlı tamāşā-gerleri arasıġa ġulġula saldılar.

Maşnavī

Casāmatda (13) édiler köh-peyker
Velīkin çust u çābüklikde ṣarṣar
Édiler şīr-bāzū fīl-nīrū
(14) Felek şīrı alar allıda tilkü
Biri birige zor ıẓhār eylep
Yıḳarġanı ʿamal kim bar (15) eylep
Biri ḳol yanbaşı salıp birige
Biri içgürmegi(?) alıp birige
Salıp Ḥubbī (16) Ḳulı biri dam-ā-dam
Daraḳ birisi alıp çust-muḥkem
Biri çengek salıp ıẓhār étip zor
(17) Boyun alıp birisi körgüzüp şor
Madad çun birige ṭālıʿ yétürdi
Köterip birni [124a] (1) andaḳ yérge urdı
Ki küldi ol ṣıfat ahl-ı tamāşā
Ki eflāk avcıġa yétti ʿalālā
(2) Yıḳılġaç ol çıḳıp yana biri çust
Tutup maydān ara anıñ bélin rust
(3) ʿAlā-haẕa'l-ḳıyās ahl-ı tamāşā
Tamāşādın faraḥ taptı sar-ā-pā

Çun küreş (4) tamāşāsı ıntıhāġa yétti. Ol ḥażrat ḥarīfın yıḳġan pahlavānlarġa ḫazīna-ı ıḥsānıdın (5) mablaġ-ı vāfıra, ve ḫıyyāṭ-ḫāna-ı ınʿāmıdın ḫılāʿ-ı fāḫıra ʿaṭāyāsı bile sar-afrāzlıġlar (6) yétkürüp toy-ḫāna ṭarafıġa ʿaṭf-ı ʿınān ḳılıp özge ʿacāyıbāt u ġarāyıbāt ve sāzanda (7) u bāzanda ve şuʿbada-bāz u dār-bāz oyunların bir bir tamāşā ḳılıp faraḥ-ı tamām bile ʿışrat-ḫāna (8) maḫṣūṣıġa nuzūl étti. Çun on béş küngeçe her kün camīʿ ḫalāyıḳġa kerem-i ʿām (9) muḳtażāsı bile maṭbaḫ-ı ıḥsānıdın ḳonuḳ ve ṭaʿām bérip ve her kün ʿulamā (10) u fużalā ṣuḥbatıdın bahra-bar-dār bolup ve her kün at çapar ve küreş ve özge (11) uʿcūba tamāşāsıdın öz ḫāṭır-ı ḫaṭīrın ve özge ulus köñüllerin masrūr u maʿmūr (12) étti.

Maşnavī

Şāh-ı kerem-parvar u daryā-navāl
Ḫalḳġa īṣār étiben genc u māl

Ol (13) ṣıfat ınʿām u ʿaṭā eyledi
ʿĀlam élin kām-ravā eyledi
Barça tapıp luṭfı bile (14) şādlıġ
Taptı alam ḳaydıdın āzādlıġ
Ḳalmadı bir kimse cahān ahlıdın
(15) Ḳaysı cahān ahlı ki cān ahlıdın
Luṭfʿamīmı bile şād olmaġan
Bazlı bile kām [u] (16) murād olmaġan

Çun on béş kündin soñ ol ḥażrat barça ʿulamā (17) u umarā ve bég-zāda u āzāda ve camīʿ él ve uruḳnıñ ked-ḫudā u ekābırlarıġa ṭıllā **[124b]** (1) raḫtlıġ topçaḳlar ve yāḳūt ḳabżalıġ bıçaḳlar ve sar-u-pā-yı ṭılā-bāf u ḫancar-ı cavāhır- (2) ġılāf ve kemer-i zarrīn u dastār-sīmīn ınʿām ḳılıp köñüllerige kéçmegü dék ʿızzat (3) u ıḥtırām bile bahramand u sar-afrāz étip ruḫṣat bérdi.

Maṣnavī

(4) Minip barça él raḫş-ı ṣarṣar-nıhād
Barıdur parī-ṣūrat u dīv-zād
Kélip surʿat (5) içre anıñ dék ki barḳ
Ḳılıp bir ḳadam ġarbdın tā ba-şarḳ
Üzengü muṭallā-sıtāmı (6) dağı
Ḳoyuşḳun muzayyan lıcāmı dağı
Bolup yüne zarrīn tépingüsi hem
Mucallā (7) barı zayn ḳarabūsı hem
Kéyip barça él dağı zarrīn ḫılāʿ
Saçıp dahr ara (8) mıhr yañlıġ şuʿāʿ
Kélip barçası aṭlas-ı bī-bahā
Ki adnāsı eksūn ile kīmḫā
(9) Bolup barı altun ile bāfta
Kélip tārı hem sīm ile tāfta
Kemer barça bélide gevher-nigār
(10) Bolup aña altun bıçaḳ ustuvār
Kéyipdür heme tāza dastār u börk
Ḳuyaşdın (11) fuzūnraḳ barısıġa körk
Şah alṭāfıdın barça ḫursand olup

Barı (12) dūn u aʿlā barūmand olup
Duʿā şāh ḥaḳḳıda sāz éttiler
Heme öz vılāyātıġa kéttiler

(13) Ol ḥażrat dağı sūr-ı ʿālī u surūr-ı mutaʿālī ıtmām u ıġtıtāmıdın soñ (14) mıhmānlarnı mīzbānlıġ marāsımı bile navāzışlar körgüzüp öz étip toy-ġāna-ı bıhışt-nışānadın (15) samand-ı davlatġa rükūb ḳılıp erg için nuzūl-ı faraḥ-şumūlı fayżıdın bıhışt-ı cāvıdān (16) belki yüz navʿ sūr ve miñ türlüg surūrġa mekān ḳıldı, ve salṭanat taġtıda müttekī bolup ʿayş u (17) ʿışrat bile dār-ı ʿadlġa ışṭıġāl körgüzüp durur.

Ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-külāh- [125a] (1) **nıñ cıhād ṣavābı ırādası bile ikilençi martaba Īrān memālikige leşker-i bī-kerān u afvāc-ı** (2) **bī-pāyān bile atlanmaḳı ve navāḥīsıda sıpāh-ı nuṣrat-panāh** (3) **arasıda ʿaynu'l-kemāl belki Īzıd-ı mutaʿāl ḫ(v)āhışı bile vabā ʿıllatı ve ṭāʿūn āfatı şāyıʿ bolup** (4) **ol ʿıllat şıddatıdın faṣḫ-ı ʿazīmat ḳılıp Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm cānıbıġa ḳaytmaḳı**

(5) Ṣaḥīfa ṣaḥrāsınıñ ʿazīmat-güsteri ve suṭūr cāddasınıñ ḳadam-āvarı maşaḳḳat bādıyası- (6) nıñ sar-gerdānı ve mıḥnat ḥādıyasınıñ ātaş-ı sūzānı yaʿnī ḫāma-ı badāyıʿ-āṣār (7) mundaḳ vaḳāyıʿ nigārlıḳ kılur kim çun ol ḥażrat ʿınāyat-ı Rabbānī u ḥımāyat-ı (8) Yazdānī bile toy u żıyāfat ıhtımāmınıñ ġavgāsı ve ḫalāyıḳ ızdıḥāmınıñ ʿalālāsıdın (9) fi'l-cumla farāġat, ve endek ıstırāḥat taptı. Tiledi kim leşker-i carrār u sıpāh-ı kīne-güẕār (10) bile küffār-ı şarārat-şıʿār cıhhādıġa -kim [26]رزقی فی ظل رمحی ḥadīṣı mażmūnınıñ ışāratı (11) bile Ḥażrat-ı Rasūl ʿalayhi's-salāmnıñ kesb ḳılġan pīşa u ıġtıyār ḳılġan (12) andīşası-durur- ʿazīmat ḳılġay ve ol ʿazīmatnıñ ṣavāb-ı saʿādat-ıntısābın (13) ġanīmat bilgey.

Ḳıṭʿa

Zıhī ṣāḥıb-ḳırān u ḥāmī-ı dīn
Ki ḳılġay küfr yaġmāsını pīşa
(14) Bérip şarʿ-ı nabīġa zīb u tazyīn
Anıñ birevlıġın ḳılġay hamīşa

Çun (15) ol ḥażrat bu yañlıġ nıyyat-ı ṣavāb-ancām u ʿazīmat-ı maymanat-ıltızāmnı pīş-nıhād-ı (16) ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳılıp safar asbābı ve yol yaraġı sar-ancāmıġa maşġūl érdi. Bu aḥvāl (17) ḫılālıda Derrīgez mulḥaḳātıdın Bāvard ḳalʿasınıñ mutavaṭṭınlarıdın ʿAlī Éli ḫalḳı -kim Terākime ṭavāyıfıdındurlar- **[125b]** (1) nām-dār ekābırıdın Taş Témür arbāb-ı taş baġrın su, ve témür köñlidin tāb (2) alġu dék

[26] "Rızkım, mızrağımın gölgesindedir."

inkisārlıġlar bile ıltıcā-nāma kéltürüp bu navʿ ʿarż-ı ıḫlāṣ bile ıstımdād u ıstıcāşa (3) ḳılıp dédi kim pād-şāhā ʿālam-panāhā biz ḫān-vāda-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda-ı ḫıẕmat- (4) parvardalar tā bu küngeçe abanʿan-cad Musulmān u Musulmān-zāda, ve köñülümiz bāġçası tavḥīd bahārı (5) nasīmıdın küşāde durur. Ammā rozgār ınḳılābı ve felek-i davvār ıḫtılāfıdın bir néççe muddat durur (6) kim zamān taḳāżāsı bile Ḳızılbaşġa baş ḳoşup ol kāfir-i fācırlarġa hem-sāya (7) u hem-maʿāş dururmız. Ve baʿżı ḫod-parast-ı dūn-hımmat u sust u ıʿtıḳād-ı past-fıṭrat (8) yaʿnī Islām raʿāyāsın terk, ve nafs-ı ammāra étegin berk tutġan ked-ḫudālarımız küffār (9) ahlınıñ talbīs yüzidin ḳılġan navāzış u ḫoş-āmadıġa ılıḳıp amrıġa tābıʿ, (10) ve buyruḳıġa muṭīʿ bolup dururlar. Ve her néççe kim biz ḫalḳnıñ ol ıblīs-ṣıfat küffārnıñ (11) talbīs u vasāvısıdın özimizni saḳlay alġu dék ḳuvvat u ḳudratımız bar durur ammā (12) ḳorḳa dururmız kim **الصحبت موٴثر** muktażāsı bile oġlan uşaḳımızġa küffār ıḫtılāṭıdın aṣar, (13) ve köñüllerige küfr ālāyışı küdüretidin żarar yétgey. Meger bu balā gırdābıdın ol vaḳt (14) ḫalāṣlıḳ tapġaymız kim canāb-ı salṭanat-maʾāb ıltıfātı kim uftādalar murabbīsı, ve bī-dast [u] (15) pālar dast-gīri durur. Bu helāket baḥrı ġarḳ-āblarınıñ aḥvālı safīnasıġa mallāḥlıḳ (16) körgüzüp nacāt sāḥılıġa çıḳarsa yoḳ érse tā ebedge tégrü özimiz küffār ahlıġa ḫıẕmatkār, (17) ve ḳutulmas balāġa giriftār bolurmız. Ve avlād u aṭfālımız nā-ḥaḳ maẕhabnı şıʿār ḳılıp aña **[126a]** (1) ıʿtıḳād körgüzüp küfr rusūmın ıḫtıyār ḳılġusı-dururlar. Eger biz uftādalarnıñ taẓallumıġa (2) bī-ıltıfātlıġ ḳılsañız tañla Teñri-taʿālā ḥażratıda sizdin taẓallum körgüzüp tekellüm tüzgümiz durur.

(3) **Maşnavī**

Taraḥḥum ḳılıp köñlümiz şād ḳıl
Bu ḳullarnı ḳayġudın āzād ḳıl
Ki fatḥ u (4) ẓafar bérdi Yazdān saña
Bu iş müşkili kéldi āsān saña
Yiberme bu dar-gāh- (5) dın nā-umīd
Ki kéldük ḳılıp luṭfuña ıʿtımīd

Çun Taş Témür arbābnıñ mundaḳ (6) ʿarż-ı taẓallumı ol ḥażratnıñ sılsıla-ı ḥamıyyatıġa ḥareket bérip Īrān safarı ve küffār (7) cıhādı ʿazīmatı taʿcīlıġa bāʿış u ʿılāva boldı. Ve Sar-kār-ı ḫıẕmat-güẕār u sıpāh-ı duşman-şikārlarġa (8) mavḳıʿ-ı cāh u calāldın ḥukm-ı lāzımu'l-ımtışāl ṣādır boldı kim safar asbābı ve cıhhād (9) yaraġı tahıyya u sar-ancāmıġa ıştıġāl körgüzüp tīzrek yol ve çöl ḳaṭʿı ʿazīmatıġa muhayya (10) u āmāda bolsunlar. Ve hem'ol bahār vılāyāt-ı maḥrūsa u mazārıʿı su cıhatıdın endek

tanḳīşlıḳ çékti. (11) Ol ḥażrat [27]**خيرالنّاس من ينفع النّاس** maẕmūnıġa ʿamal ḳılıp yurt manfaʿatı (12) ve ḫāṣ u ʿām bıh-būdı üçün atlanıp ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā Pahlavān Ata (13) nahrınıñ saḳḳāsıġa barıp ötgen yıl ḳırdın yardurġan saḳḳānı -kim (14) Taş Saḳḳā dérler- yañıdın ḥaşr bile ḳazdurup su cārī ḳıldı ve memleket (15) mazraʿaların sīr-āb, ve vılāyat bostānların cannat rıyāżı dék sar-şār u şād-āb (16) étip murācaʿat ḳıldı. Ve dılcemʿlik bile cıhhād asbābı tacahhuzıġa[28] ıhtımām (17) körgüzüp leşker-i ẓafar-āṣār ıstıḥżārıġa ṣāḥıb-ı ṣalābat u Bahrām-ı mahābat tavaçılar **[126b]** (1) ırsāl ḳıldı. Ve ıstıdʿā-yı hımmat u ıltıcā-yı ıstıʿānat körgüzüp avlıyā (2) marāḳıdıġa ve marāḳıd mucāvırlarıġa nuẕūrāt, ve göşe-nışīn darvīşlarġa ṣadaḳāt yiberip duʿā-yı (3) ḫayrların aldı. Ve mulāzım-ı rikāb u şucaʿā-yı ẓafar-ıntısāblarġa ṣabā-raftār atlar ve bār-bardār (4) téveler ve özge aslıḥa u yaraġlar her yılḳı ḳarār-ı vāḳıʿdın zıyāda ınʿām ḳılıp ahl-ı (5) sıpāhnı ḫurram u şād-kām ḳıldı. Ve leşkeriyye camāʿasıdın taşḳarı baʿżı (6) ulus kim [29]**الله وجاهدوا فى سبيل** maẕmūnıġa ʿamal ḳılıp ġazāt ṣavābıġa rāġıb, ve şahādat (7) daracasıġa ṭālıb érdiler. Ol camāʿa daġı [30]**من جهّز غازياً فى سبيل الله فقد غازا** ışāratı (8) bile yol māyuḥtācı üçün köñülleri istegen-dék luṭf u ʿaṭā ve kerem u saḫāvat (9) körgüzüp durur. Ve top [u] top-ḫāna ve bār-gāh u pīş-ḫānanıñ asbāb u adavātın özge yañlıġ muhayyā (10) u āmāda ḳıldurup ilgeri yiberip durur, tā kim Ḳara Köl ayaḳıġa barıp ḫayma u ḫargāh (11) ve şamyāna u bār-gāhnı bar-pā ḳılġaylar. Ve ol ḥażratnıñ özi meẕkūr yıl yaʿnī sana miñ (12) iki yüz ḳırḳ törtde Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ yetiside dū-şanba küni dāru's-salṭana-ı (13) Ḫīvaḳdın bād-pā-yı davlatġa rükūb ḳılıp ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣır u sıpāh-ı mütekāṣir bile kim

Maṣnavī

(14) ʿAdad içre bī-ḥadd u ġāyat kélip
Maṣāf içre Bahrām ġayrat kélip
Mahābatda her biri bir taġ-dék
(15) Velīkin sebüklikde yafraġ-dék
Bolup favc favc gürūh-ā-gürūh
Yürümekde eylep zamīnnı (16) sutūh
Ġubārı çékip avc-ı gerdūnġa baş
Yüzige çékip parda andın ḳuyaş

---

[27] "İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır."

[28] Metinde تجهر şeklindedir.

[29] "Ve Allah'ın yolunda cihad eden kimseler…" (Kur'ân 9/20)

[30] "Allah yolunda gazâ etmek, cihad etmek isteyen bir gaziyi teçhizatlandıran, kendisi gazâ etmiş sevabını alır."

(17) Yétip né anıñ bir kenārıġa ʿaḳl
Né bir favcı ḥadd u şumārıġaʿ aḳl
Alar ortasıda şah-ı kām-rān
[127a] (1) Kevākib içide ḳuyaşdın nışān
Lıvālar bolup utruda cılva-ger
Bolup munfaʿıl mahçasıdın ḳamar
(2) Yürüp iki yanıda leşker ḳaṭār
Tutup yér yüzini yamīn u yasār
ʿAlālā çıḳıp avc-ı eflākġa
(3) Tüşüp zılzıla ʿarṣa-ı ḫākġa

Bu yañlıġ leşker-i semgīn(?) u kevkebe-i şalābat-āyīn bile nahżat ḳılıp (4) Ḳara Köl ayaḳıġa -kim ordu-yı humāyūn u pīş-ḫāna-ı maymūn anda bar-pāy ḳılılıp érdi- (5) davlat nuzūlıġa muşarraf ḳıldı. Ve ol ḥażratnıñ bırādar-ı dıl-band-ı saʿādat-payvandı (6) camālu'd-davlat ve'd-dīn Şah-zāda Raḥman-ḳulı Töre kim ol manzılġa muşāyaʿat rasmı bile (7) hem-rāh barıp érdi. Anı dāru's-salṭana sarīrıda öz ṭarafıdın nāyıb ḳılıp memleket (8) żabṭı ve raʿıyyat aḥvālı rabṭı üçün ḳaytardı. Ve tañlası -kim sa-şanba küni érdi- (9) Ḳara Köldin ordu-yı aʿlānı köçürüp ilgeri yiberip özi dağı samand-davand-ı (10) davlatġa rükūb ḳılıp alvıya-ı nahżatnı ḥarekatġa kirgüzüp şucaʿā-yı nuṣrat- (11) ıltızām u sıpāh-ı maḥşar-ızdıḥām bile ṣabā ḫaylı dék ḳum puştalarıġa tavaccuh (12) merkebin sürüp manāzıl ḳaṭʿıdın soñ Saġca ḳuduḳı ḥavālīsıġa -kim ḳumı ba-ġāyat (13) nā-hemvār ve havā ḥarāratıdın tamuġ ḥurḳatınıñ taʾsīrı anda āşkār érdi- fayż-nuzūl (14) u bahār-vuṣūlıdın anıñ dék hādıya-nışān mavżıʿnı bıhışt-ı barīn zāvıyası-dék (15) rāḥat-parvar u ṣafā-güster ḳıldı.

Naẓm

Ḳudūmı yumnıdın ḳıldı şah-ı dīn
Hem'ol (16) mavzıʿnı yek-ser ḫuld-āyīn
Muzayyan ḫayma u ḫar-gāhlardın
Yétürdi şahr-ı Çīn dék (17) zīb u tazyīn

Ve ol manzılda çérik ıctımāʿı üçün bir kün ve bir kéçe muvaḳḳıf bolup [127b] (1) ḳuduḳlarnı dağı ıḥtıyāṭ bile ḳazdurup māʾ-ı muʿayyan sar-çaşması-dék sīr-āb (2) u sar-şār ḳıldurdı. Ve cumʿa küni ol marḥaladın cādda-paymā-yı ʿazīmat bolup Ḫan ḳuduḳı (3) aṭrāfın muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳılıp ıstırāḥat (4) körgüzüp durur. Ve anda bir kéçe mütemekkin bolup tañlası sa-şanba

ṣabāḥı andın rıḥlat kösin ṣadāġa (5) kirgüzüp ʿazīmat āhengin tüzüp durur. Ve ıstıʿcāl-ı tamām bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp dū-şanba küni (6) Çırla ḳuduḳıġa yétip bār-gāh-ı ʿālam-panāh u ḫıyām-ı maymanat-nıẓāmnıñ zarrīn-ḳıbābın āftāb-ı (7) cahān-tāb farḳıġa hem-ser, ve ol ḥavālīnı ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣırġa muʿasker ḳıldı. Ve ol manzılda iki kün (8) tavaḳḳuf ḳılıp çahār-şanba küni āstān-ı felek-nışān mulāzımlarınıñ sar-afrazı ṣadāḳat-(9) nışān Muḥammad Nıyāz Yasavul-başını Yomutıyya sıpāhı bile ve Beki Yüz-başını Yemreliyye çérigi bile her ol ṭarīḳasıda (10) izlik izidin ilgeri yiberip durur. Ve alar ʿaḳabıdın top-ḫāna-ı humāyūn mulāzımlarınıñ (11) sar-dār-ı ʿaẓamat-şıʿārları Nıyāz Muḥammad Bay Yüz-başı ve Allāh Berdi Yüz-başı ve Acem-berdi Yüz-başıġa (12) Ḳurbān Ḳulı Yüz-başı -kim şacāʿat ʿarṣasınıñ Rustamı ve ṣarāmat-pīşasınıñ żayġamı érdi- (13) özige mutaʿallıḳ nökeri bile top-ḫāna kömegi üçün yoldaş, ve Teke Mehdī Bégni alarġa baş ḳılıp (14) ıcāzat bérip durur, tā kim ol rīg-zār-ı havl-āṣārdın top-ı aʿdā-köbni āsān u amānlıġ (15) bile ötkergeyler. Ve Yomut mulāzımlarıdın dānış-āṣār Durdı Sar-dār ve Dīn Muḥammad Ḳara Çoḳa ve Nūr Muḥammadnı (16) Yantaḳlı ḥavālīsıdaġı ḳuduḳlar ve çungullardın ḫabar almaḳġa yiberip durur, tā kim mevākib-i (17) gerdūn-merākib, nuzūl u güncāyışıġa munāsıb murġzārı körüp ḳaytġay. Ve panc-şanba küni ol-ḥażrat Çırla manzılıdın [128a] (1) sıpāh-ı ancum-şevket bile rükūb ḳılıp lıvā-yı nahżatnı cılvaġa kirgüzüp Mınarlı (2) marḥalasın ḳudūm-ı şarāfat-luzūmı vuṣūlıdın sar-buland ḳıldı. Ve hem'ol kéçe ay sıpah-sālārı (3) ancum ḫaylı bile felek vādīsın ḳaṭʿ ḳılġan-dék ol āftāb-ı ʿālam-gīr sıpāh-ı sıtāra-naẓīr bile (4) şab-gīr ḳılıp masāfat-paymā boldı. Tā ṣubḥ-ı ṣādıḳ çaġı mahça-ı tuġı Yéti Ḳızıl atlıġ ḳum puştası (5) avcıdın mıhr-ı duruḫşān yañlıġ tābān boldı. Ve şanba küni ol maḳāmdın tavsan-ı (6) şarṣar-ḫırāmın sürüp Toḳuz Aşrım atlıġ ḳum ʿaḳabasıdın ötüp Oyuḳlı Başġa (7) -kim keñ maydān ve otlaġı fırāvān érdi- taşrīf-ı ḥużūr iltip sıpāh-ı (8) ḳıyāmat-dast-gāhġa ārām-gāh ḳıldı. Ve hem'ol kün Durdı Sar-dār başlıġ (9) meẕkūr bolġan ḳaravullar tüş çaġı ḫar-gāh-ı felek-ışţıbāhnıñ ʿataba-ı ʿālīsıġa (10) cabīn-sāy bolup Ṭajan tavābıʿıdın Sebedli mavżıʿınıñ āb u havāsın ḫoş, (11) ve otlaḳ ve yaylaḳın vasīʿ u dıl-keş körüp navvāb-ı dar-gāh vāsıṭası bile samʿ-ı aʿlāġa ʿarż (12) ḳıldı. Ve ol ḥażrat hem'ol manzıldın köçüp Sebedli ṭarafıġa ʿınān-tāb bolup ol (13) mevżiʿge sāya-ı vuṣūl salıp aşraf-ı manāzıl ḳıldı. Ve bir kéçe anda ıstırāḥat-güzīn (14) u farāġat-ḳarīn bolup dū-şanba küni Dumanlı çungulınıñ kenārıġa sıpāh-ı sabza- (15) şumār bile nuzūl ḳılıp bahār vuṣūlıdın nażārat-āṣār belki cannat gül-zārıdın namūdār (16) ḳıldı.

Naẓm

Mekān étti çungul ḳıraġını şah
Sar-ā-sar anı ḳıldı çungul nazah
(17) Kenārı nazah cannat-āsā bolup
Özi kevṣer-āsā güvārā bolup

Ve bu manzıl Daġlı Éli ḫalḳı ṭarafıdın **[128b]** (1) Yūsuf Şayḫ ve Nıyāz Muḥammad On-bégi ve Mengli Ḳulı Ḫan ṭāʿat-dār ḫıẓmat-güẕārlıḳları (2) ʿalāmātı üçün iki yaḫşı at pīş-keş kéltürüp ʿācızlıḳ ve ḫāṭır-şikesteliklerin (3) āstān-ı felek-pāsbān mulāzımları vasāṭatı bile muvaḳḳıf ʿarżġa ıḫlāṣ (4) ṣūratıda yétkürüp ol ḥażrat ıstıḳdāmı üçün yüz ḳatla ḫayr-ı muḳaddam zamzamasın (5) tüzüp miñ martaba ʿubūdıyyat tofraḳıġa cabīn-sālıḳ körgüzdiler. Ve bu vasīla bile (6) ıftıḫār u mubāhāt başın farḳ-ı farḳadāndın ötkerdiler.

Bayt

Kélip yüz umīd ile (7) ahl-ı nıyāz
Şah alṭāfıdın boldılar sar-fırāz

Ve çahār-şanba küni ol-ḥażrat (8) Dumanlı manzılıdın ordu-yı keyhān-pūynı köçürüp Bāvard Töpesi atlıġ mavżıʿda (9) bār-gāh-ı cahān-panāh u ḫar-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāhnı bar-pāy ḳıldurup nuzūl étti. Ve hem'ol kün (10) ol aṭrāfda mütemekkin bolup olturġan Türkmanıyya camāʿasınıñ bir savdā-geri savdādın (11) sūd, ve mabīʿ u şırādın bıh-būd istep bir néççe sürüg ḳoy ve ḳuzı ordu-yı aʿlāġa kéltürüp (12) érdi. Ittıfāḳā Yemreliyye çérigidin iki nafar avbāş-ı bad-maʿāş baş ḳoşup nafs-ı şom (13) u şayṭān-ı marcūmnıñ taḳāżā u vasvasası bile ol gelelerdin iki ḳoynı oġurlap (14) aldılar. Ve ḳoy égesi körüp her néççe kim ḳoy dédi ḳoymadılar. Lā-caram (15) dar-gāh-ı ʿadālat-panāh ʿatabasıġa baş ḳoyup bu mācarānı bī-kem [ü] kāst rāstlıġ (16) bile muvaḳḳıf ʿarżġa yétkürdiler. Fi'l-ḥāl żābıṭ yasavullar ḥukm-ı vālā mūcıbı bile ol (17) oġrılarnı tutup **ʿıbratan-li'n-nāẓırīn** burunların tüşüp çérikniñ aṭrāfın **[129a]** (1) aylanturup tayaḳ żarbı bile başdın ayaḳın macrūḥ ḳıldılar. Ve ātaş-ı ġażab-ı (2) pād-şāhī yana ol tīra-baḫtlar ḥareket ḳabīḥası şarṣarıdın ışṭıʿāl tapıp (3) mavḳıf-ı cāh [u] calāldın farmān-ı lāzımu'l-ımtışāl ṣādır boldı kim oġrılar- (4) nıñ acsām-ı küdüret-ıltızāmın ajdar-dahan u barḳ-efgen toplarnıñ aġzıġa oḳ (5) miṣillik salıp camīʿ aʿżāsın ẕarra yañlıġ havā yüzide mutafarrıḳ u parīşān ḳılsunlar, (6) tā kim ʿadālat-āyīnıġa lāyıḳ ve sıyāsat ravıyasıġa muvāfıḳ bolġay. Ol ḥalda (7) vekīlu'd-davla u yamīnu's-salṭana, vazīr-ı ṣadāḳat-ıntımā Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi ol ḥażratnıñ (8) alıda taʿẓīm-ı tamām u teksīr-i lā-kelām bile

cabīn-sā bolup ḳahrī otıġa duʿā-yı muḫlışāna suyı bile teskīn (9) bérip yüz ıltıcā bile oġrılarnı tilep alıp ölüm çengālidin ḫalāṣ ḳılıp yiberdi. (10) Ve cumʿa küni ol-ḥażrat Taş-témür arbāb başlıġ ʿAlī Éli ulusıdın kélgen élçilarġa (11) baş ayaḳ sar-u-pā-yı ınʿām ḳılıp ḳalʿasıda ḳalġan ked-ḫudālarıġa dağı navāzışlar (12) körgüzüp ve şafḳat yüzidin ʿınāyat-nāma raḳam ḳıldurup dar-gāh-ı ʿālam-panāhnıñ (13) maḫṣūṣ-ı mulāzımlarıdın safārat-şıʿār Geldi-ḫan Sar-dārġa tapşurup élçiler bile hem-rāh (14) yiberdi. Ve ol ḥażratnıñ özi alarnıñ izidin şevket-i ḫusravāna u ṣavlat-ı (15) Camşīdāna bile atlanıp At Ḳırġan atlıġ ḳır üstige tüşüp çérikni (16) camʿ, ve asbāb u yaraġnı köñül ḫ(v)āhışça āmāda ḳılıp sıpāh ahlın musallaḥ u mükemmel étti. (17) Ve hem'ol aḳşam şab-gīr bile ılġar ḳılıp tañla pīşīn çaġı leşker-i ḳıyāmat-aṣar yasavın **[129b]** (1) ārāstalıġ bile yasap ve aʿlām-ı nuṣrat-peyker yalavın cılvaġa kirgüzüp temkīn-i (2) ṣalābat-ıntımā u āyīn-ı ḥayrat-afzā bile Bāvard ḳalʿasın -kim ʿAlī Éli ḫalḳınıñ maʾmanı (3) érdi-aylana aṭrāfın gürūḥ gürūh ve favc favc ve ṣaf ṣaf ḳabap tüştiler. Ve hem'ol kün (4) Aḫal u Ṭajan Tekesiniñ çérigi ve Marv dıyārıdın Teke ve Salur ve Sarıḳ sıpāhı dağı (5) ordu-yı aʿlāġa mulḥaḳ boldılar. Ve leşker-i bī-kerān ortasıda ol ḳalʿa ḳalḳan ḳubbası (6) belki daryā-yı ʿummān yüziniñ ḥabābı dék numāyān boldı.

Maṣnavī

Kélip ḫayl-ı leşker (7) gürūh-ā-gürūh
Gürūh-ā-gürūh démeyin köh köh
Ḳılıp ṣaflar ārāsta favc favc
Téñiz dék (8) urup barça mavc üzre mavc
Yürüp yol ravānlıġ bile ḫayl ḫayl
Anıñ dék ki ṣaḥrā u vādīda (9) sayl
Alıp sayl dék ḳalʿa dūrın tamām
Fuzūnraḳ bolup ḥaşrdın ızdıḥām
(10) Yétip bir ḥaddı dāman-ı taġġa
Yana bir ḥaddı ẕayl-ı ḳumlaġġa
Urup baḥr-ı aḫżar kibi barça cūş
(11) Velī yétkürüp kökge mavc-ı ḫurūş
Bédevler bolup sayr ara tund u tīz
Bulut-dék bolup (12) çābük ü barḳ-rīz
Barınıñ kélip dīv dék peykeri
Velī ṣūrat içre néçük-kim parī

(13) Minip her biri üstige bir dılīr
Anıñ dék ki taġ ḳullası üzre şīr
Alıp her biri (14) élgige bir sınān
ʿAdad ḫaylıġa bolġalı cān-sıtān
Kélip her sınān nevki (15) ol-navʿ tund
Ḳaşıda acal nīşıdur asru[31] künd
Bolup ḳollarıda ḳılıç (16) lamʿa-pāş
Tuġup her ṭarafdın néçe miñ ḳuyaş
Alıp néççesi ḳolġa rengīn kemān
(17) Laṭāfatda ḳavs u ḳuzaḥdın nışān
Alıp néççesi ḳolġa şamḫāllar
Ki aʿdāġa salġay **[130a]** (1) yaman ḥāllar
ʿAmūd alıban ḳolġa néççe gürūh
Kirip haybatıdın tazalzulġa köh
Néçe ḫayl alıp ḳolġa (2) gürz ü tabar
Havāda ḳılıp her birin cılva-ger
Tüfeng alıban élgige néççe ḫayl
Ḳılıp (3) dam-ba-dam küfr éli sarı mayl
Hay-ā-hūyıdın çarḫ olup bī-ḳarār
Tek-ā-pūyıdın yér teni ḫāk-sār
(4) Bu mıḳdār āyīn u yasa bile
Bu yañlıġ şükūh u ʿalālā bile
Alıp ḳalʿa dūrını pergār-vār
Tüzüp (5) ḳoşların boldılar bar-ḳarār

Çun ḳalʿa sākinleri bu yañlıġ kevkebe-i ḥayrat-āṣār u dabdaba-ı (6) ḳıyāmat-namūdārnı muşāhada ḳıldılar. Başāşat-ı tamām bile camīʿ ked-ḫudā (7) u ekābırları sayl mavcı-dék ḳalʿa avcıdın kemāl-i ıstıʿcāl bile yügürüp ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı (8) ġufrān-nışānnıñ raḫşı tuynaḳıġa cabīn-sālıḳ körgüzüp sar-afrāzlıḳ taptılar. (9) Ve fi'l-ḥāl yigirme nafar aḳ üylük sanap ʿayāl u aṭfāl ve üy ve éli bile köçürüp senger-i (10) davlat-eṣerge kéltürdiler. Çun ol camāʿa -kim davlat-ḫ[(v)]āhlıḳ ʿalamın ḫıẕmatkārlıḳ (11) maydānıda bar-pā u cān-sıpārlıḳ rasmın havādārlıḳ maʿrekeside ġāyıbāna paydā ḳılıp (12) érdiler- ıltıfāt-ı pād-şāhāna u ʿınāyāt-ı bī-girāne alar aḥvālıġa şāmıl bolup meẕkūr

[31] Metinde اسـرد şeklindedir.

(13) bolġan ked-ḫudālarnı zar-andūd ḫılʿatlar bile muḫallaʿ, ve başdın ayaḳ ḫūrşīd-ı (14) ʿālam-tāb dék mulammaʿ ḳıldı. Ve kerem-i cıbıllī muḳtażāsı bile hem'ol aḳ üylüklarġa (15) şafḳat u muruvvat körgüzüp bala ve çaġaları bile öz vaṭanlarıġa yiberdi. Ve ḳalʿa (16) darvāzasıġa sar-kerdelerdin ıḫlāṣ-nışān Sulṭān Ḫan başlıġ Göklen (17) ve Ḳara Daşlu çérigin ḫırāsat u pās-bānlıġġa taʿyīn étti. Ve ḳalʿa ahlınıñ yaḫşı atlıġ bahādur **[130b]** (1) yigitleridin iki yüz atlıġnı Derrīgez taġıstānı yolın başlatmaḳ üçün (2) muntaḫab ḳılıp aldı. Ve yek-şanba küni ol ḳalʿa üstidin sıpāh-ı ancum-şumār (3) u leşker-i maḥşar-namūdār bile tébrep Ḫusrav ḳalʿası -kim küffār-ı facārnıñ meskeni, ve ḥavādıṯ (4) yaġmāsıdın ırtıdād ahlınıñ maʾmanı érdi- anıñ aṭrāfın mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat- (5) āṯār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār ḳılıp ārām-güzīn u masnad-nışīn boldı. Ve soñġı küni (6) cunūd-ı nā-maʿdūd u cuyūş-ı nā-maḥdūdġa ḥukm-ı vālā nufūẕ taptı kim ol ḳalʿa aṭrāfıdaġı (7) bāgāt u zırāʿāt ve naḫīl u aşcārın bīḫ munādī bile ḳoparıp nā-būd, ve barça ʿımārātın (8) vīrān ḳılıp dīvārları aṯarātın mafḳūd ḳılsunlar. Ḥasba'l-farmān maʾmūr bolġan (9) Alan malaḫ sıpāhı dék hucūm-āvar bolup barça ékinlerin merākib u mavāşīsıġa (10) yédürüp ʿımāratların vīrān ve maḳmūʿu'l-bunyān ḳıldılar. Ve ışārat-ı ʿālī (11) mūcıbı bile nıẓāmu'l-mülk ve'd-devle Muḥammad Yūsuf Mehter navvara marḳadah ve muḳarrab-ı bār-gāh-ı gerdūn- (12) ḥaşam Keday Nıyāz Maḥram sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāhnı başlap barıp ḳalʿanıñ (13) aṭrāf [u] cavānıbın pergār miṯillik ıḫāṭa ḳılıp tört yanıdın raʿd-āşūb u duşman- (14) köb toplarnı bılā-mıṯāl şamḫāllarnı ve barḳ-āheng tüfenglerni pay-dar-pay atdurup (15) gülüle żurūbı bile ḳalʿa ḥāyıṭları asāsın vīrān, ve sākinleri ʿaḳl hūşın ḥayrānlıġ (16) maydānıda sar-gerdān ḳılıp tā kéçgeçe muḥāṣara mużīḳı zındānıda ol bī-īmānlar- (17) nıñ abdān-ı şaḳāvat-tavamānların maḥbūs u pınhān ḳıldılar. Çun ol ṣafaḥāt- **[131a]** (1) nıñ zırāʿāt u bāġātı ḫarāb u munhadım bolup nışān u aṯarātı ḳalmadı. Ol-ḥażrat (2) rāyāt-ı ẓafar-āyātlarnı aʿdā-yı dīn ḳaṣdı üçün ḳahr u kīn bile cılvaġa kirgüzüp (3) sa-şanba küni Çilegen ḳalʿasıġa yavuḳraḳ bir fażā-yı vasīʿġa barıp kiryās-ı (4) gerdūn-asās mancūḳın ẓırva-ı ʿayyūḳdın ötkerip nuzūl ḳıldı. Çun (5) ol ḳalʿa ahlı ol-ḥażratnıñ davlat-vuṣūl u saʿādat-nuzūlıdın vāḳıf (6) u ḫabar-dār boldılar. Fi'l-ḥāl ıṭāʿat u ınḳıyād marāsımıġa dıl-şādlıġlar bile ıḳdām (7) körgüzüp ızhār-ı Islām ḳılıp ked-ḫudālarıdın iki nafarnı élçi ḳılıp ẕarra-vār (8) ʿacz u ıżṭırār bile dar-bār-ı felek-mıḳdār ḫāk-boslıḳıġa ırsāl ḳıldılar. Çun élçiler (9) sudda-ı sıdra-mıṯāl zıyāratıġa muşarraf bolup ḳalʿa sükkānınıñ ṭāʿat-güẕār u ıḫlāṣ- (10) şıʿārlıġın ve ḳulluḳ ʿarīża-dāştın rāy-ı ʿālam-ārāyġa maʿrūż éttiler. Ol ḥażrat (11) élçilarġa navāzışlar körgüzüp albısa-ı zar-nigār u ḫılāʿ-ı sīmīn-tār bile mulabbas u

muḫallaʿ (12) ḳılıp dar-gāh-ı sıpıhr-pāy-gāh ḫādımlarıdın ʿAzīz Ḳulı Dīvān-bégini alarġa ḳoşup (13) ıstımālat-nāma bile ḳalʿa ahlıġa yiberdi. Fi'l-ḥāl ḳalʿa ekābırıdın Yegren-ḳulı ve Ḳurbān-ḳulı (14) ve Mullā Kerīm Ḳulı ve Ḳubās Ḳulı başlıġ on nafar ked-ḫudā acnāb-ı muruvvat-maʾāb tofraḳıġa -kim aʿālī (15) u ekārım ḫaylınıñ marcıʿı, ḳuvvat u şafḳat bıḥārınıñ manbaʿı durur- başlarıdın ḳadam, ve küfr-i (16) zengī küdüretin köñülleri közgüsidin ʿadam ḳılıp taʿẓīm-ı tamām u taslīm-ı lā-kelām bile (17) ʿubūdıyyat cabīnın sürtdiler. Ol-ḥażrat ol camāʿaġa ḫıyyāṭ-ḫāna-ı ıḥsānıdın ḫılāʿ-ı [131b] (1) fāḫıra, ve gencīne-i ınʿāmıdın nuḳūd-ı vāfıra bérip ḫurram u ḫoş-ḥāl ḳılıp ḳalʿaġa (2) yiberdi, tā kim ḳalʿa ahlıġa amān mujdasın yétkürüp köçürüp çıḳarġaylar. Çun (3) ked-ḫudālar bu mujdanı ḳalʿa mutavaṭṭınlarıġa yétkürgeç barça ıttıfāk bile üy ve éllerin köçürüp (4) maṭṭarıs u muʿallāġa -kim Islām ahlınıñ malcaʾ u panāhı-durur-kélip ḳondılar. (5) Çun Çilegen ḳorġanı ulusı ṭavʿan u raġbatan ıṭāʿat rıbḳasın ʿubūdıyyat raḳbasıġa salıp (6) bayrı raʿıyyatlar ḳaṭārıġa insilāk taptılar. Ol-ḥażrat Luṭf-ābād ḳalʿasınıñ ḥākimi Sulaymān Ḫan (7) bin Bégler Ḫanġa -kim bārhā özin davlat-ḫ(v)āh mulāzımlar cān-sıpār ḫādımlar zumrasıdın (8) ḥısāb ḳılıp ıʿtıḳād-ı tamām ṣūratın ıʿlām ḳılur érdi- dar-bār-ı sıpıhr-madār muʿtamadu'l-ḫavāṣları- (9) dın Ḳılıç Nıyāz Bay ve Geldi Ḫan Sar-dārġa muvāfaḳat u mutābaʿat tarġībı mażmūnı bile (10) ʿınāyat-nāma tapşurup safārat yosunı bile aña ırsāl ḳıldı. Çun meẕkūr sufar (11) Sulaymān Ḫan-ı bī-īmānġa ol nāma-ı saʿādat-nışānnı yétkürdiler. Ol malʿūn-ı balāhat (12) maḳrūn-nāma mażmūnıdın boyun tolġap élçilerniñ ıʿzāz u ikrāmı raʿāyasıda (13) tasāhul-ı cāyız tutup Islām anvārı bile küfr ẓulmatı ṣadmatın ahl-ı ʿālamġa roşan u huvaydā (14) ḳıldı.

Naẓm

Ḳuyaş çahrasın her ḳaçan kim açar
Heme şepperek ḫaylı andın ḳaçar
(15) Érür gül isi gerçi zīb-ı dımāġ
Velīkin cuʿl ister andın ḳıraġ
Pasandīdadur gerçi (16) maşʿalġa nūr
Velī dūd érür dāyım andın nufūr

Çun élçiler Luṭf-ābāddın bī-nayl-ı murād ḳaytıp (17) Sulaymān-ı kūr-ı bad-ıʿtıḳādnıñ muvāfaḳat u dādın muḫālafat u ʿınādġa mubaddal ḳılıp ḳılġan [132a] (1) afʿāl ve dégen ıḳvālın mavḳıʿ-ı ʿarżġa yétkürüp dururlar. Ol ḥażrat bu ḫabar ıstımāʿıdın (2) mutaġayyır u ġażabnāk bolup darḥāl atlanıp Luṭf-ābād ḳalʿasını aṭrāf [u] cavānıbın aylanıp muḥāṣara (3) ḳılġu dék ve çérik ahlı tüşgü dék sulıġ ve otluġ yérlerni körüp

ḳoşġa muʿāvadat (4) ḳıldı. Bu ḫayāl bile kim tañla eger Téñri taʿālā muʿāvanatı yār, ve ıḳbāl Ḫıżrı madadkār bolsa küffār-ı (5) bad-kirdār ḳılāʿıdın Bojnurd ve Ḫayoşān ve Maşhad-ı Ḳızılbaş-ı bad-maʿāşların tā Nīşābūrġaça (6) ġārat[32] u pāy-māl, ve ırtıdād ahlı avżāʿıġa ıḫtılāl yétkürüp murācaʿat ḳılġay. Ammā Ḥażrat-ı (7) ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ ḳudratı bile panāh-ı gerdūn-şükūh u leşker-i maḥşar-ġuluv arasıda vabā ʿıllatı ve ṭāʿūn (8) āfatı şāyıʿ bolup ekşer çérik ahlı bī-tāblıġ u bī-ḳarārlıġ bıstarıġa yıḳıldı. Ve ol kesel her kimsege (9) kim ʿārıż boldı, ʿalāmatı ḳay u ıshāl-ı mufrıṭ érdi. Ve az çaġda ol āfat andaḳ (10) ışıdād u ıstīlā taptı kim her ḳoşdın béş ve on kişi yüz tümen bī-tāb (11) ve miñ alvān ıżṭırāb bile cahān-ı fānīnıñ tengnā mekānıdın ʿālam-ı bāḳī- (12) nıñ dıl-küşā bostānıġa ʿāzım bolup **الطاعون فهو شهيد و من مات** (13) **من مات فى سبيل الله فهو شهيد و من مات فى** ḥadıṣı muʾaddāsı bile (14) bī-taṣdīʿ muḥāraba-ı küffār şahādat daraca-ı aʿlāsıġa ırtıḳā tapıp bıhışt-ı cāvıdān (15) ṣadrıda mekān tutdılar.[33] **فى بطن الاسهال فهو شهيد**

Ḳıṭʿa

Ne ḫoştur kişi tartıban dard u ranc
Velī-nıʿmatı alıda bérse (16) cān
Ḫuṣūṣan bolup raḥmat-ı Ḥaḳġa ḫāṣ
Rıyāż-ı bıhışt içre tutsa mekān

(17) Çun bu balā-ı nāzıla ve bu vāḳıʿa-ı hāyıla çérik ahlıġa ʿām bolup ve barça acsāmdın ṭāḳat **[132b]** (1) u ārāmnı aldı. Her köñülde aḥbāb muṣībatıdın ḥasrat ve her cigerde aḳrabā (2) fırḳatı ġamıdın dāġ-ı külfet paydā bolup her göşedin nāla-ı ciger-sūz (3) ve her ḳoşdın āh-ı dıl-dūz avc-ı gerdūnġa baş çékip ḳıyāmat küniniñ ġavġā-yı dıl-ḫırāşnı (4) fāş ḳıldı. Çun bu manṣūba-ı cān-gāh ıfrāṭ-ı ḥadīdın tacāvuz ḳıldı. Dıyānat-maʾāb, faḳāhat- (5) ıntısāb Ḥażrat-ı Ḳāżī Şamsa'd-dīn Işan ve şarīʿat-şıʿār, fażīlat-dışār, raʾīs-ı (6) maʿānī Anīs Damulla ʿAbdu'llāh Mudaḳḳaḳ Işan baʿżı umarā-yı davlat-ḫ(v)āhnıñ hem-rāhlıġı bile (7) dar-gāh-ı sıpıhr-dast-gāh mulāzamatıġa barıp yüz türlüg tażarruʿ u taḫaşşuʿ bile duʿā tuḥfası adāsıdın (8) soñ ʿarż ḳıldılar kim eger bu ʿazīmatdın ġaraż ġazāt ṣavābı taḥṣīlı (9) ve cıhād daracātı tekmīli érse el-ḥamduli'llāh ol muddaʿā ve ol tamannā Téñri-taʿālā ʿınāyatı bile maḥṣūl (10) u maḳtūl boldı. Ve çérik ahlınıñ köpregi dağı pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel (11) bolup ḥareket ḳılġu dék ḥāl ve tébrenür dék macālı ḳalmay durur. Ve kün kündin bīmārlıḳlar (12) şıddatı ve żaʿīflıġları ṣuʿūbatı mużāʿaf u mutazāyıd bola durur. Émdi bir navʿ ṣıḥḥat (13) u

[32] Metinde غازت şeklindedir.

[33] "Allah yolunda ölen şehittir; taundan (vebadan) ölen şehittir; karın hastalıklarından ölen şehittir."

ḥareket furṣatın ġanīmat bilip bī-gāne yurtdın vaṭan-ı maʾlūf u mesken-i maʿrūf (14) sarı murācaʿat ḳānūnın tüzmek ve sıpāh aḥvālıġa taraḥḥum körgüzmek ve memālik-i (15) maḥrūsanıñ fırāḳ-dīda fuḳarā ve ışţıyāk-keşīde raʿāyālarınıñ (16) ġamgīn u andūhgīn ḫāṭırların camāl-ı ʿālam-ārā vuṣūlı bile ḫurram, ve ḥavādıṯ taşvīşātıdın (17) bī-ġam ḳılmaḳ ve ʿadl u alṭāf bile memleketge ārāyış ve raʿıyyatġa parvarış ve ʿācızlarġa **[133a]** (1) navāzış körgüzmek ba-ġāyat ansab u aham körünür. Çun bu sözni meẕkūr bolġan ʿulamā (2) u umarā samʿ-ı aʿlāġa yétkürdiler. Çun barça sözleri fi'l-ḥaḳīḳat ṣıdḳ-ārā, ve kiẕb (3) küdüretidin mubarrā érdi. Ol ḥażrat alarġa ʿınāyāt-ı ḫusravāna bile behremendlikler (4) yétkürüp **īcāban li-multamisihim** ḳılġan ıltımāsların ıẕʿān ḳulaḳı bile (5) ıstımāʿ ḳılıp Maşhad u Nışābūr ʿazmı ārzūsıdın ötdi. Ve panc-şanba küni (6) ol mavżıʿdın Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm cānıbıġa muʿāvadat körgüzüp ordu-yı humāyūnnı (7) köçürüp ʿAlī Éli ḳalʿasıġa yavuḳraḳ bir mavżıʿnı muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mıżrab-ı şādurvān-ı (8) ıclāl ḳılıp nuzūl étti. Ve ol manzıldın ṣadāḳat-kīş sar-kerdelerniñ (9) sar-afrāzı Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başını Çavdur çérigige baş ḳılıp Sulṭān Ḫan (10) -kim Göklen yıġını bile hem'ol ḳalʿa darvāzasın muḥāfaẓat ḳılur érdi- anıñ (11) kömegige yiberdi. Ve ol ḳalʿadın alınġan nökerler kim ol ḥażratdın (12) cavāb alıp hem'ol kün ḳalʿalarıġa bardılar. Leşker-i fīrūzī-eṣerge ṭāʿūn marażı (13) ṭārī bolup çérikniñ bir navʿ ḳudratı kem bolġanın bilip şarārat-ı cıbıllī (14) muḳtażāsı bile rasm-ı vıfāḳnı ḳānūn-ı nıfāḳġa mubaddal ḳılıp ʿaṣr hengāmıda (15) ḳalʿa ahlınıñ uluġdın kiçigi ıttıfāḳ bile yügürüp Yasavul-başını Çavdur ḫaylınıñ baʿżısı bile (16) tutup muḳayyad, ve ḫusrān bınāsın muşayyad ḳıldılar. Ve ol hengāmede Sulṭān Ḫan (17) Göklen çérigi bile ḳaçıp kélip ol vāḳıʿanı masāmıʿ-ı aʿlāġa yétkürdiler. Çun **[133b]** (1) ırāda-ı Yazdānī u maşıyyat-ı Subḥānī bile sıpāh-ı maḫşar-dast-gāh aḥvālıġa ṭāʿūn ʿıllatı (2) cıhatıdın tazalzul u taẕabẕub vāḳıʿ bolup érdi. Bu cıhatdın ol ḥażrat (3) ol munāfaḳat-ı pīşa u muḫālafat-ı andīşa bāġīlarnıñ tanbīh u taʾdībdın taġāful u tasāhul bile (4) ötdi. Ve cumʿa küni Çilegen ḳorġanı ulusıġa -kim köçürülüp érdi- bī-ʿadad u bī-andāza (5) cummāzalar[34] bérip Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm yolı ʿazmıġa ravāna ḳıldı. Ve özi dağı (6) ol navāḥīdın ordu-yı muʿallānı köçürüp mevkib-i keyhān-pūy bile ḥareket (7) körgüzüp Aḳ Töpe atlıġ manzılnı leşker-i nuṣrat-eṣerge muʿasker, ve alvıya-ı ẓafar-taʿbıyaġa (8) mustaḳar ḳılıp nuzūl étti. Hem'ol kün ʿAlī Éli ḫalḳınıñ bir néççe ḥarāmī ve avbāşı Ḳızılbaş- (9) nıñ baʿżı teng-maʿāş arzālı bile baş ḳoşup ıttıfāḳ bile uzaḳraḳdın (10) sıpāh-ı şacāʿat-panāhġa ḳara körsetdiler. Çun ol ḥażratnıñ aʿlām-ı (11) maymanat-

[34] Metinde جمّاره şeklindedir.

farcāmınıñ mahça-ı ḫūrşīd-şuʿāʿıġa közleri tüşti. Ḫāṭır-ı küdüret-maʾāş̱ırlarıġa (12) hırās-ı bī-ḳıyās mustavlī bolup āftāb ḥużūrıda ẕarra ḫaylı dék nā-yāblıġ tapıp mutavārī (13) boldılar. Hem'ol kün ol-ḥażrat ḥazm u ıḥtıyāṭ raʿāyasın marʿī tutup yıġınnıñ (14) buranġar u cuvanġar ve mañlay ve sāḳasın zabar-dast u şacāʿat-parast bahādurlarnıñ (15) ẕavāt-ı ḫucasta-āyātı bile bézep yezek u ṭalāya çıḳardı. Ve ol kün ʿaṣr namāzı adāsı- (16) dın soñ ol mavżıʿdın nahżat yegrenıġa rükūb ḳılıp masāfat ḳatʿıda surʿat (17) rasmın ʿıyān étti. Ve şanba küni çāşt-gāhda bār-gāh-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı gerdūn-

[134a] (1) mış̱ālnı Kāl Ḳırağıda bar-pāy ḳıldurup nuzūl étti. Ve ol manzılda Ḳurbān Nıyāz (2) Yasavul-başı ahl-ı ırtıdādnıñ ıcāzatı bile kélip āstān-boslıġ şarafıdın (3) kāmkārlıġ tapıp ol ḥażratnıñ ḫılʿat ʿınāyatı bile muḫallaʿ boldı. Ve ol manzılda (4) meẕkūr ʿıllat şıddatıdın leşker ahlınıñ köpregi ḥayāt vadīʿatın ḳābıżu'l-arvāḥġa (5) tapşurup Téñri taʿālāġa cān tuḥfasın taslīm ḳıldılar. Ve ekş̱er favtıdın tört (6) kişi béş kişi köpraḳ hem vafāt taptılar. Ve éşitildi kim baʿżı (7) ḳoşlarda tirik kişi ḳalmadı. Çādır ve sarā-pardası tutulġan cāyıda (8) ölükler üstide ḳalmış durur. Çun ol ḥażrat Kāl kenārıdın ʿazīmat (9) körgüzüp manzıl-ba-manzıl yol murūrı āhengin tüzüp her manzılda bīmārlarġa aḥvāl- (10) pursışlıḳ[35] bile navāzışlar körgüzüp anıñ dék pur-höl çöl içide su ve şarbat (11) ve özge navʿ dar-kār nemerse bolsa muhayyā ḳıldurup bérip ol bī-çāralarnıñ köñüllerige (12) ḳuvvat belki bedenlerige ṣıḥḥat yétkürüp durur érdi. Ve bu ṭarīḳa bile ş̱avāb-ı ʿıẕam (13) ḥāṣıl ḳılur érdi. Çun bu yosunda ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳılıp Çırla ḳuduḳı aṭrāfıġa vārıd (14) bolup ıstırāḥat körgüzüp durur. Ḳuyaş ḥarāratı ve havā ʿufūnatı ol vādī-ı (15) cān-güdāzda andaḳ ḥıddat u şıddat paydā ḳıldı kim barça bīmār ve saġ (16) élniñ cānları ḥurḳat otıġa yaḳıldı. Ve bağırları ol ot (17) taʾş̱ırıdın su bolup aḳıldı. Ve ḳum ḥarāratıdın ve kesel şıddatıdın her manzıl **[134b]** (1) u rah-güẕerlerde abdān-ı nīm-cān otġa tüşgen ḳıl miş̱illik pīç-tāb u pur-ʿaẕāb bile (2) nāla-ı cān-güdāzların felek-i rıfʿat-maʾāb avcıdın aşurup āh-ı ciger-sūzları (3) davrı bile āftāb-ı cahān-tāb çahrasın yaşurur érdiler.

Maş̱navī

Kün ısıġ érdi (4) dağı vaḳt-ı tamūz
Tābış-ı ḫūrşīd édi āfāḳ-sūz
Her ṭarafdın cān-güdāz (5) ésip samūm
Su ḳılıp taş bağrını andaḳ-ki mūm
Çörgenip andın sar-ā-sar (6) tağlar

[35] Metinde پرشش şeklindedir.

Lālalar baġrıda ḳaldı dāġlar
Her sarı ésti havā-yı muḫtalıf
(7) Ḳıldı él ʿumrı mahını munḫasıf
Öyle kim mıs ḳızdı ḳum sar-tā-ḳadam
Açtı yüz (8) yüz miñ tümen ranc u alam
Tapmay él cān bérse hem bir ḳaṭra su
Ger tapa alsa érür mıṣl-ı aġu
(9) Kün ḥarāratdın bolup ātaş-faşān
Ḳum dağı ḥurḳat ara otdın nışān
(10) Kim-ki ol ḳum ḳatʿıġa ḳoysa ḳadam
Örtenür başdın ayaḳ alġunça dam
Lā-caram kāmın (11) urup ahl-ı sıpāh
Tartıban cān vahmı birle otluġ āh
Bir ṭaraf zor eylep ıssıġ şıddatı
(12) Cān-sıtān bir sarı ṭāʿūn ʿıllatı
Her dam olʿıllat şadāyıd körgüze
Taşlap (13) ol él özni atdın ḳum üze
Otġa tüşgen ḳıl miṣillik tāb urup
Cānların (14) cān-āfarīnġa tapşurup
Yatıp u ḳalıp manāzılda ḳaṭār
Birbirige eyleben cānın (15) nıṣār
Kimde kim bar érse ṣıḥḥatdın aṣar
Ḫastalar ḥālıġa bolup çāra-ger
Mindürüp merkebġa (16) özni çaġlaban
İp bile her sarı muḥkem baġlaban
Cānları barıça yol ʿazm eyleben
(17) ʿAzm ḳılmaḳ rasmını cazm eyleben

Meẕkūr manzılda ol ḥażratnıñ ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt [135a] (1) u mızāc-ı şarāfat-ımtızācıġa -kim mülk salāmatı ve fuḳarā rafāhıyyatı anıñ ṣaḥīḥ u sālımlıġıġa (2) mutaʿallıḳ durur- mazbūr kesel yiñilraḳ tégip dāru'ş-şıfā-yı marḥamat-ı İlāhīdın dārūsı (3) şıfā yétip şıddat-ı kesel bir néme teskīn u taḫfīf taptı. Ve kün kündin ṣıḥḥat u salāmetlikge (4) yüz ḳoydı.

Bayt

Körgüzüp ʿālam élige marḥamat ḳādır İlāh

Şāh-ı ʿālamnıñ mızācı rancıġa bérdi şıfā

(5) Çun ol ḥażrat Çırla ḳuduḳıdın ṣaḥīḥu'l-mızāc ve salīmu'l-aʿżā mulāzımlarnıñ hem-ʿınānlıġı (6) bile manzıl-ba-manzıl ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp ve çérik ahlı bīmārları aḥvālıdın ḫabar-dārlıḳ (7) körgüzüp yek-şanba küni Ḫan ḳuduḳıġa yavuḳraḳ Yol Ayrıtı atlıġ mavżıʿda ıstırāḥat- (8) güzīn u marīʿ-nışīn bolup ḳadam-ı ṭarāvat-tavamı şarafıdın ol manzılnı bıhışt-ı (9) barīn dék nazāhat-nışān u nażārat-mekān ḳıldı. Ol marḥalada Şah-zāda (10) Raḥman-ḳulı Töreniñ yibergen savġat u tansuḳātı kim néççe baḫtı bār-bardārġa (11) yüklengen kān-ı kevṣer-i zulālıdın ḫoş-güvār su, ve taḫta taḫta muz ve ḫarīṭa ḫarīṭa çigde[36] -kim teşnelik (12) balıyyası rancınıñ şıfāsı ve havā ḥarāratı ʿıllatınıñ davāsı érdi- yétüşdi. Ol ḥażrat kemāl-i (13) kerem u ḫulḳ-ı şıyam muḳtażāsı bile aşyā-yı meẓkūreni leşker ahlıġa bar-ā-bar taḳsīm ḳılıp izde (14) ḳalġan ahl-ı ʿaṭş ve ciger-i sūḫtalarıġa dağı ülüş yiberip marḥamat-ı pād-şāhāna (15) şarbatı bile bīmā[r][37] köñüllarıġa ṣıḥḥatlıġ yétkürüp durur. Ol ḥażrat ol manzıldın (16) ʿazīmat ḳılıp Ḫan ḳuduḳıġa fayż ḫużūrı bile sar-şārlıġ bağışlap barça alaman (17) méşik u mıṭharalarıġa su alıp at ve tévelarıġa su bérgünçe tavaḳḳuf körgüzdi. Ve şām **[135b]** (1) namāzı adāsıdın soñ samand-ı ṣarṣar-ḫırāmġa rükūb ḳılıp sıpāh-ı maymanat- (2) farcāmnıñ hem-ʿınānlıġı bile tañ atġunça şab-gīr étip ışrāḳ çağı Saġca ḳuduḳıġa (3) yavuḳ barıp bir mavzıʿda ıḳāmat ḫaymasın bar-pāy ḳıldurup farāġat-güzīn boldı. (4) Çun ḳuyaş yeke-tāzı maġrıb manzılı sarı ḳadam-andāz boldı. Ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr (5) dağı yegren-i ṣarṣar-nışānın ḳum puştaları ḳaṭʿıda germ-cavalān ḳılıp saḥar çağı Darvāza Ḳırı (6) atlıġ buland-puşta ḳumnıñ üstıġa nuzūl étti. Ve ol manzılda facr namāzın ḫużūʿ-ı tamām u ḫuşūʿ-ı (7) mā-lā-kelām bile oḳup bād-pā-yı bādıya-paymāsıġa -kim ṣabādın surʿat sayrnı ıstıʿāra (8) ḳılur érdi- rükūb ḳılıp masāfat ḳaṭʿıġa saʿy-ı balīġ körgüzüp çun Ḳara Köl ayaḳıġa (9) vārıd boldı. ʿUlamā-yı ʿıẓām u umarā-yı ẕu'l-ıḥtışām başlıġ balda-ı Ḫīvaḳ aṭrafınıñ fuḳarā u (10) raʿāyāsı utru ıstıḳbālġa çıḳıp ol ḥażratnıñ tütıyā-gün ġubārıdın közlerin (11) roşan, ve bahār dīdārıdın köñüllerin gülşen ḳıldılar. Ol ḥażrat alar hem-rāhlıġı (12) bile şahar-ı fırdavs-behrge vārıd bolup avval ḳıdvatu'l-ʿārıfīn, zubdatu's-sālikīn, ḳuṭbu'l-avlıyā, (13) murşıdu'l-atḳıyā maḫṣūṣ bār-gāh-ı mülk-i vadūd, Ḥażrat-ı Pahlavān Maḥmūd ḳuddisa sirruhu (14) āstānası zıyāratıġa muşarraf bolup égnidegi pād-şāhāna

[36] Metinde چکیدا şeklindedir.

[37] Metinde بیما şeklindedir.

ḫılʿatı ve altun raḫtlıġ atı -kim (15) bahā u ḳıymatı bir cahān ḫarācı érdi- nuḳūd-ı fırāvān bile ol āstān-ı ḳudsī-āşyān (16) mucāvır ve cārūb-keşlerige tuḥfa u hadya ötkerdi. Ve ol ḥażrat rūḥ-ı pākidin madad (17) u ıstıʿānat tapıp tüş vaḳtı ol āstānadın muʿāvadat ḳılıp badan mülkige **[136a]** (1) cān şahr-yārı, ve aʿmā közge başīrat anvārı kirgen-dék erg içige nuzūl (2) ḳılıp salṭanat taḫtı pāyasın ḳadam-ı mübāreki masāsıdın ṣāḥıb-ı pīrāya étti. Ve ḫılāfat (3) müttekāsıġa yastanıp ḥużūr-ı dıl bile ıstırāḥat körgüzdi. Ve ẕāt-ı farḫunda-ṣıfātı (4) salāmatı ve davlat-ı abad-muddatı ıstıḳāmatı şükrāne üçün göşe-nışīn fuḳarālar ve madrasa- (5) nişgīn(?) ʿulamālarġa ınʿāmāt-ı vāfıra u ıdrārāt-ı mütekāṣire ʿaṭā u baḫşış ḳılıp duʿā (6) ve alġışların aldı. Ve ol safar haybat-aṣarda umarā-yı nām-dār u küberā-yı ẕu'l-ıḳtıdārdın (7) vabā ʿıllatı ve ṭāʿūn şıddatıdın köp kişi [38]**كل نفس ذاتيقه الموت** (8) şahādat şarbatın içip [39]**والله يدعوا الى دار السلام** ışāratı bile cahān-ı fānīdın (9) kéçip cannat rıyāżıda mekān tutmış dururlar. **Andaḳ kim** ʿulamā-yı ʿıẓāmdın Ḳāżī Şamsa'd-dīn Işan (10) ve Damulla ʿAbdu'llāh Mudaḳḳaḳ Raʾīs ve Ḳıyat sar-āmadıdın Allaş Biy ve Nayman ṣanādīdı- (11) dın Muḥammad Ṣafā Inaḳ ve Ḳıpçaḳ aşrāfıdın Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ ve ʿAbdu'r-raḥman Daruġa (12) ve Ḳoñrat ekābırıdın Muḥammad Nıyāz Biy ve Berdi Biy ve Ḫ(v)āca Éli sādātıdın amārat-maʾāb (13) Saʿīd Biy Manḳıt maʿārıfıdın Pahlavān Naẓar Atalıḳ ve Köh-ken Daruġa ve Göklen (14) ahlınıñ ḥākim-ṣāḥıb farmānı Sulṭān Ḫan ve maḥram dastasıdın Yūsuf Bég (15) ve Muḥammad Nıyāz Bég ve ġayru-hum érdiler. Ve özge żāyıʿ u nā-būd bolġan ʿāmma-ı leşkeriyye (16) ḥısābın mundın ḳıyās ḳılsa bolur. Ve Özbekiyye ḫānadānınıñ zubdası, Yüz dūdmānınıñ ʿumdası, (17) amārat-maʾāb, fażīlat-ıntısāb, ustād-ı kirāmī Mavlānā Mūnıs Mīr-āb-ı Maġfūrī navvara'llāhu marḳadah dağı **[136b]** (1) hem'ol safarda vabā keseli bile favt boldı. Anıñ vafātı taʾrīḫın nādıra-ı zamān, uʿcūba-ı davrān, (2) melikü'ş-şuʿarā, mucammıʿu'l-fużalā Ḥubbī Ḳulı Ḫ(v)āca -kim taḫalluṣı Dıl-āvar durur- mundaḳ aytıp durur.

(3) **Taʾrīḫ**

بيك مونس كذشت در غربت كشت تاريخ فوت بيك غريب

(4) **Baʿżı vāḳıʿātı kim ol ḥażrat mustaḳarr-ı ḫılāfatda ārām-güzīn bolġandın soñ vuḳūʿġa yétti**

(5) Çun ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr hem'ol safar mıḥnat-aṣardın ʿınāyat-ı İlāhī muḥāfaẓatıda davlat (6) u ıḳbāl bile kélip salṭanat sarīrıda mütemekkin boldı. Ḫazāyın-ı

[38] "Her nefis ölümü tadacaktır." (Kur'ân 3/185, 21/35, 29/57)

[39] "Ve Allah esenlik yurduna çağırır." (Kur'ân 10/25)

ıḥsānıdın ṣadaḳa ṭarīḳası bile (7) fuḳarā u mesākīnġa nuḳūd-ı vāfır u mablaġ-ı mütekāṣir ınʿām ḳılıp barçasın ġanī, ve dunyā (8) ḥācātıdın mutaġannī ḳıldı. Yana ol-kim salṭanat umūrı ıhtımāmı ve ahl-ı sıpāh (9) aḥvālı ıntıẓāmıġa partav-ı ıltıfāt salıp meẕkūr bolġan safarda nā-būd bolġan umarā (10) ve ʿammāl oġlı ve inisin davlat-ḫ(v)āhlıḳ ve ḳadīmu'l-ḫiẕmetlik ḥuḳūḳın raʿāya ḳılıp ve alṭāf-ı (11) ḫusravānaġa maşmūl étip manṣablarıġa manṣūb ḳıldı. Andaḳ-kim Allaş Biy- (12) niñ ornıġa anıñ arşad u amcad avlādı Ḫudāyār Bégni bā-vucūd Ṣafar-ı sın biylik (13) ʿamalı bile sar-afrāz ḳıldı. Ve Muḥammad Ṣafā Inaḳnıñ manṣabıġa anıñ inisi Baba Atalıḳnı (14) manṣūb ḳıldı. Ve Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳnıñ ornıġa anıñ valad-ı arcmandı Ér Naẕar Bégni (15) ınaḳlıḳ manṣab-ı kirāmīsi bile bahramand ḳıldı. Ve ʿAbdu'r-raḥman Daruġanıñ (16) manṣabıġa öz inisin naṣb ḳıldı. Ve Muḥammad Nıyāz Biyniñ ʿamalın oġlı Pahlavān Nıyāz (17) Bégge tafvīż étti. Ve Berdi Biyniñ manṣabın Ḳutluḳ Murād Bégge mufavvaż ḳıldı. Ve Saʿīd Biyniñ [137a] (1) ornıġa anıñ farzand-ı saʿādatmandı ʿIvaż Bégni biylik manṣab-ı dıl-pasandı (2) bile mumtāz u sar-afrāz ḳıldı. Ve Pahlavān Naẕar Atalıḳnıñ manṣabın anıñ inisi Allāh Berdi (3) Bégge arzānī tutdı. Ve Köh-ken Daruġanıñ ornıġa inisi Bay Naẕar Bégni (4) manṣūb étti. Ve Sulṭān Ḫannıñ oġlı Yūsuf Bégni atasıġa ḳāyım-maḳām (5) ḳıldı. Ve Yūsuf Bég ve Muḥammad Nıyāz Bégniñ ornıġa alarnıñ avlādı Téñri Ḳulı (6) Bég ve Cānī-bek Bégni maḥremlik manāṣıbı bile sar-buland ḳıldı. Ve fażāyıl-maʾāb u amārat-ıntısāb (7) Mūnıs Mīr-āb saḳya'llāhu sirrāhunıñ ornıġa faḳīr -kim anıñ bırādarzādası ve dast- (8) parvardası durur men- ʿınāyat-ı pād-şāhānadın mīr-āblıġ manṣab-ı kirāmīsi bile öz aşbāh (9) ve aḳrānım arasıda mumtāz u sar-afrāz ḳıldı. Ve ʿalā-haẕa'l-ḳıyās.

Ḳıṭʿa

Ṣahrī kim barça (10) davlat-ḫ(v)āhlarġa
Rusūm-ı tarbıyat ıẓhār ḳıldı
Buland eylep barınıñ ʿızz u cāhın
(11) Ṣarāb-ı luṭfıdın sar-şār ḳıldı
Alıp él köñlini alṭāfı birle
Keff-i cūdını gevher-bār (12) ḳıldı
Bu ḫaṣlatdın édi kim Ḳāf-tā-Ḳāf
Cahān mülkin bıhışt-āṣār ḳıldı

(13) **Ḥażrat-ı sulṭān-ı fırdavs-mekānnıñ üçünçi ḳatla Ḫurāsān cānıbıġa** (14) **leşker-i bī-kerān bile nahžat körgüzmegi ve ol memleket bılādıdın ʿAlī Éli ḳalʿasın musaḫḫar ḳılıp** (15) **taḫt-ı taṣarrufıġa kirgüzmeki ve ol ḳalʿa ahlın köçürüp Ḫ(v)ārızm ṭarafıġa muʿāvadāt āhengin tüzmeki**

(16) **Bayt**

Ṣaḥīfa ʿarṣasınıñ cılva-sāzı
Raḳam maydānınıñ rāyat-fırāzı
Ki yaʿnī ḫāma-ı (17) hengāme-güster
Ḳılur söz mülkini mundaḳ musaḫḫar

Çun meẕkūr bolġan safarda kevkebe-i vālā **[137b]** (1) ṣadmasıdın mutavahhım bolup ʿAlī Éli ḫalḳı tansuḳāt u tuḥfātı bile ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı (2) maġfūrnıñ ıstıḳbālıġa kemāl-i ʿacz u ıžṭırār bile pīşvāz çıḳıp muṭīʿ u farmān-bardārlıḳ (3) rusūmın ıẓhār ḳıldılar. Ol ḥażrat alarġa navāzışāt-ı ḫusravāna ıẓhārıdın (4) soñ lıbāsāt-ı pād-şāhāna marḥamat ḳılıp ḳalʿalarıġa yiberdi, tā kim ol (5) safardın muʿāvadat ḳılġanda ol élni Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm memālikige köçürgey. Ve ol (6) él ḳalʿası muḥāfaẓatıġa umarā-yı nām-dārdın Sulṭān Ḫan bile Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başını (7) nām-zad ḳılıp ol ḥażrat Maşhad u Nışābūr küffārı ḳaṣdıġa ʿazīmat merkebin sürdi. (8) Çun bu ḥāl aṣnasıda leşker ahlı arasıda vabā ʿıllatı şāyıʿ bolup ol ḥażrat (9) žarūratan fasḫ-ı ʿazīmat ḳılıp murācaʿat étti. ʿAlī Éli ulusı kördiler kim çérik ahlı (10) aḥvālıġa žaʿf u ʿācızlıḳ mustavlī bolmış durur. ʿAraḳ şarāratı (11) ḥarekatġa kirip baġī u tamarrud āġāz ḳılıp ıttıfāḳ bile Sulṭān Ḫan ve Yasavul-başı- (12) nıñ ḳoşıġa ḳoyuldılar. Sulṭān Ḫan çust-destlik ḳılıp ḳaçıp ḳutuldı. (13) Yasavul-başını dast-gīr ḳılıp ḳalʿa içige éltip darvāzalarnı masdūd u madrūs (14) ḳılıp burc u bārūlarġa mergen çıḳarıp ḳalʿa-dārlıġ umūrıġa ıḳdām körgüzdiler. (15) Ol-ḥażrat alarnıñ tanbīh u taʾdībın göşe-i ḫāṭırıda asrap vaḳt muḳtažāsı bile (16) dāḫıl u mazāḥım bolmay muʿāvadat cāddasıġa surʿat bād-pāsın sürdi. Andaḳ-kim (17) sābıḳan meẕkūr boldı. Ol ḥażrat hem'ol kīne ü küdūret taḳāžāsı bile ol élniñ **[138a]** (1) ḳalʿ u tadmīrin ve ol ḥavālīnıñ fatḥ u tasḫīrın pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ḫaṭīr ḳılıp safar (2) asbābı tahıyyası üçün ḫazāyın éşiklerin açıp leşker ahlı başıġa (3) panca panca zar saçtı.

Maṣnavī

Açıp ınʿām üçün şāh-ı yegāne
Kilīd-i cūd ile bāb-ı ḫazāna
(4) Ulusġa tökti andaḳ sīm ile zar

Kötermeklikde ʿācız kéldi ekṣer

Ḫuṣūṣan (5) erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażretge ʿaṭāyā-yı bī-pāyān u ınʿāmāt-ı fırāvān bile (6) ḫursand u barūmandlıġlar yétkürüp amīr-ı roşan-żamīr ḳuṭbu'd-davlat ve'd-dīn, māḥī-ı (7) āṣāru'n-nıfāḳ Raḥman-ḳulı Inaḳ taġammada'llāhu bi-ġufrānihini dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳda nıyābat masnadıda (8) mütemekkin ḳılıp soñġı yıl -kim taʾrīḫ-ı Hıcrī miñ iki yüz ḳırḳ béşde Bars yılı (9) ve bahār faşlı érdi- Şavvālu'l-muʿaẓẓamnıñ yétiside ol ḥażrat davlat yegrenıġa rükūb (10) ḳılıp rāyāt-ı ẓafar-āyātnı cılvaġa kirgüzüp dabdaba-ı Camşīdāna u sıpāh-ı bī-kerāne (11) bile ḫūrşīd-ı tābān yañlıġ dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳdın çıḳtı.

Maṣnavī

Çu çıḳtı şahrdın (12) şāh-ı yegāne
Dédi āyīnıġa taḥsīn zamāna
Anıñ dék eyledi ızhār-ı şevket
Ki davrān (13) ahlını lāl étti ḥayrat
Yürüp aṭrāfıda ḫayl u sıpāhı
Yétip avc-ı felekge gerd-i rāhı
(14) Sürüp maḳṣad ṭarīḳıġa tek-āvar
Ẓafar Ḫıżrı bolup allıda rahbar
Lıvālar parçamın eylep parīşān
(15) Bolup nuṣrat yélidin ʿanbar-afşān
Nucūm-āsā hucūm eylep sıpāhı
Şah ortasıdadur (16) tābanda māhı
Tutup ḫayl-ı sıpah hāmūn yüzini
Ġubār ol navʿ kim gerdūn yüzini

(17) Bu yañlıġ şevket-i ḫusravāna u ṣadmat-ı ẓafar-nışāna bile ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp Ḳara Köl **[138b]** (1) ayaḳıda bācbān-ḫāna mavżıʿıda -kim ol ḥażratnıñ farmān-ı vācıbu'l- (2) ıẕʿānı bile pīş-ḫāna-ı davlat-nışāna ḫıẕmatıġa taʿyīn tapġan ḫādımlar kiryās-ı gerdūn-asās (3) mancūḳın ḳubba-ı ʿayyūḳdın ötkermiş érdiler- nuzūl ḳılıp bahār ḥużūrıdın (4) çamanıstān-ı tazyīn, belki reşk-i gülistān, bıhışt-ı barīn ḳıldı. Ol mavżıʿda (5) bir kéçe masnad-ārā-yı tavaḳḳuf bolup tañlası kim ḫūrşīd-ı ʿālam-ārāynıñ (6) Camşīd-ı cahān-küşāsı muşarraf marḥalasıdın ḥareket körgüzüp sıpıhr-ʿarşası (7) sarı ʿazīmat āhengin tüzdi. Ol ḥażrat samand-ı nuṣratġa rākib bolup tevekkül cāddasıġa (8) ʿınān-ı ẓafar-nışānın maʿṭūf étip rīg-i Ḫ(v)ārızm ʿaḳabaları ḳaṭʿıġa yüz ḳoydı. (9) Ve üç

menzillik yol yürgendin soñ Saġca ḳuduḳı ḥavālīsıġa yétip mıżrab-ı (10) sarā-parda-ı sıpıhr-ışţıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıldı. Ve andın ordu-yı (11) humāyūn u mevkib-i saʿādat-maḳrūn bile ʿāzım bolup iki manzılda Ḫan ḳuduḳı (12) aṭrāfıġa vārıd bolup fayż nuzūlı ve şaraf vuṣūlı bile şād-āb u sīr-āblıġ yétkürdi. (13) Ve anda iki kéçe masnad-ı ıstırāḥatda mütemekkin bolup üçünçi kün żuḥā hengāmıda atlanıp (14) sıpāh-ı maḥşar-numūn bile ḳaṭʿ-ı hāmūn ḳılıp şab-gīr bile béş menzillik yol yürüp (15) Çırla ḳuduḳıġa yétti. Ve anıñ ḥavālīsın sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa leşker-gāh étti. (16) Ve anda dağı iki kéçe mutavaḳḳıf bolup üçünçi kün mevkib-i humāyūn bile maḳṣad ṭarīḳıġa (17) surʿat tavsanın sürüp sékkiz menzillik masāfat ḳaṭʿ étip Bāvard Töpesi atlıġ **[139a]** (1) mavżıʿda bār-gāh-ı cahān-panāh u surādıḳ-ı felek-pāy-gāhnı bar-pāy ḳıldurup nuzūl (2) étti. Ve şaraf vuṣūlı bile ol töpeni sıpıhr ʿaḳabasıġa bar-ā-bar, belki farḳadān farḳıġa (3) hem-ser ḳıldı. Ve ol manzılda Marv tavābıʿātı ve Aḫal mużāfātınıñ nökeri mulāzamatġa (4) yétip āstān-boslıḳ şarafıġa ıstısʿād taptılar. Ve ʿAlī Éli ekābırıdın Nıyāz Ḳulı (5) Yüz-başınıñ başıġa ol ḥażratnıñ ḳulluḳı havāsı tüşüp ʿaḳl u davlat rah-numālıḳı (6) bile öz mutaʿallıḳātın alıp ḳalʿadın çıḳıp hem'ol manzılda ordu-yı aʿlāġa kélip şaraf- (7) andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ boldı. Ve ol ḥażrat ol mavżıʿdın ordu-yı aʿlānı köçürüp (8) bād-pā-yı bādıya-paymāġa rükūb ḳılıp aʿlām-ı nuṣrat-farcāmnı cılvaġa kirgüzüp (9) ve ṣufūf-ı saʿādat-vuḳūfnı rāstlıġ bile tüzüp çérikniñ oñ ḳol (10) ve sol ḳolın umarā-yı nām-dār u şucaʿā-yı calādat-şıʿārnıñ ẕavāt-ı ẓafar-āyāt (11) u anfus-ı nuṣrat-ʿalāmātı bile bézep mañlay ve sāḳasın tahavvur-parast yigitler- (12) niñ vucūd-ı ṣarāmat-numūdı bile ārāsta u pīrāsta ḳılıp āyīn-ı Camşīdāna (13) u temkīn-i ḫusravāna bile arbāb-ı baġī ve aṣḥāb-ı ʿınād üstige ḥareket-numā u cādda-paymā (14) boldı.

Maşnavī

Tacammul birle ol şāh-ı cahān-cū
ʿInād ahlı sarı ḳıldı tek ü pū
Tüzüp (15) ṣaf daşt üze ḳozġap sıpahnı
Ġubārıdın yaşurdı mıhr u mahnı
Sıpah aṭrāfıġa (16) tapmay kerāne
Ḳalıp ḥayratġa eflāk u zamāna
Tutup ṣaflar néçük-kim ḳaz ḳanatı
(17) Muvāfıḳ barçanıñ sayr u ṣabātı
Bérip tuġıġa cılva her sıpah-bad
Ḫıyābān sarvı-dék kim tartġay ḳad

[139b] (1) Yalavlar açılıp her sarı gül-gūn
Sar-ā-sar reşk-i bostān oldı hāmūn
Sınānlar (2) keşretidin ol bayābān
Nayıstān hayʾatın ḳıldı numāyān
Hem'ol leşker ṣafınıñ (3) her dılīrı
Kélip ol nay-sıtānnıñ narra-şīrı
Bolup ancum kibi barça şıtābān
(4) Şah anda ol ṣıfat kim māh-ı tābān
Sürüben çust [u] çābüklik bile at
Ki yéttiler ʿadū (5) ḳorġanıġa bat

Çun ol ḥażrat bu yañlıġ sıpāh-ı şacāʿat-nışān u kevkebe-i bī-girān (6) bile arbāb-ı baġī, ve aṣḥāb-ı ḫızlānnıñ ḥışār-ı maḫāfat-āşārınıñ şarḳıyya-canūbī (7) ṭarafıdaġı mazārıʿġa vārıd bolup şamyāna-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı ıclālnı bar-pāy ḳıldurup (8) bahār nuzūlı bile ol ḥavālīnı gülistān-ı nuzhat belki ġayrat-ı cannat ḳıldı. Ve tamarrud ahlı (9) ḳalʿanıñ camīʿ mudāḫıl u muḫārıcların ıhtıyāṭ-ı tamām bile masdūd u madrūs ḳılıp tüfeng- (10) andāzlıġ umūrıġa muhayyā u āmāda boldılar. Ol ḥażrat hem'ol manzılda béş kün ıḳāmat (11) sarīrıda mütemekkin bolup her kün sıpāh-ı nuṣrat-panāhnı favc favc ve dasta dasta ḳılıp her favcnı (12) bir emīrge ve her dastanı bir sar-kerdeġa tapşurup ve her güruhġa bolcar taʿyīn étip (13) ḳalʿa muḥāṣarasıġa nām-zad ḳıldı. Afvāc-ı ḳāhıra farmān mūcıbı bile ḳalʿanıñ aṭrāf [u] (14) cavānıbın daryā-yı mavc-var dék ıḥāṭa ḳılıp her favc öz bolcarıda süren salıp ḳalʿa (15) muḥāṣarasıġa ıhtımām-ı tamām bile ḳıyām körgüzdiler. Ve üçünçi kün kim umarādın Amīr (16) Ḳılıç Inaḳ ve Dosım Biy ve Süyün Biy ve Ḫudāyār Biy ve Baba Inaḳ ve Ṭaġay-Mīr-āb ve faḳīr ve ġayru-hum (17) ḳalʿanıñ ġarbıyya darvāzası muḥāfaẓatıġa maʾmūr bolup érdük. Amr-ı ʿālī ımtışālı bile hem'ol **[140a]** (1) darvāza muḳābalasıġa barıp ṣaf tüzdük. Ve ahl-ı ʿınāddın dağı köp mergen bir az (2) atlıġ bile darvāzadın çıḳıp ḳalʿa yavuḳıdağı mazraʿalarnıñ dıraḫt u dīvārların (3) özlarıġa panāh ḳılıp tüfeng-andāzlıġ rusūmıġa ıḳdām körgüzdiler. Ve sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh- (4) dın Ṭaġay Mīr-āb -kim maṣāf maʿrekesiniñ dılīrı, ve kār-zār pīşasınıñ ġurranda-şīrı (5) érdi- ve Bekmen Bég valad-ı Dosım Biy kim ḥālā atası ornıġa biylik manṣab-ı kirāmīsi bile (6) sar-afrāz durur. Şacāʿatda Rustam-ı dastānnı mūr-ı żaʿīfça ıʿtıbār ḳılmas. Ve mubārazatda (7) sām-ı Narīmānnı naẓar-ı hımmatıġa ılmas érdi. Bir néççe bahādur-ı şīr-efgen u dıl-āvar-ı ṣaf-şiken bile (8) calādat u mubārazat-ı cıbıllī ḥareketidin barḳ-ı ḫāṭıf dék hem'ol mergenler üstige (9) at salıp dīvār keşretidin

muʿānıdlarġa sınān-ı cān-sıtān nevkin yétküre almay (10) aylanıp ḳaytur çaġda Bekmen Bég aʿdā tüfengi oḳıdın zaḫm-dār bolup çıḳtı. Ve kerem-i (11) sulṭānī ḫazīnasıdın aña yüz ṭıllā ve bir ḫılʿat-ı kīmḫā ınʿām bolup marḥamat-ı ḫāḳānī (12) dāru'ş-şıfāsıdın ʿıyādat marhamı yétip anıñ mühlik zaḫmı ıltıyām tapdı.

Ḳıṭʿa

Zıhī (13) ṣāḥıb-ḳırān-ı baẕl-āyīn
Ki ınʿāmını élge ʿām ḳıldı
Édi mundın ki tapdı luṭf-ı Ḥaḳdın
(14) Ṭalab ʿālam ara her kām ḳıldı
Köñüllerni alıp bu ḫaṣlat ile
Özige barça élni rām ḳıldı

(15) Çun ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr manzıl-ı meẕkūrda béş kün mutavaḳḳıf bolup altılançı (16) küni köçüp ḳalʿanıñ kün batar ṭarafıda nuzūl ḳılıp kiryās-ı felek-asās mancūḳın (17) ḳubba-ı ʿayyūḳġa hem-ser ḳıldurdı. Hem'ol kün leşker-i ḳıyāmat-aṣar ızdıḥām-ı tamām bile baḫr-ı mavc-var **[140b]** (1) yañlıġ cunbışġa kirip ḳalʿa aṭrāfın pergār-vār ıḥāṭa ḳılıp tilediler kim cahd-ı tamām bile (2) ḳalʿaġa yügürgeyler, tā kim mundaḳ ʿazm-ı durust mayāmınıdın şāhıd-ı fatḥ-ı maʿreke umīdlarıġa (3) çahra-küşā bolġay. Ol ḥażrat kemāl-i burd-bārdın alarġa mumānaʿat körgüzüp kişi yiberip (4) ḳaytardı ve dédi kim egerçi sıpāh-ı nuṣrat-panāh ġayrat u calādat bile ḳalʿa-küşāylıḳ (5) umūrıġa yüz ḳoysa ahl-ı ʿaḳl u arbāb-ı tamayyuz alıda aẕharu mina'ş-şams ve abyanu mina'l-ams durur kim (6) ḳalʿa fatḥıġa dast tapġaylar. Velīkin ıḥtımālı bar kim şucaʿā-yı ḫucasta-şıfātdın (7) baʿżınıñ ẕāt-ı şacāʿat-sımātıġa ḫalalī vāḳıʿ bolġay kim eger yüz ḳalʿa maftūḥ bolsa (8) alardın biriniñ nā-būd bolmaḳıġa arzımas. Inşā'allāhu taʿālā bī-taṣdīʿ sıpāh-ı ḳalʿa tasḫīrı (9) muyassar, ve murād şāhıdı cılva-ger bolġusı-durur ammā **الامور مرهونة باوقاتها**[40] faḥvāsı bile vaḳtıġa (10) mavḳūf durur. Ve soñġı kün farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān mūcıbı bile vazīr-ı aʿẓam (11) dastūr-ı mükerrem ṣadāḳat-aṣar nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā Muḥammad Yūsuf Mehter navvara marḳadah (12) leşker ahlıġa buyurup muʿasker-i humāyūnnıñ dūrıġa andaḳ vasīʿ u ʿamīḳ ḫandaḳ (13) ḳazdurdı kim vusʿatı ʿarṣa-ı ḫayāldın kéñ, ve ʿumḳı çāh-ı tefekkür ḳaʿrı bile téñ.

(14) **Maṣnavī**

Fażāsı vusʿatı kim bī-kerāndur
Cahān içre huvaydā bir cahāndur

[40] İşler vakti gelince ortaya çıkar, o zamana dek rehinlidir (her şey zamanı gelince olgunlaşır).

Velī ʿumḳı yétip (15) taḥtu’s-sarāġa
Çıḳıp su mavc urup avc-ı samāġa
Bolup ṣaḥnı sıpāh u ṣahġa maʾman
(16) Kök olġan-dék mah u ancumġa mesken
Bolup ādam bile mamlū sar-ā-sar
Naẓīrı bolmayın ṣaḥrā-yı (17) maḥṣar

Çun leşker ahlı ḫandaḳ ḥafrıdın fārıġ boldılar. Ḥażrat-ı şahan-şāh-ı **[141a]** (1) cannat-cāy-gāh camīʿ sar-ḫayl ve sar-kerde ve sıpah-dārlarnı özlarıġa taʿalluḳ tapġan nökerleri (2) bile gürūh gürūh ḳılıp her gürūhnı ḳalʿanıñ bir ṭarafıġa buyurdı, tā kim her gürūh ḳalʿa yavuḳıġa (3) barıp bir sar-köb ʿālī bınā ḳılġaylar. Çun maʾmūr bolġan sar-kerde ü sıpah-dārlar (4) farmān-ı ḳażā-carayān mūcıbı bile ʿamal ḳılıp aṣnāf-ı leşkeriyyege bīl u balta aldurup (5) ḳalʿanıñ aṭrāfıġa hucūm-ı tamām u ızdıḥām-ı mā-lā-kelām bile barıp her gürūh özıġa muḳarrar bolġan (6) ṭarafda kemā-yanbaġī saʿy u köşiş körgüzüp aʿdā-yı żalālat-ıntımānıñ bāġāt u mazārıʿıdaġı (7) bütgen dıraḫtlarnı késip [41]**واقطعوا اشجار هم ونخيلهم** ḥadīṣı amrınıñ maẓmūnıġa (8) ʿamal ḳıldılar. Ve ḳalʿanıñ aṭrāfıda dıraḫt ve tofraḳdın andaḳ ʿālī sar-köbler (9) bar-pā ḳıldılar kim alarnıñ üstige çıḳġan kişige ḳalʿanıñ içide mūr (10) tébrense veyā paşşa par ursa bi-reʾsi’l-ʿayn muşāhada ḳılıldı.

Maṣnavī

Bolup sar-köbler (11) her yan muhayyā
Çékip rıfʿat ara baş-tā-ṣurayyā
Velī hayʾat ara yek laḫt köhi
Ḥışār (12) ahlını lāl eylep şükūhı
Körünüp baġī élige köh-i āfat
Bahādurlarġa līkin avc-ı rıfʿat

(13) Çun ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣır ıhtımām-ı tamām bile ve kemāl-i ıstıḥkām bile ser-köblerni tüzetip (14) fārıġ boldılar. Farmān-ı lāzımu’l-ımtınān mūcıbı bile ḳādır-andāz şamḫālçılar ve ātaş-bāz (15) topçılar ve calādat-parvāz cazāyırçılar kim ḳarañġu kéçede mürçanıñ közge ılmas, (16) közin köz yétmes yérdin urar érdiler. Sar-köblerniñ üstıġa çıḳıp andaḳ (17) gülüle-andāzlıḳġa ıştıġāl körgüzdiler kim eger ḳalʿanıñ içide paşşa parvāz ursa **[141b]** (1) ḳanatın yérge tiktiler ve eger mürı téprense bī-kerānın gerd gerd ḳıldılar. Ve ḳalʿa dīvārın oḳ żarbı (2) bile andaḳ efkār ḳıldılar kim ġırbāl yañlıġ

[41] “Onların ağaçlarını ve hurmalarını kestiler.”

müşebbek-āṣār bolup durur. Ve dūd-ı ḳīr-andūd (3) ḳuyaş yüzin yapıp mutamarrıdlar közıġa [42]**يوم تاتى السما بدخان مبين** faḥvāsı bile ḳıyāmat künin (4) namūdār ḳıldı. Ve şarār-ı ḥıddat-āṣār her ṭerefge saçılıp muʿānıdlarġa [43]**فاتبعه شهاب ثاقب** (5) muʾaddāsı bile balā barḳın āşkār étti.

Naẓm

Çu ḳorġan sarı her yan atılıp top
Tamarrud (6) ahlı içre saldı āşūb
Tüşüp dīvārnı andaḳ-ki ġırbāl
Ḥışār ahlıġa saldı ḳatıġ (7) aḥvāl
Birevniñ cısmın étti öyle kim gerd
Birevniñ başın étti cısmıdın fard
ʿAdūdın (8) çıḳtı andaḳ şor [u] ġavġā
Ḳıyamat boldı göyā āşikārā

Çun aʿdā-yı żalālat-pīşa u mutamarrıdīn-ı (9) fasād-andīşa top-ı raʿd-āşūb u şamḫāl-ı bılā-tımṣāl gülülesiniñ ġırīv-ı mutavātır u żurūb-ı (10) mutavālīsıġa taḥammul u ṭāḳat ḳıla almayın Şāh Muḥammad On Bégi başlıġ ol élniñ ked-ḫudā (11) u ekābırı özlerin ḳalʿadın taşlap zabān-ı ḫacālat-nışānların zamzamau'l-amānġa (12) mutarannım ḳılıp inkisār-ı bī-pāyān u ıżṭırār-ı bī-kerān bile kélip ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān-ı (13) maġfırat-āṣār atınıñ ayaḳıġa ıstıġfār yüzin sürtüp ʿubūdıyyat tofraḳıġa istiksār (14) başın ḳoydılar. Ol ḥażrat kemāl-i muruvvat u ıḳtıżā-yı hımmatdın [44]**العفو عند القدرت** (15) **من علو الهمّت** mażmūnınça ol ṭīra-rozgārlarnıñ ʿuḳūbat ḳılıçıġa lāyıḳ bolġan başın (16) kerem börki bile, ve ġażab kefenıġa munāsıb bolġan badanın ıḥsān ḫılʿatı bile muzayyan u muḫallaʿ ḳılıp (17) ve ölük abdānıġa yañıdın cān bérip ḳılġan ıstıġfār u ıʿtıẕārların ḳabūl étti. [142a] (1) Ve alarġa dar-gāh-ı felek-ışṭıbāhnıñ muʿtad-bıh mulāzımlarıdın ṣadāḳat-maʾāb, ḫıẕmat- (2) ıntısāb Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başını ḳoşup ḳalʿaġa yiberdi, tā kim ḳalʿa içidegi él- (3) niñ ʿayāl u aṭfāl asbāb u amvālıġa leşker ahlın daḫl ḳıldurmay köçürüp muʿasker-i humāyūn- (4) nıñ bir ṭarafıġa kéltürüp ḳondurġay. Yasavul-başı ḥasba'l-farmān ḳalʿaġa barıp (5) ahl-ı sıpāhnı ol élniñ māl [u] mavāşīsıġa ḳıldurmay maʾmūr bolġan ḫıẕmatnı (6) ba-cāy kéltürdi. Ve farmān mūcıbı bile leşker-i

[42] "O halde o göğün açık bir duman ile geleceği günü gözetle." (Kur'ân 44/10)

[43] "Onun da peşine delip geçen bir ateş takılır." (Kur'ân 37/10)

[44] Güçlüyken affetmek, himmetin yüceliğindendir."

ẓafar-aṣar ḳalʿa dīvārın yıḳıp [45]عاليها سافلها (7) mażmūnıġa muvāfıḳ ḳıldılar. Ve ayyām-ı tavaḳḳufda Kelāt ḥākimi Yalañtuş Ḫannıñ (8) inisi Ṣūfī Ḫan āstān-ı sıpıhr-nışān mulāzamatıġa pīş-keş u tansuḳātı bile kélip ıẓhār-ı ʿubūdıyyat (9) ḳıldı. Ve cān-sıpār mulāzımlar zumrasıġa dāḫıl boldı. الصحبت موثر mażmūnı bile (10) ahl-ı Islāmnıñ pasandīda afʿālı taʾṣīr ḳılıp anıñ mırʾāt-ı ḫāṭırıdın küfr u żalālat (11) rengin maḥv ḳıldı. Ve ol ṣıdḳ bile Musulmān bolup zumra-ı Islāmġa ḳoşuldı. (12) Ve ol ḥażrat aña navāzışlar körgüzüp bégler-bégilik manṣabı yarlıġı bile sar-afrāz ḳılıp (13) öz yurtıġa ḳaytardı. Ve Derrīgezdin Delī Ḫan ve Ḥasan-ʿAlī Aḳa dağı kélip dar-gāh-ı ʿālam-panāh (14) mulāzamatı davlatıdın mufāraḳat ḳılmaḳnı özleridin ravā körmey Ḫ(v)ārızm vılāyatıġa (15) mevkib-i humāyūn bile hem-rāh barurġa muraḫḫaṣ boldılar. Ve yana taġ içidegi camʿ ḳalʿalarnıñ (16) ḥākimleri ve baʿżınıñ élçileri dar-bār-ı felek-mıḳdār ʿataba-boslıḳıġa fāyız bolup ıẓhā[r]-ı ınḳıyād u ʿubūdıyyat (17) ḳıldılar. Ve marāḥım-ı pād-şāhāna u navāzış-ı ḫusravāna bile bahramand u sar-afrāz bolup ḳayttılar. Çun ol-ḥażrat **[142b]** (1) ʿAlī Éliniñ mazārıʿ u mesākinlerin Teke camāʿasıġa soyurġal ḳılıp ol ḥavālīdağı (2) tābıʿ éller aḥvālınıñ nıẓām u sar-ancāmıdın fārıġ bolġandın soñ barça sıpāh u ahl-ı (3) leşkerniñ yigirmesidin bir téve alıp ʿAlī Éli ḫalḳınıñ ʿayāl u aṭfāl ve asbābın (4) yüklep Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm savādı sarı köçürdi. Ve özi dağı ordu-yı keyhān-pūynı (5) köçürüp şādmānlıġ yegrenıġa rükūb ḳılıp muẓaffar u manṣūr, murācaʿat ṭarīḳıġa ʿaṭf-ı ʿınān ḳıldı. (6) Ve bir néççe kün manzıl-ba-manzıl ḳaṭʿ-ı masāfat ḳılıp Çırla ḳuduḳı aṭrāfıġa vārıd boldı. Ve anda (7) iki kéçe ıstırāḥat körgüzüp andın köçüp manāzıl-ı mütekeṣṣire ḳaṭʿıdın soñ Ḫan ḳuduḳıġa (8) yétip anıñ ḥavālīsın leşker-gāh étti. Ve andın köçüp tīġ-ı musāraʿat bile ḳaṭʿ-ı marāḥıl (9) ḳılıp Saġca ḳuduḳı üstidin ötüp şab-gīr bile nahżat samandın sürüp erkān-ı davlat (10) u aʿyān-ı ḥażrat bile Ḳara Köl ayaḳıġa vārıd boldı. Ve ol mavżıʿda şahardın Raḥman-ḳulı (11) Töre -kim soñraḳ ınaḳlıḳ manṣabı anıñ ẕātıġa mansūb bolmaḳ bile muʿazzaz bolup érdi- (12) camīʿ ʿulamā u küberā bile ıstıḳbālġa çıḳıp ol ḥażratnıñ dīdār-ı saʿādat-āṣārı (13) naẓẓārasıdın bahra-bar-dār boldılar. Ol ḥażrat ol camāʿanıñ hem-ʿınānlıġı bile (14) Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ yigirme ikiside dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳġa kirip salṭanat masnadıda (15) mütemekkin boldı. Bu safar-ı nuṣrat-aṣarnıñ ımtıdādı ḳırḳ béş kün érdi. Çun ḥażrat-ı (16) ṣāḥıb-ḳırān-ı ġufrān-nışān mustaḳarr-ı ḫılāfatda ārām-güzīn u taḫt-nışīn bolġandın (17) soñ ʿAlī Éli ḫalḳıġa navāzış-ı ḫusravāna körgüzüp alarġa Ḳılıç Nıyāz Bay arnasınıñ

[45] "Onların üstlerini altlarına…"

[143a] (1) ayaḳı ve Buldımsaz ḳalʿasınıñ aṭrāfıdın yér bérip maʾvā u süknā taʿyīn étti. Ḥālā (2) hem'ol mavżıʿda bāġāt u ʿımārāt ḳılıp uluġ él bolup olturup dururlar.

(3) **Bu nusẖa-ı muẖtaṣarnı muṭālaʿa ḳılġuçı dānış ahlınıñ żamāyır-ı faṭānat maẓāhırıġa huvaydā u cılva-pīrā bolsun kim**

(4) Çun ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfırat-nışān taʾyīdāt-ı İlāhī u tavfīḳāt-ı nā-mutanāhī (5) muʿāvanatı bile Ḫurāsān ölkesidin ʿAlī Éli ẖalḳınıñ élini köçürüp kélip sarīr-ı ẖılāfatda (6) bir néççe muddat ārām u ıstırāḥat körgüzdi. Muruvvat-ı cıbıllī u ʿāṭıfat-ı fıṭrī (7) muḳtażāsı bile hem'ol yıl yaʿnī Bars yılı sana miñ iki yüz ḳırḳ altıda öz bırādar-ı arcmand-ı (8) saʿādat-payvandı ẓahīru'd-davlat ve'd-dīn mafẖar-ı ahl-ı āfāḳ Şah-zāda Raḥman Ḳulı Inaḳġa ınaḳlıġ (9) manṣab-ı ʿālīsın arzānī tutup sar-afrāzlıġ yétkürdi. Ve Raḥman Berdi Biyge biylik (10) manṣab-ı kirāmīsin marḥamat ḳılıp bahramand étti. Ve hem'ol yıl ol ḥażrat amīr-ı bī-naẓīr [u] (11) ẖucasta-żamīr hādım-ı bunyādu'ẕ-ẓulm ve'n-nıfāḳ Raḥman Ḳulı Inaḳnı Ḫurāsān memālikige nām-zad ḳıldı, (12) tā kim ol memleket ulusınıñ aḥvālāt u muhımmātıġa nıẓām u sar-ancām bérip ḳaytġay. (13) Ve ol canāb farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿānı mūcıbı bile az çaġda asbāb-ı safar u aṣnāf-ı (14) leşkerni muhayyā u āmāda ḳılıp lıvā-yı nuṣrat-ıntımānı ḥarekatġa kirgüzüp ẖuddām-ı rikāb (15) u sıpāh-ı ẓafar-ıntısāb hem-ʿınānlıġı bile ʿazīmat körgüzüp Çırla ḳuduḳı üsti bile ḳaṭʿ-ı (16) manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp Ṭejenge vārıd boldı. Anda bir néççe kün tavaḳḳuf ḳılıp (17) ol ḥavālīdaġı élniñ aḥvālıġa ıntıẓām bérip taġ étegige bardı. Ve ol aṭrāfdaġı **[143b]** (1) ḳılāʿ u bılādnıñ avbāş [u] ḥarāmīlarıġa tanbīh u goş-māl yétkürüp ẖarāc u zekātların (2) alıp manzıl-ba-manzıl köçüp taġ ve daşt-ı ʿacāyıbātın sayr u tamāşā ḳılıp Marv vılāyatıġa (3) barıp nuzūl étti. Ve anda daġı bir néççe kün fuḳarā u raʿāyānıñ dād u taẓallumıġa yétüşüp ol aṭrāfdaġı (4) ẖalāyıḳ aḥvālınıñ tanẓīm u tansīḳıda daḳīḳa-ı muhmal u nā-marʿī ḳoymay davlat u ıḳbāl, bahcat u masarrat (5) ve ẖoş-ḥāllıḳ bile yegren-i şarṣar-nışānġa rükūb ḳılıp murācaʿat ṭarīḳıġa ʿınān-ı ʿazīmatın (6) munṣarıf ḳıldı. Ve ḳadam-ı surʿat bile ḳaṭʿ-ı masāfat étip Taẖt yolıdın Cayḥūn kenārıġa (7) çıḳtı. Ve daryā ḳıraġı bile köç-be-köç ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳılıp Hazār-asb üstidin ötüp (8) dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳġa vārıd bolup aḳası sulṭān-ı ġufrān-nışānnıñ zıyāratıġa (9) muşarraf bolup dīdār-ı saʿādat-āṣārı muşāhadasıdın dīda-ı ıntıẓārın yarutdı. (10) Ve ol-ḥażratnıñ ıltıfāt u navāzışātıdın bahramand u sar-afrāzlıġlar tapdı. (11) Hem'ol yıl amīr-zāda-ı vālā-mekān Ismāʿīl Bég vazārat-panāh Muḥammad Yūsuf Mehter marḥūmınıñ (12) inisi Muḥammad Raḥīm Bay ve Muḥammad Cān Maḥram [46]**كل نفس ذايقه الموت** sāġarın lā-

[46] "Her nefis ölümü tadacaktır." (Kur'ân 3/185, 21/35, 29/57)

curʿa sıbķarıp (13) [47]**فى مقعد صدق عند مليك مقتدر** maclısı ṣadrıda ārām tutup kām-yāb-ı cannat u mustaġraķ-ı (14) raḥmat ḥażrat-ı ʿızzat boldılar. Ve hem'ol él Köhne Ürgenç - kim ʿArab Ḫan zamānıdın belki Çingiz Ḫan (15) tasalluṭıdın beri ḫarāb, ve sū-ı nā-yāblıġıdın lucca-sarāb érdi- ol-ḥażrat anı maʿmūr ḳılmaḳġa (16) muḳtażā bolup anıñ şarḳī[48] cānıbıdaġı köl kim Lavdan ve yana néççe şuʿbalar daryā-yı Amuyadın (17) ayrılıp aña ḳoyar. Ve andın ötüp Aybügür ḳırınıñ şarḳıyya cānıbı ve At Yolıdın **[144a]** (1) cārī bolup ayaḳı téñizge muncar bolur. Ol köldin bir ʿarīż u ʿamīḳ arıḳ yardurup Şayḫ (2) Nacmu'd-dīn Kübrā ʿalayhi'r-rahmananıñ ravża-ı müteberrikesiniñ şımālıyya ṭarafıdın ötkerip ġarbıyya (3) cānıbdın ayaḳın iki üç farsaḫlıḳ masāfatġa yétkürdi. Ve ḥālā ol arıḳ- (4) dın köp yérler su içip köp éller manfaʿat alıp cannat bostānı-dék (5) ābād, ve küdüret-i ḫazānī āsībıdın āzād durur. Navvara'llāhu taʿālā marḳadahum ve amārat- (6) panāh, ʿızzat-dast-gāh Amīr Ḳılıç Inaḳ dağı hem'ol yıl ʿālam-ı fanīdın cahān-ı (7) cāvıdānıġa rıḥlat körgüzdi. Ravvaḥa'llāhu rūḥahu ve ḫan-ı maġfūrnıñ marḥamatı bile anıñ (8) amcad avlādı Şāh Murād Bég ınaḳlıḳ manṣab-ı ʿālīsı bile sar-afrāzlık tapdı.

(9) **Ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekānnıñ ahl-ı ırtıdād goş-mālı üçün törtünçi kerret** (10) **aʿlām-ı saʿādat-farcāmnı Ḫurāsān memāliki sarı cılva-ger ḳılġanı ve sıpāh-ı** (11) **nuṣrat-dast-gāhnıñ Marv vılāyatıġa vārıd bolup ġavġā-yı ʿām bile mūr [u] malaḫ dék yıġılġanı** (12) **ve ol ḥażratnıñ Ḫurāsān memālikige ıntıẓām bérgendin soñ Ḫ[(v)]ārızm cānıbıġa ʿaṭf-ı lıcām** (13) **ḳılġanı**

Çun bu safar-ı farḫunda-eṣerge ḥażrat-ı sulṭān-ı cannat-mekānnıñ (14) öz nafs-ı nafīsı bile ʿazīmat-numā bolmaḳıġa sabab Īrān memālikiniñ pād-şāh-ı nāfıẓu'l-farmānı (15) Baba Ḫan Şāhnıñ oġlı ʿAbbās Mīrzānıñ cahān-gīrlik kösin urup ġurūr-ı (16) tamām u tekebbür-i mā-lā-kelām bile nıhāyatsız çérik yıġıp ʿIrāḳ-ı ʿAcamdın çıḳıp (17) Ḫurāsān sarı nahżat āhengin tüzüp Maşhad-ı muḳaddasġa kélip faḫāmat mızrābı bile **[144b]** (1) ṣadmat u şahāmat sāzın buland-āvāza ḳılġanı érdi.

Bu ıcmāl tafṣīlı ol durur kim

(2) Sana miñ iki yüz on ikide Yılan yılı Ṭahrān dāru'l-mülkiniñ ḥākimi Aḳa Muḥammad Ḫan (3) -kim Āḫta Ḫanġa ıştıhār tapmış érdi- bir néççe muddat ḥukūmat sürüp (4) ʿālam-vadāʿ ḳıldı. Anıñ ornıġa Baba Ḫan Şāh ayālat taḫtıda mütemekkin boldı. Ve ol (5) hanūz salṭanat umūrınıñ rabṭı ve memleket mahāmmınıñ żabṭıġa fārıġ-

[47] "Muktedir bir hükümdarın katında, doğruluk meclisindedirler." (Kur'ân 54/55)

[48] Metinde شرفى şeklindedir.

bāllıḳ bile (6) ḳıyām körgüzmemiş érdi. Ḳudrat-ı İlāhī bile Orus pād-şāhınıñ żamīrıġa Īrān (7) memleketi fatḥınıñ havāsı tüşüp ʿaẕīm-ı leşker tartīb bérip top [u] top-ḫāna bile Témür (8) Ḳapu yolıdın Īrān sarı yiberdi. Ve Baba Ḫan dağı ol vāḳıʿa-ı ḥaḳīḳatıġa ıṭṭılāʿ (9) tapıp ʿAbbās Mīrzā atlıġ oġlıġa Nāyıbu's-salṭana laḳab bérip köp çérik bile (10) Orus muḳābalasıġa uruş u muḳātala üçün ırsāl ḳıldı. Çun (11) ol iki leşker-i bī-şumār-ı kīne-güẕār köp muddatlar muḥārabāt-ı bısyār u mucādalāt-ı (12) bī-şumār rusūmın ẓuhūrġa yétkürüp dururlar. Āḫır Orus çérigi ġalaba ḳılıp Īrān (13) mużāfātıdın köp ḳalʿalarnı aldı ve camīʿ māl u aşyāsın ḫazīna taṣarrufıġa (14) saldı. Ve Orusnıñ taʿaddī u tasalluṭı Ḳızılbaş ahlıġa ḥadd-ı ıʿtıdāldın (15) ötdi. Belki ʿacz u ḥaḳārat nīşı ol ṭāyıfanıñ cānlarıġa yétti. Ol aṣnāda Taġıstān (16) arasıda mutavaṭṭın bolup olturġan Lezkiye camāʿası kim barçaları Musulmān-ı (17) kāmil ve Şāfıʿī maẕhab érdiler, mıllat u maẕhab muḫālafatı cıhatıdın Orus ṭāyıfası- [145a] (1) nıñ duşman-ı dīrīna u ḫaşm-ı pur-kīnesi érdiler. Sulṭān Ḥācı Aḥmad dégenni özlarıġa (2) sar-ḫayl ḳılıp ravāc bérdiler. Ve dīn-ı Islām ḥımāyatıda ıhtımām körgüzüp ıttıfāḳ bile Orus (3) leşker-gāhıġa şabī-ḫūn urup bunyād u ıstıḳāmatın buzup rışta-ı camʿıyyatın (4) üzdiler. Andaḳ kim ġalaba-ı tamām u calādat-ı lā-kelām bile on üç ḳatla ceng-i maġlūba ḳılıp (5) yigirme béş miñ kāfir-i fācırnı ḳatl-ı ʿām étip ḳatldın amān ḳalġan küfr ahlın taflīs, (6) ve Ḳarabaġ aṭrāfıdın munhazım ḳılıp ol marz u būmnı Islām-ābād éttiler. Çun bu (7) yañlıġ kirdār-ı nadrat-āṣār Rūm ḫalīfası Sulṭān Maḥmūd Ḫannıñ samʿ-ı humāyūnıġa yétti. (8) Taḥsīn u āfarīn bile sıtāyış u navāzışlar körgüzüp Sulṭān Ḥācı Aḥmadge öz ṭarafıdın (9) nāyıb ḳılıp Ḫanlıḳ laḳab bérip yiberdi. Çun Sulṭān Ḥācı Aḥmad Ḫan baḫt ırşādı (10) ve ḳayṣar ımdādı bile davlat-ı bī-naẕīr u ıḳbāl-ı ravāc-peẕīrge dast taptı. Erkān-ı davlatı- (11) nıñ ıttıfāḳı bile ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı cannat-mekānınıñ dostlıġ ve yek-cihetligi ḳānūnıġa āheng (12) ḳıldı. Ve ol-ḥażratnı Islām ahlıġa madadkār, ve küffār ḫaylıġa kīne-güẕār añlap Orus bile (13) ḳılġan muḥārabāt u muʿāmalātıdın dāstān sürüp ve özıniñ şamma-ı ḳıllat (14) u ıstımdādıġa muşʿır bir ʿarīża-dāşt bitip Ḥācı Ḥasan dégen bir muʿtamad kişisi bile āstān-ı sıpıhr-bunyān (15) mulāzımlarıġa ırsāl ḳıldı. Safīr-ı meẕkūr sana miñ iki yüz ḳırḳ üçde Toñġuz yılı Cumāda'l-avval (16) ayıda ʿarīża-dāşt-ı mazbūranı navvāb-ı davlat-maʾāb vāsıṭası bile naẕar-ı aḳdas-ı aʿlāġa (17) yétkürdi. Ve navāzış-ı ḫusravānadın bahramand bolup kéltürgen nāması maẕmūnıġa lāyıḳ [145b] (1) cavāb éşitip ruḫṣat tapdı. Çun Orus pād-şāhı ıḳbālınıñ şīşası (2) Lezkiye ṭāyıfasınıñ żarb-ı dastı ḫārasıdın uşaldı. Ve cām-ı davlatı maḳṣūd bādasıdın (3) ḫālī ḳaldı. Āḫıru'l-amr żarūrat yüzidin dūr-endīşlik ve tadbīr-kīşlik bile (4) köñlidin kīne ü küdūret ġubārın rafʿ ḳılıp

ʿAbbās Mīrzānı -kim bā-vucūd duşman-ı ḳadīmı (5) érdi- muvālafat u muvāfaḳat rusūmı bile çaḳırıp anıñ oġlıġa öz ḳızın bérip (6) ve anıñ ḳızın öz oġlıġa alıp birbiri bile muvāḥadat bınāsın muşayyad u muvāfaḳat (7) ʿahd u paymānın müʾekked ḳıldılar, tā kim bu ravıya-ı marżıyya bile Lezkiye camāʿasınıñ çeng-i ḳahr u tīġ-ı (8) ġażabıdın amān tapıp fi'l-cumla āsāyış u fārıġ-bāllıġ ḥāṣıl ḳıldılar. Ve bu (9) muvāfaḳat ḳuvvatı bile bir néççe muddat muẓāharat u mufāḫamat kösiniñ zamzamasın felek-i (10) aşīr avcıġa yétkürdiler. Ve çun Tavuşḳan yılı kim taʾrīḫ-ı Hıcrī miñ iki yüz ḳırḳ yétige (11) yétip ve āftāb-ı cahān-tābnıñ ġazāla-ı zarrīnī Ḥamal murġzārıda ıstıḳrār tapmış érdi. (12) ʿAbbās Mīrzā-yı ırtıdād-āşnā ıḫtırām-ı bılā-ıntıhā bile Orus pād-şāhı mulāzamatıġa (13) barıp marāsım-ı duʿā u lavāzım-ı şanādın soñ Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm yurtını Özbekiyyesidin (14) Īrān memāliki ulusıġa yétken sıtam u bī-dāddın Ḳızılbaşıyya işi ıżṭırāb (15) bolġanın ve Terākime ṭavāyıfınıñ türk-tāzıdın Ḫurāsānnıñ ekşer ḳılāʿ u bılādı- (16) nıñ vīrān u ḫarāb bolġanın faryād u afġān köterip taẓallum yosunıda (17) ʿarż ḳıldı. Ve Ḫurāsān vılāyatları żabṭınıñ sar-ancāmı ḫuṣūsan Ḫ(v)ārızm u Buḫārā [146a] (1) memāliki fatḥınıñ ıhtımāmı üçün -kim hamīşa żamīr-ı kesāfet-taḫmīrınıñ ārzū u muddaʿāsı (2) érdi- kömek tilep durur. Çun Rusya pād-şāhı anıñ tamannāsı żımnıda öz bıh-būdın (3) ve savdāsı bıh-būdıda öz sūdın taḫayyul ḳılıp fi'l-ḥāl aʿyān-ı davlatıdın bir sıpah-dār-ı (4) kār-āzmā u sar-ḫayl-ı şevket-āşnānı baş ḳılıp köp çérik ve top-ḫāna bile aña madadkār (5) ve yoldaş étti. Çun ʿAbbās Mīrzā Orus ḫanıdın barça ḳılġan ıltımāsın (6) ravā ve ḫāṭırī-ḫ(v)āhın muhayyā tapdı. Faḫāmat-ı tamām u ıftıḫār-ı mā-lā-kelām bile aşnāfdın (7) leşkeri ārāsta ḳılıp ve leşker ahlın asbāb-ı muḥāraba u ālāt-ı mużāraba bile muzayyan (8) u pīrāsta étip kevkebe-i tamām bile Orus dāru'l-mülkidin ḥareket körgüzüp manāzıl-ı mutanavvıʿa (9) u marāḥıl-ı mütekeşşire ḳaṭʿıdın soñ Racab ayı meẕkūr bolġan sanada Maşhad ḥışārıġa (10) kélip nışīman étti. Ve ol şahar aṭrāfın çérik aşnāfıġa mesken ḳıldı. Ve Ḫurāsān (11) aṭrāfıdaġı bılād u vılāyāt ḥākimlarıġa ẓāhıran muʿāvanat, ve żımnan mubāyaʿat ṭalab ḳılıp (12) faṣāḥab-parvar u fusūn-güster élçiler ırsāl ḳıldı. Andaḳ kim Herāt dāru's-salṭanası- (13) nıñ ḥākimi Şāh Kām-rānġa - kim Afāġına gürūhınıñ Şāh Kām-rānı érdi- Muḥammad ʿAlī atlıġ vazīrın (14) yiberdi. Ve Ḫayoşān ḥākimi Rıżā Ḳulı Ḫan Zaʿfarānluġa Turbat vālīsı Muḥammad Ḫan Ḳarayġa (15) Mīrzā Abu'l-Ḳāsım atlıġ ḳāyım-maḳāmın yolladı. Ve Kelāt nigeh-bānı Yalañtuş başlıġ barça Teke (16) ve Salur ve Sarıḳ ve mucāvır Saḳar élātıġa muʿtamad u muʿtabar mulāzımların yiberip her ḳaysıġa bir navʿ (17) nāma arḳāmın sürdi. Ve nāma arḳāmıda bu mażmūnnı ıʿlām ḳıldı kim: "Ey Ḫurāsān ḫalḳı! Biliñ [146b] (1) ve āgāh boluñlar kim

bu yañlıġ sıpāh-ı bī-kerān u aṣāṣah-ı bī-pāyān bile mesākin u avṭān, (2) aḳrabā u ıḫvān muhācaratınıñ mıḥnatın ve yol rancı ve safar maşaḳḳatınıñ şıddatın (3) çahra-rāḥatımġa ḳarşu tutup Ḫurāsān vılāyatıġa kélmegimdin ġaraźsız, camāʿanıñ (4) başıñızġa ẓıll-ı ʿāṭıfatımnı mamdūd étmek, ve yurtıñızdın bī-bāk u seffāklarnıñ (5) dast-ı taʿarruż u taṭāvulın kötāh u mafḳūd ḳılmaḳ durur. Yoḳ érse şek yoḳtur kim hımmatım- (6) nıñ buland-parvāz humāsı Ḫ(v)ārızm u Buḫārā vılāyatları tasḫīrı havāsınıñ (7) bāl-küşāsıdur. Nédin kim ol vılāyatlarnıñ ḫalāyıḳı özlerin ḳavaʿıddın (8) ve mıllat ve rusūm-ı şarʿ u sunnat ıḥyāsıda sunnī sanavī(?) ve Musulmān-ı kāmil u ṣāḥıb-ı (9) yaḳīn tutup biz camāʿanı kāfir-i muṭlaḳ, ve maẕhabımızını maẕhab-ı nā-ḫaḳ ıʿtıḳād ḳılıp (10) bizdin her kimse alarnıñ ḳolıġa tüşse ḫıẕmatın ḥalāl bilip bendelik ḳaydıġa çéker (11) érmişler. Har-āyīna Özbekiyye ṭāyıfası maṣāf ṭalabı bile ḳarşu çıḳsa ʿulamā-yı munāẓara-ger (12) u fużalā-yı dīn-parvarnıñ kelām-ı balāġat-nıẓāmı ıhtımāmı bile ılzāmġa yétkürey ve dalāyıl-ı (13) ḳāṭıʿa zulālınıñ āb-rīzligi bile ıʿtıḳādlarınıñ ātaş-ı ıltıhāb-āmūdın öçürey. Ve eger (14) köñüllerige vahm u hırās ıstīlā tapıp bu ṭerefge kélmekdin ıbā u ımtınāʿ (15) körgüzseler sıpāh-ı kīne-ḫ(v)āh bile men alarnıñ üstige barıp andaḳ ṣaf-ārālıḳ (16) rusūmıda cahd u ıhtımām körgüzey-kim sıpıhr-ı nīl-fām cavfı taḥsīn u āfarīn zamzamasıdın (17) tolsun. Ve ol yañlıġ maṣāf ve nabard-āzmālıḳ ḳavāʿıdın köşiş-i mā-lā-kelām bile tüzey-kim ḳıyāmatġa **[147a]** (1) tégrü banī-Ādam macālısıda żarbu'l-maṣal bolsun." dép lāf u güẕāf kösiniñ valvalasın tekebbür (2) u faḫāmat çobınıñ żarbası bile gerdūn-sāy u felek-farsāy ḳıldı. Çun Ḫurāsān (3) memālikiniñ ḫanları anıñ mundaḳ payġām-ı nā-farcām u kelām-ı baṭālat-ancāmı (4) mażmūnıdın ıṭṭılāʿ taptılar. Barçaları fikret-andīş u maşlaḥat-kīş bolup (5) ʿaḳl-ı matīn dast-yārlıġı bile bu rāynı ṣavāb u mustaḥsan tapdılar kim ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı (6) maġfūrnıñ dāman-ı ḥımāyatıġa çeng-i ıʿtışām, ve ʿurvatu'l-vuṣḳā ʿınāyatıġa dast-ı ıhtımām urġaylar. (7) Nédin kim ol ḥażratnıñ ḳadīmī marḥamat-parvarda ve şamīmī nemek-ḫūrdası érdiler. (8) Lā-caram ıstımdād u ıstıġāṣa ḳılıp Herāt vālīsı Şāh Kām-rān başlıġ Maymana ḥākimi (9) Mıźrāb Ḫan ve Andḫu sarvarı Şāh Valī Ḫan Şaburġān farmān-farmāsı Mınū-Çıhr Ḫan (10) ve Aymaḳ ve Hazāra ṭavāyıfınıñ sar-ḫaylı Şīr Muḥammad Ḫan ve Rıżā Ḳulı Ḫan ʿAbbās (11) Mīrzānıñ taʿaddī u şarrıdın panāh tilep ʿacz u ıḫlāṣ ıẕhārı bile ʿarīża-dāşt bitip (12) faṣīḥu'l-bayān ṣadāḳat-nışān élçiler bile dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzımlarıġa ırsāl (13) ḳıldılar. Ve Yalañtuş Ḫan -kim āstān-ı davlat-pāsbān ḫuddāmıġa mekr u ḥīla bile (14) munāfaḳat ṭarīḳıda muvāfaḳat körgüzüp cabha-ı aḥvālıdın ışyān ḳarasın ʿıyān (15) ḳılur érdi- ol dağı ıẕhār-ı ṣıdḳ u ıḫlāṣ ḳılıp ʿAbbās Mīrzānıñ (16) on iki miñ sar-bāz ve otuz

araba top ve ātaş-ḫāna ve muña lāyıḳ (17) sıpāh-ı bī-kerāne bile Meşhedge kélgenidin Yemreli Mullā Subḥān Naẓar atlıġ bir **[147b]** (1) kişi bile dar-bār-ı felek-mıḳdār navvābıġa ıḫbār ḳıldı. Çun ʿAbbās Mīrzānıñ dılırāna (2) Ḫurāsān memleketige kélgeni ve mütekebbirāna sözlerge til çékgeni ve ḫıffat bile urġan lāfı (3) ve ḥamāḳat bile ẓuhūrġa yétkürgen güẕāfınıñ ḫabarı ḥadd-ı tavāturġa yétip bī-şāyıba-ı kiẕb masāmıʿ-ı (4) aʿlāġa yétüşti. Ol ḥażratnıñ ātaş-ı taʿaṣṣubıġa bu vāḳıʿa vuḳūʿı dāman-zan, ve ʿaraḳ-ı (5) ḥamıyyatıġa ḥareket-efgen bolup darḥāl ġazāb asbābınıñ tahıyyası ve safar sar-ancāmı- (6) nıñ ravıyasıġa ıştıġāl körgüzüp ġazāt ırādası ıʿlāmı ve safar tedārüki ıhtımāmı üçün (7) memālik-i maḥrūsa leşkerige tavaçılar ırsāl ḳıldı. Ve aṭrāfdaġı vılāyatlar (8) vālīlarıdın kélgen arża-dāştlarġa bu ʿıbārāt-ı marḥamat-āyāt bile cavāblar yazdı-kim: (9) "Ey ʿālī-mekān vālīlar ve ey ṣadāḳat-nışān ḥākimler! Mardānalıġ ve ḳavī-dillik bile neng (10) u nāmūs pās-dārlıġıda saʿy-ı balīġ ẓuhūrġa yétkürüñ. Ve memleketiñiz żabṭıda kemā-yanbaġī dast [u] pā (11) uruñ. Ve dīn-ı mubīn tarvīcıġa ıştıġāl körgüzüp küffā[r][49]-ı facārnıñ lāf u güẕāfıdın (12) ḫavfnāk u hırāsmand bolmay, fārıġ-bāl u ḫoş-ḥāl boluñlar kim ınşāʾ-allāhu Téñri taʿālā (13) keremidin ḥādıṣāt-ı samāvīdın maṣūn, ve balıyyāt-ı arżıdın maʾmūn bolġuñız durur ve tīz durur kim (14) kevkebe-i vālā ol ḥavālīġa ḥareket-numā u alvıya-ı nuṣrat-taʿbıya başıñız üzre şuḳḳa-güşā bolup dīda-ı ıntıẓārıñızını (15) roşan, ve mazraʿ āmālıñızını gülşen ḳılġusı-durur." dép cavābların kélgen élçilerge tapşurup şād-kām (16) u maḳżı'l-marām yurtlarıġa ḳaytardı. Ve Rıżā Ḳulı Ḫandın kélgen élçige āstān-ı felek-nışān (17) mulāzımlarıdın şacāʿat-nışān Muḥammad Amīn Yüz-başını ḳoşup anıñ ıżṭırār u ıżṭırābı şıddatı- **[148a]** (1) nıñ teskīni üçün yiberdi. Andın soñ aʿdā-yı dīn u küffār-ı şarārat-kemīnni (2) masāyıl-ı dīnıyya u ʿulūm-ı yaḳīnıyya daḳāyıḳı munāẓarasıda ılzām u ınhızāmġa yétkürmek üçün (3) ʿulamā-yı dīn-parvar u fużalā-yı dıḳḳat-güster zumrasıdın bir gürūhnı -kim balāġatda ʿulamā-yı (4) zamāndın mumtāz, ve faṣāḥatda fużalā-yı davrāndın sar-afrāz érdi- muntaḫab ḳılıp (5) bu safarda öz hem-rāh u hem-ʿınānlıġıġa taʿyīn étti. Andaḳ kim ol cumladın balāġat- (6) āṣā[r], maʿrıfat-şıʿār, ʿumda-ı ʿulamā-yı ʿıẓām, ḳıdva-ı nucabā-yı kirām, aḳża'l-ḳużāt, mutaʿālī-daracāt, (7) hıdāyat-nışān Ḳāżī Mūsā Ḫ(v)āca Işan, ve sarvar arbābdın muftī ve rāyat-āyīn (8) ʿālī-mekān Nıẓāmu'd-dīn Ḫ(v)āca Işan, ve afżal-ı ahl-ı ʿulūm Işan Saʿdu'd-dīn Maḫẕūm {ve Maḫẕūm} (9) faṭānat-calīs Ḫ(v)āca Ibrāhīm Raʾīs ve rusūm-ı faḳāhatġa rāsım Işan Seyyid Ḳāsım (10) Ḫ(v)āca Raʾīs ve fahm u zekā ahlıġa nadīm u tadrīs maḥfalı ṣadrıda muḳīm Damulla Ibrāhīm

[49] Metinde كفا şeklindedir.

(11) ve ġayru-hum érdiler. Ol camāʿaġa safar asbābı tahıyyası üçün ḫazīna-ı ʿāmıradın (12) mablaġ u afra ınʿām ḳılıp barça mā-yaḥtācların muhayyā u āmāda ḳıldı. Çun (13) ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-māl çérik tarbıyatı ıhtımāmı ve safar asbābı sar-ancāmı (14) ışţıġālıdın farāġ-bāllıḳ ḥāṣıl ḳıldı. Şah-zāda aţrāfıdaġı āsūda bolġan (15) avlıyāu'llāh āstānalarıġa nuẕūrāt-ı vāfır u ṣadaḳāt-ı mütekāṣir yiberip arvāḥ-ı (16) ţayyıbalarıdın ıstımdād ḳılıp mucāvırlarıdın duʿā-yı ḫayr aldı. Ve küffār ġazātı ʿazīmatın (17) ırāda ḳılıp Lū yılı sana miñ iki yüz ḳırḳ sekizde Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ on béşide [148b] (1) sa-şanba küni ol ḥażrat umarā-yı ʿālī-mıḳdār u sıpāh-ı bī-şumār hem-rikāblıġı bile (2) afrāz-ı nahżat bolup kevkebe-i tamām u valvala-ı lā-kelām bile dāru's-salţana-ı Ḫīvaḳdın çıḳıp duşman (3) ḳaṣdı üçün cādda-paymā-yı ʿazīmat boldı. Ve hem'ol kün ʿınāyat-ı azalī hıdāyatı (4) bile yol yürüp Ḳara Kölniñ ayaḳıdın -kim bār-gāh-ı ıḳbāl bar-pā ḳılılıp érdi- (5) nuzūl-ı ıclāl şarafı bile sıpıhr-tımsāl ḳıldı. Ve soñġı küni māḥī-ı ḳavāʿıdu'l-bıdʿat (6) ve'n-nıfāḳ muḥyī-ı rusūmu'l-amārat fi'l-āfāḳ ẓahīru'd-davla Raḥman-ḳulı Inaḳ ve salţanat gülistānı- (7) nıñ güli, hukūmat bostānınıñ bulbulı Şah-zāda Raḥīm-ḳulı Töreni -kim ḥālā ḫılāfat (8) tācı anıñ gevher ẕātı bile muzayyan durur ve muşāyaʿat üçün ol ḥażratġa hem-ʿınān (9) çıḳıp durur érdiler- nıyābat manṣabı bile sar-afrāz ḳılıp memleket muhımmātı (10) sar-ancāmı ve vılāyat sar-ancāmı üçün şahar sarı ḳaytardı. Ve ṣadāḳat-maʾāb, (11) davlat-ıntısāb, muḥıbbu'l-fuḳarā, marcıʿu'l-ġurabā, muġīṯu'd-davlat ve'd-dīnā, ve vazīr-ı bī-naẓīr Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi (12) alar mulāzamatıġa taʿyīn étti. Ve şahardın uzatup çıḳġan ʿulamā u fużalānıñ (13) duʿā-yı ḫayrların alıp şeherge ḳaytardı. Ve cumʿa küni Saraţān avvalıda -kim (14) sāʿatlar asʿadı ve vaḳtlar arşadı érdi- Ḳara Köl ayaḳıdın top u top-ḫāna bār-gāh u şamyānanı (15) ordu-yı keyhān-pūy bile ilgeri köçürüp bir sāʿatdın soñ ol-ḥażratnıñ özi (16) leşker-i ḳıyāmat-aṣar u sıpāh-ı şacāʿat-parvar bile ʿalām-ı nuṣrat-peykerni ḳuyaş dék (17) cılva-ger ḳılıp bādıya-paymāġa mıhmīz bérip maḳṣad ţarafıġa ʿınān-rīz boldı. Ve ikki kéçe ve kündüz şab-gīr [149a] (1) bile ḳum késip Bal ḳuduḳı atlıġ marḥalanı muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı (2) ẓafar-güster ḳıldı. Ve bār-gāh-ı sıpıhr-ışţıbāh ḳubbasın āftāb-ı cahan-tāb ḳımmasıdın ötkerdi. (3) Hem'ol mavżıʿda Şāh Kām-rānnıñ élçisi Mīrzā Abu'l-ḳāsım valad-ı Islām Şayḫ (4) -kim hanūz ruḫṣat şarafıġa muşarraf bola almay ordu-yı humāyūnda ḥāżır ve ıcāzat (5) vuḳūʿıġa munţaẓır érdi- anı bār-gāh-ı ʿālam-panāhġa ündep cām-ı umīdın ıltıfāt-ı (6) ḫusravāna ṣahbāsıdın lab-rīz ḳıldı. Ve Şāh Kām-rānnıñ yibergen nāmasıġa muvāfıḳ (7) cavāb yazdurup tapşurdı. Ve barça ḳılġan ıltımāsı maḳbūl tüşüp kevkebe-i vālānıñ (8) Ḫurāsān sarı ʿazīmat-numā

bolġanın dağı ol marḳūm bolġan nāma arḳāmıda ıʿlām ḳıldı. (9) Ve davlat-ı abad-muddat ḫayr-ḫ(v)āhlarıdın ṣadāḳat-luzūm, faṭānat-āgāh (10) Ata Cān Maḫẕūm ve rikāb-ı nuṣrat-ıntısāb mulāzımlarıdın ıḫlāṣ-tavam (11) Ḳorḳmas Seyyid Nıyāz Maḥram ve Ér Nıyāz Maḥramnı meẕkūr élçiġa élçi yosunluḳ maṣḥūb ḳılıp (12) alarġa Salur ulusıdın Ḫ(v)āca Naẓar Sar-dārnı ġacarçılıḳġa taʿyīn étip (13) Ẕu'l-ḥıccanıñ yigirme béşide çahār-şanba küni Herāt sarı yolladı. Ve cumʿa (14) küni meẕkūr manzıldın bunna u oġruḳ top [u] top-ḫāna ḫar-gāh u pīş-ḫānanı köçürüp sıpāh-ı (15) bī-şumār u leşker-i calādat-āṣārnı başlap maḳṣad cāddasıġa surʿat merkebin (16) sürdi. Ve bu avānda havā ḥarāratınıñ şıddatı ol maṣābaġa yétti kim ḳum puştaların (17) tamuġ ātaş-gāhı dék ḳızıttı. Ve ḳuyaş tābışı ol mıḳdār ḥurḳat-engīzlik körgüzdi **[149b]** (1) kim ahl-ı safar başları maġzīn dék tafsān-dék cūşışġa kirgüzdi.

Maṣnavī

(2) Havā ol-navʿ körgüzdi ḥarārat
Ki kétti ḫalḳdın ārām u ṭāḳat
Ḳızıp ḳum saṭḥı mıs (3) yañlıġ sar-ā-sar
Ne mıs ol-navʿ kim tābanda-aḫkar
Ésip her yan samūm-āsā ısıġ yel
(4) Élik yup cānlarıdın her nafas él
Boluban ol ḳadar nā-yāb su hem
Ki hem közlerde ḳalmay ḳaṭra-ı nam
(5) Aḳızsa bir köz er bir ḳaṭra ḫūn-āb
Körünüp él közige ʿālam-ı āb

Ol ḥażrat bā-vucūd (6) mundaḳ havā ḥarāratı ve yol ḳaṭʿı ṣuʿūbatıdın ve Islām ahlıġa ḥımāyat, küfr u ẓalām ḫaylıġa (7) ḥaḳārat u baṭālat yétkürmek üçün hımmat tavsanın haft-rīg-i Ḫ(v)ārızmnıñ tımṣāl (8) puştalarıġa sürüp āftāb-ı tābān u māh-ı duruḫşān yañlıġ kéçe ve kündüz şıtābān (9) bolup manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-ʿadad ḳaṭʿıdın soñ Yazı ḳuduḳı aṭrāfıġa (10) vārıd boldı. Ve ḳuduḳlar suyın -kim leşker-i ḳıyāmat-aṣar hucūm ḳılıp kemlik cıhatıdın (11) hīç biri ala almas érdi- ol ḥażrat her ḳuduḳ başıġa amīn kişiler buyurup (12) sıpāh ahlıġa ʿalā-ḳadr merātibihim navbat bile su aldurup ḫalḳnıñ ātaş-ı ʿaṭşıġa teskīn, (13) ve ġalaba-ı ıżṭırābıġa temkīn bérdi. Ve ol ḳuduḳ başıdın ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣırnı köçürüp (14) ʿazīmat ṭarīḳıġa surʿat merkebin sürdi. Ve manāzıl hem'ol āṣār u ʿaḳabāt-ı felek-namūdār (15) ḳaṭʿıdın soñ Çaşma atlıġ ḳuduḳġa -kim suyı ba-ġāyat vāfır u ḫoş-güvār érdi- (16) yétüşüp surādıḳāt-ı ıclāl u sarā-

parda-ı ıḳbālnı bar-pāy ḳıldurup ol ḥavālīnı (17) sıpāh-ı davlat-dast-gāhġa ārām-gāh étti. Ammā ol ḥażratnıñ kéyinregidin **[150a]** (1) kéle turġan afvāc-ı keşīre kim Açı ḳuduḳıdın köh-namūdār tévelerge bolup kirdār (2) méşiklerni toldurup yüz ıḫtıyāṭ bile yüklegen suları havā ḥarāratı (3) ve ḳum ḥurḳatı ve samūm ıhtızāzı ġalabātıdın köygen yürekleri ʿaṭşānı (4) teskīnıġa vafā ḳılmay, ṣuʿūbat-ı tamām bile nīm-cān ve uftān u ḫīzān Yazı ḳuduḳıġa (5) yétüşdiler. Ve her ḳuduḳ başıġa nucūm yañlıġ hucūm körgüzüp şahāb dék ṭanāb bile (6) badr-mışāl dalvlarnı ḳuduḳġa salıp baʿżı su Yūsufı vışālıdın navʿī kām alıp ekşer (7) leşker bir ḳaṭra su bile labını tar ḳıla almadılar. Lā-caram su nā-yāblıġı ḥasratıdın otġa (8) tüşgen ḳıl mişillik ıżṭırāb u ṭayak körgüzdiler. Ve havā ḥarāratı şıddatıdın (9) ḳavurmaç yañlıġ köyüp mıḥnat sar-pancası bile yaḳaların çāk étip navḥa tüzdiler.

(10) **Naẓm**

Iẓhār étiben havā şarārat
Fāş eyledi ol ḳadar ḥarārat
Kim (11) yandı ulus teni [u] cānı
Hem köydi otun-dék ustuḫ(v)ānı
Cānlarġa salıp (12) su ḥasratı ot
Tanlarġa ḳuyaş ḥarāratı ot
Él her sarı otluġ āh tartıp
(13) Ol āh felek yüzin ḳarartıp
İş öyle ulusġa ṣaʿb tüşti
Kim cānları (14) aġzıġa yétüşti

Ve bu ḥāl aşnāsıda ḥażrat-ı kerīm-i kār-sāz u raḥīm-ı banda-nuvāz (15) ahl-ı ʿaṭş aḥvālıġa taraḥḥum körgüzüp ʿınāyat saḥābıdın iki kéçe ve kündüz raḥmat yamġurın (16) yaġdurup ol ciger-i sūḫtalarnıñ ātaş-ı ʿaṭşān u dıl-ı sūzānıġa fi'l-cumla (17) teskīn u temkīn yétkürdi. Çun Çaşma mavżıʿıda bu vākıʿa ḫabarı dar-gāh-ı sıpıhr-ışтıbāh **[150b]** (1) u ḫar-gāh-ı davlat-panāh āstānı ʿākiflerініñ samʿıġa rah-güẕerīler alsına u afvāhıdın (2) tavātur rasmı bile masmūʿ boldı. Mavḳıf-ı cāh [u] calāldın farmān-ı lāzımu'l-ımtışāl erkān-ı (3) davlat u aʿyān-ı ḥażratġa mundaḳ ṣādır boldı kim izde ḳalġan çérik aldıġa[50] (4) su yiberip teşnelik rancıdın ḫalāṣ ḳılsunlar. Fi'l-ḥāl farmān mūcıbı bile vazārat-panāh (5) saʿādat-dast-gāh nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā muşīr-ı muʿtabar Muḥammad Yūsuf Mehter ve Bek-nıyāz Dīvān Bégi ordu-yı (6) aʿlādın her kün iki miñ tévege su

[50] Metinde اليديغا şeklindedir.

yüklenip Fulad Maḥram ve Ḳarlı Maḥram -kim her biri ḫıẕmatkārlıġ (7) ṭarīḳasıda żābıṭ yasaḳçılar nām-āvarı ve çābük yasavullar sarvarı érdiler- meẕkūr (8) bolġan tévelerni alarġa tapşurup izde ḳalġan alamanġa su yétkürüp barçasın şād-āb, (9) ve māl u mavāşī ve ābāl u ḥavāşīları bile sīr-āb ḳılıp barçasın amān, ésen, saġ (10) ve salāmat muʿasker-i davlat-eṣerge yétkürdiler. Mundaḳ bıh-būd ḥuṣūlı ve bu maḳṣūd vuṣūlı (11) üçün Çaşma ḳuduḳı aṭrāfıda on kün kevkebe-i vālā u ordu-yı aʿlāġa tavaḳḳuf u temekkün vāḳıʿ (12) boldı. Ve hem'ol manzılda yek-şanba küni ol ḥażrat umarā-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāhnı Yalañtuş (13) başlıġ -kim ʿAbbās Mīrzā nāmasın kéltürüp ol mavzıʿda āstān-boslıġ şarafıġa yétip (14) érdi- bār-gāh-ı sıpıhr-iktināhġa ündep kéltürüp sarīr-ı ḳuyaş-naẕīr aṭrāfıda (15) manāṣıb u marātıblarıġa köre olturġuzdı. Şāhāna żıyāfatlar tartīb bérilip gün-ā-gün (16) ṭaʿāmlar izlik izidin çékildi ve ekl [u] şurb rusūmı ınḳıżāsıdın soñ mülūkāna ḫılʿatlar (17) ve ḫusravāna sar-u-pāylar ınʿām ḳılıp barçasın sar-afrāz étti. Ve Yalañtuşnı sar-u-pā-yı **[151a]** (1) ḫāṣṣa ʿaṭāsı bile abnā-yı cınsdın mumtāz ḳıldı. Ve dū-şanba küni -kim Muḥarram ayınıñ (2) onlançı küni érdi- Çaşma aṭrāfıdın köçüp Marv daryāsınıñ ḳıraġıda Geyikli (3) atlıġ menzilge nuzūlı bahārıdın ṭarāvat-ı tāza bağışladı. Ve ol manzılda ol (4) ḥażratnıñ hımmat-ı ẕātī muḳtażāsı bile Ḫurāsān sarı mutahavvırāna calādat merkebin (5) sürgeni ve kevkebe-i vālā ʿazīmatı kösiniñ āvāzası ol aṭrāfġa yétüşüp ʿAbbās Mīrzā dabdabası- (6) nıñ ḫavf u hırāsıdın āsūdalıġ tapıp barça ḳalʿacāt ḥākimleridin dostlıġ (7) ve yek-cıhatlıġ ḳavāʿıdınıñ ıstıḥkāmı üçün élçiler kélip tuḥfāt u tansuḳāt (8) ötkerdiler. Ve hem'ol manzıl-ı şarāfat-nāzılda, ʿālī-cāh-ı muʿallā, cāy-gāh-ı şacāʿat-nışān, (9) ıḫlāṣ-tavamān Darvīş Ḳulı Ḫan-ı Camşīdī -kim köp muddatdın beri Téñri taʿālā (10) taḳdīrı mūcıbı bile él ve uruġıdın ayrılıp ʿusrat u külfet aṣnāsıda baḫtıyār, (11) ve ṭālıʿı madadkār bolup āstān-ı felek-āşyān ḳollarıġa nısbat rābıṭasın muḥkem, (12) ve davlat-ḫ[v]āhlıġ kemerin ḫıẕmat bélige mustaḥkem bağlap farmān-ı ḳażā-carayān mūcıbı bile Yol (13) Öten mavzıʿıda olturup marāḥım-ı pād-şāhāna sufrasınıñ luḳma-ḫ[v]ārı, ve ʿavāṭıf-ı (14) ḫusravāna vaẕīfasınıñ bahra-bar-dārı bolup érdi- Yol Öten memleketiniñ ḥukm-rānı (15) Muḥammad Amīn Bég bile hem-ʿınān kélip āstān-boslıġ şarafıġa ıstısʿād taptı. (16) Ve ol ḥażrat ʿāṭıfatı ṣahbāsıdın naşāʾ-ı bī-andāzaġa muşarraf bolup dımāġıġa (17) cannat bāgı-dék tāzalıġ yétüşdi. Ve çahār-şanba küni ʿAbbās Mīrzādın kélgen **[151b]** (1) murāsalaġa lāyıḳ cavāb yazmaḳ amrı munşīlar ḥaḳḳıda ṣādır boldı. Ve ol murāsala mażmūnı (2) bu ʿıbārātda érdi kim ḥukm-rānlıġ masnadınıñ zībandası ḫāḳānlıġ iklīliniñ (3) arzandası, aʿlā-ḥasab vālā-nasab buland-aḫtar kirāmı, gevher-i Çingiziyye sılsılasınıñ ıftıḫārı, (4)

ve Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm memālikiniñ şahr-yār-ı ṣāḥıb-ıḫtıyārı, aʿlā Allāhu taʿālā şānihi hem-vāra kām-yāb u kāmkārlıġ (5) sarīrınıñ ārām-güzīni bolġay. Baʿda ol-kim ötgen yıllarda Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm ḫalḳı cānıbıdın ḳāʿıda (6) u ḳānūn ḫılāfı hīç vach bile ẓāhır bolmas érdi. Ḫurāṣān vılāyatlarıġa kim Īrān (7) davlatınıñ étegige rabṭ u taʿalluḳı bar durur. Ve Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm hem-sāyalıḳı dağı alarġa mūcıb-ı ıftıḫār durur. (8) Ve ḥālā néççe yıllar durur kim burunraḳ ötgen yıllarnıñ ḫılāfın ilgeri tutup kemāl-i nā-mulāyımlıġ- (9) dın Ḫurāsān ulusınıñ mazāḥımı bolup anda olturġan Musulmānlarġa köp āzār yétkürüp band u esīr ḳılıp Ḫīvaḳ (10) ve Buḫārā bāzārlarıġa éltip satıp Īrān davlatı dostlıḳın özleridin bī-zār ḳılurlar. Ve bir ṭarafdın (11) Rusya ḫalḳıġa aṭvār-ı nā-lāyıḳ bile āzār yétkürürler. Émdi Rus ve Īrān ahlı alardın köp āzāda bolmışlar. (12) Ve Rūm pād-şāhı dağı alarnıñ işin ve nā-muvāfıḳ ravışın Musulmānlıġ ṭarīḳasınıñ ḫılāfı bilip durur. Şarīʿat (13) u ḥamıyyat yüzidin ol iş dafʿı bu davlat ẓımmasıġa vācıb bolup Rus pād-şāhı hem ol amr-ı dafʿın (14) bizniñ ṭarafımızdın tavaḳḳuʿ körgüzüp öz ṭarafıdın mülūkāna ıʿānatlarġa mutaṣaddī u mutaʿahhıd bolmış. (15) Bu sabablardın bā-vucūd havā burūdatı ve ḳış şıddatı top [u] top-ḫāna ve ʿasākir-i bī-kerāneni başlap Ḫurāsānġa (16) ʿāzım, ve Racab ayınıñ içide Maşhad-ı muḳaddas vurūdıġa cāzım bolup barça ṭarafdın hımmatımızını (17) ol maḳṣūd taḥṣīlıġa maṣrūf ḳılıp dururmız kim andaḳ fıtna u fasād ḳavāʿıdın rafʿ, ve ol vılāyatlarnı **[152a]** (1) maʾmūn ḳılıp barça taşvīşātın dafʿ ḳılġaymız. Çun Maşhad-ı muḳaddas ḳarār-gāhımız boldı. (2) ʿĀlī-cāh [u] rıfʿat-cāy-gāh, macdat u calālat-hem-rāh, ırādat u ʿaḳīdat-āgāh, dırāyat- (3) nışān Yalañtuş Ḫan şaraf ḥużūrımızġa muşarraf bolup ol aṭrāf aḥvāl (4) u avżāʿıdın faṣlı ʿarżġa yétkürdi. Ve ʿulūvv-ı hımmatımız ẓımmasıġa lāzım bilip ırāda ḳılduḳ (5) kim ol muʿtamad-ı maḫṣūṣnı ol ḥudūdġa yiberip dīn-ı Musulmānlıġ ḥukmınıñ muḳtażāsınça (6) aḥvālāt tafṣīlın ol calālat arbābınıñ sarvarıġa mekşūf ḳılġaymız. Ol vachdın (7) ʿālī-cāh-ı meẓkūrnı safārat rasmı bile ırsāl ḳılduḳ. Nāma-ı tamām ve’s-salām çun ḥażrat-ı (8) ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān ʿAbbās Mīrzānıñ yibergen muvālafat-nāmasın muṭālaʿa (9) ḳıldı. Fi’l-ḥāl bu mażmūn bile cavāb-ı raḳam ḳıldurdı kim ol vaşīḳa-ı muvālafat-namīḳa kim ol (10) şāyasta-ı sarīr-ı şevket u calālat ve bāyısta-ı masnad-ı amārat u ayālat, ṣadmat u şahāmat- (11) nışān, zīb-baḫş-ı memālik-i Īrān, muvāfaḳat-ārā ʿAbbās Mīrzā[51] rafʿa’llāhu taʿālā aʿlām-ı (12) ḳadrihi ʿaḳīdat-āgāh, şacāʿat-nışān Yalañtuş Ḫan bile baʿżı maṣlaḥatlar mulāḥazası (13) üçün yiberip érdi. Naẓarımız muṭālaʿasıġa vāṣıl, ve nikāt-ı daḳāyıḳ-sımātı ḥaḳāyıḳı (14) ḥāṣıl boldı. Andaḳ kim ol sarvar-ı ʿālī-güher

[51] Metinde مررا şeklindedir.

Ḫurāsān ahlı ḥaḳḳıda fuḳarā-perverlik (15) ḳılıp dép érken kim şīʿaları kim Ḫurāsān ḥudūdıda dururlar. Barçası Musulmān (16) u ahl-ı dīn ve rāst-maẕhab u ṣāḥıb-yaḳīn dururlar bas ol camāʿaġa āzār yétkürmek bala ve çaġaların (17) olca u esīr ḳılmaḳ pād-şāh-ı Islāmdın nā-ravā, belki ʿayn-ı ḫaṭā durur. Bilsün ve āgāh bolsun kim Ḫurāsān [152b] (1) ahlı kim ġallāt-ı Ravāfiż dururlar. Alarġa Musulmān dép at ḳoyman ve īmān ahlıdın (2) sanamaḳ ʿında'l-şarʿ u ʿında'l-ʿaḳl durust érmestur. Nédin kim Ḫurāsān ahlı buġż u (3) ʿadāvat yüzidin ḥażrat-ı ḫātamu'l-anbıyānıñ ṭarīḳasınıñ sunnatıdın ḳadam tartıp (4) aṣḥābınıñ sabb u taşnīʿın ʿıbādat-ı şāmıla ve fuḥş u duşnāmın ṣadaḳāt-ı kāmile bilürler. Andaḳ-kim (5) bu ṣıfat-ı şanīʿa u ḫaşlat-ı fażīḥaları ʿālam ahlı arasıda aẕharu mina'ş-şams ve abyanu mina'l-ams (6) maşhūr u meẕkūr durur. Ve ḥāmıyyu'l-mıllat ve'd-dīn, ımāmu'l-muttaḳīn, asadu'llāhu'l-ġālıb ʿAlī ibn Abī Ṭālıb (7) rażiya'llāhu ʿanhunı, ikrāhġa kim ʿazīmat u ıḫtıyār terki-durur ve taḳıyyaġa kim ḥaḳḳ-ı kitmānī u manhī (8) amrlar irtikābı-durur, nısbat bérürler ve ol ḫalīfa-ı bar-ḥaḳnıñ pāk étegin munāfıḳlıḳ ālāyışıġa (9) yétkürürler. Ve yana ol kim Ḥażrat-ı ʿAyīşa-ı Ṣıddīḳa -kim barça ʿulamā-yı ahl-ı Islām ıttıfāḳı bile (10) ḥażrat-ı ḫayru'l-anām ʿalayhi'ṣ-ṣalavātu ve's-salāmnıñ farāşı şarafıġa muşarraf, ve alṭāf u aʿṭāfıġa (11) muvaẓẓaf bolup ol sarvarnıñ maḥbūbası érdi- aña bir néççe umūr-ı şanīʿanı nısbat bérürler (12) kim fi'l-vāḳıʿ ol serverge nısbat bérmeklik durur. Bas munça umūr-ı şanīʿaġa ıḳdām (13) körgüzgen ve bu navʿ kelām-ı fażīḥalarġa til açıp tarannum tüzgen camāʿanıñ āl aḥvālı ne yérge (14) yéter ve ol ṭāyıfanı ahl-ı dīn u arbāb-ı tamayyuzıña ḥukm éter naʿūẕu bi'llāhi min-ẕāliki'l-ḫurāfāt. (15) Çun ol sıpah-dār-ı kirāmī Orus ve ātaş-parast davlatıġa ıʿtımād ḳılıp Islām ahlı (16) munāzaʿatıda hengāme tüzse ve sunnat bérdi bolġanlar muḥālafatıġa curʾat körgüzse bir dāġ (17) [52]**ومن يتوكل على الله فهوحسبه** muḳtażāsınça tevekkül cavşanın kéyip aʿdā-yı dīn şikūhınıñ dafʿı üçün [153a] (1) cān-bāz ġāzīlardın afvāc-ı ḳāhıra bile ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳılıp ʿınāyat-ı (2) İlāhī dalālatı bile kélip Marv daryāsınıñ kenārın sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa ārām-gāh (3) ḳılduḳ. Ve her né-kim til sözi durur, dar-gāh-ı felek-sāy muʿtamadlarıdın Ḫāl Muḥammad Bay taḳrīr ḳılġusı durur. (4) Nāma-ı tamām ve's-salām çun bu nāma-ı nāmī u nusḫa-ı kirāmī raḳam taptı. Fi'l-ḥāl ol nīkū-kārlık maṭlabı- (5) nıñ cūyandası, ve ḫıẕmat-kārlıḳ ṭarīḳınıñ pūyandası, mulāzım-ı bār-gāh-ı sıpıhr-cāy-gāh (6) Ḫāl Muḥammad Bayġa tapşurup Salur Ḫāl Naẕar Bég -kim abanʿan-cad bu ḫānadān-ı ʿaẕīmu'ş-şaʾnnıñ (7) ḫıẕmatkār-ı cān-sıpārı érdi- Bay-ı meẕkūrġa ḳoşup safārat üçün ʿAbbās Mīrzāġa (8) yüberdi. Ve

[52] "…ve kim Allah'a tevekkül ederse…" (Kur'ân 65/3)

Yalañtuş Ḫannıñ çahra muṣādaḳatıda munāfaḳat renginiñ aṣarın (9) muşāhada ḳılıp ḳaytarıp yibermey ordu-yı humāyūnda saḳladı ve Muḥarram ayınıñ (10) on yetiside şanba küni Geyikli marḥalasıdın aylanıp davlat u saʿādat (11) fuyūżātıdın ġāyat-ı kāmrānlıġ u kemāl-i şādmānlıġ bile yol yürüp yek-şanba küni (12) Panca mevżiʿige sıpāh-ı nuṣrat-panāh bile vārıd bolup kiryās-ı buland-asās mancūḳın (13) ḳubba-ı ʿayyuḳġa hem-ser ḳıldurup evreng-i ıstırāḥatda mütemekkin boldı. Ve farmān-ı humāyūn muḳtażāsı (14) bile ol aṭrāfdaġı olturġan ulus u élāt ıṭāʿat Ḫıżrınıñ dalālatı bile hıdāyat mülkige (15) ʿubūdıyyat ḳadamın ḳoyup senger-i saʿādat-aṣar içige kélip bāzār ḳurdılar. Ve bī-nıhāyat māl u mavāşī (16) ve ġallāt u ḥavāşī kéltürüp bayʿ u şırā ḳavāʿıdın padīdār ḳıldılar. Ve ol ḥażratnıñ (17) luṭf u ıḥsānıdın şād-kām, ve ınʿām-ı ʿammı nıʿmat-kedesidin şahd-āşām boldılar. Ve ol **[153b]** (1) manzıl-ı mübārekde Muḥammad Amīn Yüz-başı Ḫayoşān ḥākimi Rıżā Ḳulı Ḫan Zaʿfarānlunıñ Kürd atlıġ (2) oġlı kim ḥusn u laṭāfatda ġayrat-ı ḥūr-ı rıżvān u reşk-i māh-ı Kenʿān érdi.

(3) **Naẓm**

Ḳāmatı sarv u ʿızārı érdi gül
Hergīz andaḳ tuġmamış zībā oġul
Lablarıdur (4) ġonça-ı ḫandān kibi
Rūḥ bérür çaşma-ı ḥayvān kibi
Bir naẓarda élni ḳatl eylep közi
Bir nafasda (5) cān bérip şīrīn sözi
Zulfı sunbul dék yüz üzre tarḳalıp
Ḥayratı naẓẓāra ger (6) hūşın alıp
Ḳaşlarıdın tartıp él ḳaṣdıġa ya
Kirpigidin sançıban nīş-ı balā
(7) Ḥusnı kéldi ahl-ı davrān āfatı
Ġamzası ʿaşḳ ahlıġa cān āfatı
Kim aña naẓāra ḳılsa nā-gehān
(8) ʿAşḳıdın cān bérmeyin tapmas amān

Şaraf Ḫan atlıġ nāyıbınıñ hem-ʿınānlıġı (9) bile başlap kéltürdi. Çun ol nādıra-ı davrān, āstān-ı sıpıhr-nışān turābı- (10) nıñ cabīn-sālıḳıġa fāyız bolup daraca-ı aʿlāġa taraḳḳī taptı. Ve atasınıñ kömek tilep (11) yibergen ʿarīża-dāştın tuḥfa u pīş-keşleri bile naẓar-ı anvar pīş-gāhıdın ötkerip (12) ıltıfāt-ı ḫusravānadın bahra-ı tamām taptı. Ve çahār-şanba küni vazīr-ı aʿẓam, dastūr-ı mükerrem (13) nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā

Muḥammad Yūsuf Mehter Sarıḳ Raḥmān Bérdi Bay ve Éş-naẕar Yüz-başı (14) ve Mullā ʿAvaż-murād Sar-dār bile atlanıp farmān-ı humāyūn muḳtażāsıça bir ḳalʿa-ı muʿaẓẓam (15) salġu dék cāy közlep kéldiler. Ve cumʿa küni barça umarā-yı nām-dār u umanā-yı ʿālī-mıḳdār (16) ıttıfāḳ bile atlanıp kār-şinās bınālar ve dırāyat-ı ıḳtıbās ṭarrāḥlar ve camīʿ (17) kār-güẕār, ve ahl-ı leşkerni éltip hucūm-ı tamām u ıctıhād-ı mā-lā-kelām bile ʿımārat işige ıştıġāl **[154a]** (1) körgüzdiler. Ve on kün muddatıda andaḳ rafīʿ u muʿaẓẓam ḳalʿa bınā ḳıldılar kim saḥnı vusʿatı cahān (2) ʿarṣasıġa bar-ā-bar, ve dīvārı rıfʿatı avc-ı gerdūnġa hem-ser érdi.

Naẓm

Kélip vusʿat ara (3) mülk-i cahānça
Velī rıfʿatda avc-ı āsumānça
Bolup amn u farāġatnıñ mekānı
Zuḥal her kéçe anıñ (4) pās-bānı

Çun maʾmūr bolġan sar-kār u kār-güẕārlar ʿımārat işidin fāriġ bolup (5) dar-gāh-ı sıdra-cāy-gāh mulāzamatıġa yétip ʿavāṭıf-ı bī-girāne bile bahramand boldılar. Ve bu aṣnāda (6) Ḫāl Muḥammad Bay-ı meẕkūr ʿAbbās Mīrzānıñ ḳoşup yibergen élçisi -kim Ibrāhīm Ḫan (7) taflīsı érdi- hem-ʿınān kélip şādurvān-ı sıpıhr-nışān ḥāşıyası ṭavfıdın sar-buland, (8) ve körniş-i ʿālī vuṣūlıdın arcmand bolup ʿAbbās Mīrzānıñ muvāfaḳat bābıda (9) ol-ḥażratġa ḫıṭāb bile yibergen cavābın ʿarżġa yétkürdiler. Ve ol ḫıṭāb bu mażmūnda (10) érdi kim dép durur: “Ey bırādar! Memleket u vılāyat bāġı ol vaḳt ābādlıḳ (11) tapar kim iki pād-şāhnıñ muvāfaḳatı bahārınıñ nasīmı ıhtızāzġa kirse fuḳarā u raʿıyyat (12) ol zamān farāġat u şādlıġ tapar kim iki ḫannıñ munāzaʿatı terki alarġa (13) amn u amān ḫabarın bérse bas kérek durur kim ikimiz hem kīne ü küdūret (14) ġubārın ḫāṭırımız āyınasıdın maḥv étip aḳ köñül bile muvāfaḳat u muvālafat (15) ṭarḥın bunyād ḳılsaḳ, tā kim bu ravış bile fuḳarā u raʿāyā fāriġ-bāl u āsūda-ḥāl bolġaylar.” (16) Çun ol ḥażratnıñ żamīr-munīrı -kim mahbıṭ-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī érdi- (17) ol kelimāt ıstımāʿıdın anıñ munāfaḳatın maʿlūm ḳıldı. Velīkin ıẕhār ḳılmay **[154b]** (1) kélgen élçilerni munāsıb cāyġa tüşürüp alarnıñ ḫıẕmat u rafāḳatıġa dānış-ınşā Miskīn Aḳanı (2) taʿyīn étti. Çun Ṣafar ayınıñ hılālı maşrıḳ-ẕuhūrdın cılva-ger boldı. ʿAbbās Mīrzānıñ (3) élçilarıġa ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-şuʿāʿ kéydürüp kīse-i muddaʿāların nuḳūd-ı ıḥsān bile toldurup (4) dost-kām u maḳżı’l-marām ruḫṣat bérdi. Ve Yalañtuş Ḫanġa hem alar bile hem-rāh (5) kétmekge ıcāzat bérdi ve ol ikisi tuzaġ ḳaydıdın ḳutulġan ḳuş-dék (6) yüz navʿ parvāz bile ʿazīmat-andāz boldılar. Çun şīʿa muḫalafatı

ażharu mina'ş-şams cılva-ger (7) boldı. Ol ḥażrat şucaʿā-yı ẓafar-nışānnı gürūh gürūh ḳılıp ahl-ı küfr ḳorġanları (8) sarı çapavulġa buyurup durur. Andaḳ-kim mucāvır Baba Şayḫ ve Muḥammad Şayḫnı baş ḳılıp barça (9) Sarıḳ ve Salur bahādurların Maşhad yaġmāsıġa nām-zad ḳıldı. Ve Turāb Bég Oraż Ḫan (10) başlıġ camīʿ Yomut ve Teke mucāhıdların Yalañtuş Ḫan élātı Kelāt tārācıġa yiberdi. (11) Çun bu maʾmūr bolġan camāʿalar vılāyatlarıġa çapavul urup köp māl u olca ve esīr (12) kéltürdiler. Ve ḳılġan ḫıẓmatlarıġa lāyıḳ navāzışāt-ı ḫusravāna u sar-u-pā-yı şāhāna (13) bile mumtāz bolup yana ḫıẓmat üçün ruḫṣat tilediler. Ve bu navbat rikāb-ı davlat- (14) ıntısāb mulāzımlarıdın barça Özbek ve Yemreli yigitleri alar bile Ḳarayī küffārı- (15) nıñ nahb u ġāratı üçün fātıḥa alıp ʿāzım boldılar. Ve ekṣer şīʿanıñ ḥānumān u ḫırman (16) cānlarıġa ḳılıç suyıdın ot urup barça ʿayāl u aṭfālın esīr ü asbāb ve amvālın (17) olca ḳılıp kéltürdiler. Ve ıltıfāt-ı bī-girāne bile sar-afrāz boldılar. Ve bulardın **[155a]** (1) özge dağı néççe martaba-ı afvāc buyurulup néççe ḳatla şīʿa ahlın tārāc ḳılıldı ammā ʿAbbās Mīrzā- (2) nıñ élçisi Ibrāhīm Ḫan ve Yalañtuş Ḫan canāb-ı ḫılāfat-maʾābdın ruḫṣat alıp (3) yurtlarıġa ḳaytġan küni -kim Ṣafar ayınıñ on ikilençi küni érdi- ʿAbbās Mīrzā (4) top [u] top-ḫāna, çādır u şamyānasın köçürüp Rıżā Ḳulı Ḫannıñ Munīr-ābād atlıġ ḳalʿasıġa barıp (5) aṭrāfın ḳabap tüşüp érken ve ḳalʿa ahlı bile mucādala u muḳātala āhengin tüzüp érken bu vāḳıʿa (6) ḫabarı Maşhad aṭrāfın çapıp kélgen ġāzīlardın éşitilip ḥadd-ı tavāturġa yétip ẓāhır (7) boldı. Ol-ḥażrat ʿataba-ı gerdūn-nıẓāmnıñ ḫāṣṣa u sar-kār ġulāmlarıdın ṣaf-şiken (8) u merd-efgen ʿAvaż Yüz-başı ve şacāʿat-vaẓīfa Begiş Ḫalīfaġa Teke camāʿasınıñ barça (9) tahavvur-nışān bahādurların tapşurup Rıżā Ḳulı Ḫan kömegi üçün Ḫayoşānġa (10) yiberdi, ve alarnıñ soñıdın ol ḥażratnıñ özi Téñri-taʿālā nuṣratıġa ıʿtımād (11) u tevekkül ʿurvatu'l-vuṯḳāsıġa ıʿtıḳād ḳılıp tiledi kim cıhād ṣavābınıñ ırādası (12) bile ʿAbbās Mīrzānıñ ḳoşunı üstige kevkebe-i ġarābat-ınşā bile ḥareket-numā bolup (13) kefere çérigin tār u mār ḳılıp ol ḥavālīnı şaraf vusūlı bile amnıyyat-āṣār ḳılġay (14) ammā Şāh Kām-rān ve Şīr Muḥammad Ḫan başlıġ barça Ġūr ve Ġurcıstān[53] ḥākimleriniñ (15) tavallāsı ve tavaḳḳuf üçün ḳılġan ıltımāsı mānıʿ bolup aʿdā-yı davlat sarı ʿınān-ı (16) ʿazīmatnı maʿṭūf étmedi. Ve bu aḥvāl ḫılālıda -kim Ṣafar ayınıñ yigirme törti (17) ve dū-şanba küni érdi- Şāh Kām-rān Şah-zāda-ı İskender atlıġ oġlın erkān-ı davlat **[155b]** (1) u aʿyān-ı ḥażratı gürūhıdın Ḥācı Fīrūz ve Damulla Fayżu'llāh ve Şīr Muḥammad Ḫan Hazāra ve yana bir (2) favc nām-dār u ṣāḥıb-ıʿtıbār kişilerige ḳoşup köp taḥāyıf u hadāyā bile dar-bār-ı felek-mıḳdār (3) mulāzamatıġa

[53] Metinde عرجستان şeklindedir.

yiberdi. Ve Ḳızılbaş-ı tīra-maʿāş şarrınıñ şarāratıdın ol-ḥażrat- (4) nıñ ẓıll-ı ḥımāyatıda panāh istedi. Andaḳ kim Ata Cān Maḫẕūm ve Seyyid Nıyāz Maḥram ve Ér Nıyāz (5) Maḥram -kim élçilik ṭarīḳası bile Herāt barıp érdiler- şah-zāda-ı mazbūrnı barça umarā u erkān-ı (6) davlatı bile başlap kéltürüp bār-gāh-ı ʿālam-panāh fażāsıġa yétkürdiler. Ve ḥażrat-ı (7) ṣāḥıb-ḳırān-ı cannat-mekān, şah-zāda-ı ʿālī-şānnı ḥużūr-ı kāmilu's-surūrıġa muşarraf ḳılıp (8) aʿṭāf-ı pād-şāhī u alṭāf-ı nā-mutanāhī bile köñlin ḫoşnūd u masrūr étti. Ve aḥvāl- (9) pursışlıḳ marāsımı adāsıdın soñ aña barça umarā ve hem-rāhlar bile manzıl-ı muṣaffā u maḳām-ı (10) dıl-küşā taʿyīn étip on küngeçe her kün rafīḳları bile maclıs-ı saʿādat-anīs ṣadrıda (11) olturtup gün-ā-gün żıyāfatlar bile anıñ dék ʿazīz mıhmānġa bu yañlıġ uluġ mīzbān (12) öz ḳadar ve manzılatıġa lāyıḳ navāzışlar yétkürür érdiler.

Ḳıṭʿa

Ḳırān étse ḳayu kevkeb ḳuyaşġa
(13) Kirer başdın ayaḳ nūr içre yek-ser
Ger ol bolsa suhā bu ḫāṣıyyatdın
Bolur ol özge (14) ancumdın munavvar

Çun havā ḥarāratınıñ ıştıdādı daraca-ı aʿlāġa yétti ve çérik zād [u] rāḥılası (15) dağı ol bayābān-ı bī-pāyānda tamām bolurġa yétüşdi. Ol ḥażrat arbāb-ı davlat u aṣḥāb-ı (16) maṣlaḥat ıltımās u ıltıcāsı bile şīʿa-ı şom ve Ḳaçar-ı maẕmūm ḳaṣdı ʿazīmatın taʾḫīrġa ḳoyup (17) şah-zāda-ı meẕkūrġa umarā u nudamāsı bile sar-u-pā-yı kīmḫā kéydürüp ve ṭılā bıçaḳ ḳısturup **[156a]** (1) néççe kün şāhāna toy bérip at çapturup küreş tutdurdı. Ve Şāh Kām-rānġa (2) dağı ḫılʿat-ı girān-māya ve ṭıllā çapduġlıḳ at ḫāṣṣatan taʿyīn ḳıldı. Ve baʿżı ḥādıṣāt (3) ẓuhūrıda ṣabr u ṣabāt rusūmıġa tarġīb ḳılıp bir muḥabbat-nāma yazdurup (4) erkān-ı davlatıdın ʿalī-maḳām, nacābat-ırtısām Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ(v)āca Şayḫu'l-Islām ve Işan (5) Ḳāżī ʿAbdu'l-ḳādır Maḫẕūm ve Nayman Murād Daruġaġa tapşurup şah-zādaġa ḳoşup Herāt (6) sarı yiberdi. Ve Nıyāz Muḥammad Bay Yüz-başı başlıġ Yomut Meñli ʿAlī Sar-dār ve Yemreli Adīna Muḥammad Vekīlni (7) tört miñ atlıġ bile yañı salınġan ḳalʿada ılġar yatarġa taʿyīn étti. Ve Rıżā Ḳulı Ḫan- (8) nıñ oġlıġa dağı zarrīn sar-u-pāy bérip topçaḳ at mindürüp Terākime nökeriyyesidin (9) ʿAlī Éli ve Ḳara Daşlu leşkerin ımdād üçün aña ḳoşup Ḫayoşānġa nām-zad ḳıldı. Ve (10) Darvīş Ḳulı Ḫannı Panc-dıhġa ḥākim ḳılıp manşūr-ı ʿālī marḥamatı bile sar-buland étti. Çun ol (11) aṭrāflarnıñ nıẓām u sar-ancāmı ıhtımāmıdın ol-ḥażratnıñ żamīr-ı şarāfat-taḫmīrı (12) fi'l-cumla ārām u farāġat taptı. Davlat u ıḳbāl bile Marv navāḥīsıdın

köçüp Ḫ(v)ārızm pāy- (13) taḫtı sarı yüz ḳoydı ve Taḫt yolı bile ʿāzım bolup Cayḥūn kenārıġa vārıd boldı ve daryā (14) kenārıdın köç-be-köç ḥareket körgüzüp Rabīʿu'l-avval ayınıñ on üçlençi küni ḳudūm-ı (15) saʿādat-luzūmı fuyūżātıdın salṭanat taḫtıġa nażārat-ı tāza, ve dīdār-ı āftāb anvārı (16) lamaʿātıdın vılāyat ahlınıñ dīda-ı ıntıẓārıġa ṭarāvat-ı bī-andāza yétkürdi. Ve bu safar-ı (17) farḫunda-eṣerge munşī-ı balāġat-ınşāda Mullā Mīrzā Masīḥā "ʿacāyıb safar-ı bī-ḫaṭar" lafẓın taʾrīḫ [156b] (1) tapıp durur. Ve maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bolsun kim hem'ol yıl ol ḥażrat hem'ol safardın yurtġa (2) taşrīf-ı ḥużūr kéltürgendin soñ Taş Ḥavlı ʿımāratı -kim Ḫīvaḳ şaharıda belki rubʿ-ı meskūn (3) bılādıda bī-naẓīr u mumtanıʿu'l-mıṣāl, ve aña ṣānī taṣavvur ḳılmaḳlıḳ ḫayāl-ı muḥāl durur- ıtmām daracasıġa (4) yétüşdi.

Maṣnavī

Bolup andaḳ bınā kim sayl-ı āfat
Asāsıġa yétüşmes tā ḳıyāmat
(5) Sarāyī ḳaṣr-ı cannat dék muzayyan
Masarratġa bolup dahlīz-ı mesken
Bınā her sarı tapıp néççe ayvān
(6) Velī rıfʿat ara andaḳ-ki keyvān
Felekge baş çékip her yan néçe ṭāḳ
Körüp ḥayratda ḳalıp ahl-ı āfāḳ
(7) Bolup dīvārı sar-tā-pāy kāşī
Tapıp zar-ḥal bile tazyīn ḥavāşī
Bolup kāşīsi ıslīmī sar-ā-sar
(8) Tapıpdur lācavardī birle zīvar
Éşikler barça altundın mulammaʿ
Ṣuffalar barça gevherdin muraṣṣaʿ
(9) Kélip her bir üyiniñ saḳfı zar-kār
Kümüşdin farş olup şaḫnıge hem-vār
Eger tapmaḳ tilep (10) andaḳ ʿımārat
Felek sayr içre miñ yıl ḳılsa surʿat
Bolur sayr eylemekdin çarḫ ʿācız
(11) Tapa almas anıñ mıṣlını hergīz

Ve ol ʿımārat ṭarḥınıñ kār-farmāsı, ol ḥażrat- (12) nıñ farmān-ı saʿādat-nışānı mūcıbı bile vazīr-ı bī-naẓīr-ı ṣāyıb-tadbīr, calālat-aṣar Muḥammad Yūsuf (13) Mehter

navvara marḳadahnıñ valad-ı arşadı Muḥammad Yaʿḳūb Bay érdi kim Alan atası özıġa (14) vazārat-ı manṣab-ı kirāmīsi bile sar-afrāz durur ve ol ʿımārat bınāsıġa fużalā-yı (15) dahr u bulaġā-yı ʿaṣr köp taʾrīḫlar ınşā ḳılıp dururlar. Ol cumladın şāh-bāz-ı maʿānī-ı (16) ṣayd Maḫẕūm Mīrzā Cunayd ol ıftıtāḥı üçün "mübārek manzıl-ı Allāh Ḳulı Ḫan" ʿıbāratın (17) taʾrīḫ tapıp durur. Ve ıḫtıtāmı taʾrīḫın "Damulla Mīrzā Masīḥā bıhışt-ı muṣaffā-yı rū-yı zamīn" taḥrīr ḳılıp durur. **[157a]** (1) Ve fuḳarā dağı Mehter-i muşār-ilayhnıñ ıltımāsı bile bir taʾrīḫ-ı naẓm silkige çékip érdim. Ol (2) taʾrīḫ bu durur kim tasṭīr tapar.

Taʾrīḫ

ازبهر شاه غازی تعمیر شربرونق　　منزلکه مبارك (3) یازینتُ نظامی
چشم جهان ندیره مانندین عمارت　　صحنُ سرایُ ایوان کاشنین (4) شره تمامی
دهلیز مُنظراوکنجینهُ دراو　　هریك چوقصرشیرین دارنداحتشامی
خُم شد (5) چو ابروی یرپرزیب طاقهایش　　تاشه در ایدازدرهریك کندسلامی
بر اختتام (6) این جای تاریخ جستم از عقل بیرخردبکفت وعترت فزامقامی

Baʿżı ḥādıṣāt ẕikri (7) **kim ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr Ḫurāsān vılāyatıdın Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm yurtıġa murācaʿat** (8) **körgüzgendin soñ hem'ol vılāyatda vuḳūʿġa yétti. Ol cumladın ʿAbbās Mīrzānıñ** (9) **Saraḫsīlar ḥırşı ḥareketidin leşker-i sayl-aṣar bile mutavaccıh bolup Ḫayoşān** (10) **ve Saraḫs ḳorġanların musaḫḫar ḳılġan**

Ḳalam-ı vāḳıʿa-nigār bu navʿ ḳıṣṣa-güẕārlıġ körgüzür (11) kim çun ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı raḥmat-nışān meẕkūr bolġan safar-ı Ḫurāsāndın (12) Ḫ(v)ārızm sarı rükūb ḳılmasdın burun Marv navāḥīsıda Panca atlıġ mavżıʿda (13) caşn-ı ḫusravāna tartīb bérdürüp Saraḫs ḫalḳın bār-gāh-ı davlat-iktināh ġażāsıġa (14) ündep ol camāʿanıñ bıh-būdı üçün muḥıbbāna vaʿẓ ve naṣīḥatlar gevher-i şāh-vārıdın (15) ḳulaḳların girān-bār ḳılġandın soñ mundaḳ davlat-āṣār sözlerge mutarannım boldı (16) kim: "Ey sar-dārlar! Saraḫs ḳalʿası -kim mesken-i maʾlūf u mavṭın-ı maʿrūfıñız durur- (17) eger anda ḫāṭır-cemʿlik bile tavaḳḳuf ḳıla alġu dék ıstıʿdād ve öz ḳudratıñızġa ıʿtımādıñız bolsa **[157b]** (1) [54]**حب الوطن من الایمان** ḥadīṣınıñ muʾaddāsı bile anıñ dék mavāṭın-ı ḫūb u mesākin-i (2) marġūbıñızġa barıñ ve muhācarat saylı bile bunyān ʿımāratıġa ḫarāblıġ yétkürmeñ, ve eger nā-gāh (3) ġayb nıhān-ḫānasıdın nāzıla-ı cāy-gāh-ı cılva-numā bolsa bu ḥādıṣa-ı mufrıṭ ẓuhūrġa yétse cādda-ı tevekkülde (4) ṣābıt-ḳadam u ustuvār bolup harza-dav u

[54] "Vatan sevgisi imandandır."

sebük-sārlıġ körgüzmeñler kim ınşā-allāhu taʿālā (5) éşitgen zamān ḥımāyatımız madadı yétipsiz. Ḫalḳnı türlüg mıḥnat ve ḥadsız āfatdın (6) amān saḳlaġusı-durur."

Bayt

Eger ʿālamnı tutsa sayl-ı āzār
Aña né ġam ki bolġay Nūḥ aña yār

(7) Ve eger yurtıñızġa barıp ḳalʿa muḥāfaẓatıġa vafā ḳıla alġu dék ve ıstıṭāʿatıñız bolmasa ve mesākin (8) u mazrūʿātıñız kāfir çériginiñ ḫarāb u pāy-mālı bolġu dék ıḫtımālı[55] bolsa īnek (9) Marv vılāyatınıñ aṭrāfı Māḫān ʿarṣasınıñ eknāfı -kim ḳış ve yaz çārvā u dıhḳānlarıñızġa (10) marʿā u mazraʿa bolġusı-durur- bī-tavaḳḳuf māl u mavāşī ve asbāb u ḥavāşīlarıñız bile köçüp (11) kéliñ, ve ḳaysı marḥalanı ıstıḳāmat üçün ḫoşlasañız, ve ḳaysı martaʿanı farāġat- (12) gümān ḳılıp ıḫtıyār étseñiz öz élgiñizde durur.

Bayt

Bolsa nā-gāh fıtna çahra-numāy
Kenef-i (13) davlatımda eyleñ cāy

Çun mundaḳ tekellüm-i rūḥ-afzā u talaṭṭuf-ı bī-ıntıhā adāsıdın (14) soñ muşīr-ı muʿtabar, ve vazīr-ı Āṣaf-ı sıyar Muḥammad Yūsuf Mehter farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān mūcıbı bile (15) cāma-ḫāna-ı humāyūn éşigin açıp meẕkūr bolġan camāʿanıñ barçasıġa sar-u-pā-yı zar-kār (16) u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydürüp ṭıllā-pūş ḳılıp ḳoşlarıġa uzattı.

Naẓm

Késip barça (17) üstige altun ḫılāʿ
Saçıp ʿālam içre ḳuyaş-dék şuʿāʿ
Alarġa çu şah baḳdı ʿızzat bile
[158a] (1) Ḳuyaşdın buland oldı ḥaşmat bile

Ammā Saraḫs ulusı kim kemāl-i ḫıssat u dūn-ı (2) himmetlikdin kim alarġa cıbıllī durur. Dunyā muzaḫrafātı laẕẕātın ʿuḳbā daracātıġa ilgeri (3) tutup ḥırṣ-ı maẕmūm u tamannā-yı şomġa mubtalā bolmış érdiler. Ol naṣīḥatlar -kim (4) ḳulaḳlarıġa durr-ı ṣamīndın yaḫşıraḳ érdi- anı göşe-i samʿlarıdın yıraḳ salıp (5) küffār mulāzamatı andīşasın köñüllarıġa kirgüzdiler, tā kim bu savdā-yı ḫām ve bu tamannā-yı (6) kesāfet-farcāmnıñ rah-numālıġı bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp Saraḫsġa bardılar. (7) Ḥażrat-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāhnıñ ḫ(v)ān-ı kereminiñ nemek-ḫūrda u laẕẕat-perverdelikin (8) ʿāḳıbat-

[55] Metinde اجتمالی şeklindedir.

bīnlik közin yumup aṭrāf u cavānıbdaġı muʿtamad u muʿtabar ked-ḫudāların kişi (9) yiberip ündettiler. Ve dunyā asbābı taḥṣīlı üçün ḥīla yüzidin her kim bir andīşa ḳılıp (10) āḫır ıttıfāḳ bile bu sözge ḳarār bérdiler kim ẓāhıran Ḳızılbaş mulāzamatın (11) ıḫtıyār ḳılġaylar, tā kim bu ravış bile küffār dast-burdıdın amān ḳılġaylar. (12) Belki bu tadbīr bile ḥaddın fuzūn ınʿām ıḥsān nuḳūdın alġaylar. Çun (13) bu yañlıġ ḥırṣ-ı tamām u ārzū-yı mā-lā-kelām bile Maşhad-ı muḳaddasġa barıp ʿAbbās Mīrzā- (14) nıñ körnüşıġa özlerin inkisār-ı tamām bile yétkürdiler. Ḥażrat-ı maġfırat- (15) panāhnıñ Maşhad ʿazīmatı terkin tutup Ḫ[v]ārızm sarı ʿaṭf-ı ʿınān ḳılġanın (16) bahcat-afzā ʿıbāratlar bile bayān ḳıldılar. Çun ʿAbbās Mīrzā bu ḫabar (17) ıstımāʿıdın ba-ġāyat surūr u ṣāḥıb-ı ḥużūr bolup naşāṭ ṣahbāsın pay-dar-pay nūş, **[158b]** (1) ve ol ṣahbā keyfiyyetidin cūş u ḫurūş körgüzüp altun tapġan ḳul ve közi (2) açılġan kör yañlıġ ġāyat şād-kāmlıġdın özin toḫtata almay tekellüfler bile ārām-gīr (3) boldı. Ve ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūrnıñ ol ḥavālīdın murācaʿat körgüzgenin mavāhıb-ı (4) ġayr-ı mutavaḳḳıʿa bilip şükr-güẕārlıġ marāsımı bile Ḥażrat-ı Imāmu'r-Rıżā ʿalayhi't-taḥıyyat ve'ṣ-ṣanānıñ āstānası (5) tofraḳıġa ıḫlāṣ yüzin sürtüp öz dīnıġa muvāfıḳ köp naẕrlar ötkerdi. Ve Saraḫsīlarnı (6) yana ḥużūrıġa ündep ıḫtırām-ı tamām bile mulāḳāt ḳılıp navāzışlar körgüzdi. Ve Ādīna Ḳurt (7) Ḫan ve Ustazman(?) yañlıġ bir néççe aḳsaḳal ve ked-ḫudāların özige ḳıyāmetlik ata oḳundı (8) ve alarnıñ ıṭmīnān-ı ḫāṭırı üçün Rıżā Ḳulı Ḫannıñ aḥvālātıdın -kim bā-vucūd ḥażrat-ı (9) ḫan-ı maġfūrnıñ mulāzımlarıġa anıñ nısbatı aẓharu mina'ṣ-ṣams özıġa roşan érdi- ıstıfsār ḳıldı, (10) ve alarnıñ cavābın öz muddaʿāsıġa muvāfıḳ, ve tamannāsıġa muṭābıḳ tapdı. Fi'l-ḥāl sıpāh-ı żalālat- (11) mālnıñ mañlayın sar-bāz ṭāyıfasınıñ ẕavāt-ı kesāfet-sımātı bile bézep faḫāmat-ı (12) bī-pāyān bile ḳaṭʿ-ı bayābān ḳılıp Ḫayoşān ḳalʿasıġa barıp baḥr-ı zaḫḫār dék cūşān (13) u ḫurūşān muḥīṭ-kirdār aṭrāfın ıḥāṭa ḳılıp ḳabap tüşti. Ve ḳalʿa ḥākimi Rıżā Ḳulı Ḫan dağı (14) ʿayāl u aṭfāl muḥāfaẓatı ıhtımāmı üçün ḥarb u peygār asbābın sar-ancām ḳılıp ġavġā-yı (15) ʿāmm u hucūm-ı tamām bile süren saldı, ve iki yandın ālāt-ı ḥarb, ve adavāt-ı ṭaʿn u żarbġa (16) ḳol sunup savaş u talaş marāsımıġa ḳıyām körgüzüp top-ı raʿd-āşūb ṣadāsı (17) iki yandın felek-farsāy, ve gülüle-i top-ı ġurrını cahān ahlıdın hūş-zıdāy boldı. **[159a]** (1) Āḫıru'l-amr ʿIrāḳ-ı ʿAcam ve Tabrīz ve Nīşābūrnıñ ḳādır-andāz ustādları ıttıfāḳ bile (2) ḳalʿa fatḥı köşişıġa ıḳdām körgüzüp gülüle-i ātaşīnnıñ żurūb-ı mutavālīsı bile ḳalʿa- (3) nıñ burc u bārūların vīrān ḳılıp ḳalʿa ahlınıñ faryād [u] afġānların āsmān (4) avcıġa yétkürdiler. ʿĀḳıbat Rıżā Ḳulı Ḫan ulus nālışı ve top ṣadāsı sar-zanışıġa ṭāḳat (5) ḳıla almay ḳalʿa ekābırı bile küffār ahlıġa kemāl-i nā-şādlıġ bile

ınḳıyād körgüzüp amān ṭalab ḳılıp (6) anıñ dék ġanīm utrusıġa nıhāyatsız bīm bile ḳarşu çıḳdı. Ve ḳalʿa ıḫtıyārı- (7) nıñ kilīdin duşmannıñ dast-ı ıḳtıdārıġa taslīm ḳıldı, ve Abbās Mīrzā ol (8) ḳalʿadaġı ḫazāyın u daḳāyın(?) asbāb u ālātnı taḥḳīḳlep aldurup dast-ı taṣarrufıġa (9) kirgüzdi. Ve Rıżā Ḳulı Ḫannı bala ve çaġası bile köçürüp taşḳarı çıḳardı, ve anıñ (10) ornıġa bir cahālat-mast u żalālat-parast kişisin ḥākim ḳılıp anı özi bile Meşhedge (11) alıp bardı. Ve sar-bāz ṭāyıfasıdın gürūh-ı anbūhnı Turbat üstige buyurdı. (12) Ol gürūh ātaş-ḫāna-ı dūzaḫ-nışāna bile barıp ol ḳalʿanı mużāfāt u tābıʿātı bile musaḫḫar ḳılıp Muḥammad (13) Ḫan Ḳarayī valad-ı ʿĪsā Ḫan Ḳarayī kim anıñ ḥākimi asārat ḳaydıġa muḳayyad ḳılıp Meşhedge (14) kéltürdiler. Çun ʿAbbās Mīrzā kördi kim Ḫurāsānnıñ ekṣer bılādı endek taraddud bile (15) musaḫḫar, ve köñlige kéçmegen davlat-ı sahl-ı tacassus bile muyassar boldı. Ḥırṣ ve ṭāmıʿası ʿurūḳı (16) avvalġıdın köprek ḥarekatġa kirip Ḳuçand ḥākimi Nacaf-ʿalī Ḫan ve Kelātlı Yalañtuş Ḫan (17) ve Derrīgezli Valī Ḫan ve Rādegānlı Rustam Ḫan -kim avvaldın farmān-bardār u cān-sıpār **[159b]** (1) çākeri érdiler- barçasın şafḳat bile körnüşıġa ündep kéltürüp Saraḫs fatḥı üçün (2) pınhānī maṣlaḥat ḳıldı ve barçasınıñ ıttıfāḳı bile Cumāda'l-avval ayınıñ avāyılıda çérigi- (3) niñ asbāb u yaraġ ve zād [u] rāḥılasın muhayyā ḳılıp sar-ancām u ıhtımām bile Maşhaddın çıkıp (4) Saraḫs cānıbıġa ʿazīmat körgüzdi ve bir kéçe Maşhad darvāzasıġa yavuḳ ḳalʿalardın (5) kenef u ḳorġan[56] ve öleñ ü üştürek aṭrāf [u] cavānıbın leşker-gāh ḳılıp ārām-güzīn (6) boldı. Hem'ol kéçe Ādīna Ḳurt başlıġ camīʿ ata oḳunġan Saraḫs ked-ḫudāların ḫaymasıġa (7) ündep kéltürüp şāhāna żıyāfatlar ḳıldı ve alarġa başāşat-ı tamām bile (8) navāzışlar ve kelām-ı ḥīlat-nıẓām bile sıtāyışlar yétkürdi ve bu tadbīr maʿcūnın bérip (9) alarnıñ hūşın aldı ve ıḫtıyāṭ ṭarīḳasıdın yıraḳ saldı.

Ḳıṭʿa

Her kişi duşman-ı (10) ḳadīmınıñ
Iltıfātıġa ger köñül baġlar
Tīzdür kim yében paşīmānlıġ
Baġrını ḥasrat otıġa (11) dāġlar

Ve soñġı küni ol sar-ḫayl-ı ahl-ı żalāl, leşker-i kesāfet-māl bile nahżat yegrenıġa (12) rükūb ḳılıp Muzdūrān ve Aḳ Dar-banddın[57] dabūr ḫaylı dék ʿubūr ḳıldı. Ve taġnıñ şımālıyya (13) ṭarafıġa çıḳıp Ḳara Su ve Pul Ḫātūndın kéçip Ḳızıl Ḳaya tuşıdın hem

[56] Metinde قوزغان şeklindedir.

[57] Metinde درنيد şeklindedir.

ötüp Navrūz- (14) ābād atlıġ mavzıʿġa kélip nuzūl étti. Ve Saraḫsīlar ʿAbbās Mīrzānıñ bu yañlıġ surʿat-numā (15) u vaḫşat-afzā yürüşidin ne ḫayālda érkenin taḫḳīḳ bildiler. Paşīmānlıġ (16) pancası bile yüzlerin yüz yérdin çāk, ve ḥasrat sirişki bile közlerin mātam-zadalar (17) közi-dék nemnāk ḳıldılar. Ammā né asıġ kim furṣat ḳoldın barıp dardları **[160a]** (1) davā-paẕīr érmes érdi. Lā-caram hīç işge ḳol uzata almay ve bir maşlaḥat sar-rıştasın (2) tuta almay öz aḥvāllarıġa ḫayrān bolup olturup dururlar.

Naẓm

Çu ḳaldıñ (3) iş ḳılur vaḳtıda ġāfıl
Paşīmānlıġ bile émdi ne ḥāṣıl
Çu ġarḳ oldıñ muḥīṭ-ı bī-kerāneġa
(4) Nacātıñ yoḳ yüz ursañ her ḳayaneġa

Çun hem'ol manzılda ol duşman-ı dost-rūy (5) u muzavvır-ı şīrīn-gūy yaʿnī ʿAbbās Mīrzā-yı şarārat-ınşā Saraḫs ked-ḫudāların aldıġa (6) çaḳırıp şafḳat-āṣār u marḥamat-namūdār ʿıbāratlar bile dédi kim: "Ey ked-ḫudālar! Bizniñ (7) bile nām [u] neng, ḳıtāl [u] ceng köşişide yek-cıhat u yek-reng durur. Sizler dostlıġ bunyādı- (8) nıñ ıstıḥkāmı ve muṣālaḥa ırşādınıñ ıhtımāmı üçün her uruġnıñ bahādur u nām-dār (9) yigitleridin iki yüz kişini at ve yaraġı bile şaylap maṭṭarıs-ı muʿallā mulāzamatıġa (10) yétkürüñ. Tā alar Marv yürüşide kevkebe-i vālāġa hem-rāh u madadkār bolsunlar, tā kim bu ḫıẕmat (11) yamīnıdın marāḥım-ı bī-girāne u ʿavāṭıf-ı pād-şāhāna bile abnā-yı rozgārdın mumtāz (12) u sar-afrāz bolġay siz." Ve ol maʾmūr bolġan ked-ḫudālar nāʿılāc mundaḳ teklīf-i (13) mā-lā-yuṭāḳnı ḳabūl ḳılıp ıttıfāḳ bile küffār ordusıdın çıḳıp malālat-āṣār sarāsīma-vār (14) öz ḳalʿasıġa kélip ol ġanīm-ı şom u kāfir-i maẕmūmnıñ sıyāsat ve tahdīdı ḫavfıdın (15) mutaṣaddī bolġan iş sar-ancāmı ve nöker camʿ étmek ıhtımāmıġa cahd-ı tamām bile ıştıġāl körgüzdiler. (16) Ammā Yalañtuş başlıġ tamāmı Ḫurāsānīlar Saraḫs ḫalḳınıñ sınān-ı cān-sıtānınıñ (17) nīş-ḫūrdası ve yaġmā ve dast-burdınıñ āzardası érdiler. Ḫuṣūmat-ı ḳadīmī cıhatıdın **[160b]** (1) barçaları ıttıfāḳ bile ʿAbbās Mīrzānıñ aldıġa barıp ġalīẕraḳ ʿıbāratlar bile ʿarż (2) ḳıldılar kim ol ṭāyıfa ḳadīmu'l-ayyāmdın ot kibi sar-keşlikde cahān ahlıġa ʿalam, ve sayl-dék (3) ḥod-rūy, ve herze-devlikde taġ daşt ḫalḳıġa muttaham dururlar. Paymān-şikenlik[58] ol (4) camāʿanıñ dīnı mekr u ḥīla-gerlik alarnıñ āyīnı durur. Egerçi muṣālaḥa bābıda ḥukm-ı humāyūnıñızını (5) ḳabūl ḳılıp kétip dururlar. Velīkin vaṭanlarıġa barġaç muʿānadat ʿalamın bar-pā ḳılıp ḳalʿası darvāzaların (6) berkitip dururlar. Ol şomlarġa taraḫḫum

[58] Metinde پیمان سکن şeklindedir.

körgüzmek özge fuḳarā u élātnıñ bunyān-ı (7) ıstıḳāmat u ayvān-ı rafāhıyyatın ẓulm u bī-dād sayl-ābı bile buzmaḳ durur. Mundaḳ (8) tekellümler mırvaḥa-cunbānlıġıdın ʿAbbās Mīrzānıñ ātaş ḳahrı ıltıhāb tapıp leşker-i żalālat- (9) ıntısābnıñ hem-rikāblıġı bile ʿazīmat körgüzüp balā-yı nā-gehānī belki ḳażā-yı āsmānī yañlıġ (10) ġavġā u ʿalālā bile ḳalʿa üstige barıp tört ṭarafın ḳabap tüştiler, ve ḳalʿa ahlı dağı (11) özlerin ıḫtıyāṭ bile berkitip kīn ü peygār aslıḥasıġa yapuştılar. Ve ḳādır-andāz (12) tüfengçiler ve cān-bāz yigitlerni ḳalʿanıñ burc u bārūlarıda ḳoyup mudāfaʿa amrıġa (13) ışṭıġāl körgüzüp dururlar. Ve Yalañtuş-ı ırtıdād-küş küffār sıpāhınıñ yasaḳçısı bolup (14) Ḳaçar pıyādasın başlap kéltürüp ḳalʿanıñ aṭrāfıdın maḳarr-ı muḳarrar étti. Ve her ne bar (15) Çömüşgezek ve Gerkes ve Gürçi ve Çerkes çérigin ḫandaḳġa ḳarşu sürdi ve Orus yıġının (16) yek-dıl bilip ḳalʿa sürıġa taʿyīn ḳıldı ve bu nıẓām bile tört yandın sar-köb köterip top gülūlesin (17) jāla yañlıġ ḳalʿa üstige yaġdurdılar. Ve ḳalʿa ahālīsıdın bir kişi oḳ żarbı bile şahādat **[161a]** (1) daracasıġa muşarraf boldı. Çun bu vāḳıʿa muşāhadasıdın tahavvur-şıʿār yigitler ve calādat- (2) āṣār ġāzīlarnıñ kānūn-ı sanıyyasıġa nāmūs otı tüşüp şarār yañlıġ çust u çābüklik (3) ıẓhār ḳılıp saḥar vaḳtıda ḳalʿanıñ açuḳ raḫnalarıdın çıḳıp küffār gürūhıġa özlerin yétkürüp (4) ve ḳılıç barḳı bile ḫırman-ı camʿıyyatlarıġa ot urup ekṣer kāfirni ʿadam tengnāyı ve cahannam (5) ʿuḳūbat-gāhıġa yiberdiler. Ve Ḳızılbaşnıñ ṭaʿn u sarzanışı nīşınıñ carāḥatıġa mundaḳ ġayratlar (6) bile rāḥat marhamın yaḳtılar, ve bir néççe kün mundaḳ sıtīz u āvīz marāsımıġa ıhtımām körgüzdiler. (7) Ve hem'ol ayyām-ı ıżṭırāb-nıẓāmda ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-nışānnıñ ḫıẓmatkār u vafā-dār (8) ḳullarınıñ ḳoldaşı manzılat-nışān Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı kim ol ḥażrat Ḫurāsān (9) ḥavālīsıdın murācaʿat körgüzgende anı Marv vılāyatıda öz ṭarafıdın ılġar ḳoyup (10) kélip erdi. Ol sar-dār-ı nām-dār farmān-ı lāzımu'l-ıẕʿān mūcıbı bile Yomut ekābırıdın (11) Turdıkem Sar-dār ve Teke aʿāẓımıdın Turāb Bég ve Oraż Parvānçı ve Sarıḳ maʿārıfıdın (12) Mullā ʿAvaż Sar-dār ve Maḥmūd Toḳsaba ve mucāvır maşāhīrıdın Baba Şayḫ ve Muḥammad Şayḫ ve Yārī Şayḫ ve Ata (13) şanādīdın Şīr Muḥammad Ata -kim bu camāʿanıñ her biri kār-zār maydānınıñ żayġamı, ve peygārı (14) ʿarṣasınıñ Rustamı érdiler- alarnı baş ḳılıp ol aṭrāf nökeriyyesidin bir favc (15) dıl-āvar-ı künd-āvarnı Saraḫs ulusınıñ ımdādıġa ve baʿżı tüz yoldın adaşġanlarınıñ (16) pand u ırşādıġa yiberip durur. Andaḳ-kim taʿyīn tapġan sıpāh, Marv pīş-gāhıdın kemāl-i (17) āgāhlıḳ bile [59]**كالبرق الخاطف والريح العاصف** ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp Saraḫs navāḥīsıġa yétip sıpāh-ı **[161b]** (1) nūr şab-ı daycūr leşkerıġa şabī-

[59] "Rüzgarı ve fırtınayı kaçıran yıldırım gibi"

ḫūn urġan-dék bi'l-ıttıfāḳ ʿınān-rīzlik bile kāfir camʿıyyatıġa (2) ḳoyuldılar, ve parvīn-vār hucūmın banātu'n-naʿş dék tār u mār ḳıldılar. Ve bu ṭarīḳada (3) néççe ḳatla tāḫt u tāz ḳılıp sar-bāz gürūhınıñ köpregin esīr ü dast-gīr étip sınān-ı (4) cān-sıtān şaʿaʿşasınıñ barḳ-afşānlıġıdın arbāb-ı żalālnıñ ekṣer nökeriyyesiniñ (5) ḫırman-ı ıʿmārıġa bī-kerh ü bī-malāl ātaş-bārlıḳ ḳıldılar. Velīkin camʿıyyatı ıstıḳāmatı bunyādıġa (6) ıḫtılāl yétküre almay ḳayttılar. Çun toḳuz kéçe ve kündüz küffār leşkeri hucūm-ı tamām bile ḳalʿanı ḳabap (7) aṭrāf [u] cavānıbdın süren salıp naʿra u ʿalālā ünin felek avcıġa yétkürüp her cānıbdın (8) top-ı dıl-köb ṣadāsı ḳunbara-ı raʿd-āşūb āvāsı cahānnı tutup dūd-ı kebūd (9) ve şarār-ı barḳ-āṣār ve ġurrīn-ı gülūle-i ātaşīn tamāşa ahlı hūşın aldı. Belki cahān ḫılāfatı (10) ḫayratda ḳaldı, ve ḳalʿa ahlı daġı her néççe kim nām u neng peygār u ceng marāsımın muhmal, köşiş (11) ü cūşış ḳavāʿıdın muʿaṭṭal ḳoymay calādat u şacāʿat ʿarṣasıda sılaḥ-şorlıḳ rusūmın (12) ba-cā kéltürüp dururlar. Ammā kāfir çérigi ṣadamāt u ḫamalātıġa şayḫ u şāb (13) bī-ḫod u ḫ(v)āb ṭāḳat kéltüre almay tün ü kün mānand-gū-yı tek ü pūy ġayr-ı maḳdūr (14) keṣretidin talıp āḫır ḳalʿa muḥāfaẓatı tedārüki sar-ancāmın ḳollarıdın saldılar (15) ve kāfir sıpāhı alar aḥvālıdın ḫabar tapıp ıttıfāḳ bile hucūm-āvar bolup her ṭaraf- (16) dın süren salıp fadāyīvār yügürdiler. Ve ol ḫamlada ḳalʿa tasḫīrıġa dast tapıp (17) barça māl u asbāb u aşyāġa mutaṣarrıf bolup dururlar. Ve ahl-ı ʿayāl u aṭfālnı **[162a]** (1) usr ḳaydıġa çékip taşḳarı çıḳarıp Īrān sarı yibermek üçün sanap muʿtamad (2) kişilerge tapşurup ʿAbbās Mīrzā-yı cahālat-āşnā racʿu'l-ḳahḳarī kélgen (3) yolı bile ḳaytıp Maşhadġa bardı, ve anda bısāṭ ıstıḳāmatnı yayıp masnad-ārā-yı ıḳāmat (4) boldı. Baṣīrat ahlınıñ żamīr-ı saʿādat-taḫmīrlarıġa maʿlūm bolsun kim Saraḫs ahlınıñ (5) başlarıġa munça balā kélgenige ve avṭān u mesākindin bala ve çaġası bile calā bolġanıġa sabab (6) ol érdi kim ḫażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekānnıñ rıbḳa-ı ıtāʿatıdın boyun (7) tolġap ve muşfıḳāna naṣīḥatı favāyıdın unutup dunyā asbābı camʿıyyatı üçün Ḳızılbaş (8) étegige ḳol urdılar, ve ol afʿāl-ı zıştī-kesāfetidin kördiler. Olça kim körüp dururlar.

(9) **Tanbīh**

Her kişi kim öz munʿīmınıñ amrı ve nasīḥatın ḳabūl ḳılmay ʿınād u sar-keşlik marāsımıġa (10) ḳıyām körgüzse ḫasratıġa giriftār bolġay kim tā ḳıyāmatġaça nadāmat éligi kökregidin (11) kétmegey dahr-ı ādamı kim duşman-ı ḳadīmınıñ ḳarīb-āmīz sözıġa fırīfta bolup nafs-ı (12) ammāra taḳāżāsıdın mutābaʿat boynın anıñ dām-ı tazvīrıġa kirgüzse mıḫnatıġa dūçār (13) bolġay kim tā ölgünçe ol mıḫnatdın ḫalāṣ bolmaḳ navīdı anı ḫursand étmegey.

(14) **Kıṭʿa**

Kim-ki öz maḫẕūmınıñ farmānıdın çékgey başın
Başı anıñ bolġusı yüz miñ balāġa (15) mubtalā
Ḫāṣṣa baş éndürse bir bī-gāneniñ utrusıda
Bolġusıdur ḥasrat-ı bī-ıntıhāġa mubtalā

(16) **ʿAbbās Mīrzānıñ Muḥammad Mīrzā ve Ḳahramān Mīrzā atlıġ iki oġlın Herāt** (17) **muḥāṣarasıġa buyurġanı ve Islām ahlıdın baʿżı afvāc-ı ḳāhıranıñ ḥażrat-ı [162b]** (1) **sulṭān-ı maġfūrnıñ farmānı bile küffār ḫaylıġa dast-burd yétkürgeni ve mīrzālarnıñ** (2) **cān-bāz ġāzīlar żarb-ı destige ṭāḳat u muḳāvamat kéltüre almay muḥāṣara terkin tutup** (3) **murācaʿat yegrenin surʿat maydānıġa sürgeni ve avlādın Maşhad ḥışārıda atası ḫıẕmatıġa yétkürgeni**

(4) Çun ʿAbbās Mīrzā Saraḫs ulusın köçürüp ḳaytıp barıp Maşhad dıyārın (5) maḳām étti. Fi'l-cumla taraddud u cust-cū taşvīşıdın ārām taptı. Saraḫsnıñ bī-munāzaʿat (6) u bī-muzāḥamat fatḥ bolup dast-ı taṣarrufıġa kirgen cıhatıdın dımāġıġa tafarʿun u tekebbür yeli (7) yol tapıp ʿaḳl u ḥavās camʿıyyatın barbād ḳıldı. Ve özidin özgeni ıʿtıbār (8) közige eylemey kemāl-i bī-ḥayālıḳdın Fırʿavn miṣillik[60] **انا ربكم الاعلى** güẕāfıġa til açtı (9) ve ġāyat-ı anānıyyatdın erkān-ı davlatıġa dağı maşvarat ḳılmay Aḫal ve Ṭajan Tekesi (10) başlıġ Yol Öten Saluru bile Marv Sarıḳlarıġa vaʿda taʾkīdı ve vaʿīd tahdīdı (11) bile ıstımālat-nāma yiberdi ve Herāt vālīsı Şāh Kām-rān ve Şīr Muḥammad Ḫanġa dağı (12) öz ıṭāʿatıġa daʿvat ḳılıp ve her yıl muḳarrar bolġan ḫarācnı bī-taraddud u bī-lacāc ḫazīna-ı ʿāmıraġa (13) yibersün dép muʿtabar u ṣalābat-aṣar élçiler yiberdi. Maʿlūm bolsun kim Ḳızılbaş (14) élçisi Herāt vılāyatıġa barġaç Işan Ḳuṭbu'ddīn Ḫ[(v)]āca Şayḫu'l-Islām ve Murād (15) Daruġa -kim ḥażrat-ı şahan-şāh-ı ġufrān-panāh Marv dıyārıdın ḳayturda Şāh-zāda (16) İskenderge hem-rāh ḳılıp élçilik ṭarīḳasıda Herātġa yiberip érdi- andaḳ-kim (17) sābıḳan meẕkūr boldı. Herātdın ṣıḥḥat u salāmat ḳaytıp Yol Ötenge kéldiler **[163a]** (1) ve Muḥammad Amīn Bég -kim marḥamat-ı pād-şāhāna anıñ aḥvālıġa şāmıl bolup köp muddatdın (2) beri Yol Öten Salurınıñ ḥākim-i bi'l-ıstıḳlālı érdi- ve Salur ḫalḳı dağı küffār (3) gürūhınıñ āvāza-ı ṣadmatıdın mutavahhım bolup baʿżı ked-ḫudāsı ʿAbbās Mırzā aldıġa (4) barıp baş éndürüp Ḳızılbaşdın baş ayaḳ sar-u-pāy kéyip ḳaytıp (5) ḳarındaş ve élātıġa dağı amān-nāma kéltürüp kāfir ıṭāʿatıġa uluġ ve kiçik (6) mayl-ı mubādarat körgüzüp dururlar. Bég-i meẕkūr ol camāʿanıñ aḥvālıda munça taġyīr u tabdīlnı (7) kördi. Alar bile bir yérde bolmaḳnı ḫurram ve

[60] "Ben sizin en yüce rabbinizim." (Kur'ân 79/24)

ıḫtıyāṭ ravıyasıdın yıraḳ bilip ol (8) camāʿanıñ baʿżı muvāfaḳat-kīş u ʿāḳıbat-andīşların ündep köñlidegi (9) asrārın alarġa ıẓhār ḳılıp umīd-ı ʿuḳdasıġa ol ḳavm tadbīr tırnaġıdın (10) küşāyiş istedi ve bir néççe yek-cihetlik ʿahd u paymānıda ṣābıt ra's-ḫadamları (11) bile dar-gāh-ı ʿālam-panāh taḳbīlı ʿazmıġa bél baġladılar. Ve Yol Ötendin Işan Şayḫu'l-Islām (12) hem-rāhlıġı bile bādıya-paymā-yı ʿazīmat bolup ʿınāyat-ı İlāhī rah-numālıġı bile ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳılıp ḫoş (13) u ḫurramlıġ bile ʿataba-ı āsmān-martaba turābı taḳbīlınıñ şaraf-yābı boldılar. Nıyāz Muḥammad Bay daġı Cumāda'l- (14) āḫır ayınıñ āḫırıda Sarıḳ ked-ḫudāları bile Marv ölkesidin çıḳıp bir muhım maṣlaḥatı (15) üçün kélip āstān-ı davlat-pāsbān ḫāk-boslıḳı şarafıdın daraca-ı aʿlā u rutba-ı aḳṣāġa (16) taraḳḳī taptılar. Ve Saraḫs ḫalḳınıñ vāḳıʿasın masāmıʿ-ı vālāġa adab tili bile bir bir bilgenleriçe taḳrīr (17) ḳıldılar. Çun ol avānda Herāt ḥākimi Şāh Kām-rān daġı ʿAbbās Mīrzānıñ **[163b]** (1) ḫarāc ṭalab ḳılıp kélgen élçilerige ḫoş yüz bile cavāb bérmey ʿıtāb-āmīz sözler bile talḫ-kām (2) bī-nayl-ı marām ḳaytardı. Ve dīn-ı mubīn pās-dārlıġı üçün küffār muḫālafatı ḳalḳanın yüzige (3) tutup ḥażrat-ı Ḫ(v)ārızm-şāh-ı cannat-cāy-gāh mulāzamatıġa küffār aşrārı şarāratınıñ dafʿı, (4) ve ırtıdād ahlı mażarratınıñ rafʿı üçün mutaʿāḳıb élçiler yiberip ıstımdād u ıstıcāşa (5) körgüzdi. Çun Ḳızılbaş élçileri Şāh Kām-rān ıṭāʿatı ḫazānası naḳdıdın dast- (6) ḫālī, ve nā-murādlıġ ḫacālatıdın ölüm ḥālı bolup ḳayttılar. ʿAbbās Mīrzānıñ ātaş-ı tahavvurı (7) şarşar-ı tekebbüri ıhtızāzıdın ıştıʿāl tapıp ol ot ḥurḳatıġa ṣabr u ṭāḳat ḳılurġa (8) macāl ıḫtımālı ḳalmay fi'l-favr Muḥammad Mīrzā ve Ḳahramān Mīrzā atlıġ ikki oġlın her ne bar sıpāh (9) u dast-gāhın tapşurup aġır ḳoşun bile Herāt muḥāṣarasıġa yiberdi. Ve özi (10) anıñ ımdādı üçün savaş asbābınıñ ıhtımāmı, ve talaş adavātınıñ (11) sar-ancāmıġa Maşhadda ḳaldı. Maʿlūm bolsun kim çun Nıyāz Muhammad Bay Sarıḳ ked-ḫudāları (12) bile Marv vılāyatıdın kélip Saraḫs ahlınıñ ʿıbrat-numā ḥādıṣasın ve ol Musulmānlarġa (13) ahl-ı ırtıdādnıñ ḳılġan şanāʿatı vāḳıʿasın kemā-kān, ve bī-zıyād-ı noḳṣān ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı (14) rıżvān-mekānġa ḫāṭır-nışān ḳıldılar érse ol ḥażrat ġāyat-ı dīndārlıḳ ve kemāl-i (15) ḥamıyyat u nikū-kārlıḳdın arbāb-ı küfrdin aṣḥāb-ı Islāmġa yétüşgen āfāt- (16) nıñ mükāfātın ġayratı boynıġa lāzım, ve hımmatı ẕımmasıġa mutaḥattım bilip öz ṭarafıdın nām-dār (17) u ṣāḥıb-ıʿtıbār sar-kerdelerdin ʿālī-maḳām Ḳutbu'd-dīn Ḫ(v)āca Şayḫu'l-Islām **[164a]** (1) ve Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı ve Yomutıyya sıpāhıdın Mengli Sar-dār ve ʿAlī Éli ḫalḳıdın Şāh Muḥammad On-bégi (2) ve Nıyāz Ḳulı Yüz-başı -kim bu camāʿanıñ her biri tuhmatın rozgār-ı mubārız-ı nām-dār érdiler- (3) bularġa ʿaskeriyye gürūhıdın bir bölek cān-bāz ġazīlarnı ḳoşup Maşhad çapavulıġa nām-zad

ḳıldı. Ve (4) Ḳāżī Şāh Naẓar ve Ḳara Ḳaş Vekīl ve Nıyāz Muḥammad Parvançı başlıġ barça Yol Ötende (5) olturġan Salur ḫalḳıdın baʿżı mucāhıd yigitler -kim ṣadāḳat u muvāfaḳat ṭarīḳıda (6) s̱ābıt-ḳadam, ve mutābaʿat u yek-cihetlikde ustuvār u mustaḥkem érdiler- Şāh Kām-rān (7) kömegige ırsāl ḳılıp ṭaraf-gīrlik ḳavāʿıdın ba-cāy kéltürdi. Maʿlūm bolsun kim (8) Şayḫu'l-Islām bile Maşhad sarı ıcāzat-ı vālā şarafıġa muşarraf bolġan ġazīlar (9) ġazāt davlatı vusūlıġa nıhāyatsız ışтıyāḳ körgüzüp ıttıfāḳ bile maḳṣad ʿazīmatı (10) āhengin tüzdiler, ve ṣabā ḫaylı dék tek [ü] tāz bile haft-rīg-i Ḫ(v)ārızm ʿaḳabātıdın (11) ötüp Saraḫsġa bardılar. Ve Saraḫsdın Muzdūrān barıp rūḥ-ı ravān (12) badan bostānıġa kirgen-dék ol dar-banddın taġ içige kirip Maşhadnıñ bir ṭarafıdın (13) dāḫıl boldılar. Bā-vucūd ḳullat-ı duşman keş̱retin közlarıġa ılmay ve vufūr-dast-gāhın (14) ıʿtıbār ḳılmay şūḫlar kirpigi ṣufūfınıñ ḫayālı ʿuşşāḳ köñli mülkige türk-tāz ḳılġan-dék (15) tört ṭarafdın tökülüp bir néççe kün farāġat bile çapavul ve ġārat rusūmıġa (16) ıḳdām körgüzüp ırtıdād ahlıdın usarā-yı fırāvān u sabāyā-yı bī-kerān olcalap (17) dast-ı taṣarrufıġa kirgüzdiler. Ve Ḳozġan-dék néççe ḳalʿacātnıñ élātın köçürüp küfr bunyādıġa [164b] (1) ınhıdām yétkürüp dīn duşmanıdın kāmlarıça ıntıḳām alıp muʿāvadat cāddasıġa surʿat (2) merkebin sürdiler. Sālıman u ġānıman dar-gāh-ı davlat-pāy-gāh mulāzamatı şarafıġa ıstısʿād tapdılar. (3) Ve alardın Yomut Meñli ʿAlī Sar-dār esīr-i sar-panca-ı taḳdīr boldı. Ve Sarı Sar-dār şahādat (4) daraca-ı ʿālīsıġa yétüşti. Maʿlūm bolsun kim ol aş̱nāda Herāt üstige barġan (5) mīrzālar Herāt ḳalʿasın ḳabap muḥāsara amrıda cıdd [u] cahd körgüzür érdiler. Ve Afāġına ve Aymaḳıyya ve Hazāra (6) cān-bāzları dağı Şīr Muḥammad Ḫan başlıġ ḥażrat-ı Ḫ(v)ārızm-şāh-ı cannat-cāy-gāh dar-gāhıdın (7) ıʿānat üçün barġan Salur sar-andāzlarınıñ ımdādı bile ṣubḥ-şām mucādala u mukātala (8) amrıġa ḳıyām körgüzdiler. Ve andaḳ cahd-ı marġūba u ceng-i maġlūba[61] ḳıldılar kim ikki ṭarafdın (9) hem köp kişi uruş maʿrekeside nā-būd, ve vucūd ʿarṣasıdın mafḳūd boldı. Āḫır Islām (10) leşkeri ıttıfāḳ bile yaraġlatıp ġayrat u calādat yegrenıġa rükūb ḳılıp mütevekkilen ʿalā'llāh (11) fadāyīvār tek ü pū bile küffār-ı bad-kirdār ordusıġa birdin töküldiler. Ve zabar-dast (12) u tekebbür-mast u ḫod-parast kāfirlerniñ nıẓām-ravış, ve cām-ı āsāyışıġa şikest-i (13) fāḥış yétkürdiler. Ve kün ʿaskeridin tün leşkeri fırārī bolġan-dék (14) küffār mubārızları Islām ahlınıñ hızabr-mış̱āl ḫamalātıġa tāb u ṭāḳat kéltüre almay sengeridin (15) ḳaçıp çıḳıp kéyinrek serpilip tüştiler. Ve ġāyat-ı ḫavf u dahşatdın (16) ıẓhār-ı muvāfaḳat ḳılıp muʿtabar u zabān-āvar kişileridin ırāda élçiler yürütüp yaraş (17) bahānası bile uruş u talaş terkin tutup Maşhad sarı köçtiler. Ve

[61] Metinde معلوبه şeklindedir.

ḳalġan ʿaskeriyyesi- **[165a]** (1) niñ hem-rāhlıġı bile maḫẕūl-vār u malālat-āṣār surʿat-ı tamām bile ılġar ḳıldılar. Ve Cām (2) cülgesige yétgeç Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazmdın Ḫurāsān çapavulıġa maʾmūr bolġan bir favc alamanġa (3) uçrap köp leşkerin aldurup dururlar. Ve ḳalġan leşkeriyyesi alamannıñ ḥarb (4) żarbıġa ṭāḳat ḳıla almay şīr ḥamlasıdın buġu ve maral gürūhı her ṭerefge ḳaçġan-dék her biri (5) bir yanġa parīşān bolup botraştılar. Ve baʿżı sar-kerde ü sıpah-dārı özlerin küç bile toḫtatıp (6) farrāş ve çādırçılarġa yol başlatıp ḳalġan ve ḳaçġan yarar ve yaramas mutacannıda (7) bile yol ḳaṭʿıġa ʿāzım, ve ʿazīmat işige surʿat-ı bī-andāza bile cāzım boldılar. Ve ġāyat-ı (8) ınfıʿāl u parīşān-ḥāllıḳ bile ʿAbbās Mīrzā ḫıẕmatıġa yéttiler.

ʿAbbās Mīrzānıñ (9) **Maşhaddın Ṭahrān sarı ʿazīmat āhengin tüzgeni ve Baba Ḫan Şāhnıñ** (10) **āḫırat ʿuḳūbat-gāhıġa rıḥlat körgüzgeni ve ʿAbbās Mīrzānıñ Ṭahrāndın murācaʿat ḳılıp** (11) **yana Maşhad ḳorġanıġa yétgeni ve anıñ ḥayātı şaharıġa acal-ı mavʿūd türk-tāzı yétip atası izidin** (12) **cahannam tengnāsıġa kétgeni ve Muḥammad Mīrzānıñ Ṭahrān taḫtıġa culūs ḳılıp ıstıḳlāl** (13) **kösin urġanı ve Ḳahramān Mīrzānıñ Maşhad hukūmatıda mütemekkin bolup olturġanı**

(14) Bu dāstān-ı taʿaccub-afzā daḳāyıḳınıñ tarcamānı, ve bu vāḳıʿa-ı ḥayrat-numā ḥaḳāyıḳı- (15) nıñ ḳıṣṣa-ḫ(v)ānı aʿnī ḫāma-ı balāġat-ṣarīr mundaḳ şād-kāmlıġ bile nāla u nafīr ḳılur (16) kim çun Muḥammad Mīrzā ve Ḳahramān Mīrzā Herātdın bī-nayl-ı murād ḳaytıp nıhāyatsız (17) uyat bile Meşhedge bardılar. Bu aḥvāl ḫılālıda Baba Ḫan Şāhnıñ maraż-ı mavt **[165b]** (1) u muʿarrıż-ı favtda érkenin ʿAbbās Mīrzā munhīlar ıḫbārı bile maʿlūm ḳılıp Ḳahramān (2) atlıġ oġlını Maşhad taḫtıda olturtup ve ol vılāyat-ı mutavaṭṭın u fuḳarāsınıñ (3) ʿınān-ı ıḫtıyārın anıñ dast-ı ıḳtıdārıġa tapşurup ḳalʿa muḥāfaẓatı ıḫtıyāṭı (4) üçün naṣīḥat u vaṣıyyat ḳılurda mubālaġalar körgüzdiler. Ve özi Muḥammad Mīrzā dégen (5) oġlı bile Ṭahrān sarı ʿazīmat-andāz, ve Baba Ḫan mulāzamatıdın sar-afrāz boldılar. Ve bir néççe (6) muddatdın soñ Baba Ḫan Şāh dunyā ḥasrat-ḫānasıdın yüz navʿ alam ve miñ türlüg ġam bile ḳadam (7) tartıp kām-nā-kām āḫırat kāşānasıda ārām tutdı. Ve ʿAbbās Mīrzā atası (8) vaṣıyyatınıñ muḳtażāsı bile Muḥammad Mīrzānı Ṭahrānda ḳoyup özi cān-ı havl-ı cān u şıtāb-ı (9) bī-pāyān bile Ṭahrāndın çıḳıp ahl-ı Islām ḳaṣdın ıltızām ḳılıp yüz navʿ taraddud u taṣdīʿ (10) bile Ḫurāsān sarı ʿāzım bolup Maşhadġa kéldi. Ve nıyyatı bu érdi kim zor-dast bile (11) Musulmānlarnı Ḫurāsān memālikidin nā-būd, ve dīn-ı Islām marāsımın mafḳūd ḳılġay. Anıñ (12) bu nıyyatı öz nafsıġa ʿavd étip melik-i vadūd ʿınāyatıdın aña acal-ı mavʿūd yétip bunyān tamannāsı (13) nā-umīdlıġ saylı bile vīrān bolup atası izidin cahannam

zındānıġa merg yegrenin (14) minip şıtābān boldı. Çun Baba Ḫan Şāh -kim Yılan yılı taʾrīḫ-ı Hıcrıyya miñ iki yüz (15) on ikide ḥukūmat sarīrıġa culūs ḳılıp érdi- Yılḳı yılı sana miñ iki yüz (16) éllikde cahān ʿışrat-gāhıdın köz yumup ʿadam kişverin ārām-gāh étti. Otuz sékiz yıl (17) muddatı Īrān memāliki aṭrāfıda maẕhab-ı nā-ḥaḳ aḥkāmıġa ʿāmıl bolup özge maẕhabnı [166a] (1) öz ḫayālıġa bi'l-küll bāṭıl ıʿtıḳād ḳıldı. Bu cıhatdın anıñ vafātıġa munşī-ı faṣāḥat-ınşā Damulla (2) Mīrzā Masīḥā:

حاکم مذهب ناحق زیپی جاه بمرد

Mışraʿın taʾrīḫ tapıp durur. Çun ʿAbbās Mīrzā (3) Maşhadda vafāt taptı. Baba Ḫannıñ umarā u erkān-ı davlatı ıttıfāḳ ḳılıp Muḥammad Mīrzānı (4) Ṭahrānda pād-şāhlıḳ taḫtıġa mindürüp Ḳahramān Mīrzānı Maşhad mülkige ḥukm-rān (5) ḳıldılar. Ve Baba Ḫannıñ özge avlādın ḥukūmat ve ṣāḥıb-ıḫtıyārlıḳ (6) davlatıdın maḥrūm u navmīd éttiler. Çun Ḳahramān Mīrzā Maşhad taḫtıġa davlat raḫtın (7) töşep ıstıḳlāl bile culūs ḳıldı. Ve ıḳbāl-ı şāhdın özige maʾnūs taptı. Ḥażrat-ı sulṭān-ı (8) bıhışt-nışānnıñ şikūh-ı saṭvat u sutūh-ı ṣadmatıdın andīşamand u hırās-payvand (9) bolup erkān-ı davlatınıñ ıttıfāḳı bile Saraḫs usarāsınıñ ekşerin yiberdi. Ve bir néçesin (10) baʿżı mulāhaẓalar üçün saḳladı. Ve Mengli ʿAlī Sar-dār -kim şayḫu'l-Islām bile çapavulçılay Maşhad (11) üstige barġan sarıyyadın tüşüp ḳalıp usārat ḳaydıda muḳayyad, ve ʿuḳūbat zancīrıda muşayyad (12) érdi- anı zındāndın çıḳarıp ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūrnıñ ḫāṭırı rıʿāyası üçün (13) aña yüz türlüg ʿuẕrlar ḳılıp özinıñ maḫṣūṣ u muʿtamad kişileridin taflīsı Muḥammad Ḥusayn (14) Bégni ḳoşup dar-gāh-ı ʿālam-panāh āstān-boslıḳıġa yiberdi. Ve ıltımās ḳılıp dédi (15) kim: "Eger ol ḥażrat mıhrbānlıġ körgüzüp Saraḫs usarāsınıñ ḳalġanı bile (16) Islām ahlıġa tüşgen sar-bāzlarnı muvāzana ḳılsalar ʿınāyatlarıdın bahra-bar-dār, (17) ve ḳıyāmatġa tégrü mınnat-vār bolġumız durur." Çun élçi ʿataba-ı gerdūn-martaba [166b] (1) cabīn-sālıḳıġa muşarraf bolup Ḳahramān Mīrzānıñ körgüzgen ıltımās u ıltıcāsın (2) navvāb-ı davlat-maʾāb vasāṭatı bile masāmıʿ-ı aʿlāġa yétkürdi. Ve ol ıltımās ḥażrat-ı pād-şāh-ı (3) raḥmat-dast-gāhnıñ ḫāṭır-ı daryā muḳāṭırıġa maḳbūl u mustaḥsan tüşmey dédi kim: "Biz hanūzġaça banda bérip (4) ḥur satġun alġan érmesmiz. Eger fī-nafsu'l-amr dost u havādārlıġ vaʿdasıġa (5) ṣādıḳ, ve bizniñ bile her navʿ işde muvāfıḳ bolsa Saraḫs usarāsıdın kişi saḳlamay (6) küllen yibersün, tā kim ʿınāyatımız nıʿmātıdın laẕẕatmand, ve ḥımāyatımız aşarātıdın farāġat-payvand bolġay (7) yoḳsa her né-kim aldıġa yazılmış durur. Ẓuhūr közgüside çahra körgüzgüsi-durur." dép kélgen (8) élçige cavāb bérdi. Ve dar-bār-ı felek-mıḳdār ʿākifleridin söz rumūzıġa vāḳıf Uyşun (9) ʿAvaż Yüz-başını meẕkūr élçige ḳoşup

ʿınāyat-nāma bile ırsāl ḳıldı. Çun ʿAvaż Yüz-başı (10) bir néççe muddat manāzıl-ı mütekeşşireni ḳaṭʿ étip Meşhedge barıp safārat yosunıda tapşurulġan (11) sözlerni Ḳahramān Mīrzānıñ allıda bī-kem ü kāst rāstlıġ lısānı bile taḳrīr ḳıldı. Ve Ḳahramān Mīrzā (12) kim ʿamekileri muḫālafatı ġavġāsınıñ ınʿıdāmı, ve aḳası davlatınıñ ıntıẓāmı üçün saʿy (13) u köşiş umūrınıñ sar-ancāmıġa maşġūl érdi. Parīşān-ḫāṭırlıḳ bile ahl-ı ʿaḳl (14) alıda pasand tüşgü dék maʿḳūl söz tapa almay ḥaddın zıyāda ʿuẕrlar ḳılıp ʿAvaż Yüz- (15) başını ḳaytardı. Ve meẕkūr Yüz-başı Ḥażrat-ı Imām Rıżā ʿalayhi ālāfu't-taḥıyyat ve'ş-şanānıñ āstān-ı (16) ḳudsī-nışānası zıyāratı şarafıġa ıstısʿād tapıp ve ol davlat saʿādatı fuyūżātıdın bahramand u sar-buland bolup Ḫ[v]ārızm (17) sarı ʿazīmat körgüzdi. Ve sahl-ı furṣatda dar-gāh-ı sıdra-cāy-gāh mulāzamatıġa muşarraf bolup éşitgen sözin bir bir **[167a]** (1) ötkerdi. Hem'ol yıl yaʿnī Yılḳı yılı sana miñ iki yüz éllikde Şah-zāda Abu'l-ḳāsım (2) valad-ı Şah-zāda-ı Fīrūz kim Aḥmad Şāh Kābilī afsarınıñ laʿl-ı sīr-ābı ve Afāġına ṭāyıfasınıñ (3) durr-ı nā-yābı érdi. Néççe muddat érdi kim zamān-ı nā-sāzlıḳı ve davrān-ı afsūn-ṭırāzlıḳı taḳāżāsıdın (4) Ḳızılbaş muvāfaḳatınıñ dıl-bastası, ve ol gürūh-ı bad-maʿāş mulāzamatınıñ payvastası (5) érdi. Téñri-taʿālā tavfīḳı aña rah-numā bolup ahl-ı ırtıdād suḥbatınıñ şaḳāvatıdın[62] ıḥtırāz körgüzüp (6) ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūrnıñ ẓıll-ı davlatıġa panāh istep kéldi. Ve ol ḥażratnıñ (7) ʿavāṭıf-ı bī-girānıdın şādmān u kām-rānlıġ ḥāṣıl ḳılıp camīʿ mutaʿallıḳāt u mansūbātı bile (8) ol ḥażratnıñ ḳaṣr-ı davlatıda mütemekkin, ve barça taşvīşāt u taşdīʿātdın muṭmaʾın boldı. (9) Ve ol soñraḳ vafāt tapıp ḥālā anıñ avlād u atbāʿı dağı ʿınāyāt-ı ḫusravāna u marsūmāt-ı (10) pād-şāhānadın bahramand u ḥalāvat-payvand bolup pād-şāhāna zında-gānlıġ ḳılurlar. Ve hem'ol yıl (11) vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr u amīr-ı bī-naẓīr, muʿallā-mekān, Āṣaf-nışān, ṣadāḳat-āyīn, muġīṯu'l-mıllat ve'd-dīn (12) amīnu'd-davlat ve'd-dīnā Muḥammad Rıżā Ḳuş-Bégi [63]والله يدعوا الى دار السّلام kerīmesiniñ nıdā-yı cān-farāsın (13) sāmıʿa-ı ḳabūl bile masmūʿ étip ʿālam tengnāsıdın cannat-fażāsıġa rıḥlat körgüzdi. (14) Ve anıñ valad-ı arşadı Ata Murād Bég ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfıratnıñ kerem-i bī-girānıdın atası ornıġa (15) vazārat manṣabıġa manṣūb boldı. Ve amārat-panāh, ʿızzat-dast-gāh Süyün Biy dağı hem'ol yıl vafāt taptı. Ve anıñ ornıġa (16) amcad avlādı Seyyid Naẓar Bég ıltıfāt-ı ḫusravānadın biylik ʿamalı bile sar-afrāz, ve öz aşbāhıdın mumtāz boldı.

---

[62] Metinde شقادت şeklindedir

[63] "…Ve Allâh esenlik yurduna çağırmadadır." (Kur'ân 10/25)

Ḳıṭʿa

(17) Zıhī şahan-şah-ı daryā ʿaṭā ki luṭf çaġı
Sar-ā-sar ʿālam élin vāṣıl-ı murād étti
Yayıp cahānġa ḳuyaş dék şuʿāʿ marḥamatın
[167b] (1) Kerem bile hem ölük hem tirikni şād étti
Cahān sucancalıdın maḥv étip küdüret-i ġam
(2) Ulusġa ṣāf ṭarab maylını zıyād étti

Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı ve Ḫudāyār Biy ve Beki Yüz-başı- (3) **nıñ Ḫurāsān küffārıġa çapavul urġanı ve Göklen ḫalḳı dar-gāh-ı ʿālam-panāhġa kélip Ḳarlı** (4) **Yüz-başını özlerige amīr-ı leşker ḳılıp alıp kétgeni**

Çun ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr (5) hem'ol yıl yaʿnī Yılḳı yılı ġazāt ṣavābı taḥṣīlın ırāda ḳılıp ol ṣavāb ḥuṣūlı üçün öz (6) ṭarafıdın hızabr-nışān sar-kerdelerdin Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı ve Ḫudāyār Biy ve Beki Yüz-başını (7) Yomut ve Göklen ve Yemreli çérigi bile Ḫurāsān küffārı çapavulıġa ırsāl ḳıldı. (8) Maʾmūrlar farmān mūcıbı bile barḳ-ı ḫāṭıf dék ʿāzım bolup Orta ḳuduḳ (9) üstidin güẕer ḳılıp sayl yañlıġ taġ dar-bandlarıdın ravān bolup Bojnurd (10) ḳalʿasınıñ atrāfıġa ḳażā-yı āsmānī miṣillik dāḫıl bolup bī-nıhāyat olca u esīr dast-ı (11) taṣarruflarıġa kirgüzüp murācaʿat ḳılıp Ḳarı Ḳalʿada Göklen ḫalḳı arasıdın yürdiler. (12) Ve Göklen camāʿasınıñ dağı Yaḫşı Mergen başlıġ gedāları ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūrdın özlerige (13) ḥākim ve sar-ʿasker ıltımās ḳılmaḳ üçün alarġa ḳoşulup ʿāzım boldılar. Ve néççe kün ḳaṭʿ-ı (14) masāfat ḳılıp dar-gāh-ı ʿālam-panāh mulāzamatıġa kélip muddaʿāsın ʿarż ḳıldılar. Ol ḥażrat (15) alarnıñ ıltımāsın mabẕūl tutup āstān-ı davlat-nışān ḫuddāmıdın Ḳarlı Yüz-başını (16) ḥākim ḳılıp bérdi. Ve alar şādlıġ ve ḫursandlıġlar bile Ḳarlı Yüz-başını alıp Ḳarı (17) Ḳalʿaġa ʿazīmat körgüzdiler.

Ḥażrat-ı şahan-şāh-ı cannat-cāy-gāhnıñ ikilençi martaba [168a] (1) **toy-ı ʿaẕīm u sūr-ı pur-surūr murattab ḳılıp ıḥsān-ı nā-maḳdūr bile cahān ḫalāyıḳın maḥẕūẕ u masrūr ḳılġanı**

(2) Çun ol ḥażrat davlat-ı ḫudā-dād u ıḳbāl-ı felek-bunyād muʿāvanatı bile aṭrāfdaġı aʿdā (3) şikūhın past, ve ḫuşamā-yı zabar-dastnı zīr-dast ḳılıp memleket nıẕāmı sar-ancāmıdın (4) fārıġ-bāl bolup fuḳarā u raʿāyānı sāya-ı davlatıda āsūda-ḥāl ḳıldı. Ve bu davlat-ı ʿuẕamā şükrānesi (5) üçün genc saçmaḳġa bahāna tilep kiçik şah-zādalarġa sunnat işin ʿarż ḳılġalı (6) toy bérmekni özige farż bilip ʿālam ʿālam asbāb yıġnap sana miñ iki yüz éllik birde (7) Ḳoy yılı caşn-ı ʿaẕīm u sūr-ı faḫīm murattab

ḳıldurup durur kim taʿrīfıdın tiller keñ, (8) maḳāl u tavṣīfıdın ḳalamlar tili lāl durur. Lā-caram toy-nāma kim faḳīr hem'ol toy (9) mavrıdıda ba-ḳadr-ı ḥāl naẓm silkige çékip érdim. Aña iktifā ḳılıp ḳalam-ı maʿānī-raḳam bu yérde (10) ṣabt ḳılġusı-durur.

Toy-nāma

Ey sāḳī-ı mah-vaş u gül-andām
Şīrīn-lab u dıl-bar u dıl- (11) ārām
Güller açıban yaruḳ yüziñdin
Durlar saçıban çüçük söziñdin
Kél (12) bazmım ara nışīman eyle
Gülşen ḳıl anı[64] u maḫzan eyle
Ruḫ-sārıña közni eyle ḥayrān
Güftārıña cānnı (13) eyle ḳurbān
Cān bér tenime tabassumıñdın
Lāl eyle tilim tekellümiñdin
Eylep keremiñ zamān (14) zamān köp
Luṭf u şıyamıñ dağı ʿıyān köp
Yüz zīnat u yüz ṭırāz birle
Miñ şīva u (15) ġunc u nāz birle
Toyāna ayaġlar[ın] maña tut
Gül-reng şarāb ile tola tut
Tā tüşsün (16) alarnı eylegeç nūş
Daryā-yı ṭabīʿatım ara cūş
Lavnı bile köz munavvar olsun
ʿIṭrı bile (17) cān muʿaṭṭar olsun
Kevṣer suyı-dék ṣafāsı birle
Kün lamʿası-dék żıyāsı birle
Bolup tar u [168b] (1) tāza rūḥ her dam
Köñlümge yétip futūḥ her dam
Mastāna tüzüp ḳılay ʿalālā
Toy (2) ahlıġa körgüzey tamāşā
Yaʿnī ki alıp ḳolumġa ḫāma
Ṣabt eyleyin öyle toy-nāma

[64] Metinde ﺁ ی şeklindedir.

Kim ṣanʿatı (3) bī-naẓīr tüşgey
ʿAḳl ahlı dıl-paẕīr tüşgey
Tā tüzmek üçün Ḫudā-yı kādır
Öz cılva-ı ḥusnıġa maẓāhır
(4) Yoḳdın ḳılıban cahānnı paydā
Aşyānı hem eyledi huvaydā
Kök ṭāḳını bas rafīʿ ḳıldı
(5) Yér ṣaḥnını hem vasīʿ ḳıldı
Luṭf u keremi bile sar-ā-pā
Tuttı banī-Ādam anda maʾvā
(6) Ol ḫayl kézip cahānnı her yan
Her manzıl u her mekānnı her yan
Kişverler étip bınā sar-ā-sar
(7) Ḳorġan tüzetip yana sar-ā-sar
Her kişver ara bolup biri şāh
Her ḳorġan ara tapıp biri cāh
(8) Biri ḳılıban ʿadālat-āyīn
Öz mülkini étti ravża-tazyīn
Birisi ḳılıp suḫānı pīşa
(9) Şād andın olup ulus hamīşa
Eylep biri rasm-ı cavr bunyād
Kökdin aña yétti daġı bī-dād
(10) Biri ḳılıban kerem bile sūr
Ḫalḳ andın olup mudām-ı masrūr
Birisi içip naşāṭ cāmın
(11) Davlat bile tapdı barça kāmın
Her birisi bir nıẓām birle
Her biri bir özge kām birle
Şahlıġ (12) yosunını fāş ḳıldı
Bir néççe zamān maʿāş ḳıldı
Ger birisi kös-i rıḥlat urdı
(13) Yüz şahr-ı ʿadam sarı évürdi
Bolup yana biri masnad-ārā

Bir rasmnı ḳıldı āşikārā
(14) Ger ol dağı terk-i şahlıḳ étti
Sar-manzıl bāḳī içre yétti
Aldı yana biri tāc ile taḫt
(15) Eylep aña rah-numāylıḳ baḫt
Ol bolġaç ʿadam ḥaram-güzīni
Boldı yana biri cāy-nışīnı
Ger şahr-ı fanāġa (16) biri kétdi
Şahlıḳ yana birisıġa yétti
ʿAdl étse biri ḳılıp biri cavr
Her birige özgeçe (17) édi ṭavr
Tā tapdı vucūd barça ʿālam
ʿĀlam ara kéldi ḫayl-ı ādam
Bu rasm cahānda mustamırdur
[169a] (1) ʿĀlam éli içre muntaşırdur
Bu rasm bile ʿadaddın afzūn
Ötdi yıl ve ay ḥaddın afzūn
(2) Ḫoş-sāʿat u ḫoş-zamān içinde
Ḫoş-kişver ḫoş-mekān içinde
Bir şāhġa yāvar oldı davlat
(3) Tadrīc bile yétüşti navbat
Ḳay şah ki şah-ı cahān-küşā ol
Ḫaşm ahlıġa sāfiku'd-dımā ol
Ḫūrşīd- (4) külāh çarḫ-ı evreng
Macmūʿa-ı ʿılm u kān-ı ferheng
Davrān éli içre ḥukm-rāndur
Her ḥukmı ḳażā kibi (5) ravāndur
Allıda felek-şükūh ḫanlar
ʿAcz içre gedā-yı nā-tuvānlar
Tün kün éşigin ḳılıp maḳāmı
(6) Davlat bile baḫt iki ġulāmı
Ḳuvvat-dıh-ı şarʿ-ı Muṣṭafādur

Māḥī[65]-ı maẕāhıb-ı ḫaṭādur
(7) Ṣıddīḳ-dıl u ʿUmar-ʿadālat
ʿUṯmān-adab u ʿAlī-şacāʿat
Ḥikmetde Sikender-i zamāna
Ḳuvvatda (8) ġażanfar-ı yegāne
ʿAdlı bile bir yüzi sar-ā-sar
Nuzhatda bihiştge bar-ā-bar
Ḳahrı otı çun-ki boldı mavcūd
(9) Küfr ahlıġa ḫırman oldı nā-būd
Luṭf ile ḳılur çaġı saḫāvat
Ḥātamġa yétürgüsi ḫacālat
(10) Tapıp keremi bile navālar
Şahlarġa baş égmedi gedālar
Baẕlı bile şād ʿālam ahlı
ʿĀlam éli (11) yoḳ ki ādam ahlı
Almay kişi bahra ḳalmay andın
Ḳalmay kişi bahra almay andın
Farruḫ atı (12) dahr ara sar-ā-sar
Allāh Ḳulı şah-ı muẕaffar
Ḫuṭba ara zīb zīnat andın
Ṭıllāġa bahā u ḳıymat andın
(13) Andın boluban ʿazīz Ḫātam
Yanıda nadīm érür dam-ā-dam
Andın çu tapıp şaraf-nışānlar
(14) Başı üze tāc ḳıldı ḫanlar
Ẕātı daġı luṭf manbaʿıdur
Bal cūd ḳuyaşı maṭlaʿıdur
(15) ʿIzz u şaraf u keremġa maẕhar
ʿIlm u adab u ḥayāġa maṣdar
Tün kün kerem eylemek işidür
Bu iş (16) heme ʿumr varzişidür
Baẕl étgeli tapsa bir bahāna

[65] Metinde ماحّیşeklindedir.

Él başıġa saçġusı ḫazāna
Bu navʿ (17) şah-ı kerem-nışānġa
ʿĀlam éli içre ḥukm-rānġa
Ḥaḳ bérmiş édi néççe oġullar
[169b] (1) Davlat çamanıda tāza güller
Her biri édi farīd-āfāk
Her birisi mıṣldın édi ṭāk
Biri (2) gül-i gülşen-i laṭāfat
Biri durr-ı maḫzan-ı şarāfat
Biri adab avcı üzre aḫtar
Biri ṣadaf-ı (3) ḥayāda gevher
Biri çaman-ı kerem taẕarvı
Bāġ-ı şıyam içre biri sarvı
Barı adab u ḥayāġa macmaʿ
(4) Barı kerem u saḫāġa manbaʿ
Barıda kemāl-i ʿaḳl ẓāhır
Barıda zekā u fahm bāhır
Çun şāh körüp (5) bular kemālın
Nevreslik içide ıʿtıdālın
Iẓhār étiben basī ʿınāyat
Cazm étti barıġa (6) ḳılsa sunnat
Hem istedi ol şah-ı kerem-ḫūy
Bérmekni cahānda bir uluġ toy
Saçmaḳġa (7) kerem bile ḫazāna
Dédi ʿacab oldı bir bahāna
Şādāndın olup ḥazīn u ġam-gīn
Toysun (8) barı bī-navā u miskīn
Yoḳ yoḳ ki cahān içide şahlar
Şah yalġuz émes barı sıpahlar
(9) Baẕlım bile ʿayş u ʿışrat étsün
Luṭfım bile maḳṣadıġa yétsün
Bir kün boluban çu maḥfal-ārāy
(10) Bu sözni dédi şah-ı nikū-rāy

Bu sözni éşitgeç ahl-ı maḥram
Boldı barı şādmān u ḫurram
Dédiler (11) açıp duʿā sarı ḳol
Davrān ara tā abad amān bol
Davlat saña tāc-ı tārek olsun
(12) Bu fikr daġı mübārek olsun
Ol yérde bar érdi üç sar-afrāz
Şah ḫıẕmatıda amīn u mumtāz
(13) Cān şah yolıda nıṯār ḳılġan
Cısm éşigide ġubār ḳılġan
Birisi édi vazīr-ı aʿẓam
Davrān (14) ara mehter-i mükerrem
Yana biri hem bar érdi dastūr
Ḳuş-bégilik ısmı birle maşhūr
Dīvān (15) Bégi érdi biri anıñ
Yoḳ ʿālam ara naẓīrı anıñ
Dédi bu üçevge şāh baḳıp
(16) Marham barı yarasıġa yaḳıp
Toy işlerni durust eyleñ
Bu amrda özni çust eyleñ
(17) Eyleñ ne kereklik olsa paydā
Asbāb ḥavāyıcın muhayyā
Bu sözni alar çöküş ḳıldı
Maḳṣūd ne érkenini **[170a]** (1) bildi
Yér öpüben eyleben duʿālar
Ḳulluḳ ḳılıp aytıban ṯanālar
Şah maclısıdın çıḳıp barı (2) bat
Bu amrda körgüzüp mubāhāt
Her biri bolup bir işge cāzım
Her biri bir amr sarı ʿāzım
(3) Tınmay néçe vaḳt ṣubh ile şām
Almay biri bir dam içre ārām
Bu toy ara ne érse dar-kār

(4) Ḳıldılar anıñ barını ṭayyār
Asbāb yıġıldı bī-nıhāyat
Acnāsġa hem yoḳ érdi (5) ġāyat
Kīmḫā u ḥarīr u ḫazz u dībā
Cān pardası-dék barısı zībā
Zar-baft-ı şamīn u aṭlas-ı ṣāf
(6) ʿĀlam ara toldı Ḳāf-tā-Ḳāf
Atlar yıġılıp yér oldı sengīn
Topçaḳ ʿArabī barısı rengīn
(7) Hayʾatda barı felekge mānand
Surʿatda şahābġa salıp band
Her biri üze éger muraṣṣaʿ
(8) Yāḳūt ile laʿldın mulammaʿ
Zīn üstide ġāşıya ṭılādın
Ġāşıyada[66] ḥāşıya ṭılādın
(9) Barça yügen u lıcāmı altun
Barı toḳa u sıtāmı altun
Zar barça ḳoyuşḳun u üzengü
(10) Sīmīn heme térlik u tépengü
Ḫancar ükülüp ḥısāb [u] sansız
Yétgeç tüşürüp kişini cānsız
(11) Dasta barısıġa yaşm u dandān
Zīnat bérilip dur ile her yan
Camʿ oldı bürünç néççe ḫar-vār
(12) Vaṣf étmek anı érür aña ʿār
Yaġ ile tolup néçe uluġ ḫum
Her ḫum içide felek ḫumı küm
(13) Māl öyle yıġıldı köp soḳumġa
Sıġmay barı daşt u taġ u ḳumġa
Téve bile yabu ḥaddın afzūn
(14) Ḳoy birle ḳuzı ʿadaddın afzūn
Vaṣfın yaza almaġay biriniñ

[66] Metinde عاشيه şeklindedir.

Yüz ʿumr ḳalam-zan olsa yüz miñ
(15) Hem bu yıl ara şah-ı felek-cāh
Iḳbāl u saʿādat avcıda māh
Ḥavlı yasatıp vasīʿ u ʿālī
(16) Bir mavzıʿ ara felek mıṣālı
At aña él içre Serçelidür
Macmūʿ ḳurānıñ afżalıdur
(17) Ol ḳaryada bu bınā-yı dıl-keş
Cannat ara köşkdin érür ḫoş
Her küngüri çarḫġa çékip baş
[170b] (1) Ancam közi içre toldurup yaş
Dīvārıġa ḳuş ki ḳonmaḳ ister
Uçsa çıḳa almaġay talıp par
(2) Ṣaḥnı kerem ahlı köñlü dék kéñ
Bal vusʿat ara cahān bile téñ
Her bir üyi ol-ḳadar muzayyan
(3) Kim vaṣfıda yüz til olġay elken
Kök sarıġa baş çékip her ayvān
Sındı felek üzre (4) şān-ı keyvān
Andām ara her sutūn zībā
Ṭūbā kibi érdi cılva-ārā
Ayvānlar içide her sutūn taş
(5) Āyīna kibi ṣafā ḳılıp fāş
Hem ḳaṣr u fażāsı ḫoş havādur
Hem āb havāsı cān-fazādur
(6) Bu ṭarḥ-ı vasīʿ u dıl-küşāġa
Fırdavs kibi ṭarab-fażāġa
Camʿ eylediler barı némeni
(7) At u sar-u-pāy [u] aṭʿımanı
Şah aldıġa barça kéldiler bat
Dédiler ayā şah-ı nikū-ẕāt
(8) Toy işlerin eyledük muhayyā
Amr émdi ne bolġusıdur āyā

Şād andın olup basī şahdın
(9) Her sarı ḫabarçı étti taʿyīn
Iẓhār étiben basī ʿınāyat
Her mülk élin étti toyġa daʿvat
(10) Né ḳaldı Ḫoḳand u né Buḫārā
Né ḳaldı Cuhūd u né Naṣārā
Barça tümenāt u bāḫtar hem
Ḳarşı u (11) Ġuzār u Kāşġar hem
Marv ahlı u hem Ḥerāt ahlı
Maşhad éli hem Kelāt ahlı
Né Rūm (12) éli ḳaldı né Ḫurāsān
Né küfr éli ḳaldı né Musulmān
Maşrıḳda barı dıyār ḳalmay
Maġrıb (13) sarı bir ḥışār ḳalmay
Arḳada Ḳazaḳ u Rus éli hem
Ḳıblada barı Macūs éli hem
(14) Çun kim él éşitdi bu ḫabarnı
Bu mujda-ı marḥamat-aṣarnı
Boldı barı kişver ahlı cāzım
Bu toy (15) sarı bolurġa ʿāzım
ʿAzm eyledi ḫalḳ tört yandın
Yıġnaldı ulus bu kéñ cahāndın
(16) Kéldi barı yazı u yabanlıġ
Ḳalmay kişi ʿālam içre cānlıġ
Her memleket içre şāhlar hem
(17) Ḫāḳān-ı cahān-panāhlar hem
Tartıġ bile kéldi bī-nıhāyat
Körmekge ʿaṭā bile ʿınāyat
[171a] (1) Ol-navʿ yıġıldılar sar-ā-sar
Göyā ki ẓuhūr ḳıldı maḥşar
Yér cısmı ara tüşüp tazalzul
Bīm oşbu ki (2) tapġusı taḫalḫul
Çun barça amīr u barı sar-ḫayl

Her biri ḳılıp birevi sarı mayl
Ḳolġa alıban naşāṭ (3) cāmın
Taptı faraḥ u murād u kāmın
Özge él olup dağı néçe ḳoş
ʿIşrat mayıdın bolurġa sar-ḫoş
(4) Bir néççe tikip buland-ḫayma
Bir néççe felek-mıṣāl ḫar-geh
Bu toy ara barça kāmın almay
Bu ʿālam içide (5) kimse ḳalmay
Taptılar ulus barı murādın
Bérdi heme bazm-ı ʿayş u dādın
Her kün yana (6) ol şah-ı felek-cāh
Baẕl eyle kerem sıpıhrıda māh
Barça ʿulamā-yı bā-ʿamalġa
Barça bég-i āsumān maḥalġa
(7) Iẓhār étiben basī ʿınāyat
Ḫāṣṣa ḳılıban uluġ żıyāfat
Ündetti maḳām-ı bā-ṣafāġa
(8) Ayvān-ı rafīʿ-ı dıl-küşāġa
Barça umarā-yı ṣāḥıbu'ṣ-ṣadr
Barı ʿulamā-yı kāmilu'l-ḳadr
Kélip heme (9) boldı maclıs-ārāy
Her biri öz ornıda tutup cāy
Bir sarıda ṣaf tutup sıpāhī
(10) Iẓhār étiben rusūm-ı şāhī
Bir yan ʿulamā bile afāżıl
Olturdı sıpāhġa muḳābıl
Fāżıllar (11) ara barısı afżal
Kāmiller ara barısı ekmel
Keyfiyyet-i ḥāl eyle birige
Ḫāṣıyyat-ı ḳāl eyle birige
(12) Maʿlūm-ı daḳāyıḳ-ı ḥaḳāyıḳ
Mafhūm-ı ḥaḳāyıḳ-ı daḳāyıḳ

Her dam oḳuban birisi tafsīr
Eylep biri (13) bir dam içre taḳrīr
Ḫatm oldı birisige daḳāya(?)
Birisiġa yād olup hıdāya
Roşān birisige (14) ʿılm-ı tavżīḥ
Mafhūm birige fahm-ı talvīḥ
Ḥikmet yüzi birige açuḳdur
Mişkāt birisige yaruḳ- (15) dur
Mūcaz ḳılıban biri muṭavval
Hem ʿuḳda-ı muḫtaṣar ḳılıp ḥal
Bir ʿılm-ı kelām élige fāyıḳ
(16) Manṭıḳ aradur birisi nāṭıḳ
Naḥv içre kélip birisi māhır
Birisige ʿılm-ı ṣarf ẓāhır
Biri (17) çıḳıp ortaġa ḳılıp baḥṯ
Tadḳīḳ ile her ne kim bilip baḥṯ
Birisi çıḳıp bérip cavābın
[171b] (1) Bāḥıṯ sarı ʿaṭf étip ḫıṭābın
Birisi cadal bile tekellüm
Ḳılsa biri dédi lā-nusallım
(2) Birisi naʿam birisi lā dép
Birisi lam u biri balā dép
Ḳılsa biri cahd ile cadallar
Eylep (3) biri radd ile badallar
Çun baḥṯ-ı cadal tamām boldı
Ḥāṣıl barı élge kām boldı
(4) Farrāşlar oluban sebük-ḫīz
Surʿat ara barḳdın bolup tīz
Yaydılar él (5) ileyige ḫ(v)ānlar
Ḫ(v)ānlar üze bī-ḥısāb nanlar
Tartıldı ṭaʿām néççe alvān
Yüz (6) ʿaḳl bolup birige ḥayrān
Maclıs ara toluban raşālā

Teñ eyledi ṣaḥnnı murabbā
Él allıda (7) ḳand olup ʿadadsız
Nuḳl u şeker u nabāt ḥadsız
Vaṣfını barınıñ eylese til
Yapuşġusıdur (8) aġız ara bil
Barça alıp ekl ü şurbdın kām
Tapġaç içip ü yémekdin ārām
(9) Her kün çıḳıban şah-ı ṣaf-ārā
Raġbat bile körgeli tamāşā
Rākib boluban tek-āvarıġa
(10) ʿAzm eyledi at çapar sarıġa
Aṭrāfıda maḥram u mulāzım
Macmūʿ-ı ekābır u aʿāẓım
Ol-yan yürüben (11) gürūh-ı ādam
Ḳıldı aġırı yér arḳasın ḫam
Gerd eyledi tıra bu cahānnı
Yoḳ yoḳ ki (12) bu yéti āsumānnı
Yürdi yana bī-ḥısāb şāṭır
Her biride yüz uṣūl-ı ẓāhır
Zengler barı- (13) nıñ bélide her yan
Her biride naġma néççe alvān
Bu şevket u bu nıẓām birle
Bu dabdaba-ı tamām (14) birle
Şāh u umarā u ḫāṣ ile ʿām
Bir yérde barısı tutdı ārām
Su ḥaddı u ḳum ḳıraġı (15) érdi
Atı Ḳara Köl ayaġı érdi
Ol yérde çaparġa ḫāṣ atlar
Yıġnaldı (16) şıtāb ile sar-ā-sar
Şah luṭf bile dédi barı at
Çapsun ḳılmay taḥammulı bat
(17) Bu amr çu şahdın oldı ṣādır
At çapġuçılar bolup mafāḫır

Atlarını eyleben sebük-ḫīz
[172a] (1) Çapmaḳġa barını kétdiler tīz
Gāhī ġunan u gehī çapıp tay
Saldı ulus içre hūy ile hāy
(2) Geh toplum u geh uluġ bolup tund
Yüz ʿaḳlnı vaṣfıda ḳılıp künd
Gerdūnġa çıḳıp ṣadā-yı ḳayḳu
Çu üstige çu (3) çu üstige çu
Bir ilgeri u biri kéyin dāh
Bu ḥāl sözin néçük démen v[ā]h
Ḳay biri ki (4) kéldi ilgeriraḳ
Ol barıdın avval aldı bayraḳ
Bayraḳ démeyin ḫazīna aldı
(5) Bī-ḥadd [u] ʿadad dafīna aldı
Şah luṭfı bile kéyindegi hem
Inʿām alıp oldı şād u ḫurram
(6) Çun çapıban at tamām boldı
ʿĀlam éli şād-kām boldı
Ol yérde küreş ḳuruldı (7) ol dam
Kéldi heme pahlavān-ı ʿālam
Her birisi bir hızabr yañlıġ
Her birisi şīr-ı babr yañlıġ
(8) Suhrāb biri birisi Bahman
Garşāsb biri birisi Bījan
Birisi çu ḳıldı ʿazm-ı maydān
(9) Yana biri étti cazm-ı maydān
Eflākdın aşurup biri şūr
Yana birisige eyledi (10) zor
İçgürmegi(?) alıban birisi
Ḥubbī Ḳulı salıban birisi
Biri birige ʿamal ḳılıp fāş
(11) Saldı birige birisi yanbaş
Ger birisini birisi yıḳtı

Yér dubdurunı felekge çıḳdı
(12) ʿĀcızlıḳ ile yıḳılsa biri
Çıḳtı yana bir ḳılıp dılīrı
Yıḳġan alıban ʿadadsız ınʿām
Şah (13) luṭfı bile tapıp né-kim kām
Çun kim küreş āḫırıġa yétti
Toy-ḫānaġa şāh ʿazm étti
Bar (14) érdi dağı néçe ʿacāyıb
Ḥad birle ḥısābsız ġarāyıb
Yüz ʿaḳl bolup birige ḥayrān
ʿĀlamnı (15) ḳılıp birisi ḫandān
Andın ḳılayın birini ıẓhār
Ḳurmış édiler buland bir dār
(16) Sıh-pāyası āsumāndın ötgen
İpler dağı keh-keşāndın ötgen
Yana ḳurup érdiler (17) iki sīm
Ḳuş üstidin ötmeyin ḳılıp bīm
Nāzüklik içide tal yañlıġ
[172b] (1) Né tal ki bar ḫayāl yañlıġ
Kélmişler édi bir iki māhır
Dār üzre oyun ḳılurġa ẓāhır
Bir (2) Ḳoḳan u biri Ḳāşgardın
Āgeh édiler barı hunardın
Geh dār üze gāh sīm üzre
(3) Oynarlar umīd u bīm üzre
Geh dār üze boluban sebük-ḫīz
Geh sīm üze yügürgüsi tīz
(4) Geh ilgeri ki kéyinge saçrap
Yüz fan bile taşlar érdi partāb
Gāhī ayaḳıġa ḥuḳḳa bağlap
(5) Sīm üzre yürüp özini çağlap
Geh iki legen alıp çékip ün
Yapıp birige birini (6) vājūn

Sīm üzre ḳoyuban anı çālāk
Üstide oturdı ḳılmayın bāk
(7) Ḳılġaç ḥareket birisi tüşti
Bir sīm üzre ilgeri yürüşti
Gāhī yatıban urup muʿallaḳ
(8) Sīm üzre yana tüşer muṭabbaḳ
Geh sīnasıġa alıp bir ādam
Sīm üzre uṣūl éter dam-ā-dam
(9) Geh ḳoyuban anı sīm üzre
Né sīm ki tār-ı bīm üzre
Körgüzdi néçe fan andın atlap
Tişletti (10) ulusġa sar-ba-sar lab
Gāhī miniben ʿArab ʿAcamġa
Çav saldı ʿArab bile ʿAcamġa
(11) Ḳaysı bir işin çékey bayānġa
Aşup salur biri cahānġa
Naṣb érdi dağı sutūn-ı vālā
(12) Līkin avcı érdi çarḫ-farsā
Néççe yaġaç ile érdi payvand
Üstide édi atanaḳ-ı band
(13) İki kedū alıban bar-ā-bar
İkige salıp iki kebūter
Ḳıldı kedūlarnı ol hunarmand
(14) İki ayaḳıġa ikisin band
Çıḳtı aña ẕū-funūn māhır
Bir bu'l-ʿacab iş ḳılurġa ẓāhır
(15) Çıḳġaç ḳılıban fıġān çékip ün
Farḳ-ı sarı üzre turdı vājūn
Ol-dam köterip (16) iki ayaġın
Birbirige urdı sol u saġın
Sındı kedū u kebūter uçdı
Él külgü- (17) din ölgeli yavuştı
Şah ḳıldı aña anıñ-dék ınʿām

Kim boldı ravā aña barı kām
Bar érdi [173a] (1) yana néçe tamāşā
Yér üstide şorış u ʿalālā
Sāzandalar eyleben yüz āheng
Bāzandalar (2) ortada néçe reng
Birisiniñ élgide naḳḳāra
Yüz naġmalar eylep āşikāra
Élgige birisi (3) alıban daf
Faryād-ı navā ḳılur urup kef
Kökge çıḳıban fıġān-ı sūr-nāy
ʿĀlamnı (4) tutup şadā-yı kerrenāy
Ġıççek ḳılıban fıġān u nāla
Ḥāl ahlını saldı özge ḥāla
(5) Ṭanbūr étiben néçe navālar
Her kimge salıp tümen havālar
Uʿcūba ḥısāb u ḥaddın afzūn
(6) Maḥbūba ḥadd u ʿadaddın afzūn
Sayr eylediler ulus néçe kün
Asbāb-ı (7) ṭarabnı tüzdiler tün
Barça uluġ u kiçik u sar-ā-pā
Kāmıça ḳılıp ḫaṭṭ u tamāşā
Bir néççe alıp ṭaʿāmdın (8) ba-har
Bir néççe şarāb u cāmdın ba-har
Bu toy ara barça kāmın almay
Bir kimse bu kéñ cahānda ḳalmay
(9) Barça ulus oldı şād [u] ḫurram
Ḳalmay kişide tarıġ kibi ġam
Bu toy barı ʿacāyıbınıñ
(10) Bī-ḥadd [u] ʿadad ġarāyıbınıñ
Miñdin biri vasfın étse yüz til
Bolġu dék émes tamām (11) yüz yıl
Barını dey almayın mufaṣṣal
Dédim birer işlerini mucmal

Çun yétti nıhāyatıġa bu toy
(12) Eylep kerem ol şah-ı nikū-ḫūy
ʿĀlam ara barça ʿılm élıġa
Barı fużalā u ḥılm élıġa
Macmūʿ bég öyle (13) bāyġa hem
Şahġa démeyin gedāyġa hem
At mindürüben barıġa sar-keş
(14) Ton kéydürüben barıġa zar-keş
Bérdi néçege ṭılā-kemer hem
Fūṭa néçege tamām zar hem
(15) Aldı néçe āb-dār-ı ḫancar
Dasta zar u hem ġılāfıdur zar
Barça ulus oldı pāy-tā-farḳ
(16) Altun içide ḳuyaş kibi ġarḳ
Şah luṭfı bile ʿınāyatıdın
Inʿām ile ʿām ruḫṣatıdın
Davrān éli maḳṣadıġa yétti
(17) Üylük üyige barısı kétti
Bu toy ki élge ʿām boldı
Mundın heme şād-kām boldı
Taʾrīḫını ʿaḳl ḳuvvatıdın
[173b] (1) Fahm ét ki rasūl hıcratıdın
Tā élge bu toy dast bérdi
Miñ iki yüz éllik ü bir érdi
(2) Sāḳī kétür émdi cām-ı ḳarḳaf
Maṭrab al élikge sen dağı daf
Carʿıññı yétür maẕāḳım (3) içre
Naġmañnı kiyür ḳulaḳım içre
Kim may maña kām u naġma-ı rūd
Bu laḥẓa[67] érür zamān-ı padrūd
Kim toy (4) işi āḫırıġa yétti
Toy ahlı dağı vadāʿım étti

[67] Metinde لحطه şeklindedir.

Men hem tapıban damı farāġat

Mastāna (5) ḳılay ḥaẕẕ u ḥalāvat

Baʿżı vāḳıʿāt ẕikri kim hem'ol sūr-ı pur-surūr u toy-ı ʿışrat-ı vufūr (6) **ınḳıżāsıdın soñ vāḳıʿ boldı. Ol cumladın Ḳarlı Yüz-başınıñ Göklen** (7) **ḫalḳı bile Ḳızılbaş ḫaylıġa ḳıran salġanı**

Çun meẕkūr bolġan toydın avvalraḳ (8) Ḳarrı Ḳalʿada mütemekkin bolup olturġan Gökleniyye ṭāyıfasınıñ Yaḫşı Mergen başlıġ barça ked-ḫudāları (9) tansuḳāt u pīş-keşleri bile kélip ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekānnıñ ʿataba-ı (10) āsmān-martabası cabha-sālıḳıġa muşarraf bolup ol élniñ aḥvālātıġa nıẓām u sar-ancām (11) bérgü dék ve ġazāt ʿazīmatıda peşrevlig ḳılġu dék bir kişi tilediler. Ol-ḫażrat alarġa (12) dar-gāh-ı cahān-panāh mulāzımlarıdın şacāʿat-āṯār u mubārazat-kirdār Ḳarlı Yüz-başını (13) marḥamat ḳılıp ḳoştı. Andaḳ kim yoḳarıda meẕkūr boldı. Çun Ḳarlı Yüz-başı farmān-ı ḳażā- (14) carayān mücıbı bile Göklen ked-ḫudālarıġa ḳoşulup Ḳarı Ḳalʿaġa bardı. Bir néçe kün (15) ıstırāḥat körgüzgendin soñ Göklen leşkeri bile küffār ġāratıġa[68] ʿāzım bolup Bojnurd (16) aṭrāfıdın Sar-ayvān dégen mevżiʿge yéttiler. Ve calādat-ı tamām bile ol ḥavālīdın (17) iki ḳalʿanı alıp köp esīr ü olcaġa mutaṣarrıf bolup ḳaytıp Ḳarı Ḳalʿaġa kélip ārām **[174a]** (1) u ıstırāḥat körgüzdiler. Ve bu ḥāl aṯnāsıda ḫabar éşitdiler kim Ṭahrān ḥākimi Muḥammad Şāh (2) Ḥamza Ḫan atlıġ sar-kerdesin köp yıġın bile Gürgen kenārıda mutavaṭṭın bolup olturġan (3) Gökleniyye ṭavāyıfınıñ üstige yibergen érmiş, tā kim tasalluṭ u taşaddud bile ol-camāʿa- (4) dın zekāt u ḫarāc alġay. Bu ḫabarnı éşitgeç Ḳarlı Yüz-başı başlıġ Göklen çérigi (5) ġayrat-ı tamām u calādat-ı lā-kelām bile atlanıp Ḳızılbaş ḳaṣdıġa ʿāzım boldılar. Manāzıl-ı (6) bī-pāyān u bayābān-ı bī-kerān ḳaṭʿıdın soñ Gürgen daryāsı kenārıda -kim Ḥamza Ḫan Ḳızılbaş (7) çérigi bile kélip tüşüp yaymış érdi- ḳażā-yı mubram u balā-yı muḥkem yañlıġ hayʾat-ı ıctımāʿ (8) bile ḳoyulup Ḥamza Ḫan başlıġ barça Ḳızılbaşnı esīr ü dast-gīr ḳılıp ġanāyım-ı mavfūr (9) u usarā-yı ġayr-ı maḥṣūr bile murācaʿat ḳılıp Ḳarı Ḳalʿaġa kéldiler. Ve Göklen ked-ḫudāları Ḥamza Ḫannı (10) iki toḳuz tuġma bile astān-ı davlat-pāsbān mulāzımlarıġa pīş-keş kéltürdiler. Ve barça (11) bolġan vāḳıʿātnı bir bir taḳrīr ḳıldılar. Ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-külāh alarġa navāzış-ı ḫusravānasıdın (12) bahramand u sar-bülendlik yétkürüp yana mavāṭın u mesākinlarıġa ḳaytardı.

[68] Metinde غازت şeklindedir.

(13) **Ḥażrat-ı şahan-şāh-ı maġfirat-dast-gāhnıñ Ḳarlı Yüz-başınıñ ıltımāsı üçün** (14) **Ḳarı Ḳalʿaġa çérik yibergeni ve baʿżı vāḳıʿa -kim ol navāḥīda rūy bérdi- anıñ ẕikri**

(15) Çun Ḳarlı Yüz-başı éşitti kim Muḥammad Şāh Gökleniyye ṭavāyıfınıñ ḳaṣdı üçün nıhāyatsız sıpāh (16) ve ġāyatsız dast-gāh bile Muḥammad Ḥusayn Ḫan Sar-dār atlıġ sıpah-sālārın buyurġan érmiş. Anıñ izidin (17) özi dağı çıḳġan érmiş. Bu ḫabarnı éşitgendin soñ Ḳarlı Yüz-başı hırāsmand u mustamand bolup **[174b]** (1) dar-gāh-ı felek-ışṭıbāh mulāzımlarıġa ıstımdād u ıstıcāşa ḳılıp kişi yiberdi. Ḳarlı Yüz-başı- (2) nıñ bu ḫabarı masāmıʿ-ı aʿlāġa yétüşgeç ol ḥażrat Özbekiyye sıpah-dārlarıdın ıḫlāṣ-panāh (3) şacāʿat-dast-gāh Ibrāhīm Şaġavul ve Vays Nıyāz Daruġa ve Yüz-başılardın Bég Pūlād (4) Yüz-başı ve Muḥammad Murād Yüz-başı ve Ḫāl-murād Yüz-başı ve Muḥammad Yüz-başı ve Yūsuf Atalıḳnı özlerige (5) tābıʿ nökerleri bile ve Terākime ṭavāyıfıdın Ata Nıyāz Ḫan ve ʿĀdī Vekīlni camīʿ Yemreliyye çérigi bile Ḳarı (6) ḳalʿaġa Ḳarlı Yüz-başınıñ ımdād u kömegige nām-zad ḳıldı. Maʾmūrlar farmān-ı lāzımu'l-ımtınān (7) mūcıbı bile az çaġda nökerlerin camʿ étip surʿat-ı tamām bile ḳadam-farsā-yı masāfat bolup (8) Saraṭān avāyılıda Ḳarlı Yüz-başınıñ ḳaşıġa yéttiler. Bir az muddat ıstırāḥat ḳılıp Ḳarlı (9) Yüz-başı başlıġ ġazāt ırādası bile atlandılar. Ve dabūr yañlıġ surʿat bile taġ dar-bandlarıdın (10) ʿubūr ḳılıp Bojnurd aṭrāfıdın şarşar ḫaylı-dék dāḫıl bolup nucūm yañlıġ hucūm körgüzüp (11) iki ḳalʿasın musaḫḫar ḳılıp él u amvālın esīr ü olca éttiler. Muẓaffar u manṣūr sālım u ġānım muʿāvadat (12) étip taġ dar-bandıġa yéttiler. Kördiler kim Ḳızılbaşdın ḥısābsız çérik (13) kélip hem'ol dar-bandnıñ nışīb [u] fırāzın alıp tüfeng-i raʿd-āhenglerin boynıġa (14) salıp barça asbāb-ı ḥarb bile mükemmel bolup ahl-ı Islām yolıġa muntaẓır bolup turmışlar. (15) Çun Musulmānlar kördiler kim yolların masdūd, ve özge ṭarafdın taraddud ḳılıp yol (16) tapmaḳ ıḥtımālı hem mafḳūd kördiler. Āḫıru'l-amr barça esīr ü olcaların taşlap ıttıfāḳ ḳılıp (17) ġayrat-ı tamām bile atlıġ ve yayaḳ fadāyīvār u barḳ-kirdār dar-band içige yügürdiler. Ve Ḳızılbaş ḫaylı **[175a]** (1) bile andaḳ farḫāş u savaş ḳıldılar kim lāşlar hayʾatıdın taġ namū[d]ār[69]ın fāş, (2) ve ḳandın aḳġan rūdlarġa taġ-ı ḳulla-rāş(?) étip késük başlardın ol rūdlarġa (3) uşaḳ taş hayʾatın ʿıyān ḳıldılar. Ve ḥamalāt-ı dılīrāna u ṣadamāt-ı şīrāna bile küffār (4) çérigin dar-banddın yıraḳ sürüp maşaḳḳat-ı tamām bile ötdiler. Ammā ahl-ı Islāmdın (5) köp at hem'ol dar-bandda żāyıʿ u talaf boldı. Ve dar-banddın çıḳıp āhasta āhasta (6) ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp Ḳarı Ḳalʿaġa kéldiler. Ve Ḳızılbaş çapavulıdın (7) ḫavāṭır tartıp Ḳarı Ḳalʿadın Gökleniyye camāʿasın ahl u aḥşāmı bile köçürüp taġ

[69] Metinde نموار şeklindedir.

étegıġa (8) çıḳıp Aḫal mużāfātıdın Ḳızıl Rıbāt atlıġ mavżıʿġa ḳondurdılar. Ve Ḳarlı Yüz-başı (9) ol él arasıda bolup izidin ımdād u muʿāvanat üçün barġan sıpah-dārlar (10) -kim asāmīsı yoḳarıda meẕkūr bolup érdi- barçasın nökerleri bile Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm sarı (11) ḳaytardı. Çun sıpah-dārlar bir néççe muddat ḳaṭʿ-ı bayābān ḳılıp āstān-ı davlat- (12) nışān mulāzamatı şarafıġa muşarraf bolup körgen vāḳıʿāt u ḥādıṯātnı ḫuddām-ı ḫucasta- (13) farcāmnıñ samʿ-ı şarīflarıġa avvaldın āḫīrġaça bir bir ṣadāḳat tili bile taḳrīr (14) ḳıldılar. Hem'ol yıl yaʿnī Ḳoy yılı sana miñ iki yüz éllik birde ol ḥażratnıñ farmān-ı (15) humāyūnı bile dastūr-ı aʿẓam nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā Muḥammad Yūsuf Mehter navvara marḳaduh Taş Ḥavż (16) ḳalʿasın -kim rıfʿatda felek-i ḥażar ẕırvasıġa téñ, ve vusʿatda rubʿ-ı meskūn ṣaḥnıdın (17) kéñ durur- ıhtımām-ı tamām u cahd-ı lā-kelām bile bınā ḳılıp az furṣatda taʿmīr işin ıtmāmġa yétkürdi. **[175b]** (1) Hem'ol yıl madrasa-ı ʿālıya -kim Ḫīvaḳ şaharıda kārvān-sarāy bile pahlavān darvāzasınıñ (2) aralıġıda vāḳıʿ durur- naḳş-ı kāşī u zīb-ı ḥavāşī ve matānat-bınā u vusʿat-fażā ve ġāyat-ı (3) dıl-küşā ve kemāl-i ḫoş-havālıḳda cahān bılādıda anıñ mıṯlını kem nışān bérürler.

Bayt

(4) Fażāsı ṣaḥn-ı cannat-ārā dék dıl-ārā [70]
Bınāsı rıfʿat içre çarḫ-farsā
Bolup kāşī aña barça (5) ḥavāşī
Aña bolup ḥavāşī barça kāşī
Muzayyan çarḫ dék rengīn ravāḳı
Mulavvan mıhr dék raḫşanda (6) ṭāḳı
Bolup her ḫucrası gencīne-i ʿılm
Muṣaffālıḳ bile āyīna-ı ʿılm
Fażāsıġa mufavvaż ḫoş-ḥavālıḳ
(7) Havāsıġa musallam cān-fazālıḳ

Anıñ taʿmīrı kemāl-i matānat u ıstıḥkām bile ıtmāmġa yétti. Ol-ḥażrat- (8) nıñ farmānı bile anıñ ıbtıdāsı bınāsınıñ bannā u kār-farmāsı nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā (9) Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi érdi. Ol vafāt tapġandın soñ Ata Murād Ḳuş-bégi farmān mūcıbı bile (10) kār-farmā bolup ıtmāmġa yétkürdi. Ve ol madrasa ḫanġa mavsūm durur ve anıñ taʾrīḫın (11) dānış-ınşā faẓīlat-ıntımā Damulla Mīrzā Masīhā ravvaḥa'llāhu rūḥahu tamma ḫayran tapıp durur.

[70] Bu mısraın vezni diğer mısraların veznine uymamaktadır.

3. DİZİN

Sıra: a b c ç d e é f g ğ h ı i j k l m n ñ o ö p r s ş t u ü v w y z

A-Ā

aʿālī Ar. İtibarı ve şerefi yüksek zatlar, iyiler.
a.+ġa 117b/07
a. u ekārim 131a/14
[=2]

aʿāẓım (< Ar. aʿāẓim) Büyükler, ileri gelenler.
a. (macmūʿ-ı ekābır u aʿāẓım) 171b/10
a.+ıdın 161a/11
[=2]

āb Far. Su.
ā. 170b/05
ā. (ʿālam-ı āb) 149b/05
ā. u havā 128a/10
[=3]

āb-dār Far. Parlak.
ā.-ı ḫancar 173a/15
[=1]

āb-rīzlig Su akıtma durumu.
ā.+i bile 146b/13
[=1]

ābād Far. Bayındır, mamur.
ā. 144a/05
[=1]

abad Sonu olmayan gelecek zaman.
a. (tā abad) 169b/11
[=1]

abad-muddat Ebedî olan, sonsuz.
a. (davlat-ı abad-muddat) 149a/09
a.+ı (davlat-ı abad-muddat) 136a/04
[=2]

ābādlıḳ Bayındır halde olan.
ā. tap- 154a/10
[=1]

ābāl Ar. Deve sürüsü.
ā. u ḥavāşī 150b/09
[=1]

abanʿan-cad Ar. Dededen babaya.
a. 125b/04, 153a/06
[=2]

ʿAbbās Mīrzā k.a. İran padişahı Baba Han Şah'ın oğludur.
ʿA. 144b/09, 146a/05, 150b/13, 151a/05, 152a/11, 155a/03, 158a/16, 159a/07, 159a/14, 162b/04, 163a/03, 165a/08, 165b/01, 165b/07, 166a/02
ʿA.+dın 151a/17
ʿA.+ġa 153a/07
ʿA.+nı 145b/04
ʿA.+nıñ 144a/15, 147a/10, 147a/15, 147b/01, 152a/08, 154a/06, 154a/08, 154b/02, 155a/01, 155a/12, 157a/08, 158a/13, 159b/14, 160b/01, 160b/08, 162a/16, 163a/17, 163b/06, 165a/08, 165a/10
ʿA.-yı cahālat-āşnā 162a/02
ʿA.-yı ırtıdād-āşnā 145b/12
ʿA.-yı şarārat-ınşā 160a/05

[=41]

abdān Ar. Bedenler, vücutlar.

a.-ı nīm-cān 134b/01

a.-ı şaḳāvat-tavamān 130b/17

a.+ıġa 141b/17

[=3]

ʿAbdu'r-raḥman Daruġa k.a. Kıpçak eşrafındandır. Veba salgını yüzünden ölmüştür.

ʿA. 136a/11

ʿA.+nıñ 136b/15

[=2]

Abī Ṭālıb k.a. Hz. Ali'nin babasının adı.

A. (ʿAlī ibn Abī Ṭālıb) 152b/06

[=1]

abnā (< Ar. abnāʾ) Oğullar.

a.-yı cıns 151a/01

a.-yı rozgār 160a/11

[=2]

abvāb Ar. Kapılar.

a.-ı ġazāyın 120a/10

[=1]

ʿacab Ar. Tuhaf, tuhaflık.

ʿa. 169b/07

[=1]

acal Ar. Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamanı, ömrün son demi.

a. 129b/15

a. (pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel bol-) 132b/10

a.-ı mavʿūd 165a/11

a.-ı mavʿūd yét- 165b/12

[=4]

ʿAcam kv.a. İranlı, Fars.

ʿA. (ʿIrāḳ-ı ʿAcam) 159a/01

ʿA.+dın (ʿIrāḳ-ı ʿAcam) 144a/16

ʿA.+ġa 172b/10, 172b/10

[=4]

ʿacāyıb (< Ar. ʿacāʾib) Tuhaf.

ʿa. 156a/17, 172a/14

ʿa.+ınıñ 173a/09

[=3]

ʿacāyıbāt (< Ar. ʿacāʾibāt) Tuhaflıklar.

ʿa.+ın (daşt-ı ʿacāyıbāt) 143b/02

ʿa. u ġarāyıbāt 124a/06

[=2]

Acem-berdi Yüz-başı k.a. Tophane-i hümayun mülazımlarındandır.

A.+ġa 127b/11

[=1]

ʿācız (< Ar. ʿāciz) Aciz, miskin, fakir.

ʿā. (ʿaḳl-ı ʿācız ol-) 120a/12

ʿā. bol- 156b/10

ʿā. kél- 138a/04

ʿā.+larġa 132b/17

[=4]

ʿācızlıḳ Aciz olma durumu, güçsüzlük, beceriksizlik, zavallılık.

ʿā. 128b/02

ʿā. (żaʿf u ʿācızlıḳ) 137b/10

ʿā. ile 172a/12

[=3]

acnāb Ar. Yan taraflar.

a.-ı muruvvat-maʾāb 131a/14

[=1]

acnās Ar. Türler, cinsler.

a.+ġa 170a/04

[=1]

acrām Ar. Cansız olan cisimler.
a.-ı eflāk 121a/15
[=1]
acsām Ar. Cisimler, vücutlar.
a.+dın 132a/17
a.-ı küdūret-ıltızām 129a/04
[=2]
ʿacz Ar. Acizlik, çaresizlik, bir şey yapamama.
ʿa. (kemāl-i ʿacz u ıżtırār) 137b/02
ʿa. içre 169a/05
ʿa. u ḫaḳārat 144b/15
ʿa. u ıḫlāṣ 147a/11
ʿa. u ıżtırār 131a/08
[=5]
aczā Ar. Parçalar, kısımlar.
a.+sıġa 123b/11
[=1]
aç- Açmak.
a.-ar 131b/14
a.-ġanı 117b/06
a.-ıban 168a/11
a.-ıp 138a/02, 138a/03, 152b/13, 157b/15, 169b/11
a.-tı 134b/07, 162b/08
[=10]
bāb-ı ḫazāna aç- 138a/03
éşiklerin aç- 138a/02
kerem ḫazāyını éşigin aç- 117b/06
ḳol aç- 169b/11
til aç- 152b/13, 162b/08
[=6]
Açı Ḳuduḳ y.a. Yazı kudukı ve Çaşma kudukı bölgesine yakın bir yer.
A.+ıdın 150a/01
[=1]
açıl- Açılmak.
a.-ġan 119b/14, 158b/02
a.-ıp 139b/01
[=3]
közi açıl- 158b/02
[=1]
açuḳ Açık.
a. 161a/03
a.+dur 171a/14
[=2]
adā (< Ar. adāʾ) Ödeme, yerine getirme, yapma.
a.+sıdın soñ 132b/07, 133b/15, 135b/01, 155b/09, 157b/13
[=5]
aʿdā Ar. Düşmanlar.
a. 140a/10, 168a/02
a.+ġa 129b/17
a.-yı davlat 155a/15
a.-yı dīn 131a/02, 152b/17
a.-yı dīn u küffār-ı şarārat-kemīn 148a/01
a.-yı żalālat-ıntımā 141a/06
a.-yı żalālat-pīşa u mutamarrıdīn-ı fasād-andīşa 141b/08
[=9]
aʿdā-köb Düşman vuran.
a.+ni (top-ı aʿdā-köb) 127b/14
[=1]
adab Ar. Terbiye, utanma duygusu.
a. 163a/16, 169b/02
a. (ʿılm u adab) 169a/15

a. u ḥayā 169b/03
[=4]
ādāb Ar. Usuller, yollar, kaideler.
ā. (tavāżuʿ u ādāb) 122a/17
ā.-ı tamām 121b/15
[=2]
ʿadad Ar. Sayı, tane.
ʿa. 129b/14
ʿa. (bī-ḥadd u ʿadad) 172a/05, 173a/11
ʿa.+dın 169a/01, 170a/14
ʿa.+dın (ḥadd u ʿadad) 173a/06
ʿa.+dın özge 120b/05
ʿa. içre 126b/14
[=8]
ʿadadsız Sayısız.
ʿa. 172a/12
ʿa. (ḥadd u ʿadadsız) 120a/17
ʿa. ol- 171b/07
[=3]
ʿadālat Ar. Hak ve hukuka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama.
ʿa. bile 117b/17
ʿa.+ıdın (bahār-ı ʿadālat) 117b/14
[=2]
ʿadālat-āyīn Adaletli.
ʿa.+ıġa 129a/06
ʿa. ḳıl- 168b/08
[=2]
ʿadālat-panāh Adaletin sığınağı.
ʿa. (dar-gāh-ı ʿadālat-panāh) 128b/15
[=1]
ādam Ar. Adam, insan.
ā. 172b/08
ā. (ahl-ı ādam) 117b/15
ā. (gürūh-ı ādam) 171b/11
ā. (ḫayl-ı ādam) 168b/17
ā. ahlı 169a/11
ā. bile 140b/16
ā.+ı (dahr-ı ādam) 162a/11
[=7]
ʿadam Ar. Yokluk.
ʿa. 161a/04, 165b/16, 168b/15
ʿa. ḳıl- 131a/16
ʿa. sarı (şahr-ı ʿadam) 168b/13
[=5]
adaş- Yolu kaybetmek, şaşırmak.
a.-ġanlarınıñ 161a/15
[=1]
ʿadāvat Ar. Düşmanlık.
ʿa. yüzidin (buġż u ʿadāvat) 152b/03
[=1]
adavāt Ar. Aletler, takımlar, parçalar.
a.+ı érdi 120b/07
a.-ı ṣaʿn u żarb 158b/15
a.+ın (asbāb u adavāt) 120a/07, 126b/09
a.+ınıñ 163b/10
[=5]
ʿĀdī Vekīl k.a. Karlı Yüz-başı'na yardım için Karı Kalʿasına gönderilen Terakimelerdendir.
ʿĀ.+ni 174b/05
[=1]
Ādīna Ḳurt bk. Ādīna Ḳurt Ḫan
Ā. 159b/06
[=1]

Ādīna Ḳurt Ḫan k.a. Sarahs kethüdalarındandır.
Ā. 158b/06
[=1]

ʿadl Ar. Adalet.
ʿa. ét- 168b/16
ʿa.+ġa (dār-ı ʿadl) 124b/17
ʿa.+ı bile 169a/08
ʿa. u alṭāf 132b/17
[=4]

adnā Ar. En aşağı, alçak.
a. 119b/07
a.+sı 124b/08
[=2]

ʿadū Ar. Düşman.
ʿa. 139b/04
ʿa.+dın 141b/07
[=2]

Afāġına Afganlılar.
A. 146a/13, 164b/05, 167a/02
[=3]

āfāḳ Ar. Ufuklar.
ā. (ahl-ı āfāḳ) 156b/06
ā. (mafḫar-ı ahl-ı āfāḳ) 143a/08
ā. (muhyī-ı rusūmu'l-amārat fi'l-āfāḳ) 148b/06
[=3]

āfāḳ-sūz Ufuklar yakan.
ā. 134b/04
[=1]

afʿāl Ar. Fiiller, işler, ameller.
a. 132a/01
a.+ı 142a/10
a.-ı zışтī-kesāfet 162a/08
[=3]

āfarīn Far. Bravo, çok yaşa, aferin.
ā. (taḥsīn u āfarīn) 146b/16
ā. bile (taḥsīn u āfarīn) 145a/08
[=2]

āfat Ar. Afet, bela.
ā. 132a/09
ā. (köh-ı āfat) 141a/12
ā. (sayl-ı āfat) 156b/04
ā.+dın 157b/05
ā.+ı 153b/07, 153b/07
ā.+ı (ṭāʿūn āfatı) 125a/03, 132a/08
ā.+nıñ 163b/15
[=9]

afāżıl (< Ar. afāżil) Seçkin insanlar, bilginler.
a. 171a/10
[=1]

afġān Far. Feryat etme, figan etme.
a. (faryād u afġān köter-) 145b/16
a.+ların (faryād u afġān) 159a/03
[=2]

afra Ar. Mükafat ya da ceza verme.
a. (mablaġ u afra) 148a/12
[=1]

afrāz Far. Kaldıran, yülselten.
a.-ı nahżat bol- 148b/02
[=1]

afsar Far. Taç.
a.+ınıñ 167a/02
[=1]

afsūn-ṭırāzlıḳ Efsunla süsleme durumu.
a.+ı (davrān-ı afsūn-ṭırāzlıḳ) 167a/03
[=1]

āftāb Far. Güneş.
ā. 133b/12
ā. (dīdār-ı āftāb) 156a/15
ā.+ı 128a/03
ā.-ı cahān-tāb 127b/06, 134b/03, 145b/11, 149a/02
ā.-ı tābān u māh-ı duruḫşān 149b/08
[=8]
afvāc Ar. Bölükler, takımlar, kısımlar.
a. (leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān) 125a/01
a. (martaba-ı afvāc) 155a/01
a.-ı ḳāhıra 139b/13, 153a/01, 162a/17
a.-ı keşīre 150a/01
[=6]
afvāh Ar. Ağızlar.
a.+ıdın (alsına u afvāh) 150b/01
[=1]
afżal Ar. En üstün, en iyi.
a. 171a/11
a.-ı ahl-ı ʿulūm 148a/08
a.+ıdur 170a/16
[=3]
afzūn Far. Fazla, çok.
a. 122b/06, 169a/01, 169a/01, 170a/13, 170a/14, 173a/05, 173a/06
a. bol- 122b/10
[=8]
āgāh Far. Bilgili, haberli.
ā. bol- 146b/01, 152a/17
[=2]
āgāhlıḳ Haberdarlık.
ā. bile (kemāl-i āgāhlıḳ) 161a/17
[=1]
āġāz Far. Başlama, başlangıç.
ā. eyle- 122a/08
ā. ḳıl- 137b/11
[=2]
āgeh Far. Bilgili, haberli.
ā. édiler 172b/02
[=1]
aġır Ağır, değerli, çok.
a. 163b/09
a.+ı 171b/11
[=2]
aġız Ağız; girilip çıkılacak yerlerin giriş çıkış yeri, başlangıcı.
a. ara 171b/08
a.+ıġa (aġzıġa) 129a/04
a.+ıġa (cānları aġzıġa yétüş-) 150a/14
[=3]
aġu Zehir.
a. érür (mışl-ı aġu) 134b/08
[=1]
āh Far. Feryat etme, ilenme.
ā. 150a/13
ā.-ı ciger-sūz 134b/02
ā.-ı dıl-dūz 132b/03
ā. tart- 134b/11, 150a/12
[=5]
Aḫal y.a. Horasan'ın kuzeydoğusunda bir yer.
A. 129b/04, 139a/03, 162b/09, 175a/08
[=4]
ahālī Ar. Halk, insan topluluğu.
a.+larıġa 118b/08
a.+sıdın 160b/17

[=2]

aham (< Ar. ahamm) Mühim, ehemmiyetli.

a. (ansab u aham körün-) 133a/01

[=1]

āhasta Far. Yavaş, ağır.

ā. āhasta 175a/05

[=1]

aḥbāb Ar. Dost, bildik, tanıdık; dostlar.

a. 132b/01

[=1]

ʿahd Ar. Yemin, ant.

ʿa. u paymān 145b/07, 163a/10

[=2]

āheng Far. Uyum, düzgün gidiş; eğlence.

ā. eyle- 173a/01

ā.+in (ʿazīmat āhengin tüz-) 127b/05

ā.+in tüz- 134a/09, 137a/15, 138b/07, 144a/17, 155a/05, 164a/10, 165a/09

ā. ḳıl- 145a/11

[=10]

āḫır (< Ar. āḫir) Son, en son.

ā. 144b/12, 158a/10, 161b/14, 164b/09

ā.+ıda 163a/14

ā.+ıġa 172a/13

ā.+ıġa yét- 173b/04

ā.+u'l-amr "Sonunda, işin sonunda" 145b/03, 159a/01, 174b/16

[=10]

āḫırat (< Ar. āḫirat) Öbür dünya.

ā. 165a/10, 165b/07

[=2]

aḫīr Ar. Son, en son.

a.+ġaça 175a/13

[=1]

aḥkām Ar. Hükümler.

a.+ıġa 165b/17

[=1]

ahl Ar. Bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup olanlar.

a. (afżal-ı ahl-ı ʿulūm) 148a/08

a. (mafḫar-ı ahl-ı āfāḳ) 143a/08

a. (Musulmān u ahl-ı dīn) 152a/16

a. (sar-ḫayl-ı ahl-ı żalāl) 159b/11

a. (ʿulamā-yı ahl-ı Islām) 152b/09

a.+ı (ādam ahlı) 169a/11

a.+ı (ʿaḳl ahlı) 168b/03

a.+ı (ʿālam ahlı) 152b/05, 169a/10

a.+ı (cahān ahlı) 117b/06, 118a/06, 124a/15

a.+ı (cınān ahlı) 118a/02

a.+ı (çérik ahlı) 132a/03, 132a/08, 135a/06, 137b/09

a.+ı (fażīlat ahlı) 122a/03

a.+ı (fażl ahlı) 122a/02

a.+ı (felek ahlı) 123b/12

a.+ı (Herāt ahlı) 170b/11

a.+ı (ḥılm ahlı) 122a/02

a.+ı (hımmat ahlı) 119b/10

a.+ı (Ḫurāsān ahlı) 152a/14, 152b/01, 152b/02

a.+ı (ʿılm ahlı) 122a/02

a.+ı (ırtıdād ahlı) 132a/06, 163b/04

a.+ı (Islām ahlı) 152b/15

a.+ı (Īrān ahlı) 151b/11

a.+ı (ḳalʿa ahlı) 131a/05, 160b/10

a.+ı (Ḳazaḳ ahlı) 118b/15

a.+ı (Kelāt ahlı) 170b/11
a.+ı (kerem ahlı) 170b/02
a.+ı (kişver ahlı) 170b/14
a.+ı (leşker ahlı) 137b/08, 138a/02, 140b/17
a.+ı (Marv ahlı) 170b/11
a.+ı (marz ahlı) 118b/17
a.+ı (Rūm ahlı) 118b/16
a.+ı (Rus ahlı) 151b/11
a.+ı (sıpāh ahlı) 122a/03
a.+ı (tamarrud ahlı) 139b/08
a.+ı (tamāşā ahlı) 161b/09
a.+ı dék (cannat ahlı-dék) 117b/15
a.-ı ādam 117b/15
a.-ı āfāḳ 156b/06
a.-ı ʿaḳl 140b/05, 166b/13
a.-ı ʿālam 131b/13
a.-ı ʿaṭş 135a/14, 150a/15
a.-ı ʿayāl u aṭfāl 161b/17
a.+ı bile (ḳalʿa ahlı) 155a/05
a.+ı dağı (ḳalʿa ahlı) 161b/10
a.+ı dağı (toy ahlı) 173b/04
a.-ı davrān 153b/07
a.-ı dīn u arbāb-ı tamayyuz 152b/14
a.-ı Etek 119a/01
a.-ı ʿımād 140a/01
a.-ı ırtıdād 134a/02, 144a/09, 163b/13, 167a/05
a.-ı Islām 142a/10, 165b/09, 174b/14, 175a/04
a.+ı içre (tamarrud ahlı) 141b/06
a.-ı küfr 154b/07
a.-ı leşker 142b/02, 153b/17
a.-ı maḥram 169b/10
a.-ı nıyāz 128b/07
a.-ı safar 149b/01
a.+ı sarı (būm ahlı) 118b/17
a.+ı sarı (daşt-ı Ḳıpçaḳ ahlı) 118b/15
a.+ı sarı (ʿımād ahlı) 139a/14
a.+ı sarı (Ḳalpaḳ ahlı) 118b/15
a.-ı sıpāh 126b/04, 134b/11, 136b/08, 142a/05
a.-ı tamāşā 123a/08, 124a/01, 124a/03
a.+ıdın (cahān ahlı) 124a/14, 158b/17
a.+ıdın (cān ahlı) 124a/15
a.+ıdın (ırtıdād ahlı) 164a/16
a.+ıdın (Islām ahlı) 162a/17
a.+ıdın (īmān ahlı) 152b/01
a.+ıġa (ʿaşḳ ahlı) 153b/07
a.+ıġa (cahān ahlı) 160b/02
a.+ıġa (çérik ahlı) 132a/17
a.+ıġa (fahm u zekā ahlı) 148a/10
a.+ıġa (ḫaşm ahlı) 169a/03
a.+ıġa (ḥışār ahlı) 141b/06
a.+ıġa (Islām ahlı) 145a/12, 149b/06, 166a/16
a.+ıġa (ḳalʿa ahlı) 131a/13, 131b/02
a.+ıġa (Ḳızılbaş ahlı) 144b/14
a.+ıġa (küffār ahlı) 125b/16, 159a/05
a.+ıġa (küfr ahlı) 169a/09
a.+ıġa (leşker ahlı) 135a/13, 140b/12
a.+ıġa (Rus ahlı) 118b/15
a.+ıġa (sıpāh ahlı) 149b/12
a.+ıġa (toy ahlı) 120b/05, 168b/02
a.+ın (ʿımād ahlı) 117b/13
a.+ın (ḳalʿa ahlı) 137a/15
a.+ın (küfr ahlı) 145a/05
a.+ın (leşker ahlı) 142a/03, 146a/07

a.+ın (sıpāh ahlı) 129a/16
a.+ın (şīʿa ahlı) 155a/01
a.+ını (davrān ahlı) 138a/13
a.+ını (ḥāl ahlı) 173a/04
a.+ını (ḥışār ahlı) 141a/12
a.+ınıñ (başīrat ahlı) 162a/04
a.+ınıñ (çérik ahlı) 132b/10
a.+ınıñ (dānış ahlı) 143a/03
a.+ınıñ (Göklen ahlı) 136a/14
a.+ınıñ (ırtıdād ahlı) 130b/04
a.+ınıñ (Islām ahlı) 131b/04, 164b/14
a.+ınıñ (ḳalʿa ahlı) 130a/17, 133a/15, 159a/03
a.+ınıñ (küffār ahlı) 125b/09
a.+ınıñ (leşker ahlı) 134a/04
a.+ınıñ (maclıs ahlı) 122b/03
a.+ınıñ (Saraḫs ahlı) 162a/04, 163b/12
a.+ınıñ (vılāyat ahlı) 156a/16
a. u aḥşām 175a/07
[=143]

Aḥmad Şāh Kābilī k.a.
A. 167a/02
[=1]

aḥşām Ar. Bir büyük zatın yakınları, maiyeti, taraftarları.
a.+ı bile (ahl u aḥşām) 175a/07
[=1]

Aḫta Ḫan k.a.
a.+ġa 144b/03
[=1]

aḫtar Far. Yıldız.
a. 169b/02
[=1]

aḥvāl Ar. Haller, durumlar.
a. 125a/16, 141b/07, 155a/16, 165a/17
a.+ı 125b/15, 127a/08, 136b/09, 152b/13
a.+ıda 163a/06
a.+ıdın 135a/06, 161b/15
a.+ıdın (cabha-ı aḥvāl) 147a/14
a.+ıġa 130a/12, 132b/14, 133b/01, 137b/10, 143a/17, 150a/15, 163a/01
a.+ınıñ 142b/02, 143b/04
a.+larıġa 160a/02
a.+u avżāʿ 152a/03
[=23]

aḥvāl-pursışlıḳ Hal sorma.
a. 155b/08
a. bile 134a/09
[=2]

aḥvālāt Ar. Haller, olaylar, durumlar.
a. 152a/06
a.+ıdın 158b/08
a.+ıġa 173b/10
a. u muhımmāt 143a/12
[=4]

aḫżar Ar. Yeşil, yemyeşil.
a. kibi (baḥr-ı aḫżar) 129b/10
[=1]

ajdar-dahan Dev ağızlı. Mec. Ağır toplara verilen bir isim.
a. u barḳ-efgen 129a/04
[=1]

aḳ Ak, beyaz.
a. 154a/14
[=1]

Aḳ Dar-band y.a. Muzduran yakınlarında bir yer.

A. 159b/12

A.+dın 159b/12

[=2]

Aḳ Töpe y.a Hive taraflarında önemli bir yer.

A. 133b/07

[=1]

Aḳ üylük Büyük, görkemli çadır; yurt.

A. 130a/09

A.+larġa 130a/14

[=2]

aḳ- Akmak.

a.-ġan 175a/02

a.-ıp 119b/16

[=2]

aḳa Moğ. Büyük kardeş, ağabey; bir devlet makamı.

a.+sı 143b/08, 166b/12

[=2]

Aḳa Muḥammad Ḫan k.a. Tahran hakimidir.

A. 144b/02

[=1]

ʿaḳab Ar. Art, arka.

ʿa.+ıdın 127b/10

[=1]

ʿaḳaba Ar. Tepe, yokuş.

ʿa.+ları 138b/08

ʿa.+sıdın 128a/06

ʿa.+sıġa 139a/02

[=3]

ʿaḳabāt Ar. Tepeler, yokuşlar.

ʿa. (āṣār u ʿaḳabāt-ı felek-namūdār) 149b/14

ʿa.+ıdın 164a/10

[=2]

ʿaḳāyıd Ar. İnançlar, akideler.

ʿa. (ramz-ı ʿaḳāyıd) 122a/06

[=1]

ʿaḳd Ar. Kararlaştırma; sözleşme; kurma.

ʿa.+dın 117b/13

ʿa.+ı 122a/07

ʿa.+ı (ḥall u ʿaḳd) 118b/01

[=3]

aḳdas Ar. En kutsal.

a. (naẓar-ı aḳdas-ı aʿlāġa yétkür-) 145a/16

[=1]

ʿāḳıbat (< Ar. ʿāḳibat) Son.

ʿa. 159a/04

[=1]

ʿāḳıbat-andīş Sonunu önceden düşünen.

ʿā.+ların (muvāfaḳat-kīş u ʿāḳıbat-andīş) 163a/08

[=1]

ʿāḳıbat-bīnlik Sonunu önceden görme.

ʿā. 158a/08

[=1]

aḳıl- Akılmak.

a.-dı 134a/17

[=1]

aḳız- Akıtmak.

a.-sa 149b/05

[=1]

ʿaḳīdat-āgāh İnançlı.

ʿa. 152a/12

ʿa. (ırādat u ʿāḳīdat-āgāh) 152a/02

[=2]

ʿākif Ar. Bir işte sebat, ısrar ve devamlılık gösteren.

ʿā.+leridin 166b/08

ʿā.+lerini 150b/01

[=2]

ʿaḳl Ar. Akıl.

ʿa. 126b/17, 130b/15, 139a/05, 171b/06, 172a/14, 173a/17

ʿa. (ahl-ı ʿaḳl) 140b/05, 166b/13

ʿa. (ʿında'l-şarʿ u ʿında'l-ʿaḳl) 152b/02

ʿa. (kemāl-i ʿaḳl) 169b/04

ʿa. ahlı 168b/03

ʿa.-ı ʿācız ol- 120a/12

ʿa.-ı matīn 147a/05

ʿa.+ın 122b/03

ʿa.+ını 120b/04

ʿa. közi ḥayrān bol- 120a/08

ʿa.+nı 172a/02

ʿa. u ḥavās 162b/07

ʿa. ustādı bol- 119b/11

ʿa. yét- 126b/17

[=20]

aḳrabā (< Ar. aḳraba᾽) Akraba, yakınlar.

a. 132b/01

a. u ıḫvān 146b/02

[=2]

aḳrān Ar. Eş ve benzer olanlar, yaşıtlar, yaşdaşlar.

a.+ım 137a/09

[=1]

aḳṣā Ar. Son, en son, uzak.

a.+ġa (daraca-ı aʿlā u rutba-ı aḳṣā) 163a/15

[=1]

aḳsaḳal Yaşından ve tecrübesinden dolayı muteber olan kimse.

a. 158b/07

[=1]

aḳşam Güneşin batma zamanı, günün sonu.

a. 129a/17

[=1]

aḳżā Ar. Fıkıh ilminde en üstün, en ehliyetli.

a.+'l-ḳużāt 148a/06

[=1]

al Ön, huzur, makam.

a.+ıda 129a/08, 132a/15, 140b/05, 166b/14

a.+ıda (allıda) 119b/06, 123a/01, 123b/14, 138a/14, 166b/11, 169a/05, 171b/06

a.+ıda édiler (allıda) 118a/17

a.+ıġa (aldıġa) 150b/03, 160a/05, 160b/01, 163a/03, 166b/07, 170b/07

[=18]

āl Ar. Aile; sülale.

ā. 152b/13

[=1]

al- Almak.

a.-(!) 173b/02

a.-a al- 149b/11

a.-dı 126b/03, 130b/02, 132b/01, 136a/06, 144b/13, 148a/16, 159b/09, 161b/09, 168b/14, 172a/04, 172a/04, 172a/05, 173a/15

a.-dılar 128b/14

a.-ġan érmesmiz 166b/04
a.-ġay 123a/10, 174a/04
a.-ġaylar 158a/12
a.-ġu dék 125b/02, 125b/11, 157a/17, 157b/07
a.-ġunça 121b/02, 134b/10
a.-ıban 130a/01, 130a/02, 171a/02, 172a/10, 172a/12, 172b/13, 173a/03
a.-ıp 120b/04, 121b/01, 121b/07, 121b/07, 121b/08, 121b/08, 122b/05, 122b/17, 123b/15, 123b/16, 123b/17, 129a/09, 129b/09, 129b/13, 129b/16, 129b/17, 130a/01, 130a/04, 133a/12, 135a/17, 137a/11, 139a/06, 140a/14, 142b/03, 143b/02, 144a/04, 145b/06, 148b/13, 150a/06, 153b/06, 154b/15, 155a/02, 159a/11, 164b/01, 167b/04, 167b/16, 168b/02, 171b/08, 172a/05, 172b/05, 172b/08, 173a/07, 173b/17, 174b/13
a.-madılar 150a/07
a.-mağay 170a/14, 170b/01
a.-maḳġa 127b/16
a.-man 120a/02
a.-mas 156b/11
a.-mas érdi 149b/11
a.-may 119a/08, 140a/09, 149a/04, 158b/02, 159a/05, 160a/01, 160a/02, 161b/06, 161b/13, 162b/02, 164b/14, 165a/04, 166b/14, 169a/11, 169a/11, 170a/03, 171a/04, 173a/08
a.-mayın 141b/10, 173a/11
a.-sa 134b/08
[=105]
ārām al- 170a/03
bahra al- 119a/08, 123a/10, 169a/11
boyun al- 123b/17
cavāb al- 133a/12
dam al- 134b/10
duʿā-yı ḫayr al- 148a/16
duʿā-yı ḫayrların al- 126b/03, 148b/13
duʿā ve alġışların al- 136a/06
fātıḥa al- 154b/15
ḫabar al- 127b/16
ḫaṭġa al- 121b/01
hūşın al- 153b/06, 159b/09, 161b/09
ıntıḳām al- 164b/01
kām al- 121b/08, 121b/08, 150a/06, 171b/08
kāmın al- 121b/07, 121b/07, 171a/04, 173a/08
manfaʿat al- 144a/04
ruḫṣat al- 155a/02
tāb al- 125b/02
zekāt u ḫarāc al- 174a/04
[=30]
ala al- 149b/11
bola al- 149a/04
çıḳa al- 170b/01
dey al- 173a/11
kéltüre al- 161b/13, 162b/02, 164b/14
ḳıla al- 141b/10, 150a/07, 157a/17, 157a/17, 157b/07, 159a/05, 165a/04
kötere al- 121b/02
saḳlay al- 125b/11
tapa al- 156b/11, 166b/14
toḫtata al- 158b/02
tuta al- 160a/02

uzata al- 160a/01
yaza al- 170a/14
yétküre al- 140a/09, 161b/06
[=24]

aʿlā Ar. Daha yüksek, en yüksek, pek yüce.
a. (daraca-ı aʿlā u rutba-ı aḳṣā) 163a/15
a. (davlat-ı ʿuẓmā u martaba-ı aʿlā) 118a/04
a. (dūn u aʿlā) 124b/12
a.+dın (burc-ı çarḫ-ı aʿlādın öt-) 119b/04
a.+dın (ordu-yı aʿlā) 150b/06
a.+ġa (daraca-ı aʿlā) 153b/10
a.+ġa (daraca-ı aʿlāġa yét-) 155b/14
a.+ġa (kevkebe-i vālā u ordu-yı aʿlā) 150b/11
a.+ġa (masāmıʿ-ı aʿlāġa yétkür-) 133a/17, 166b/02
a.+ġa (masāmıʿ-ı aʿlāġa yétüş-) 147b/04, 174b/02
a.+ġa (naẓar-ı aḳdas-ı aʿlāġa yétkür-) 145a/16
a.+ġa (ordu-yı aʿlā) 128b/11, 129b/05, 139a/06
a.+ġa (samʿ-ı aʿlā) 128a/11
a.+ġa (samʿ-ı aʿlāġa yétkür-) 133a/02
a.+nı (ordu-yı aʿlā) 127a/09, 139a/07
a.+sıġa 132a/14
[=21]

ʿala'l-ıṭlāḳ Ar. Genel, genellikle, umumi.
ʿa. (Ḥażrat-ı ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ)
[=1]

aʿlā-ḥasab Ar. Yüksek, yüce soyluluk.
a. 151b/03
[=1]

ʿalā-haẕa'l-ḳıyās Ar. Bunun gibi, bu kıyas üzere.
ʿa. 124a/03, 137a/09
[=2]

ʿalī-ḳadr Yüksek kıymette olan, çok kıymetli, çok takdir edilen, çok saygıdeğer.
ʿa. 121b/14
[=1]

ʿalā-ḳadr merātibihim Ar. Rütbelerine ve derecelerine göre, sırasıyla.
ʿa. 149b/12
[=1]

aʿlā Allāhu taʿālā şānihi Ar. "Allah onun şanını daha da yüceltsin." anlamında bir dua cümlesidir.
a. 151b/04
[=1]

ʿalālā Far. Gürültü.
ʿa. 127a/02
ʿa. (naʿra u ʿalālā) 161b/07
ʿa. (sorış u ʿalālā) 173a/01
ʿa. bile (ġavġā u ʿalālā) 160b/10
ʿa. bile (şükūh u ʿalālā) 130a/04
ʿa.+dın 123b/03
ʿa. ḳıl- 168b/01
ʿa.+sıdın 125a/08
ʿa. yét- 124a/01
[=9]

alam Ar. Elem, acı, üzüntü.
a. 124a/14, 165b/06

a. (ranc u alam) 134b/08
[=3]
aʿlām Ar. Bayraklar, sancaklar.
a. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār) 130b/04
[=1]
ʿālam Ar. Dünya, cihan.
ʿā. 118b/01, 124a/13, 160b/02, 167a/13, 167a/17, 168b/17, 169a/01, 169a/10, 169a/17, 172a/06
ʿā. (ʿarṣa-ı ʿālam) 117b/14
ʿā. (pahlavān-ı ʿālam) 172a/07
ʿā. ahlı 152b/05, 169a/10
ʿā. ʿālam 168a/06
ʿā. ara 140a/14, 168b/17, 169b/15, 170a/06, 173a/12
ʿā.+da 119a/08
ʿā. éli 135a/04
ʿā.+ġa (ahl-ı ʿālam) 131b/13
ʿā.-ı āb 149b/05
ʿā.-ı bāḳī 132a/11
ʿā.-ı fānī 144a/06
ʿā.-ı ḫalāyıḳ 118a/04
ʿā.-ı maymanat-farcām 133b/10
ʿā.-ı nuṣrat-farcām 139a/08
ʿā.-ı nuṣrat-peyker 129b/01, 148b/16
ʿā.-ı saʿādat-farcām 144a/10
ʿā.+ın 130a/10, 160b/05
ʿā. içi 171a/04
ʿā. içre 157b/17, 170b/16
ʿā.+nı 123b/03, 157b/06, 172a/14, 173a/03
ʿā.+nıñ (şāh-ı ʿālam) 135a/04
[=42]
ʿālam-ārā Far. Alemi, dünyayı süsleyen.
ʿā. (camāl-ı ʿālam-ārā) 132b/16
[=1]
ʿālam-ārāy Far. Alemi, dünyayı süsleyen.
ʿā.+ġa (rāy-ı ʿālam-ārāy) 131a/10
ʿā.+nıñ (ḫūrşīd-ı ʿālam-ārāy) 138b/05
[=2]
ʿālam-gīr Cihanı tutan, dünyayı zapteden, bütün aleme yayılan.
ʿā. (āftāb-ı ʿālam-gīr) 128a/03
[=1]
ʿālam-panāh Alemin sığınağı, padişah.
ʿā. (bār-gāh-ı ʿālam-panāh) 155b/06
ʿā. (bār-gāh-ı ʿālam-panāh u ḫıyām-ı maymanat-nıẓām) 127b/06
ʿā. (dar-gāh-ı ʿālam-panāh) 142a/13, 147a/12, 163a/11, 166a/14, 167b/14
ʿā.+ġa (bār-gāh-ı ʿalām-panāh) 149a/05
ʿā.+ġa (dar-gāh-ı ʿalām-panāh) 167b/03
ʿā.+nıñ (dar-gāh-ı ʿalām-panāh) 129a/12
[=10]
ʿālam-panāhā Ey alemin sığınağı, ey padişah!
ʿā. 125b/03
[=1]
ʿālam-tāb Far. Dünyayı aydınlatan.
ʿā. dék (ḫūrşīd-ı ʿālam-tāb) 130a/14
[=1]
ʿālam-vadā Dünyadan ayrılma.
ʿā. ḳıl- 144b/04

[=1]

alaman İşsiz, başıbozuk kişi.

a. 135a/16

a.+ġa 150b/08, 165a/02

a.+nıñ 165a/03

[=4]

ʿalāmat Ar. Alamet, iz, işaret.

ʿa.+ı 132a/09

[=1]

ʿalāmāt Ar. İzler, nişanlar.

ʿa.+ı üçün 128b/02

[=1]

Alan kv.a.

A. 130b/09, 156b/13

[=2]

ālāt Ar. Aletler, vasıtalar, araçlar.

ā. 120b/05

ā. (asbāb-ı sūr u ālāt-ı ʿayş u surūr) 120a/04

ā. (asbāb-ı muḥāraba u ālat-ı mużāraba) 146a/07

ā.+ı 120b/06

ā.-ı ḥarb 158b/15

ā.+nı (asbāb u ālāt) 159a/08

[=6]

ʿalayhi ālāfu't-taḥıyyat ve'ş-şanā Ar. " Binlerce selam ve sena onun üzerine olsun." anlamında bir dua cümlesidir.

ʿa.+nıñ (Yüz-başı Ḥażrat-ı Imām Rıżā ʿalayhi ālāfu't-taḥıyyat ve'ş-şanā) 166b/15

[=1]

ʿalayhi'r-raḥma Ar. "Rahmet onun üzerine olsun." anlamında din ve devlet büyüklerinin adından sonra dua niyetiyle söylenir.

ʿa.+nıñ (Şayḫ Nacmu'd-dīn Kübrā ʿalayhi'r-raḥma) 144a/02

[=1]

ʿalayhi's-salām Ar. "Selam onun üzerine olsun." anlamında peygamberlerin adından sonra söylenir.

ʿa.+nıñ (Ḥażrat-ı Rasūl ʿalayhi's-salām) 125a/11

[=1]

ʿalayhi'ṣ-ṣalavātu ve's-salām Ar. "Salavat ve selam onun üzerine olsun." anlamında peygamberlerin adından sonra söylenir.

ʿa.+nıñ (Ḥażrat-ı ḫayru'l-anām ʿalayhi'ṣ-ṣalavātu ve's-salām) 152b/10

[=1]

ʿalayhi't-taḥıyyat ve'ş-şanā Ar. "Hayır duaları ve övgü onun üzerine olsun." anlamında din ve devlet büyüklerinin adından sonra söylenir.

ʿa.+nıñ (Ḥażrat-ı Imāmu'r-Rıżā ʿalayhi't-taḥıyyat ve'ş-şanā) 158b/04

[=1]

ālāyış Far. Bulaşıklık, bulaşma.

ā.+ı 125b/13

ā.+ıġa yétkür- 152b/08

[=2]

albısa Ar. Esvaplar, libaslar.

a.-ı zar-nigār u ḫılā-ı sīmīn-tār 131a/11

[=1]

aldur- Aldırmak.
a.-up 141a/04, 149b/12, 159a/08
a.-up dururlar 165a/03
[=4]
alġış Dua, sena.
a.+ların (duʿā ve alġışların al-) 136a/06
[=1]
alın- Alınmak.
a.-ġan 133a/11
[=1]
ʿālıya (< Ar.ʿāliyya) Ar. Bir şeyin en yukarısı, tepesi.
ʿā. (madrasa-ı ʿālıya) 175b/01
[=1]
ʿālī Ar. Yüce, ulu.
ʿā. 141a/03, 141a/08
ʿā. (amr-ı ʿālī) 139b/17
ʿā. (farmān-ı ʿālī) 123b/08
ʿā. (ışārat-ı ʿālī) 130b/10
ʿā. (körniş-i ʿālī) 154a/08
ʿā. (manşūr-ı ʿālī) 156a/10
ʿā. (rıbāt-ı ʿālī) 119a/13
ʿā. (sulṭān-ı ʿālī) 118b/12
ʿā. (sūr-ı ʿālī u surūr-ı mutaʿālī) 124b/13
ʿā. (toy-ḫāna-ı ʿālī) 121a/17
ʿā. (vasīʿ u ʿālī) 170a/15
ʿā.+sı bile (mansab-ı ʿālī) 144a/08
ʿā.+sıġa (ʿataba-ı ʿālī) 128a/09
ʿā.+sıġa (şahādat daraca-ı ʿālīsıġa yétüş-) 164b/03
ʿā.+sın (mansab-ı ʿālī) 143a/09
[=16]
ʿālī-cāh Mevkii yüksek, yüksek rütbeli.
ʿā. (umarā-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāh) 150b/12
ʿā.-ı meẕkūr 152a/07
ʿā.-ı muʿallā 151a/08
ʿā. u rıfʿat-cāy-gāh 152a/02
[=4]
ʿālī-güher Özü yüce olan.
ʿā. (sarvar-ı ʿālī-güher) 152a/14
[=1]
ʿālī-maḳām Yeri, makamı yüksek olan.
ʿā. 156a/04, 163b/17
[=2]
ʿālī-mekān Yeri, derecesi yüksek olan.
ʿā. 120b/13, 147b/09, 148a/08
[=3]
ʿālī-mıḳdār Derecesi ve kıymeti yüksek.
ʿā. (umarā-yı nāmdār u umanā-yı ʿālī-mıḳdār) 153b/15
[=1]
ʿAlī-şacaat Hz. Ali'nin şecaati.
ʿA. 169a/07
[=1]
ʿālī-şān Şanı yüce.
ʿā.+nı (şah-zāda-ı ʿāli-şān) 155b/07
[=1]
ʿālī-tartīb Yüce tertip.
ʿā. (żıyāfat-ı ʿālī-tartīb ḳıldur-) 121b/10
[=1]
ʿAlī ibn Abī Ṭālıb k.a. Dört halifeden biri, Hz. Ali.
ʿA. (ḥāmıyu'l-mıllat ve'd-dīn ımāmu'l-muttaḳīn asada'llāhu el-ġālıb ʿAlī ibn Abī Ṭālıb) 152b/06
[=1]

ʿAlī Éli kv.a. Türkmen kavimlerinden biri olan Terakime'ye mensupturlar. Bavard kalesini yurt edinmişlerdir.

ʿA. 129a/10, 129b/02, 133b/08, 139a/04, 156a/09, 164a/01

ʿA. ḫalḳı 125a/17, 137b/01, 142b/03, 142b/17, 143a/05

ʿA. ḳalʿası 133a/07, 137a/14

ʿA.+niñ 142b/01

ʿA. ulusı 137b/09

[=15]

Allāh Berdi Bég k.a. Pahlavan Nazar Atalık'ın kardeşi olup onun makamına geçen kişidir.

A.+ge 137a/02

[=1]

Allāh Berdi Yüz-başı k.a. Cihat uğruna çıkılan İran seferinde yer almış, yiğitliği ve cesareti ile bahsedilen serdarlardan biridir.

A. 127b/11

[=1]

Allāh Ḳulı bk. Allāh Ḳulı Ḫan

A. 169a/12

[=1]

Allāh Ḳulı Ḫan k.a. Hive hanıdır. Riyâzü'd-devle adındaki bu çalışmamızda onun Horasan'a ve başka vilayetlere yaptığı seferler anlatılmaktadır.

A. (manzıl-ı Allāh Ḳulı Ḫan) 156b/16

[=1]

Allaş Biy k.a. Kıyat kavminin önde gelenlerindendir.

A. 136a/10, 136b/11

[=2]

alsına (< Ar. alsina) Diller.

a. u afvāh 150b/01

[=1]

alṭāf Ar. iyilikler, lütuflar.

a. (aʿṭāf-ı pād-şāhī u alṭāf-ı nā-mutanāhī) 155b/08

a. bile (ʿadl u alṭāf) 132b/17

a.+ı birle 137a/11

a.-ı ḫusravāna 136b/10

a.+ıdın 124b/11, 128b/07

a. u aʿṭāf 152b/10

[=7]

altı Altı (sayı).

a.+da (sana miñ iki yüz ḳırḳ altı) 143a/07

[=1]

altılançı Altıncı.

a. 140a/15

[=1]

altun Altın.

a. 122b/10, 122b/10, 122b/10, 124b/09, 124b/10, 135b/14, 157b/17, 170a/09, 170a/09

a.+dın 156b/08

a. içi 173a/16

a. tap- 158b/01

[=12]

alvān Ar. Renkler.

a. 132a/11, 171b/05, 171b/13

a.-ı nıʿmat 122b/16

a.-ı nıʿmat u anvāʿ-yı ʿışrat 121a/06

[=5]

alvıya Ar. Sancaklar, bayraklar.
a. (ḥareket-numā u alvıya-ı nuṣrat-ta'bıya) 147b/14
a.-ı nahżat 127a/10
a.-ı ẓafar-ta'bıya 133b/07
[=3]

'ām (< Ar. 'āmm) Genel, herkes.
'ā. 171b/14, 173a/16
'ā. (ġavġā-yı 'āmm u hucūm-ı tamām) 158b/15
'ā. (ḫāṣ u 'ām) 121a/10, 126a/12
'ā. (kerem-i 'ām) 124a/08
'ā. bile (ġavġā-yı 'ām) 144a/11
'ā. bol- 132a/17, 173a/17
'ā.+ı (ın'ām-ı 'āmm) 153a/17
'ā. ḳıl- 140a/13
[=11]

'amā Ar. Körlük, görmezlik; manevi körlük, görmezlik.
'a. köz 136a/01
[=1]

āmāda Far. Hazır, hazırlanmış.
ā. (muhayyā u āmāda bol-) 126a/10, 139b/10
ā. (muhayyā u āmāda ḳıl-) 120a/07, 120b/07, 143a/14, 148a/12
ā. (muhayyā u āmāda ḳıldur-) 126b/10
ā. ḳıl- 129a/16
[=8]

'amal Ar. Bir maksatla yapılan iş.
'a. 123b/14
'a.+ı bile 136b/13, 167a/16
'a.+ın 136b/16
'a. ḳıl- 126a/11, 126b/06, 141a/04, 141a/08, 172a/10
[=9]

āmāl Ar. Emeller.
'a.+ıñızını 147b/15
[=1]

amān Ar. Eminlik; aman, aman dileme.
a. 131b/02, 150b/09, 157b/06, 159a/05
a. (amn u amān) 154a/13
a. (zamzamau'l-amān) 141b/11
a. bol- 169b/11
a. ḳal- 145a/05
a. ḳıl- 158a/11
a. tap- 145b/08, 153b/08
[=11]

amān-nāma Savaşta galip durumda olanın, teslim olması halinde malına ve canına dokunulmayacağına dair karşı tarafa verdiği güvenlik kağıdı.
a. 163a/05
[=1]

amānlıġ bk. amān-nāma
a. bile (āsān u amānlıġ) 127b/15
[=1]

amārat Ar. Beylik, emirlik.
a. (bāyısta-ı masnad-ı amārat u ayālat) 152a/10
[=1]

amārat-ıntısāb Beyliğe bağlı.
a. (fażāyıl-ma'āb u amārat-ıntısāb) 137a/06
[=1]

amārat-ma'āb Beylik sığınağı, bey.
a. 136a/12, 136a/17

[=2]

amārat-panāh Beylik sığınağı, bey.

a. 144a/05, 167a/15

[=2]

amcad Ar. Çok onurlu, çok şerefli.

a. 144a/08, 167a/16

a. (arşad u amcad) 136b/12

[=3]

ʿameki (< Ar. ʿamm) Amca.

ʿa.+leri 166b/12

[=1]

ʿāmıl (< Ar. ʿāmil) İşleyen.

ʿā. bol- 165b/17

[=1]

ʿāmıra (< Ar.ʿāmira) Devlete ait.

ʿā.+dın (ḫazīna-ı ʿāmıra) 148a/11

ʿā.+ġa (ḫazīna-ı ʿāmıra) 162b/12

[=2]

ʿamīḳ Ar. Derin.

ʿa. 140b/12

ʿa. (ʿarīż u ʿamīḳ) 144a/01

[=2]

ʿamīm Ar. Umuma ait, umumi, yaygın.

ʿa.+ı bile 124a/15

[=1]

amīn Ar. Güvenilir, itimat edilir (kimse).

a. 149b/11

a. bile (ṣıdḳ-āyīn u amīn) 123a/07

a. u mumtāz 169b/12

a. u'd-davlat ve'd-dīnā 167a/12

[=4]

amīr Ar. Bey, emir. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.

a. 171a/02

a. (vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr u amīr-ı bī-naẓīr) 167a/11

a.-ı bī-naẓīr u ḫucasta-żamīr 143a/10

a.-ı leşker ḳıl- 167b/04

a.-ı roşan-żamīr 138a/06

[=5]

amīr-zāda Far. Emir oğlu, beyzade.

a.-ı vālā-mekān Ismāʿīl Bég 143b/11

[=1]

Amīr Ḳılıç Inaḳ k.a. Ali Éli kalesi kuşatmasında yer almış, önemli görevlerde bulunmuş bir komutan olup Şah Murad Beg'in babasıdır.

A. 139b/15

A. dağı 144a/06

[=2]

ammā Ar. Ama.

a. 123b/01, 125b/05, 125b/11, 132a/06, 140b/09, 149b/17, 155a/01, 155a/14, 158a/01, 159b/17, 160a/16, 161b/12, 175a/04

[=13]

ʿāmma Ar. Amme, kamu, herkes.

ʿā.-ı leşkeriyye 136a/15

[=1]

ʿammāl Ar. Devlet idare adamları.

ʿa. 136b/10

[=1]

ammāra Ar. Emreden, emredici.

a. (nafs-ı ammāra) 162a/12

a. (nafs-ı ammāra étegin berk tut-) 125b/08

[=2]

amn Ar. Emniyet, güvenlik.

a. u amān 154a/13

a. u farāġat 154a/03

[=2]

amnıyyat-āṣār Ar. Emniyet gösteren.

a. ḳıl- 155a/13

[=1]

amr Ar. Emir.

a. 170b/08, 171b/17

a. (āḫıru'l-amr) 145b/03, 159a/01, 174b/16

a.+da 169b/16, 170a/02

a.+ı 151b/01, 162a/09

a.-ı ʿālī 139b/17

a.-ı daf' 151b/13

a.-ı şarāfat-namūdār 118a/09

a.+ıda 164b/05

a.+ıġa 125b/09, 160b/12, 164b/08

a.+ınıñ 141a/07

a.+lar 152b/08

a. sarı 170a/02

[=19]

amrāż Ar. Hastalıklar, illetler, marazlar.

a.+ıġa 122a/01

[=1]

ʿamūd Ar. Direk, sütun, ağır topuz.

ʿa. 130a/01

[=1]

Amuya y.a. Orta Asya'nın en uzun nehirlerinden biridir. Bugünkü Afganistan, Tacikistan, Özbekistan ve Türkmenistan sınırlarından geçmektedir. Amu Derya olarak bilinen bu nehre Araplar ve Farslar Cayhun demişlerdir.

A.+dın (daryā-yı Amuya) 143b/16

[=1]

amvāl Ar. Mallar.

a.+ıġa (asbāb u amvāl) 142a/03

a.+ın 154b/16

a.+ın (él u amvāl) 174b/11

[=3]

anām Ar. Bütün mahluklar, yaratılmış olan canlılar.

a. (ḥażrat-ı ḫayru'l-anām) 152b/10

[=1]

anānıyyat (< Ar. anāniyyet) Kendini beğenme, bencillik.

a.+dın (ġāyat-ı anānıyyat) 162b/09

[=1]

ʿanbar-afşān Far. Anber saçan.

ʿa. bol- 138a/15

[=1]

anbıyā (< Ar. anbiyā) Peygamberler.

a.+nıñ (ḥażrat-ı ḫātamu'l-anbıyā) 152b/03

[=1]

anbūh Far. Kalabalık.

a.+nı (gürūh-ı anbūh) 159a/11

[=1]

ancām Far. Son.

a. 170b/01

[=1]

ancum Ar. Yıldızlar.

a. 128a/03

a.+dın 155b/14

a.+ġa 140b/16

a. kibi 139b/03

[=4]

ancum-şevket Yıldızlar gibi büyük, heybetli olan.

a. bile (sıpāh-ı ancum-şevket) 128a/01

[=1]

ancum-şumār Yıldız sayıcı.

a. (sıpāh-ı ancum-şumār u leşker-i maḥşar-namūdār) 130b/02

[=1]

andaḳ O kadar.

a. 132a/09

[=1]

andām Far. Beden, vücut.

a. ara 170b/04

a.+ı 122b/09

[=2]

Andḫu y.a Halac yolu üzerinde bir yer.

A. 147a/09

[=1]

andīşa Far. Düşünce, kaygı.

a. (munāfaḳat-ı pīşa u muḫālafat-ı andīşa) 133b/03

a. ḳıl- 158a/09

a.+sı-durur 125a/12

a.+sın 158a/05

[=4]

andīşamand Far. Endişeli.

a. u hırās-payvand bol- 166a/08

[=1]

andūhgīn Far. Kederli, gamlı.

a. (ġamgīn u andūhgīn) 132b/16

[=1]

anfus Ar. Nefisler, ruhlar.

a. (ẕavāt-ı ẓafar-āyāt u anfus-ı nuṣrat-ʿalāmāt) 139a/11

[=1]

aʿnī Ar. Yani.

a. 165a/15

[=1]

Anīs Damulla ʿAbdu'llāh Mudaḳḳaḳ Işan k.a.

A. 132b/06

[=1]

ansab Ar. Çok (daha, en, pek) uygun, yerinde, münasip.

a. u aham körün- 133a/01

[=1]

anvāʿ Ar. Çeşitler, neviler.

a. (alvān-ı nıʿmat u anvāʿ-yı ʿışrat) 121a/06

a. (kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat ḳıl-) 121b/04

[=2]

anvar Ar. Çok (daha, en, pek) nurlu, çok parlak ve aydınlık.

a. (naẓar-ı anvar) 153b/11

[=1]

anvār Ar. Nurlar, ışıklar.

a. (mahbıṭ-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī) 154a/16

a.+ı 136a/01, 156a/15

a.+ı bile 131b/13

[=4]

añla- Anlamak, idrak etmek.

a.-p 145a/12

[=1]

ʿār Ar. Utanma, ar.

ʿā. érür 170a/12
[=1]
ara İçinde, +da/+de.
a. 120a/17, 120b/01, 121a/02, 124a/02, 124b/07, 129b/11, 134b/09, 140a/14, 141a/11, 141a/11, 154a/02, 156b/06, 168a/12, 168a/16, 168b/07, 168b/07, 168b/17, 169a/12, 169a/12, 169b/11, 169b/14, 169b/15, 170a/03, 170a/06, 170a/15, 170a/16, 170a/17, 170b/02, 170b/04, 171a/01, 171a/04, 171a/11, 171a/11, 171b/04, 171b/06, 171b/08, 173a/08, 173a/12
a.+dur 171a/16
a.+sıda 125a/03, 132a/07, 137a/09, 137b/08, 144b/16, 152b/05, 175a/09
a.+sıdın 121b/10, 167b/11
a.+sıġa 123b/12
[=49]
ʿArab Ar. Arap.
ʿA. 172b/10, 172b/10
[=2]
ʿArab Ḫan k.a. Hacım Han'ın oğlu, Ebülgazi Bahadır Han'ın babasıdır. Hacım Han'dan sonra Hive'de padişah olmuştur.
ʿA. 143b/14
[=1]
araba Araba, vasıta, araç.
a. 147a/16
[=1]
ʿArabī Ar. Arapça; Arap soylu.
ʿA. 170a/06
[=1]
ʿaraḳ Ar. Ter.
ʿa.-ı ḥamıyyat 147b/04
ʿa. şarāratı 137b/10
[=2]
aralıġ Sınırları belli bir zaman dilimi.
a.+ıda 175b/02
[=1]
ārām Far. Durma, dinlenme; yerleşme.
ā. al- 170a/03
ā.+nı (ṭāḳat u ārām) 132b/01
ā. tap- 122b/17, 162b/05, 171b/08
ā. tut- 121b/15, 143b/13, 165b/07, 171b/14
ā. u farāġat tap- 156a/12
ā. u ıstırāḥat körgüz- 143a/06, 173b/17
ā. u ṭāḳat 149b/02
[=13]
ārām-gāh Dinlenme yeri.
ā. ét- 149b/17, 165b/16
ā. ḳıl- 128a/08, 153a/02
[=4]
ārām-gīr Dinlenme yerini tutan.
ā. bol- 158b/02
[=1]
ārām-güzīn Dinlenmeyi tercih eden, dinlenen.
ā. bol- 136b/04, 159b/05
ā.+i bol- 151b/05
ā. u masnad-nışīn bol- 130b/05
ā. u taḫt-nışīn bol- 142b/16
[=5]
ʿar'ar Ar. Dikenli ardıç ağacı, dağ servisi.
ʿa. 119b/13

[=1]

ārāsta Far. Süslenmiş, süslü.

ā. 119b/10

ā. érdi 120b/17

ā. ḳıl- 129b/07, 146a/07

ā. u pīrāsta ḳıl- 139a/12

[=5]

ārāstalıġ Süslenmişlik.

ā. bile 129b/01

[=1]

ārāyış Far. Süs, zinet, bezek.

ā. körgüz- 132b/17

[=1]

arbāb Ar. Sahipler.

a. 129a/10

a. (ahl-ı dīn u arbāb-ı tamayyuz) 152b/14

a.+dın 148a/07

a.-ı baġī 139a/13,139b/06

a.-ı davlat u aṣḥāb-ı maṣlaḥat 155b/15

a.-ı küfr 163b/15

a.-ı tamayyuz 140b/05

a.-ı taş bağır 125b/01

a.+ı żalāl 161b/04

a.+ınıñ 152a/06

a.+nıñ 126a/05

[=12]

arcmand Far. Şerefli, haysiyetli, itibarlı, muhterem.

a. (bırādar-ı arcmand-ı saʿādat-payvand) 143a/07

a. bol- 154a/08

a.+ı (valad-ı arcmand) 136b/14

[=3]

ʿārıfīn (<Ar. ʿārifīn) Arifler, irfan sahipleri.

ʿā. (ḳıdvatu'l-ʿārıfīn) 135b/12

[=1]

arıḳ Su kanalı.

a. 144a/01

a.+dın 144a/03

[=2]

ʿārıż (< Ar. ʿāriż) Asılda olmayıp sonradan ortaya çıkmak, sonradan ortaya çıkan.

ʿā. bol- 132a/09

[=1]

ʿarīż Ar. Geniş, enli.

ʿa. u ʿamīḳ 144a/01

[=1]

ʿarīża-dāşt Far. Yüksek yerden gelen hatırlatma.

ʿa. 147a/11

ʿa. bit- 145a/14

ʿa.-ı mazbūra 145a/16

ʿa.+ın 131a/10, 153b/11

[=5]

arḳa Arka, geri.

a.+da 170b/13

a. sarı 119a/06

a.+sın 171b/11

[=3]

arḳām Ar. Yazılar, resimler, sayılar.

a.+ıda 146a/17, 149a/08

a.+ın sür- 146a/17

[=3]

arna Nehirden ayrılan su kolu.

a.+sınıñ (Ḳılıç Nıyāz Bay arnası) 142b/17
[=1]
ʿarṣa Ar. Yer, meydan.
ʿa.-ı ʿālam 117b/14
ʿa.-ı ḫāk 127a/03
ʿa.-ı ḫayāl 140b/13
ʿa.+sıda 161b/11
ʿa.+sıdın 164b/09
ʿa.+sıġa 154a/02
ʿa.+sınıñ 127b/12, 137a/16, 157b/09, 161a/14
[=10]
arşad Ar. Her hali daha iyi olan, doğru yola daha yakın olan.
a.+ı (valad-ı arşad) 156b/13, 167a/14
a.+ı érdi 148b/14
a. u amcad 136b/12
[=4]
art- Artmak.
a.-ıp 123b/03
[=1]
artuḳ Fazla.
a. 120a/15, 120a/15, 121b/09
[=3]
arvāḥ Ar. Ruhlar.
a.-ı ṭayyıba 148a/15
[=1]
ʿarż Ar. Sunma, gösterme, bildirme, arz etme.
ʿa.+ġa 128b/03
ʿa.+ġa (mavḳıʿ-ı ʿarżġa yétkür-) 132a/01
ʿa.+ġa yétkür- 128b/16, 152a/04, 154a/09
ʿa.-ı ıḫlāṣ 125b/02
ʿa.-ı taẓallum 126a/06
ʿa.+ıdın (balıyyāt-ı arż) 147b/13
ʿa. ḳıl- 120b/08, 128a/11, 132b/08, 145b/17, 160b/01, 167b/14, 168a/05
[=15]
ʿarża-dāşt bk. ʿarīża-dāşt
ʿa.+larġa 147b/08
[=1]
arzāl (< Ar. arẕāl) Reziller, aşağılık kimseler.
a.+ı bile 133b/09
[=1]
arzanda Far. Değerli.
a.+sı 151b/03
[=1]
arzānī Far. Layık, değer, uygun.
a. tut- 137a/03, 143a/09
[=2]
arzı- Layık olmak, değerinde olmak.
a.-mas 140b/08
[=1]
ārzū Far. İstek, heves.
ā. (ḥırṣ-ı tamām u ārzū-yı mā-lā-kelām) 158a/13
ā.+sıdın öt- 133a/05
ā. u muddaʿā 146a/01
[=3]
asʿad Ar. En saadetli, en mutlu.
a.+ı 148b/14
[=1]

asada'llāhu'l-ġālıb Ar. "Allah'ın muzaffer aslanı" anlamında Hz. Ali'nin bir lakabı.
a. 152b/06
[=1]
Āṣaf Ar. Süleyman Peygamber'in veziri; vezir. Metinde Muhammed Yusuf Mehter için kullanılmıştır.
Ā. (vazīr-ı Āṣaf-ı siyer Muḥammad Yūsuf Mehter) 157b/14
[=1]
Āṣaf-āsā Ar. Asaf gibi, Asaf'a benzer.
Ā. 118a/17
[=1]
Āṣaf-nışān Ar. Nişanı Asaf gibi olan anlamındaki bu övgü metinde Muhammed Yusuf Mehter için kullanılmıştır.
Ā. 118a/11, 167a/11
[=2]
asāfil Ar. En sefiller, en alçaklar.
a.+ġa 117b/08
[=1]
ʿasākir Ar. Askerler.
ʿa. (mıżrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışṭıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh) 138b/09
ʿa. (muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-eṣer u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster) 149a/01
ʿa. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār) 130b/04
ʿa.-i bī-kerāne 151b/15
ʿa.-i nuṣrat-maʾāṣır 127b/07, 141a/13
ʿa.-i ẓafar-maʾāṣır 149b/13
ʿa.-i ẓafar-maʾāṣır u sıpāh-ı mütekāṣir 126b/13
[=8]
asāmī Ar. İsimler.
a.+sı 175a/10
[=1]
āsān Ar. Kolay.
ā. kél- 126a/04
ā. u amānlıġ 127b/14
[=2]
aṣar bk. eṣer
a. 134b/15
a.+ın 153a/08
a. yét- 125b/12
[=3]
āṣār Ar. Eserler, işaretler.
ā. (mahī-ı āṣāru'n-nıfāḳ) 138a/07
ā. u ʿaḳabāt-ı felek-namūdār 149b/14
[=2]
aṣarāt Ar. Eserler.
a.+ı (nışān u aṣarāt) 131a/01
a.+ıdın 166b/06
a.+ın 130b/08
[=3]
asārat Ar. Esaret, tutsaklık.
a. 159a/13
[=1]
asās Ar. Asıl, kök, temel.
a.+ı 119a/14
a.+ıġa yétüş- 156b/04
a.+ın 130b/15
[=3]

aṣāṣah Ar. Eşyalar.
a. (sıpāh-ı bī-kerān u aṣāṣah-ı bī-pāyān) 146b/01
[=1]
āsāyış Far. Huzur, güvenlik.
ā. 145b/08
ā.+ıdın durur
ā.+ıġa (cām-ı āsāyış) 164b/12
[=3]
asbāb Ar. Sebepler; vasıtalar.
a. 168a/06, 169b/17, 170a/04
a. (esīr ü asbāb) 154b/16
a.+ı 125a/16, 126a/08, 126a/16, 138a/02, 148a/11, 148a/13, 158a/09, 162a/07
a.-ı ḥarb 174b/14
a.-ı muḥāraba u ālāt-ı mużāraba 146a/07
a.-ı safar u aṣnāf-ı leşker 143a/13
a.-ı sar-ancām 118b/04
a.-ı sūr u ālāt-ı ʿayş u surūr 120a/04
a.-ı ṭarabnı tüz- 173a/06
a.+ın 120b/09, 142b/03, 158b/14
a.+ını 120a/11, 120a/11
a.+ınıñ 147b/05, 163b/10
a. u adavāt 120a/07, 126b/09
a. u ālāt 159a/08
a. u amvāl 142a/03
a. u aşyā 161b/17
a. u ḥavāşī 157b/10
a. u yarag̱ 129a/16, 159b/03
[=33]
aṣḥāb Ar. Sahip olanlar; halk, topluluk.
a. (arbāb-ı davlat u aṣḥāb-ı maṣlaḥat) 155b/15
a.-ı ḫızlān 139b/06
a.-ı ʿınād 139a/13
a.-ı Islām 163b/15
a.+ınıñ 152b/04
[=5]
asıg̱ Fayda, yarar.
a. 159b/17
[=1]
asīb Far. Bela, afet, musibet, zarar.
a.+ıdın 144a/05
[=1]
aṣīr Ar. Kainattaki bütün boşlukları doldurduğu farz edilen, görülemeyen ve ağırlığı olmayan cevher; yok denecek kadar hafif, hissedilmeyecek derecede uçucu.
a. (felek-i aṣīr) 145b/10
[=1]
ʿasker Ar. Asker, er.
ʿa.+idin 164b/13
[=1]
ʿaskeriyye Ar. Askere ait, askerle ilgili.
ʿa. 164a/03
ʿa.+siniñ 164b/17
[=2]
aslıḥa Ar. Silahlar.
a.+sıġa 160b/11
a. u yarag̱ 126b/04
[=2]
āsmān Far. Gök, gökyüzü.
ā. 159a/03
[=1]

āsmān-martaba Çok yüksek, mertebesi gök kadar yüksek olan.

ā. (ʿataba-ı āsmān-martaba) 163a/13

ā.+sı (ʿataba-ı āsmān-martaba) 173b/10

[=2]

āsmānī Göğe ait.

a. miṣillik (ḳażā-yı āsmānī) 167b/10

a. yañlıġ (ḳażā-yı āsmānī) 160b/09

[=2]

aṣnā (< Ar. aṣnāʾ) Bir işin olduğu ya da yapıldığı an, sıra.

a.+da 144b/15, 154a/05, 164b/04

a.+sıda 137b/08, 150a/14, 151a/10, 174a/01

[=7]

aṣnāf Ar. Sınıflar.

a. (asbāb-ı safar u aṣnāf-ı leşker) 143a/13

a.+dın 146a/06

a.-ı leşkeriyye 141a/04

a.+ıġa 146a/10

[=4]

ʿaṣr Ar. 1. Yüzyıl, çağ, dönem.

ʿa. 133a/14

ʿa. (fużalā-yı dahr u bulaġā-yı ʿaṣr) 156b/15

[=2]

2. ikindi vakti.

ʿa. namāzı 133b/15

[=1]

asra- Korumak, saklamak.

a.-p 137b/15

[=1]

asrār Ar. Sırlar, gizler.

a.-ı mişkāt 122a/05

a.+ın 163a/09

[=2]

asru Çok, pek çok.

a. 129b/15

[=1]

āstān Far. Eşik; dergah.

ā.+ı 150b/01

ā.-ı davlat-nışān 167b/15, 175a/11

ā.-ı davlat-pāsbān 147a/13, 163a/15, 174a/10

ā.-ı felek-āşyān 151a/11

ā.-ı felek-nışān 127b/08, 147b/16

ā.-ı felek-pāsbān 128b/03

ā.-ı ḳudsī-āşyān 135b/15

ā.-ı ḳudsī-nışāna 166b/15

ā.-ı sıpıhr-bunyān 145a/14

ā.-ı sıpıhr-nışān 142a/08, 153b/09

[=15]

āstān-boslıġ Eşik öpücülük, eşiğe yüz sürme.

ā. 134a/02, 150b/13, 151a/15

[=3]

āstān-boslıḳ bk. āstān-boslıġ

ā. 139a/04

ā.-ıġa 166a/14

[=2]

āstāna Far. Eşik, dergah.

ā.+dın 135b/17

ā.+larıġa 148a/15

ā.+sı 135b/14, 158b/04

[=4]

āsūda Far. Rahat, huzurlu.

ā. bol- 148a/14

[=1]
āsūda-ḥāl Far. Rahat, huzurlu durum.
ā. (fārıġ-bāl u āsūda-ḥāl bol-) 154a/15
ā. ḳıl- 168a/04
[=2]
āsūdalıġ Rahatlık.
ā. tap- 151a/06
[=1]
āsumān bk. āsmān
ā. (bég-i āsumān) 171a/06
ā.+dın 172a/16
ā.+nı 171b/12
[=3]
āsumānça Gökyüzü kadar.
ā. (avc-ı āsumānça) 154a/03
[=1]
aş Yiyecek, yemek.
a. 122b/06
a.+dın 122b/13
[=2]
aş- Aşmak, geçmek.
a.-up 172b/11
[=1]
aşbāh Ar. Benzerler, benzeyen şeyler.
a. 137a/08
a.+ıdın 167a/16
[=2]
aşcār Ar. Ağaçlar.
a.+ın 130b/07
[=1]
āşikār Far. Açık, belli.
ā. eyle- 119b/14
[=1]
āşikāra bk. āşikār
ā. eyle- 173a/02
[=1]
āşikārā bk. āşikār
ā. bol- 141b/08
ā. ḳıl- 168b/13
[=2]
ʿaşḳ Ar. Sevgi, bağlılık, aşırı muhabbet.
ʿa. ahlı 153b/07
ʿa.+ıdın 153b/08
[=2]
āşkār bk. āşikār
ā. (ṣıfat-ı āşkār bol-) 121a/14
ā. érdi 127a/13
ā. ét- 141b/05
[=3]
aşraf Ar. Çok şerefli.
a. (maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bol-) 156b/01
a.-ı manāzıl ḳıl- 128a/13
[=2]
aşrāf Ar. Seçkinler, ileri gelenler.
a.+ıdın 136a/11
[=1]
aşrār Ar. Şerler, kötülükler.
a.+ı 163b/03
[=1]
aşrıba Ar. İçilecek şeyler, içkiler.
a. (aṭʿıma-ı gün-ā-gün u aşrıba-ı laẕẕat-āmūn) 122b/02
[=1]
āşūb Far. Karışıklık, kargaşalık.
ā. sal- 141b/06
[=1]
aşur- Aşırmak.
a.-up 134b/02, 172a/09

[=2]

aşyā (< Ar. aşyāʾ) Yiyecek ve içecek dışında insan için gerekli olan her türlü şey, nesneler.

a.+ġa (asbāb u aşyā) 161b/17

a.+nı 168b/04

a.+sın (māl u aşyā) 144b/13

a.-yı meẕkūre 135a/13

[=4]

at I Ad, isim.

a. 170a/16

a.+ı 169a/11, 171b/15

a. ḳoy- 152b/01

[=4]

at II Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan.

a. 128b/02, 135a/17, 160a/09, 170b/07, 173a/13, 175a/05

a. (çapduġlık at) 156a/02

a. çap- 123a/03, 171b/10, 171b/16, 172a/06

a. çapar tamāşāsı 123b/04, 124a/10

a. çapġuçı 171b/17

a. çaptur- 156a/01

a.+dın 134b/13

a.+ı 123b/06, 135b/14

a.+ınıñ 141b/13

a.+lar 123a/10, 123a/15, 126b/03, 170a/06, 171b/15

a.+larını 171b/17

a. mindür- 156a/08

a. sal- 140a/09

a. sür- 139b/04

[=28]

at- Atmak.

a.-ġunça 135b/02

[=1]

tañ at- 135b/02

[=1]

At Ḳırġan y.a.

A. 129a/15

[=1]

At Yolı y.a. Konrat'tan batıya giden ve ikiye ayrılan her iki yolun adıdır.

A.+dın 143b/17

[=1]

ata Cet, dede, büyük baba ve aynı soydan yaşamış olan kimse. Metinde özel isim yerine de kullanılmıştır.

a. 161a/12

a. (kıyāmetlik ata oḳun-) 158b/07

a. oḳun- 159b/06

a.+sı 140a/05, 156b/13, 162b/03, 165a/11, 165b/07, 165b/13, 167a/14

a.+sıġa 137a/04

a.+sınıñ 153b/10

[=12]

ʿaṭā (< Ar. ʿaṭāʾ) Bağış, ihsan, bahşiş.

ʿa. 167a/17

ʿa. (ınʿām u ʿaṭā eyle-) 124a/13

ʿa. (luṭf u ʿaṭā) 126b/08

ʿa. bile 170b/17

ʿa.+sı bile 151a/01

ʿa. u baḫşış ḳıl- 136a/05

[=18]

Ata Cān Maḫẕūm k.a. Herat'a gönderilen elçilerdendir.

A. 149a/10, 155b/04

[=2]

Ata Murād Ḳuş-bégi k.a. Muhammad Rıza Kuş-begi'nin oğludur. Babasının ölümü üzerine onun vezirlik makamına geçmiştir.

A. 175b/09

[=1]

Ata Murād Bég bk. Ata Murād Ḳuş-bégi

A. 167a/14

[=1]

Ata Nıyāz Ḫan k.a. Terakime tavâifindendir. Karlı Yüz-başına yardım amacıyla Karı kalesine gönderilmişitr.

A. 174b/05

[=1]

ʿataba Ar. Eşik.

ʿa.-ı ʿālī 128a/09

ʿa.-ı āsmān-martaba 163a/13, 173b/09

ʿa.-ı gerdūn-martaba 166a/17

ʿa.-ı gerdūn-nıẓām 155a/07

ʿa.+sıġa 128b/15

[=6]

ʿataba-boslıḳ Eşik öpücülük.

ʿa.+ıġa 142a/16

[=1]

aʿṭāf Ar. İhsanlar, inayetler, iyilikler.

a.-ı pād-şāhī u alṭāf-ı nā-mutanāhī 155b/08

a.+ıġa (alṭāf u aʿṭāf) 152b/10

[=2]

atanaḳ Tkm. Çapraz.

a.-ı band 172b/12

[=1]

ātaş Far. Ateş.

ā. 160b/08

ā.-ı ʿaṭş 149b/12

ā.-ı ʿaṭşān u dıl-ı sūzān 150a/16

ā.-ı ġażab-ı pād-şāhī 129a/01

ā.-ı ıltıhāb-āmūd 146b/13

ā.-ı sūzān 125a/06

ā.-ı taʿaṣṣub 147b/04

ā.-ı tahavvur 163b/06

[=8]

ātaş-bārlıḳ Ateş yağdırma durumu.

ā. ḳıl- 161b/05

[=1]

ātaş-bāz Ar. Ateşle gösteri yapan; donanma gecelerinde atılmak üzere fişek hazırlayan kimse, fişekçi.

ā. 141a/14

[=1]

ātaş-faşān Ateş saçan, ateş püsküren.

ā. bol- 134b/09

[=1]

ātaş-gāh Far. Ateşe tapanların ibadet yeri.

ā.+ı dék 149a/17

[=1]

ātaş-geh bk. ātaş-gāh

ā.+ġa 123a/16

[=1]

ātaş-ḫāna Far. Mecusi mabedi, ateşe tapanların ibadet yeri.

ā. 147a/16

ā.-ı dūzāḫ-nışāna 159a/12

[=2]

ātaş-parast Far. Ateşe tapan.
ā. 152b/15
[=1]
ātaşīn Far. Ateşten; ateşli, canlı.
ā. (ġurrīn-ı gülūle-i ātaşīn) 161b/09
ā.+nıñ (gülūle-i ātaşīn) 159a/02
[=2]
ʿaṭāyā' Ar. Hediyeler, armağanlar.
ʿa.+sı bile 124a/05
ʿa.-yı bī-pāyān u ınʿāmāt-ı fırāvān 138a/05
[=2]
atbāʿ Ar. Tabi olanlar, maiyet.
a.+ı dağı (avlād u atbāʿ) 167a/09
[=1]
atdur- Attırmak.
a.-up 130b/14
[=1]
ʿaṭf Ar. Eğme, meylettirme; bağlama.
ʿa. ét- 171b/01
ʿa.-ı ʿınān ḳıl- 124a/06, 142b/05, 158a/15
ʿa.-ı lıcām ḳıl- 144a/12
[=5]
aṭfāl Ar. Çocuklar.
a. (ʿayāl u aṭfāl) 130a/09, 142a/03, 142b/03, 158b/14
a.+ımız (avlād u aṭfāl) 125b/17
a.+ın (ʿayāl u aṭfāl) 154b/16
a.+nı (ahl-ı ʿayāl u aṭfāl) 161b/17
[=7]
ʿāṭıfat (< Ar. ʿāṭifat) Şefkat gösterme.
ʿa. (muruvvat-ı cıbıllī u ʿāṭıfat-ı fiṭrī) 143a/06
ʿa.+ı 151a/16
ʿa.+ımnı (ẓıll-ı ʿāṭıfat) 146b/04
[=3]
atıl- Atılmak.
a.-ıp 141b/05
[=1]
aṭʿıma Ar. Yemekler.
a.-ı gün-ā-gün u aşrıba-ı laẕẕat-āmūn 122b/02
a.+nı 170b/07
[=2]
ʿāṭır (< Ar. ʿaṭir) Güzel koku, güzel kokuyu seven.
ʿā. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl-)
[=1]
atḳıyā (<Ar. atḳiyā') Çok takva sahibi olan kimseler.
a. (murşıdu'l-atḳıyā) 135b/13
[=1]
atla- Atlamak.
a.-p 172b/09
[=1]
atlan- Savaşmak için ata binmek, savaşa hazırlanmak.
a.-dılar 174b/09
a.-ıp 120b/13, 123a/03, 126a/12, 129a/15, 132a/02, 138b/13, 153b/14, 153b/16, 174a/05
a.-maḳı 125a/02
[=11]
aṭlas Ar. İpekten yapılmış kumaş.
a.-ı bī-bahā 124b/08
a.-ı ṣāf 170a/05
[=2]

atlıġ I Adlı, adında.

a. 128a/04, 128a/06, 128b/08, 129a/15, 133b/07, 135a/07, 135b/06, 138b/17, 144b/09, 146a/13, 146a/15, 147a/17, 149a/01, 149b/15, 151a/03, 153b/01, 153b/08, 155a/04, 155a/17, 157a/12, 159b/14, 162a/16, 163b/08, 165b/02, 174a/02, 174a/16, 175a/08

[=27]

atlıġ II Atlı, ata binmiş kimse, süvari.

a. 130a/17

a. bile 140a/02, 156a/07

a.+nı 130b/01

a. ve yayaḳ 174b/17

[=5]

aṭrāf Ar. Yöre, çevre.

a. 152a/03, 161a/14

a. u cavānıb 130b/13, 132a/02

a.+da 128b/10

a.+daġı 143a/17, 143b/03, 147b/07, 153a/14, 168a/02

a.+daġı (eknāf u aṭrāf) 118b/08

a.+ġa 118b/11, 151a/05

a.+ı 157b/09

a.-ı cahān 119a/08

a.+ıda 119a/09, 138a/13, 141a/08, 150b/11, 150b/14, 165b/17, 171b/10

a.+ıda dağı 121a/08

a.+ıdaġı 130b/06, 146a/11, 148a/14

a.+ıdın 143a/01, 145a/06, 151a/02, 160b/14, 173b/16, 174b/10

a.+ıġa 120a/16, 134a/13, 138b/12, 139a/15, 141a/05, 142b/06, 149b/09, 167b/10

a.+ın 127b/03, 128b/17, 129b/03, 130b/04, 140b/01, 146a/10, 155a/05, 158b/13

a.+ın çap- 155a/06

a.+ınıñ 135b/09

a.+larnıñ 156a/11

a. u cavānıb 121a/09, 139b/13, 158a/08, 159b/05, 161b/07

[=56]

ʿaṭş Ar. Susuzluk.

ʿa. (ahl-ı ʿaṭş) 135a/14, 150a/15

ʿa.+ıġa (ātaş-ı ʿaṭş) 149b/12

[=3]

ʿaṭşān Ar. Susamış, susuz.

ʿa. (ātaş-ı ʿaṭşān u dıl-ı sūzān) 150a/16

ʿa.+ı 150a/03

[=2]

aṭvār Ar. Tavırlar, hareketler.

a.-ı nā-lāyıḳ 151b/11

[=1]

āvā (< Ar. āvāʾ) Şiddet.

ā.+sı 161b/08

[=1]

avān Ar. Zaman, vakit.

a.+da 149a/16, 163a/17

[=2]

ʿavāṭıf Ar. (< Ar. ʿavāṭif) Hediyeler, bahşişler, ihsanlar.

ʿa. (marāḥım-ı bī-girāne u ʿavāṭıf-ı pād-şāhāna) 160a/11

ʿa.-ı bī-girāne 154a/05

ʿa.-ı bī-girān 167a/07

ʿa.-ı ḫusravāna 151a/13

[=4]

avāyıl (< Ar. avā'il) İlkler, ilk günler.
a.+ıda 159b/02, 174b/08
[=2]
āvāz Far. Ses, seda.
ā.-ı ḳayḳu 123b/03
[=1]
ʿAvaż Yüz-başı k.a. Meşhed'e Kahraman Mirza'ya elçilik görevi ile gönderilen asker.
ʿA. 155a/08
ʿA.+nı 166b/14
[=2]
āvāza Far. Yüksek ses.
ā.-ı ṣadmat 163a/03
ā.+sı 151a/05
[=2]
avbāş Ar. Ayak takımı, terbiyesiz, aşağılık kimse.
a.+ı 133b/08
a.-ı bad-maʿāş 128b/12
a. u ḥarāmī 143b/01
[=3]
avc Ar. Doruk, zirve.
a. (mah-ı tābanda-ı avc-ı kerem) 120b/09
a.-ı āsumānça 154a/03
a.-ı eflāk 127a/02
a.+ı érdi 172b/12
a.-ı felekge yét- 138a/13
a.-ı gerdūn 126b/16, 132b/03, 154a/02
a.-ı rıfʿat 141a/12
a.-ı samā 140b/15
a.-ı ṣurayyādın öt- 119b/05
a.+ı üzre 169b/02
a.+ıda 170a/15
a.+ıdın 128a/05, 130a/07, 134b/02
a.+ıġa 124a/01
a.+ıġa yétkür- 145b/10, 159a/04, 161b/07
[=20]
ʿavd Ar. Geri dönüş.
ʿa. ét- 165b/12
[=1]
āvīz Far. Savaş yeri.
ā. (sıtīz u āvīz) 161a/06
[=1]
avlād Ar. Çocuklar; soy.
a.+ı 136b/12, 137a/05, 144a/08, 167a/16
a.+ın 162b/03, 166a/05
a. u atbāʿ 167a/09
a. u aṭfāl 125b/17
[=8]
avlıyā (< Ar. avliyā) Veliler, önderler.
a. 126b/01
a. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā) 126a/12
a. (ḳuṭbu'l-avlıyā) 135b/12
a.-ı nahżat 127a/10
[=4]
avlıyāu'llāh (< Ar. avliyāu'llāh) Allah'ın velileri.
a. 148a/15
[=1]
avṭān Ar. Vatanlar.
a. (mesākin u avṭān) 146b/01
a. u mesākin 162a/05
[=2]
avval Ar. İlk, başlangıç, önce, evvel.

a. 135b/12, 172a/04
a.+dın 159a/17, 175a/13
a.+ıda 120b/11, 148b/13
[=6]
avvalġı Birinci, ilk.
a.+dın 159a/16
[=1]
avvalraḳ Daha önce, önceden.
a. 173b/07
[=1]
avżāʿ Ar. Haller, durumlar.
a.+ıdın (aḥvāl u avżāʿ) 152a/04
a.+ıġa 132a/06
[=2]
ay I Dünyamızın tek uydusu olan gök cismi.
a. 128a/02
[=1]
ay II Yaklaşık olarak 30 günlük zaman dilimi.
a. 169a/01
a.+ı (Racab ayı) 146a/09
a.+ıda (Cumāda'l-avval ayı) 145a/16
a.+ınıñ (Cumāda'l-āḫır ayı) 163a/14
a.+ınıñ (Cumāda'l-avval ayı) 159b/02
a.+ınıñ (Muḥarram ayı) 151a/01, 153a/09
a.+ınıñ (Rabīu'l-avval ayı) 156a/14
a.+ınıñ (Ṣafar ayı) 154b/02, 155a/03, 155a/16
a.+ınıñ (Ẕu'l-ḥıcca ayı) 148a/17
a.+ınıñ (Ẕu'l-ḳaʿda ayı) 126b/12, 142b/14
a.+ınıñ içi (Racab ayı) 151b/16
[=15]
Aybügür ḳırı y.a Üst Yurt'un güneydoğusundaki yarımadanın adı.
A. 143b/17
[=1]
ayā Far. "Hey, ey" gibi nida belirten bir ünlem edatı.
a. 170b/07, 170b/08
[=2]
ayaġ 1. Ayak.
a.+ın 172b/16
a.+ların 168a/15
[=2]
2. Bir ırmağa veya göle karışan küçük akarsu.
a.+ı érdi (Ḳara Köl ayaġı) 171b/15
[=1]
ayaḳ 1. bk. ayaġ
a. (baş ayaḳ) 129a/11, 163a/04
a. (başdın ayaḳ) 130a/13, 134b/10, 155b/13
a.+ı 144a/01
a.+ıġa 141b/13, 172b/04, 172b/14
a.+ın 144a/03
a.+ın (başdın ayaḳ) 129a/01
[=11]
2. bk. ayaġ
a.+ı (Ḳılıç Nıyāz Bay arnasınıñ ayaḳı) 143a/01
a.+ıda (Ḳara Köl ayaḳı) 138b/01
a.+ıdın (Ḳara Kölniñ ayaḳı) 148b/04
a.+ıdın (Ḳara Köl ayaḳı) 148b/14

a.+ıġa (Ḳara Köl ayaḳı) 126b/10, 127a/04, 135b/08, 142b/10

[=8]

ʿayāl (< Ar. ʿiyāl) Bir kimsenin geçimini sağlamak zorunda olduğu kimseler.

ʿa. (ahl-ı ʿayāl u aṭfāl) 161b/17

ʿa. u aṭfāl 130a/09, 142a/03, 142b/03, 154b/16, 158b/14

[=6]

ayālat Ar. Memleket, toprak.

a. 144b/04

a. (bāyısta-ı masnad-ı amārat u ayālat) 152a/10

[=2]

aʿyān Ar. Bir yerin ileri gelenleri; meclis üyeleri.

a. (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat) 142b/10, 150b/03, 155b/01

a.-ı davlat 146a/03

a.-ı hażret 138a/05

a.+ınıñ (hażrat aʿyānı) 118a/14

[=6]

āyāt Ar. Kur'an'ın cümleleri.

ā.+ı bile 133b/15

[=1]

ʿāyıd (< Ar. ʿā'id) İlgili, ilişikli, dolayı.

ʿā. ḳıl- 122a/06

[=1]

āyīn Far. Tören, düzen, kural.

ā. (temkīn-i ṣalābat-ıntımā u āyīn-ı ḥayrat-afzā) 129b/01

ā.-ı Camşīdāna u temkīn-i ḫusravāna 139a/12

ā.+ı durur 160b/04

ā.+ıġa 138a/12

ā. tap- 120a/01

ā. u yasa 130a/04

[=6]

āyīna Far. Ayna.

ā.-ı gītī-numā bol- 119b/09

ā.-ı ʿılm 175b/06

ā. kibi 170b/05

ā.+sıdın 154a/14

[=4]

aylan- Dönmek, dolaşmak.

a.-ıp 132a/02, 140a/10, 153a/10

[=3]

aylana Çevre.

a. 129b/03

[=1]

aylantur- Döndürmek, dolaştırmak, sarmak.

a.-up 129a/01

[=1]

Aymaḳ kv.a. Maveraünnehir'de yaşamış bir halktır. Halaç kabilesi bu boya mensuptur.

A. 147a/10

[=1]

Aymaḳıyya bk. Aymaḳ

A. 164b/05

[=1]

ʿayn Ar. Göz; kaynak, pınar, bir şeyin kendisi.

ʿa.-ı ḫaṭā 152a/17

ʿa.+u'l-kemāl 125a/03

[=2]

ayrıl- Uzaklaşmak, geride bırakmak, ayrılmak.
a.-ıp 143b/17, 151a/10
[=2]
ʿayş Ar. Yaşama, gününü gün etme, eğlenme.
ʿa. (asbāb-ı sūr u ālāt-ı ʿayş u surūr) 120a/04
ʿa. (bazm-ı ʿayş u dād) 171a/05
ʿa.-ı bazm 121a/13
ʿa.-ı rāḥat ḳıl- 121b/09
ʿa. u ʿışrat 124b/16
ʿa. u ʿışrat ét- 169b/09
ʿa. u surūr 120a/11
ʿa. u surūr eyle- 118a/03
[=8]
ayt- Demek, söylemek.
a.-ıban 170a/01
a.-ıp 122a/11
a.-ıp durur 119b/01, 136b/02
[=4]
şanālar ayt- 170a/01
[=1]
ayvān Far. Eyvan, saray.
a. 170b/03
a. (bunyān-ı ıstıḳāmat u ayvān-ı rafāhıyyat) 160b/06
a. (sarāy-ı ḫoş-ṣafā u ayvān-ı ṭarab-fazā) 121a/05
a.+ı (ṭāk u ayvān) 119b/07
a.-ı rafīʿ-ı dıl-küşā 171a/08
a.+ıġa (felek ayvānıġa ġulġula yétkür-) 121a/12
a.+ınıñ 117b/09
a.+lar 119b/07
a.+lar içi 170b/04
a. tap- 156b/05
[=10]
ayyām Ar. Günler.
a.+dın (ḳadīmu'l-ayyām) 160b/02
a.-ı ıżṭırāb-nıẓām 161a/07
a.-ı tavaḳḳuf 142a/07
[=3]
ʿayyūḳ Ar. Kuzey yarım küresinde bulunan burcun en parlak yıldızı; göğün en yüksek noktası.
ʿa.+dın (ḳubba-ı ʿayyūḳ) 138b/03
ʿa.+dın (ẕırva-ı ʿayyūḳdın ötker-) 131a/04
ʿa.+ġa (ḳubba-ı ʿayyūḳ) 140a/17, 153a/13
[=4]
az Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.
a. 132a/09, 143a/13, 174b/07, 175a/17
a. (bir az) 140a/01
a. furṣat 123a/11
[=6]
aʿżā Ar. Organlar, üyeler, bir bütünün parçaları.
a. (salīmu'l-aʿżā) 135a/05
a.+sı 123b/11
a.+sın 129a/05
[=3]
āzād Far. Kurtulmuş, serbest olan.
ā. durur 144a/05
ā. ḳıl- 126a/03

[=2]

āzāda Far. Özgür, serbest.

ā. (bég-zāda u āzāda) 124a/17

ā. bol- 151b/11

[=2]

āzādlıġ Özgür olma, serbestlik.

ā. tap- 124a/14

[=1]

azalī Ar. Başlangıcı olmayan, kadim.

a. (ʿınāyat-ı azalī) 148b/03

[=1]

aʿẓam Ar. En büyük.

a. (dastūr-ı aʿẓam) 175a/15

a. (vazīr-ı aʿẓam) 118a/10, 140b/10, 153b/12

a. édi (vazīr-ı aʿẓam) 169b/13

a.+ı (rükn-i aʿẓam) 118a/13

[=6]

ʿaẓamat-şıʿār Azametli, büyük, ihtişamlı.

ʿa.+ları (sar-dār-ı ʿaẓamat-şıʿār) 127b/11

[=1]

āzār Far. İncitme, kırılma.

ā. (sayl-ı āzār) 157b/06

ā. yétkür- 151b/09, 151b/11, 152a/16

[=4]

āzarda Far. İncinmiş, gücenmiş.

ā.+sı érdiler 160a/17

[=1]

aẓharu mina'ş-şams Ar. Güneşten bile açık, apaçık, besbelli, gün gibi meydanda.

a. 154b/06, 158b/09

[=2]

aẓharu mina'ş-şams ve abyanu mina'l-ams Ar. Güneşten parlak, dünden açık bir şekilde.

a. 152b/05

a. durur 140b/05

[=2]

ʿāzım (< Ar. ʿāzim) Kararlı, niyetli, azimli; yola koyulan, azimet eden.

ʿa. 170a/02

ʿa. bol- 118b/13, 118b/13, 118b/16, 132a/12, 138b/11, 151b/16, 154b/15, 156a/13, 165a/07, 165b/10, 167b/08, 167b/13, 170b/15, 173b/15, 174a/05

[=16]

ʿaẓīm Ar. Büyük, ulu.

ʿa. (caşn-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm) 168a/07

ʿa. (caşnī-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm) 118b/03

ʿa. (ḫānadān-ı ʿaẓīmu'ş-şa'n) 153a/06

ʿa. (toy-ı ʿaẓīm u sūr-ı pur-surūr) 168a/01

ʿa.-ı leşker 144b/07

[=5]

ʿazīmat Ar. Gitme, yola çıkma.

ʿa. 138b/07, 149b/14, 165a/07, 165a/09

ʿa. (bādıya-paymā-yı ʿazīmat bol-) 163a/12

ʿa. (cādda-paymā-yı ʿazīmat bol-) 148b/03

ʿa. (fasḫ-ı ʿazīmat ḳıl-) 125a/04

ʿa. (nıyyat-ı ṣavāb-ancām u ʿazīmat-ı maymanat-ıltızām) 125a/15
ʿa. āhengin tüz- 127b/05
ʿa.+dın 132b/08
ʿa. eyle- 118b/16
ʿa.+ı 126a/07, 151a/05, 158a/15, 164a/09
ʿa.+ıda 173b/11
ʿa.+ıġa 121a/10, 126a/09
ʿa.+ın 148a/16, 155b/16
ʿa.+ın (ʿınān-ı ʿazīmat) 143b/05
ʿa. ḳıl- 119a/10, 125a/12, 135a/16
ʿa. körgüz- 134a/08, 143a/15, 159b/04, 160b/09, 166b/17, 167b/17
ʿa. merkebin sür- 137b/07
ʿa.+nı (ʿınān-ı ʿazīmat) 155a/16
ʿa.+nıñ 125a/12
ʿa. u ıḫtıyār 152b/07
[=34]

ʿazīmat-andāz Gidici.
ʿa. bol- 154b/06, 165b/05
[=2]

ʿazīmat-güster Azamet yayan, çok azametli.
ʿa.+i 125a/05
[=1]

ʿazīmat-numā Azamet gösteren.
ʿa. bol- 144a/14, 149a/08
[=2]

ʿazīz Ar. Değerli, saygıdeğer.
ʿa. 155b/11, 169a/13
[=2]

ʿAzīz Ḳulı Dīvān-bégi k.a.
ʿA.+ni 131a/12
[=1]

ʿazm Ar. Kasıt, niyet, karar.
ʿa. eyle- 134b/16, 170b/15, 171b/10
ʿa. ét- 118b/15, 172a/13
ʿa.+ı 133a/05
ʿa.-ı durust 140b/02
ʿa.-ı maydān ḳıl- 172a/08
ʿa.+ıġa 133b/05, 163a/11
ʿa. ḳıl- 134b/17
[=11]

B

bā-ʿamal Amelle.
b.+ġa (ʿulamā-yı bā-ʿamal) 171a/06
[=1]

ba-cā Yerinde, uygun şekilde. Krş. ba-cāy
b. kéltür- 161b/12
[=1]

ba-cāy bk. ba-cā
b. kéltür- 120b/08, 142a/06, 164a/07
[=3]

ba-ġāyat Çok, son derece.
b. 118b/05, 119b/07, 127a/12, 133a/01, 149b/15, 158a/17
[=6]

ba-har Her, her bir, her biri.
b. 122b/13, 122b/13, 173a/08, 173a/08
[=4]

ba-ḳadr Değeriyle, derecesiyle.
b.-ı ḥāl 168a/09

[=1]

bā-ṣafā Sefalı.

b.+ġa (maḳām-ı bā-ṣafā) 171a/07

[=1]

ba-şarḳ Şarka kadar.

b. 124b/05

[=1]

bā-vucūd Böyle iken, bununla birlikte.

b. 136b/12, 145b/04, 149b/05, 151b/15, 158b/08, 164a/13

[=6]

bāb Ar. 1. Kapı.

b.-ı ḫazāna aç- 138a/03

[=1]

2. Bahis, hakkında.

b.+ıda 154a/08, 160b/04

[=2]

Baba Atalıḳ k.a. Muhammad Safa Inak'ın kardeşi olup onun yerine geçmiştir.

B.+nı 136b/13

[=1]

Baba Ḫan bk. Baba Ḫan Şāh

B. 165b/05

B. dağı 144b/08

B.+nıñ 166a/03, 166a/05

[=4]

Baba Ḫan Şāh k.a. İran padişahıdır. Feth Ali Şah olarak da bilinir. Oğlu Abbas Mirza'dır.

B. 144b/04, 165b/06, 165b/14

B.+nıñ 144a/15, 165a/09, 165a/17

[=6]

Baba Inaḳ k.a. Ali Éli kalesi kuşatmasında görev alan emirlerdendir.

B. 139b/16

[=1]

Baba Şayḫ k.a. Maşhad'a düzenlenen seferde görev almıştır.

B. 154b/08, 161a/12

[=2]

babr Far. Kaplan.

b. yañlıġ (şīr-ı babr) 172a/07

[=1]

bācbān-ḫāna Vergi ya da haraç toplayan kimsenin bulunduğu yer.

b. 138b/01

[=1]

bad-ı'tıḳād Kötü inançlı.

b.+nıñ (Sulaymān-ı kūr-ı bad-ı'tıḳād) 131b/17

[=1]

bad-kirdār Kötü davranan, kötü gidişli.

b. (küffār-ı bad-kirdār) 132a/05, 164b/11

[=2]

bad-ma'āş Kötü yaşayışlı.

b. (avbāş-ı bad-ma'āş) 128b/12

b. (gürūh-ı bad-ma'āş) 167a/04

b.+ların (Maşhad-ı Ḳızılbaş-ı bad-ma'āş) 132a/05

[=3]

bād-pā Ayağına çabuk, çabuk koşan (genellikle at için kullanılır).

b.+sın (sur'at bād-pāsın sür-) 137b/16

b.-yı bādıya-paymā 135b/07, 139a/08

b.-yı davlat 126b/13
[=4]
bād-pāy bk. bād-pā
b.-ı bādıya-paymā 123a/11
[=1]
bāda Far. Şarap, içki.
b. (sar-mast-ı bāda-ı ʿışrat bol-) 117b/16
b.-ı ʿışrat 121a/02
b.+sı birle 121a/16
b.+sıdın 145b/02
[=4]
baʿda Ar. Sonra.
b. 151b/05
[=1]
Badaḫşān y.a Hindistan ve Horasan arasında bulunan şehir.
B. sarı 118b/13
[=1]
badal Ar. Bir şeyin yerini tutan şey; bir şeyin yerine verilen şey, karşılık.
b. (vırd u badal) 121b/17
b.+lar 171b/03
b.+lar (radd u badal) 122a/13
[=3]
badan Ar. Vücut, gövde. Krş. beden.
b. 164a/12
b.+ın 141b/16
b. mülki 135b/17
[=3]
badāyıʿ-āṣār Güzel gösteren.
b. (ḫāma-ı badāyıʿ-āṣār) 125a/06
[=1]
bādıya (< Ar. bādiya) Çöl, kır.
b.+sınıñ 125a/05
[=1]
bādıya-paymā Çölde dolaşan, çölde gezen.
b. (bād-pā-yı bādıya-paymā) 123a/11
b.+ġa 148b/17
b.+ġa (bād-pā-yı bādıya-paymā) 139a/08
b.+sıġa (bād-pā-yı bādıya-paymā) 135b/07
b.-yı ʿazīmat bol- 163a/12
[=5]
badr-mıṣāl Dolunay gibi.
b. 150a/06
[=1]
bāfta Far. Dokunmuş.
b. bol- 124b/09
[=1]
bāġ Far. Bağ, bahçe, bostan.
b. 120a/17
b.+ı 119b/10, 154a/10
b.+ı-dék 151a/17
b.-ı bī-mıṣālī 119a/14
b.-ı cannat 119b/06
b.+ı-dék (cannat bāġı) 119b/10
b.-ı ṣaḥn 119b/16
b.-ı şıyam 169b/03
[=9]
bāġāt Bağlar, bahçeler.
b. 130b/07
b.+ı (zıraʿāt u bāġāt) 131a/01
b. u ʿımārāt ḳıl- 143a/02
b. u mazārıʿ 141a/06
[=4]

bāġça Far. Bahçe.
b.+sı 125b/04
[=1]
bağır Göğüs, bağır.
b.+ıda (bağrıda) 134b/06
b.+ın (bağrın) 125b/01
b.+ını (bağrını) 134b/05, 159b/10
b.+ları 134a/16
[=5]
bağışla- Bağışlamak, affetmek.
b.-dı 151a/03
b.-p 135a/16
[=2]
bāġī Ar. İsyan etmiş, asi.
b.+larnıñ 133b/03
[=1]
bağī Ar. İsyan, şiddet.
b. (arbāb-ı bağī) 139a/13, 139b/06
b. éli 141a/12
b. u tamarrud 137b/11
[=4]
bağla- Bağlamak.
b.-ban 134b/16
b.-dılar 163a/11
b.-p 119a/09, 151a/12, 172b/04
b.-r 159b/10
[=6]
bél bağla- 163a/11
bélini rust bağla- 119a/09
ḥuḳḳa bağla- 172b/04
köñül bağla- 159b/10
rust bağla- 119a/09
[=5]
bahā Far. Değer, kıymet.
b. 135b/15
b. u ḳıymat 169a/12
[=2]
bahādur Far. Cesur, yiğit.
b. 130a/17
b.-ı şīr-efgen u dılāvar-ı ṣaf-şiken 140a/07
b.+larġa 141a/12
b.+ların 154b/09, 155a/09
b.+larnıñ 133b/14
b. u nām-dār 160a/08
[=7]
bahāna Far. Vesile, sebep.
b. ol- 169b/07
b.+sı bile 117b/06, 118a/06, 164b/17
b. tap- 118a/08, 169a/16
b. tile- 168a/05
[=7]
bahār Far. İlkbahar.
b. 126a/10, 128a/15, 135b/11, 138a/09, 138b/03, 139b/08
b.+ı 125b/04
b.-ı ʿadālat 117b/14
b.+ıdın 151a/03
b.+ınıñ 154a/11
[=10]
bahār-vuṣūl Kavuşma baharı, mevsimi.
b.+ıdın (fayż-nuzūl u bahār-vuṣūl) 127a/14
[=1]
bahcat Ar. Sevinç.
b. 123b/03, 143b/04
b. (ṣaḥn-ı bahcat) 119a/15
[=3]

bahcat-afzā Sevinç artıran.

b. 158a/16

[=1]

bahcat-nışāna Sevinç izi, tesiri.

b. (ḫāma-ı bahcat-nışāna) 117b/10

[=1]

bāhır (< Ar. bāhir) Aşikar, belli.

b. 169b/04

[=1]

bāḥış Ar. Bahseden; araştıran.

b. sarı 171b/01

[=1]

Bahman k.a. İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu Erdşir'in lakabı.

B. 172a/08

[=1]

baḥr Ar. Deniz.

b.+ı 125b/15

b.-ı aḫżar 129b/10

b.-ı mavc-var 140a/17

b.-ı zaḫḫār 158b/12

b. u kān 123b/06

[=5]

bahra Far. Pay, hisse.

b. 122b/05

b. al- 119a/08, 123a/10, 169a/11

b.-ı tamām tap- 153b/12

b. ḳal- 169a/11

[=6]

bahra-bar-dār Nasiplenmiş.

b. bol- 124a/10, 142b/13, 166a/16

b.+ı 151a/14

b. u laẕẕat-madār ḳıl- 118a/07

[=5]

Bahrām k.a İran mitoloji kahramanlarından bir padişah adı.

B. 126b/14

B. (şāḥıb-ı şalābat u Bahrām-ı mahābat) 126a/17

[=2]

bahramand Far. Hisse sahibi, faydalanan.

b. (maḥẓūẓ u bahramand bol-) 121b/13

b. bol- 145a/17, 154a/05

b. ét- 143a/10

b. ḳıl- 136b/15

b. u ḥalāvat-payvand bol- 167a/10

b. u ḫoş-hāl ḳıl- 123a/14

b. u sar-afrāz bol- 142a/17

b. u sar-afrāz ét- 124b/03

b. u sar-afrāzlıġlar tap- 143b/10

b. u sar-buland bol- 166b/16

b. u sar-bülendlik yétkür- 174a/12

[=12]

baḥş Ar. Konuşulan şey, söz; münakaşa.

b. 171a/17

b.-ı cadal 171b/03

b. ile 122a/11

b. ḳıl- 171a/17

b. u cadal 121b/17, 122a/12

[=6]

baḫşış (< Far. baḫşiş) Armağan, hediye, ihsan.

b. (ʿaṭā u baḫşış ḳıl-) 136a/05

[=1]

baḫt Far. Talih, kader, kısmet.

b. 145a/09, 169a/06

b. eyle- 168b/15

b.+ı 135a/10
[=4]
bāḫtar Far. Şark, doğu.
b. 170b/10
[=1]
baḫtıyār Far. Bahtlı, talihli, mesut, mutlu, kutlu.
b. bol- 151a/10
[=1]
bā'ış (< Ar. bā'iṣ) Yol açan, sebep olan.
b. u 'ılāva bol- 126a/07
[=1]
bāk Far. Sakınma, korku, kaygı.
b. ḳıl- 172b/06
[=1]
baḳ- Bakmak.
b.-dı 157b/17
b.-ıp 169b/15
[=2]
bāḳī Ar. Ebedi, sonsuz.
b. içre 168b/14
b.+nin ('ālam-ı bāḳī) 132a/11
[=2]
bal Ar. Belki.
b. 169a/14, 170b/02
[=2]
bāl-küşā Kanat açan, uçan.
b.+sıdur 146b/07
[=1]
Bal ḳuduḳı y.a.
B. 149a/01
[=1]
bala Yavru, çocuk.
b. ve çaġa 130a/15, 152a/16, 159a/09, 162a/05
[=4]
balā (< Ar. balā') Felaket, musibet.
b. 122a/13, 125b/13, 141b/05, 162a/05, 171b/02
b. (ḳażā-yı mubram u balā-yı muḥkem) 174a/07
b. (nīş-ı balā) 153b/06
b.+ġa 125b/17, 162a/14
b.-ı nāzıla 132a/17
b.-yı nā-gehānī 160b/09
[=11]
balā-miṣāl Bela gibi.
b. 130b/14
[=1]
bālā-nışīn Üstte, yukarıda oturan.
b.+ı 117b/09
[=1]
balāġat Ar. Kusursuz söz söyleme.
b. (faṣāhāt-ı tamām u balāġat-ı mā-lā-kelām) 121b/16
b.+da 148a/03
[=2]
balāġat-āṣār Etkili, güzel ve yerinde söylenmiş sözün tesirleri, izleri.
b. 148a/05
[=1]
balāġat-ınşā Güzel nesir yazma.
b.+da (munşī-ı balāġat-ınşā) 156a/17
[=1]
balāġat-nıẓām Belagat düzenli.
b.+ı (kelām-ı balāġat-nıẓām) 146b/12
[=1]

balāġat-ṣarīr Etkili, güzel ve yerinde söylenmiş sözün cızırtısı.

b. (ḫāma-ı balāġat-ṣarīr) 165a/15

[=1]

balāhat Ar. Bönlük, alıklık, kalın kafalılık.

b. (malʿūn-ı balāhat) 131b/11

[=1]

balda Memleket, kent, diyar.

b.-ı Ḫīvaḳ 135b/09

[=1]

Balḫ y.a. Belh şehri.

B. 118b/13

[=1]

balıyya (< Ar. baliyya) Bela, musibet.

b.+sı 135a/12

[=1]

balıyyāt (< Ar. baliyyāt) Belalar, musibetler.

b.-ı arż 147b/13

[=1]

balīġ Ar. Etkili, güzel ve yerinde söylenmiş (söz).

b. (saʿy-ı balīġ) 147b/10

b. (saʿy-ı balīġ körgüz-) 135b/08

[=2]

balta Balta.

b. 141a/04

[=1]

bāmdād-namāz Sabah namazı.

b. 121b/10

[=1]

banāt Ar. Kızlar.

b.+u'n-naʿş "Büyükayı denen yıldız kümesi" 161b/02

[=1]

band Far. Bağ, bağlama, bağlanma.

b. 172b/14

b. (atanaḳ-ı band) 172b/12

b. sal- 170a/07

b. u esīr ḳıl- 151b/09

[=4]

banda Far. Kul, köle.

b. bér- 166b/03

[=1]

banda-nuvāz Kölesini, kulunu, adamını taltif eden.

b. (ḥażrat-ı kerīm-i kār-sāz u raḥīm-ı banda-nuvāz) 150a/14

[=1]

banī-Ādam Ademoğulları, insanlar.

b. 147a/01, 168b/05

[=2]

bannā (< Ar. bannā') Yapı ustası.

b. u kār-farmā 175b/08

[=1]

bar Var.

b. 140b/06, 160b/14, 163b/08, 172b/01

b. durur 125b/11, 151b/07

b. eyle- 123b/14

b. érdi 169b/12, 169b/14, 172a/13, 172b/17

b. érse 134b/15

b.+ını 173a/11

[=13]

bar- Varmak.

b.-dı 143a/17, 159a/11, 162a/03, 173b/14
b.-dılar 133a/12, 158a/06, 164a/11, 165a/17
b.-ġaç 160b/05, 162b/14
b.-ġan 164b/04, 164b/07, 166a/11, 175a/09
b.-ıñ 157b/02
b.-ıp 118b/14, 119a/01, 119a/04, 119a/07, 123a/04, 126a/13, 126b/10, 130b/12, 131a/03, 132b/07, 135b/03, 140a/01, 141a/03, 141a/05, 142a/04, 143b/03, 145b/13, 146b/15, 155a/04, 157b/07, 158a/13, 158b/12, 159a/12, 159b/17, 160b/01, 160b/10, 162b/04, 163a/04, 164a/11, 166b/10
b.-ıp érdi 127a/07
b.-ıp érdiler 155b/05
b.-urġa 142a/15
[=48]
ḫabar bar- 119a/04, 119a/07
[=2]
bar-ā-bar Far. Beraber, birlikte.
b. 123a/08, 135a/13, 139a/02, 154a/02, 169a/08, 172b/13
[=6]
bar-bād Far. Perişan, dağılmış, heba olmuş.
b. ḳıl- 162b/07
[=1]
bār-bardār Far. Taşıyıcı.
b. 126b/03
b.+ġa 135a/10
[=2]
bar-cā Yerinde, uygun.
b. (cā-yı bar-cā éyle-) 120b/09
[=1]
bār-gāh Far. Girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.
b. (maḳrab-ı bār-gāh-ı gerdūn-ḫaşam) 130b/11
b. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhrıḥtışām) 127b/03
b. (mulāzım-ı bār-gāh-ı sıpıhr-cāy-gāh) 153a/05
b.-ı ʿālam-panāh 149a/05, 155b/06
b.-ı ʿālam-panāh u ḫıyām-ı maymanatnıẓām 127b/06
b.-ı cahān-panāh u ḫar-gāh-ı gerdūnışţıbāh 128b/09
b.-ı cahān-panāh u surādıḳ-ı felek-pāygāh 139a/01
b.-ı davlat-iktināh 157a/13
b.-ı ıḳbāl 148b/04
b.-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı gerdūn-mışāl 133b/17
b.-ı mülk-i vadūd 135b/13
b.-ı sıpıhr-ışţıbāh 149a/02
b.-ı sıpıhr-iktināh 150b/14
b.+nı (şamyāna u bār-gāh) 126b/11
b. u pīş-ḫāna 126b/09
b. u şamyāna 148b/14
[=17]
bar-ḥaḳ Hak üzere.
b.+nıñ (ḫalīfa-ı bar-ḥaḳ) 152b/08
[=1]

bar-ḳarār Kararlı, daimi, devamlı.
b. bol- 130a/05
[=1]
bar-pā Ayakta. Krş. bar-pāy
b. ḳıl- 126b/11, 141a/09, 160b/05
b. ḳılıl- 148b/04
b. u cān-sıpārlıḳ 130a/11
[=5]
bar-pāy bk. bar-pā
b. étdür- 119a/14
b. ḳıl- 121a/08
b. ḳıldur- 128b/09, 134a/01, 135b/03, 139a/01, 139b/07, 149b/16
b. ḳılıl- 127a/04
[=9]
bar-rū Yüz üzerinde.
b. (rū-yı bar-rū) 122a/03
[=1]
barça Bütün, hep; bütünü, hepsi.
b. 117b/15, 118b/15, 119b/04, 119b/13, 121b/01, 121b/14, 124a/13, 124a/16, 124b/04, 124b/07, 124b/09, 124b/11, 129b/08, 129b/10, 130b/07, 130b/09, 131b/03, 132a/17, 133a/02, 134a/15, 135a/16, 137a/09, 139b/03, 140a/14, 142b/02, 146a/05, 146a/15, 148a/12, 149a/07, 151a/06, 151b/16, 152a/01, 152b/09, 153b/15, 154b/08, 154b/14, 154b/16, 155a/08, 155a/14, 155b/05, 155b/09, 156b/08, 156b/08, 161b/17, 164a/04, 167a/08, 168b/11, 168b/17, 170a/09, 170a/09, 170b/07, 170b/10, 171a/02, 171a/04, 171a/06, 171a/06, 171a/08, 171b/08, 173a/07, 173a/08, 173a/09, 173a/12, 173a/15, 173b/08, 174a/08, 174a/10, 174b/14, 174b/16, 175b/04, 175b/05
b.+ları 144b/16, 147a/04, 160b/01
b.+nı 121b/04
b.+nıñ 139a/17
b.+sı 122b/09, 123b/04, 124b/08, 152a/15
b.+sıġa 157b/15
b.+sın 123a/08, 136b/07, 150b/08, 150b/09, 150b/17, 159b/01, 175a/10
b.+sınıñ 159b/02
b. üsti 157b/16
[=89]
bārhā Far. Zaman zaman; sık sık; defalarca.
b. 131b/07
[=1]
barı Bütünü, tamamı, hepsi.
b. 118b/12, 119a/01, 119a/04, 119a/05, 119a/07, 120a/11, 120b/03, 122a/02, 122b/10, 122b/12, 122b/16, 124b/07, 124b/09, 124b/11, 169b/03, 169b/04, 169b/08, 169b/08, 169b/10, 169b/16, 170a/01, 170a/07, 170a/09, 170a/13, 170b/06, 170b/12, 170b/13, 170b/14, 170b/16, 171a/02, 171a/05, 171a/08, 171b/03, 171b/16, 172b/02, 172b/17, 173a/09, 173a/12
b.+da 123b/02, 169b/04, 169b/04
b.+dın 172a/04
b.+dur 124b/04
b.+ġa 122b/10, 169b/05, 173a/13, 173a/14

b.+n 120b/05, 122a/14
b.+nı 170a/04, 172a/01
b.+nıñ 122b/09, 129b/12, 137a/10, 171b/07, 171b/12
b.+sı 123a/17, 170a/05, 170a/06, 171a/11, 171a/11, 171b/14, 173a/17
b.+sıġa 124b/11, 170a/11
[=65]
barıça Hepsi, tamamı.
b. 134b/16
[=1]
barīn Far. Pek yüksek, en yüce.
b. (bıhışt-ı barīn) 127a/14
b. (bıhışt-ı barīn ḳıl-) 138b/04
b. (ḫuld-ı barīn) 120b/17
b. dék (bıhışt-ı barīn) 135a/09
[=4]
barḳ Ar. Şimşek, yıldırım.
b. 124b/05
b.+dın 171b/04
b.+ı bile 161a/04
b.-ı ḫāṭıf 140a/08, 167b/08
b.+ın 141b/05
[=6]
barḳ-afşānlıġ Şimşek saçma durumu.
b.+ıdın 161b/04
[=1]
barḳ-āheng Yanıp sönen şimşek.
b. 130b/14
[=1]
barḳ-āṣār Şimşek nişanesi.
b. (şarār-ı barḳ-āṣār) 161b/09
[=1]
barḳ-efgen Şimşek düşüren.
b. (ajdar-dahan u barḳ-efgen) 129a/04
[=1]
barḳ-kirdār Şimşek gibi olan.
b. (fadāyīvār u barḳ-kirdār) 174b/17
[=1]
barḳ-nıẓām Şimşek düzeninde olan.
b. 118b/10
[=1]
barḳ-numā Şimşeğe benzeyen.
b. ḳıl- 123a/12
[=1]
barḳ-rīz Şimşek saçan.
b. (çābük ü barḳ-rīz bol-) 129b/12
[=1]
barḳ-sur'at Şimşek hız, hızlılık.
b. u şarşar-ḥareket 123a/04
[=1]
Bars Yılı Türk takviminin üçüncü yılının adı.
B. 138a/08, 143a/07
[=2]
bārū Far. Kale duvarı, sur.
b.+larġa (burc u bārū) 137b/14
b.+larıda (burc u bārū) 160b/12
b.+ların (burc u bārū) 159a/03
[=3]
bārūmand Far. Faydalı, nasipli, hisseli.
b. ol- 124b/12
[=1]
bas Far. Yeter, yetişir, tamam, kafi.
b. 152a/16, 152b/12, 154a/13, 168b/04
[=4]
basī Far. Çok fazla, bir hayli.
b. 169b/05, 170b/08, 170b/09, 171a/07

[=4]

başīrat Ar. Önden görüş, seziş.

b. ahlı 162a/04

b. anvārı 136a/01

[=2]

baş Baş, kafa; lider.

b. ayaḳ 129a/11, 163a/04

b. çék- 119b/04, 126b/16, 132b/03, 156b/06, 170a/17, 170b/03

b.+dın ayaḳ 119b/09, 129a/01, 130a/13, 134b/10, 155b/13

b. ég- 169a/10

b. éndür- 162a/15, 163a/04

b.+ı 162a/14, 169a/14

b.+ıdın 149b/13

b.+ıġa 117b/06, 118a/06, 138a/02, 139a/05, 149b/11, 150a/05, 169a/16

b.+ın 128b/06, 141b/07, 141b/14, 141b/15

b.+ın çék- 162a/14

b.+ıñız üzre 147b/14

b.+ıñızġa 146b/04

b. ḳıl- 127b/13, 133a/09, 146a/04, 154b/08, 161a/14

b. ḳoş- 125b/06, 128b/12, 133b/09

b. ḳoy- 128b/15

b.+lardın 175a/02

b.+ları 149b/01

b.+larıdın 131a/15

b.+larıġa 162a/05

b.-tā-ṣurayyā 141a/11

[=47]

başāşat Ar. Güler yüzlülük; güler yüz.

b.-ı tamām 130a/06, 159b/07

[=2]

başla- Başlamak.

b.-p 130b/12, 149a/15, 151b/15, 153b/09, 155b/06, 160b/14

[=6]

başlat- Bir kimsenin bir şeye başlamasını sağlamak, bir işin başlamasına yol açmak.

b.-ıp 165a/06

b.-maḳ 120b/12

b.-maḳ üçün 130b/01

[=3]

yol başlat- 165a/06

[=1]

başlıġ Emrinde, sevk ve idaresi altında.

b. 123a/13, 128a/08, 129a/10, 130a/16, 131a/14, 135b/09, 141b/10, 146a/15, 147a/08, 150b/13, 154b/10, 155a/14, 156a/06, 159b/06, 160a/16, 162b/10, 164a/04, 164b/06, 167b/12, 173b/08, 174a/04, 174a/08, 174b/09

[=23]

bat Çabuk, acele.

b. 139b/05, 170a/02, 170b/07

b. ḳıl- 171b/16

[=4]

baṭālat Ar. İşsizlik, işlemezlik, battallık.

b. (ḥaḳārat u baṭālat yétkür-) 149b/07

[=1]

baṭālat-ancām Sonu işsizlik, işlemezlik olan.

b.+ı (payġām-ı nā-farcām u kelām-ı baṭālat-ancām) 147/03

[=1]

bāṭıl (< Ar. bāṭil) Hükümsüz, boş.
b. 166a/01
[=1]

Bāvard y.a. Köpet Dağı'nın kuzey eteklerinde bir yerdir. Abıvard olarak da bilinir.
B. ḳalʿası 125a/17, 129b/02
[=2]

Bāvard Töpe y.a. Yantaklı ve Tejen bölgelerinin yakınında bulunan bir mahaldir.
B.+si 128b/08, 138b/17
[=1]

bay Bir devlet makamı.
b.+ġa 173a/13
b.-ı meẕkūr 153a/07
[=2]

bayʿ Ar. Satma, satış.
b. u şırā 153a/16
[=1]

Bay Naẓar Bég k.a. Köh-ken Daruga'nın kardeşidir ve onun makamına geçmiştir.
B.+ni 137a/03
[=1]

bayābān Far. Çöl.
b. 139b/02
b. (ḳaṭʿ-ı bayāban ḳıl-) 119a/02, 158b/12
b. (manāzıl-ı bī-pāyān u bayābān-ı bī-kerān) 174a/06
b.-ı bī-pāyān 155b/15
[=5]

bayān Ar. Açıklama, ifade etme, dile getirme.
b. (faṣīḥu'l-bayān) 147a/12
b.+ġa çék- 172b/11
b. ḳıl- 158a/16
[=3]

bāyısta (< Far. bāyista) Lüzumlu, gerekli.
b.-ı masnad-ı amārat u ayālat 152a/10
[=1]

bayraḳ Bayrak, sancak.
b. 172a/04, 172a/04
[=2]

bayrı Uzun süreden beri hizmet etmiş olan, emektar.
b. 131b/06
[=1]

bayt Ar. Beyit, iki mısralık nazım parçası.
b. 117b/09, 128b/06, 135a/04, 137a/16, 157b/06, 157b/12, 175b/03
[=7]

bāzanda Far. Oynayan, oynayıcı, dansöz.
b. (sāzanda u bāzanda) 124a/07
b.+lar 173a/01
[=2]

bāzār Far. Çarşı, pazar.
b. ḳur- 153a/15
b.+larıġa 151b/10
[=2]

baʿżı Ar. 1. Bazı, kimi; bir kısım, birtakım.

b. 125b/07, 126b/05, 132b/06, 133b/09, 134a/06, 136b/04, 150a/06, 152a/12, 156a/02, 157a/06, 161a/15, 162a/17, 163a/03, 163a/08, 164a/05, 165a/05, 166a/10, 173b/05, 174a/14
[=19]
2. Zamir. Hepsi olmayıp içlerinden birkaçı, kimi.
b.+nıñ 140b/07, 142a/16
b.+sı bile 133a/15
[=3]
baẕl Ar. Esirgemeden bol bol verme, sarf etme, harcama.
b. eyle- 171a/06
b. ét- 169a/16
b.+ı bile 124a/15, 169a/10
b.+ım bile 169b/09
[=5]
baẕl-āyīn Saçma merasimi.
b. (ṣāḥıb-ḳırān-ı baẕl-āyīn) 140a/13
[=1]
bazm Far. Meclis; eğlence, içki meclisi.
b.-ı ʿayş u dād 171a/05
b.-ı dıl-ārā 121b/07
b.-ı ʿışrat 118a/02
b.-ı ʿışrat tüz- 121b/06
b.-ı ʿışrat u żıyāfat-ı pur-nıʿmat 118b/09
b.+ım ara 168a/12
b.+ın (ʿayş-ı bazm) 121a/13
b. tüz- 121a/07, 121a/16
[=9]
beden Ar. Vücut.
b.+lerige 134a/12
[=1]
Begiş Ḫalīfa k.a. Avaz Yüz-başı ve Teke Türkmenleri yiğitleri ile Rıza Kulı Han'a yardım amacıyla Hayoşan'a gönderilmiştir.
B.+ġa 155a/08
[=1]
behremendlik Hisseli, nasipli.
b.+ler yétkür- 133a/03
b. yétkür- 117b/08
[=2]
Bek-nıyāz Dīvān Bégi k.a.
B. 150b/05
[=1]
Beki Yüz-başı k.a. Muhammad Nıyaz Yasavul-başı ve Hudayar Biy ile Horasan'a akın düzenleyen komutandır.
B.+nı 127b/09, 167b/06
B.+nıñ 167b/02
[=3]
Bekmen Bég k.a. Dosım Biy'in oğludur.
B. 140a/10
B. valad-ı Dosım Biy 140a/05
[=2]
belki Olabilir, olabilir ki, bir ihtimale göre, muhtemelen; hatta, bile.
b. 123a/05, 124b/16, 125a/03, 128a/15, 129b/06, 134a/12, 138b/04, 139a/02, 139b/08, 143b/14, 144b/15, 152a/17, 156b/02, 158a/12, 160b/09, 161b/09
[=16]
bendelik Kulluk, kölelik.

b. 146b/10
[=1]

Berdi Biy k.a. Konrat kavminin ileri gelenlerindendir.
B. 136a/12
B.+niñ 136b/17
[=2]

beri Belli bir yerden ve zamandan bu yana.
b. 163a/02
b. (-dın beri) 143b/15, 151a/09
[=3]

berk Sağlam, sıkı.
b. (nafs-ı ammāra étegin berk tut-) 125b/08
[=1]

berkit- Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.
b.-ip 160b/11
b.-ip dururlar 160b/06
[=2]

bédev Soylu cins at, küheylan.
b.+ler 129b/11
[=1]

bég Devletin ileri gelenlerine verilen bir unvan, bey. Krş. biy.
b. 173a/12
b.-i āsumān 171a/06
b.-i meẕkūr 163a/06
b.+ler 120b/13
[=4]

bég-zāda Bey oğlu, beyzade.
b. u āzāda 124a/17
[=1]

Bég Pūlād Yüz-başı k.a. Karlı Yüz-başına yardım için Karı kalesine gönderilmiş askerlerdendir.
B. 174b/03
[=1]

bégler-bégilik Beylerbeyilik.
b. 142a/12
[=1]

Bégler Ḫan Lutfabad kalesinin hakimi ve Sulayman Han'ın babasıdır.
B.+ġa (Sulaymān Ḫan bin Bégler Ḫan) 131b/07
[=1]

bél Bel.
b. bağla- 163a/11
b.+ide 124b/09, 171b/13
b.+ige 151a/12
b.+in 124a/02
b.+in (ḫıẕmat bélin rust ḳıl-) 118b/11
b.+ini rust bağla- 119a/09
b.+lerige 121a/17
[=8]

bér- Bir şeyi bir kimseye iletmek, vermek.
b. 168a/13
b.-di 124b/03, 126a/04, 135a/04, 149b/13, 152b/16, 154b/04, 154b/05, 166b/08, 167b/16, 171a/05, 173a/14, 173b/01, 174a/14
b.-diler 121b/02, 145a/02, 158a/10
b.-gendin soñ 144a/12
b.-gü dék 173b/11
b.-günçe 135a/17
b.-ilip 122b/07

b.-ip 124a/09, 125a/14, 126a/06, 129a/09, 131b/01, 133b/05, 134a/11, 139a/17, 141b/17, 143a/01, 143a/12, 143a/17, 144b/07, 144b/09, 145a/09, 145b/05, 148b/17, 153b/05, 156a/01, 156a/08, 159b/08, 166b/03, 171a/17
b.-ip durur 127b/14
b.-mek 117b/05
b.-meklik durur 152b/12
b.-mekni 168a/06, 169b/06
b.-mey 163b/01
b.-meyin 153b/08
b.-miş édi 169a/17
b.-se 132a/15, 134b/08, 154a/13
b.-ür 118a/08, 153b/04
b.-ürler 152b/08, 152b/11, 175b/03
[=60]
banda bér- 166b/03
cān bér- 132a/15, 134b/08, 141b/17, 153b/05, 153b/08, 168a/13
cavāb bér- 163b/01, 166b/08
cavābın bér- 171a/17
cılva bér- 139a/17
dast bér- 173b/01
fatḥ u ẓafar bér- 126a/04
genc bér- 118a/08
ḫabarın bér- 154a/13
ḥareket bér- 126a/06
ıcāzat bér- 154b/05
ıntıẓām bér- 143a/17, 144a/12
ḳarār bér- 158a/10
ḳızın bér- 145b/05
laḳab bér- 144b/09, 145a/09
maʿcūnın bér- 159b/08
mıhmīz bér- 148b/17
nısbat bér- 152b/08, 152b/11
nışān bér- 175b/03
nıẓām u sar-ancām bér- 143a/12, 173b/11
nuḳūd-ı vāfira bér- 131b/01
ravāc bér- 145a/02
rūḥ bér- 153b/04
ruḫṣat bér- 124b/03, 154b/04
rūy bér- 174a/14
sar-u-pāy bér- 156a/08
sunnat bér- 152b/16
şıfā bér- 135a/04
ṭaʿām bér- 124a/09
tartīb bér- 144b/07
temkīn bér- 149b/13
teskīn bér- 129a/09, 149b/13
toy bér- 117b/05, 156a/01, 168a/06, 169b/06
yér bér- 143a/01
zīb u tazyīn bér- 125a/14
[=50]
bérdür- Vermesini sağlamak, vermesine sebep olmak.
b.-üp 157a/13
[=1]
tartīb bérdür- 157a/13
[=1]
béril- Verilmek.
b.-ip 150b/15, 170a/11
[=2]
tartīb béril- 150b/15
zīnat béril- 170a/11
[=2]

béş Beş.
b. 132a/10, 134a/06, 138b/14, 139b/10, 140a/15
b. (ḳırk béş) 142b/15
b. (on béş) 124a/08
b. (on béş kün) 124a/16
b. (yigirme béş miñ) 145a/05
b.+de (miñ iki yüz ḳırḳ béş) 138a/08
b.+ide (on béş) 148a/17
b.+ide (yigirme béş) 149a/13
[=12]
béze- Süslemek, donatmak.
b.-p 133b/15, 139a/11, 158b/11
[=3]
bıçaḳ Bıçak.
b. 124b/10, 155b/17
b.+lar 124b/01
[=3]
bıdʿat (< Ar. bidʿat) Sonradan türeyen şey, yeni adet.
b. (māḥī-ı ḳavāʿıdu'l-bıdʿat ve'n-nıfāḳ) 148b/05
[=1]
bıh-būd Far. İyilik, sağlık, sıhhat.
b. 128b/11, 150b/10
b.+ı üçün 126a/12
b.+ıda 146a/03
b.+ın 146a/02
[=5]
bıḥār Ar. Denizler.
b.+ı üçün 157a/14
b.+ınıñ 131a/15
[=2]
bıhışt Far. Cennet. Krş. bihişt
b.-ı barīn 127a/14, 135a/08
b.-ı barīn ḳıl- 138b/04
b.-ı cāvıdān 124b/15, 132a/14
b.-ı muṣaffā-yı rū-yı zamīn 156b/17
b. içre (rıyāż-ı bıhışt) 132a/16
[=7]
bıhışt-āṣār Cennet izi taşıma, cennetle müjdelenmiş olma.
b. ḳıl- 137a/12
[=1]
bıhışt-āyīn Cennet usulü, adeti.
b. (toy-ı bıhışt-āyīn) 118b/10
[=1]
bıhışt-nışān Cennete yerleşen, cennette kalan, cennet gösteren.
b.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı bıhışt-nışān) 166a/08
[=1]
bıhışt-nışāna bk. bıhışt-nışān
b. (toy-ḫāna-ı bıhışt-nışāna) 121a/10
b.+dın (toy-ḫāna-ı bıhışt-nışāna) 124b/14
[=2]
bılā-ıntıhā Nihayetsiz.
b.+bile (ıḥtırām-ı bılā-ıntıhā) 145b/12
[=1]
bılā-tımṯāl Timsalsiz.
b. (şamḫāl-ı bılā-tımṯāl) 141b/09
[=1]
bılād (< Ar. bilād) Beldeler, memleketler.
b.+dın (ḳılāʿ u bılād) 121a/09
b.+ı 159a/14
b.+ıda 156b/03, 175b/03

b.+ıdın 137a/14
b.+ınıñ 145b/15
b.+nıñ (ḳılāʿ u bılād) 143b/01
b. u vılāyāt 146a/11
[=8]
bınā (< Ar. bināʾ) Bina, yapı.
b. 156b/04, 156b/05
b. ét- 168b/06
b. ḳıl- 119a/13, 141a/03, 154a/01, 175a/17
b.+lar 153b/16
b.+sı 175b/04
b.+sıġa 156b/14
b.+sıġa (ḥavlī-ı bınā) 119b/01
b.+sın 133a/16, 145b/06
b.+sınıñ 175b/08
b. tap- 119a/12, 119b/06, 119b/11
b.-yı dıl-keş 170a/17
[=18]
bırādar (< Far. birādar) Erkek kardeş, kardeş.
b. 154a/10
b.-ı arcmand-ı saʿādat-payvand 143a/07
b.-ı dıl-band-ı saʿādat-payvand 127a/05
[=3]
bırādar-zāda (< Far. birādar-zāda) Erkek kardeş çocuğu.
b.+sı 137a/07
[=1]
bısāṭ (< Ar. bisāṭ) Kilim, minder, döşeme, keçe.
b. 162a/03
b. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ bol-) 139a/07
[=2]
bıstar (< Far. bistar) Yatak, döşek.
b.+ıġa 132a/08
[=1]
bısyār (< Far. bisyār) Fazla, çok.
b. (muḥārabāt-ı bısyār u mucādalāt-ı bī-şumār) 144b/11
[=1]
bi-reʾsi'l-ʿayn Baş gözüyle.
b. 141a/10
[=1]
bi'l-ıstiḳlāl (< Ar. bi'l-istiḳlāl) Hür olarak, tek başına, bağımsız bir şekilde.
b.+ı érdi (ḥākim-i bi'l-ıstiḳlāl) 163a/02
[=1]
bi'l-ıttıfāḳ (< Ar. bi'l-ittifāḳ) Beraberce.
b. 161b/01
[=1]
bi'l-küll Tamamıyla.
b. 122a/12, 166a/01
[=2]
bī-ʿadad Sayısız.
b. (manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-ʿadad) 149b/09
b. u bī-andāza 133b/04
[=2]
bī-andāza Ölçüsüz, derecesiz.
b. (bī-ʿadad u bī-andāza) 133b/04
b. (ṭarāvat-ı bī-andāza yétkür-) 156a/16
b. bile (surʿat-ı bī-andāza) 165a/07
b.+ġa (naşāʾ-ı bī-andāza) 151a/16
[=4]

bī-bahā Paha biçilemeyecek kadar değerli.

b. (aṭlas-ı bī-bahā) 124b/08

[=1]

bī-bahāna Bahanesiz.

b. 118a/08

[=1]

bī-bāk Korkusuz.

b. u seffāk 146b/04

[=1]

bī-cā Yersiz.

b. 120b/10

[=1]

bī-çāra Çaresiz.

b.+larnıñ 134a/11

[=1]

bī-çūn Kıyas kabul etmez, emsalsiz.

b.+dın (nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u ta'yīdāt-ı ḫālıḳ-ı bī-çūn) 117b/12

[=1]

bī-dād Zulüm, işkence.

b. (ẓulm u bī-dād) 160b/07

b.+dın (sıtam u bī-dād) 145b/14

b. yét- 168b/09

[=3]

bī-dast Elsiz.

b. u pā "elsiz ve ayaksız" 125b/14

[=1]

bī-ġam Kaygısız, tasasız, kedersiz.

b. bol- 117b/15

b. ḳıl- 132b/17

[=2]

bī-gāne Yabancı.

b. 132b/13

b.+niñ 162a/15

[=2]

bī-girān Çok değerli, pek kıymetli, paha biçilemez. Krş. bī-girāne

b. bile (sıpāh-ı şacā'at-nışān u kevkebe-i bī-girān) 139b/05

b.+ıdın ('avāṭıf-ı bī-girān) 167a/07

b.+ıdın (kerem-i bī-girān) 167a/14

[=3]

bī-girāne bk. bī-girān

b. (ıltıfāt-ı pād-şāhāna u 'ınāyāt-ı bī-girāne) 130a/12

b. (marāḥım-ı bī-girāne u 'avāṭıf-ı pād-şāhāna) 160a/11

b. (żıyāfat-ı pād-şāhāna u şılan-ı bī-girāne) 123a/02

b. bile ('avāṭıf-ı bī-girāne) 154a/05

b. bile (ıltıfāt-ı bī-girāne) 154b/17

b. bile (tana''umāt-ı bī-girāne) 117b/08

[=6]

bī-ḥad (< Far. bī-ḥadd) Sınırsız, engin.

b. (bī-ḥadd u 'adad) 172a/05, 173a/11

b. (bī-ḥadd u ġāyat kél-) 126b/14

b. (manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-'adad) 149b/09

[=4]

bī-ḫaṭar Tehlikesiz.

b. (safar-ı bī-ḫaṭar) 156a/17

[=1]

bī-ḥayālıḳ Arsızlık.

b.+dın (kemāl-i bī-ḥayālıḳ) 162b/08

[=1]

bī-ḥısāb Hesapsız, sayısız.

b. 119b/13, 171b/05, 171b/12
[=3]
bī-ḫod Baygın, kendinden geçme, kendinde olmama.
b. u ḫ$^{(v)}$āb 161b/13
[=1]
bī-ıltıfātlıġ Kabalık.
b. ḳıl- 126a/02
[=1]
bī-ıntıhā Nihayetsiz, sonsuz.
b. (tekellüm-i rūḥ-afzā u talaṭṭuf-ı bī-ıntıhā) 157b/13
b.+ġa (ḥasrat-ı bī-ıntıhā) 162a/15
[=2]
bī-īmān İmansız.
b.+ġa (Sulaymān Ḫan-ı bī-īmān) 131b/11
b.+larnıñ 130b/16
[=2]
bī-ḳarār Kararsız.
b. ol- 130a/03
[=1]
bī-ḳarārlıġ Kararsızlık.
b. (bī-tāblıġ u bī-ḳarārlıġ) 132a/08
[=1]
bī-kem Far. eksiksiz, tam.
b. ü kāst 128b/15, 166b/11
[=2]
bī-kerān Sınırsız, sayısız. Krş. bī-kerāne
b. (leşker-i bī-kerān) 129b/05
b. (leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān) 125a/01
b. (manāzıl-ı bī-pāyān u bayābān-ı bī-kerān) 174a/06
b. (sıpāh-ı bī-kerān u aṣāṣah-ı bī-pāyān) 146b/01
b. (usarā-yı fırāvān u sabāyā-yı bī-kerān) 164a/16
b. bile (inkisār-ı bī-pāyān u ıżṭırār-ı bī-kerān) 141b/12
b. bile (leşker-i bī-kerān) 137a/14
b.+dur 140b/14
b.+ġa (muḥīṭ-ı bī-kerān) 160a/03
b.+ın 141b/01
[=10]
bī-kerāne bk. bī-kerān
b. bile (dabdaba-ı Camşīdāna u sıpāh-ı bī-kerāne) 138a/10
b. bile (sıpāh-ı bī-kerāne) 147a/17
b.+ni (ʿasākir-i bī-kerāne) 151b/15
[=3]
bī-kerh Tiksinmeden, zorlanmaksızın, kolayca.
b. ü bī-malāl 161b/05
[=1]
bī-ḳıyās Ölçüsüz.
b. (ḥırās-ı bī-ḳıyās) 133b/12
[=1]
bī-lacāc İnat etmeden, ayak diremeksizin.
b. (bī-taraddud u bī-lacāc) 162b/12
[=1]
bī-malāl Sıkıntısız.
b. (bī-kerh ü bī-malāl) 161b/05
[=1]
bī-mıṣāl Eşsiz, eşi bulunmayan.
b. 119b/08
[=1]

bī-mıṣālī Bir benzersiz.

b. (bāġ-ı bī-mıṣālī) 119a/14

[=1]

bī-munāzaʿat Çekişmeden, kavgasız.

b. u bī-muzāḥamat 162b/05

[=1]

bī-muzāḥamat Zahmetsiz.

b. (bī-munāzaʿat u bī-muzāḥamat) 162b/06

[=1]

bī-navā Zavallı, çaresiz, muhtaç.

b. u miskīn 169b/08

[=1]

bī-nayl İsteğe ulaşamama, merama erememe.

b.-ı marām 163b/02

b.-ı murād 131b/16, 165a/16

[=3]

bī-naẓīr Benzersiz.

b. (amīr-ı bī-naẓīr u ḫucasta-żamīr) 143a/10

b. (davlat-ı bī-naẓīr u ıḳbāl-ı ravāc-paẕīr) 145a/10

b. (vazīr-ı bī-naẓīr Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi) 148b/11

b. (vazīr-ı bī-naẓīr-ı şāḥıb-tadbīr) 118b/02

b. (vazīr-ı bī-naẓīr-ı şāyıb-tadbīr) 156b/12

b. (vazīr-ı şāyıb-tadbīr u amīr-ı bī-naẓīr) 167a/11

b. tüş- 168b/03

b. u mumtanıʿu'l-mıṣāl 156b/03

[=8]

bī-nıhāya (< Far. bī-nihāya) Sonsuz. Krş. bī-nıhāyat

b. (durr-ı bi-nıhāya) 122a/07

[=1]

bī-nıhāyat bk. bī-nıhāya

b. 122b/08, 122b/08, 153a/15, 167b/10, 170a/04, 170b/17

[=6]

bī-pāyān Sonsuz.

b. (ʿaṭāyā-yı bī-pāyān u ınʿāmāt-ı fırāvān) 138a/05

b. (inkisār-ı bī-pāyān u ıżṭırār-ı bī-kerān) 141b/12

b. (manāzıl-ı bī-pāyān u bayābān-ı bī-kerān) 174a/06

b. bile (cān-ı havl-cān u şıtāb-ı bī-pāyān) 165b/09

b. bile (faḫāmat-ı bī-pāyān) 158b/12

b. bile (leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān) 125a/02

b. bile (sıpāh-ı bī-kerān u aşāṣah-ı bī-pāyān) 146b/01

b.+da (bayābān-ı bī-pāyān) 155b/15

[=8]

bī-şāyıba Lekesiz, kusursuz, eksiksiz.

b.-ı kiẕb 147b/03

[=1]

bī-şumār Sayısız. Krş. bī-şumāra

b. (leşker-i bī-şumār-ı kīne-güzār) 144b/11

b. (muḥārabāt-ı bısyār u mucādalāt-ı bī-şumār 144b/12

b. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār) 130b/05
b. (sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i calādat-āṣār) 149a/15
b. (umarā-yı ʿālī-mıḳdār u sıpāh-ı bī-şumār) 148b/01
[=5]
bī-şumāra bk. bī-şumār.
b. 120a/13, 120a/16
[=2]
bī-taʿallul Bahane aramadan, kaçınmaksızın.
b. (bī-tavaḳḳuf u bī-taʿallul çék-) 122b/0
[=1]
bī-tāb Halsiz, güçsüz, bitkin.
b. 132a/10
[=1]
bī-tāblıġ Güçsüzlük.
b. u bī-ḳarārlıġ 132a/08
[=1]
bī-taraddud Teredddütsüz, hemen karar vererek.
b. u bī-lacāc 162b/12
[=1]
bī-taṣdīʿ Can sıkmadan, rahatsız etmeden.
b. 132a/14, 140b/08
[=2]
bī-tavaḳḳuf Durmadan.
b. 157b/10
b. u bī-taʿallul çék- 122b/02
[=2]
bī-zār Rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün.
b. ḳıl- 151b/10
[=1]
bī-zıyād Az.
b.-ı noḳṣān 163b/13
[=1]
bīḫ Far. Kök, asıl, temel.
b. 130b/07
[=1]
bihişt Far. Cennet. Krş. bıhışt
b.+ge 169a/08
[=1]
Bījan k.a. İran mitolojisinde kahraman meşhur Rüstem'in kız kardeşinin oğlu.
B. 172a/08
[=1]
bīl Far. Çapa.
b. 141a/04
[=1]
bil- Bilmek.
b.-(!) 171b/08
b.-di 170a/01
b.-diler 159b/15
b.-genleriçe 163a/16
b.-gey 125a/13
b.-ip 132b/13, 133a/13, 146b/10, 152a/04, 158b/04, 160b/16, 163a/07, 163b/16, 168a/06, 171a/17
b.-ip durur 151b/12
b.-iñ 146a/17
b.-mek 122a/11
b.-sün 152a/17

b.-ürler 152b/04
[=20]
furṣatın ġanīmat bil- 132b/13
ġanīmat bil- 125a/13
mutaḥattım bil- 163b/16
[=3]
bile İle. Krş. ile, birle, bilen.
Yalın sözlerle:
b. 117b/07, 117b/08, 117b/16, 117b/17, 118b/12, 119b/07, 120a/05, 120b/15, 121a/07, 121a/10, 121b/15, 121b/16, 122a/17, 122b/12, 123a/03, 123a/07, 123a/09, 123a/09, 124b/03, 124b/17, 125a/02, 125a/08, 125a/10, 125a/11, 125b/02, 126a/14, 126a/16, 126b/08, 126b/13, 127a/03, 127a/11, 127b/01, 127b/05, 127b/15, 128a/01, 128a/03, 128a/15, 128b/05, 128b/16, 129a/08, 129a/09, 129a/13, 129a/15, 129a/17, 129b/01, 129b/02, 129b/08, 130a/04, 130a/04, 130a/06, 130a/07, 130a/13, 130b/07, 131a/02, 131a/06, 131a/08, 131a/11, 131a/13, 131a/16, 131b/03, 132a/04, 132a/10, 132a/11, 132a/12, 132b/06, 133a/03, 133b/01, 133b/03, 133b/06, 133b/09, 134a/10, 134a/12, 134b/01, 134b/16, 135a/06, 135b/07, 135b/12, 135b/15, 136a/03, 136b/06, 137a/02, 137a/14, 137b/11, 138a/05, 138a/11, 138a/17, 138b/11, 138b/14, 138b/14, 139a/06, 139a/09, 139a/13, 139b/09, 140a/02, 140a/07, 140a/17, 140b/01, 140b/16, 141a/02, 141a/13, 141a/13, 141b/02, 142a/11, 142a/15, 142a/17, 142b/09, 142b/10, 142b/11, 142b/12, 143b/05, 143b/06, 144a/11, 144a/16, 144b/05, 144b/06, 144b/07, 144b/09, 145a/02, 145a/04, 145a/08, 145b/03, 145b/12, 146a/04, 146a/06, 146a/07, 146a/08, 146a/17, 146b/01, 146b/15, 147a/12, 147a/13, 147a/17, 147b/01, 147b/02, 147b/03, 147b/08, 147b/09, 148b/02, 148b/04, 148b/15, 148b/16, 149a/01, 149b/12, 150a/02, 150a/05, 150a/07, 151a/15, 151b/06, 151b/11, 152a/09, 152a/12, 153a/11, 153a/12, 153a/14, 153b/09, 154a/05, 154a/09, 154a/14, 154a/15, 154b/03, 154b/04, 154b/06, 154b/13, 154b/14, 154b/17, 155a/12, 155a/12, 155b/02, 155b/08, 155b/09, 155b/11, 156a/07, 156a/12, 156b/07, 157a/09, 157a/17, 157b/02, 157b/10, 157b/17, 158a/01, 158a/10, 158a/11, 158a/12, 158a/13, 158a/14, 158a/16, 158b/02, 158b/06, 158b/12, 159a/01, 159a/05, 159a/06, 159a/12, 159a/14, 159a/15, 159b/01, 159b/03, 159b/07, 159b/08, 159b/11, 160a/03, 160a/06, 160a/07, 160a/11, 160a/13, 160a/15, 160b/01, 160b/01, 160b/10, 160b/11, 160b/16, 161a/06, 161a/17, 161b/01, 161b/15, 162b/11, 163a/07, 163a/11, 163a/13, 163b/01, 163b/01, 163b/09, 163b/12, 164a/08, 164a/09, 164a/10, 164a/15, 164b/10, 164b/11, 165a/01, 165a/05, 165a/07, 165a/07, 165a/08, 165a/15, 165a/17, 165b/06, 165b/09, 165b/10,

165b/10, 166a/07, 166a/10, 166b/09, 166b/13, 167a/13, 167b/01, 167b/16, 168a/01, 168b/10, 169a/01, 169a/03, 169a/06, 169b/07, 169b/09, 169b/09, 170b/02, 170b/17, 170b/17, 174a/02, 174a/03, 174a/05, 174a/08, 174a/09, 174a/10, 174a/16, 174b/07, 175a/01, 175b/01, 175b/06, 175b/07

[=270]

İlgi halinden sonra:

b. 166b/05

[=1]

İyelik ekli sözlerden sonra:

b. 117b/06, 117b/13, 118a/05, 118a/06, 118a/15, 118b/06, 120b/12, 120b/14, 121a/17, 121b/10, 123b/08, 123b/09, 124a/05, 124a/09, 124a/13, 124a/15, 124a/15, 124b/14, 125a/01, 125a/03, 125b/06, 125b/12, 127a/06, 127b/09, 127b/09, 127b/13, 128a/03, 128a/11, 128b/03, 128b/13, 128b/16, 129a/01, 129a/08, 130a/09, 130a/14, 130a/15, 130b/11, 130b/15, 131b/09, 131b/10, 131b/13, 132a/07, 132b/09, 132b/16, 133a/04, 133a/10, 133a/14, 133a/15, 133a/15, 133b/09, 133b/15, 134a/02, 134a/03, 134b/03, 135a/13, 135a/15, 135a/16, 135b/02, 136a/08, 136b/01, 136b/06, 136b/13, 136b/15, 137a/06, 137b/01, 137b/15, 137b/17, 138b/12, 139a/02, 139a/11, 139a/12, 139b/06, 139b/08, 139b/13, 139b/17, 140a/05, 140b/09, 140b/10, 140b/13, 141a/04, 141a/14, 141b/03, 141b/05, 141b/16, 141b/16, 142a/06, 142a/08, 142a/09, 142a/12, 142b/13, 143a/05, 143a/07, 143a/13, 143a/15, 143a/15, 143b/07, 144a/07, 144a/08, 144a/14, 144a/17, 145a/10, 145a/11, 145a/14, 145a/16, 145b/05, 145b/06, 145b/09, 146b/11, 146b/12, 146b/13, 147a/02, 147a/05, 147a/11, 148b/01, 148b/05, 148b/08, 148b/09, 150a/09, 150b/02, 150b/04, 150b/09, 151a/01, 151a/04, 151a/10, 151a/12, 152a/07, 152b/09, 153a/02, 153a/14, 153b/11, 153b/14, 153b/16, 153b/17, 155a/05, 155a/13, 155b/05, 155b/06, 155b/10, 155b/16, 155b/17, 156a/10, 156a/13, 156b/12, 156b/14, 157a/01, 157b/01, 157b/14, 158a/06, 158b/04, 158b/11, 159a/02, 159a/05, 159a/09, 159a/10, 159a/12, 159b/02, 159b/16, 159b/16, 160a/09, 160b/07, 160b/09, 160b/17, 161a/04, 161a/10, 162a/03, 162a/05, 162b/01, 162b/10, 163a/12, 163a/12, 163a/14, 163a/16, 164b/07, 164b/17, 165a/01, 165b/01, 165b/05, 165b/08, 165b/13, 166a/09, 166a/15, 166b/02, 166b/11, 167a/07, 167a/16, 167b/07, 167b/08, 168a/02, 168a/16, 168a/16, 168b/05, 168b/11, 169a/08, 169a/10, 169a/10, 171b/01, 171b/09, 171b/16, 172a/05, 172a/13, 172b/04, 173a/16, 173b/07, 173b/09, 173b/14, 173b/15, 174a/07, 174b/05, 174b/05, 174b/07, 174b/09, 174b/09, 174b/14, 175a/07, 175a/10, 175a/13, 175a/15, 175b/08, 175b/09

[=219]
Bağlama edatı durumunda:
b. 170a/13, 171a/10, 172b/10
[=3]
bīm Far. Korku.
b. 171a/01
b. bile 159a/06
b. ḳıl- 172a/17
b. üzre (tār-ı bīm) 172b/09
b. üzre (umīd u bīm) 172b/03
[=5]
bīmār Far. Hasta.
b. 134a/15, 135a/15
b.+larġa 134a/09
b.+ları 135a/06
[=4]
bīmārlıḳ Hastalık.
b.+lar 132b/11
[=1]
bir Bir, sayı ismi; herhangi bir, belirsiz olan.
b. 119a/06, 119a/13, 120a/05, 120b/01, 120b/10, 122a/02, 122a/02, 122a/03, 122a/03, 122a/13, 122b/13, 123a/05, 123a/06, 123b/01, 123b/11, 124a/14, 124b/05, 126b/14, 126b/17, 126b/17, 127a/17, 127a/17, 127b/04, 128a/13, 128b/10, 129b/10, 129b/10, 129b/13, 129b/14, 131a/03, 133a/07, 134b/08, 134b/11, 135b/03, 135b/15, 138b/05, 139b/12, 139b/12, 140a/11, 140b/14, 141a/02, 141a/03, 142a/04, 142b/03, 144a/01, 145a/14, 145a/14, 146a/03, 147a/17, 148a/03, 148b/15, 149b/05, 149b/05, 150a/07, 151b/10, 152b/16, 153b/04, 153b/04, 153b/14, 155b/01, 156a/03, 156b/09, 157a/01, 158a/09, 158b/07, 159a/10, 159b/04, 160a/01, 160b/17, 161a/14, 162a/15, 163a/07, 163a/14, 164a/03, 164a/12, 165a/02, 165a/05, 168b/11, 168b/11, 168b/13, 169a/02, 169a/08, 169a/16, 169b/06, 169b/07, 169b/09, 170a/02, 170a/02, 170a/03, 170a/16, 171a/10, 171a/13, 171a/15, 170b/13, 171b/14, 172a/03, 172a/07, 172a/15, 172b/01, 172b/01, 172b/07, 172b/08, 172b/11, 172b/14, 173a/08, 173b/11
[=106]
b. (her bir) 170b/02
b. az 140a/01, 174b/08
b. bir 124a/07, 163a/16, 166b/17, 174a/11, 175a/13
b.+de (miñ iki yüz éllik bir) 168a/06, 175a/14
b.+din 164b/11
b. érdi (miñ iki yüz éllik ü bir) 173b/01
b.+i 118b/17, 118b/17, 119a/01, 119a/02, 119a/04, 122a/10, 122a/11, 122a/12, 122a/13, 122a/13, 122a/13, 122b/14, 122b/14, 123b/14, 123b/15, 123b/15, 123b/16, 123b/16, 124a/02, 149b/11, 168b/07, 168b/07, 168b/08, 168b/09, 168b/10, 168b/13, 168b/14, 168b/15, 168b/16, 168b/16, 168b/16, 169b/01, 169b/02, 169b/02, 169b/02, 169b/03, 169b/03, 169b/14, 169b/15, 170a/03, 171a/12, 171a/15, 171a/16,

171b/01, 171b/02, 171b/02, 171b/03, 172a/03, 172a/03, 172a/08, 172a/08, 172a/09, 172a/09, 172a/10, 172a/12, 172b/02, 172b/11, 173a/11

b.+i (her biri) 118a/13, 120b/01, 150b/06, 161a/13, 164a/02, 165a/04, 168b/11, 169b/01, 170a/02, 170a/02, 171a/02, 171a/09

b.+i üze (her biri) 170a/07

b.+ide (her biri) 171b/12, 171b/13

b.+ıġa 119a/03

b.+ige 122a/11, 123b/14, 123b/15, 123b/15, 123b/17, 171a/11, 171a/11, 171a/14, 171a/14, 171b/06, 172a/10, 172a/11, 172a/14, 172b/05

b.+ige (her birige) 168b/16

b.+ini 172a/15, 172b/05

b.+iniñ 122a/12, 122b/15, 140b/08, 170a/14

b.+ısıġa 168b/16, 171a/13

b.+isi 118b/14, 122a/13, 123b/01, 123b/16, 123b/17, 168b/08, 168b/10, 168b/12, 169b/13, 171a/12, 171a/16, 171a/16, 171a/17, 171b/01, 171b/02, 171b/02, 171b/02, 172a/08, 172a/08, 172a/08, 172a/10, 172a/10, 172a/11, 172a/11, 172a/15, 172b/07, 173a/02

b.+isi (her birisi) 168b/11, 169b/01, 172a/07, 172a/07

b.+isige 171a/13, 171a/13, 171a/14, 171a/16, 172a/09

b.+isini 172a/11

b.+isiniñ 173a/02

b. ḳıl- "Birleştirmek" 172a/12

b. nav‘ 132b/12, 133a/13, 146a/16,

b. néççe 120a/05, 125b/05, 128b/11, 133b/08, 140a/07, 143a/06, 144b/03, 145b/09, 152b/11, 163a/10, 165b/05, 166b/10, 168b/12, 171a/04, 171a/04, 173a/07, 173a/08, 175a/11

b. néççe kün 142b/06, 143a/16, 143b/03, 161a/06, 164a/15

b. néçe 166a/09

b. néçe kün 173b/14

b. néme 135a/03

b.+ni 120a/02, 123b/17

b. sarı 134b/12, 171a/09

[=181]

birbiri İki veya daha fazla şey yahut kimse, biribiri, biri öteki, yek diğeri.

b. bile 145b/06

b.+din 119b/15

b.+ge 123b/10, 123b/10, 134b/14, 172b/16

[=6]

birbirleri Birbirleri.

b.+ġa 121b/17

[=1]

birer Birer.

b. 173a/11

[=1]

birev Her bir, her biri.

b. 118b/13, 118b/13, 118b/13, 118b/14, 118b/15, 118b/16, 119a/04, 121b/07, 121b/07, 121b/07, 121b/08, 122a/04, 122a/05, 122a/05, 122a/05, 122a/06, 122a/06, 122a/06, 122a/08,

122a/08, 122a/09, 122a/09, 122b/13, 122b/14, 122b/15, 123b/11
b.+ge 122a/07, 122b/15
b.+i sarı 171a/02
b.+ige 123b/11
b.+niñ 141b/07, 141b/07
[=32]
birevlıġ Her biri olma durumu.
b.+ın 125a/14
[=1]
birinç (< Far. birinc) Pirinç. Krş. bürünç
b.+i 120a/16
[=1]
birle İle. Krş. bile, ile, birle.
Yalın sözlerle:
b. 117b/11, 119b/10, 123b/04, 139a/14, 156b/08, 168a/14, 168a/15, 168b/11, 168b/11, 171b/13, 171b/14, 172a/14
[=12]
İyelik ekli sözlerden sonra:
b. 119a/08, 121a/06, 121a/16, 134b/11, 137a/11, 168a/17, 168a/17, 169b/14
[=8]
Bağlama edatı durumunda
b. 118b/14, 170a/14
[=2]
biti- Yazmak.
b.-p 145a/14, 147a/11
[=2]
ʿarīża-dāşt biti- 145a/14, 147a/11
[=2]
biylik Beylik.
b. 136b/12, 137a/01, 140a/05, 143a/09, 167a/16
[=5]
biz Biz (şahıs zamiri).
b. 125b/03, 125b/10, 126a/01, 146a/09, 166b/03
b.+din 146b/10
b.+niñ 151b/14
b.+niñ bile 160a/06, 166b/05
[=9]
Bojnurd y.a. Horasan'da bir yer.
B. 132a/05, 173b/15, 174b/10
B. ḳalʿası 167b/09
[=4]
bol- Olmak.
b.-(!) 169b/11
b.-a al- 149a/04
b.-a durur 132b/12
b.-dı 118a/10, 118b/13, 119a/02, 120a/09, 121a/02, 122a/15, 122b/12, 123b/07, 126a/07, 126a/08, 128a/04, 128a/05, 129a/03, 129b/06, 130b/05, 132a/09, 132b/10, 134a/03, 135b/03, 135b/04, 135b/09, 136b/01, 136b/06, 137b/17, 139a/07, 139a/13, 141b/08, 142a/09, 142b/06, 142b/10, 142b/15, 143a/16, 144b/04, 148b/03, 148b/17, 149b/10, 150b/02, 150b/03, 150b/12, 151b/01, 152a/01, 152a/14, 153a/13, 154b/02, 154b/07, 155a/07, 156a/13, 157a/15, 158b/03, 158b/17, 159a/15, 159b/06, 161a/01, 162a/04, 162b/17, 164b/03, 164b/09, 165b/14, 167a/08, 167a/15, 167a/16, 168b/15, 169a/08,

169b/10, 170b/14, 171a/09, 171b/03, 171b/03, 172a/06, 172a/06, 172b/17, 173a/17, 173a/17, 173b/06, 173b/13
b.-dılar 117b/16, 118b/07, 121a/09, 128b/07, 129b/05, 130a/05, 131a/06, 133b/13, 139b/10, 140b/17, 141a/14, 142a/15, 142b/13, 143b/14, 153a/17, 154a/05, 154b/06, 154b/15, 154b/17, 163a/13, 164a/13, 165a/07, 165b/05, 167b/13, 174a/05
b.-ġaç 168b/15
b.-ġalı 129b/14
b.-ġan 120a/06, 120b/06, 121b/01, 128a/09, 130a/13, 130b/08, 133a/01, 136a/15, 136b/09, 136b/09, 137a/17, 141a/03, 141a/05, 141b/15, 141b/16, 142a/05, 146a/09, 148a/14, 149a/08, 150b/08, 154a/04, 154b/11, 157a/11, 157b/15, 160a/12, 160a/15, 162b/12, 164a/08, 165a/02, 173b/07, 174a/11
b.-ġan-dék 164b/13
b.-ġandın soñ 136b/04, 142b/02, 142b/16
b.-ġanıġa 162a/05
b.-ġanın 133a/13, 145b/15, 145b/16, 149a/08
b.-ġanlar 152b/16
b.-ġay 121b/13, 129a/06, 140b/03, 140b/07, 151b/05, 157b/06, 162a/10, 162a/13, 166b/06
b.-ġay siz 160a/12
b.-ġaylar 154a/15
b.-ġu dék 157b/08
b.-ġu dék émes 173a/11
b.-ġumız durur 166a/17
b.-ġuñız durur 147b/13
b.-ġusı 162a/14
b.-ġusı-durur 140b/09, 157b/10
b.-ġusıdur 162a/15, 170b/08
b.-maḳ 162a/13
b.-maḳ bile 142b/11
b.-maḳıġa 140b/08, 144a/14
b.-maḳnı 163a/07
b.-mas érdi 151b/06
b.-masa 157b/07
b.-may 137b/16, 147b/12
b.-mayın 140b/16
b.-mış 151b/14
b.-mış durur 118a/05, 137b/10
b.-mış érdiler 158a/03
b.-mışlar 151b/11
b.-sa 132a/04, 134a/11, 140b/07, 155b/13, 157a/17, 157b/03, 157b/08, 157b/12, 166b/05
b.-sun 143a/03, 147a/01, 152a/17, 156b/01, 162a/04, 162b/13, 163b/11, 164a/07, 164b/04
b.-sunlar 126a/10, 160a/10
b.-uban 123b/01, 149b/04, 169a/13, 169b/09, 171b/09, 172b/03
b.-uñlar 146b/01, 147b/12
b.-up 117b/15, 118a/02, 118b/05, 118b/14, 118b/16, 119a/09, 119b/09, 119b/11, 119b/15, 120a/09, 120b/03, 121a/04, 121a/06, 121a/14, 121a/16, 121a/16, 121b/16, 122a/07, 122b/06, 122b/10, 122b/11, 123a/13, 123a/15, 124a/10, 124b/06, 124b/09, 124b/10,

124b/16, 125a/03, 126b/15, 127a/01, 127a/01, 127a/17, 127b/02, 127b/04, 128a/10, 128a/12, 128a/14, 128a/17, 128a/17, 128b/10, 129a/08, 129b/09, 129b/11, 129b/11, 129b/15, 130a/12, 130b/09, 131a/01, 131a/09, 132a/02, 132a/08, 132a/12, 132a/16, 132a/17, 132b/02, 132b/11, 133a/13, 133b/12, 134a/14, 134a/17, 134b/09, 134b/15, 135a/08, 135b/12, 135b/14, 137b/01, 137b/08, 138a/14, 138a/15, 138b/05, 138b/07, 138b/11, 138b/12, 138b/13, 138b/16, 139b/03, 139b/07, 139b/11, 140a/10, 140a/11, 140a/15, 140b/15, 140b/16, 141a/10, 142a/11, 142a/16, 142a/17, 143a/02, 143b/08, 143b/09, 143b/16, 144a/01, 144a/11, 144b/16, 145a/17, 147a/04, 147b/05, 147b/14, 148b/02, 149b/09, 150a/01, 151a/11, 151a/16, 151b/09, 151b/13, 151b/16, 152a/03, 152b/11, 153a/12, 153b/10, 154a/03, 154a/04, 154a/08, 154b/13, 155a/12, 155a/15, 156a/13, 156b/04, 156b/05, 156b/07, 156b/07, 157a/09, 157b/04, 158a/17, 160a/02, 160b/13, 161b/15, 162a/11, 162b/06, 163a/01, 163a/03, 163a/12, 163b/06, 165a/05, 165a/13, 165b/10, 165b/13, 165b/17, 166a/09, 166b/01, 166b/16, 166b/17, 167a/05, 167a/10, 167b/08, 167b/09, 167b/10, 168a/04, 168a/17, 168b/07, 168b/13, 170a/02, 171b/04, 171b/06, 171b/17, 172a/02, 172a/14, 173b/08, 173b/10, 173b/15, 173b/17, 174a/02, 174a/17, 174b/07, 174b/10, 174b/14, 174b/14, 175a/09, 175a/12, 175b/04, 175b/05, 175b/06, 175b/10

b.-up durur 141b/02

b.-up dururlar 125b/10, 161b/17

b.-up érdi 133b/02, 142b/11, 151a/14, 175a/10

b.-up érdük 139b/17

b.-ur 144a/01, 155b/13, 156b/10

b.-urġa 155b/15, 170b/15, 171a/03

b.-urmız 125b/17

[=398]

ʿācız bol- 156b/10

afrāz-ı nahżat bol- 148b/02

afzūn bol- 122b/10

āgāh bol- 146b/01, 152a/17

ʿaḳl közi ḥayrān bol- 120a/08

ʿaḳl ustādı bol- 119b/11

ʿām bol- 132a/17, 173a/17

amān bol- 169b/11

ʿāmıl bol- 165b/17

ʿanbar-afşān bol- 138a/15

andīşamand u hırās-payvand bol- 166a/09

ārām-güzīn bol- 159b/06

ārām-güzīn u masnad-nışīn bol- 130b/05

ārām-güzīn u taḫt-nışīn bol- 142b/16

ārām-güzīni bol- 151b/05

ārām-gīr bol- 158b/03

arcmand bol- 154a/08

ʿārıż bol- 132a/09

āsūda bol- 148a/14

āşikārā bol- 141b/08

ātaş-faşān bol- 134b/09
āyīna-ı gītī-numā bol- 119b/09
āzāda bol- 151b/11
ʿāzım bol- 118b/13, 118b/13, 118b/16, 132a/12, 138b/11, 151b/16, 154b/15, 156a/13, 165a/07, 165b/10, 167b/08, 167b/13, 170b/15, 173b/15, 174a/05
ʿazīmat-andāz bol- 154b/06, 165b/05
ʿazīmat-numā bol- 144a/14, 149a/08
bādıya-paymā -yı ʿazīmat bol- 163a/12
bāfta bol- 124b/09
bahra-bar-dār bol- 124a/10, 142b/13
bahramand bol- 145a/17, 154a/05
bahramand u ḥalāvat-payvand bol- 167a/10
bahramand u sar-afrāz bol- 142a/17
bahramand u sar-buland bol- 166b/16
baḫtıyār bol- 151a/11
bāʿıṣ u ʿılāva bol- 126a/07
bar-ḳarār bol- 130a/05
bī-ġam bol- 117b/15
cabīn-sā bol- 129a/08
cabīn-sāy bol- 128a/10
cādda-paymā-yı ʿazīmat bol- 127b/02, 148b/03
calā bol- 162a/05
camʿ bol- 118a/02
cannat-āsā bol- 128a/17
cārī bol- 144a/01
cāy-nışīnı bol- 168b/15
cāzım bol- 118b/13, 151b/16, 165a/07, 170a/02, 170b/14
cılva-ger bol- 127a/01, 140b/09, 154b/02, 154b/07
çābük ü barḳ-rīz bol- 129b/11
çahra-küşā bol- 140b/03
çahra-numāy bol- 157b/12
çāre-ger bol- 134b/15
dāḫıl bol- 142a/09, 164a/13, 167b/10, 174b/10
dāḫıl ve mazāḥım bol- 137b/16
dāman-zan bol- 147b/05
dastān-sarā bol- 119b/15
dıhlīz-ı mesken bol- 156b/05
dūçār bol- 162a/13
esīr-i sar-panca-ı taḳdīr bol- 164b/03
él bol- 143a/02
farāġat-güzīn bol- 135b/03
farāġat-payvand bol- 166b/06
fārıġ-bāl bol- 168a/04
fārıġ-bāl u āsūda-ḥāl bol- 154a/15
fārıġ-bāl u ḫoş-ḥāl bol- 147b/12
fārıġ bol- 140b/17, 141a/14, 154a/04
fatḥ bol- 162b/06
favc favc bol- 126b/15
favt bol- 136b/01
fāyız bol- 142a/16, 153b/10
fırīfta bol- 162a/11
fikret-andīş u maṣlaḥat-kīş bol- 147a/04
ġālıb bol- 122b/11
giriftār bol- 125b/17, 162a/10
gürūh-ā-gürūh bol- 126b/15
güvārā bol- 128a/17
ḥal bol- 122a/07
ḫalāṣ bol- 162a/13
ḫarāb u munhadım bol- 131a/01
ḫarāb u pāy-mālı bol- 157b/08

ḥareket-efgen bol- 147b/05
ḥareket-numā bol- 155a/12
ḥareket-numā u cādda-paymā bol- 139a/13
ḫāṣ bol- 132a/16
ḥāṣıl bol- 152a/14
ḥavāṣī bol- 175b/05
ḫavfnāk u hırāsmand bol- 147b/12
ḥayrān bol- 120a/08, 160a/02, 171b/06, 172a/14
hem-kār bol- 120a/10
hem-rāh u madadkār bol- 160a/10
ḫırad dabīrı hırāsān bol- 120a/09
hırāsmand u mustamand bol- 174a/17
ḫızmat-kār bol- 125b/16
hūş-zıdāy bol- 158b/17
hucūm-āvar bol- 130b/09, 161b/15
huvaydā u cılva-pīrā bol- 143a/03
ıḥtımālı bol- 157b/08
ınʿām bol- 140a/11
ʿınān-rīz bol- 148b/17
ʿınān-tāb bol- 128a/12
ıslīmī bol- 156b/07
ıstırāḥat-güzīn u farāġat-ḳarīn bol- 128a/14
ıstırāḥat-güzīn u marīʿ-nışīn bol- 135a/08
fuzūnraḳ bol- 129b/09
ızdıḥām bol- 121a/14
ıżṭırāb bol- 145b/15
ḳadam-andāz bol- 135b/04
ḳadam-farsā-yı masāfat bol- 174b/07
kām bol- 171b/03
kār-farmā bol- 120a/10, 175b/10
kāşī bol- 156b/07, 175b/04
kem bol- 133a/13
ḳoş bol- 121a/06
ḳoşḳoş bol- 121a/16
lamʿa-pāş bol- 129b/16
lāyıḳ bol- 129a/06, 141b/15
laẕẕatmand bol- 166b/06
laẕẕat-pāş bol- 122b/07
maclıs-ārā-yı ʿışrat bol- 121a/09
maclıs-ārāy bol- 171a/09
mafāḫır bol- 171b/17
mafḳūd bol- 164b/09
maftūḥ bol- 140b/07
maḥfal-ārāy bol- 169b/09
maḥṣul u maḳtūl bol- 132b/10
maḥẓūẓ u bahramand bol- 121b/13
maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bol- 156b/01
maʿlūm bol- 162a/04, 162b/13, 163b/11, 164a/07, 164b/04
maʾman bol- 140b/15
mamlū bol- 140b/16
maʾmūn bol- 147b/13
maʾmūr bol- 120b/06, 130b/08, 141a/03, 142a/05, 154a/04, 154b/11, 160a/12, 165a/02
mānıʿ bol- 155a/15
manṣūb bol- 167a/15
marʿā u mazraʿ bol- 157b/10
marḳūm bol- 149a/08
masāfat-paymā bol- 128a/04
masmūʿ bol- 150b/02
masnad-ārā-yı davlat u ḳadaḥ-paymā-yı ʿışrat bol- 121a/02
masnad-ārā-yı ıḳāmat bol- 162a/04

masnad-ārā-yı tavaḳḳuf bol- 138b/05
masnad-ārā bol- 168b/13, 168b/13
mast-ı naşa'-ı kām bol- 121a/04
mavcūd bol- 169a/08
mazāḥımı bol- 151b/09
madadkār bol- 132a/04, 151a/11
mekānı bol- 154a/03
meẕkūr bol- 120a/06, 128a/09, 130a/13, 133a/01, 136b/09, 137a/17, 137b/17, 146a/09, 150b/08, 157a/11, 157b/15, 162b/17, 173b/07, 173b/13, 175a/10
mınnat-vār bol- 166a/17
mubtahıc u masrūr bol- 118b/05
mubtalā bol- 158a/03, 162a/14, 162a/15
mucazzam bol- 118a/10
muctamı' bol- 121b/01
muḫalla' bol- 134a/03
muhayyā bol- 141a/10
muhayyā u āmāda bol- 139b/10
muḳarrar bol- 141a/05, 162b/12
muḳtażā bol- 143b/16
mulḥaḳ bol- 129b/05
mumtāz bol- 154b/13, 167a/16
mumtāz u sar-afrāz bol- 160a/12
munāsıb bol- 141b/16
munavvar bol- 155b/14
muncar bol- 144a/01
munfa'ıl bol- 127a/01
muntaẓır bol- 174b/14
muraḫḫaṣ bol- 142a/15
musaḫḫar bol- 159a/15
muṣammam bol- 118a/10
mustavlī bol- 133b/12, 137b/10
Musulmān bol- 142a/11
muşarraf bol- 131a/09, 135b/14, 143b/09, 149a/04, 151a/16, 152a/03, 152b/11, 161a/01, 164a/08, 166b/01, 166b/17, 173b/10
muştaġal bol- 118b/07
mutaġayyır u ġażābnāk bol- 132a/02
mutarannım bol- 157a/15
mutaşaddī bol- 160a/15
mutaşaddī u muta'ahhıd bol- 151b/14
mutaşarrıf bol- 161b/17, 173b/17
mutavaccıh bol- 157a/09
mutavahhım bol- 137b/01, 163a/03
mutavaḳḳıf bol- 123b/07, 138b/16, 140a/15
mutavārī bol- 133b/13
mutavaṭṭın bol- 144b/16, 174a/02
muṭī' bol- 125b/10
muṭma'ın bol- 167a/08
muvāfıḳ bol- 129a/06, 166b/05
muvaḳḳıf bol- 127a/17
muvaẓẓaf bol- 152b/11
muyassar bol- 140b/09, 159a/15
muzavvaḳ bol- 122b/12
mükemmel bol- 174b/14
müşebbek-āṣār bol- 141b/02
mütekellim bol- 121b/16
mütemekkin bol- 127b/04, 128b/10, 136b/06, 138b/13, 139b/11, 142b/15, 144b/04, 153a/13, 165a/13, 173b/08
müttekī bol- 124b/16
nā-būd bol- 136b/09, 140b/08, 164b/09
naṣīb bol- 118a/05

nāzıla-ı cāy-gāh-ı cılva-numā bol- 157b/03
numāyān bol- 129b/06
parīşān bol- 165a/05
pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel bol-132b/10
paydā bol- 132b/02
rahbar bol- 138a/14
rah-numā bol- 167a/05
rāḥat-afzā bol- 122a/15
rākib bol- 138b/07, 171b/09
ravā bol- 172b/17
ravān bol- 167b/09
ṣābıt-ḳadam u ustuvār bol- 157b/04
ṣādıḳ bol- 166b/05
ṣādır bol- 126a/08, 129a/03, 150b/03, 151b/01
sar-afrāz bol- 154b/17, 165b/05
sar-buland bol- 154a/07
sar-fırāz bol- 128b/07
sar-ḫoş bol- 121a/16, 171a/03
sar-mast-ı bāda-ı ʿışrat bol- 117b/16
sebük-ḫīz bol- 172b/03
ṣıfat-ı āşkār bol- 121a/14
surūr u ṣāḥıb-ı ḥużūr bol- 158a/17
şād-kām bol- 153a/17, 172a/06, 173a/17
şād u ḫurram bol- 172a/05
şādmān u ḫurram bol- 169b/10
şāh bol- 168b/07
şahd-āşām bol- 153a/17
şāmıl bol- 130a/12, 163a/01
şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ bol- 139a/07
şaraf-yābı bol- 163a/13
şāyıʿ bol- 125a/03, 132a/08, 137b/08
şıtābān bol- 119a/02, 139b/03, 149b/09, 165b/14
şuḳḳa-güşā bol- 147b/14
şuʿla bol- 123b/01
tābān bol- 128a/05
tābıʿ bol- 125b/09
tamām bol- 155b/15, 171b/03, 172a/06, 173a/11
tar u tāza bol- 168a/17
ṭarabnāḳ bol- 119a/09
ṭārī bol- 133a/13
tīz-revlik bol- 123a/15
tīz bol- 171b/04
tund bol- 172a/02
tund u tīz bol- 129b/11
ustuvār bol- 124b/10
vācıb bol- 151b/13
vāḳıʿ bol- 133b/02, 140b/07, 150b/12, 173b/06
vāḳıf u ḫabar-dār bol- 131a/06
vārıd bol- 123a/13, 134a/14, 135b/09, 135b/12, 138b/12, 139b/07, 142b/06, 142b/10, 143a/16, 143b/08, 144a/11, 149b/10, 156a/13
vīrān bol- 165b/13
vīrān u ḫarāb bol- 145b/16
yār bol- 132a/04, 157b/06
yasaḳçısı bol- 160b/13
ẓāhır bol- 155a/07
zaḫm-dār bol- 140a/10
żarbu'l-maṣal bol- 147a/01
zarrīn bol- 124b/06

żāyıʿ u nā-būd bol- 136a/15
[=389]
bolcar Moğ. Ordunun toplanma yeri.
b. 139b/12
b.+ıda 139b/14
[=2]
bostān Far. Bahçe.
b.+ı-dék 144a/04
b.+ıġa 132a/12, 164a/12
b.+ınıñ 148b/07
b.+ların 126a/15
[=5]
botraş- Dağılmak, her tarafa yayılıp perişan olmak.
b.-tılar 165a/05
[=1]
boyun Boyun, gövdenin başla omuz arasındaki kısmı.
b. al- 123b/17
b.+ıġa (boynıġa) 163b/16, 174b/13
b.+ın (boynın) 162a/12
b. tolġa- 131b/12, 162a/06
[=6]
bölek Bölük, grup.
b. 164a/03
[=1]
börk Başlık.
b. (dastār u börk) 124b/10
b.+i bile (kerem börki) 141b/16
[=2]
bu Bu.
Sıfat görevinde
b. 118a/05, 118a/09, 118a/09, 119a/09, 119b/01, 120a/03, 122a/14, 125a/16, 125b/02, 125b/04, 125b/13, 125b/15, 126a/03, 126a/04, 126a/04, 128a/17, 128b/05, 128b/15, 130a/04, 131b/03, 132a/01, 132a/04, 132a/17, 132a/17, 132b/04, 132b/08, 133a/01, 134a/12, 134a/13, 137a/12, 137b/08, 140a/14, 142b/15, 143a/03, 144a/13, 144b/01, 145b/07, 145b/08, 146a/17, 146b/14, 147a/05, 147b/04, 147b/08, 148a/05, 149a/16, 150a/14, 150a/17, 150b/10, 151b/02, 151b/13, 151b/15, 152a/09, 152b/05, 153a/04, 153a/06, 154a/05, 154a/09, 154a/15, 154b/11, 154b/13, 155a/05, 155a/16, 155b/13, 156a/16, 157b/03, 158a/05, 158a/05, 158a/10, 158a/11, 158a/12, 158a/16, 159b/08, 160a/10, 160b/16, 161a/01, 161a/13, 161b/02, 164a/02, 165a/14, 165a/14, 165a/17, 165b/12, 166a/01, 168a/04, 168a/09, 168b/17, 169a/01, 169a/15, 169a/16, 169b/10, 169b/10, 169b/12, 169b/15, 169b/16, 169b/17, 170a/02, 170a/03, 170a/15, 170a/17, 170b/06, 170b/14, 170b/14, 170b/14, 170b/15, 171a/04, 171a/04, 171b/11, 171b/12, 171b/13, 171b/13, 171b/13, 171b/17, 172a/03, 173a/08, 173a/08, 173a/09, 173a/11, 173a/17, 173b/01, 173b/03, 174a/01, 174a/04, 174a/17, 174b/02
b. cıhatdın 133b/02, 166a/01
b. navʿ 152b/13, 157a/10
[=128]
Zamir görevinde
b. durur 157a/02

b. érdi 165b/10
b.+lar 169b/05
b.+lardın özge 154b/17
b.+largȧ 164a/03
b. yañlıġ 118a/03, 122a/14, 123a/01, 125a/15, 127a/03, 130a/04, 130a/05, 138a/17, 139b/05, 145a/06, 146b/01, 155b/11, 158a/13, 159b/14
[=19]
munça Bunca, bu kadar.
m. 152b/12, 162a/05, 163a/06
[=3]
mundaḳ Bunun gibi, bunun kadar.
m. 117b/11, 125a/07, 126a/05, 136b/02, 137a/17, 140b/02, 147a/03, 149b/06, 150b/03, 150b/10, 157a/15, 157b/13, 161a/05, 161a/06, 160a/12, 160b/07, 165a/15
[=17]
mundın Bundan; buradan.
m. 136a/16, 140a/13, 173a/17
[=3]
muña Buna.
m. 147a/16
[=1]
buġu Geyik.
b. ve maral 165a/04
[=1]
buġż Ar. Kin
b. u ʿadāvat 152b/02
[=1]
Buḫārā y.a. Şimdi Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihî meşhur şehir.
B. 146b/06, 151b/10, 170b/10
B. memāliki 145b/17
B. sarı 118b/13
[=5]
bu'l-ʿacab Ar. Şaşılacak şey.
b. 172b/14
[=1]
bulaġā Ar. Belagati olan, yerinde ve etkili söz söyleyen kimseler, etkili ve güzel tavırlı insanlar.
b. (fużalā-yı dahr u bulaġā-yı ʿaṣr) 156b/15
[=1]
buland Far. Yüksek, yüce.
b. 172a/15
b. eyle- 137a/10
b. ol- 158a/01
[=3]
buland-aḫtar Yıldızı yüksek, talihi uygun.
b. 151b/03
[=1]
buland-āvāza Yüksek ses.
b. ḳıl- 144b/01
[=1]
buland-asās Yüce temel, yüce yapı.
b. (kiryās-ı buland-asās) 153a/12
[=1]
buland-ḫayma Yüce çadır.
b. tik- 171a/04
[=1]
buland-parvāz Yüksek seyir, hareket.
b. 146b/06
[=1]
buland-puşta Yüksek tepe.

b. 135b/06
[=1]
bulbul Far. Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.
b. 119b/15
b.+ı 148b/07
[=2]
Buldımsaz y.a. Harezm'de Porsı denen yerin 11.5 km güneydoğusundaki bölgedir.
B. ḳal'ası 143a/01
[=1]
bulut Bulut.
b. dék (bulut-dék) 129b/11
[=1]
būm Far. Toprak, yer.
b. (marz ile būm ahlı) 118b/17
b.+nı (marz u būm) 145a/06
[=2]
bunna Far. Ordu yükü.
b. u oġruḳ 149a/14
[=1]
bunyād Far. Temel, yapı, kök; yapı, bina.
b. 145a/03, 168b/09
b. (hādım-ı bunyādu'ẕ-ẓulm ve'n-nıfāḳ) 143a/11
b.+ıdın 136a/10
b.+ıġa 161b/05, 164a/17
b.+ınıñ 160a/07
b. ḳıl- 154a/15
[=8]
bunyān Ar. Bina, kök, set, bent.
b. 157b/02, 165b/12
b. (maḳmū'u'l-bunyān ḳıl-) 130b/10
b.-ı ıstıḳāmat u ayvān-ı rafāhıyyat 160b/06
[=4]
burangar Moğ. Ordunun sağ kolu.
b. u cuvangar 133b/14
[=1]
burc I Ar. Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi.
b. u bārū 137b/14, 159a/03, 160b/12
[=3]
burc II Ar. Güneş sisteminin ayrıldığı on iki kısımdan biri.
b.-ı çarḫ-ı a'lā 119b/04
[=1]
burd-bār Far. Sabırlı.
b.+dın (kemāl-i burd-bār) 140b/03
[=1]
burūdat Ar. Soğukluk.
b.+ı 151b/15
[=1]
burun Önce.
b. 157a/12
b.+ların 128b/17
[=2]
burunraḳ Daha önce.
b. 151b/08
[=1]
buşḳāb Far. Tabak.
b.+ı 122b/10
[=1]
buyruḳ Buyruk, emir, ferman.
b.+ıġa 125b/10
[=1]

buyur- Buyurmak, emretmek.
b.-dı 120a/04, 141a/02, 159a/11
b.-ġan érmiş 174a/16
b.-ġanı 162a/17
b.-up 140b/12, 149b/11
b.-up durur 154b/08
[=8]

buyurul- Buyrulmak, emredilmek.
b.-up 155a/01
[=1]

buz- Bozmak.
b.-maḳ durur 160b/07
b.-up 145a/03
[=2]

bürünç (< Far. birinc) Pirinç. Krş. birinç
b. 170a/11
[=1]

büt- (Tohum için) Yeşermek, yetişmek, büyümek.
b.-gen 141a/07
[=1]

C

cā Far. Yer, mevki, makam. Krş. cāy
c.-yı bar-cā eyle- 120b/09
[=1]

cabha Ar. Yön, taraf, cihet.
c.-ı aḥvāl 147a/14
[=1]

cabha-sālıḳ Rica, niyaz, dilek, temenni.
c.+ıġa 173b/10
[=1]

cabīn Ar. Şafak, alın.
c.+ın 131a/17
[=1]

cabīn-sā Yüz süren, secde eden. Krş. cabīn-sāy
c. bol- 129a/08
[=1]

cabīn-sālıḳ Derin saygı, saygı ile eğilme.
c.+ıġa 153b/10, 166b/01
c. körgüz- 128b/05, 130a/08
[=4]

cabīn-sāy bk. cabīn-sā
c. bol- 128a/10
[=1]

cadal Ar. Mücadele, savaş, kavga.
c. (baḥṣ-ı cadal-ı tamām bol-) 171b/03
c. (baḥṣ u cadal) 121b/17
c. bile 171b/01
c.+lar 171b/02
c.+lar (baḥṣ u cadal) 122a/12
[=5]

cādda Ar. Geniş, işlek, büyük yol, ana yol.
c.-ı tevekkül 157b/03
c.+sıġa 137b/16, 138b/07, 149a/15, 164b/01
c.+sınıñ 125a/05
[=6]

cādda-paymā Yolda dolaşan, yolda gezen.
c. (ḥareket-numā u cādda-paymā bol-) 139a/13

c.-yı ʿazīmat bol- 127b/02, 148b/03
[=3]
cadval Ar. Düzgün çizgi çizmeye mahsus ağaçtan veya madenden yapılmış alet, cetvel tahtası.
c. 119b/12
c.+ı 119b/12
[=2]
cāh Far. Yer, mevki, rütbe.
c. (mavḳıʿ-ı cāh u calāl) 126a/08
c. (mavḳıf-ı cāh u calāl) 118b/03, 129a/03, 150b/02
c.+ın (ʿızz u cāh) 137a/10
c. tap- 168b/07
[=6]
cahālat-āşnā Cahilliği ile tanınan.
c. (ʿAbbās Mīrzā-yı cahālat-āşnā) 162a/02
[=1]
cahālat-mast Cahillik sarhoşu.
c. u żalālat-parast 159a/10
[=1]
cahān Far. Dünya, âlem.
c. 119a/04, 119a/09, 135b/15, 154a/01, 161b/09, 165b/16, 167b/01, 168a/01, 175b/03
c. (şāh-ı cahān) 122a/15
c. ahlı 117b/06, 118a/06, 124a/14, 124a/15, 158b/17, 160b/02
c. bile 170b/02
c.+da 168b/17, 169b/06, 173a/08
c. daştı 117b/17
c.+dın 170b/15
c.+dur 140b/14
c.+ġa 167a/17, 172b/11
c.+ġa (aṭrāf-ı cahān) 119a/08
c.-ı cāvıdān 144a/06
c.-ı fānī 132a/11
c.-ı fānīdın kéç- 136a/07
c.-ı ġam-gīn 121a/07
c. içi 169b/08
c. içre 140b/14
c. memāliki 118a/04
c. mülki 137a/12
c.+nı 161b/08, 168b/04, 168b/06, 171b/11
[=38]
cahān-bānlıġ Hamilik, dünyanın yönetimi, hükümdarlık.
c. müşkilātı ʿaḳddın tadbīr tırnaġı bile ḥal ḳıl- 117b/13
[=1]
cahān-cū Cihana, dünyaya hakim olmaya çalışan hükümdar.
c. (şāh-ı cahān-cū) 139a/14
[=1]
cahān-gīrlik Dünyayı hükmü altına alma durumu.
c. 144a/15
[=1]
cahān-küşā Cihan açıcı, fatih.
c. (şah-ı cahān-küşā) 169a/03
c.+sı (Camşīd-ı cahān-küşā) 138b/06
[=2]
cahān-panāh Âlemin sığındığı muhafız, padişah.
c. (bār-gāh-ı cahān-panāh u ḫar-gāh-ı gerdūn-ışţıbāh) 128b/09

c. (bār-gāh-ı cahān-panāh u surādıḳ-ı felek-pāy-gāh) 139a/01
c. (dar-gāh-ı cahān-panāh) 173b/12
c.+lar (ḫāḳān-ı cahān-panāh) 170b/17
[=4]
cahān-tāb Dünyayı aydınlatan.
c. (āftāb-ı cahān-tāb) 127b/07, 134b/03, 149a/02
c.+nıñ (āftāb-ı cahān-tāb) 145b/11
[=4]
cahānça Cihan kadar.
c. (mülk-i cahānça) 154a/03
[=1]
cahannam Ar. Cehennem.
c. 161a/04, 165a/12, 165b/13
[=3]
cahd Ar. Çalışma, çabalama, gayret.
c. 171b/02
c. (cıdd u cahd körgüz-) 164b/05
c. (ıhtımām-ı tamām u cahd-ı lā-kelām) 175a/17
c. eyle- 122a/13
c. ét- 122a/14
c.-ı marġūba u ceng-i maġlūba ḳıl- 164b/08
c.-ı meşkūr u köşiş-i nā-maḥṣūr 118b/07
c.-ı tamām 140b/01, 160a/15
c. u ıhtımām körgüz- 146b/16
[=10]
calā (< Ar. calāʾ) Göç etme.
c. bol- 162a/05
[=1]
calādat Ar. Bahadırlık, kahramanlık, yiğitlik.
c. 151a/04
c. (ġalaba-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 145a/04
c. (ġayrat-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 174a/05
c. (ġayrat u calādat) 164b/10
c. bile (ġayrat u calādat) 140b/04
c.-ı tamām 173b/16
c. u mubārazat-ı cıbıllī 140a/08
c. u şacāʿat 161b/11
[=8]
calādat-āṣār Kahramanlıkla sıfatlanmış, kahraman.
c. 161a/01
c.+nı (sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i calādat-āṣār) 149a/15
[=2]
calādat-parvāz Yiğit.
c. 141a/15
[=1]
calādat-şıʿār Yiğit mizaçlı.
c.+nıñ (umarā-yı nām-dār u şucaʿā-yı calādat-şıʿār) 139a/10
[=1]
calāl Ar. Azamet, ululuk; hiddet.
c.+dın (mavḳıʿ-ı cāh u calāl) 126a/08
c.+dın (mavḳıf-ı cāh u calāl) 118b/03, 129a/03, 150b/02
[=4]
calālat Ar. Büyüklük, ululuk.
c. 152a/06

c. (şāyasta-ı sarīr-ı şevket u calālat) 152a/10
[=2]
calālat-aṣar Ululuk, büyüklük nişanesi.
c. 156b/12
[=1]
calālat-hem-rāh Büyüklük, ululuk yoldaşı.
c. (macdat u calālat-hem-rāh) 152a/02
[=1]
calālat-tavam Çifte büyüklük, ululuk.
c. 118a/12
[=1]
cām Far. Kadeh.
c. 121a/04
c.+dın 173a/08
c.+ı 122b/10
c.-ı āsāyış 164b/12
c.-ı davlat 145b/02
c.-ı ḳarḳaf 173b/02
c.-ı umīd 149a/05
c.+ın 168b/10, 171a/03
[=9]
Cām y.a. Horasan bölgesinde bir yer.
C. cülgesi 165a/01
[=1]
camʿ Ar. Toplama, topluluk olma.
c. 142a/15
c. bol- 118a/02
c. eyle- 170b/06
c. ét- 120a/07, 160a/15, 174b/07
c. ḳıl- 120a/04, 120a/11, 120a/11, 129a/16
c. ol- 120a/13, 120a/14, 170a/11
[=13]
cāma-ḫāna Elbise dolabı.
c.-ı humāyūn 157b/15
[=1]
camāʿa Ar. Cemaat, topluluk, grup.
c. 130a/10
c. dağı 126b/07
c.+dın 174a/03
c.+ġa 131a/17, 148a/11, 152a/16
c.+lar 154b/11
c.+nı 146b/09
c.+nıñ 142b/13, 146b/03, 152b/13, 157a/14, 157b/15, 160b/04, 161a/13, 163a/06, 163a/08, 164a/02
c.+sı (Lezkiye camāʿası) 144b/16
c.+sıdın taşḳarı 126b/05
c.+sıġa (Teke camāʿası) 142b/01
c.+sın 175a/07
c.+sınıñ 155a/08
c.+sınıñ (Lezkiye camāʿası) 145b/07
c.+sınıñ (Türkmeniyye camāʿası) 128b/10
c.+sınıñ dağı 167b/12
[=26]
camāl Ar. Güzellik, güzel yüz.
c.-ı ʿālam-ārā 132b/16
c.+ı-dék 121a/01
[=2]
camālu'd-davlat ve'd-dīn Ar. "Din ve devletin güzeli" anlamında övgü ifadesi olarak kullanılmaktadır.
c. 127a/06
[=1]

camʿıyyat (< Ar. camʿiyyat) Cemiyet, topluluk.
c.+ı 161b/05
c.+ı üçün 162a/07
c.+ıġa 161b/01
c.+ın 162b/07
c.+ın (rışta-ı camʿıyyat) 145a/03
c.+larıġa (ḫırman-ı camʿıyyat) 161a/04
[=6]
camīʿ Ar. Bütün, hep.
c. 117b/12, 121a/10, 121b/14, 123a/13, 124a/08, 124a/17, 129a/05, 130a/06, 139b/09, 141a/01, 142b/12, 144b/13, 153b/16, 154b/10, 159b/06, 167a/07, 174b/05
[=17]
Camşīd Far. İran'ın Pişdâdiyân sülalesinin 4. hükümdarı olan Cem'in adıdır.
C. (mānand-ı Camşīd) 121a/03
C.-ı cahān-küşā 138b/06
[=2]
Camşīdāna Hükümdar Cem gibi olma, Cem'e benzeme.
C. (āyīn-ı Camşīdāna u temkīn-i ḫusravāna) 139a/12
C. (dabdaba-ı Camşīdāna u sıpāh-ı bī-kerāne) 138a/10
C. bile (şevket-i ḫusravāna u şavlat-ı Camşīdāna) 129a/15
[=3]
cān Far. Can, ruh.
c. 134b/11, 153b/07, 168a/17, 169b/13, 170a/05
c. ahlı 124a/15
c. bér- 132a/16, 134b/08, 141b/17, 153b/05, 153b/08, 168a/13
c.+dın (şīra-ı cān) 120a/01
c.+ı 150a/11
c.-ı havl-cān u şıtāb-ı bī-pāyān 165b/08
c.+ın 134b/14
c.+lar 122b/05
c.+larġa 150a/11
c.+ları 134a/16, 134b/16
c.+ları aġzıġa yétüş- 150a/13
c.+larıdın 149b/04
c.+larıġa 154b/16
c.+larıġa yét- 144b/15
c.+ların 134b/13
c.+nı 168a/12
c. şahr-yārı 136a/01
c. tuḥfasın taslīm ḳıl- 134a/05
[=28]
cān-āfarīn Yaratıcı, Allah.
c.+ġa 134b/14
[=1]
cān-bāz Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan.
c. 153a/01, 160b/12, 162b/02, 164a/03
c.+ları dağı 164b/06
[=5]
cān-farās Can alıcı.
c.+ın (nıdā-yı cān-farās) 167a/12
[=1]
cān-fazā Cana can katan, gönüle ferahlık veren.

c.+dur 170b/05

[=1]

can-fazālıḳ Cana can katma, gönüle ferahlık verme durumu.

c. 175b/07

[=1]

cān-gāh Can azaltıcı, ruh eksiltici.

c. (manṣūba-ı cān-gāh) 132b/04

[=1]

cān-güdāz Can eritici, acıma uyandıran.

c. 134b/04

c.+da (vādī-ı cān-güdāz) 134a/15

c.+ların (nāla-ı cān-güdāz) 134b/02

[=3]

cān-sıpār Can veren, canı feda eden.

c. 131b/07, 142a/09

c. (farmān-bar-dār u cān-sıpār) 159a/17

c.+ı érdi (ḫıẕmat-kār-ı cān-sıpār) 153a/07

[=4]

cān-sıpārlıḳ Canını feda etme durumu.

c. 130a/11

[=1]

cān-sıtān Ruh alıcı, can alıcı.

c. 129b/14, 134b/12

c. (sınān-ı cān-sıtān) 140a/09, 161b/04

c.+ınıñ (sınān-ı cān-sıtān) 160a/16

[=5]

canāb Ar. Yüce, ulu kişi, hazret; şeref, haysiyet.

c. 143a/13

c.-ı ḫılāfat-maʾāb 155a/02

c.-ı salṭanat-maʾāb 125b/14

[=3]

cānıb (< Ar. cānib) Taraf, yön, cihet.

c.+dın 144a/03, 161b/07

c.+ı 143b/17

c.+ıdaġı 143b/16

c.+ıdın 151b/05

c.+ıġa 125a/04, 133a/06, 137a/13, 144a/12, 159b/04

[=10]

Cānī-bek Bég k.a. Muhammad Nıyaz Beg'in oğlu.

C.+ni 137a/06

[=1]

cānlıġ Canlı.

c. 170b/16

[=1]

cannat Ar. Cennet.

c. 119b/10, 128a/15, 144a/04, 151a/17

c. (kām-yāb-ı cannat u mustaġraḳ-ı raḥmat) 143b/13

c. ahlı 117b/15

c. ara 170a/17

c. bāġı 119b/10

c. dék (ḳaṣr-ı cannat) 156b/05

c.+ġa 118a/02

c.-ı cāy-gāh 141a/01

c. rıyāżı 126a/15, 136a/09

c. sarı (gülşen-i cannat) 119a/10

[=14]

cannat-ārā Cenneti süsleyen.

c. dék (ṣaḥn-ı cannat-ārā) 175b/04

[=1]

cannat-āsā Cennet gibi.

c. bol- 128a/17

[=1]

cannat-cāy-gāh " Mekanı cennet olan" anlamında muhterem kimselerin ölümü sonrası söylenilen bir saygı ifadesidir.

c. (ḥażrat-ı Ḫ(v)ārızm-şāh-ı cannat-cāy-gāh) 141a/01, 163b/03, 164b/06

c.+nıñ (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı cannat-cāy-gāh) 167b/17

[=4]

cannat-fażā Cennet artıran.

c.+sıġa 167a/13

[=1]

cannat-mekān "Mekanı cennet olan" anlamında muhterem kimselerin ölümü sonrası söylenilen bir saygı ifadesidir.

c. 155b/07

c.+ınıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı cannat-mekān) 145a/11

c.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı cannat-mekān) 144a/03

[=3]

cānsız Cansız.

c. tüşür- 170a/10

[=1]

carʿ Ar. Suyu yudum yudum içme.

c.+ıñını 173b/02

[=1]

carāḥat Ar. Yara.

c.+ıġa 161a/05

[=1]

cārī Ar. Cereyan eden, akan, geçen, yürürlükte olan.

c. bol- 144a/01

c. ḳıl- 126a/14

[=2]

carrār Ar. Harp aletleriyle donatılmış kalabalık ordu.

c. (leşker-i carrār u sıpāh-ı kīne-güzār) 125a/09

[=1]

cārūb-keş Far. Süpürücü.

c.+lerige 135b/16

[=1]

casāmat Ar. Büyüklük, irilik.

c.+da 123b/12

[=1]

caşn Far. Ziyafet, şölen.

c.+ı 120b/06

c.-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm 168a/07

c.-ı ḫusravāna 157a/13

c.+ınıñ 117b/09

c. u żıyāfatgāh ḳıl- 120a/03

[=5]

caşnī Bir büyük eğlence.

c.-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm 118b/03

[=1]

cavāb Ar. Cevap, yanıt.

c. 145b/01, 149a/07, 151b/01

c. al- 133a/12

c. bér- 163b/01, 166b/08

c.-ı kāfī tap- 122a/01

c.-ı raḳam ḳıldur- 152a/09

c.+ın 154a/09, 158b/10

c.+ın bér- 171a/17

c.+ın yétkür- 122a/11

c.+lar 147b/08

c.+ların 147b/15

[=14]

cavāhır-ġılāf Değerli taşlarla süslü kılıf.

c. (sar-u-pā-yı ṭılā-bāf u ḫancar-ı cavāhır-ġılāf) 124b/01

[=1]

cavāhır-nıṣārlıġ Cevher saçma.

c. körgüz- 118a/07

[=1]

cavānıb Ar. Taraflar, yanlar.

c.+daġı (aṭrāf u cavānıb) 121a/09, 158a/08

c.+dın (aṭrāf u cavānıb) 161b/07

c.+ın (aṭrāf u cavānıb) 130b/13, 132a/02, 139b/14, 159b/05

[=7]

cavf Ar. Boşluk, iç.

c.+ı 146b/16

[=1]

cavhar Ar. Mücevher, elmas; öz.

c. 119b/16

[=1]

cāvıdān Far. Sonsuz, ebedi.

c. (bıhışt-ı cāvıdān) 124b/15, 132a/14

c.+ıġa (cahān-ı cāvıdān) 144a/07

[=3]

cāvıdāna Far. Sonsuz gibi, ebedicesine.

c. (ḫazāyın-ı cāvıdāna) 118a/09

[=1]

cavr Ar. Haksızlık, eziyet.

c. (rasm-ı cavr eyle-) 168b/09

c. ḳıl- 168b/16

[=2]

cavşan Far. Zincir ya da puldan yapılan örme zırh.

c.+ın 152b/17

[=1]

cāy Far. Yer, mevki, makam.

c. eyle- 157b/13

c.+ġa tüşür- 154b/01

c.+ıda 134a/07

c. közle-153b/15

c. tut- 171a/09

[=5]

cāy-gāh Far. İkamet, mesken.

c. (nāzıla-ı cāy-gāh-ı cılva-numā bol-) 157b/03

c.-ı şacāʿat-nışān 151a/08

[=2]

cāy-nışīn Birinin yerine geçen; yer tutan.

c.+ı bol- 168b/15

[=1]

cayb Ar. Cep.

c.-ı dāmān 123b/06

c.+ın 122b/17

[=2]

Cayḥūn y.a. Ceyhun ırmağı.

C. kenārı 143b/06, 156a/13

[=2]

cāyız (< Ar. cāʾiz) İşlenmesinde cevaz olan, izin verilmiş olan.

c. (tasāhul-ı cāyız tut-) 131b/13

[=1]

cazāyırçı Bir çeşit gülle atan büyük ateşli silahları kullanan kimse?

c.+lar 141a/15

[=1]

cāzım Ar. Karar veren.

c. bol- 118b/13, 151b/16, 165a/07, 170a/02, 170b/14
[=5]
cazm Ar. Kesin karar, niyet.
c. eyle- 134b/17
c. ét- 169b/05
c.-ı maydān ét- 172a/09
c. körgüz- 118b/16
[=4]
ceng Far. Savaş, vuruşma.
c. (cahd-ı marġūba u ceng-i maġlūba ḳıl-) 164b/08
c. (ḳıtāl u ceng) 160a/07
c. (peygār u ceng) 161b/10
c.-i maġlūba ḳıl- 145a/04
[=4]
cengel Far. Orman.
c.+i 119b/12
[=1]
cıbıllī Ar. Yaratılışta olan.
c. (calādat u mubārazat-ı cıbıllī) 140a/08
c. (kerem-i cıbıllī) 130a/14
c. (muruvvat-ı cıbıllī u ʿāṭıfat-ı fiṭrī) 143a/06
c. (şarārat-ı cıbıllī) 133a/13
c. durur 158a/02
[=5]
cıd (< Ar. cidd) Gayret, çaba.
c. (cıdd u cahd körgüz-) 164b/05
[=1]
cihād (< Ar. cihād) Din uğrunda savaş.
c. 125a/01, 132b/09, 155a/11
c.+ı 126a/07
[=4]
cıhat Ar. Taraf, sebep, vesile.
c.+dın 166a/01
c.+dın (bu cıhatdın) 133b/02
c.+ıdın 126a/10, 133b/02, 144b/17, 149b/10, 160a/17, 162b/06
[=8]
cıhhād (< Ar. cihād) bk. cıhād
c. 126a/08, 126a/16
c.+ıġa 125a/10
[=3]
cılva (< Ar. cilva) Edalı tavır, naz; hoş ve latif bir şekilde tecelli etme, göz alıcı hareketlilik.
c. bér- 139a/17
c.+ġa kirgüz- 128a/01, 129b/01, 131a/02, 138a/10, 139a/08
c.-ı ḥusn 168b/03
[=7]
cılva-ārā Cilve bezeyen.
c. 170b/04
[=1]
cılva-ger Cilveci, cilve yapan.
c. bol- 127a/01, 140b/09, 154b/02, 154b/06
c. ḳıl- 130a/02, 144a/10, 148b/17
[=7]
cılva-numā Cilve gösteren.
c. (nāzıla-ı cāy-gāh-ı cılva-numā bol-) 157b/03
[=1]
cılva-pīrā Tecelli eden, göz alıcı olan süs.
c. (huvaydā u cılva-pīrā bol-) 143a/03

[=1]

cılva-sāz Cilve eden, cilve yapan, cilveli.

c.+ı 137a/16

[=1]

cınān (< Ar. cinān) Bahçeler.

c. ahlı 118a/02

[=1]

cıns (< Ar. cins) Tür, soy, cins.

c. 120b/03

c.+dın (abnā-yı cıns) 151a/01

[=2]

cısm (< Ar. cism) Vücut, beden, cisim.

c. 169b/13

c.+ı ara 171a/01

c.+ıdın 141b/07

c.+ın 141b/07

[=4]

ciger Far. Ciğer, bağır.

c.+de 132b/01

c.-i sūḫta 135a/14, 150a/16

[=3]

ciger-sūz Bağır yakan, acıklı.

c. (nāla-ı ciger-sūz) 132b/02

c.+ları (āh-ı ciger-sūz) 134b/02

[=2]

cūd Ar. Cömertlik, el açıklığı.

c. 169a/14

c. eyle- 118a/08

c.+ını (keff-i cūd) 137a/11

c. ile (kilīd-i cūd) 138a/03

[=4]

cūd-pīşa Cömertliği huy edinmiş.

c. (şah-ı ıḥsān-nıhād u cūd-pīşa) 118a/08

[=1]

Cuhūd Ar. Yahudi.

C. 170b/10

[=1]

cuʿl Ar. ücret, karşılık.

c. 131b/15

[=1]

culūs Ar. Tahta geçme.

c. ḳıl- 165a/12, 165b/15, 166a/07

[=3]

cumʿa Ar. Cuma günü.

c. küni 127b/02, 129a/10, 133b/04, 148b/13, 149a/13, 153b/15

[=6]

Cumāda'l-āḫır (< Ar. cumāda'l-āḫir) Hicri aylardan altıncısı.

C. 163a/13

[=1]

Cumāda'l-avval Ar. Hicri aylardan beşincisi.

C. ayı 145a/15, 159b/02

[=2]

cumla Ar. Bütün, hep.

c. 119b/04

c.+dın (ol cumladın)148a/05, 156b/15, 157a/08, 173b/06

[=5]

cummāza Ar. Dişi deve.

c.+lar 133b/05

[=1]

cunbış Far. Kımıldanma, hareket.

c.+ġa kir- 140b/01

[=1]

cunūd Ar. Askerler, ordular.

c.-ı nā-maʿdūd u cuyūş-ı nā-maḥdūd 130b/06

[=1]

cur'at Ar. Cesaret, atılganlık.

c. körgüz- 152b/16

[=1]

cust-cū Arayıp sorma, araştırma.

c. (taraddud u cust-cū) 162b/05

[=1]

cūş Far. Coşma, kaynama.

c. 129b/10, 168a/16

c. u ḫurūş körgüz- 158b/01

[=3]

cūşān Far. Coşan, kaynayan, coşkun.

c. u ḫurūşān 158b/12

[=1]

cūşış (< Far. cūşiş) Coşma, kaynama.

c. (köşiş ü cūşış) 161b/11

c.+ġa kirgüz- 149b/01

[=2]

cuvanġar Moğ. Ordunun sol kolu.

c. (buranġar u cuvanġar) 133b/14

[=1]

cūyanda Far. Arayıcı, araştırıcı.

c.+sı 153a/05

[=1]

cuyūş Ar. Askerler, ordular.

c. (cunūd-ı nā-maʿdūd u cuyūş-ı nā-maḥdūd) 130b/06

[=1]

cülge Moğ. Dere, vadi, koyak.

c.+sige (Cām cülgesi) 165a/02

[=1]

Ç

çābük Far. Çabuk, hızlı.

ç. 150b/07

ç. ü barḳ-rīz bol- 129b/12

[=2]

çābük-dest Eli çabuk, eline çabuk.

ç. 122a/16

[=1]

çābükāne Far. Çabukça.

ç. u dılīrāna 123b/09

[=1]

çābüklik Çabukluk, hızlılık.

ç. (çust u çābüklik) 161a/02

ç. bile (çust u çābüklik) 139b/04

ç.+de (çust u çābüklik) 123b/13

[=3]

çādır Far. Çadır.

ç. 134a/07

ç. u şamyāna 155a/04

[=2]

çādırçı Çadırcı.

ç.+larġa 165a/06

[=1]

çaġ Zaman, çağ.

ç.+da 132a/09, 140a/10, 143a/13, 174b/07

ç.+ı 167a/17, 169a/09

ç.+ı (ışrāḳ çaġı) 135b/02

ç.+ı (pīşīn çaġı) 129a/17

ç.+ı (saḥar çaġı) 135b/05
ç.+ı (subḥ-ı ṣādıḳ çaġı) 128a/04
ç.+ı (tüş çaġı) 128a/09
[=11]
çaġa Çocuk.
ç.+ları bile 130a/15
ç.+ların (bala ve çaġa) 152a/16
ç.+sı bile (bala ve çaġa) 159a/09, 162a/05
[=4]
çaġla- İyice düşünmek; nişan ve hedefe iyi dikkat etmek.
ç.-ban 134b/16
ç.-p 172b/05
[=2]
çāh Far. Kuyu, çukur.
ç.-ı tefekkür 140b/13
[=1]
çahār-şanba Far. Çarşamba.
ç. küni 127b/08, 128b/07, 149a/13, 151a/17, 153b/12
[=5]
çahra Far. Çehre, yüz, surat.
ç. 153a/08
ç. körgüz- 166b/07
ç.+sın 131b/14, 134b/03
[=4]
çahra-küşā Yüzünü açan, yüz açıcı.
ç. bol- 140b/03
[=1]
çahra-numāy Yüz gösteren.
ç. bol- 157b/12
[=1]
çahra-rāḥat Yüz rahatlığı.
ç.+ımġa 146b/03
[=1]
çāk Far. Yarık, yırtık.
ç. ét- 150a/09
ç. ḳıl- 159b/16
[=2]
çāker Far. Kul, hizmetkar.
ç.+i érdiler 159b/01
[=1]
çaḳıl- Çakılmak.
ç.-ıp 123a/16
[=1]
çaḳır- Çağırmak.
ç.-ıp 145b/05, 160a/06
[=2]
çālāk Far. Çevik, kıvrak.
ç. 172b/06
ç. (çust u çālāk) 119a/10
[=2]
çaman Far. Çimenlik, çayırlık, yeşillik.
ç.-ı kerem 169b/03
ç.+ıda 169b/01
[=2]
çamanıstān Far. Çimen ile kaplı yer, çayırlık.
ç.-ı tazyīn 138b/04
[=1]
çap- At sürmek, akın etmek, hücum etmek.
ç.-arġa 171b/15
ç.-ıban 172a/06
ç.-ıp 155a/06, 172a/01
ç.-maḳġa 172a/01
ç.-sun 171b/16

[=6]
at çap- 123a/03, 171b/10, 171b/16, 172a/06
aṭrāfın çap- 155a/06
[=5]
çapar Akın, karışıklık.
ç. 124a/10
ç. sarı 171b/10
ç. tamāşā-gāhı 123a/04
ç. tamāşāsı 123b/05
[=4]
çapavul Moğ. Düşman üzerine akın etmek; yağma, hücum.
ç. 164a/15
ç.+ġa 154b/08
ç.+ıdın 175a/06
ç.+ıġa 164a/03, 165a/02, 167b/07
ç. ur- 154b/11, 167b/03
[=8]
çapavulçılay Yağmacılık.
ç. 166a/10
[=1]
çapduġlıḳ Akın etmeye yarayan.
ç. at 156a/02
[=1]
çapġuçı Yağmacı, akıncı.
ç.+lar (at çapġuçı) 171b/17
[=1]
çaptur- Koşturmak, akın yaptırmak.
ç.-up 156a/01
[=1]
at çaptur- 156a/01
[=1]
çapuş Akın.
ç.+ı 123a/10
[=1]
çāra-ger Çare arayan.
ç. bol- 134b/15
[=1]
çarḫ Far. Felek, gök.
ç. 130a/03, 156b/10
ç. (burc-ı çarḫ-ı aʿlādın öt-) 119b/05
ç. dék 175b/05
ç.+ġa 170a/17
ç.-ı evreng 169a/04
[=6]
çarḫ-farsā Felek aşındıran.
ç. 172b/12, 175b/04
[=2]
çārvā Far. Dört ayaklı (hayvan).
ç. u dıhḳān 157b/09
[=1]
çaşma Far. Çeşme, pınar.
ç. 149b/15, 150a/17, 151a/02
ç.-ı ḥayvān 153b/04
[=4]
Çaşma ḳuduḳı y.a.
Ç. 150b/11
[=1]
çāşt-gāh Kuşluk vakti.
ç.+da 133b/17
[=1]
çav Ün, şöhret.
ç. sal- 172b/10
[=1]
Çavdur kv.a. Yirmi dört Oğuz boyundan biri.
Ç. ḫaylı 133a/15

Ç. çérigi 133a/09
[=2]
çāy (Çince. ça-ye; Türkçeye muhtemelen Farsçadan geçmiştir) Çay.
ç. 121b/02
ç.-ı ḳandīn 122b/07
ç. sarı 122b/15
[=3]
çék- Çekmek.
ç.-er érmişler 146b/10
ç.-ey 172b/11
ç.-geni 147b/02
ç.-gey 162a/14
ç.-ip 119b/04, 126b/16, 126b/16, 132b/03, 141a/11, 156b/06, 162a/01, 170a/17, 170b/03, 172b/05, 172b/15
ç.-ip érdim 157a/01, 168a/09
ç.-ti 126a/10
ç.-tiler 122b/03
[=19]
baş çék- 132b/03, 156b/06, 170a/17, 170b/03
başın çék- 162a/14
bayānġa çék- 172b/11
bī-tavaḳḳuf u bī-taʿallul çék- 122b/03
ḳaydıġa çék- 146b/10, 162a/01
silkige çék- 157a/01, 168a/09
tanḳīşlıḳ çék- 126a/10
til çék- 147b/02
ün çék- 172b/05, 172b/15
[=15]
çékil- Çekilmek.
ç.-di 122b/05, 150b/16
[=2]
çeng Far. Yırtıcı hayvan pençesi.
ç.-i ıʿtışām 147a/06
ç.-i ḳahr u tīġ-ı ġażab 145b/07
[=3]
çengāl Far. Pençe.
ç.+idin (ölüm çengālidin ḫalāş ḳıl-) 129a/09
[=1]
çengek Çengel.
ç. sal- 123b/16
[=1]
Çerkes kv.a. Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan bir halk, Çerkezler.
Ç. çérigi 160b/15
[=1]
çérik Asker, ordu.
ç. 127a/17, 144a/16, 146a/04, 146a/10, 148a/13, 150b/03, 155b/14, 174a/14, 174b/12
ç. ahlı 132a/03, 132a/08, 132a/17, 132b/10, 135a/06, 137b/09
ç. bile 144b/09
ç.+i (çérigi) 129b/04, 161b/12, 174a/04
ç.+i (Orus çérigi) 144b/12
ç.+i bile (çérigi) 167b/07, 174a/07, 174b/05
ç.+i bile (Göklen çérigi) 133a/17
ç.+i bile (Yemreliyye çérigi) 127b/09
ç.+idin (çérigidin) 128b/12
ç.+ige (çérigige) 133a/09
ç.+in (çérigin) 130a/17, 155a/13, 160b/15, 175a/04

ç.+iniñ (çériginiñ) 157b/08, 159b/02
ç.+ni 129a/15
ç.+niñ 128b/17, 133a/13, 139a/09
[=37]
çıḳ- Çıkmak.
ç.-a al- 170b/01
ç.-ar 125b/16
ç.-dı 159a/06, 172a/11
ç.-ġaç 172b/15
ç.-ġan 141a/09, 148b/12
ç.-ġan érmiş 174a/17
ç.-ıban 171b/09, 173a/03
ç.-ıp 123a/17, 123b/02, 123b/09, 124a/02, 127a/02, 135b/10, 137b/02, 139a/06, 140a/02, 140b/15, 141a/16, 142b/12, 144a/16, 148b/02, 159b/03, 159b/13, 160a/13, 161a/03, 163a/14, 164b/15, 165b/09, 170a/01, 171a/17, 171a/17, 172a/02, 175a/05, 175a/08
ç.-ıp durur érdiler 148b/09
ç.-sa 146b/11
ç.-tı 138a/11, 138a/11, 140a/10, 141b/08, 143b/07, 172a/12, 172b/14
[=46]
felekge çıḳ- 172a/11
gerdūnġa çıḳ- 172a/02
hem-ʿınān çıḳ- 148b/09
ıstıḳbālġa çıḳ- 135b/10
ḳarşu çıḳ- 146b/11, 159a/06
kökge çıḳ- 173a/03
nacāt sāḥılıġa çıḳ- 125b/16
pīşvāz çıḳ- 137b/02
[=9]
çıḳar- Çıkarmak.
ç.-dı 133b/15, 159a/09
ç.-ġaylar 131b/02
ç.-ıp 137b/14, 162a/01, 166a/12
[=6]
taşḳarı çıḳar- 159a/09, 162a/01
[=2]
Çırla y.a. Kara Köl'e yakın bir bölgede yer alır. Aynı adla anılan bir su kaynağı da vardır.
Ç. 127b/17
Ç. ḳuduḳı 127b/06, 134a/13, 135a/05, 138b/15, 142b/06, 143a/15
[=7]
çigde İğde ağacı ve meyvesi.
ç. 135a/11
[=1]
Çilegen y.a. Shilgan olarak bilinen yerdir. Lutfabad'ın 4 km. güneydoğusunda bulunur.
Ç. ḳalʿası 131a/03
Ç. ḳorġanı 131b/05, 133b/04
[=3]
Çīn y.a. Doğu Asya'da bulunan bölge, Çin.
Ç. dék (şahr-ı Çīn) 127a/16
[=1]
Çingiz Ḫan k.a. Yegüsey'in oğludur. Moğol İmparatorluğu'nun kurucusudur. Asıl adı Temüçin idi.
Ç. 143b/14
[=1]
Çingiziyye Cengiz Han'a mensup kişiler.
ç. (gevher-i Çingiziyye) 151b/03

[=1]

çob Far. Sopa.

ç.+ınıñ 147a/02

[=1]

çöküş Çekiş.

ç. ḳıl- 169b/17

[=1]

çöl Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra.

ç. 126a/09

ç. içi 134a/10

[=2]

Çömüşgezek y.a. Aladağ ve Balkan bölgelerine verilen ad.

Ç. 160b/15

[=1]

çörgen- Yanmak.

ç.-ip 134b/05

[=1]

çu Far. Çünkü, vakta ki, gibi, için, eğer.Krş. çun

ç. 122b/16, 123b/02, 138a/11, 141b/05, 157b/17, 160a/02, 160a/03, 169a/13, 169b/09, 171b/17, 172a/08

[=11]

çu Kaygıyı ifade eden bir ünlem.

ç. 172a/02, 172a/03

ç. üsti 172a/02, 172a/03

[=4]

çun Far. Çünkü, vakta ki, gibi, için, eğer.Krş. çu

ç. 117b/11, 118a/09, 118b/04, 119a/08, 119a/11, 120b/06, 120b/10, 121a/16, 121b/13, 122a/15, 123a/01, 123a/11, 123b/04, 123b/17, 124a/03, 124a/08, 124a/16, 125a/07, 125a/14, 126a/05, 130a/05, 130a/10, 130b/17, 131a/04, 131a/08, 131b/02, 131b/05, 131b/10, 131b/16, 132a/17, 132b/04, 133a/01, 133a/02, 133a/17, 133b/10, 134a/08, 134a/13, 135a/05, 135b/04, 135b/08, 136b/05, 137a/17, 137b/08, 139b/05, 140a/15, 140b/17, 141a/03, 141a/13, 141b/08, 142a/17, 142b/15, 143a/04, 144a/13, 144b/10, 145a/06, 145a/09, 145b/01, 145b/10, 146a/02, 146a/05, 147a/02, 147b/01, 148a/12, 150a/17, 152a/01, 152a/07, 152b/15, 153a/04, 153b/09, 154a/04, 154a/16, 154b/02, 154b/06, 154b/11, 155b/14, 156a/10, 157a/11, 157b/13, 158a/12, 158a/16, 159a/14, 160a/04, 161a/01, 161b/06, 162b/04, 163a/17, 163b/05, 163b/11, 165a/16, 165b/14, 166a/02, 166a/06, 166a/17, 166b/09, 167b/04, 168a/02, 169b/04, 170b/14, 171a/02, 171b/03, 172a/06, 172a/13, 173a/11, 173b/07, 173b/13, 174a/15, 174b/15, 175a/11

ç. ki (çun-ki) 169a/08

[=109]

çungul Göl, derin su yataklığı.

ç. 128a/16

ç.+ınıñ (Dumanlı çungulı) 128a/14

ç. ḳırağı 128a/16

ç.+lardın 127b/16

[=4]

çust Far. Çevik, kıvrak.

ç. 118b/12, 122b/14, 124a/02
ç. eyle- 169b/16
ç. u çābüklik 123b/13, 139b/04, 161a/02
ç. u çālāk 119a/09
ç. u nermlik 122a/17
[=9]
çust-destlik Eli çabukluk.
ç. ḳıl- 137b/12
[=1]
çust-muḥkem Eli çabuk.
ç. 123b/16
[=1]
çüçük Tatlı.
ç. 120a/01, 120a/01, 120a/02, 168a/11
[=4]

D

dabdaba Far. Haşmet, ululuk, büyük bir gösteriş; gürültü, tantana.
d. (kevkebe-i vālā u dabdaba-ı ʿışrat-afzā) 120b/14
d.-ı Camşīdāna u sıpāh-ı bī-kerāne 138a/10
d.-ı tamām 171b/13
d.+sınıñ 151a/05
[=4]
dabīr Far. Katip, yazıcı.
d.+ı (ḫırad dabīrı hırāsān bol-) 120a/09
[=1]
dabūr Ar. Batı rüzgarı, batı tarafından esen yel.
d. 159b/12
d. yañlıġ 174b/09
[=2]
dād Far. Adalet, doğruluk, ihsan.
d.+ın (bazm-ı ʿayş u dād) 171a/05
d.+ın (muvāfaḳat u dād) 131b/17
d. u taẓallum 143b/03
[=3]
dafʿ Ar. Ortadan kaldırmak.
d. 173a/03, 173b/02
d.+ı 151b/13, 163b/03
d.+ı üçün 152b/17
d.+ın (amr-ı dafʿ) 151b/13
d. ḳıl- 122a/12, 152a/01
[=8]
dafāyın Ar. Defineler.
d. 120a/11
[=1]
dafīna Ar. Yere gömülmüş altın ve saire gibi değerli eşya.
d. 172a/05
[=1]
dāġ Far. Kızgın demirle vurulmuş işaret, yara.
d. 152b/16
d.-ı külfet 132b/02
d.+lar 134b/06
[=3]
dağı Dahi, bile, da, de.
d. 119a/07, 120a/10, 120b/04, 121a/05, 121a/08, 122b/06, 122b/11, 124b/06, 124b/06, 124b/07, 124b/13,

126b/07, 127a/09, 127b/01, 129a/11, 129b/04, 132b/10, 133b/05, 134b/04, 134b/09, 135a/14, 135b/05, 136a/17, 138b/16, 140a/01, 142a/13, 142b/04, 143b/03, 144a/06, 144b/08, 147a/15, 149a/08, 151b/07, 151b/12, 155a/01, 155b/15, 156a/02, 156a/08, 157a/01, 158b/13, 160b/10, 161b/10, 162b/09, 162b/11, 163a/02, 163a/05, 163a/13, 163a/17, 164b/06, 167a/09, 167a/15, 167b/12, 168a/14, 168b/09, 168b/14, 169a/14, 169b/12, 171a/03, 172a/14, 172a/16, 172b/11, 173b/02, 173b/04, 174a/17

[=64]

dāġla- Yaralamak.

d.-r 159b/11

[=1]

Dağlı Éli y.a.

d. ḫalḳı 128a/17

[=1]

dāh Far. Köle, hizmetçi.

d. 172a/03

[=1]

dāḫıl (< Ar. dāḫil) İç, içeri, içinde.

d. bol- 142a/09, 164a/13, 167b/10, 174b/10

d. u mazāḥım bol- 137b/16

[=5]

daḫl Ar. Girme, karışma, etki.

d. ḳıldur- 142a/03

[=1]

dahlīz Ar. dehliz, koridor.

d.-ı mesken bol- 156b/05

d.+lar 119b/06

[=2]

dahr Ar. Dünya; devir, zaman.

d. (fużalā-yı dahr u bulaġā-yı ʿaṣr) 156b/15

d. ara 124b/07, 169a/12

d.-ı ādam 162a/11

[=4]

dahşat Ar. Korku.

d.+dın (gāyat-ı ḫavf u dahşat) 164b/15

[=1]

daḳāya ?

d. 171a/13

[=1]

daḳāyıḳ (< Ar. daḳāʾiḳ) İncelik, detay, karışık.

d. (mafhūm-ı ḥaḳāyıḳ-ı daḳāyıḳ) 171a/12

d. (maʿlūm-ı daḳāyıḳ-ı ḥaḳāyıḳ) 171a/12

d.+ı 148a/02

d.+ınıñ 165a/14

[=4]

daḳāyık-sımāt Ar. İncelik izleri olan, incelikli.

d.+ı (nikāt-ı daḳāyıḳ-sımāt) 152a/13

[=1]

daḳāyın ?

d. (ḫazāyın u daḳāyın) 159a/08

[=1]

daḳīḳa Ar. Zaman birimi, an, lahza, zaman.

d.-ı muhmal u nā-marʿī ḳoy- 143b/04

[=1]

dalālat Ar. Yol gösterme.

d.+ı bile 153a/02, 153a/14

[=2]

dalāyıl (< Ar. dalā'il) Deliller, kanıtlar.

d.-ı ḳāṭı'a 146b/12

[=1]

dalv Ar. Kova.

d.+larnı 150a/06

[=1]

dam Far. Zaman, an.

d. (her dam) 118a/08, 122a/05, 134b/12, 168b/01, 168b/01, 171a/12

d. (ol dam) 172a/07

d. (ol-dam) 172b/15

d. al- 134b/10

d.+ı 173b/04

d. içre (bir dam) 170a/03, 171a/13

[=12]

dām Far. Pusu, tuzak.

d.-ı tazvīrıġa kirgüz- 162a/12

[=1]

dam-ā-dam Far. Her vakit, sık sık.

d. 123b/16, 169a/13, 172b/08

[=3]

dam-ba-dam Far. Vakit vakit, daima.

d. 119a/03, 130a/03

[=2]

dāman Far. Etek.

d.-ı ḥımāyat 147a/06

d.-ı tağ 129b/10

[=2]

dāmān bk. dāman

d. 122b/17

d.+ın (cayb-ı dāmān) 123b/06

[=2]

dāman-zan Etek sallayan.

d. bol- 147b/04

[=1]

Damulla 'Abdu'llāh Mudaḳḳaḳ Ra'īs k.a.

D. 136a/10

[=1]

Damulla Fayżu'llāh k.a.

D. 155b/01

[=1]

Damulla Ibrāhīm k.a.

D. 148a/10

[=1]

Damulla Mīrzā Masīḥā k.a.

D. 156b/17, 175b/11

[=2]

dānā Bilgili, bilgin.

d. (dastūr-ı dānā) 120a/09

[=1]

dandān Far. Diş.

d. (yaşm u dandān) "yeşim ve inci" 170a/11

[=1]

dānış (< Far. dāniş) Biliş, bilgi, ilim.

d. ahlı 143a/03

[=1]

dānış-āṣār Bilgili.

d. 127b/15

[=1]

dānış-ınşā Bilgi veren, bilgi verici olan.

d. 154b/01, 175b/11

[=2]

dār Ar. Yurt, memleket.

d. 172a/15
d.-ı ʿadl 124b/17
d.+u'l-mülk "Başkent" 144b/02, 146a/08
d.+u's-salṭana "Saltanat yeri, başkent" 126b/12, 127a/07, 146a/12
d.+u's-salṭana-ı Ḫīvaḳ 138a/07, 138a/11, 142b/14, 143b/08, 148b/02
d.+u'ş-şıfā-yı marḥamat-ı İlāhī 135a/02
d. üze 172b/02, 172b/03
d. üzre 172b/01
[=16]
dar-band Sınır kalesi, hudut.
d.+dın 164a/12, 175a/04, 175a/05
d.+ıġa 174b/12
d. içi 174b/17
d.+larıdın 167b/09, 174b/09
d.+nıñ 174b/13
[=8]
dar-bār Ev kapısı; kapı yeri.
d.-ı felek-mıḳdār 131a/08, 142a/16, 147b/01, 155b/02
d.-ı sıpıhr-madār 131b/08
[=5]
dār-bāz Canbaz.
d. (şuʿbada-bāz u dār-bāz) 124a/07
d.-ı felek-mıḳdār 166b/08
[=2]
dar-gāh Far. Dergah, saray, huzur.
d. (navvāb-ı dar-gāh) 128a/11
d.+dın 126a/04
d.-ı ʿālam-panāh 147a/12, 163a/11, 167b/03, 167b/14
d.-ı ʿadālat-panāh 128b/15
d.-ı ʿālam-panāh 129a/12, 142a/13, 166a/14
d.-ı cahān-panāh 173b/12
d.-ı davlat-pāy-gāh 164b/02
d.-ı felek-ışṭıbāh 142a/01, 174b/01
d.-ı felek-sāy 153a/03
d.-ı sıdra-cāy-gāh 154a/05, 166b/17
d.-ı sıpıhr-dast-gāh 132b/07
d.-ı sıpıhr-ışṭıbāh u ḫar-gāh-ı davlat-panāh 150a/17
d.-ı sıpıhr-pāy-gāh 131a/12
d.+ıdın 164b/06
[=21]
dar-kār Far. Malum, aşikar, bilinen, belli.
d. 134a/11, 170a/03
[=2]
daraca Ar. Derece, mertebe, rütbe.
d. (şahādat daraca-ı ʿālīsıġa yétüş-) 164b/04
d.-ı aʿlā 132a/14, 153b/10
d.-ı ʿalā u rutba-ı aḳṣā 163a/15
d.-ı aʿlāġa yét- 155b/14
d.+sıġa 126b/07
d.+sıġa (şahadat daracası) 161a/01
d.+sıġa yétüş- 156b/03
[=8]
daracāt Ar. Dereceler.
d.+ı (cıhād daracātı) 132b/09
d.+ıġa (ʿuḳbā daracātı) 158a/02
[=2]
daraḳ Haber, işaret.
d. 123b/16
[=1]

dard Ar. Gam, keder.
d.+ları 159b/17
d. u ranc 132a/15
[=2]
darḥāl Far. Hemen, o anda, şimdi.
d. 132a/02, 147b/05
[=2]
dārū Far. İlaç, ecza.
d.+sı 135a/02
[=1]
dāru'ş-şıfā (< Ar. dāru'ş-şifā') Şifa yurdu, sağlık yurdu.
d.+sıdın 140a/12
d.-yı marḥamat-ı İlāhī 135a/02
[=1]
darvāza Far. Ana kapı, şehir kapısı, kale kapısı.
d. 140a/01
d.+dın 140a/02
d.+ların 160b/05
d.+larını 137b/13
d.+sı 139b/17
d.+sıġa 130a/16
d.+sıġa yavuḳ 159b/04
d.+sın 133a/10
d.+sınıñ 175b/01
[=9]
Darvāza Ḳırı y.a.
D. 135b/05
[=1]
darvīş Far. Derviş.
d.+largа 126b/02
[=1]
Darvīş Ḳulı Ḫan k.a.
D.+nı 156a/10
[=1]
Darvīş Ḳulı Ḫan-ı Camşīdī k.a.
D. 151a/09
[=1]
daryā Far. Deniz.
d. (ḫāṭır-ı daryā) 166b/03
d. (şahan-şah-ı daryā) 167a/17
d. kenārı 156a/13
d. ḳıraġı 143b/07
d.+sı (Gürgen daryāsı) 174a/06
d.+sınıñ (Marv daryāsı) 151a/02, 153a/02
d.-yı Amuya 143b/16
d.-yı mavc-var 139b/14
d.-yı ṭabī'at 168a/16
d.-yı talāṭum-şı'ār 123b/10
d.-yı 'ummān 129b/06
[=12]
daryā-navāl Bahşişi deniz gibi çok olan.
d. (şāh-ı kerem-parvar u daryā-navāl) 124a/12
[=1]
dast Far. El.
d. (pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel) 132b/10
d. bér- 173b/01
d.+ı (żarb-ı dast) 145b/02
d.-ı ıhtımām ur- 147a/06
d.-ı ıḳtıdār 159a/07, 165b/03
d.-ı ta'arruż u taṭāvul 146b/05
d.-ı taṣarruf 162b/06
d.-ı taṣarrufiġa kirgüz- 159a/08, 164a/17

d.-ı taṣarruflarıġa kirgüz- 167b/10
d. tap- "elde etme, kazanma" 140b/06, 145a/10, 161b/16
d. u pā ur- 147b/10
[=14]
dast-burd Far. Kuvvet, üstünlük, zafer.
d.+ıdın 158a/11
d.+ınıñ 160a/17
d. yétkür- 162b/01
[=3]
dast-gāh Far. El yeri; mec. Kudret, iktidar.
d. bile 174a/16
d.+dın (sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh) 140a/03
d.+ġa 128a/08, 149b/17
d.+ın (sıpāh u dast-gāh) 163b/09
d.+nıñ 166b/03
[=6]
dast-gīr Far. Esir, tutucu.
d. (esīr ü dast-gīr ét-) 161b/03
d. (esīr ü dast-gīr ḳıl-) 174a/08
d.+i durur 125b/15
d. ḳıl- 137b/13
[=4]
dast-ḫālī Eli boş.
d. 163b/05
[=1]
dast-parvarda Eli terbiyeli.
d.+sı durur men 137a/07
[=1]
dast-yārlıġ Yardımlaşma, muavenet etme.
d.+ı bile 147a/05
[=1]
dasta Far. Demet.
d. 170a/11, 173a/15
d. dasta ḳıl- 139b/11
d.+nı (her dasta) 139b/12
d.+sıdın 136a/14
[=5]
dāstān Far. Hikaye, destan, olay.
d.-ı taʿaccub-afzā 165a/14
d. sür- 145a/13
[=2]
dāstān-sarā Destan okuyan.
d. bol- 119b/15
[=1]
Dastān Far. Rüstem'in babasının lakabı.
D.+nı (Rustam-ı Dastān) 140a/06
[=1]
dastār Far. Sarık.
d. (kemer-i zarrīn u dastār-ı sīmīn) 124b/02
d. u börk 124b/10
[=2]
dastūr Ar. Kanun, kaide, kural; kanun ve nizam üzere davranmakla görevli sadrazam, vezir vb. devlet büyüğü.
d. 169b/14
d.-ı ʿaẓam 175a/15
d.-ı dānā 120a/09
d.-ı mükerrem 118a/10, 140b/11, 153b/12
d.+ın 120a/04
[=7]
dastūrayn İki destur.
d.-ı meẕkūreyn 118b/04

[=1]

daşt Far. Kır, ova, çöl.

d. 160b/03, 170a/13

d.-ı ʿacāyıbāt 143b/02

d.+ın (cahān daştı) 117b/17

d. u ḳum 119a/01

d. üze 139a/15

[=6]

Daşt-ı Ḳıpçaḳ y.a. Dinyester ile İrtiş arasında bulunan geniş step, Kıpçak Çölü.

D. ahlı 118b/14

[=1]

davā (< Ar. davāʾ) İlaç, çare, deva.

d.+sı érdi 135a/12

[=1]

davā-paẕīr İlacı olan.

d. érmes érdi 160a/01

[=1]

daʿvat Ar. Davet, çağrı.

d. (teklīf u daʿvat ḳıl-) 118b/09

d. ét- 170b/09

d. ḳıl- 162b/12

[=3]

davla Ar. "devlet" kelimesinin Arapça tabirlerde geçen bir şekli.

d. (vekīlü'd-davla u yamīnu's-salṭana) 129a/07

d. (ẓahīru'd-davla) 148b/06

[=2]

davlat Ar. Baht, büyük, zenginlik, büyük rütbe ve mevki; hükûmet idaresinde teşkilatlandırılmış siyasi topluluk.

d. 118a/05, 127a/05, 138a/09, 139a/05, 143b/04, 151b/13, 166a/06, 166b/16, 169a/02, 169b/01, 169b/11

d. (arbāb-ı davlat u aṣḥāb-ı maṣlaḥat) 155b/15

d. (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażret) 138a/05

d. (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat) 142b/09, 150b/03, 155a/17

d. (masnad-ārā-yı davlat u ḳadaḥ-paymā-yı ʿışrat bol-) 121a/01

d. (muġīṯu'd-davlat ve'd-dīna) 148b/11

d. (naşaʾ-ı davlat) 119b/06

d. (sākī-ı davlat) 121a/04

d. bile 119b/07, 168b/11, 169a/06

d. erkānı 118a/13

d.+ġa (bad-pā-yı davlat) 126b/13

d.+ġa (samand-davand-ı davlat) 127a/10

d.+ġa (samand-ı davlat) 124b/15

d.+ı 164a/09

d.+ı (cām-ı davlat) 145b/02

d.+ı (Īrān davlatı) 151b/10

d.+ı (umarā u erkān-ı davlat) 166a/03

d.-ı abad-muddat 136a/04, 149a/09

d.-ı bī-naẕīr u ıḳbāl-ı ravāc-paẕīr 145a/10

d.+ı bile (umarā u erkān-ı davlat) 155b/06

d.-ı ḫudā-dād u ıḳbāl-ı felek-bunyād 168a/02

d.-ı sahl-ı tacassus 159a/15

d.-ı ʿuẓamā 168a/04

d.+ı ʿuẓmā u martaba-ı aʿlā 118a/03

d.+ıda (ḳaṣr-ı davlat) 167a/08
d.+ıda (sāya-ı davlat) 168a/04
d.+ıdın 142a/14, 166a/06
d.+ıdın (aʿyān-ı davlat) 146a/03
d.+ıdın (erkān-ı davlat) 156a/04
d.+ıġa 152b/15
d.+ıġa (ẓıll-ı davlat) 167a/06
d.+ıġa dağı (erkān-ı davlat) 162b/09
d.+ımda (kenef-i davlat) 157b/13
d.+ınıñ 166b/12
d.+ınıñ (Īrān davlatı) 151b/07
d.+ınıñ (erkān-ı davlat) 145a/10, 166a/09
d. sarı (aʿdā-yı davlat) 155a/15
d. u ıḳbāl 136b/05, 156a/12
d. u saʿādat 153a/10
[=57]

davlat-dast-gāh Devlet yeri, devlet iktidarı.
d.+ġa (sıpāh-ı davlat-dast-gāh) 149b/17
[=1]

davlat-āṣār Mutluluk tesirleri.
d. 157a/15
[=1]

davlat-eṣer Baht, büyük rütbe ve mevki eseri.
d. (muʿasker-i davlat-eṣerge yétkür-) 150b/10
d.+ge (senger-i davlat-eṣer) 130a/10
[=2]

davlat-ḫ(v)āh Mevki ve zenginlik düşkünü.
d. 131b/07
d.+larġa 137a/10
d.+nıñ (umarā-yı davlat-ḫ(v)āh) 132b/06
[=3]

davlat-ḫ(v)āhlıġ Devlet isteme durumu.
d. 151a/12
[=1]

davlat-ḫ(v)āhlıḳ bk. davlat-ḫ(v)āhlıġ
d. 130a/10, 136b/10
[=2]

davlat-ıntıbāh Mutluluk uyanışı.
d. (mıżrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışṭıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl-) 138b/10
[=1]

davlat-ıntısāb Devlet intisabı, bağlılığı.
d. 148b/11
d. (rikāb-ı davlat-ıntısāb) 154b/13
[=2]

davlat-iktināh Devletin esasını, kökünü anlama.
d. (bār-gāh-ı davlat-iktināh) 157a/13
[=1]

davlat-maʾāb Devletin, saadet ve ihtişamının sığınacağı yer, hükümdar.
d. (navvāb-ı davlat-maʾāb) 145a/16, 166b/02
[=2]

davlat-nışān Devlet makamında duran.
d. (āstān-ı davlat-nışān) 167b/15, 175a/11
[=2]

davlat-nışāna Devlet nişanesi.
d. (pīş-ḫāna-ı davlat-nışāna) 138b/02

[=1]

davlat-panāh Devletin sığınağı.

d. (dar-gāh-ı sıpıhr-ışţıbāh u ḫar-gāh-ı davlat-panāh) 150b/01

[=1]

davlat-pāsbān Devletin muhafızı, bekçisi.

d. (āstān-ı davlat-pāsbān) 147a/13, 163a/15, 174a/10

[=3]

davlat-pāy-gāh Devlet kademesi.

d. (dar-gāh-ı davlat-pāy-gāh) 164b/02

[=1]

davlat-vuṣūl Kavuşma mutluluğu.

d. u saʿādat-nuzūl 131a/05

[=1]

davr Ar. Dönme, dönüp dolaşma, dolanma; zaman; devir.

d. (ḫān-vāda-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda-ı ḫıẕmat-parvarda) 125b/03

d.+ı bile 134b/03

d.+ıda 119b/12

[=3]

davrān Ar. Dünya, felek, zaman, talih, kader.

d. (ahl-ı davrān) 153b/07

d. (nādıra-ı davrān) 153b/09

d. (ʿucūba-ı davrān) 136b/01

d. ahlı 138a/12

d. ara 169b/11, 169b/13

d.+dın (fużalā-yı davrān) 148a/04

d. éli 169a/04, 173a/16

d.-ı afsūn-ţırāzlıḳ 167a/03

[=10]

davvār Ar. Devreden, çok dönen.

d. (felek-i davvār) 125b/05

[=1]

daycūr Ar. Çok karanlık.

d. (şab-ı daycūr) 161b/01

[=1]

dāyım (< Ar. dāʾim) Devam eden, devamlı, sürekli, fasılasız.

d. 131b/16

[=1]

de- Demek, söylemek.

d.-y al- 173a/11

[=1]

Delī Ḫan k.a.

D. 142a/13

[=1]

deng Far. Hayran, şaşkın, sersem.

d. ḳıl- 122b/03

[=1]

Derrīgez y.a. Horasan'ın kuzeydoğusundaki bir bölgenin adı.

D. 125a/17, 130b/01

D.+din 142a/13

[=3]

Derrīgezli Valī Ḫan k.a.

D. 159a/17

[=1]

dest Far. El. Krş. dast

d.+ige (żarb-ı dest) 162b/02

[=1]

dé- Demek, söylemek.

d.-ben 122a/13

d.-di 125b/03, 128b/14, 138a/12, 140b/04, 160a/06, 166a/14, 166b/03,

169b/07, 169b/10, 169b/15, 171b/01, 171b/16
d.-diler 169b/10, 170b/07
d.-dim 173a/11
d.-gen 132a/01, 145a/14, 165b/04, 173b/16
d.-genni 145a/01
d.-günçe 123a/05
d.-men 172a/03
d.-meyin 129b/07, 172a/04, 173a/13
d.-p 122a/13, 122a/13, 122a/13, 147a/01, 147b/15, 152b/01, 162b/13, 166b/07, 171b/02, 171b/02
d.-p durur 154a/10
d.-p érken 152a/15
d.-rler 126a/14
[=39]
dék Gibi, kadar.
d. 117b/14, 117b/15, 119b/10, 119b/10, 120b/10, 121a/01, 122a/17, 123a/15, 123a/16, 123b/01, 123b/10, 123b/10, 124b/02, 125b/02, 125b/11, 126a/15, 126b/08, 126b/14, 126b/15, 127a/11, 127a/14, 127a/14, 127b/01, 128a/03, 129b/06, 129b/07, 129b/08, 129b/09, 129b/11, 129b/12, 129b/13, 130a/07, 130a/14, 130b/09, 132a/03, 132a/03, 132b/11, 132b/11, 134a/10, 135a/09, 136a/01, 138a/12, 139a/17, 140b/16, 144a/04, 144a/11, 148b/16, 149a/17, 149b/01, 149b/01, 150a/05, 150a/11, 151a/17, 153b/05, 153b/15, 154b/05, 155b/11, 156b/05, 157a/17, 157b/01, 157b/07, 157b/08, 157b/17, 158b/12, 159a/06, 159b/12, 159b/17, 160b/02, 161b/01, 161b/02, 164a/10, 164a/12, 164a/14, 164a/17, 164b/13, 165a/04, 166b/14, 167a/17, 167b/08, 168a/17, 168a/17, 170a/05, 170b/02, 172b/17, 173a/11, 173b/11, 173b/11, 174b/10, 175b/04, 175b/05, 175b/05
[=91]
dıhḳān Far. Çiftçi, köylü.
d.+larıñızġa (çārvā u dıhḳān) 157b/09
[=1]
dıḳḳat-güster Dikkatli.
d. (ʿulamā-yı dīn-parvar u fużalā-yı dıḳḳat-güster) 148a/03
[=1]
dıl (< Far. dil) Gönül, kalp.
d. (ātaş-ı ʿaṭşān u dıl-ı sūzān) 150a/16
d. bile (ḥużūr-ı dıl) 136a/03
[=2]
dıl-ārā Gönül süsleyen.
d. 175b/04
d. (şāh-ı dıl-ara) 120b/05
d.+dın (bazm-ı dıl-ārā) 121b/07
[=3]
dıl-ārām Gönül dinlendiren.
d. 168a/10
[=1]
dıl-āvar Far. Yiğit, yürekli.
d. (bahādur-ı şīr-efgen u dıl-āvar-ı saf-şiken) 140a/07
d. durur 136b/02
d.-ı künd-āvar 161a/15
[=3]
dıl-band Gönül bağlayan.

d. (bırādar-ı dıl-band-ı saʿādat-payvand) 127a/05

[=1]

dıl-bar Gönlü alıp götüren, güzel

d. 168a/10

[=1]

dıl-basta Gönül bağlamış.

d.+sı 167a/04

[=1]

dıl-cemʿlik Gönül birliği.

d. bile 126a/16

[=1]

dıl-dūz Gönül delen, yaralayan.

d. (āh-ı dıl-dūz) 132b/03

[=1]

dıl-ḫırāş Yürek parçalayan, tırmalayan.

d.+nı (ġavgā-yı dıl-ḫırāş) 132b/03

[=1]

dıl-keş Gönül çekici.

d. (bınā-yı dıl-keş) 170a/17

d. (vasīʿ u dıl-keş kör-) 128a/11

[=2]

dıl-köb Gönül vurucu.

d. (top-ı dıl-köb) 161b/08

[=1]

dıl-küşā Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren.

d. 132a/12

d. (ġāyat-ı dıl-küşā) 175b/03

d. (ḳuṣūr-ı dıl-küşā) 119b/05

d. (manzıl-ı muṣaffā u maḳām-ı dıl-küşā) 155b/10

d.+ġa (ayvān-ı rafīʿ-ı dıl-küşā) 171a/08

d.+ġa (ṭarḥ-ı vasīʿ u dıl-küşā) 170b/06

[=6]

dıl-pasand Gönlün beğendiği.

d.+ı bile (manṣab-ı dıl-pasand) 137a/01

[=1]

dıl-paẕīr Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.

d. 119b/07

d. tüş- 168b/03

[=2]

dıl-şādlıġ Gönlü hoş olma, kutlu olma.

d.+lar bile 131a/06

[=1]

dılīr (< Far. dilīr) Yürekli, cesur, yiğit.

d. 129b/13

d.+ı 139b/03, 140a/04, 172a/12

[=4]

dılīrāna Far. Korkusuzca, cesurca.

d. 147b/01

d. (çābükāne u dılīrāna) 123b/09

d. (ḥamalāt-ı dılīrāna u ṣadamāt-ı şīrāna) 175a/03

[=3]

dımā (< Ar. dimāʾ) Kanlar.

d. (sāfiku'd-dımā) 169a/03

[=1]

dımāġ (< Ar. dimāġ) Beyin, akıl, şuur.

d. érür (zīb-ı dımāġ) 131b/15

d.+ıġa 151a/16, 162b/06

[=3]

dıraḫt (< Far. diraḫt) Ağaç.

d. 140a/02, 141a/08

d.+larnı 141a/07

d. u mīve-dār 119b/13

[=4]

dırāyat (< Ar. dirāyat) Zeka, bilgi, kavrayış.
d.-ı ıḳtıbās 153b/16
[=1]
dırāyat-nışān Kavrayışı kuvvetli, anlayışlı.
d. 152a/02
[=1]
dıyānat-maʾāb Dinin sığınağı.
d. 132b/04
[=1]
dıyār (< Ar. diyār) Ülke, memleket.
d. 170b/12
d. (mavżıʿ-ı dıyār) 119a/12
d.+ı 119a/06
d.+ıdın 129b/04, 162b/15
d.+ın 162b/04
[=6]
dībā Far. İpekli kumaş.
d. (ḫazz u dībā) 120b/03, 170a/05
[=2]
dīda Far. Göz.
d.-ı ıntıẓār 143b/09, 147b/14, 156a/16
[=3]
dīdār Far. Yüz, görme, görüş.
d.-ı āftāb 156a/15
d.-ı saʿādat-āṣār 142b/12, 143b/09
d.+ıdın 135b/11
[=4]
dīn Ar. İman, inanç.
d. 164b/01
d. (aʿdā-yı dīn) 131a/02, 152b/17
d. (aʿdā-yı dīn u küffār-ı şarārat-kemīn) 148a/01
d. (ahl-ı dīn u arbāb-ı tamayyuz) 152b/14
d. (ḥāmıyu'l-mıllat ve'd-dīn) 152b/06
d. (Musulmān u ahl-ı dīn) 152a/16
d. (ṣāḥıb-ḳırān u ḥāmī-ı dīn) 125a/13
d. (şah-ı dīn) 127a/15
d.+ı 160b/04
d.-ı Islām 145a/02, 165b/11
d.-ı mubīn 147b/11, 163b/02
d.-ı Musulmānlıġ 152a/05
d.+ıġa 158b/05
[=16]
dīn-parvar Dine hizmet ve yardım eden, dini arkalayan.
d. (ʿulamā-yı dīn-parvar u fużalā-yı dıḳḳat-güster) 148a/03
d.+nıñ (ʿulamā-yı munāẓara-ger u fużalā-yı dīn-parvar) 146b/12
[=2]
Dīn Muḥammad Ḳara Çoḳa k.a. Yomut mülazımlarındandır.
D. 127b/15
[=1]
dīndārlıḳ Allah'a inanmış ve bağlanmış olma.
d. (ġāyat-ı dīndārlıḳ) 163b/14
[=1]
dīnıyya Ar. Dinî kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.
d. (masāyıl-ı dīnıyya u ʿulūm-ı yaḳīnıyya) 148a/02
d. (ʿulūm-ı dīnıyya u masāyıl-ı şarʿıyya) 121b/12

[=2]

dīrīna Far. Eski, kadim.

d. (duşman-ı dīrīna u ḫaşm-ı pur-kīne) 145a/01

[=1]

dīv Far. Dev.

d. dék 129b/12

[=1]

dīv-zād Dev gibi olan.

d. (parī-şūrat u dīv-zād) 124b/04

[=1]

Dīvān Bégi Bir rütbe. Bu rütbe hizmet ve vergilerin kontrolü ile ilgili bir sorumluluk yükler. İlk kez Timurlular döneminde ortaya çıkmıştır.Mihter ve Kuş Begi'ne göre daha az önemli bir rütbedir.

D. érdi 169b/14

[=1]

dīvār Far. Duvar.

d. 119b/11, 140a/09

d.+ı 119b/04, 154a/02, 156b/07

d.+ıġa 170b/01

d.+ın 141b/01, 142a/06

d.+ları 130b/08

d.+ların 140a/02

d.+nı 141b/06

[=11]

Dosım Biy k.a. Bekmen Beg'in babasıdır.

D. 139b/16

D. (Bekmen Bég valad-ı Dosım Biy) 140a/05

[=2]

dost Far. Dost, sevilen kimse.

d.+ları birle (yār u dost) 121a/06

[=1]

dost-kām Dost meramlı, meramı dostun meramına uygun olan.

d. u maḳżīyu'l-marām 154b/04

[=1]

dost-rūy Cana yakın, samimi.

d. (duşman-ı dost-rūy u muzavvır-ı şīrīn-gūy) 160a/04

[=1]

dostlıġ Dost olma durumu. Krş. dostlıḳ

d. 145a/11, 151a/06, 160a/07

[=3]

dostlıḳ bk. dostlıġ

d.+ın 151b/10

[=1]

dū-şanba Far. Pazartesi.

d. küni 126b/12, 127b/05, 128a/14, 151a/01, 155a/17

[=5]

duʿā Ar. Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını ya da olmamasını isteme.

d. 124b/12, 132b/07

d. (marāsım-ı duʿā u lavāzım-ı şanā) 145b/13

d.+dın 122b/17

d.+lar eyle- 170a/01

d. sarı 169b/11

d. ve alġışların al- 136a/05

d.-yı ḫayr al- 148a/16

d.-yı ḫayrların al- 126b/02, 148b/13

d.-yı muḫlışāna 129a/08

[=11]

dubdurun Ayak takırtısı.
d.+ı 172a/11
[=1]
dūçār Far. Tutulmuş, yakalanmış.
d. bol- 162a/12
[=1]
dūd Far. Duman.
d. érür 131b/16
d.-ı kebūd 161b/08
d.-ı ḳīr-andūd 141b/02
[=3]
dūdmān Far. Kabile, aşiret, soy.
d.+ınıñ 136a/16
[=1]
Dumanlı y.a. Tajan ve Sebedli diyarlarına yakındır.
D. 128b/08
D. çungulı 128a/14
[=2]
dūn Ar. Aşağı, aşağılık; alçak.
d. (kemāl-i ḫıssat u dūn-ı himmetlik) 158a/01
d. u aʿlā 124b/12
[=2]
dūn-hımmat Gayreti az olan, isteksiz.
d. (ḫod-parast-ı dūn-hımmat u sust u ıʿtıḳād-ı past-fıṭrat) 125b/07
[=1]
dunyā Ar. Dünya, yeryüzü.
d. 136b/07, 158a/02, 158a/09, 162a/07, 165b/06
[=5]
dur- 1. Asıl yardımcı fiil (isimlerden sonra).
d.-ur 118a/04, 125a/12, 125b/05, 125b/05, 125b/11, 125b/15, 131a/15, 135a/02, 136b/02, 140a/06, 140b/05, 140b/10, 144a/05, 144b/01, 146a/05, 147b/13, 148b/08, 151b/07, 151b/07, 151b/08, 152a/17, 152b/06, 152b/07, 152b/08, 152b/12, 153a/03, 154a/13, 156b/14, 157a/02, 157b/12, 158a/02, 160b/04, 160b/07, 168a/08, 175a/17, 175b/02, 175b/10
d.-ur men 137a/08
d.-urlar 152a/15, 152a/16, 152b/01, 160b/03
d.-urmız 125b/07
[=43]
2. Asıl yardımcı fiil (fiillerden sonra).
d.-a durur 132b/12
d.-a dururmız 125b/12
d.-ġumız durur 166a/17
d.-ġuñız durur 147b/13
d.-ġusı-durur 140b/09, 168a/10
d.-ġusı durur 126a/01, 147b/15, 153a/03, 157b/06, 157b/10
d.-gümiz durur 126a/02
d.-güsi durur 166b/07
d.-ıp durur 119a/13, 119b/01, 136b/02, 156b/01, 156b/17, 156b/17, 166a/02, 175b/11
d.-ıp durur érdiler 148b/09
d.-ıp dururlar 156b/15
d.-ıp dururmız 151b/17
d.-ip durur 126b/10, 127b/10, 127b/14, 127b/16, 151b/12, 161a/16
d.-ip dururlar 160b/05, 160b/06

d.-may durur 132b/11
d.-mış durur 118a/05, 134a/08, 137b/10, 166b/07
d.-mış dururlar 136a/09
d.-p durur 146a/02, 154a/10
d.-up durur 141b/02, 154b/08, 168a/07
d.-up dururlar 125b/10, 143a/02, 160a/02, 161b/17, 165a/03
d.-üp durur 124b/17, 126b/09, 127b/04, 127b/05, 134a/14, 135a/15
d.-üp durur érdi 134a/12
d.-üp dururlar 121a/12, 132a/01, 144b/12, 160b/13, 161b/12, 162a/08, 163a/06
[=62]
dur (< Ar. durr) İnci, inci tanesi.
d. (durr-ı bī-nıhāya) 122a/07
d. (durr-ı maḫzan-ı şarāfat) 169b/02
d. (durr-ı nā-yāb) 167a/03
d. (durr-ı şamīn) 158a/04
d. (durr-ı şah-vār) 122a/04
d. ile 170a/11
d.+lar saç- 168a/11
d. saç- 123a/01
[=8]
dur-afşānlıġ İnci saçma.
d.+da 122a/09
[=1]
dur-faşānlıġ İnci saçma.
d. eyle- 122a/09
[=1]
dūr Ar. Evler; bölgeler.
d.+ıġa 140b/12
d.+ın 129b/09
d.+ını 130a/04
[=3]
dūr-endişlik İlerisini düşünme, tedbirli olma.
d. 145b/03
[=1]
Durdı Sar-dār k.a. Yomut mülazımlarındandır.
D. 127b/15, 128a/08
[=2]
duruḫşān Far. Parlak.
d. yañlıġ (āftāb-ı tābān u māh-ı duruḫşān) 149b/08
d. yañlıġ (mıhr-ı duruḫşān) 128a/05
[=2]
durust Far. Doğru, düzgün; sağlam; tam.
d. (ʿazm-ı durust) 140b/02
d. eyle- 169b/16
d. érmestur 152b/02
[=3]
duşnām Far. Sövme, sövüp sayma.
d.+ın (fuḥş u duşnām) 152b/04
[=1]
duşman Far. Düşman, hasım.
d. 148b/02
d. (ḳullat-ı duşman) 164a/13
d.-ı dīrīna u ḫaşm-ı pur-kīne 145a/01
d.-ı dost-rūy u muzavvır-ı şīrīn-güy 160a/04
d.+ı ḳadīm 145b/04, 159b/09, 162a/11
d.+ıdın 164b/01
d.+nıñ 159a/07
[=9]
duşman-köb Düşman vuran.

d. (raʿd-āşūb u duşman-köb) 130b/13

[=1]

duşman-şikār Düşman avcısı.

d.+larġa (sar-kār-ı ḥıẕmat-güẕār u sıpāh-ı duşman-şikār) 126a/07

[=1]

dūzaḫ-nışāna Cehenneme yerleşen.

d. bile (ātaş-ḫāna-ı dūzah-nışāna) 159a/12

[=1]

E

ebed bk. abad

e.+ge tégrü 125b/16

[=1]

efkār Ar. Düşünme, maksat.

e. ḳıl- 141b/02

[=1]

eflāk Ar. Gökler, felekler.

e. 124a/01, 139a/16

e.+dın 172a/09

e.+ġa (acrām-ı eflāk) 121a/15

e.+ġa (avc-ı eflāk) 127a/02

[=5]

eger Far. Eğer; şart ifadesini kuvvetlendirmek için şart cümlesinin başına gelir.

e. 120a/02, 126a/01, 132a/04, 132b/08, 140b/07, 141a/17, 141b/01, 146a/13, 156b/09, 157a/17, 157b/02, 157b/06, 157b/07, 166a/15, 166b/04

[=15]

egerçi Far. Her ne kadar, ise de.

e. 140b/04, 160b/04

[=2]

ekābır (< Ar. ekābir) Büyükler, ileri gelenler.

e. (macmūʿ-ı ekābır u aʿāẕım) 171b/10

e. (umarā-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāh) 150b/12

e.+ı (ked-ḫudā u ekābır) 141b/11

e.+ı bile (ḳalʿa ekābırı) 159a/05

e.+ıdın 125b/01

e.+ıdın (ʿAlī Éli ekābırı) 139a/04

e.+ıdın (ḳalʿa ekābırı) 131a/13

e.+ıdın (Ḳoñrat ekābırı) 136a/12

e.+ıdın (Yomut ekābırı) 161a/10

e.+ları (ked-ḫudā u ekābır) 130a/07

e.+larıġa (ked-ḫudā u ekābır) 124a/17

[=11]

ekārım (< Ar. ekārim) Çok kerim, çok cömert ve eli açık olanlar.

e. (aʿālī u ekārım) 131a/15

[=1]

ekl Ar. Yeme, yiyecek yeme; yenilme.

e. ü şurb 150b/16, 171b/08

[=2]

ekmel Ar. Daha kamil, pek mükemmel.

e. 171a/11

[=1]

eknāf Ar. Yanlar, taraflar.

e.+ı 157b/09

e. u aṭrāf 118b/07

[=2]

ekṯer Ar. En çok.

e. 132a/08, 134a/05, 138a/04, 145b/15, 150a/06, 154b/15, 159a/14, 161a/04, 161b/04
e.+in 166a/09
[=10]
eksūn Far. Değerli bir kumaş.
e. 124b/08
[=1]
el-ḥamduli'llāh Ar. "Allah'a şükürler olsun." anlamındadır.
e. 132b/09
[=1]
elken Ar. Dilinde tutukluk olan, kekeme, peltek.
e. ol- 170b/03
[=1]
emīr Ar. Emir, bey.
e.+ge 139b/12
[=1]
endek Ar. Az, pek az.
e. 125a/09, 126a/10, 159a/14
[=3]
er Far. Eğer. Krş. eger
e. 149b/05
[=1]
ercmendlik Onurlu, saygılı olma.
e. yétkür- 117b/07
[=1]
erg Far. İç kale.
e. 124b/15
e. içi 136a/01
[=2]
erkān Ar. İleri gelenler, önde olanlar.
e. (umarā u erkān-ı davlat) 155b/05, 166a/03
e.-ı davlat 145a/10, 156a/04, 162b/09, 166a/09
e.-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat 142b/09, 150b/02, 155a/17
e.-ı davlat u aʿyān-ı ḥażret 138a/05
e.+ıġa (yér erkānıġa zılzıla tüşür-) 121a/12
e.+ınıñ (davlat erkānı) 118a/13
[=12]
eṣer Ar. İz, alamet, nişan. Krş. aṣar
e.+ge (leşker-i fīrūzī-eṣer) 133a/12
[=1]
esīr Ar. Tutsak.
e. 154b/11
e. **(band u esīr ḳıl-)** 151b/09
e. (olca u esīr) 167b/10
e. (olca u esīr ḳıl-) 152a/17
e.-i sar-panca-ı taḳdīr bol- 164b/03
e. ü asbāb 154b/16
e. ü dast-gīr ét- 161b/03
e. ü dast-gīr ḳıl- 174a/08
e. ü olca 173b/17, 174b/16
e. ü olca ét- 174b/11
[=11]
Etek y.a.
E.+ge (ahl-ı Etek) 119a/01
[=1]
evreng Far. Taht.
e. (çarḫ-ı evreng) 169a/04
e.-i ıstırāḥat 153a/13
[=2]
ey Ey! (Seslenme edatı).

e. 120b/08, 146a/17, 147b/09, 147b/09, 154a/10, 157a/16, 160a/06, 168a/10
[=8]
eyle- Eylemek.
e.-(!) 168a/12, 168a/12, 168a/12, 168a/13, 168a/13, 171a/06, 171a/11, 171a/11
e.-ben 118a/02, 118a/03, 120a/10, 122a/07, 122a/08, 122a/08, 122a/08, 122a/13, 122b/17, 134b/14, 134b/16, 134b/17, 170a/01, 171b/17, 173a/01
e.-di 121a/14, 124a/13, 124a/13, 138a/12, 150a/10, 168b/04, 170b/15, 171b/06, 171b/10, 171b/11, 172a/09
e.-diler 170b/06, 173a/06
e.-dük 120b/09, 120b/09, 170b/08
e.-geç 168a/16
e.-mek 169a/15
e.-mekde 118b/16
e.-mekdin 156b/10
e.-mekge 118a/09, 119a/02
e.-mey 162b/08
e.-ñ 157b/13, 169b/16, 169b/16, 169b/17
e.-p 118b/17, 118b/17, 119b/04, 119b/14, 120b/05, 121b/06, 122a/04, 122a/04, 122a/09, 122a/10, 122a/10, 122a/11, 122a/15, 122b/11, 123b/14, 123b/15, 126b/15, 134b/11, 137a/10, 138a/14, 138a/15, 141a/12, 153b/04, 168a/13, 168b/09, 168b/15, 171a/12, 171b/02, 173a/02, 173a/12
e.-se 171b/07
e.-yin 168b/02
[=82]
āġāz eyle- 122a/08
āşikār eyle- 119b/14
āşikāra eyle- 173a/02
ʿayş u surūr eyle- 118a/03
ʿazm eyle- 134b/16, 170b/15, 171b/10
baḫt eyle- 168b/15
bar eyle- 123b/15
baẕl eyle- 171a/06
buland eyle- 137a/10
cā-yı bar-cā eyle- 120b/09
cahd eyle- 122a/13
camʿ eyle- 170b/06
cāy eyle- 157b/13
cazm eyle- 134b/17
cūd eyle- 118a/09
çust eyle- 169b/16
duʿālar eyle- 170a/01
durust eyle- 169b/16
fāş eyle- 150a/10
ḫarāş eyle- 119b/04
ḫarc eyle- 120a/10
ḫaşıyyat-ı ḳāl eyle- 171a/11
ḥayrān eyle- 168a/12
huvaydā eyle- 168b/04
hucūm eyle- 138a/15
ınʿām u ʿaṭā eyle- 124a/13
ızhār-ı şevket eyle- 138a/12
ızhār eyle- 122a/04, 123b/14
kām-ravā eyle- 124a/13
ḳaṭʿ eyle- 119a/02
ḳatl eyle- 153b/04
kerem eyle- 120b/05, 169a/15, 173a/12

keşf eyle- 122a/07
keyfiyyet-i ḥāl eyle- 171a/11
ḳurbān eyle- 168a/13
lāl-ı ḥayrat eyle- 122b/11
lāl eyle- 141a/12, 168a/13
maḥv eyle- 121b/06
maḫzan eyle- 168a/12
maḳālāt eyle- 122a/04
muhayyā eyle- 120b/09, 170b/08
naḳd eyle- 122a/08
nıṣār eyle- 134b/14
nışīman eyle- 168a/12
nūş eyle- 168a/16
parīşān eyle- 138a/14
pur eyle- 122b/17
rasm-ı cavr eyle- 168b/09
ṣābıt eyle- 122a/10
ṣabt eyle- 168b/02
ṣarf eyle- 122a/10
sayr eyle- 173a/06
sāz eyle- 122a/08
sebük-ḫīz eyle- 171b/17
sūr eyle- 118a/02
sutūh eyle- 126b/15
şarm-sār eyle- 121a/14
taḳrīr eyle- 171a/12
tamāşā eyle- 122a/15
tek-pūy eyle- 118b/17
téñ eyle- 171b/06
tıra eyle- 171b/11
vaṣfını eyle- 171b/07
zor eyle- 134b/11, 172a/09
[=72]

É

é- 1. Asıl yardımcı fiil (isimlerden sonra). Krş. ér-
é.-di 134b/04, 137a/12, 140a/13, 168b/17, 169b/01, 169b/01, 169b/13, 172b/12
é.-diler 118a/17, 123b/13, 123b/13, 172b/02
é.-mes "değil" 121a/15, 169b/08, 173a/10
[=15]
2. Asıl yardımcı fiil (fiillerden sonra). Krş. ér-
é.-mes édi 120a/12
é.-mış édiler 172a/15
é.-miş édi169a/17
é.-mişler édi 172b/01
[=4]
ég- Eğmek.
é.-er 170a/07
é.-medi 169a/10
[=2]
baş ég- 169a/10
[=1]
ége Sahip.
é.+si 128b/14
[=1]
égin Omuz, sırt.
é.+idegi (égnidegi) 135b/14
[=1]
ékin Ekin.

é.+lerin 130b/09
[=1]
él 1. Yurt, memleket, il.
é. 118b/02, 122b/04, 124b/04, 134b/07, 134b/08, 134b/13, 137a/11, 143b/14, 150a/12, 175a/09
é. bol- 143a/02
é.+ıġa 122b/04
é.+i (Dağlı Éli) 128a/17
é. içre 170a/16
é.+iniñ 119a/05
é. ḳalʿası 137b/06
é.+ler 142b/02, 144a/04
é.+lerin 131b/03
é. ol- 171a/03
é. u amvāl 174b/11
[=21]
2. Halk, ulus, herkes.
é. 149b/04, 149b/05, 153b/06, 169a/16, 170b/14, 171b/04, 171b/06, 172b/16
é. dağı 124b/07
é. él ve uruġ uruġ 121b/01
é.+ge 140a/13, 171b/03, 173a/17, 173b/01
é.+ıġa (ḥılm éli) 173a/12
é.+ıġa (ʿılm éli) 173a/12
é.+i (ʿālam éli) 169a/10, 172a/06
é.+i (davrān éli) 173a/16
é.+i (Ḫ$^{(v)}$āca éli) 136a/12
é.+i (Ḳazaḳ u Rus éli) 170b/13
é.+i (küfr éli) 170b/12
é.+i (maclıs éli) 122b/12
é.+i (Macūs éli) 170b/13
é.+i (Maşhad éli) 170b/11
é.+i (Rūm éli) 170b/12
é.+i bile 130a/09
é.+i içre (ʿālam éli) 169a/01, 169a/17
é.+i içre (davrān éli) 169a/04
é.+i sarı (küfr éli) 130a/03
é.+ige 119a/07, 119a/07, 171a/15
é.+ige (ʿālam eli) 135a/04
é.+ige (bağī éli) 141a/12
é.+in 170b/09
é.+in (ʿālam éli) 124a/13, 167a/17
é.+ini 143a/05
é.+ni 122b/11, 123b/04, 137b/05, 140a/14, 153b/04
é.+niñ 134a/16, 137b/17, 141b/10, 142a/02, 142a/05, 143a/17, 173b/10
é. ve uruġ151a/10
é. ve uruḳ 124a/17
[=54]
élāt Sakinler, halk.
é. (ulus u élāt) 153a/14
é.+ı 154b/10
é.+ıġa 146a/16
é.+ıġa dağı 163a/05
é.+ın 164a/17
é.+nıñ (fuḳarā u élat) 160b/06
[=6]
élçi Elçi; haber götüren, ulak.
é. 166a/17
é.+ġa 149a/11
é.+ge 147b/16, 166b/08
é.+ge ḳoş- 166b/09
é. ḳıl- 131a/07
é.+ler 131a/08, 131b/16, 146a/12, 151a/07, 162b/13, 163b/04, 164b/16

é.+ler bile 129a/13, 147a/12
é.+largȧ 129a/10, 131a/11
é.+lerge 147b/15
é.+larıġa 154b/03
é.+leri 142a/16, 163b/05
é.+lerige 163b/01
é.+lerni 154b/01
é.+lerniñ 131b/12
é.+si 149a/03, 154a/06, 155a/02, 162b/14
é. yosunluḳ 149a/11
[=29]
élçilik Elçilik.
é. 155b/05, 162b/16
[=2]
élik El, kol.
é. 149b/04
é.+ge 173b/02
é.+i (élgi) 118a/09
é.+i (éligi) 162a/10
é.+ide (élgide) 118b/01, 173a/02
é.+idin (élgidin) 121a/04
é.+ige (élgige) 129b/14, 130a/02, 173a/02
é.+in (élgin) 122b/14, 122b/15
é.+iñizde durur (élgiñizde) 157b/12
[=13]
éllik Elli.
é. (miñ iki yüz éllik bir) 175a/14
é. (miñ iki yüz éllik ve bir) 173b/01
é.+de (miñ iki yüz éllik) 165b/16, 167a/01
[=4]
élt- İletmek, getirmek, götürmek, göndermek.
é.-ip 137b/13, 151b/10, 153b/17
[=3]
émdi Şimdi.
é. 120b/10, 132b/12, 151b/11, 160a/03, 170b/08, 173b/02
[=6]
ér- 1. Asıl yardımcı fiil (isimlerden sonra). Krş. é-
é.-di 118a/16, 118b/01, 119a/16, 119a/17, 120a/13, 120b/07, 120b/12, 121a/01, 125a/16, 127a/08, 127a/13, 127b/12, 128a/07, 129b/03, 130b/04, 132a/09, 133a/03, 134b/03, 135a/12, 135b/15, 138a/09, 140a/05, 142b/15, 143b/15, 144b/01, 145b/05, 146a/02, 146a/13, 148a/04, 148b/14, 149a/05, 151a/02, 151b/02, 152b/11, 153a/07, 153b/02, 153b/03, 154a/02, 154a/07, 154a/10, 154a/16, 155a/03, 155a/17, 156b/13, 158a/04, 158b/09, 162a/06, 163a/02, 165b/10, 166a/12, 166b/13, 167a/03, 167a/03, 167a/05, 169b/12, 169b/14, 169b/15, 170a/04, 170b/04, 171b/15, 171b/15, 172a/14, 172b/11, 172b/12, 172b/17, 173b/01, 175b/09
é.-diler 118a/14, 118a/15, 126b/06, 126b/07, 136a/15, 144b/17, 145a/01, 147a/07, 148a/11, 150b/07, 159b/01, 160a/17, 161a/14, 164a/02, 164a/06
é.-ken 120b/10
é.-kenin 165b/01
é.-kenini 169b/17

é.-mes érdi 160a/01
é.-mestur 152b/02
é.-se 132b/09, 134b/15, 170a/03
é.-se (yoḳ érse) 125b/16, 146b/05
é.-ür 131b/15, 131b/16, 169a/13, 170a/12, 170a/17, 173b/03
[=98]
2. Asıl yardımcı fiil (fiillerden sonra). Krş. é-
é.-ar érdi 141a/16
é.-ar érdiler 122a/02
é.-dılar érse 163b/14
é.-er érdi 123a/05, 123a/06
é.-er érmişler 146b/11
é.-ġan érmesmiz 166b/04
é.-ġan érmiş 174a/16, 174a/17
é.-gen érmiş 174a/03
é.-ıp durur érdiler 148b/09
é.-ıp érdi 127a/04, 127a/07, 148b/04, 165b/15
é.-ıp érdiler 123a/07, 130a/12, 155b/05
é.-ip érdi 150b/14, 152a/13, 161a/10, 162b/16
é.-ip érdim 157a/01, 168a/09
é.-mas érdi 140a/07, 149b/11, 151b/06
é.-memiş érdi 144b/06
é.-mış érdi 144b/03, 145b/11, 174a/07
é.-mış érdiler 158a/03
é.-miş érdiler 138b/03
é.-r érdi 172b/04
é.-up érdi 119a/13, 133b/02, 142b/11, 151a/14, 175a/10
é.-up érdiler 172a/16
é.-up érdük 139b/17
é.-ur érdi 131b/08, 134a/13, 135b/08, 147a/15
é.-ur érdiler 134b/03
é.-üp durur érdi 134a/12
é.-üp érdi 119a/15, 128b/12, 133b/04
é.-üp érken 155a/05, 155a/05
é.-ür érdi 121b/12
é.-ür érdiler 155b/12, 164b/05
[=55]
payvand ér- 172b/12
[=1]
Ér Naẓar Bég Kutluk Muhammed İnak'ın oğludur.
É.+ni 136b/14
[=1]
Ér Nıyāz Maḥram k.a. Herat'a gönderilen elçilerdendir.
É. 155b/04
É.+nı 149a/11
[=2]
és- Esmek.
é.-ip 134b/05, 149b/03
é.-ti 134b/06
[=3]
ésen Sağlık.
é. 150b/09
[=1]
éş Denk, muadil.
é. ol- 119a/03
[=1]
Éş-naẓar Yüz-başı k.a. Yapılacak kale inşası için görevlendirilen kişilerdendir.
É. 153b/13

[=1]
éşik Basamak, kapı.
é.+ide (éşigide) 169b/13
é.+in (éşigin) 157b/15, 169a/05
é.+in (kerem ḫazāyını éşigin aç-) 117b/06
é.+ler 156b/08
é.+lerin aç- 138a/02
[=6]
éşit- İşitmek, duymak, haber almak.
é.-di 170b/14
é.-diler 174a/01
é.-geç 169b/10, 174a/04
é.-gen 157b/05, 166b/17
é.-gendin soñ 174a/17
é.-ip 145b/01
é.-ti 174a/15
[=9]
éşitil- İşitilmek, duyulmak.
é.-di 134a/06
é.-ip 155a/06
[=2]
ét- Etmek.
é.-(!) 173b/01
é.-er 152b/14, 172b/08
é.-geli 169a/16
é.-iben 124a/12, 150a/10, 169b/05, 170b/09, 171a/07, 171a/10, 173a/05
é.-ip 118b/10, 118b/15, 120a/07, 122a/06, 122a/12, 122a/14, 122a/14, 123b/16, 124b/03, 124b/14, 126a/16, 135b/02, 136b/11, 138b/08, 138b/17, 139b/12, 143b/06, 145a/05, 146a/08, 149a/12, 150a/09, 154a/14, 155b/10, 161b/03, 165b/12, 166b/10, 167a/13, 167b/01, 168b/06, 171b/01, 174b/07, 174b/12, 175a/02
é.-medi 155a/16
é.-megey 162a/13
é.-mek 146a/04, 160a/15, 170a/12
é.-mes édi 120a/12
é.-se 155b/12, 168b/16, 173a/11
é.-señiz 157b/12
é.-sün 169b/09
é.-ti 117b/17, 123b/04, 124a/08, 124a/12, 128a/16, 128b/09, 129a/16, 130a/17, 133a/08, 133b/08, 133b/17, 134a/01, 135b/06, 136a/02, 136b/17, 137a/04, 137b/09, 138a/13, 138b/15, 139a/02, 141b/05, 141b/07, 141b/07, 141b/17, 142b/08, 143a/01, 143a/10, 143b/03, 146a/05, 146a/10, 148a/05, 148b/12, 149b/17, 150b/17, 154b/02, 155b/08, 156a/07, 156a/10, 159b/14, 160b/14, 162b/05, 165b/16, 167a/17, 167b/01, 167b/02, 168b/08, 168b/14, 169b/05, 170b/09, 170b/09, 172a/09, 172a/13, 173b/04
é.-tiler 124b/12, 131a/10, 145a/06, 166a/06, 174b/11
[=113]
ʿadl ét- 168b/16
ārām-gāh ét- 149b/17, 165b/16
āşkār ét- 141b/05
ʿaṭf ét- 171b/01
ʿavd ét- 165b/12
ʿıyān ét- 133b/17
ʿayş u ʿışrat ét- 169b/09

ʿazm ét- 172a/13
bahramand ét- 143a/10
bahramand u sar-afrāz ét- 124b/03
baẕl ét- 169a/16
bınā ét- 168b/06
cahd ét- 122a/14
camʿ ét- 120a/07, 160a/15, 174b/07
cazm-ı maydān ét- 172a/09
cazm ét- 169b/05
çāk ét- 150a/09
daʿvat ét- 170b/09
esīr ü dast-gīr ét- 161b/03
fahm ét- 173b/01
fard ét- 141b/07
fikr ét- 120a/12
gerd ét- 141b/07
ġoşnūd u masrūr ét- 155b/08
ġurram ét- 123b/04
ġursand ét- 162a/13
ḥükm ét- 152b/14
ıḫtıyār ét- 157b/12
Islām-ābād ét- 145a/06
ızhār ét- 118b/15, 122a/06, 123b/16, 150a/10, 169b/05, 170b/09, 171a/07, 171a/10
īṣār ét- 124a/12
ḳabūl ét- 141b/17
ḳaṭʿ-ı masāfat ét- 143b/06
ḳaṭʿ ét- 138b/17, 166b/10
ḳatlıʿām ét- 145a/05
ḳırān ét- 155b/12
lāl et- 138a/13
leşker-gāh ét- 138b/15, 142b/08
madadkār ve yoldaş ét- 146a/05
maḥrūm u navmīd ét- 166a/06
maḥv ét- 154a/14, 167b/01
maḳām ét- 162b/05
maḳarr-ı muḳarrar ét- 160b/14
mamdūd ét- 146b/04
manṣūb ét- 137a/04
maʿrūż ét- 131a/10
masmūʿ ét- 167a/13
masrūr u maʿmūr ét- 124a/12
maşmūl ét- 136b/11
maʿṭūf ét- 138b/08, 155a/16
mekān et- 128a/16
muʿāvadat ét- 174b/12
murācaʿat ét- 137b/09
musallaḥ u mükemmel ét- 129a/16
muzayyan u pīrāsta ét- 146a/08
nafy ét- 122a/14
navālar ét- 173a/05
nışīman ét- 146a/10
nuzūl ét- 124a/08, 128b/09, 133a/08, 133b/08, 134a/01, 135b/06, 139a/02, 143b/03, 159b/14
öz ét- 124b/14
ravża-tazyīn ét- 168b/08
rıyāż-ı ıram ét- 117b/17
ṣāḥıb-ı pīrāya ét- 136a/02
sar-afrāz ét- 150b/17
sar-buland ét- 156a/10
sar-şār u şād-āb ét- 126a/16
sāz et- 124b/12
sīr-āb ét- 126a/15
şab-gīr ét- 135b/02
tafvīż ét- 136b/17
taġ-ı ḳulla-rāş ét- 175a/02

taʿyīn et- 118b/10, 130a/17, 139b/12, 143a/01, 148a/05, 148b/12, 149a/12, 154b/02, 155b/10, 156a/07, 170b/09
terk-i şahlıḳ ét- 168b/14
uṣūl ét- 172b/08
vadāʿım ét- 173b/04
vaṣf ét- 170a/12
vaṣfın ét- 173a/10
vāṣıl-ı murād ét- 167a/17
zıyād ét- 167b/02
[=112]
étdür- Ettirmek, yaptırmak.
é.-üp érdi 119a/15
[=1]
bar-pāy étdür- 119a/15
[=1]
étek 1. Etek.
é. étek 121b/03
é.+ige (étegi) 151b/07, 162a/08
é.+in (étegin) 152b/08
é.+in (nafs-ı ammāre étegin berk tut-) 125b/08
[=5]
2. Dağ, tepe, yığın gibi yüksekliği olan şeylerin aşağı kısmı.
é.+ıġa (tağ éteği) 175a/07
é.+ige (tağ étegi) 143a/17
[=2]
évür- Çevirmek, döndürmek.
é.-di 168b/13
[=1]

F

fācır (< Ar. fācir) Fücur sahibi, fena huylu, günahkar.
f.+larġa (kāfir-i fācır) 125b/06
f.+nı (kāfir-i fācır) 145a/05
[=2]
facr Ar. Tan vakti, gün doğarkenki aydınlık.
f. namāzı 135b/06
[=1]
fadāyīvār Fedakarca.
f. 161b/16, 164b/11
f. u barḳ-kirdār 174b/17
[=3]
faḫāmat Ar. Fahimlik, ululuk, şanı ve kadri yüce olma; itibar, kıymet, değer.
f. 144a/17
f. (tekebbür u faḫāmat) 147a/02
f.-ı bī-pāyān 158b/11
f.-ı tamām u ıftıḫār-ı mā-lā-kelām 146a/06
[=4]
fāḫıra (< Ar. fāḫira) Fahreden, onurlu, şanlı, şerefli.
f. (ḫılā-ı fāḫıra) 124a/05, 131b/01
[=2]
fāḥış (< Ar. fāhiş) Büyük, aşırı, çok.
f. (şikest-i fāḥış yétkür-) 164b/13
[=1]
faḫīm Ar. İtibar ve nüfuz sahibi kimse, büyük zat.

f. (caşn-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm) 168a/07

f. (caşnī-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm) 118b/04

[=2]

fahm Ar. Anlayış, anlama.

f. (zekā u fahm) 169b/04

f. ét- 173b/01

f.-ı talvīḥ 171a/14

f. u zekā ahlı 148a/10

[=4]

faḥvā Ar. Anlam, mefhum, kavram.

f.+sı bile 140b/09, 141b/03

[=2]

faḳāhat Ar. Fakihlik, fıkıh ilminde bilgi sahibi olma.

f.+ġa (rusūm-ı faḳāhat) 148a/09

[=1]

faḳāhat-ıntısāb Fakihlik mensubu.

f. 132b/04

[=1]

faḳīr Ar. Bendeniz. Metinde yazar kendisi hakkında tevazu kasdı ile kullanmaktadır.

f. 137a/07, 139b/16, 168a/08

[=3]

faḳlama Yapılarda kullanılan destek tahtası, dayak?

f.+ġa 122b/15

[=1]

fan (< Ar. fann) Bilim, teknik.

f. bile 172b/04

f. körgüz- 172b/09

[=2]

fanā (< Ar. fanāʾ) Yok olma, kötü.

f.+ġa (şahr-ı fanā) 168b/15

[=1]

fānī Ar. Yok olucu, geçici, ölümlü.

f.+dın (ʿālam-ı fānī) 144a/06

f.+dın (cahān-ı fānīdın kéç-) 136a/07

f.+nıñ (cahān-ı fānī) 132a/11

[=3]

farāg Ar. Vazgeçme, çekilme, bitme, tamamlama.

f. (nafs-ı farāġ) 120a/05

[=1]

farāġ-bāllıḳ Gönül rahatlığı içinde olma.

f. 148a/14

[=1]

farāġat Ar. Bırakma, rahatlama; zenginlik.

f. (ārām u farāġat tap-) 156a/12

f. bile 164a/15

f.+nıñ (amn u farāġat) 154a/03

f. tap- 125a/09, 173b/04

f. u şādlıġ tap- 154a/12

[=6]

farāġat-gümān Hakkından vazgeçme düşüncesinde olan.

f. ḳıl- 157b/11

[=1]

farāġat-güzīn Hakkından vazgeçmeyi seçen.

f. bol- 135b/03

[=1]

farāġat-ḳarīn Rahata ermiş olan.

f. (ıstırāḥat-güzīn u farāġat-ḳarīn bol-) 128a/14

[=1]

farāġat-payvand Rahata ermiş, huzur bulmuş.

f. bol- 166b/06

[=1]

faraḥ Ar. Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

f. 171a/03

f.-ı tamām 124a/07

f. tap- 124a/03

f. u surūr 120b/06

[=4]

faraḥ-şumūl Sevinç yayan.

f.+ı (nuzūl-ı faraḥ-şumūl) 124b/15

[=1]

farāmūş Far. Unutma, hatırdan çıkarma.

f. ḳıl- 121a/07

[=1]

farāş Ar. Şefkat.

f.+ı 152b/10

[=1]

fard Ar. Tek, yalnız.

f. ét- 141b/07

[=1]

farḫāş Far. Savaş, kavga, dövüş.

f. u savaş ḳıl- 175a/01

[=1]

farḫunda-eşer Mutluluk, saadet eseri.

f.+ge (safar-ı farḫunda-eşer) 144a/13, 156a/17

[=2]

farḫunda-fāl Talihi iyi, falı uğurlu.

f. 119b/08

f. (ḥavlī-ı farḫunda-fāl u ḫoş-bınā) 119b/03

[=2]

farḫunda-şıfat Kutlu sıfatları olan.

f.+ı (ẕāt-ı farḫunda-şıfat) 136a/03

[=1]

fārıġ (< Ar. fāriġ) Vazgeçmiş, terk etmiş, el çekmiş.

f. bol- 140b/17, 141a/14, 142b/02, 154a/04

[=4]

fārıġ-bāl Ar. Başı dinç, gönlü rahat.

f. bol- 168a/04

f. u āsūda-ḥāl bol- 154a/15

f. u ḫoş-ḥāl bol- 147b/12

[=3]

fārıġ-bāllıġ Başı dinç, gönlü rahat olma.

f. 145b/08

[=1]

fārıġ-bāllıḳ bk. fārıġ-bāllıġ

f. bile 144b/05

[=1]

farīd-āfāḳ Eşsiz ufuklar.

f. édi 169b/01

[=1]

farḳ Ar. Ayrılık, başkalık; ayırma, seçilme, ayırt edici özelllik; tepe, baş.

f. (pā-yı tā-farḳ) 173a/15

f.-ı farḳadāndın ötker- 128b/06

f.-ı sar 172b/15

f.+ıġa 127b/07

f.+ıġa (farḳadān farḳı) 139a/02

[=5]

farḳadān Ar. Küçükayı denilen yıldız kümesinin en parlak yıldızları olan Dübb ve Merak'ın ortak adı.

f.+dın (farḳ-ı farḳadāndın ötker-) 128b/06

f. farḳı 139a/02

[=2]

farmān Far. Buyruk, emir.

f. 139b/13, 142a/06, 150b/04, 167b/08, 175b/09

f. (ḥasbu'l-farmān) 130b/08, 142a/04

f.+ı 136a/14

f.+ı (pād-şāh-ı nāfıẕu'l-farmān) 144a/14

f.-ı ʿālī 123b/08

f.+ı bile 162b/01, 175b/08

f.-ı humāyūn 153a/13, 153b/14, 175a/14

f.-ı ḳażā 121b/13

f.-ı ḳażā-carayān 141a/04, 151a/12, 173b/13

f.-ı lāzımu'l-ımtınān 141a/14, 174b/06

f.-ı lāzımu'l-ımtıṣal 118b/03, 129a/03, 150b/02

f.-ı lāzımu'l-ıẕʿān 143a/13, 157b/14, 161a/10

f.-ı saʿādat-nışān 156b/12

f.-ı vācıbu'l-ımtınān 118b/05, 121a/16

f.-ı vācıbu'l-ıẕʿān 138b/01, 140b/10

f.+ıdın 162a/14

[=33]

farmān-bardār Fermana uyan.

f. u cān-sıpār 159a/17

[=1]

farmān-bardārlıḳ Emre uyma durumu, itaat.

f. (muṭīʿ u farmān-bardārlıḳ) 137b/02

[=1]

farmān-farmā Emir veren, hüküm süren.

f.+sı 147a/09

[=1]

farrāş Ar. Hizmetçi, döşeyen.

f. 165a/06

f.+lar 122a/17, 171b/04

[=3]

farruḫ Far. Uğurlu, kutlu.

f. 169a/11

[=1]

farsaḫlıḳ Üç millik uzaklık.

f. (iki üç farsaḫlıḳ) 144a/03

[=1]

farsūd Far. Yıpranmış, perişan.

f. (pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel bol-) 132b/10

[=1]

farş Ar. Yayma, serme, döşeme.

f. ol- 156b/09

[=1]

faryād Far. Bağırma, çığlık, feryat.

f. u afġān 159a/03

f.-ı navā ḳıl- 173a/03

f. u afġān köter- 145b/16

[=3]

farż Ar. Farz, gerekli, kesin emir.

f. bil- 168a/06

[=1]

farzand Far. Oğul, çocuk.

f.-ı saʿādatmand 137a/01

[=1]

fasād Ar. Bozukluk, kötülük, karışıklık.

f. (fitna u fasād) 151b/17

[=1]

fasād-andīşa Kötü düşünce.

f. (aʿdā-yı żalālat-pīşa u mutamarrıdīn-ı fasād-andīşa) 141b/09

[=1]

faṣāḥab-parvar ?

f. u fusūn-güster 146a/12

[=1]

faṣāḥat Ar. Fesahat, güzel ve düzgün konuşma.

f.+da 148a/04

f.-ı tamām u balāġat-ı mā-lā-kelām 121b/16

[=2]

faṣāḥat-ınşā Güzel nesir.

f. (munşī-ı faṣāḥat-ınşā Damulla Mīrzā Masīḥā) 166a/01

[=1]

fasāna Far. Asılsız hikaye, masal.

f. sür- 117b/11

[=1]

fasḫ Ar. Bozma, hükümsüz bırakma, kaldırma, iptal etme.

f.-ı ʿazīmat ḳıl- 125a/04, 137b/09

[=2]

faṣīḥ Ar. Güzel, düzgün ve açık konuşan, iyi söz söyleme kabiliyetinde olan.

f.+u'l-bayān 147a/12

[=1]

faṣl Ar. Ayırma, ayrılma; kısım.

f.+ı 152a/04

f.+ı érdi 138a/09

[=2]

fāş Far. Meydana çıkarma, açığa vurma.

f. 170b/05, 172a/10

f. eyle- 150a/10

f. ét- 175a/01

f. ḳıl- 122a/17, 132b/04, 168b/12

[=7]

faṭānat Ar. Yaratılıştan gelen çabuk anlama yeteneği, zihin açıklığı.

f. (żamāyır-ı faṭānat) 143a/03

[=1]

faṭānat-āgāh Anlama yeteneği olan, zihni açık.

f. 149a/09

[=1]

faṭānat-calīs Anlayışlı.

f. 148a/09

[=1]

fatḥ Ar. Fetih; açma.

f. (şāhıd-ı fatḥ-ı maʿreke) 140b/02

f. bol- 162b/06

f.+ı 159a/02

f.+ı üçün 159b/01

f.+ıġa 140b/06

f.+ınıñ 144b/07, 146a/01

f. u tasḫīr 138a/01

f. u ẓafar bér- 126a/03

[=9]

fātıḥa (< Ar. fātiḥa) Kur'ân-ı Kerim'in birinci suresi.

f. al- 154b/15

[=1]

favāyıd (< Ar. favāʾid) Faydalar, menfaatler.
f.+ın 162a/07
[=1]
favc Ar. Bölük, takım.
f. 155b/02, 161a/14, 165a/02
f. (her favc) 139b/14
f. favc 129b/03, 129b/07
f. favc gürūh-ā-ġürūh bol- 126b/15
f. favc ve dasta dasta ḳıl- 139b/11
f.+ı 126b/17
f.+nı (her favc) 139b/11
[=10]
favt Ar. Ölüm.
f. bol- "Ölmek" 136b/01
f.+da érkenin (maraż-ı mavt u muʿarrıż-ı favt) 165b/01
f.+ıdın 134a/05
[=3]
fāyıḳ (< Ar. fāʾiḳ) Fevkinde bulunan, manevi olarak üstünde olan.
f. 171a/15
[=1]
fāyız (< Ar. fāʾiz) Fevz bulan, muradına ulaşan, bir başarı kazanan.
f. bol- 142a/16, 153b/10
[=2]
fāyıż (< Ar. fāʾiż) Çoğalan, bolluk, çokluk.
f. (rıbāṭ-ı fāyıżu'n-naşāṭ) 120a/03
[=1]
fayż Ar. Bereket, ihsan, marifet; uğurlu tesir.
f. 135a/16, 138b/12
f.-ı şafā 119b/10
f.+ıdın 124b/15
[=4]
fayż-nuzūl Bereket inişi.
f. u bahār-vuṣūl 127a/13
[=1]
fażā Ar. Gök cisimlerini içine alan uçsuz bucaksız boşluk, gök, gökyüzü, geniş alan.
f.+sı 140b/14, 170b/05, 175b/04
f.+sıġa 123b/09, 175b/06
f.+sıġa yétkür- 155b/06
f.+sınıñ 123a/09
f.-yı vasīʿ 131a/03
[=8]
fażāyıl-maʾāb Faziletli, faziletlerin sığındığı yer.
f. 119a/16
f. u amārat-ıntısāb 137a/06
[=2]
fāżıl (< Ar. fāżil) Fazilet sahibi, erdemli.
f.+lar ara 171a/10
[=1]
fażīḥa Ar. Rezillik, rüsvalık, edepsizlik, alçaklık.
f.+larġa (kelām-ı fażīḥa) 152b/13
f.+ları (ṣıfat-ı şanīʿa u ḫaşlat-ı-fażīḥa) 152b/05
[=2]
fażīlat Ar. Fazilet, erdem.
f. ahlı 122a/04
[=1]
fażīlat-dışār Çok faziletli.
f. 132b/05

[=1]

faẕīlat-ıntımā Fazilet sahibi.

f. 175b/11

[=1]

faẕīlat-ıntısāb Fazilete mensup olan, faziletli.

f. 136a/17

[=1]

faẕīlat-şıʿār Faziletli, faziletle sıfatlanmış, güzel huylu.

f. (ʿulamā-yı faẕīlat-şıʿār u umarā-yı ʿızzat-āṣār) 121b/11

[=1]

faẕl Ar. Cömertlik, iyilik, lütuf, erdem.

f. ahlı 122a/02

[=1]

felek Ar. Gökyüzü, âlem, talih.

f. 123b/14, 128a/03, 150a/13, 156b/10, 161b/07, 170a/12, 170a/16

f. (felek ayvānıġa ġulġula yétkür-) 121a/12

f. ahlı 123b/12

f.+ge 156b/06, 170a/07

f.+ge (avc-ı felekge yét-) 138a/13

f.+ge çıḳ- 172a/11

f.-i aṣīr 145b/09

f.-i davvār 125b/05

f.-i ḫażar 175a/16

f.-i rıfʿat-maʾāb 134b/02

f. üzre 123b/02, 170b/03

[=19]

felek-āşyān Evi felek kadar yüce olan.

f. (āstān-ı felek-āşyān) 151a/11

[=1]

felek-bunyād Temeli felek gibi olan.

f. (davlat-ı ḫudā-dād u ıḳbāl-ı felek-bunyād) 168/02

[=1]

felek-cāh Yeri felek olan, rütbesi yüksek olan.

f. (şah-ı felek-cāh) 170a/15, 171a/06

[=2]

felek-asās Temeli felek olan.

f. (kiryās-ı felek-asās) 140a/16

[=1]

felek-farsā Felek aşındıran, feleği mahveden.

f. 123a/12

[=1]

felek-farsāy bk. felek-farsā

f. 158b/17

f. (gerdūn-sāy u felek-farsāy ḳıl-) 147a/02

[=2]

felek-ıştıbāh Feleğe benzeyen, felek gibi yüce.

f. (dar-gāh-ı felek-ıştıbāh) 174b/01

f.+nıñ (dar-gāh-ı felek-ıştıbāh) 142a/01

f.+nıñ (ḫar-gāh-ı felek-ıştıbāh) 128a/09

[=3]

felek-mıḳdār Felek dereceli.

f. (dar-bār-ı felek-mıḳdār) 131a/08, 142a/16, 147b/01, 155b/02, 166b/08

[=5]

felek-mıṣāl Felek gibi.

f. 171a/04

[=1]

felek-nışān Felekte duran.

f. (āstān-ı felek-nışān) 127b/08, 147b/16

[=2]

felek-namūdār Felek örneği.

f. (āṣār u ʿaḳabāt-ı felek-namūdār) 149b/14

f. (kūh-ı felek-namūdār) 123b/09

[=2]

felek-pāsbān Zuhal (Satürn) gezegeni.

f. (āstān-ı felek-pāsbān) 128b/03

[=1]

felek-pāy-gāh Felek dereceli.

f.+nı (bār-gāh-ı cahān-panāh u surādıḳ-ı felek-pāy-gāh) 139a/01

[=1]

felek-saṭvat Felek kuvvetli.

f. 123b/08

[=1]

felek-sāy Felek gibi.

f. (dar-gāh-ı felek-sāy) 153a/03

[=1]

felek-şükūh Gök yüceliğinde olan.

f. 169a/05

[=1]

ferheng Far. İlim, hüner, marifet.

f. (kān-ı ferheng) 169a/04

[=1]

fevākih Ar. Yemişler, meyveler.

f. 121b/03

[=1]

fiġān (< Ar. fiġān) Izdırap ile bağırıp çağırma, inleme.

f.-ı sūr-nāy 173a/03

f. ḳıl- 172b/15

f. u nāla ḳıl- 173a/04

[=3]

fırāḳ-dīda Ayrılık görmüş.

f. 132b/15

[=1]

fırārī (< Far. firārī) Kaçak.

f. bol- 164b/13

[=1]

fırāvān (< Far. firāvān) Çok, bol, fazla, aşırı.

f. (usarā-yı fırāvān u sabāyā-yı bī-kerān) 164a/16

f. bile (ʿaṭāyā-yı bī-pāyān u ınʿāmāt-ı fırāvān) 138a/05

f. bile (nuḳūd-ı fırāvān) 123b/06, 135b/15

f. érdi 128a/07

[=5]

Fırʿavn (< Ar. Firʿavn) Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan; Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı.

F. miṣillik 162b/08

[=1]

fırāz (< Far. firāz) Yokuş, iniş.

f.+ın (nışīb u fırāz) 174b/13

[=1]

fırdavs (< Ar. firdavs) Cennet.

f. kibi 170b/06

[=1]

fırdavs-behr Cennet mükemmelliği.

f.+ge (şahar-ı fırdavs-behr) 135b/12

[=1]

fırdavs-mekān Mekanı cennet olan, cennet mekanlı.

f. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān) 152a/08

f.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān) 144a/09, 162a/06, 173b/09

f.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı fırdavs-mekān) 137a/13

[=5]

fırīfta (< Far. firīfta) Aldatılmış, kandırılmış, aldanmış.

f. bol- 162a/11

[=1]

fırḳat (< Ar. firḳat) Ayrılık.

f.+ı 132b/02

[=1]

fıtna (< Ar. fitna) Bölücülük, kargaşa, fitne.

f. 157b/12

f. u fasād 151b/17

[=2]

fiṭrī (< Ar. fiṭrī) Yaratılıştan olan.

f. (muruvvat-ı cıbıllī u ʿāṭıfat-ı fiṭrī) 143a/06

[=1]

fi'l-cumla Ar. Sonunda.

f. 125a/09, 145b/08, 150a/16, 156a/12, 162b/05

[=5]

fi'l-favr Ar. Hemen, acele.

f. 163b/08

[=1]

fi'l-ḥaḳīḳat Ar. Gerçekte.

f. 133a/02

[=1]

fi'l-ḥāl Ar. Hemen, şimdi.

f. 128b/16, 130a/09, 131a/06, 131a/13, 146a/03, 150b/04, 152a/09, 153a/04, 158b/10

[=9]

fi'l-vāḳıʿ Ar. Gerçekten.

f. 152b/12

[=1]

fī-nafsu'l-amr Ar. Hakikatte, gerçekte.

f. 166b/04

[=1]

fikr Ar. Fikir, düşünce.

f. dağı 169b/12

f. étmes édi 120a/12

f.-i ḫayrıyyat-āṣār 118a/09

f.+ni 122a/10

[=4]

fikret-andīş Mantıklı düşünen.

f. u maṣlaḥat-kīş bol- 147a/04

[=1]

fīl-nīrū Gücü fil gibi olan.

f. édiler 123b/13

[=1]

Firengī Far. Avrupalı.

F. (Ḫıṭāyī u Firengī) 120b/03

[=1]

firūzī-aṣar Kazanan, muzafferane.

f. (muʿasker-i ʿasākir-i firūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl-) 149a/01

[=1]

fuccār Ar. Günahkârlar.

f.+nıñ (küffār-ı fuccār) 130b/03, 147b/11
[=2]
fuḥş Ar. Fuhuş.
f. u duşnām 152b/04
[=1]
fuḳarā Ar. Yoksullar, fakirler, avam.
f. 132b/15, 135a/01
f. (muḥıbbu'l-fuḳarā) 148b/11
f. dağı 157a/01
f.+lar 136a/04
f.+sınıñ (vılāyat-ı mutavaṭṭın u fuḳarā) 165b/02
f. u élāt 160b/06
f. u mesākin 136b/07
f. u raʿāyā 135b/09, 143b/03, 154a/15, 168a/04
f. u raʿıyyat 154a/11
[=13]
fuḳarā-perverlik Yoksulları besleme, gözetme.
f. ḳıl- 152a/14
[=1]
Fulad Maḥram k.a. Baş muhafızlardandır.
F. 150b/06
[=1]
furṣat Ar. Fırsat; an, uygun an, zaman.
f. 159b/17
f.+da 175a/17
f.+da (sahl-ı furṣat) 166b/17
f.+dın soñ (az furṣat) 123a/11
f.+ın ġanīmat bil- 132b/13
[=5]
fusūn-güster Büyüleyen.
f. (faṣāḥab-parvar u fusūn-güster) 146a/12
[=1]
fūṭa Ar. Peştamal.
f. 173a/14
[=1]
futūḥ Ar. Zafer, üstünlük.
f. 168b/01
[=1]
fuyūżāt Ar. Feyizler, bolluklar, çokluklar, verimlilikler.
f.+ıdın 153a/11, 156a/15, 166b/16
[=3]
fużalā Ar. Erdemli kimseler.
f. 173a/12
f. (mucammıʿu'l-fużalā) 136b/02
f. (ʿulamā-yı dīn-parvar u fużalā-yı dıḳḳat-güster) 148a/03
f. (ʿulamā-yı munāẓara-ger u fużalā-yı dīn-parvar) 146b/12
f. (ʿulamā u fużalā) 121b/14, 124a/10
f.+nıñ (ʿulamā u fużalā) 148b/12
f.-yı dahr u bulaġā-yı ʿaşr 156b/14
f.-yı davrān 148a/04
[=5]
fuzūn Far. Fazla, çok.
f. 119b/16, 122b/08, 158a/12
f. ol- 120b/04
[=4]
fuzūnraḳ Daha çok, daha fazla.
f. 124b/11, 129b/09
f. bol- 129b/09
[=2]

G-Ġ

ġacarçılıḳ Rehberlik.
g.+ġa 149a/12
[=1]

ġāfil (< Ar. ġāfil) Gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz.
ġ. 160a/03
[=1]

gāh Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. gāhī, gehī
g. 172b/02
[=1]

gāhī Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. gāh, gehī
g. 172a/01, 172b/04, 172b/07, 172b/10
[=4]

ġalaba Ar. Üstün gelmek, yenmek, bozmak; çokluk, bastırmak, yeğin olmak.
ġ.-ı ızṭırāb 149b/13
ġ.-ı tamam u calādat-ı lā-kelām 145a/04
ġ. ḳıl- 144b/12
[=3]

ġalabāt Ar. Galebeler, üstünlükler.
ġ.+ıdın 150a/03
[=1]

ġālıb Ar. Üstün gelen, yenen.
ġ. bol- 122b/11
[=1]

ġalīẓraḳ Daha kaba.
ġ. 160b/01
[=1]

ġallāt Ar. Zahireler, mahsuller.
ġ.-ı ravāfiż 152b/01
ġ. u ḥavāşī 153a/16
[=2]

ġam (<Ar. ġamm) Keder, üzüntü.
g. 157b/06, 173a/09
ġ. (küdüret-i ġam) 167b/01
g. bile 165b/06
g.+ıdın 132b/02
[=5]

ġam-gīn Kederli, tasalı, üzüntülü.
ġ. (cahān-ı ġam-gīn) 121a/07
ġ. (ḥazīn u ġam-gīn ol-) 169b/07
g. u andūhgīn 132b/16
[=3]

ġamza Ar. Süzgün bakış.
ġ.+sı 153b/07
[=1]

ġanāyım (< Ar. ġanā'im) Ganimetler.
g.-ı mavfūr u usarā-yı ġayr-ı maḥsūr 174a/08
[=1]

ġānım (< Ar. ġānim) Ganimet alan.
ġ. (sālım u ġānım) 174b/11
[=1]

ġānıman (< Ar. ġāniman) Ganim olarak, ganimet almış olarak.
ġ. (sālıman u ġānıman) 164b/02
[=1]

ġanī Ar. Zengin, varlıklı.
g. 136b/07

[=1]

ġanīm Ar. Düşman.

ġ. 159a/06

ġ.-ı şom u kāfir-i maẕmūm 160a/14

[=2]

ġanīmat Ar. Ganimet, düşmandan alınan mal.

ġ. (furṣatın ġanīmat bil-) 132b/13

ġ. bil- 125a/13

[=2]

ġarābat-ınşā Şaşkınlık veren, hayret verici olan.

ġ. bile (kevkebe-i ġarābat-ınşā) 155a/12

[=1]

ġārat Ar. Çapul, yağma.

ġ. 164a/15

ġ.+ı üçün (nahb u ġārat) 154b/15

ġ.+ıġa 173b/15

ġ. u pay-mal yétkür- 132a/06

[=4]

ġarāyıb (< Ar. ġarāʾib) Gariplikler, tuhaflıklar.

ġ. 172a/14

ġ.+ınıñ 173a/10

[=2]

ġarāyıbāt (< Ar. ġarāʾibāt) Görülmedik, anlaşılmadık, tuhaf, şaşılacak şeyler.

ġ. (ʿacāyıbāt u ġarāyıbāt) 124a/06

[=1]

ġaraż Ar. Hedef, gaye, maksat, istek.

ġ. 132b/08

[=1]

ġarażsız Garezsiz.

ġ. 146b/03

[=1]

ġarb Ar. Batı.

ġ.+dın 124b/05

ġ. sarı 119a/06

[=2]

ġarbıyya (< Ar. ġarbiyya) Batı ile ilgili.

ġ. 139b/17, 144a/02

[=2]

ġarḳ Ar. Gark olma, batma.

ġ. 173a/16

ġ. ol- 160a/03

[=2]

ġarḳ-āb Suya batan, batmış olan; boğulmuş.

ġ.+larınıñ 125b/15

[=1]

ġāşıya (< Ar. ġāşiya) At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şeritli örtü.

ġ. 170a/08

ġ.+da 170a/08

[=2]

ġavġā Far. Savaş, kavga.

ġ. (şor u ġavġā) 141b/08

ġ.+sı 125a/08

ġ.+sınıñ 166b/12

ġ. u ʿalālā 160b/10

ġ.-yı ʿām 144a/11

ġ.-yı ʿāmm u hucūm-ı tamām 158b/14

ġ.-yı dıl-ḫırāş 132b/03

[=7]

ġāyat Ar. Nihayet, son derece, çok fazla.

ġ. 158b/02, 170a/05

ġ. (bī-ḥadd u ġāyat kél-) 126b/14

ġ.-ı anānıyyat 162b/09
ġ.-ı dıl-küşā 175b/02
ġ.-ı dındārlıḳ 163b/14
ġ.-ı ḫavf u dahşat 164b/15
ġ.-ı ınfiʿāl u parīşān-ḥāllıḳ 165a/07
ġ.-ı kāmrānlıġ u kemāl-i şādmānlıġ 153a/11
[=9]
ġāyatsız Nihayetsiz.
ġ. 174a/16
ġ. (ḥadd u ġāyatsız) 122b/05
[=2]
ġayb Ar. Gizli olma, göze görünmeme.
ġ. 157b/03
[=1]
ġaybī Ar. Göze görünmeyen şeylere ait, görünmezlik dünyasına mensup.
ġ. (mahbıṭ-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī) 154a/16
[=1]
ġāyıbāna (< Ar. ġāʾibāna) Görünmeden.
ġ. 130a/11
[=1]
ġayr Ar. Başka; yabancı; olmayan, değil.
ġ. (ġanāyım-ı mavfūr u usarā-yı ġayr-ı maḥṣūr) 174a/09
ġ. (mavāḥıb-ı ġayr-ı mutavaḳḳıʿa) 158b/04
ġ.-ı maḳdūr 161b/13
ġ.-ı mükerrer 122b/09
[=4]
ġayrat Ar. Çalışma, çabalama; kıskanma.
ġ.+ı 163b/16
ġ.-ı cannat ḳıl- 139b/08
ġ.-ı ḥūr-ı rıḍvān u reşk-i Māh-ı Kenʿān) 153b/02
ġ.-ı tamām 174b/17
ġ.-ı tamām u calādat-ı lā-kelām 174a/05
ġ. kél- 126b/14
ġ.+lar bile 161a/05
ġ. u calādat 140b/04, 164b/10
[=9]
ġayru-hum Ar. Onlardan başka, onların dışında.
ġ. 139b/16
ġ. érdiler 136a/15, 148a/11
[=3]
ġażā ?
ġ.+sıġa 157a/13
[=1]
ġażab Ar. Hiddet, kızgınlık.
ġ. (ātaş-ı ġażab-ı pād-şāhī) 129a/01
ġ.+ıdın (tīġ-ı ġażab) 145b/08
ġ. kefeni 141b/16
[=3]
ġażab-nāk Öfkeli, kızgın.
ġ. (mutaġayyır u ġażab-nāk bol-) 132a/02
[=1]
ġazāb (< Ar. ġażab) bk. ġażab
ġ. 147b/05
[=1]
ġazāla Ar. Dişi geyik.
ġ.-ı zarrīnī 145b/11
[=1]

ġażanfar Ar. İri aslan.
ġ.-ı yegāne 169a/08
[=1]
ġazāt Ar. Gaza, cihat.
ġ. 126b/06, 132b/08, 147b/06, 164a/09, 167b/05, 173b/11, 174b/09
ġ.+ı 148a/16
[=8]
ġāzī Ar. Savaşmış, gaza yapmış.
ġ.+lar 162b/02, 164a/08
ġ.+lardın 153a/01, 155a/06
ġ.+larnı 164a/03
ġ.+larnıñ 161a/02
[=6]
gedā Far. Dilenci, fakir, yoksul, kimsesiz.
g.+lar 169a/10
g.+ları 167b/12
g.-yı nā-tuvān 169a/05
[=3]
gedāy bk. gedā
g.+ġa 173a/13
[=1]
geh Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. gāh, gāhī, gehī
g. 172a/02, 172a/02, 172b/02, 172b/03, 172b/03, 172b/04, 172b/05, 172b/08, 172b/09
[=9]
gehī Far. Bazen, kimi zaman, ara sıra. Krş. gāh, gāhī, geh
g. 172a/01
[=1]
Geldi-ḫan Sar-dār k.a. Sulayman Han'a elçilik görevi ile bir yardım mektubu ulaştırmıştır.
G.+ġa 129a/13
[=1]
Geldi Ḫan Sar-dār bk. Geldi-ḫan Sar-dār
G.+ġa 131b/09
[=1]
gele Far. Sürü.
g.+lerdin 128b/13
[=1]
genc Far. Hazine.
g. bér- 118a/08
g.+i 118b/01
g.-i muṭavval 122a/08
g. saç- 168a/05
g. u māl 124a/12
[=5]
gencīne Far. Hazine.
g.-i ʿılm 175b/06
g.-i mʿām 131b/01
[=2]
ger Far. Eğer.
g. 118a/08, 120a/10, 134b/08, 153b/05, 155b/13, 159b/10, 168b/12, 168b/14, 168b/15, 172a/11
[=10]
gerçi Far. Her ne kadar.
g. 131b/15, 131b/15
[=2]
gerd Far. Toz, toprak.
g. 171b/11
g. ét- 141b/07
g. gerd ḳıl- 141b/01

g.+i 123b/03
g.-i rāh 138a/13
g. u ġubār 123a/12, 123a/17
[=7]
gerdūn Far. Felek, dünya; dönen, dünya.
g. 120a/17, 138a/16
g.+ġa 119b/04
g.+ġa (avc-ı gerdūn) 126b/16, 132b/03, 154a/02
g.+ġa çıḳ- 172a/02
g. üze 121a/03
[=8]
gerdūn-asās Temeli gök olan.
g. (kiryās-ı gerdūn-asās) 131a/04, 138b/02
[=2]
gerdūn-ḥaşam Maiyeti felek gibi olan.
g. (maḳrab-ı bār-gāh-ı gerdūn-ḥaşam) 130b/11
[=1]
gerdūn-ışṭıbāh Felek benzeri, sema gibi.
g. 121a/08
g.+nı (bār-gāh-ı cahān-panāh u ḫar-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh) 128b/09
[=2]
gerdūn-martaba Rütbesi yüksek olan.
g. (ʿataba-ı gerdūn-martaba) 166a/17
[=1]
gerdūn-merākib Bineği felek gibi olan.
g. (mevākib-i gerdūn-merākib) 127b/17
[=1]
gerdūn-mıṣāl Felek gibi.
g.+nı (bār-gāh-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı gerdūn-mıṣāl) 133b/17
[=1]
gerdūn-nıẓām Felek düzeninde olan.
g.+nıñ (ʿataba-ı gerdūn-nıẓām) 155a/07
[=1]
gerdūn-şavlat Felek gibi hücum.
g. (umarā-yı gerdūn-şavlat u ʿulamā-yı ḫūr-şīd-sīrat) 120b/13
[=1]
gerdūn-sāy Felek gibi.
g. u felek-farsāy ḳıl- 147a/02
[=1]
gerdūn-şükūh Felek gibi büyük ve azametli olan.
g. (panāh-ı gerdūn-şükūh u leşker-i maḥşar-ġuluv) 132a/07
[=1]
Gerkes kv.a.
G. 160b/15
[=1]
germ-cavalān Çabuk ve süratli dolaşan.
g. ḳıl- 135b/05
[=1]
germ-revlik Hızla akma, boşanma.
g. ḳıl- 123a/15
[=1]
Gerşāsb k.a. İran hükümdarlarındandır. İran'ın eski masallarına göre Rüstem'in ecdadından biri ve Neriman'ın babasıdır.
G. 172a/08
[=1]

gevher Far. Elmas, mücevher.
g. 148b/08, 169b/03
g.+din 156b/08
g.-i Çingiziyye 151b/03
g.-i şāh-vār 157a/14
[=5]

gevher-bār İnci yağdırma, inci yağması.
g. ḳıl- 137a/11
[=1]

gevher-nigār Cevherle işlenmiş.
g. 124b/09
[=1]

Geyikli y.a. Merv deryası yakınlarında bir yer.
G. 151a/02, 153a/10
[=2]

ġıççek (< Far. ġiçak) Doğu Türkistan'dan Anadolu'ya kadar olan bölgelerde kullanılan kemaneye benzer çalgı.
ġ. 173a/04
[=1]

ġılāf (< Ar. ġilāf) Kılıf, kın, mahfaza.
ġ.+ıdur 173a/15
[=1]

ġırbāl (< Ar. ġirbāl) Kalbur, iri delikli elek.
ġ. 141b/06
ġ. yañlıġ 141b/02
[=2]

ġırīv (< Far. ġirīv) Bağırma, bağrışma, feryat, figan.
ġ.-ı mutavātır 141b/09
[=1]

girān-bār Çok günahkar.
g. ḳıl- 157a/15
[=1]

girān-māya Değerli, kıymetli.
g. (ḫıl'at-ı girān-māya) 156a/02
[=1]

girdāb Far. Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, girdap.
g.+ıdın 125b/13
[=1]

giriftār Far. Tutulmuş, yakalanmış.
g. bol- 125b/17, 162a/10
[=2]

gītī-numā Cihanı gösteren.
g. (āyīna-ı gitī-numā bol-) 119b/09
[=1]

ġonça Far. Açmamış tomurcuk, gonca.
ġ.-ı ḫandān 153b/04
[=1]

goş-māl Kulak çekme, ikaz ve tembih etme.
g. (tanbıh u goş-māl yétkür-) 143b/01
g.+ı üçün 144a/09
[=2]

Göklen kv.a. Bir Türkmen boyu.
G. 130a/16, 133a/10, 167b/03, 167b/07, 167b/11, 167b/12, 173b/06, 173b/14, 173b/15, 174a/04, 174a/09
G. ahlı 136a/13
G. çérigi 133a/17
[=13]

Gökleniyye bk. Göklen
G. 173b/08, 174a/03, 174a/15, 175a/07

[=4]
göşe Far. Köşe.
g.+din (her göşe) 132b/02
g.-i ḫāṭır 137b/15
g.-i samʿ 158a/04
[=3]
göşe-nışīn Köşeye çekilme, inziva.
g. 126b/02, 136a/04
[=2]
göyā Far. Güya, sanki.
g. 123a/16, 141b/08, 171a/01
[=3]
ġubār Ar. Toz.
ġ. 138a/16
ġ.+ı 126b/16
ġ.+ı (gerd u ġubār) 123a/17
ġ.+ıdın 135b/10, 139a/15
ġ.+ın 145b/04, 154a/14
ġ.+ın (gerd u ġubār) 123a/12
ġ. ḳıl- 169b/13
[=7]
ġufrān-nışān Merhamet gösteren.
ġ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ġufrān-nışān) 142b/16
ġ.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ġufrān-nışān) 130a/08
ġ.+nıñ (sulṭān-ı ġufrān-nışān) 143b/08
[=3]
ġufrān-panāh Bağışlama sığınağı, affetme yeri.
ġ. (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı ġufrān-panāh) 162b/15
ġ.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh) 158a/07
[=2]
ġulām Ar. Kul, köle.
ġ.+ı 169a/06
ġ.+larıdın 155a/07
[=2]
ġulġula Far. Kargaşa, bağrışıp çağrışma, gürültü.
ġ. (felek ayvānıġa ġulġula yétkür-) 121a/12
ġ. sal- 123b/12
[=2]
gūn-ā-gūn Renk renk, türlü türlü.
g. 150b/15, 155b/11
g. (aṭʿıma-ı gūn-ā-gūn u aşrıba-ı laẕẕat-āmūn) 122b/02
[=3]
ġunan Moğ. Üç yaşına basmış tay.
ġ. 172a/01
[=1]
ġunc Far. Naz, cilve.
ġ. 168a/15
[=1]
Ġür y.a. Muhtemelen Gürcistan yakınlarında bir bölge. Metinde daha çok Gürcistan ile birlikte kullanılmaktadır.
Ġ. 155a/14
[=1]
ġurabā Ar. Garipler.
ġ. (marcıʿu'l-ġurabā) 148b/11
[=1]
Ġurcıstān y.a. Gürcistan.
Ġ. 155a/14
[=1]

ġurranda-şīr Gürleyen aslan.
ġ.+ı érdi 140a/04
[=1]
ġurrīn Far. Gürleyen.
ġ.+ı (gülūle-i top-ı ġurrīn) 158b/17
ġ.-ı gülūle-i ātaşīn 161b/09
[=2]
ġurūr Ar. Kendini beğenme, kibir.
ġ.-ı tamām u tekebbür-i mā-lā-kelām 144a/15
[=1]
Ġuzār y.a. Günümüzde Özbekistan sınırları içinde yer alır.
Ġ. 170b/11
[=1]
güftār Far. Söz.
g.+ıña 168a/12
[=1]
gül Far. Gül.
g. 131b/15, 153b/03
g.+i 148b/07
g.-i gülşen-i laṭāfat 169b/02
g.+ler 119b/14, 168a/11, 169b/01
g. üze 119b/14
[=7]
gül-andām Gül boylu, nazik, güzel endamlı.
g. (sāḳī-ı mah-vaş u gül-andām) 168a/10
[=1]
gül-gūn Gül renkli.
g. 139b/01
[=1]
gül-reng Gül renkli.
g. 168a/15
[=1]
gül-zār Gül bahçesi.
g.+ıdın 128a/15
[=1]
gülistān Far. Gül bahçesi.
g. (reşk-i gülistān) 138b/04
g.-ı ıram 117b/14
g.-ı nuzhat 139b/08
g.+ınıñ 148b/06
[=4]
gülşen Far. Gül bahçesi, gülistan.
g. (gül-i gülşen-i laṭāfat) 169b/02
g.-i cannat 119a/10
g. ḳıl- 135b/11, 147b/15, 168a/12
[=5]
gülūle Far. Kurşun, mermi, gülle.
g. 130b/15
g. (ġurrīn-i gülūle-i ātaşīn) 161b/09
g.-i ātaşīn 159a/02
g.-i top-ı ġurrīn 158b/17
g.+sin 160b/16
g.+siniñ 141b/09
[=6]
gülūle-andāzlıḳ Gülle atıcılık.
g.+ġa 141a/17
[=1]
gümān Far. Zan, tahmin, şüphe.
g.+ları 122a/01
[=1]
güncāyış Far. Sığma, sığışma.
g.+ıġa (nuzūl u güncāyış) 127b/17
g.+ı 121a/15
[=2]

Gürçi kv.a. Gürcü.
G. 160b/15
[=1]

Gürgen y.a. Hazar denizinin güneydoğusunda bir nehir.
G. daryāsı 174a/06
G. kenārı 174a/02
[=2]

gürūh Far. Bölük, takım.
g. 130a/01, 159a/12
g. (her gürūh) 141a/02, 141a/05
g.+ġa (her gürūh) 139b/12
g. gürūh 129b/03
g. güruh ḳıl- 123a/06, 141a/02, 154b/07
g.+ı 165a/04
g.-ı ādam 171b/11
g.-ı anbūh 159a/11
g.-ı bad-maʿāş 167a/04
g.+ıdın 155b/01, 164a/03
g.+ıġa 161a/03
g.+ınıñ 146a/13, 161b/03, 163a/03
g.+nı 123a/06, 148a/03
g.+nı (her gürūh) 141a/02
[=22]

gürūh-ā-gürūh Bölük bölük, takım takım.
g. 129b/07, 129b/07
g. bol- 126b/15
[=3]

gürz Far. Silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.
g. ü tabar 130a/02
[=1]

güvāra Far. Hazmı kolay olan.
g. bol- 128a/17
[=1]

güẕāf Far. Boş söz.
g. (lāf u güzāf) 147a/01
g.+ıdın (lāf u güzāf) 147b/11
g.+ıġa 162b/08
g.+ınıñ 147b/03
[=4]

güẕer Far. Geçme, geçiş.
g. ḳıl- 167b/09
[=1]

H-Ḥ-Ḫ

ḥabāb Ar. Su üzerinde olan hava kabarcıkları.
ḥ.+ı dék 129b/06
[=1]

ḫabar Ar. Haber, bilgi.
ḫ. 132a/01, 158a/16, 174a/01
ḫ. al- 127b/16
ḫ. bar- 119a/04, 119a/07
ḫ.+ı 147b/03, 150a/17, 155a/06, 174b/02
ḫ.+ın bér- 154a/13
ḫ.+nı 170b/14, 174a/04, 174a/17
ḫ. tap- 161b/15
ḫ. yét- 119a/08, 119a/08
ḫ. yétkür- 118b/12, 119a/03
[=19]

ḫabar-dār Haberli, bilgili.

ḫ. (vāḳıf u ḫabar-dār bol-) 131a/06
[=1]
ḫabar-dārlıḳ Haberlilik.
ḫ. körgüz- 135a/06
[=1]
ḫabarçı Haber getiren, haber götüren kimse.
ḫ. 170b/09
ḫ.+lar 118b/10, 118b/11
[=3]
ḫacālat Ar. Utanma, sıkılma.
ḫ. 169a/09
ḫ.+ıdın 163b/06
[=2]
ḫacālat-nışān Utanma belirtisi.
ḫ.+ların (zabān-ı ḫacālat-nışān) 141b/11
[=1]
ḥācāt Ar. İstekler, dilekler.
ḥ.+ıdın 136b/08
[=1]
Ḥācı Fīrūz k.a.
Ḥ. 155b/01
[=1]
Ḥācı Ḥasan k.a. Elçilik görevinde bulunmuştur.
Ḥ. 145a/14
[=1]
ḥad (< Ar. ḥadd) Sınır, derece, ölçü.
ḥ. (ḥadd-ı ı'tıdāl) 144b/14
ḥ. (ḥadd-ı tavāturġa yét-) 147b/03, 155a/06
ḥ. (ḥadd u 'adad) 173a/06
ḥ. (ḥadd u 'adadsız) 120a/17
ḥ. (ḥadd u ġāyatsız) 122b/05
ḥ. (ḥadd u kenāre) 120a/13
ḥ. (ḥadd u san) 120a/15
ḥ. birle 172a/14
ḥ.+dın 158a/12, 166b/14, 169a/01, 170a/13
ḥ.+dın (ḥısāb u ḥad) 173a/05
ḥ.+ı (ḥaddı) 129b/10, 129b/10, 171b/14
ḥ. u şumar (ḥadd u şumār) 126b/17
[=18]
hadāyā Ar. Hediyeler, armağanlar.
h. bile (taḥāyıf u hadāyā) 155b/02
[=1]
ḫādım (< Ar. ḫādim) Hizmet eden, yarayan.
ḫ.+lar 131b/07, 138b/02
ḫ.+larıdın 131a/12
[=3]
hādım (< Ar. hādim) Hedmeden, yıkan, yıkıcı.
h.-ı bunyādu'ẕ-ẓulm ve'n-nıfāḳ 143a/11
[=1]
ḥādıṯa (< Ar. ḥādiṯa) Olay, yeni bir şey.
ḥ.-ı mufarrıṭ 157b/03
ḥ.+sın 163b/12
[=2]
ḥādıṯāt (< Ar. ḥādiṯāt) Olaylar, meydana gelen yeni şeyler.
ḥ. 156a/02, 157a/06
ḥ.-ı samāvī 147b/13
ḥ.+nı (vāḳı'āt u ḥādıṯāt) 175a/12
[=4]

ḥādıya ?

ḥ.+sınıñ 125a/06

[=1]

hādıya-nışān ?

h. 127a/14

[=1]

ḥadīd Ar. Hiddetli, şiddetli.

ḥ.+ın (ıfrāt-ı ḥadīd) 132b/04

[=1]

ḥadīṯ Ar. Hz. Muhammed'in sözleri.

ḥ.+ı 125a/10, 132a/13, 141a/07

ḥ.+ınıñ 157b/01

[=4]

ḥadsız Sınırsız.

ḥ. 157b/05, 171b/07

[=2]

hadya Ar. Hediye, armağan.

h. (tuḥfa u hadya ötker-) 135b/16

[=2]

ḥafr Ar. Kazma, kazılma.

ḥ.+ıdın 140b/17

[=1]

haft-rīg Yedi kum.

h.-i Ḫ(v)ārızm 149b/07, 164a/10

[=2]

ḥaḳ (< Ar. ḥaḳḳ) 1. Allah.

ḥ.+dın (luṭf-ı Ḥaḳ) 140a/13

ḥ.+ġa (raḥmat-ı Ḥaḳ) 132a/16

[=2]

2. Hak, doğruluk, gerçeklik, insaf, adalet.

ḥ. (ḥaḳḳ-ı kitmānī u manhī) 152b/07

ḥ. bér- 169a/17

[=2]

3. Pay, hisse.

ḥ.+ıda (ḥaḳḳıda) 124b/12, 151b/01, 152a/14

[=3]

ḫāk Far. Toprak.

ḫ.+ġa (ʿarṣa-ı ḫāk) 127a/03

ḫ.+ġa (ṣāḥıb-ı ḫāk) 121a/15

[=2]

ḫāk-boslıḳ Büyük bir zata saygı gösterme.

ḫ.+ı 163a/15

ḫ.+ıġa 131a/08

[=2]

ḫāk-sār Toz toprak içinde kalmış, hali perişan.

ḫ. ol- 130a/03

[=1]

ḥaḳ-şınās Hakka riayet eden, hakkı tanıyan.

ḥ. u ḥikmet-āyīn 118a/16

[=1]

ḫāḳān Far. Türklerde ve Moğollarda hükümdarlara verilen unvan.

ḫ. (sulṭān-ı maġfırat-nışān u ḫāḳān-ı ḥavrā-pāsbān) 117b/05

ḫ.-ı cahān-panāh 170b/17

[=1]

ḫāḳānī Hakana ait, hakanla ve hakanın yönettiği ülkeyle ilgili.

ḫ. (marḥamat-ı ḫāḳānī) 140a/11

[=1]

ḫāḳānlıġ Hakan olma durumu.

ḫ. 151b/02

[=1]

ḥaḳārat Ar. Hakaret, kötü söz veya davranış.

ḥ. (ʿacz u ḥaḳārat) 144b/15

ḥ. u baṭālat yétkür- 149b/07

[=2]

ḥaḳāyıḳ Ar. Gerçekler, doğrular.

ḥ. (mafhūm-ı ḥaḳāyıḳ-ı daḳāyıḳ) 171a/12

ḥ. (maʿlūm-ı daḳāyıḳ-ı ḥaḳāyıḳ) 171a/12

ḥ.+ı 152a/13

ḥ.+ınıñ 165a/14

[=4]

ḥaḳīḳat Ar. Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl.

ḥ.+ıġa (vāḳıʿa-ı ḥaḳīḳat) 144b/08

[=1]

ḥākim Ar. Hükümdar, vali, idareci.

ḥ. 167b/13

ḥ.+i 131b/06, 142a/07, 144b/02, 146a/13, 146a/14, 147a/08, 153b/01, 158b/13, 159a/13, 159a/16, 163a/17, 174a/01

ḥ.-i bi'l-ıstıḳlāl 163a/02

ḥ. ḳıl- 156a/10, 159a/10, 167b/16

ḥ.+larıġa 146a/11

ḥ.+ler 147b/09

ḥ.+leri 142a/16

ḥ.+leridin 151a/06

ḥ.+ leriniñ 155a/14

[=22]

ḥākim-şāḥıb Hüküm veren.

ḥ. 136a/14

[=1]

ḥāl Ar. Hal, durum.

ḥ. 132b/11, 137b/08, 150a/14, 172a/03, 174a/01

ḥ. (ba-ḳadr-ı ḥāl) 168a/09

ḥ. (keyfiyyet-i ḥāl eyle-) 171a/11

ḥ.+a 173a/04

ḥ. ahlı 173a/04

ḥ.+da 129a/06

ḥ.+ı 163b/06

ḥ.+ıġa 134b/15

ḥ.+lar 130a/01

[=13]

ḥal (< Ar. ḥall) Çözme, çözülme, karışık bir meselenin içinden çıkma; karar verip neticeye varma.

ḥ. 171a/15

ḥ. (ḥall u ʿaḳd) 118b/01

ḥ. bol- 122a/07

ḥ. ḳıl- 117b/13, 171a/15

[=5]

Ḫāl-murad Yüz-başı k.a. Özbek sipahilerindendir.

Ḫ. 174b/04

[=1]

Ḫāl Muḥammad Bay k.a.

Ḫ. 153a/03

Ḫ.+ġa 153a/06

Ḫ.-ı meẕkūr 154a/06

[=3]

ḥālā Ar. Şimdi, henüz.

ḥ. 119a/11, 140a/05, 143a/01, 144a/03, 148b/07, 151b/08, 167a/09

[=8]

ḥalāl Ar. Helal, haram olamayan.

ḫ. 146b/10
[=1]
ḫalalī Far. Bir zarar.
ḫ. 140b/07
[=1]
ḫalāṣ Ar. Kurtulma, kurtuluş.
ḫ. (ölüm çengālidin ḫalāṣ ḳıl-) 129a/09
ḫ. bol- 162a/13
ḫ. ḳıl- 150b/04
[=3]
ḫalāṣlıḳ Kurtulma hali.
ḫ. tap- 125b/14
[=1]
ḫalāvat Ar. Tatlılık, şirinlik.
ḫ. (ḫaẕẕ u ḫalāvat ḳıl-) 173b/05
ḫ. tap- 121b/08
[=2]
ḫalāvat-güster Şirinlik yayan.
ḫ. 121b/04
[=1]
ḫalāvat-payvand Zevke ulaşmış.
ḫ. (bahramand u ḫalāvat-payvand bol-) 167a/10
[=1]
ḫalāyıḳ (< Ar. ḫalā'iḳ) Yaratılmış olanlar, insanlar.
ḫ. 121b/05, 125a/08, 143b/04
ḫ.+ġa 124a/08
ḫ.+ı 146b/07
ḫ.+ı (ʿālam-ı ḫalāyıḳ) 118a/04
ḫ.+ın 168a/01
ḫ.+nı 121b/01, 123a/13
[=9]
Ḫālıḳ (< Ar. Ḫāliḳ) Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.
Ḫ. (nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u ta'yīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūn) 117b/12
[=1]
ḫālī Ar. Boş, içinde bir şey olmama.
ḫ. ḳal- 145b/03
[=1]
ḫalīfa Ar. Halife.
ḫ.-ı bar-ḫaḳ 152b/08
ḫ.+sı (Rūm ḫalīfası) 145a/07
[=2]
ḫalḳ Ar. İnsan topluluğu, insanlar, halk.
ḫ. 168b/10, 170b/15
ḫ.+dın 149b/02
ḫ.+ġa 124a/12
ḫ.+ı 128a/17, 151b/05, 167b/03, 167b/11
ḫ.+ı (ʿAlī Éli ḫalḳı) 137b/01
ḫ.+ı (Ḫurāsān ḫalḳı) 146a/17
ḫ.+ı bile 173b/07
ḫ.+ı dağı 163a/02
ḫ.+ıdın 164a/01, 164a/05
ḫ.+ıġa 160b/03
ḫ.+ıġa (ʿAlī Éli ḫalḳı) 142b/17
ḫ.+ıġa (Rusya ḫalḳı) 151b/11
ḫ.+ın 157a/13
ḫ.+ınıñ 129b/02, 133b/08, 160a/16, 163a/16
ḫ.+ınıñ (ʿAlī Éli ḫalḳı) 142b/03, 143a/05
ḫ.+nı 157b/05
ḫ.+nıñ 125b/10, 149b/12
[=27]

ḥalvā Ar. Helva.

ḥ. u şekker 122b/17

ḥ.-yı şīrīn 120b/02, 122b/08

[=3]

ḫām Far. Boş, nafile, beyhude.

ḫ. (savdā-yı ḫām) 158a/05

[=1]

ḫam Far. Eğri, bükülmüş.

ḫ. ḳıl- 171b/11

[=1]

ḫāma Far. Kalem.

ḫ. 168b/02

ḫ.-ı badāyıʿ -āṣār 125a/06

ḫ.-ı bahcat-nışāna 117b/10

ḫ.-ı balāġat-şarīr 165a/15

ḫ.-ı hengāme-güster 137a/16

[=5]

ḥamāḳat Ar. Ahmaklık, beyinsizlik.

ḥ. bile 147b/03

[=1]

Ḥamal Ar. Koç burcu.

Ḥ. 145b/11

[=1]

ḥamalāt Ar. Hamleler, saldırışlar.

ḥ.-ı dılīrāna u ṣadamāt-ı şīrāna 175a/03

ḥ.+ıġa 164b/14

ḥ.+ıġa (ṣadamāt u ḥamalāt) 161b/12

[=3]

ḥamıyyat (< Ar. ḥamiyyat) Milli onur ve haysiyet.

ḥ. (kemāl-i ḥamıyyat u nīkū-kārlıḳ) 163b/15

ḥ. (şarīʿat u ḥamıyyat) 151b/13

ḥ.+ıġa (ʿaraḳ-ı ḥamıyyat) 147b/05

ḥ.+ıġa (sılsıla-ı ḥamıyyat) 126a/06

[=4]

ḥāmī Ar. Koruyan, gözeten, himaye eden.

ḥ. (ṣāḥıb-ḳırān u ḥāmī-ı dīn) 125a/13

ḥ.+yu'l-mıllat ve'd-dīn 152b/06

[=2]

hamīşa Far. Sürekli, her zaman.

h. 146a/01, 168b/09

h. ḳıl- 125a/14

[=3]

ḥamla Ar. Atılış, atılma, saldırış, saldırma.

ḥ.+da 161b/16

ḥ.+sıdın 165a/04

[=2]

hāmūn Far. Büyük sahra, düz ova, bozkır.

h. 138a/16, 139b/01

[=2]

Ḥamza Ḫan k.a. Kızılbaşların başındaki kişi.

Ḥ. 174a/01, 174a/06, 174a/08

Ḥ.+nı 174a/09

[=4]

ḫan Devlet başkanı veya beylere verilen isim, emir.

ḫ. (ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr) 135b/04, 136b/05, 158b/09, 166a/12, 167a/06, 167b/12

ḫ.+ġa 175b/10

ḫ.-ı maġfırat-aṣar u sulṭān-ı kerem-parvar 117b/11

ḫ.-ı maġfūr 144a/07

ḫ.+ıdın (Orus ḫanı) 146a/05
ḫ.+lar 169a/05, 169a/14
ḫ.+ları 147a/03
ḫ.+larıġa 119a/05
ḫ.+nıñ 154a/12
[=15]
ḫān-vāda Hükümdar sülalesi.
ḫ.-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda-ı ḫıẕmat-parvarda 125b/03
[=1]
Ḫan ḳuduḳı y.a. Abu'l-gazi Muhammed Rahim Bahadur Han'ın bizzat kendisi tarafından kazdırılan kuyu, Kesekli ile Sagca kudukı civarında olup Yol Ayrıtı ve Çırla kudukı'na yakındır.
Ḫ. 127b/02, 138b/11
Ḫ.+ġa 135a/07, 135a/16, 142b/07
[=5]
ḫāna-zāda Hükümdar sülalesi.
ḫ. (ḫān-vāda-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda) 125b/03
[=1]
ḫānadān Far. Köklü, asil ve büyük aile.
ḫ.-ı ʿaẓīmu'ş-şa'n 153a/06
ḫ.+ınıñ (Özbekiyye ḫānadānı) 136a/16
[=2]
ḫancar Ar. Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer.
ḫ. 170a/10
ḫ. (āb-dār-ı ḫancar) 173a/15
ḫ. (sar-u-pā-yı ṭılā-bāf u ḫancar-ı cavāhır-ġılāf) 124b/01
[=3]
ḫandaḳ Kale etrafına açılan uzun çukur, hendek.
ḫ. 140b/12, 140b/17
ḫ.+ġa ḳarşu 160b/15
[=3]
ḫandān Far. Gülen, şen.
ḫ. ḳıl- 172a/15
ḫ. kibi (ġonça-ı ḫandān) 153b/04
[=2]
ḫanlıḳ Hanlık, hükümdarlık.
ḫ. 145a/09
[=1]
ḫanūmān Far. Ev bark, yuva, aile.
ḫ. u ḫırman 154b/15
[=1]
hanūz Far. daha, şimdi, yeni, şimdiye kadar.
h. 144b/05, 149a/04
h.+ġaça 166b/03
[=3]
har-āyīna Far. Mutlaka.
h. 146b/11
[=1]
ḫar-gāh Far. Büyük çadır, otağ.
ḫ. (bār-gāh-ı cahān-panāh u ḫar-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh) 128b/09
ḫ. (dar-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh u ḫar-gāh-ı davlat-panāh) 150b/01
ḫ. (ḫayma u ḫar-gāh) 126b/10
ḫ.-ı felek-ışṭıbāh 128a/09
ḫ.+lar 121a/08
ḫ.+lardın (ḫayma u ḫar-gāh) 127a/16
ḫ. u pīş-ḫāna 149a/14
[=7]

ḫar-geh bk. ḫar-gāh
ḫ. 171a/04
[=1]
ḫar-vār Far. Eşek yükü.
ḫ. 120a/17, 170a/11
[=2]
ḫārā Far. Üzeri menevişli kumaş.
ḫ. (kemḫā u ḫārā) 120b/03
ḫ.+sıdın 145b/02
[=2]
ḫarāb Ar. Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş.
ḫ. 143b/15
ḫ. (vīrān u ḫarāb bol-) 145b/16
ḫ. u munhadım bol- 131a/01
ḫ. u pāy-mālı bol- 157b/08
[=4]
ḫarāblıġ Harap olma durumu, viranelik, perişanlık.
ḫ. yétkür- 157b/02
[=1]
ḫarāc Haraç, Müslüman olmayanlardan alınan vergi.
ḫ. 163b/01
ḫ. (zekāt u ḫarāc al-) 174a/04
ḫ.+ı érdi 135b/15
ḫ.+nı 162b/12
ḫ. u zekāt 143b/01
[=5]
ḫaram-güzīn Haremi seçen.
ḫ.+i 168b/15
[=1]
ḫarāmī Ar. Hırsız, haydut, yol kesen.
ḫ. 133b/08
ḫ.+larıġa (avbāş u ḫarāmī) 143b/01
[=2]
ḫarārat Ar. Sıcaklık.
ḫ. 150a/10
ḫ.+dın 134b/09
ḫ.+ı 134a/14, 135a/12, 149b/06, 150a/02, 150a/08, 150a/12
ḫ.+ıdın 127a/13, 134a/17
ḫ.+ınıñ 149a/16, 155b/14
ḫ. körgüz- 149b/02
[=13]
ḫarāş Far. Hayvan ile döndürülen değirmen.
ḫ. eyle- 119b/04
[=1]
ḫarb Ar. Savaş, cenk.
ḫ. 165a/03
ḫ. (ālat-ı ḫarb) 158b/15
ḫ. bile (asbāb-ı ḫarb) 174b/14
ḫ. u peygār 158b/14
[=4]
ḫarc Ar. Harcama, gider; vergi.
ḫ. eyle- 120a/10
[=1]
ḫarekat (< Ar. ḫareket) bk. ḫareket
ḫ.+ġa kir- 137b/11, 159a/16
ḫ.+ġa kirgüz- 127a/10, 143a/14
[=4]
ḫareket Ar. Bir şeyin, bir nesnenin bütününün veya bir kısmının yerini konumunu yahut durumunu değiştirmesi, davranış.
ḫ. 129a/02
ḫ. (ṣıḥḥat u ḫareket) 132b/13

ḥ. bér- 126a/06
ḥ.+idin 140a/08, 157a/09
ḥ. ḳıl- 132b/11, 172b/07
ḥ. körgüz- 133b/06, 138b/06, 146a/08, 156a/14
[=11]
ḥareket-efgen Hareket veren.
ḥ. bol- 147b/05
[=1]
ḥareket-numā Hareket gösteren.
ḥ. bol- 155a/12
ḥ. u alvıya-ı nuṣrat-taʿbıya 147b/14
ḥ. u cādda-paymā bol- 139a/13
[=3]
ḥarf-bar-ḥarf Harf harf, olduğu gibi, aynen.
ḥ. 122a/10
[=1]
Harī y.a. Herat.
H.+ġa (Marv u Harī) 119a/03
[=1]
ḥarīf Ar. Meslektaş.
ḥ.+ın 124a/04
[=1]
ḥarīr Ar. İpek.
ḥ. (kīmḫā u ḥarīr) 170a/05
[=1]
ḫarīṭa Ar. Kulplu kese, dağarcık.
ḫ. ḫarīṭa 135a/11
[=1]
harza-dav Far. Boş, abes, beyhude söz.
h. u sebük-sārlıġ körgüz- 157b/04
[=1]
ḫāṣ (< Ar. ḫāṣṣ) Özel.
ḫ. 171b/15
ḫ. bol- 132a/16
ḫ. ile ʿām 171b/14
ḫ. u ʿām 121a/10, 126a/12
[=5]
Ḥasan-ʿAlī Aḳa k.a.
Ḥ. dağı 142a/13
[=1]
ḥasb Ar. Göre, yönüyle, gereğince, dolayı.
ḥ.+a'l-farmān 130b/08, 142a/04
[=2]
ḥāṣıl (< Ar. ḥāṣil) Husule gelen, çıkan.
ḥ. 160a/03, 171b/03
ḥ. bol- 152a/14
ḥ. ḳıl- 134a/13, 145b/08, 148a/14, 167a/07
[=7]
ḫāṣıyyat (< Ar. ḫāṣṣiyyat) Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.
ḫ.+dın 155b/13
ḫ.-ı ḳāl eyle- 171a/11
[=2]
ḫaṣlat Ar. Huy, yaratılış, mizaç.
ḫ. (ṣıfat-ı ṣanīʿa u ḫaṣlat-ı-faẓīḥa) 152b/05
ḫ.+dın édi 137a/12
ḫ. ile 140a/14
[=3]
ḫaṣm Ar. Düşman, muhalif, karşı.
ḫ. (duşman-ı dīrīna u ḫaṣm-ı pur-kīne) 145a/01
ḫ. ahlı 169a/03

[=2]

ḥasrat Ar. Tekrar görme ve kavuşma arzusu, özlem.

ḥ. 132b/01, 159b/10, 159b/16

ḥ.+ı 150a/12

ḥ.-ı bī-ıntıhā 162a/15

ḥ.+ıdın 150a/07

ḥ.+ıġa 162a/10

[=7]

ḥasrat-ḫāna Hapishane.

h.+sıdın 165b/06

[=1]

ḫāṣṣa Ar. Bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, yalnız onda bulunan hal, keyfiyet.

ḫ. 162a/15, 171a/07

ḫ. (sar-u-pā-yı ḫāṣṣa) 151a/01

ḫ. u sar-kār 155a/07

[=4]

ḫāṣṣatan Ar. Hususi olarak, özellikle, ayrıca, yalnız.

ḫ. 121b/10, 156a/02

[=2]

ḫasta Far. Hasta, rahatsız, sayrı.

ḫ.+lar 134b/15

[=1]

ḥāşıya (< Ar. ḥāşiya) Kenar, pervaz, bir sayfanın kenarlarına veya altına, metnin herhangi bir noktasıyla ilgili olarak yazılan açıklama ve ekleme, çıkma.

ḥ. 170a/08

ḥ.+sı 154a/07

[=2]

ḥaşmat Ar. Büyüklük, heybet.

ḥ. bile 158a/01

[=1]

ḥaşr Ar. Toplama, bir araya getirme; ölülerin diriltilip bir araya toplandığı zaman, kıyamet.

ḥ. bile 126a/14

ḥ.+dın 129b/09

[=2]

ḫaṭ (< Ar. ḫaṭṭ) Yazı.

ḫ.+ġa al- 121b/01

ḫ. (ḫaṭṭ u tamāşā ḳıl-) 173a/07

[=2]

ḫaṭā (< Ar. ḫaṭāʾ) Yanlış, günah.

ḫ.+dur (māḥī-ı maẕāhıb-ı ḫaṭā) 169a/06

ḫ. durur (ʿayn-ı ḫaṭā) 152a/17

[=2]

Ḫātam Ar. Arap kabileleri arasında tanınmış Tayyi kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur olan İbnü Abd-illâh Bin Sa'd'ın lakabı.

Ḫ. 169a/13

Ḫ.+ġa 169a/09

[=2]

ḫātam Ar. En son.

ḫ. (ḥażrat-ı ḫātamu'l-anbıyā) 152b/03

[=1]

ḫāṭıf Ar. Kapıp götüren, göz kamaştıran.

ḫ. dék (barḳ-ı ḫāṭıf) 140a/08, 167b/08

[=2]

ḫāṭır (< Ar. ḫāṭir) Zihin, fikir, düşünme; gönül, kalp.

ḫ. (maʿlūm-ı ḫāṭır-ı aşraf bol-) 156b/01

ḫ. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl-) 125a/16

ḫ. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ḫaṭīr ḳıl-) 138a/01
ḫ.+ı 166a/12
ḫ.-ı daryā 166b/03
ḫ.-ı ḫaṭīr 118a/10, 124a/11
ḫ.-ı küdüret-ma'āş̧ır 133b/11
ḫ.-ı üçün (ıṭmīnān-ı ḫāṭır) 158b/08
ḫ.+ıda (göşe-i ḫāṭır) 137b/15
ḫ.+ıdın (mır'āt-ı ḫāṭır) 142a/10
ḫ.+ımız 154a/14
ḫ.+ların 132b/16
[=13]

ḫāṭır-cem' lik Teselli etme, tatmin etme durumu.
ḫ. bile 157a/17
[=1]

ḫāṭır-nışān Hatırda kalan, akılda kalan.
ḫ. ḳıl- 163b/14
[=1]

ḫāṭır-şikestelik Gönlü kırık, gücenik olma durumu.
ḫ.+lerin 128b/02
[=1]

ḫāṭırī-ḫ(v)āh Gönlün istediği.
ḫ.+ın 146a/06
[=1]

ḫaṭīr Ar. Zor, güç.
ḫ. (pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ḫaṭīr ḳıl-) 138a/01
ḫ.+ıda (ḫāṭır-ı ḫaṭīr) 118a/10
ḫ.+ın (ḫāṭır-ı ḫaṭīr) 124a/11
[=3]

ḫatm Ar. Bitirme, tamamlama, sona erdirme.
ḫ. ol- 171a/13
[=1]

havā (< Ar. havā') 1. Hava.
h. 127a/13, 134a/14, 135a/12, 149a/16, 149b/02, 149b/06, 150a/02, 150a/08, 150a/10, 151b/15, 155b/14
h.+da 130a/02
h.+dur 170b/05
h.+sı 170b/05
h.+sıġa 175b/07
h.+sın (āb u havā) 128a/10
h.+sınıñ 146b/06
h.-yı muḫtalıf 134b/06
h. yüzi 129a/05
[=19]

2. İstek, arzu, heves.
h.+sı tüş- 139a/05, 144b/07
[=2]

3. Musikide bir parçanın nağmesi veya nağmelerin bütünü.
h.+lar sal- 173a/05
[=1]

havādārlıġ Dostluk; bağlılık, taraf tutma.
h. (dost u havādārlıġ) 166b/04
[=1]

havādārlıḳ bk. havādārlıġ
h. 130a/11
[=1]

ḥavādiş (< Ar. ḥavādiş) İlgiyle karşılanan haber, olup biten olaylar.
ḥ. 130b/03
ḥ. 132b/16
[=2]

ḥavālī Ar. Etraf, çevre.
ḥ.+dağı 142b/01, 143a/17

ḥ.+dın 158b/03, 173b/16
ḥ.+ġa 147b/14
ḥ.+nı 127b/07, 139b/08, 149b/16, 155a/13
ḥ.+nıñ 138a/01
ḥ.+sıdaġı 127b/16
ḥ.+sıdın 161a/09
ḥ.+sıġa 127a/12, 138b/09
ḥ.+sın 138b/15, 142b/08
[=16]
ḫāvar Far. Şark, doğu.
ḫ. (mülk-i ḫāvar) 119a/06
[=1]
ḥavās (< Ar. ḥavāss) Hasseler, duygular.
ḥ. (ʿaḳl u ḥavās) 162b/07
[=1]
ḫavāṣ (< Ar. ḫavāṣṣ) Muhterem, saygın olanlar.
ḫ.+larıdın (muʿtamadu'l-ḫavāṣ) 131b/08
[=1]
ḥavāşī Ar. 1.Haşiyeler, bir yazının kenarına konan açıklama ve notlar.
ḥ. 156b/07, 175b/05
ḥ. bol- 175b/05
2. Bir kimsenin maiyetinde bulunanlar.
ḥ. (ġallāt u ḥavāşī) 153a/16
ḥ.+ları bile (ābāl u ḥavāşī) 150b/09
ḥ.+larıñız bile (asbāb u ḥavāşī) 157b/10
[=6]
ḫavāṭır (< Ar. ḫavāṭir) Hatırlar, fikirler, düşünceler.
ḫ. tart- 175a/07
[=1]
ḥavāyıc (< Ar. ḥavāʾic) İhtiyaçlar, gerekli olan şeyler.
ḥ.+ın 169b/17
[=1]
ḫavf Ar. Korku.
ḫ. (ġāyat-ı ḫavf u dahşat) 164b/15
ḫ.+ıdın 160a/14
ḫ. u hırās 151a/06
[=3]
ḫavfnāk Korkulu, korkutan.
ḫ. u hırāsmand bol- 147b/12
[=1]
havl Ar. Korku.
h. (cān-ı havl-ı cān u şıtāb-ı bī-pāyān) 165b/08
[=1]
ḥavl Ar. Etraf, çevre.
ḥ.+ı 170a/15
[=1]
ḥavlī Ar. Etraf, çevre.
ḥ.+ġa 120a/06
ḥ.-ı bınā 119b/01
ḥ.-ı farḫunda-fāl u ḫoş-bınā 119b/03
ḥ.+nıñ 121a/07
[=4]
ḥavrā-pāsbān Siyah gözlü bekçi.
ḥ.+nıñ (sulṭān-ı maġfırat-nışān u ḫāḳān-ı ḥavrā-pāsbān) 117b/05
[=1]
ḥavż Ar. Havuz.
ḥ.+lar 119b/17
[=1]
hāy Far. Vay!, eyvah!
h. (hūy ile hāy sal-) 172a/01

[=1]

hay-ā-hūy Far. Gürültü.

h.+ıdın 130a/03

[=1]

ḥayā Ar. Utanma, haya, ar.

ḥ.+da (ṣadaf-ı ḥayā) 169b/03

ḥ.+ġa 169a/15

ḥ.+ġa (adab u ḥayā) 169b/03

ḥ. u ḥılm 122a/08

[=4]

ḫayāl Ar. Zihinde kurulan şey, sihinde biçimlenen şekil.

ḫ. bile 132a/04

ḫ.+da érkenin 159b/15

ḫ.+dın 140b/13

ḫ.+ı 164a/14

ḫ.-ı muḥal 156b/03

ḫ.+ıġa 166a/01

ḫ. yañlıġ 172b/01

[=7]

ḥayāt Ar. Canlı olma, dirilik.

ḥ.+ı 165a/11

ḥ. vadīʿatın ḳābıżu'l-arvāḥġa tapşur- 134a/04

[=2]

hay'at Ar. Hal, durum, keyfiyet, görünüş.

h. ara 120b/01, 141a/11

h.+da 170a/07

h.-ı ıctımāʿ 174a/07

h.+ıdın 175a/01

h.+ın 139b/02, 175a/03

[=7]

haybat Ar. Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş.

h.+ıdın 130a/01

[=1]

haybat-āmīz Heybetle karışık, heybetli.

h.+larıdın 123b/11

[=1]

haybat-aṣar Heybet nişanesi.

h.+de 136a/06

[=1]

hāyıla (< Ar. hā'ila) Trajedi.

h. (vāḳıʿa-ı hāyıla) 132a/17

[=1]

ḥāyıṭ (< Ar. ḥā'iṭ) Bir yeri çevreleyen duvar, tahta perde, çit gibi şeyler.

ḥ.+ları 130b/15

[=1]

ḫayl Ar. Zümre, takım, güruh, sürü.

ḫ. 130a/01, 130a/02, 168b/06

ḫ. ḫayl 129b/08

ḫ.+ı 131b/14

ḫ.+ı-dék 174b/10

ḫ.-ı ādam 168b/17

ḫ.+ı bile 128a/03, 174b/17

ḫ.+ı dék 127a/11, 159b/12, 164a/10

ḫ.+ı dék (ẕarra ḫaylı) 133b/12

ḫ.-ı leşker 129b/06

ḫ.-ı sıpah 138a/16

ḫ.-ı sıpāh 123a/08

ḫ.+ıġa 129b/14, 162b/01, 173b/07

ḫ.+ıġa (küffār ḫaylı) 145a/12

ḫ.+ıġa (küfr u ẓalām ḫaylı) 149b/06

ḫ.+ınıñ 131a/15, 133a/15

ḫ. u sıpāh 138a/13

[=24]

ḫayma Ar. Çadır.

ḫ.+lar 121a/08

ḫ.+sıġa 159b/06

ḫ.+sın 135b/03

ḫ. u ḫar-gāh 126b/10, 127a/16

[=5]

Ḫayoşān y.a. Horasan'da bir şehir adı.

Ḫ. 132a/05, 146a/14, 153b/01, 157a/09, 158b/12

Ḫ.+ġa 155a/09, 156a/09

[=7]

ḫayr Ar. İyi, faydalı, hayırlı, yarar.

ḫ. (duʿā-yı ḫayr al-) 148a/16

ḫ. (duʿā-yı ḫayrların al-) 148b/13

ḫ. (ḥażrat-ı ḫayru'l-anām) 152b/10

ḫ.-ı muḳaddam zamzamasın tüz- 128b/04

ḫ.+ların (duʿā-yı ḫayrların al-) 126b/03

[=5]

ḫayr-ḫ$^{(v)}$āh Herkesin iyiliğini isteyen, iyiliksever.

ḫ.+larıdın 149a/09

[=1]

ḫayran Ar. Hayır ile.

ḫ. tap- 175b/11

[=1]

ḥayrān Ar. Yolunu kaybeden, şaşırmış, şaşkın.

ḥ. (ʿaḳl közi ḥayrān bol-) 120a/08

ḥ. bol- 160a/02, 171b/06, 172a/14

ḥ. eyle- 168a/12

[=5]

ḥayrānlıġ Şaşkınlık, tutkunluk.

ḥ. 130b/15

[=1]

ḥayrat Ar. Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

ḥ. 138a/13

ḥ. (lāl-ı ḥayrat eyle-) 122b/11

ḥ.+da ḳal- 156b/06, 161b/10

ḥ.+ġa 139a/16

ḥ.+ı 153b/05

[=6]

ḥayrat-afzā Hayret artıran, şaşkınlık artırıcı.

ḥ. bile (temkīn-i ṣalābat-ıntımā u āyīn-ı ḥayrat-afzā) 129b/02

ḥ.+dın (tamāşā-yı ḥayrat-afzā) 123a/14

[=2]

ḥayrat-āṯār Hayret izleri, nişaneleri.

ḥ. (kevkebe-i ḥayrat-āṯār u dabdaba-ı ḳıyāmat-namūdār) 130a/05

[=1]

ḥayrat-numā Şaşma gösteren, hayrette bırakan.

ḥ. (vāḳıʿa-ı ḥayrat-numā) 165a/14

[=1]

ḫayrıyyat-āṯār Hayırla, iyilikle ilgili eserler.

ḫ. (fikr-i ḫayrıyyat-āṯār) 118a/09

[=1]

ḥayvān Ar. Canlılık, dirilik.

ḥ. kibi (çaşma-ı ḥayvān) 153b/04

[=1]

ḥaẕ (< Ar. ḥaẓẓ) Hoşlanma, zevklenme; sevinç, memnunluk.

ḥ. (ḥaẓẓ u ḥalāvat ḳıl-) 173b/05

[=1]

ḫaz (< Ar. ḫazz) İpek, ipek kumaş.

ḫ. (ḫazz u dībā) 120b/03, 170a/05

[=2]

ḫazāna Ar. Hazine.

ḫ. (bāb-ı ḫazāna aç-) 138a/03

ḫ. saç- 169a/16, 169b/07

ḫ.+sı 163b/05

[=4]

ḫazānī Far. Güz mevsimi gibi.

ḫ. (küdüret-i ḫazānī) 144a/05

[=1]

ḥażar Ar. Sabit meskeni olanların oturdukları memleket.

ḥ. (felek-i ḥażar) 175a/16

[=1]

Hazār-asb y.a. Hive ve Amu Derya yakınlarında Harezm bölgesinin en eski ve muhkem yerlerinden biri.

H. üsti 143b/07

[=1]

Hazāra kv.a. Afganistan'da bir kavim adı.

H. 147a/10, 164b/05

[=2]

ḫazāyın (< Ar. ḫazā'in) Hazineler.

ḫ. 138a/02

ḫ. (abvāb-ı ḫazāyın) 120a/10

ḫ.+ı (kerem ḫazāyını éşigin aç-) 117b/06

ḫ.-ı cāvıdāna 118a/09

ḫ.-ı ıḥsān 136b/06

ḫ. u daḳāyın 159a/08

[=6]

ḥāżır (< Ar. ḥāżir) Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan.

ḥ. 149a/04

[=1]

ḥazīn Ar. Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

ḥ. u ġam-gīn ol- 169b/07

[=1]

ḫazīna Ar. Hazine.

ḫ. 144b/13, 172a/04

ḫ.-ı ʿāmıra 148a/11, 162b/12

ḫ.-ı ıḥsān 124a/04

ḫ.-ı ınʿām 123b/05

ḫ.+sıdın 140a/11

[=7]

ḥazm Ar. Doğru ve sağlam karar.

ḥ. u ıḥtıyāṭ 133b/13

[=1]

ḥażrat Ar. Sayın, hazret, saygı sözüdür. Metinde özel adların yerine de kullanılmaktadır. Krş. ḥażret

ḫ. 118a/03, 118b/07, 119a/11, 120a/03, 120b/10, 121b/09, 123a/02, 123a/13, 123b/05, 124a/04, 124a/16, 125a/07, 125a/15, 126a/11, 126a/12, 128a/12, 128b/04, 131a/10, 132a/01, 133a/03, 133b/02, 134a/08, 135a/05, 135a/15, 135b/11, 135b/16, 136b/04, 137b/03, 137b/07, 137b/08, 137b/15, 137b/17, 138a/09, 138b/07, 139a/07, 139b/05, 139b/10, 140b/03, 141b/14, 142a/12, 142a/17, 142b/13, 143a/10, 143b/15, 148b/01, 149b/05, 149b/11, 150b/12, 151a/16, 154b/07, 155a/07,

155b/15, 156b/01, 161a/08, 163b/14, 166a/15, 167b/14, 168a/02, 173b/11, 174b/02

ḥ. (ol-ḥażrat) 127b/17, 128b/07, 129a/10, 131a/01, 131a/17, 131b/06, 133b/13

ḥ. aʿyānı 118a/14

ḥ. bile (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat) 142b/10

ḥ. dağı 124b/13

ḥ.+dın 133a/11

ḥ.+ġa 148b/08, 154a/09

ḥ.+ġa (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat) 150b/03

ḥ.+ı (erkān-ı davlat u aʿyān-ı ḥażrat) 155b/01

ḥ.-ı ḫan-ı maġfūr 135b/04, 136b/05, 158b/08, 166a/12, 167a/06, 167b/12

ḥ.-ı Ḫ(v)ārızm-şāh-ı cannat-cay-gāh 163b/03, 164b/06

ḥ.-ı ḫātamu'l-anbıyā 152b/03

ḥ.-ı ḫayru'l-anām 152b/10

ḥ.-ı ʿızzat bol- 143b/14

ḥ.-ı ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ 132a/06

ḥ.-ı Ḳāżī Şamsa'd-dīn Işan 132b/05

ḥ.-ı kerīm-i kār-sāz u raḥīm-ı banda-nuvāz 150a/14

ḥ.-ı ḳuṭbu'l-avlıyā 126a/12

ḥ.-ı maġfirat-panāh 158a/14

ḥ.-ı pād-şāh-ı raḥmat-dast-gāh 166b/02

ḥ.-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh 158a/07

ḥ.-ı pād-şāh-ı maġfirat-külāh 124b/17, 174a/11

ḥ.-ı rasūl 125a/11

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı cannat-mekān 145a/11, 155b/06

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān 144a/09, 152a/07, 162a/06, 173b/09

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ġufrān-nışān 130a/07, 142b/15

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfirat-āṣār 141b/12

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfirat-māl 148a/13

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfirat-nışān 161a/07

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr 137b/01, 140a/15, 147a/05, 157a/07, 158b/03

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı raḥmat-nışān 157a/11

ḥ.-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı rıżvān-mekān 163b/13

ḥ.-ı sulṭān-ı bıhışt-nışān 166a/07

ḥ.-ı sulṭān-ı cannat-mekān 144a/13

ḥ.-ı sulṭān-ı fırdavs-mekān 137a/13

ḥ.-ı sulṭān-ı maġfirat 167a/14

ḥ.-ı sulṭān-ı maġfirat-nışān 143a/04

ḥ.-ı sulṭān-ı maġfūr 162a/17, 167b/04

ḥ.-ı şahan-şāh 140b/17

ḥ.-ı şahan-şāh-ı cannat-cāy-gāh 167b/17

ḥ.-ı şahan-şāh-ı ġufrān-panāh 162b/15

ḥ.-ı şahan-şāh-ı maġfirat-dast-gāh 174a/13

ḥ.+ıda 118a/17, 126a/02

ḥ.+nı 145a/12

ḥ.+nıñ 118a/10, 120b/16, 126a/06, 126b/11, 127a/05, 129a/07, 129a/14, 133b/10, 134a/03, 134b/17, 135b/10, 138b/01, 139a/05, 142b/12, 143b/10, 144a/12, 147a/07, 147b/04, 149b/17,

151a/04, 153a/16, 154a/16, 155a/10, 155b/03, 156a/11, 156b/11, 167a/06, 167a/08, 175a/14, 175b/07

ḥ.+nıñ (ol-ḥażrat) 131a/05, 148b/15

ḥ.-ı ʿAyīşa-ı Ṣıddīḳa 152b/09

ḥ.-ı Imāmu'r-Rıżā 158b/04

ḥ.-ı Pahlavān Maḥmūd 135b/13

[=163]

ḥażret bk. ḥażrat

ḥ.+ge (aʿyān-ı ḥażret) 138a/05

[=1]

helāket Ar. Mahvolma, harap olma.

h. 125b/15

[=1]

hem Far. Kullanıldığı cümleye "üstelik, bir de, şu da var ki, zaten" manaları katarak anlamı kuvvetlendirir.

h. 118a/01, 118b/16, 119b/09, 120a/10, 121a/15, 122a/14, 123b/04, 124b/06, 124b/07, 124b/09, 134a/06, 134b/08, 149b/04, 149b/04, 150a/11, 154a/13, 154b/04, 159b/13, 164b/09, 167b/01, 167b/01, 168b/04, 168b/05, 169b/06, 169b/14, 170a/04, 170a/15, 170b/05, 170b/05, 170b/10, 170b/11, 170b/11, 170b/11, 170b/13, 170b/13, 170b/16, 170b/17, 171a/15, 172a/05, 173a/13, 173a/13, 173a/14, 173a/14, 173a/15, 173b/04, 174b/16

[=46]

h. ol 151b/13

h. ol (hem'ol) 119a/11, 119a/11, 119a/17, 120b/11, 123b/07, 126a/10, 127a/15, 128a/02, 128a/08, 128a/12, 128b/09, 129a/17, 129b/03, 130a/14, 133a/10, 133a/12, 133b/08, 133b/13, 136b/01, 136b/05, 137b/17, 139a/06, 139b/02, 139b/10, 139b/17, 140a/08, 140a/17, 143a/02, 143a/07, 143a/10, 143b/11, 143b/14, 144a/06, 148b/03, 149a/03, 149b/14, 150b/12, 151a/08, 156b/01, 156b/01, 157a/08, 159b/06, 160a/04, 161a/07, 167a/01, 167a/10, 167a/15, 167b/05, 168a/08, 173b/05, 174b/13, 175a/05, 175a/14, 175b/01

h. sarı (hem'ol) 119a/04

[=56]

hem-ʿınān Dizgini bir, atbaşı beraber olan, yan yana birlikte bulunan, arkadaş.

h. 151a/15

h. çıḳ- 148b/08

h. kél- 154a/07

[=3]

hem-ʿınānlıġ Yan yana, birlikte bulunma durumu. Krş. hem-ʿınānlıḳ

h.+ı bile 135a/05, 135b/02, 142b/13, 143a/15, 153b/08

h.+ıġa (hem-rāh u hem-ʿınānlıġ) 148a/05

[=6]

hem-ʿınānlıḳ bk. hem-ʿınānlıġ

h.+ı bile 120b/14

[=1]

hem-kār Far. Aynı işte olan.

h. bol- 120a/10

[=1]

hem-maʿāş Aynı yaşayışta olan.

h. dururmız (hem-sāya u hem-maʿāş) 125b/07
[=1]
hem-rāh Far. Yol arkadaşı.
h. 127a/07, 129a/13, 142a/15, 154b/04
h. ḳıl- 162b/16
h.+lar bile 155b/09
h. u hem-ʿınānlıġ 148a/05
h. u madadkār bol- 160a/10
[=8]
hem-rāhlıġ Yol arkadaşlığı.
h.+ı bile 132b/06, 135b/11, 163a/12, 165a/01
[=4]
hem-rikāblıġ Beraber olma.
h.+ı bile 148b/01, 160b/09
[=2]
hem-sāya Far. Komşu.
h. u hem-maʿāş 125b/06
[=1]
hem-sāyalıḳ Komşuluk.
h.+ı dağı 151b/07
[=1]
hem-ser Far. Benzer, eş.
h. érdi 154a/02
h. ḳıl- 127b/07, 139a/03
h. ḳıldur- 140a/17, 153a/13
[=5]
hem-vār Far. Eşit, düz, beraber.
h. 156b/09
[=1]
hem-vāra Far. Daima, her zaman.
h. 151b/04
[=1]
heme Far. Bütün, cümle.
h. 118a/01, 121b/08, 122b/17, 124b/10, 124b/12, 131b/14, 169a/16, 170a/10, 171a/05, 171a/08, 172a/07, 173a/17
[=12]
hengām Far. Zaman, vakit.
h.+ıda 133a/14
h.+ıda (żuḥā hengāmı) 138b/13
[=2]
hengāme Far. Kavga, gürültü.
h.+de 133a/16
h. tüz- 152b/16
[=2]
hengāme-güster Kavga, gürültü yayan.
h. (ḫāma-ı hengāme-güster) 137a/17
[=1]
her Far. Her, hep, bütün.
h. 118b/12, 119b/08, 120a/01, 120b/01, 121b/02, 122a/04, 122a/07, 123a/06, 126b/04, 127b/09, 129b/14, 132a/10, 132b/01, 132b/01, 134a/09, 134a/17, 139a/17, 139b/03, 140a/14, 149b/04, 149b/11, 150a/05, 154a/03, 156b/09, 160a/08, 160b/14, 161b/07, 161b/15, 162a/09, 162b/12, 163b/08, 165a/04, 168b/06, 168b/06, 168b/07, 168b/07, 169a/04, 170a/12, 170a/17, 170b/03, 170b/04, 170b/04, 170b/09, 170b/16, 175b/06
h. bir 170b/02
h. biri 118a/13, 126b/14, 129b/13, 129b/13, 150b/06, 161a/13, 164a/02, 165a/04, 168b/11, 168b/11, 168b/16,

169b/01, 169b/01, 170a/02, 170a/02, 170a/07, 171a/02, 171a/09, 171b/12, 171b/13, 172a/07, 172a/07

h. birin 130a/02

h. dam 118a/08, 122a/05, 134b/12, 168b/01, 168b/01, 171a/12

h. dasta 139b/12

h. favc 139b/11, 139b/14

h. gürūh 139b/12, 141a/02, 141a/02, 141a/05

h. ḳaçan kim 131b/14

h. ḳayan 160a/04

h. ḳaysı 146a/16

h. kim 121a/05, 121b/05, 158a/09, 173a/05

h. kimse 132a/08, 146a/10

h. kişi 159b/09

h. koş 132b/03

h. köşe 132b/02

h. kün 121b/09, 123a/01, 124a/08, 124a/09, 124a/10, 139b/11, 150b/06, 155b/10, 171a/05, 171b/09

h. nav 166b/05

h. ne kim 171a/17

h. né-kim 153a/03, 166b/07

h. néççe 125b/10

h. néççe kim 128b/14, 161b/10

h. sarı 119b/17, 134b/06, 134b/16, 139b/01, 150a/12, 156b/05, 170b/09

h. ṭaraf 119b/05, 119b/17, 121a/13, 129b/16, 134b/04

h. teref 141b/04

h. yan 121b/08, 122b/06, 122b/07, 141a/11, 141b/05, 149b/03, 156b/06, 168b/06, 168b/06, 170a/11, 171b/13

h. yér 118a/02

[=136]

Herāt y.a. Horasan'da büyük bir şehrin adı.

H. 146a/12, 147a/08, 155b/05, 162a/16, 162b/11, 162b/14, 163a/17, 163b/09

H. ahlı 170b/11

H.+dın 162b/17, 165a/16

H.+ġa 162b/16

H. ḳalʿası 164b/05

H. sarı 149a/13, 156a/05

H. üsti 164b/04

[=16]

hergīz Far. Asla.

h. 120a/12, 153b/03, 156b/11

[=3]

herze-devlik Boş lakırtılık, saçmalık.

h.+de 160b/03

[=1]

hey Hey.

h. 123a/05

[=1]

hıcrat (< Ar. hicrat) Göç, hicret.

h.+ıdın 173b/01

[=1]

Hıcrıyya (< Ar. hicriyya) Hicretle ilgili. Krş. hıcrī

h. (taʾrīḫ-ı Hıcrıyya) 165b/14

[=1]

Hıcrī Far. Hicrete ait, hicretle ilgili. Krş. Hıcrıyya

h. (taʾrīḫ-ı Hıcrī) 138a/08

h. (taʾrīḫ-ı Hıcrī) 145b/10

[=2]

hıdāya Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.

h. 171a/13

h. (sırr-ı hıdāya) 122a/07

[=2]

hıdāyat bk. hıdāya

h. 153a/14

h.+ı bile 148b/03

[=2]

hıdāyat-nışan Doğru yolu gösteren.

h. 148a/07

[=1]

ḥıddat Ar. Öfke.

ḥ. u şıddat 134a/15

[=1]

ḥıddat-āṣār Öfke tesirleri, nişaneleri.

ḥ. (şarār-ı hıddat-āṣār) 141b/04

[=1]

ḫıffat (< Ar. ḫiffat) Hafiflik, hoppalık.

ḫ. bile 147b/02

[=1]

ḥıkāyat (< Ar. ḥikāyat) Hikaye.

ḥ. 117b/09

[=1]

ḫılāʿ Ar. Şeref elbisesi, kıymetli kaftan.

ḫ. 124b/07, 157b/17

ḫ. (albısa-ı zar-nigār u ḫılāʿ-ı sīmīn-tār) 131a/11

ḫ. (sar-u-pā-yı zar-kār u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydür-) 157b/16

ḫ.-ı fāḫıra 124a/05, 131a/17

ḫ.-ı ḫūrşīd-şuʿā kéydür- 154b/03

[=7]

ḫılāf (< Ar. ḫilāf) Aykırı, zıt.

ḫ.+ı 151b/06, 151b/12

ḫ.+ın 151b/08

[=3]

ḫılāfat (< Ar. ḫilāfat) Halifelik.

ḫ. 136a/02, 148b/07

ḫ.+da 136b/04

ḫ.+da (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 136b/04, 142b/16

ḫ.+da (sarīr-ı ḫılāfat) 143a/05

ḫ.+ı 161b/09

[=7]

ḫılāfat-maʾāb Hilafetin sığınağı, halife, padişah.

ḫ.+dın (canāb-ı ḫılāfat-maʾāb) 155a/02

[=1]

hılāl (< Ar. hilāl) Yeni Ay.

h.+ı 154b/02

[=1]

ḫılāl (< Ar. ḫilāl) Sıra, esna.

ḫ.+ıda 125a/17, 155a/16, 165a/17

[=3]

ḫılʿat (< Ar. ḫilʿat) Kaftan.

ḫ. 134a/03

ḫ.+ı 135b/14

ḫ.+ı bile (ıḥsān ḫılʿatı) 141b/16

ḫ.-ı gīran-māya 156a/02

ḫ.-ı kīmḫā 140a/11

ḫ.+lar 150b/16

ḫ.+lar bile 130a/13
[=7]
ḥılm (< Ar. ḥilm) İnsanın tabiatında bulunan yumuşaklık.
ḥ. 173a/12
ḥ. ahlı 122a/02
ḥ. ile (ḥayā u ḥılm) 122a/08
[=3]
ḥımāyat (< Ar. ḥimāyat) Koruma, korunma.
ḥ. 149b/06
ḥ. (ʿınāyat-ı Rabbānī u ḥımāyat-ı Yazdānī) 125a/07
ḥ.+ıda 145a/02
ḥ.+ıda (sāya-ı ḥımāyat) 117b/15
ḥ.+ıda (ẓıll-ı ḥımāyat) 155b/04
ḥ.+ıġa (dāman-ı ḥımāyat) 147a/06
ḥ.+ımız 157b/05, 166b/06
[=8]
hımmat (< Ar. himmat) Çalışma, çabalama, gayret.
h. 149b/07
h. (ıstıdʿā-yı hımmat u ıltıcā-yı ıstıʿānat körgüz-) 126b/01
h. ahlı 119b/10
h.+dın (kemāl-i muruvvat u ıḳtıżā-yı hımmat) 141b/14
h.+ı 163b/16
h.-ı ẕātī 151a/04
h.+ıġa (naẓar-ı hımmatıġa ıl-) 140a/07
h.+ımız (ʿulūvv-ı hımmat) 152a/04
h.+ımızını 151b/16
h.+ımnıñ 146a/05
[=10]
Hındūstān y.a. Hindistan.
H.+ġa 119a/04
[=1]
ḫırad (< Far. ḫirad) Akıl, ilim, irfan.
ḫ. dabīrı hırāsān bol- 120a/09
[=1]
ḫırām (< Far. ḫirām) Salınma, salınarak edalı edalı yürüme.
ḫ. körgüz- 121a/13
[=1]
hırās (< Far. hirās) Korku.
h. (vahm u hırās) 146b/14
h.-ı bī-ḳıyās 133b/12
h.+ıdın (ḫavf u hırās) 151a/06
[=3]
hırāsmand Far. Korkulu.
h. (ḫavfnāk u hırāsmand bol-) 147b/12
h. u mustamand bol- 174a/17
[=2]
hırās-payvand Korkmuş.
h. (andīşamand u hırās-payvand bol-) 166a/08
[=1]
hırāsān (< Far. hirāsān) Korkan, korkak, korkulu, endişeli.
h. (ḫırad dabīrı hırāsān bol-) 120a/09
[=1]
ḥırāsat (< Ar. ḥirāsat) Bekleme, koruma, saklama, muhafızlık.
ḥ. u pāsbānlıġ 130a/17
[=1]
ḫırman (< Far. ḫirman) Harman.
ḫ. 120b/03, 169a/09
ḫ. (hānumān u ḫırman) 154b/15

ḫ.-ı camʿıyyat 161a/04
ḫ.-ı ʿımār 161b/05
[=5]
ḥırṣ (< Ar. ḥirṣ) Kızgınlık, sonu gelmeyen istek.
ḥ. 159a/15
ḥ.+ı 157a/09
ḥ.-ı maẕmūm u tamannā-yı şom 158a/03
ḥ.-ı tamām u ārzū-yı mā-lā-kelām 158a/13
[=3]
ḥısāb (< Ar. ḥisāb) Tahmin, önceden verilen hüküm, düşünüş.
ḥ.+ın 136a/16
ḥ. ḳıl- 131b/08
ḥ. u ḥad 173a/05
ḥ. u sansız 170a/10
[=4]
ḥısābsız Sayılamayacak kadar çok, ölçüsüz.
ḥ. 172a/14, 174b/12
[=2]
ḥışār (< Ar. ḥiṣār) Kale, hisar.
ḥ. 170b/13
ḥ. ahlı 141a/11, 141b/06
ḥ.+ı (mülk-i ḥışār) 119a/07
ḥ.-ı maḫāfat-āṣār 139b/06
ḥ.+ıda 162b/03
ḥ.+ıġa (Maşhad ḥışārı) 146a/09
[=7]
ḫıssat (< Ar. ḫissat) Cimrilik, tamahkarlık.
ḫ. (kemāl-i hıssat u dūn-ı hikmetlik) 158a/01
[=1]
ḫıṭāb (< Ar. ḫiṭāb) Konuşma, hitap etme.
ḫ. 154a/09
ḫ. bile 154a/09
ḫ.+ın 122a/11, 171b/01
[=4]
Ḫıṭāy y.a. Hıtay, Çin.
Ḫ. 118b/14
[=1]
Ḫıṭāyī Çin'e ait.
Ḫ. u Firengī 120b/03
[=1]
ḫıyābān (< Far. ḫiyābān) İki tarafı ağaçlı yol, bulvar.
ḫ. 139a/17
[=1]
ḫıyām (< Ar. ḫiyām) Çadırlar.
ḫ. (bār-gāh-ı ʿālam-panāh u ḫıyām-ı maymanat-nıẓām) 127b/06
ḫ. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mıżrab-ı şadurvān-ı ıclāl ḳıl-) 133a/07
ḫ. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl-) 127b/03
[=3]
ḫıyyāṭ-ḫāna Terzihane.
ḫ.-ı ıḥsān 131a/17
ḫ.-ı ınʿām 124a/05
[=2]
hızabr (< Ar. hizabr) Aslan.
h. yañlıġ 172a/07

[=1]

hızabr-mışāl Aslan gibi.

h. 164b/14

[=1]

hızabr-nışān Aslan özelliği gösteren.

h. 167b/06

[=1]

ḫızlān (< Ar. ḫiẕlān) Yardımsız kalıp zayıf ve zelil olma, düşkünlük, zillet, sefalet.

ḫ.+nıñ (aṣḥāb-ı ḫızlān) 139b/06

[=1]

ḫızmat (< Ar. ḫiẕmat) Hizmet.

ḫ. 121a/17, 151a/12, 160a/10

ḫ. bélin rust ḳıl- 118b/11

ḫ.+ıda 169b/12

ḫ.+ıġa 138b/02

ḫ.+ıġa yét- 165a/08

ḫ.+ıġa yétkür- 162b/03

ḫ.+ın 146a/10

ḫ.+larıġa 154b/12

ḫ.+ların 120b/06

ḫ.+nı 142a/05

ḫ. u rafāḳat 154b/01

ḫ. üçün 154b/13

[=14]

ḫızmat-ārā Hizmeti ile bezeyen.

ḫ. 118a/17

[=1]

ḫızmat-güẕār Hizmetçi.

ḫ. (sar-kār-ı ḫızmat-güẕār u sıpāh-ı duşman-şikār) 126a/07

[=1]

ḫızmat-güẕārlıḳ Hizmetçilik.

ḫ.+ları 128b/01

[=1]

ḫızmat-ıntısāb Hizmet mensubu olma.

ḫ. 142a/01

[=1]

ḫızmat-parvar Hizmetçi.

ḫ. 118a/11

[=1]

ḫızmat-parvarda Hizmetçi.

ḫ.+lar (ḫān-vāda-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda-ı ḫızmat-parvarda) 125b/03

[=1]

ḫızmatkār Hizmet eden, hizmetçi.

ḫ. bol- 125b/16

ḫ.-ı cān-sıpār 153a/07

ḫ. u vafā-dār 161a/07

[=3]

ḫızmatkārlıġ Hizmetçilik. Krş. ḫızmatkārlıḳ

ḫ. 150b/06

[=1]

ḫızmatkārlıḳ bk. ḫızmatkārlıġ

ḫ. 130a/10, 153a/05

[=2]

Ḫıżr (< Ar. Ḫiżr) k.a. Ab-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.

Ḫ.+ı (ıḳbāl Ḫıżrı) 132a/04

Ḫ.+ı (ẓafar Ḫıżrı) 138a/14

Ḫ.+ınıñ (ıṭāʿat Ḫıẕrı) 153a/14

[=3]

hīç Far. Hiç.
h. 160a/01
h. biri 149b/11
h. vach bile 151b/06
[=3]
hikmet Ar. Hikmet, bilgelik; sebep.
h. 171a/14
h.+de 169a/07
h.+ge 122a/06
[=3]
hikmet-āyīn Hikmetli.
h. (ḥaḳ-şınās u hikmet-āyīn) 118a/16
[=1]
ḥīla Ar. Hile, oyun, aldatma.
ḥ. 158a/09
ḥ. bile (mekr u ḥīla) 147a/13
[=2]
ḥīla-gerlik Hilecilik, düzenbazlık.
ḥ. (mekr u ḥīla-gerlik) 160b/04
[=1]
ḥīlat-nıẕām Aldatıcı.
ḥ. bile (kelām-ı ḥīlat-nıẕām) 159b/08
[=1]
himmetlik Gayretli.
h.+din (kemāl-i ḥıssat u dūn-ı himmetlik) 158a/02
[=1]
Ḫīvaḳ y.a. Hive'nin eski adı.
Ḫ. 119a/12, 151b/09, 156b/02, 175b/01
Ḫ. (balda-ı Ḫīvaḳ) 135b/09
Ḫ.+da (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 138a/07
Ḫ.+dın 126b/13
Ḫ.+dın (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 138a/11, 148b/02
Ḫ.+ġa (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 142b/14, 143b/08
[=11]
ḫīzān Far. Kalkmak.
ḫ. (uftān u ḫīzān) 150a/04
[=1]
ḫiẕmetlik Görevli olma durumu.
ḫ. (ḳadīmu'l-hizmetlik) 136b/10
[=1]
ḫod Far. Kendi, bizzat.
ḫ. 122b/08
[=1]
ḫod-parast Kendini beğenme.
ḫ. (tekebbür-mast u ḫod-parast) 164b/12
ḫ.-ı dūn-hımmat u sust u ʿıtıḳād-ı past-fıṭrat 125b/07
[=2]
ḫod-rūy Kendi kendine biten, yabani.
ḫ. 160b/03
[=1]
Ḫoḳand y.a. Fergana vadisinin güneybatısında yer alan şehir.
Ḫ. 170b/10
[=1]
ḫoş Far. İyi, güzel, hoş.
ḫ. 163b/01, 170b/05
ḫ. (ẓarf-ı ḫoş) 122b/09
ḫ. érür 170a/17
ḫ. ḳıl- 121a/07
ḫ. kör- 128a/10

ḫ.+tur 132a/15
ḫ. u ḫurramlıġ 163a/12
[=8]
ḫoş-āmad Dalkavukluk, övgü, göklere çıkarma.
ḫ.+ıġa (navāzış u hoş-āmad) 125b/09
[=1]
ḫoş-bınā Güzel yapılı.
ḫ. (ḥavlī-ı farḫunda-fāl u ḫoş-bınā) 119b/03
[=1]
ḫoş-güvār İyi, güzel, içimi hoş, lezzetli, tatlı.
ḫ. 135a/11
ḫ. érdi (vāfır u ḫoş-güvār) 149b/15
[=2]
ḫoş-ḥāl Hali vakti yerinde, geçimi yolunda olan.
ḫ. (bahramand u ḫoş-ḥāl ḳıl-) 123a/14
ḫ. (fārıġ-bāl u ḫoş-ḥāl bol-) 147b/12
ḫ. (ḫurram u hoş-ḥāl ḳıl-) 131b/01
[=3]
ḫoş-ḥāllıḳ Memnuniyet, rahatlık.
ḫ. bile 143b/05
[=1]
ḫoş-havā Hoş havalı, havadar.
ḫ. 119b/06
[=1]
ḫoş-havālıḳ Hoş havalı, havadar olan.
ḫ. 175b/06
ḫ.+da (kemāl-i ḫoş-havālık) 175b/03
[=2]
ḫoş-kişver Hoş memleket.
ḫ. 169a/02
[=1]
ḫoş-mekān Güzel mekan.
ḫ. içi 169a/02
[=1]
ḫoş-sa‘at Hoş vakit.
ḫ. 169a/02
[=1]
ḫoş-şafa Sefası hoş.
ḫ. (sarāy-ı ḫoş-ṣafā u ayvān-ı ṭarab-fazā) 121a/05
[=1]
ḫoş-zabān Dili hoş, tatlı.
ḫ.+ı 117b/10
[=1]
ḫoş-zamān Zamanı hoş geçen.
ḫ. içi 169a/02
[=1]
ḫoşla- Hoş tutmak.
ḫ.-sañız 157b/11
[=1]
ḫoşnūd Far. Hoşnut, memnun, razı.
ḫ. u masrūr ét- 155b/08
[=1]
Ḫotan y.a. Türkistan’da bir şehir.
Ḫ.+ġa 118b/14
[=1]
ḫūb Far. Güzel, iyi, hoş.
ḫ. (mavāṭın-ı ḫūb u mesākin-i marġūb) 157b/01
[=1]
Ḫubbī Ḳulı k.a. Çeşitli akınlarda kahramanca çarpışmış bir komutan.
Ḫ. 123b/15, 172a/10
[=2]

Ḥubbī Ḳulı Ḫ(v)āca k.a. Mahlası Dıl-avar olan şairin metinde Munis'in ölümü üzerine yazdığı Farsça tarihi yer almaktadır.

Ḫ. 136b/02

[=1]

ḫucasta-āyāt Uğurlu, hayırlı.

ḫ. (ẕavāt-ı ḫucasta-āyāt) 133b/15

[=1]

ḫucasta-farcām Uğurlu son.

ḫ.+nıñ (ḫuddām-ı ḫucasta-farcām) 175a/13

[=1]

ḫucasta-ṣıfāt Uğurlu sıfatları olan.

ḫ. (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt u mızāc-ı şarāfat-ımtızāc) 134b/17

ḫ.+dın (şucaʿā-yı ḫucasta-ṣıfāt) 140b/06

[=2]

ḫucasta-żamīr Gönlü uğurlu olan.

ḫ. (amīr-ı bī-naẓīr u ḫucasta-żamīr) 143a/11

[=1]

ḫucra Ar. Odacık, küçük ev.

ḫ.+sı 175b/06

[=1]

hucūm Ar. Saldırı, akın.

h. (ġavġā-yı ʿāmm u hucūm-ı tamām) 158b/15

h. eyle- 138a/15

h.-ı tamām 161b/06

h.-ı tamām u ıctıhād-ı mā-lā-kelām 153b/17

h.-ı tamām u ızdıḥām-ı mā-lā-kelām 141a/05

h.+ın 161b/02

h. ḳıl- 149b/10

h. körgüz- 150a/05, 174b/10

h. u ızdıḥām 121a/11

[=10]

hucūm-āvar Hücum getiren.

h. bol- 130b/09, 161b/15

[=2]

Ḫudā Far. Allah, Tanrı.

Ḫ.-yı ḳādır 168b/03

[=1]

ḫudā-dād Allah vergisi.

ḫ. (davlat-ı ḫudā-dād u ıḳbāl-ı felek-bunyād) 168a/02

[=1]

Ḫudāyār Bég k.a. Allaş Biy'in oğludur.

Ḫ.+ni 136b/12

[=1]

Ḫudāyār Biy k.a. Muhammad Nıyaz Yasavul-başı ve Beki Yüz-başı ile Horasan'a akın düzenleyen askerlerdendir.

Ḫ. 139b/16, 167b/02, 167b/06

[=3]

ḫuddām Ar. Hizmetçiler.

ḫ.-ı ḫucasta 175a/12

ḫ.-ı rikāb u sıpāh-ı ẓafar-ıntısāb 143a/14

ḫ.+ıdın 167b/15

ḫ.+ıġa 147a/13

[=3]

ḫudūd Ar. Sınırlar.

ḥ.+ġa 152a/05
ḥ.+ıda 119a/11
ḥ.+ıda dururlar 152a/15
[=3]
ḥuḳḳa Ar. Hokkabazların, içine bir şey koyup el çaukluğu ile kaybettikleri, su kadehi şeklinde yuvarlak kap.
ḥ. bağla- 172b/04
[=1]
ḥukm Ar. Hüküm, emir, kesin karar.
ḥ. ét- 152b/14
ḥ.+ı 169a/04
ḥ.-ı humāyūn 160b/04
ḥ.-ı lāzımu'l-ımtışāl-şādır bol- 126a/08
ḥ.-ı vālā 128b/16, 130b/06
ḥ.+ınıñ 152a/05
[=7]
ḥukm-rān Far. Hüküm süren, hakim olan.
ḥ.+dur 169a/04
ḥ.+ġa 169a/17
ḥ.+ı 151a/14
ḥ. ḳıl- 166a/04
[=4]
ḥukm-rānlıġ Hüküm sürme durumu.
ḥ. 151b/02
[=1]
ḥukūḳ Ar. Haklar.
ḥ.+ın 136b/10
[=1]
ḥukūmat Ar. İdare etme, yönetme, devlet.
ḥ. 148b/07, 165b/15, 166a/05
ḥ.+ıda 165a/13
ḥ. sür- 144b/03
[=5]
ḫuld Ar. Ebediyet, sekiz cennetten biri.
ḫ.-ı barīn 120b/17
[=1]
ḫuld-āyīn Cennet gibi.
ḫ. 127a/16
[=1]
ḫulḳ Ar. Tabiat, huy.
ḫ. (kemāl-i kerem u ḫulk-ı şıyam) 135a/13
[=1]
ḫulūş Ar. Gönül temizliği
ḫ.-ı nıyyat u şafā-yı ṭavıyyat 121b/09
[=1]
ḫum Far. Küp, şarap küpü.
ḫ. 120a/17, 170a/12
ḫ.+ı 170a/12
ḫ. içi 170a/12
[=4]
humā Far. Devlet kuşu, saadet.
h.+sı 146b/06
[=1]
humāyūn Far. Kutlu, mübarek, saadetli, padişahlığa ait.
h. (cāma-ḫāna-ı humāyūn) 157b/15
h. (farmān-ı humāyūn) 153a/13, 153b/14
h. (ordu-yı humāyūn u mevkib-i saʿādat-maḳrūn) 138b/11
h. (ordu-yı humāyūn u pīş-ḫāna-ı maymūn) 127a/04
h. (top-ḫāna-ı humāyūn) 127b/10

h. bile (mevkib-i humāyūn) 138b/16, 142a/15
h.+da (ordu-yı humāyūn) 149a/04, 153a/09
h.+ı bile (farmān-ı humāyūn) 175a/15
h.+ıġa (samʿ-ı humāyūnıġa yét-) 145a/07
h.+ıñızn ı (ḥukm-ı humāyūn) 160b/04
h.+nı (ordu-yı humāyūn) 133a/06
h.+nıñ (muʿasker-i humāyūn) 140b/12, 142a/03
[=16]
ḫūn-āb Gözyaşı.
ḫ. 149b/05
[=1]
hunar Far. Bir işte gösterilen beceriklik, ustalık, maharet.
h.+dın 172b/02
[=1]
hunarmand Far. Hünerli.
h. ḳıl- 172b/13
[=1]
ḥur (< Ar. ḥurr) Esir olmayan, serbest.
ḥ. 166b/04
[=1]
ḥūr Ar. Cennet kızları, huriler.
ḥ. (ġayrat-ı ḥūr-ı rıżvān u reşk-i Māh-ı Kenʿān) 153b/02
ḫūrşīd-sīrat Güneş gibi.
ḫ. (umarā-yı gerdūn-şavlat u ʿulamā-yı ḫūrşīd-sīrat) 120b/13
[=2]
Ḫurāsān y.a. İran'ın doğusunda bir yer.
Ḫ. 137a/13, 145b/17, 146a/10, 151b/06, 151b/09, 152a/15, 157a/07, 161a/08, 165a/02, 165b/11, 167b/03, 167b/07, 170b/12
Ḫ. ahlı 152a/14, 152a/17, 152b/02
Ḫ.+dın (safar-ı Ḫurāsān) 157a/11
Ḫ.+ġa 119a/02, 151b/15
Ḫ. ḫalḳı 146a/17
Ḫ. memāliki 143a/11, 144a/10, 144a/12, 147a/02
Ḫ. memleketi 147b/02
Ḫ.+nıñ 145b/15, 159a/14
Ḫ. sarı 144a/17, 149a/08, 151a/04, 165b/10
Ḫ. ülkesi 143a/05
Ḫ. vılāyatı 146b/03
[=33]
Ḫurāsānī Horasanlı.
Ḫ.+lar 160a/16
[=1]
ḥurḳat Ar. Yanma, yanıklık.
ḥ. 134a/16
ḥ. ara 134b/09
ḥ.+ı 150a/03
ḥ.+ıġa 163b/07
ḥ.+ınıñ 127a/13
[=5]
ḥurḳat-engīzlik Yanma, yanıklık.
ḥ. körgüz- 149a/17
[=1]
ḫurram Far. Şen, gönül açan.
ḫ. 132b/16, 163a/07
ḫ. (sabz u ḫurram) 117b/14
ḫ. (şād u ḫurram bol-) 172a/05

ḫ. (şād u ḫurram ol-) 173a/09
ḫ. (şādmān u ḫurram bol-) 169b/10
ḫ. ét- 123b/04
ḫ. u ḫoş-ḥāl ḳıl- 131b/01
ḫ. u şād-kām ḳıl- 126b/05
[=9]
ḫurramlıġ Sevinçlilik, şen olma durumu.
ḫ. bile (ḫoş u ḫurramlıġ) 163a/13
[=1]
ḫursand Far. Tokgözlü, kanaat eden.
ḫ. ét- 162a/13
ḫ. ol- 124b/11
ḫ. u barūmandlıġlar yétkür- 138a/06
[=3]
ḫursandlıġ Tokgözlülük, kanaat edicilik.
ḫ.+lar bile 167b/16
[=1]
ḫūrşīd Far. Güneş.
ḫ. 121a/03
ḫ. édi (tābış-ı ḫūrşīd) 134b/04
ḫ.-ı ʿālam-ārāy 138b/05
ḫ.-ı ʿālam-tāb 130a/13
ḫ.-ı tābān 138a/11
[=5]
ḫūrşīd-külāh Güneş başlıklı.
ḫ. 169a/03
[=1]
ḫūrşīd-namūdār Güneş örneği.
ḫ. (sar-u-pā-yı zar-kār u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydür-) 157b/16
[=1]
ḫūrşīd-şuʿāʿ Güneş ışını.
ḫ. (ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-şuʿāʿ kéydür-) 154b/03
ḫ.+ıġa (mahca-ı ḫūrşīd-şuʿāʿ) 133b/11
[=2]
ḫurūş Far. Coşma, gürültü, şamata.
ḫ. (cūş u ḫurūş körgüz-) 158b/01
ḫ. (mavc-ı ḫurūş yétkür-) 129b/11
[=2]
ḫurūşān Far. Coşan, çağlayan.
ḫ. (cūşān u ḫurūşān) 158b/13
[=1]
ḫuṣamā Ar. Düşmanlar, hasımlar.
ḫ.-yı zabar-dast 168a/03
[=1]
ḫusn Ar. İyilik, güzellik.
ḥ.+ı 153b/07
ḥ.+ıġa (cılva-ı ḥusn) 168b/03
ḥ. u laṭāfat 153b/02
[=3]
ḫusrān Ar. Zarar, ziyan.
ḫ. 133a/16
[=1]
Ḫusrav ḳalʿası y.a. Mehinli'nin 2 km. güneydoğusunda bulunan ve askeri karargah olarak kullanılan bir kale.
Ḫ. 130b/03
[=1]
ḫusravāna Far. Padişaha yaraşır şekilde, hükümdar gibi.
ḫ. 150b/17
ḫ. (ʿavāṭıf-ı ḫusravāna) 151a/14
ḫ. (caşn-ı ḫusravāna) 157a/13
ḫ. (ıltıfāt-ı ḫusravāna) 149a/06
ḫ. (ʿınāyāt-ı ḫusravāna u marsūmāt-ı pād-şāhāna) 167a/09

ḫ. (navāzış-ı ḫusravāna körgüz-) 142b/17
ḫ. (navāzışat-ı ḫusravāna) 137b/03
ḫ. (navāzışāt-ı ḫusravāna u sar-u-pā-yı şāhāna) 154b/12
ḫ. (şevket-i ḫusravāna u ṣadmat-ı ẓafar-nışāna) 138a/17
ḫ. (şevket-i ḫusravāna u ṣavlat-ı Camşīdāna) 129a/14
ḫ. bile (āyīn-ı Camşīdāna u temkīn-i ḫusravāna) 139a/13
ḫ. bile (ʿınāyat-ı ḫusravāna) 133a/03
ḫ. bile (marāḥım-ı pād-şāhāna u navāzış-ı ḫusravāna) 142a/17
ḫ. bile (talaṭṭufāt-ı-ḫusravāna) 117b/07
ḫ.+dın (ıltıfāt-ı ḫusravāna) 153b/12, 167a/16
ḫ.+dın (navāzış-ı ḫusravāna) 145a/17
ḫ.+ġa (alṭāf-ı ḫusravāna) 136b/11
ḫ.+sıdın (navāzış-ı ḫusravāna) 174a/11
[=19]

ḥuṣūl Ar. Hasıl olma, peyda olma, vücuda gelme.
ḥ.+ı 150b/10
ḥ.+ı üçün 167b/05
ḥ.+ıdın (yaḳīn-ı ḥuṣūl) 122a/01
[=3]

ḫuṣūmat Ar. Düşmanlık.
ḫ.-ı ḳadīmī 160a/17
[=1]

ḫuṣūṣan Ar. Özellikle.
ḫ. 132a/16, 138a/04, 145b/17
[=3]

hūş Far. Akıl, şuur.
h.+ın 130b/15
h.+ın al- 153b/06, 159b/09, 161b/09
[=4]

hūş-zıdāy Aklı, şuuru ortadan kaldıran.
h. bol- 158b/17
[=1]

ḫuşūʿ Ar. Gönül alçaklığı, Tanrı huzurunda boyun eğme, nefsini hor ve hakir görme.
ḫ. (ḫużūʿ-ı tamām u ḫuşūʿ-ı mā-lā-kelām) 135b/06
[=1]

ḫuṭba Ar. Dinî konuşma.
ḫ. ara 169a/12
[=1]

huvaydā Far. Açık, apaçık, belli.
h. 140b/14
h. (roşan u huvaydā ḳıl-) 131b/13
h. eyle- 168b/04
h. u cılva-pīrā bol- 143a/03
[=4]

hūy Far. Korku; vaveyla, çığıltı.
h. ile hāy sal- 172a/01
[=1]

ḫużūʿ Ar. Boyun eğme, itaat.
ḫ.-ı tamām u ḫuşūʿ-ı mā-lā-kelām 135b/06
[=1]

ḥużūr Ar. Huzur, kat, makam.
ḥ. (surūr u ṣāḥıb-ı ḥużūr bol-) 158a/17
ḥ. (taşrīf-ı ḥużūr) 156b/02
ḥ.+ı bile 135a/16
ḥ.-ı dıl 136a/03
ḥ.-ı kāmilu's-surūr 155b/07

ḥ.+ıda 133b/12

ḥ.+ıdın 138b/03

ḥ.+ıġa 158b/06

ḥ.+ımızġa 152a/03

[=9]

ḫ$^{(v)}$āb Far. Uyku.

ḫ. (bī-ḫod u ḫ$^{(v)}$āb) 161b/13

[=1]

Ḫ$^{(v)}$āca Éli y.a. Hocaların veya seyyidlerin çok olduğundan bu adla anılan Hive yakınlarında bir yer adı.

Ḫ. 136a/12

[=1]

Ḫ$^{(v)}$āca Ibrāhīm Raʾīs k.a.

Ḫ. 148a/09

[=1]

Ḫ(v)āca Naẓar Sar-dār k.a. Salur ulusundan olup gacarçılık görevine tayin edilmiştir.

Ḫ.+nı 149a/12

[=1]

ḫ$^{(v)}$āhış Far. İstek, arzu.

ḫ.+ça 120b/07, 129a/16

ḫ.+ı 120b/10

ḫ.+ı bile 125a/03

[=4]

ḫ$^{(v)}$ān Far. Yemek sofrası; üstüne yemek konulan tepsi, sini.

ḫ.-ı ınʿām 118a/07

ḫ.-ı kerem 122b/12, 158a/07

ḫ.-ı rengīn 122b/04

ḫ.-ı zarrīn u māʾıda-ı rengīn 122b/01

ḫ.+lar 171b/05

ḫ.+lar üze 171b/05

ḫ. üze 122b/04

[=8]

Ḫ$^{(v)}$ārızm y.a. Şimdiki Özbekistan ve Türkmenistan devletlerinin birleştiği bölgede Amu Derya boyunca uzanan bölgedir. Bölgede tarih boyunca İranlılar, Araplar, Selçuklular, Harezmşahlar, Moğollar ve Timurlular hüküm sürdü. 16. yüzyılın başına kadar Hive Hanlığı'nın merkezi oldu. 1873'te Ruslar tarafından işgal edildi. Metinde bir çok kez "ıram-bazm" tamlaması ile birlikte kullanılmaktadır.

Ḫ. 137a/15, 144a/12, 156a/12

Ḫ. (haft-rīg-i Ḫ$^{(v)}$ārızm) 164a/10

Ḫ. (rīg-i Ḫ$^{(v)}$ārızm) 138b/08

Ḫ.-ı ıram-bazm 125a/04, 133a/06, 133b/05, 142b/04, 145b/13, 151b/05, 151b/07, 157a/07, 165a/02

Ḫ.-ı ıram-bazm memāliki 137b/05, 151b/04

Ḫ.+nıñ (haft-rīg-i Ḫ$^{(v)}$ārızm) 149b/07

Ḫ. sarı 157a/12, 158a/15, 166b/16, 175a/10

Ḫ. u Buḫārā memāliki 145b/17

Ḫ. u Buḫārā vılāyatları 146b/06

Ḫ. vılāyatı 142a/14

[=24]

Ḫ$^{(v)}$ārızm-şāh Orta Asya'da Harezm bölgesinde Muhammed Harzemşah tarafından kurulan bir devlettir.

Ḫ. (ḥażrat-ı Ḫ$^{(v)}$ārızm-şāh-ı cannat-cāygāh) 163b/03, 164b/06

[=2]

I

ıʿānat (< Ar. iʿānat) Yardım.

ı.+larġa 151b/14

ı. üçün 164b/07

[=2]

ıbā (< Ar. ibāʾ) Razı olmama, imtina etme.

ı. u ımtınāʿ körgüz- 146b/14

[=1]

ʿıbādat Ar. Tapma, tapınma.

ʿı.-ı şāmıla 152b/04

[=1]

ʿıbārat (< Ar. ʿibārat) İbaret.

ʿı. 121b/16

ʿı.-ı cahān memāliki küşāyişi ve ʿālam-ı ḫalāyıḳı āsāyışıdın durur 118a/04

ʿı.+ın 156b/16

ʿı.+lar bile 158a/16, 160a/06, 160b/01

[=6]

ʿıbārāt (< Ar. ʿibārāt) İbareler.

ʿı.+da érdi 151b/02

ʿı.-ı marḥamat-āyāt 147b/08

[=2]

ıblīs-ṣıfat Şeytanca, hilekar görünüşlü.

ı. 125b/10

[=1]

Ibrāhīm Ḫan k.a. Abbas Mirza'nın elçisidir.

I. 154a/06, 155a/02

[=2]

Ibrāhīm Ṣaġavul k.a. Özbek sipahilerindendir.

I. 174b/03

[=1]

ʿıbrat-numā İbret gösteren, ibret olan.

ʿı. 163b/12

[=1]

ʿıbratan li'n-nāẓīrın Bakanlara ibret olmak üzere.

ʿı. 128b/17

[=1]

ıbtıdā (< Ar. ibtidāʾ) İlkin, başlangıç, başlama.

ı.+sı 175b/08

[=1]

ıcāzat (< Ar. icāzat) İzin.

ı. 149a/04

ı. bér- 127b/14, 154b/05

ı.+ı bile 134a/02

ı.-ı vālā 164a/08

[=5]

ıclāl (< Ar. iclāl) Şeref, onur, saygı, hürmet.

ı. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mıżrab-ı şādurvān-ı ıclāl) 133a/08

ı. (nuzūl-ı ıclāl) 148b/05

ı. (surādıḳāt-ı ıclāl u sarā-parda-ı ıḳbāl) 149b/16

ı.+nı (şamyāna-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı ıclāl) 139b/07

[=4]

ıcmāl (< Ar. icmāl) Kısaltma, öz.

1. 144b/01

[=1]

ıctıhād (< Ar. ictihād) Görüş, özel görüş, anlayış, kavrayış.

1. (hucūm-ı tamām u ıctıhād-ı mā-lā-kelām) 153b/17

[=1]

ıctımāʿ (< Ar. ictimāʿ) Bir araya gelme, toplanma, toplantı.

1. bile (hayʾat-ı ıctımāʿ) 174a/07

1.+ı üçün 127a/17

[=2]

ıdrārāt (< Ar. idrārāt) Gelirler.

1. (ınʿāmāt-ı vāfıra u ıdrārāt-ı mütekāṣire) 136a/05

[=1]

ıfrāṭ (< Ar. ifrāṭ) Aşırı gitme, gereğinden fazla olma.

1.-ı ḥadīd 132b/04

[=1]

ıftıḫār (< Ar. iftiḫār) Övünme, övünç.

1. (faḫāmat-ı tamām u ıftıḫār-ı mā-lā-kelām) 146a/06

1. durur (mūcıb-ı ıftıḫār) 151b/07

1.+ı 151b/03

1. u mubāhāt 128b/06

[=3]

ıftıtāḥ (< Ar. iftitāḥ) Açılma.

1.+ı üçün 156b/16

[=1]

ıḥāṭa (< Ar. iḥāta) Kuşatma, serme, çevirme.

1. ḳıl- 130b/13, 130b/13, 139b/14, 140b/01, 158b/13

[=5]

ıḫbār (< Ar. iḫbār) haber verme, bildirme.

1.+ı bile 165b/01

1. ḳıl- 147b/01

[=2]

ıḫlāṣ (< Ar. iḫlāṣ) Dürüstlük, samimiyet.

1. 128b/03, 158b/05

1. (ʿacz u ıḫlāṣ) 147a/11

1. (ızhār-ı ṣıdḳ u ıḫlāṣ ḳıl-) 147a/15

1. bile (ʿarż-ı ıḫlāṣ) 125b/02

[=5]

ıḫlāṣ-nışān Bağlılık gösteren.

1. 130a/16

[=1]

ıḫlāṣ-panāh İhlas sığınağı.

1. 174b/02

[=1]

ıḫlāṣ-şıʿārlıġ Alameti ihlas olma, sadakatli olma.

1.+ın (ṭāʿat-güẕār u ıḫlāṣ-şıʿārlıġ) 131a/09

[=1]

ıḫlāṣ-tavam (< iḫlāṣ-tavʾam) Çifte sadakat, dürüstlük.

1. 149a/10

[=1]

ıḫlāṣ-tavamān (< iḫlāṣ-tavʾamān) Çifte sadakat.

1. 151a/09

[=1]

ıḥsān (< Ar. iḥsān) Bağışlama, bağışta bulunma, bahşiş.

1. 158a/12

1. bile (nuḳūd-ı ıḥsān) 154b/03

1. ḫıl'atı 141b/16

1.-ı nā-maḳdūr 168a/01

1.+ıdın 118a/01

1.+ıdın (ḫıyyāṭ-ḫāna-ı ıḥsān) 131a/17

1.+ıdın (ḫazāyın-ı ıḥsān) 136b/06

1.+ıdın (ḫazīna-ı ıḥsān) 124a/04

1.+ıdın (keff-i ıḥsān) 118a/06

1.+ıdın (luṭf u ıḥsān) 153a/17

1.+ıdın (maṭbaḫ-ı ıḥsān) 124a/09

[=11]

ıḥsān-nıhād Cömert tabiatlı.

1. (şah-ı ıḥsān-nıhād u cūd-pīşa) 118a/08

[=1]

ıḫtılāf (< Ar. iḫtilāf) Anlaşmazlık, uyuşmazlık, ayrılık.

1.+ıdın 125b/05

[=1]

ıḫtılāl (< Ar. iḫtilāl) Karışıklık, bozukluk.

1. yétkür- 132a/06, 161b/06

[=2]

ıḫtılāṭ (< Ar. iḫtilāṭ) Karşılaşıp görüşme, görüşüp temas etme.

1.+ıdın 125b/12

[=1]

ıḥtımāl (< Ar. iḥtimāl) Mümkün olma, mümkünlük, bir şeyin olabilmesi

1.+ı 140b/06, 163b/08, 174b/16

1.+ı bol- 157b/08

[=4]

ıhtımām (< Ar. ihtimām) Özen, saygı gösterme.

1. (cahd u ıhtımām körgüz-) 146b/16

1. (dast-ı ıhtımām ur-) 147a/06

1. bile (sar-ancām u ıhtımām) 159b/03

1.+ı 118a/14, 118b/02, 136b/08, 148a/13, 163b/10

1.+ı bile 146b/12

1.-ı tamām 139b/15, 141a/13

1.-ı tamām u cahd-ı lā-kelām 175a/17

1.-ı tamām u ıstı'cāl-ı mā-lā-kelām) 120a/05

1.+ı üçün 146a/01, 147b/06, 158b/14, 160a/08

1.+ıdın 156a/11

1.+ıġa 160a/15

1.+ınıñ 125a/08

1. körgüz- 126a/16, 145a/02, 161a/06

[=23]

ıḫtırām (< Ar. iḫtirām) Saygı, hürmet.

1. bile ('ızzat u ıḫtırām) 124b/03

1.-ı bılā-ıntıhā 145b/12

1.-ı tamām 158b/06

[=3]

ıḫtırāz (< Ar. iḫtirāz) Sakınma, çekinme.

1. körgüz- 167a/05

[=1]

ıḫtıtām (< Ar. iḫtitām) Hitam bulma, bitme, sona erme.

1.+ġa yétüş- 122a/16

1.+ı 156b/17

1.+ıdın (ıtmām u ıḫtıtām) 124b/13

[=3]

ıḫtıyār (< Ar. iḫtiyār) Seçme, tercih.
1. (ʿazīmat u ıḫtıyār) 152b/07
1. (pīşa u ıḫtıyār ḳıl-) 125a/11
1. ét- 157b/12
1.+ın (ʿınān-ı ıḫtıyār) 165b/03
1.+ınıñ 159a/06
1. ḳıl- 126a/01, 158a/11
[=7]

ıḫtıyāṭ (< Ar. iḫtiyāṭ) Olabilecek şeyleri hesaba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma.
1. 159b/09, 163a/07
1. (ḥazm u ıḫtıyāṭ) 133b/13
1. bile 127b/01, 150a/02, 160b/11
1.-ı tamām 139b/09
1.+ı üçün 165b/03
[=8]

ıhtızāz (< Ar. ihtizāz) Hafif titreme.
1.+ġa kir- 154a/11
1.+ı 150a/03
1.+ıdın 163b/07
[=3]

ıḫvān (< Ar. iḫvān) Sadık, samimi, candan dostlar.
1. (aḳrabā u ıḫvān) 146a/02
[=1]

ıḥyā (< Ar. iḥyāʾ) Diriltme, canlandırma.
1.+sıda 146a/08
[=1]

ıḳāmat (< Ar. iḳāmat) Oturma.
1. 135b/03, 139b/10
1. (masnad-ārā-yı ıḳāmat bol-) 162a/03
[=3]

ıḳbāl (< Ar. iḳbāl) Baht, talih, mutluluk.
1. (bār-gāh-ı ıḳbāl) 148b/04
1. (bār-gāh-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı gerdūn-mıṣāl) 133b/17
1. (davlat u ıḳbāl) 143b/04
1. (davlat-ı bī-naẓīr u ıḳbāl-ı ravāc-paẕīr) 145a/10
1. (davlat-ı ḫudā-dād u ıḳbāl-ı felek-bunyād) 168a/02
1. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mızrab-ı şādurvān-ı ıclāl ḳıl-) 133a/07
1. (şamyāna-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı ıclāl) 139b/7
1. (nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u taʾyīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūn) 117b/12
1. bile (davlat u ıḳbāl) 136b/06, 156a/12
1. Ḫızrı 132a/04
1.-ı şāh 166a/07
1.+ınıñ 145b/01
1.+nı (surādıḳāt-ı ıclāl u sarā-parda-ı ıḳbāl) 149b/16
1. u saʿādat 170a/15
[=13]

ıḳdām (< Ar. iḳdām) Gayret ve sebatla çalışma, girişim.
1. körgüz- 131a/06, 137b/14, 140a/03, 152b/12, 159a/02, 164a/16
[=6]

ıḳlīm (< Ar. iḳlīm) Ülke, yer.
1. 119a/05
[=1]

ıḳtıbās (< Ar. iḳtibās) Ödünç alma.
1. (dırāyat-ı ıḳtıbās) 153b/16

[=1]

ıḳtıdār (< Ar. iḳtidār) Muktedir olma, kuvvet, kudret, güç.

ı.+ıġa (dast-ı ıḳtıdār) 159a/07, 165b/03

[=2]

ıḳtıżā (< Ar. iḳtiżā) Gerekme, gerektirme, lüzum.

ı. 121b/13

ı. (kemāl-i muruvvat u ıḳtıżā-yı hımmat) 141b/14

[=2]

ıḳvāl (< Ar. iḳvāl) Birinin söylemediği bir sözü, söyledi diye iddia etme.

ı.+ın 132a/01

[=1]

ıl- Dikkat etmek, dikkate almak, almak.

ı.-mas 141a/15

ı.-mas érdi 140a/07

ı.-may 164a/13

[=3]

közge ıl- 141a/15

közlarıġa ıl- 164a/13

naẓar-ı hımmatıġa ıl- 140a/07

[=3]

ıʿlām (< Ar. iʿlām) Bildirme, anlatma.

ı.+ı 147b/06

ı. ḳıl- 131b/08, 146a/17, 149a/08

[=4]

ʿılāva (< Ar. ʿilāva) Ekleme, katma, eklenme, katılma.

ʿı. (bāʿış u ʿılāva bol-) 126a/07

[=1]

ılġar Çabuk hareket eden hafif süvari birliği.

ı. 156a/07

ı. ḳıl- 129a/17, 165a/01

ı. ḳoy- 161a/09

[=4]

ılıḳ- Kanmak, aldanmak.

ı.-ıp 125b/09

[=1]

ʿıllat (< Ar. ʿillat) Hastalık.

ʿı. 125a/04, 134a/04, 134b/12

ʿı.+ı (ṭāʿūn ʿıllatı) 133b/01, 134b/12

ʿı.+ı (vabā ʿıllatı) 125a/03, 132a/07, 136a/07, 137b/08

ʿı.+ınıñ 135a/12

[=10]

ʿılm (< Ar. ʿilm) Bilim, bilgi.

ʿı. (āyīna-ı ʿılm) 175b/06

ʿı. (gencīne-ı ʿılm) 175b/06

ʿı. (macmūʿa-ı ʿılm) 169a/04

ʿı. ahlı 122a/02

ʿı. éli (ʿılm élıġa) 173a/12

ʿı.-ı kelām 171a/15

ʿı.-ı ṣarf 171a/16

ʿı.-ı tavżıḥ 171a/14

ʿı. u adab 169a/15

[=9]

ılтıcā (< Ar. ilticā) Sığınma, barınma.

ı. (ıstıdʿā-yı hımmat u ılтıcā-yı ıstıʿānat körgüz-) 126b/01

ı. bile 129a/09

ı.+sı bile (ılтımās u ılтıcā) 155b/16

ı.+sın (ılтımās u ılтıcā) 166b/01

[=4]

ılтıcā-nāma İltica mektubu.

ı. 125b/02

[=1]

ıltıfāt (< Ar. iltifāt) İlgi, rağbet gösterme, teveccüh, gönül alma.

ı. (partav-ı ıltıfāt sal-) 136b/09

ı.+ı 125b/14

ı.-ı bī-girāne 154b/17

ı.-ı ḫusravāna 149a/05, 153b/12, 167a/16

ı.-ı pād-şāhāna u ʿınāyāt-ı bi-girāne 130a/12

ı.+ıġa 159b/10

ı. u navāzışāt 143b/10

[=9]

ıltıhāb (< Ar. iltihāb) Alevlenme, yanma.

ı. tap- 160b/08

[=1]

ıltıhāb-āmūd Alevli.

ı.+ın (ātaş-ı ıltıhāb-āmūd) 146b/13

[=1]

ıltımās (< Ar. iltimās) Kayırma, yapılmasını isteme.

ı. 166b/02

ı.+ı 149a/07, 155a/15

ı.+ı bile 157a/01

ı.+ı üçün 174a/13

ı.+ın 146a/05, 167b/15

ı. ḳıl- 166a/14, 167b/13

ı.+ların 133a/04

ı. u ıltıcā 155b/16, 166b/01

[=12]

ıltıyām (< Ar. ilti'ām) İyileşme.

ı. tap- 140a/12

[=1]

ıltızām (< Ar. iltizām) Kendisi için gerekli sayma.

ı.+ı 119a/15

ı. ḳıl- 165b/09

[=2]

ılzām (< Ar. ilzām) Cevap veremez hale getirme, susturma.

ı.+ġa yétkür- 146b/12

ı. u ınhızāmġa yétkür- 148a/02

[=2]

ımām (< Ar. imām) İmam.

ı.+u'l-muttaḳīn 152b/06

[=1]

ıʿmār (< Ar. iʿmār) Şenlendirme, bayındır hale getirme.

ı.+ıġa 161b/05

[=1]

ʿımārāt (< Ar. ʿimārāt) İmaretler.

ʿı. (bāġāt u ʿımārāt ḳıl-) 143a/02

ʿı.+ıġa 157b/02

ʿı.+ın 130b/07

[=3]

ʿımārat (< Ar. ʿimārat) Bayındırlık.

ʿı. 153b/17, 154a/04, 156b/10, 156b/11, 156b/14

ʿı.+ı 156b/02

ʿı.+ların 130b/10

[=7]

ımdād (< Ar. imdād) Medet etme, yardıma koşma.

ı.+ı bile 145a/10, 164b/07

ı.+ı üçün 163b/10

ı.+ıġa 161a/15

ı. u kömek 174b/06

ı. u muʿāvanat 175a/09

ı. üçün 156a/09

[=7]

ımtıdād (< Ar. imtidād) Uzama, uzun sürme.

ı.+ı 142b/15

[=1]

ımtınāʿ (< Ar. imtināʿ) Çekinme, geri durma.

ı. (ıbā u ımtınāʿ körgüz-) 146a/14

[=1]

ımtınān (< Ar. imtinān) İyilik etme.

ı. 118b/06

ı. (farmān-ı lāzımu'l-ımtınān) 174b/06

ı. (farmān-ı vācıbu'l-ımtınān) 121a/17

[=3]

ımtışāl (< Ar. imtiṣāl) Gerekeni yapma; alınan emre boyun eğme.

ı. (farmān-ı lāzımu'l-ımtışāl) 118b/03, 129a/03, 150b/02

ı. (ḥukm-ı lāzımu'l-ımtışāl) 126a/08

ı.+ı bile 139b/17

[=5]

ʿınād (< Ar. ʿinād) Ayak direme, direnme.

ʿı. ahlı 117b/12, 139a/14

ʿı.+dın dağı (ahl-ı ʿınād) 140a/01

ʿı.+ġa (muḫālafat u ʿınād) 131b/17

ʿı. u ser-keşlik 162a/09

ʿı. üsti (aṣḥāb-ı ʿınād) 139a/13

[=6]

ınaḳlıġ Inak olma durumu. Krş. ınaḳlıḳ

ı. 143a/08

[=1]

ınaḳlıḳ bk. ınaḳlıġ

ı. 136b/15, 142b/11, 144a/08

[=3]

ınʿām (< Ar. inʿām) Nimet verme, iyilik etme.

ı. 158a/12, 172a/05, 172a/12, 173a/16

ı. (sar-u-pā-yı ınʿām ḳıl-) 129a/11

ı. bol- 140a/11

ı.-ı ʿam 153a/17

ı.+ıdın 131b/01

ı.+ıdın (ḫ$^{(v)}$ān-ı-ınʿām) 118a/07

ı.+ıdın (ḫıyyat-ḫāna-ı ınʿām) 124a/05

ı.+ıdın (ḫazīna-ı ınʿām) 123b/05

ı.+ını 140a/13

ı. ḳıl- 124b/02, 126b/04, 136b/07, 148a/12, 150b/17, 172b/17

ı. u ʿaṭā eyle- 124a/13

ı. üçün 138a/03

[=20]

ınʿāmāt (< Ar. inʿāmāt) İyilik etmeler.

ı. (ʿaṭāyā-yı bī-pāyān u ınʿāmāt-ı fırāvān) 138a/05

ı.-ı vāfıra u ıdrārāt-ı mütekāṣire 136a/05

[=2]

ʿınān (< Ar. ʿinān) Dizgin, idare etme, yürütme.

ʿı. (ʿaṭf-ı ʿınān ḳıl-) 124a/06, 142b/05, 158a/15

ʿı.-ı azīmat 143b/05, 155a/15

ʿı.-ı ḫtıyār 165b/03

ʿı.-ı ẓafar-nışān 138b/08

[=7]

ʿınān-rīz Dizgin bırakmış, koşturan.

ʿı. bol- 148b/17

[=1]

ʿınān-rīzlik Dizgin bırakma, koşturma.

ʿı. bile 161b/01

[=1]

ʿınān-tāb Dizgin çevirip döven.

ʿı. bol- 128a/12

[=1]

ʿınāyāt (< Ar. ʿināyāt) Lütuflar, ihsanlar, iyilikler.

ʿı. (ıltıfāt-ı pād-şāhāna u ʿınāyāt-ı bī-girāne) 130a/12

ʿı.-ı ḫusravāna 133a/03

ʿı.-ı ḫusravāna u marsūmāt-ı pād-şāhāna 167a/09

[=3]

ʿınāyat (< Ar. ʿināyat) Lütuf, ihsan, iyilik.

ʿı. 150a/15, 169b/05, 170b/09, 170b/17, 171a/07

ʿı.-ı azalī 148b/03

ʿı.+ı bile 118a/05, 132b/09, 134a/03

ʿı.-ı İlāhī 136b/05, 153a/01, 163a/12

ʿı.-ı pād-şāhāna 118b/05, 137a/08

ʿı.-ı Rabbanī u ḥımāyat-ı Yazdānī 125a/07

ʿı.+ıdın 165b/12, 173a/16

ʿı.+ıġa 147a/06

ʿı.+ımız 166b/06

ʿı.+larıdın 166a/16

[=20]

ʿınāyat-nāma İnayet mektubu.

ʿı. 129a/12, 131b/10

ʿı. bile 166b/09

[=3]

ʿınd (< Ar. ʿind) Yanında, göre, düşüncesine göre.

ʿı. (ʿında'l-şarʿ u ʿında'l-ʿaḳl) 152b/02

ʿı.+a'l-şarʿ u ʿında'l-ʿaḳl 152b/02

[=2]

ınfıʿāl (< Ar. infiʿāl) Bir tesir ediciden, bir fiilden etkilenme durumu, etki altında kalma, etkilenme.

ı. (ġāyat-ı ınfiʿāl u parīşān-ḥāllıḳ) 165a/08

[=1]

ınhıdām (< Ar. inhidām) Yıkılma, harap ve viran olma.

ı. yétkür- 164b/01

[=1]

ınhızām (< Ar. inhizām) Hezimete uğrama, bozulma.

ı. (ılzām u ınhızāmġa yétkür-) 148a/02

[=1]

ınʿıdām (< Ar. inʿidām) Yok olma.

ı.+ı 166b/12

[=1]

ınḳılāb (< Ar. inḳilāb) Değişme, bir halden başka bir hale dönme

ı.+ı 125b/05

[=1]

ınḳıyād (< Ar. inḳiyād) Boyun eğme, kendini teslim etme.

ı. (ıṭāʿat u ınḳıyād) 131a/06

ı. (ızhār-ı ınḳıyād u ʿubūdıyyat ḳıl-) 142a/16

ı. körgüz- 159a/05

[=3]

ınḳıżā (< Ar. inḳiżāʾ) Tamam olma, nihayet bulma, bitme, sona erme.

1.+sıdın soñ 150b/16, 173b/06

[=2]

ınşā (< Ar. inşāʾ) Yazı yazma.

1. ḳıl- 156b/15

[=1]

ınşāʾ-allāhu taʿālā Ar. İnşallah, Allah nasip etti ise. Krş. ınşāʾ-allāhu Teñri taʿālā

1. 140b/08, 157b/04

[=2]

ınşāʾ-allāhu Teñri taʿālā Ar. İnşallah. Yüce Allah nasip etti ise. Krş. ınşāʾ-allāhu taʿālā

1. 147b/12

[=1]

ıntıhā (< Ar. intihāʾ) Nihayet bulma, sona erme.

1.+ġa yét- 124a/04

1.+sıdın soñ 123a/02

[=2]

ıntıḳām (< Ar. intiḳām) Öç alma.

1. al- 164b/01

[=1]

ıntıẓām (< Ar. intiẓām) Düzen.

1. bér- 143a/17, 144a/12

1.+ı 118a/15

1.+ı üçün 166b/12

1.+ġa 136b/09

[=5]

ıntıẓār (< Ar. intiẓār) bekleme, bekletilme, gözlenme.

1.+ıġa (dīda-ı ıntıẓār) 156a/16

1.+ın (dīda-ı ıntıẓār) 143b/09

1.+ıñızını (dīda-ı ıntıẓār) 147b/14

[=3]

ırāda (< Ar. irāda) Dileme, isteme.

1. 164b/16

1.-ı Yazdānī u maşıyyat-ı Subḥānī 133b/01

1. ḳıl- 148a/17, 152a/04, 167b/05

1.+sı 147b/06

1.+sı bile 120b/12, 125a/01, 155a/11, 174b/09

[=10]

ırādat (< Ar. irādat) İrade, dileme.

1. u ʿaḳīdat-āgāh 152a/02

[=1]

ʿIrāḳ y.a. Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar Şat Suyu'nun iki tarafı olan memleket, Irak.

ʿI.-ı ʿAcam 144a/16, 159a/01

[=2]

ʿIrāḳıstān bk. ʿIrāḳ

ʿI. 119a/01

[=1]

ıram y.a. Ad kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup "dünya cenneti, cennet kadar güzel ve bayındır yer" anlamında kullanılır.

1. (rıyāż-ı ıram ét-) 117b/17

1. dék (gülistān-ı ıram) 117b/14

[=2]

ıram-bazm Cennet bahçesi.

1. **(Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm)** 125a/04, 133a/06, 133b/05, 142b/04, 145b/13, 151b/04, 151b/05, 151b/07, 157a/07

1. **(Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm memāliki)** 137b/05

1.+**dın (Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm)** 165a/02

1. **sarı (Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm)** 175a/10

[=12]

ırsāl (< Ar. irsāl) Gönderme.

1. **ḳıl-** 118b/11, 126b/01, 131a/08, 131b/10, 144b/10, 145a/15, 146a/12, 147a/12, 147b/07, 152a/07, 164a/07, 166b/09, 167b/07

[=13]

ırşād (< Ar. irşād) Doğru yolu gösterme.

1.+**ı** 145a/09

1.+**ıġa (pand u ırşād)** 161a/16

1.+**ınıñ** 160a/08

[=3]

ırtıdād (< Ar. irtidād) İslam dinini bırakarak başka bir dini kabul etme.

1. **(ahl-ı ırtıdād)** 144a/09, 167a/05

1. **ahlı** 130b/04, 132a/06, 163b/04, 164a/16

1.+**nıñ (ahl-ı ırtıdād)** 134a/02, 163b/13

[=8]

ırtıdād-āşnā İslam dininden dönenleri bilen.

1. **(ʿAbbās Mīrzā-yı ırtıdād-āşnā)** 145b/12

[=1]

ırtıdād-küş İslam dininden dönenleri öldüren.

1. **(Yalañtuş-ı ırtıdād-küş)** 160b/13

[=1]

ırtıḳā (< Ar. irtiḳāʾ) Daha yüksek bir seviyeye çıkma, yükselme.

1. **tap-** 132a/14

[=1]

ışdār (< Ar. işdār) Çıkarma, çıkarılma.

1. **(ʿızz-ı ışdār tap-)** 118b/03

[=1]

ıshāl (< Ar. ishāl) Mülayim dışarıya çıkma, iç sürme.

1. **(ḳay u ıshāl-ı mufrıṭ)** 132a/09

[=1]

ısıġ Sıcak, sıcaklık, hararet.

1. 149b/03

1. **érdi** 134b/03

[=2]

Islām (< Ar. islām) Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.

I. 125b/08, 131b/13, 164b/09

I. **(ahl-ı Islām)** 165b/09, 174b/14

I. **(dīn-ı Islām)** 145a/02, 165b/11

I. **(ıẓhār-ı Islām ḳıl-)** 131a/07

I. **(ʿulamā-yı ahl-ı Islām)** 152b/09

I. **ahlı** 131b/04, 145a/12, 149b/06, 152b/15, 162a/17, 164b/14, 166a/16

I.+**dın (ahl-ı Islām)** 175a/04

I.+**dın (pād-şāh-ı Islām)** 152a/17

I.+**ġa** 142a/11

I.+**ġa (aṣḥāb-ı Islām)** 163b/15

I.+**nıñ (ahl-ı Islām)** 142a/10

[=21]

Islām-ābād İslamiyetle mamur olan yer.

1. **ét-** 145a/06

[=1]

Islām Şayḫ k.a. Şah Kamran'ın elçisi Mirza Abu'l-Kasım'ın babasıdır.

I. (Mīrzā Abu'l-ḳāsım valad-ı Islām Şayḫ) 149a/03

[=1]

ıslīmī Bir nakkaşlık çeşidi.

1. bol- 156b/07

[=1]

ısm (< Ar. ism) Ad, isim.

1.+ı birle 169b/14

[=1]

Ismāʿīl Bég k.a.

I. 143b/11

[=1]

ıssıġ Sıcak, ısı.

1. 134b/11

[=1]

ıstıʿānat (< Ar. istiʿānat) Yardım isteme.

1. (ıstıdʿā-yı hımmat u ıltıcā-yı ıstıʿānat körgüz-) 126b/01

1. (madad u ıstıʿānat tap-) 135b/17

[=2]

ıstıʿāra (< Ar. istiʿāra) Ödünç alma.

1. ḳıl- 135b/07

[=1]

ıstıʿcāl (< Ar. istiʿcāl) Acele etme.

1. bile (kemāl-i ıstıʿcāl) 130a/07

1.-ı mā-lā-kelām 120a/05

1.-ı tamām 127b/05

[=3]

ıstıcāşa (< Ar. isticāşa) Cesaretlendirme.

1. (ıstımdād u ıstıcaşa ḳıl-) 125b/02, 174b/01

1. (ıstımdād u ıstıcāşa körgüz-) 163b/04

[=3]

ıstıdʿā (< Ar. istidʿā) Üst makamdan isteme, arzu etme.

1. (ıstıdʿā-yı hımmat u ıltıcā-yı ıstıʿānat körgüz-) 126b/01

[=1]

ıstıʿdād (< Ar. istiʿdād) Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, yetenek, kabiliyet.

1. 157a/17

[=1]

ıstıfsār (< Ar. istifsār) Sorma.

1. ḳıl- 158b/09

[=1]

ıstıġāṣa (< Ar. istiġāṣa) Yardım isteme.

1. (ıstımdād u ıstıġāṣa ḳıl-) 147a/08

[=1]

ıstıġfār (< Ar. istiġfār) Tövbe etme.

1. u ıʿtıẕār 141b/17

1. yüzi 141b/13

[=2]

ıstıḥkām (< Ar. istiḥkām) Düşmana karşı hazırlık yapma.

1. bile (kemāl-i ıstıḥkām) 141a/13

1. bile (kemāl-i matānat u ıstıḥkām) 175b/07

1.+ı 119a/14, 160a/08

1.+ı üçün 151a/07

[=5]

ıstıḥżār (< Ar. istiḥżār) Hazırlama, hazır edilme; huzura getirme, çağırma.

1.+ıġa 126a/17

[=1]

ıstıḳāmat (< Ar. istiḳāmat) Bir şeyin bir tarafa doğrulması, uzanması.

1. (bunyān-ı ıstıḳāmat u ayvān-ı rafāhıyyat) 160b/07

1.+ı 136a/04, 161b/05

1.+ın 145a/03

1.+nı 162a/03

1.+üçün 157b/11

[=5]

ıstıḳbāl (< Ar. istiḳbāl) Birini karşılama.

1.+ġa 142b/12

1.+ġa çıḳ- 135b/10

1.+ıġa 137b/02

[=3]

ıstıḳdām (< Ar. istiḳdām) Takaddüm, önde bulunma.

1.+ı üçün 128b/04

[=1]

ıstıḳlāl (< Ar. istiḳlāl) Kendi başına olma, kimseye bağlı bulunmama.

1. 165a/12

1. bile 166a/07

[=2]

ıstıḳrār (< Ar. istiḳrār) Belli bir noktada karar kılma, karar ve sebat üzere bulunma.

1. tap- 145b/11

[=1]

ıstımāʿ (< Ar. istimāʿ) Dinleme, işitme.

1.+ıdın 121b/13, 132a/01, 154a/17, 158a/17

1. ḳıl- 133a/05

[=5]

ıstımālat-nāma Bir suçun bağışlandığını bildiren kağıt.

1. 162b/11

1. bile 131a/13

[=2]

ıstımdād (< Ar. istimdād) Yardım isteme.

1.+ıġa (şamma-ı ḳıllat u ıstımdād) 145a/14

1. ḳıl- 148a/16

1. u ıstıcāşa ḳıl- 125b/02, 174b/01

1. u ıstıcāşa körgüz- 163b/04

1. u ıstıġaṣa ḳıl- 147a/08

[=6]

ıstırāḥat (< Ar. istirāḥat) Dinlenme.

1. (ārām u ıstırāḥat körgüz-) 143a/06, 174a/01

1.+da (evreng-i ıstırāḥat) 153a/13

1.+da (masnad-ı ıstırāḥat) 138b/13

1. ḳıl- 174b/08

1. körgüz- 127b/03, 134a/14, 136a/03, 142b/07, 173b/15

1. tap- 125a/09

[=11]

ıstırāḥat-güzīn Dinlenmeyi tercih eden, dinlenen.

1. u marīʿ-nışīn bol- 135a/07

1. u farāġat-ḳarīn bol- 128a/13

[=2]

ıstısʿād (< Ar. istisʿād) Uğurlu, meymenetli tutma, sayma, sayılma.

1. tap- 139a/04, 151a/15, 164b/02, 166b/16

[=4]

ıstıṭā‘at (< Ar. istiṭā‘at) Takat, güç.

1.+ıñız 157b/07

[=1]

ıstīlā (< Ar. istīlā’) Ele geçirme, kaplama.

1. (ışţıdād u ıstīlā tap-) 132a/10

1. tap- 146b/14

[=2]

‘ışyān (< Ar. ‘işyān) İtaatsizlik, emre boyun eğmeme.

‘1. 147a/14

[=1]

Işan Ḳāżī ‘Abdu’l-ḳādır Maḫẕūm k.a.

I. 156a/04

[=1]

Işan Ḳutbu’ddīn Ḫ(v)āca Şayḫu’l-Islām k.a.

I. 162b/14

[=1]

Işan Sa‘du’d-dīn Maḫẕūm k.a.

I. 148a/08

[=1]

Işan Seyyid Ḳāsım Ḫ(v)āca Ra’īs k.a.

I. 148a/09

[=1]

Işan Şayḫu’l-Islām k.a.

I. 163a/11

[=1]

ışārat (< Ar. işārat) İşaret, iz, belirti.

1.-ı ‘ālī 130b/10

1.+ı bile 125a/10, 126b/07, 136a/07

[=4]

ışrāḳ (< Ar. işrāḳ) Doğma, doğarak etrafı ışıklandırma.

1. çaġı 135b/02

[=1]

‘ışrat (< Ar. ‘işrat) İçki alemi.

‘1. 119a/10, 120b/09, 171a/03

‘1. (‘ayş u ‘ışrat ét-) 169b/09

‘1. (bazm-ı ‘ışrat tüz-) 121b/06

‘1. (bazm-ı ‘ışrat u żıyāfat-ı pur-nı‘mat) 118b/09

‘1. (maclıs-ārā-yı ‘ışrat bol-) 121a/09

‘1. (masnad-ārā-yı davlat u ḳadaḫ-paymā-yı ‘ışrat bol-) 121a/01

‘1. (sar-mast-ı bāda-ı ‘ışrat bol-) 117b/16

‘1. (sūr-ı pur-surūr u toy-ı ‘ışrat-ı vufūr) 173b/05

‘1. bile (alvān-ı nı‘mat u anvā‘-yı ‘ışrat) 121a/06

‘1. bile (‘ayş u ‘ışrat) 124b/17

‘1.+ġa (bazm-ı ‘ışrat) 118a/02

‘1. sarı 119a/10

‘1. sarı (bāda-ı ‘ışrat) 121a/02

[=15]

‘ışrat-afzā Eğlence artıran.

‘1. bile (kevkebe-i vālā u dabdaba-ı ‘ışrat-afzā) 120b/15

[=1]

‘ışrat-gāh İşret, içki içilecek yer.

‘1.+ıdın 165b/16

[=1]

‘ışrat-güzīn Eğlencenin seçkini.

‘1.+i 117b/09

[=1]

‘ışrat-ḫāna Meyhane, eğlence yeri.

‘1. 124a/07

ʿı.+sı 121b/11
[=2]
ʿışrat-panāh İşret sığınağı olan.
ʿı.+dın (toy-ḫāna-ı ʿışrat-panāh) 123a/03
[=1]
ıştıʿāl (< Ar. iştiʿāl) Tutuşup yanma, parlama, alevlenme.
ı. tap- 129a/02, 163b/07
[=2]
ıştıdād (< Ar. iştidād) Şiddetlenme, artma.
ı.+ı 155b/14
ı. u ıstīlā tap- 132a/10
[=2]
ıştıġāl (< Ar. iştiġāl) Meşgul olma, bir şeyle uğraşma.
ı.+ıdın 148a/14
ı. körgüz- 118b/04, 120a/06, 124b/17, 126a/09, 141a/17, 147b/06, 147b/11, 153b/17, 160a/15, 160b/13
[=11]
ıştıhār (< Ar. iştihār) Şöhretlenme, meşhur olma.
ı. tap- 144b/03
[=1]
ıştıyāḳ (< Ar. iştiyāḳ) Şevklenme, özleme.
ı. körgüz- 164a/09
[=1]
ıştıyāḳ-keşīde Özlem çekmiş.
ı. 132b/15
[=1]
ıṭāʿat (< Ar. iṭāʿat) Emre uyma, söz dinleme.
ı. 131b/05
ı. Ḫıżrı 153a/14
ı.+ı 163b/05
ı.+ıdın (rıbḳa-ı ıṭāʿat) 162a/06
ı.+ıġa 162b/12, 163a/05
ı. u ınḳıyād 131a/06
[=7]
ʿıtāb-āmīz Azarlamayla karışık.
ʿı. 163b/01
[=1]
ıʿtıbār (< Ar. iʿtibār) Saygı gösterme, önem verme.
ı. 162b/07
ı. (nāmdār u şāḥıb-ı ıʿtıbār) 163b/17
ı. ḳıl- 140a/06, 164a/14
[=4]
ıʿtıdāl (< Ar. iʿtidāl) Orta oluş, ortalama, aşırı olmama hali, ölçülülük.
ı.+dın (ḥadd-ı ıʿtıdāl) 144b/14
ı.+ın 169b/05
[=2]
ıʿtıḳād (< Ar. iʿtiḳād) İnanma, bir şeye bağlanma.
ı. (ḫod-parast-ı dūn-hımmat u sust u ıʿtıḳād-ı past-fıṭrat) 125b/07
ı.-ı tamām 131b/08
ı. ḳıl- 146b/09, 155a/11, 166a/01
ı. körgüz- 126a/01
ı.+larınıñ 146b/13
[=7]
ıʿtımād (< Ar. iʿtimād) Emniyet, güven.

ı.+ıñız 157a/17
ı. ḳıl- 152b/15
ı. u tevekkül ḳıl- 155a/10
[=1]
ıʿtımīd (< Ar. iʿtimīd) İtimat, güven.
ı. ḳıl- 126a/05
[=1]
ıʿtışām (< Ar. iʿtişām) Tutunma, sarılma.
ı. (çeng-i ıʿtışām) 147a/06
[=1]
ıʿtıẕār (< Ar. iʿtiẕār)
ı.+ların (ıstiġfār u ıʿtıẕār) 141b/17
[=1]
ıtmām (< Ar. itmām) Tamamlama, bitirme.
ı. 156b/03
ı.+ġa 122a/16
ı.+ġa yét- 123b/05, 175b/07
ı.+ġa yétkür- 175a/17, 175b/10
ı. u ıḫtıtām 124b/13
[=7]
ıṭmīnān (< Ar. iṭmīnān) Emin olma, güvenme.
ı.-ı ḫāṭır 158b/08
[=1]
ʿıṭr (< Ar. ʿiṭr) Güzel koku.
ʿı.+ı bile 168a/16
[=1]
ıttıfāḳ (< Ar. ittifāḳ) Birleşme, uyuşma.
ı. bile 131b/03, 133a/15, 133b/09, 137b/11, 145a/02, 153b/16, 158a/10, 159a/01, 160a/13, 160b/01, 161b/15, 164a/09, 164b/10
ı.+ı bile 145a/11, 152b/09, 159b/02, 166a/09
ı. ḳıl- 166a/03, 174b/16
[=19]
ıttıfāḳā Ar. Rastgele, tesadüfle.
ı. 128b/12
[=1]
ıṭṭılāʿ (< Ar. iṭṭılāʿ) Öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.
ı. tap- 144b/08, 147a/04
[=2]
ʿIvaż Bég Saʿīd Biy'in oğludur.
ʿI.+ni 137a/01
[=1]
ʿıyādat (< Ar. ʿiyādat) Hatır sorma, ziyaretinde bulunma, gidip görme.
ʿı. marhamı 140a/12
[=1]
ʿıyān (< Ar. ʿiyān) Belli, açık, meydanda.
ʿı. 168a/14
ʿı. ét- 133b/17
ʿı. ḳıl- 147a/14, 175a/03
[=4]
ʿız (< Ar. ʿizz) Değer, yücelik, izzet.
ʿı. (ʿızz-ı ışdār tap-) 118b/03
ʿı. (ʿızz u cāh) 137a/10
ʿı. (ʿızz u şaraf) 169a/15
[=3]
ʿıẓam (< Ar. ʿiẓam) Büyüklük.
ʿı. (ṣavāb-ı ʿıẓam) 134a/12
[=1]
ʿıẓām (< Ar. ʿiẓām) Büyükler, ulular.

ʿ1. (ʿulamā-yı ʿıẕām u umarā-yı kirām) 121a/04
ʿ1. (ulamā-yı ʿıẕām u umarā-yı ẕu'l-ıḥtışām) 135b/09
ʿ1. (umarā-yı ʿıẕām u sıpāh-ı ḳıyāmat-ızdıḥām) 123a/02
ʿ1. (ʿumda-ı ʿulamā-yı ʿıẕām) 148a/06
ʿ1. +dın (ʿulamā-yı ʿıẕām) 136a/09
[=5]

ızʿān (< Ar. iẕʿān) Anlayış, kavrayış.
1. (farmān-ı lāzımu'l-ızʿān) 157b/14, 161a/10
1. (farmān-ı vācıbu'l-ızʿān) 140b/10
1.+ı (farmān-ı lāzımu'l-ızʿān) 143a/13
1.+ı bile (farmān-ı vācıbu'l-ızʿān) 138b/02
1. ḳulaḳı bile 133a/04
[=6]

ʿızār (< Ar. iẕār) Yanak.
ʿ1.+ı érdi 153b/03
[=1]

ıʿzāz (< Ar. iʿzāz) Aziz sayma, değer verme.
1. u ikrām 131b/12
[=1]

ızdıḥām (< Ar. izdiḥām) Kalabalık, yığılma.
1. (hucūm-ı tamām u ızdıḥām-ı mā-lā-kelām) 141a/05
1. (hucūm u ızdıḥām) 121a/11
1. bol- 121a/14
1.-ı tamām 123a/09, 140a/17
1.+ınıñ 121a/11, 125a/08
[=7]

ızhār (< Ar. iẓhār) Açığa vurma, meydana çıkarma.
1. eyle- 122a/04, 123b/14
1. ét- 118b/15, 122a/06, 122a/12, 123b/16, 150a/10, 169b/05, 170b/09, 171a/07, 171a/10
1.+ı bile 147a/11
1.-ı ınḳıyād u ʿubūdıyyat ḳıl- 142a/16
1.-ı Islām ḳıl- 131a/07
1.-ı muvāfaḳat ḳıl- 164b/16
1.-ı ṣıdḳ u ıḫlāṣ ḳıl- 147a/15
1.-ı şevket eyle- 138a/12
1.-ı ʿubūdıyyat ḳıl- 142a/08
1.+ıdın soñ 137b/03
1. ḳıl- 137a/10, 137b/03, 154a/17, 161a/03, 163a/09, 172a/15
[=25]

ıżṭırāb (< Ar. iżṭirāb) Acı, elem, azap, sıkıntı.
1. bile 132a/11
1. bol- 145b/14
1.+ı (ıżṭırār u ıżṭırāb) 147b/17
1.+ıġa (ġalaba-ı ıżṭırāb) 149b/13
1. u ṭayak körgüz- 150a/08
[=5]

ıżṭırāb-nıẓām Sıkıntılı.
1.+da (ayyām-ı ıżṭırāb-nıẓām) 161a/07
[=1]

ıżṭırār (< Ar. iżṭirār) Çaresizlik, mecburiyet.
1. (inkisār-ı bī-pāyān u ıżṭırār-ı bī-kerān) 141b/12
1. bile (ʿacz u ıżṭırār) 131a/08
1. bile (kemāl-i ʿacz u ıżṭırār) 137b/02

ı. u ıżṭırāb 147b/17
[=3]
ʿızzat (< Ar. ʿizzat) Değer, kıymet, yücelik.
ʿı. (ḥażrat-ı ʿızzat bol-) 143b/14
ʿı. (kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat ḳıl-) 121b/04
ʿı. bile 157b/17
ʿı. u ıḥtırām 124b/02
[=4]
ʿızzat-āṣār Değerli, yüce.
ʿı.+nı (ʿulamā-yı fażīlat-şıʿār u umarā-yı ʿızzat-āṣār) 121b/11
[=1]
ʿızzat-dast-gāh Yücelik kudreti.
ʿı. 144a/06, 167a/15
[=2]
ʿızzat-nışān Yücelik gösteren.
ʿı. 120b/14
[=1]
ʿızzat-sarīr Yücelik tahtı.
ʿı. (şah-ı ʿızzat-sarīr u muḥtaram) 120b/08
[=1]

İ- Ī

īcāban li-multamisihim Ar. Onlara iltimas edene uyarak.
ī. 133a/04
[=1]
iç İç, dahil.
i.+ide 119a/13, 121a/05, 127a/01, 134a/10, 141a/09, 141a/17, 151b/16, 169b/05, 169b/08, 170a/12, 170b/04, 171a/04, 172a/17, 173a/16
i.+idegi 142a/02, 142a/15
i.+ige 153a/15, 164a/12, 174b/17
i.+ige (erg içi)136a/01
i.+ige (ḳalʿa içi) 137b/13
i.+in 124b/15
i.+inde 169a/02, 169a/02
[=23]
iç- İçmek.
i.-ip 121a/03, 136a/07, 144a/04, 168b/10, 171b/08
i.-mekdür 122b/16
[=6]
şahādat şarbatın iç- 136a/08
[=1]
içgürmegi Güreş sporunda kullanılan bir terim?
i. 123b/15, 172a/10
[=2]
içmek İçme, içiş.
i. bile (yémek içmek) 122b/12
i.+din(yémek içmek) 122b/16
[=2]
içre İçine, içinde.
i. 120b/02, 122a/09, 122a/10, 123b/01, 124b/05, 126b/14, 126b/14, 129b/12, 132a/16, 140b/14, 141b/06, 155b/13, 156b/10, 157b/17, 168b/14, 169a/01, 169a/04, 169a/05, 169a/17, 169b/03, 170a/03, 170a/16, 170b/01, 170b/16,

170b/16, 171a/13, 171a/16, 172a/01, 173b/03, 173b/03, 175b/04
[=31]

iki İki.
i. 118a/16, 118b/02, 120a/09, 123a/09, 123b/09, 127a/02, 127b/07, 128b/02, 128b/12, 128b/13, 131a/07, 138b/11, 138b/13, 138b/16, 142b/07, 144a/03, 144b/11, 150a/15, 154a/11, 154a/12, 158b/15, 158b/17, 162a/16, 169a/06, 172a/17, 172b/01, 172b/05, 172b/13, 172b/13, 172b/14, 172b/16, 173b/17, 174b/11
i. (miñ iki yüz éllik) 165b/15, 167a/01
i. (miñ iki yüz éllik bir) 168a/06, 175a/14
i. (miñ iki yüz éllik ve bir) 173b/01
i. (miñ iki yüz ḳırḳ béş) 138a/08
i. (miñ iki yüz ḳırḳ sekiz) 148a/17
i. (miñ iki yüz ḳırḳ tört) 120b/11, 126b/12
i. (miñ iki yüz ḳırḳ üç) 145a/15
i. (miñ iki yüz ḳırḳ yéti) 145b/10
i. (miñ iki yüz on iki) 144b/02, 165b/14
i. (on iki miñ) 147a/16
i. (sana miñ iki yüz ḳırḳ altı) 143a/07
i.+de (miñ iki yüz on iki) 144b/02, 165b/15
i.+ge 172b/13
i. miñ 150b/06
i.+miz 154a/13
i.+si 122a/14, 154b/05
i.+side (yigirme iki) 142b/14
i.+sin 172b/14
i. toḳuz 174a/10
i. yüz 130b/01, 160a/09
[=60]

ikilençi İkinci.
i. 125a/01, 167b/17
i. (on ikilençi) 155a/03
[=3]

ikki İki. Krş. iki
i. 123b/10, 148b/17, 163b/08, 164b/08
[=4]

iklīl Ar. Taç.
i.+iniñ 151b/02
[=1]

ikrāh Ar. İğrenme, tiksinme.
i.+ġa 152b/07
[=1]

ikrām Ar. Hürmet, saygı gösterme, ağırlama.
i.+ı (ʿzāz u ikram) 131b/12
[=1]

iktifā Ar. Olduğu kadarını yeterli bulma, yetinme.
i. ḳıl- 168a/09
[=1]

İlāh Ar. Tanrı.
İ. 135a/04
[=1]

İlāhī Ar. Allah'la ilgili, Tanrısal.
İ. (ʿınāyat-ı İlāhī) 136b/05, 153a/02, 163a/12
İ. (taʾyīdāt-ı İlāhī u tavfīḳāt-ı nā-mutanāhī) 143a/04
İ. bile (ḳudrat-ı İlāhī) 144b/06

İ.+dın (dāru'ş-şıfā-yı marḥamat-ı İlāhī) 135a/02
[=4]
ile İle. Krş. bile
Yalın sözlerle
i. 119b/11, 120a/01, 122a/08, 122a/11, 124b/09, 138a/03, 140a/14, 168a/15, 169a/09, 170a/11, 170a/12, 171a/17, 171b/16, 172a/12, 172b/12
[=15]
Bağlama edatı durumu
i. 118b/17, 122b/08, 124b/08, 124b/09, 128b/06, 138a/04, 168b/14, 170a/03, 170a/08, 171b/02, 171b/03, 171b/14, 172a/01, 173a/16
[=14]
iley Ön; huzur.
i.+ige 122b/01, 171b/05
[=2]
ilgeri İleri.
i. 126b/10, 127a/09, 127b/10, 148b/15, 172a/03, 172b/04, 172b/07
i.+de 123b/01
i. tut- 151b/08, 158a/02
[=10]
ilgeriraḳ Daha ileri.
i. 172a/04
[=1]
ilt- Göndermek, iletmek.
i.-ip 128a/07
[=1]
taşrīf-i ḥużūr ilt- 128a/07
[=1]
īmān Ar. İnanma, inanç.
ī. ahlı 152b/01
[=1]
imkān Ar. Mümkün olma, olabilirlik.
i.+dın 120a/15, 121b/08
i.+ġa 120a/14
[=3]
indür- İndirmek.
i.-se 162a/15
i.-üp 163a/04
[=2]
baş indür- 162a/15, 163a/04
[=2]
īnek Far. İşte.
ī. 157b/08
[=1]
ini Küçük kardeş.
i.+si 136b/13, 137a/02, 137a/03, 142a/08, 143b/12
i.+sin 136b/10, 136b/16
[=7]
inkisār Ar. Kırılma, gücenme.
i.-ı bī-pāyān u ıżṭırār-ı bī-kerān 141b/12
i.-ı tamām bile yétkür- 158a/14
[=2]
inkisarlıġ Gönlü kırılma durumu.
i.+lar bile 125b/02
[=1]
insilāk Ar. Yola girme, yol tutma.
i. tap- 131b/06
[=1]
ip İp.
i. bile 134b/16
i.+ler dağı 172a/16

[=2]

Īrān y.a. Fars memleketi, İran.

Ī. 126a/06, 144b/12, 151b/06, 151b/10, 165b/17

Ī. (zīb-baḫş-ı memālik-i Īrān) 152a/11

Ī. ahlı 151b/11

Ī. memāliki 125a/01, 144a/14

Ī. memāliki ulusı 145b/14

Ī. memleketi 144b/06

Ī. sarı 118b/17, 144b/08, 162a/01

[=14]

irtikāb Ar. Kötü bir iş işleme.

i.+ı-durur 152b/08

[=1]

is Hoş koku.

i.+i 131b/15

[=1]

ʿĪsā Ḫan Ḳarāyī k.a. Muḥammad Ḫan Ḳarāyī'nin babasıdır.

ʿĪ. (Muḥammad Ḫan Ḳarāyī valad-ı ʿĪsā Ḫan Ḳarāyī) 159a/13

[=1]

īşār Ar. İkram, bahşiş.

ī. ét- 124a/12

[=1]

iste- İstemek.

i.-di 155b/04, 163a/10, 169b/06

i.-gen dék 126b/08

i.-mesi 120a/05

i.-p 128b/11, 167a/06

i.-r 131b/15, 170b/01

[=9]

küşāyiş iste- 163a/10

panāh iste- 155b/04, 167a/06

[=3]

istiksār Ar. Yok etme, mahvetme.

i. 141b/13

[=1]

iş İş.

i. 126a/04, 150a/13, 151b/13, 160a/15, 169a/15

i.+de 166b/05

i.+ge 160a/01, 170a/02

i.+i 120b/10, 145b/14, 173b/04

i.+idin 154a/04

i.+idür 169a/15

i.+ige 153b/17, 165a/07

i.+in 151b/12, 168a/05, 172b/11, 175a/17

i. ḳıl- 160a/03, 172b/14

i.+lerin 170b/08

i.+lerini 173a/11

i.+lerni 169b/16

[=24]

iz İz, belirti.

i.+de 123b/01, 135a/13, 150b/03, 150b/08

i.+idin 129a/14, 165a/11, 165b/13, 174a/16, 175a/09

i.+idin (izlik izi) 121b/04, 122b/02, 123a/13, 123b/04, 127b/10, 150b/16

[=15]

Īzıd (< Far. Īzid) Allah.

Ī.-ı mutaʿāl 125a/03

[=1]

izlik İzlik.

i. izi 121b/04, 122b/02, 123a/13, 123b/04, 127b/10, 150b/16

[=6]

J

jāla Far. Şebnem, çiy, kırağı.

j. yañlıġ 160b/17

[=1]

K-Ḳ

ḳaba- Muhasara etmek, kuşatmak.

ḳ.-p 129b/03, 155a/05, 158b/13, 160b/10, 161b/06, 164b/05

[=6]

ḳābıż (< Ar. ḳābiż) Kabzeden, alan.

ḳ.+u'l-arvāḥġa tapşur- 134a/04

[=1]

ḳabīha Ar. Yakışıksız, fena, ayıp.

ḳ.+sı 129a/02

[=1]

ḳabūl Ar. Alma, kabul etme.

ḳ. bile (sāmıʿa-ı ḳabūl) 167a/13

ḳ. ét- 141b/17

ḳ. ḳıl- 160a/13, 160b/05, 162a/09

[=5]

ḳabżalıġ Saplı.

ḳ. 124b/01

[=1]

ḳaç- Kaçmak.

ḳ.-ar 131b/14

ḳ.-ġan 165a/06

ḳ.-ġan-dék 165a/04

ḳ.-ıp 133a/17, 137b/12, 164b/15

[=6]

ḳaçan Nasıl, ne zaman.

ḳ. kim (her ḳaçan kim) 131b/14

[=1]

Ḳaçar kv.a. Bir Türk boyu.

Ḳ. (şīʿa-ı şom u Ḳaçar-ı maẕmūm) 155b/16

Ḳ. pıyādası 160b/14

[=2]

ḳad (< Ar. ḳadd) Boy.

ḳ. tart- 139a/17

[=1]

ḳadaḥ-paymā İçki içen.

ḳ. (masnad-ārā-yı davlat u ḳadaḥ-paymā-yı ʿışrat bol-) 121a/01

[=1]

ḳadam Ar. Ayak, adım.

ḳ.+da 123a/05

ḳ.-ı mübārek 136a/02

ḳ.-ı surʿat 143b/06

ḳ.- ı ṭarāvat-tavam 135a/08

ḳ.+ın ḳoy- 153a/15

ḳ. ḳıl- 124b/05, 131a/15

ḳ. ḳoy- 134b/10

ḳ. tart- 152b/03, 165b/06

[=10]

ḳadam-andāz Adım atıcı.

ḳ. bol- 135b/04

[=1]

ḳadam-āvar Kadem getirmek, gelişiyle uğur getirmek.

ḳ.+ı 125a/05
[=1]
ḳadam-farsā Ayak yoran.
ḳ.-yı masāfat bol- 174b/07
[=1]
ḳadar Ar. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde.
ḳ. (ol-ḳadar) 170b/02
ḳ. (ol ḳadar) 149b/04, 150a/10
ḳ. (öz ḳadar) 155b/12
ḳ.+ıġa (öz ḳadar) 121b/06
[=5]
ḳuddisa sirruhu Ar. "Sırrı mukaddes olsun." anlamında din büyüklerinden sonra söylenen saygı cümlesi.
ḳ. 135b/13
[=1]
ḳādır (< Ar. ḳādir) Kudret ve kuvvet sahibi.
ḳ. 135a/04
ḳ. (Ḫudā-yı ḳādır) 168b/03
ḳ. (ḥażrat-ı ḳādır-ı ʿala'l-ıṭlāḳ) 132a/07
[=1]
ḳādır-andāz Güçlü atıcı.
ḳ. 141a/14, 159a/01, 160b/11
[=3]
ḳadīm Ar. Eski.
ḳ.+ı érdi (duşman-ı ḳadīm) 145b/04
ḳ.+ınıñ (duşman-ı ḳadīm) 159b/10, 162a/11
ḳ.+u'l-ayyām 160b/02
ḳ.+u'l-ḫiẕmetlik 136b/10
[=5]
ḳadīmī Ar. Daimi.
ḳ. 147a/07
ḳ. (ḫuṣūmat-ı ḳadīmī) 160a/17
[=2]
ḳadr Ar. Değer, onur, derece.
ḳ. (ʿulamā-yı kāmilu'l-ḳadr) 171a/08
[=1]
ḳaf Kap.
ḳ. ḳaf 121b/03
[=1]
Ḳāf-tā-Ḳāf Bir uçtan bir uca.
Ḳ. 137a/12, 170a/06
[=2]
kāfī Ar. Yeterli.
k. (cavāb-ı kāfī tap-) 122a/01
[=1]
kāfir Ar. İnkar eden.
k. 157b/08, 161b/01, 161b/12, 161b/15, 163a/05
k. (ġanīm-ı şom u kāfir-i maẕmūm) 160a/14
k.-i fācır 125b/06, 145a/05
k.-i muṭlaḳ 146b/09
k.+lerniñ 164b/12
k.+ni 161a/04
[=11]
kāġaẕ Far. Kağıt.
k. kāġaẕ 121b/02
[=1]
ḳāhıra (< Ar. ḳāhira) Kahreden; üstün gelen.
ḳ. (afvāc-ı ḳāhıra) 139b/13
ḳ. bile (afvāc-ı ḳāhıra) 153a/01
k.+nıñ (afvāc-ı ḳāhıra) 162a/17
[=3]

ḳahḳarī İzine geri dönme, birdenbire arkaya dönme.
ḳ. (racʿu'l-ḳahḳarī) 162a/02
[=1]
ḳahr Ar. Sıkıntı, perişan etme, baskı.
ḳ. (çeng-i ḳahr u tīġ-ı ġażab) 145b/07
ḳ.+ı 160b/08, 169a/08
ḳ. u kīn 131a/02
[=4]
Ḳahramān bk. Ḳahramān Mīrzā
Ḳ. 165b/01
[=1]
Ḳahramān Mīrzā k.a ʿAbbās Mīrzā'nın oğlu. Baba Ḫan Şāh'ın ölümünden sonra Maşhad tahtına oturdu.
Ḳ. 162a/16, 163b/08, 165a/16, 166a/06, 166b/11
Ḳ.+nı 166a/04
Ḳ.+nıñ 165a/13, 166b/01, 166b/11
[=9]
ḳahrī Ar. Kahredici.
ḳ. 129a/08
[=1]
ḳāʿıda (< Ar. ḳāʿida) Kural, usul, yöntem.
ḳ. u ḳānūn 151b/05
[=1]
ḳaḳış- Karşılıklı itmek.
ḳ.-ġan dék 123b/10
[=1]
Kāl y.a. Çırla kudukı yakınlarında bir yer.
K. kenārı 134a/08
K. ḳırağı 134a/01
[=2]
ḳalʿ Ar. Koparma, koparılma, sökme, sökülme.
ḳ. u tadmīr 138a/01
[=1]
ḳal- Kalmak, sürdürmek; durmak, olmak.
ḳ.-dı 134b/06, 145b/03, 161b/10, 163b/11, 170b/10, 170b/10, 170b/12, 170b/12
ḳ.-dıñ 160a/02
ḳ.-ġan 129a/11, 135a/14, 145a/05, 150b/03, 150b/08, 164b/17, 165a/03, 165a/06
ḳ.-ġanı bile 166a/15
ḳ.-ġanıġa 123a/11
ḳ.-ıp 119a/05, 119a/06, 119a/06, 119a/06, 134b/14, 139a/16, 156b/06, 166a/11
ḳ.-ıp durur 119a/13
ḳ.-madı 120b/10, 124a/14, 131a/01, 134a/07
ḳ.-may 119a/08, 149b/04, 163b/08, 169a/11, 169a/11, 170b/12, 170b/13, 170b/16, 171a/05, 173a/08, 173a/09
ḳ.-may durur 132b/11
ḳ.-mış durur 134a/08
[=45]
amān ḳal- 145a/05
bahra ḳal- 169a/11
ḫalī ḳal- 145b/03
ḥayratda ḳal- 156b/06, 161b/10
macālı ḳal- 132b/11
[=6]

ḳalʿa Ar. Kale.
ḳ. 129b/05, 129b/09, 130a/04, 130a/05, 130a/07, 130a/15, 130b/02, 130b/06, 130b/15, 131a/09, 131a/13, 131b/03, 133a/10, 139b/13, 139b/14, 140a/02, 140b/01, 140b/06, 140b/07, 141a/02, 141b/01, 142a/06, 154a/01, 157b/07, 158b/13, 159a/02, 159a/05, 159a/06, 160b/16, 160b/17, 161b/14, 161b/16, 165b/03
ḳ. (él ḳalʿası) 137b/06
ḳ. (Ḫusrav ḳalʿası) 130b/03
ḳ. (sıpāh-ı ḳalʿa) 140b/08
ḳ. ahlı 130a/17, 131a/05, 131a/13, 131b/02, 133a/15, 137a/15, 155a/05, 159a/03, 160b/10, 161b/10
ḳ.+da 156a/07
ḳ.+dağı 159a/08
ḳ.+dın 133a/11, 139a/06, 141b/11
ḳ.+ġa 131b/01, 140b/02, 142a/02, 142a/04
ḳ.-ı muʿaẓẓam sal- 153b/14
ḳ. içi 137b/13, 142a/02
ḳ.+lardın 159b/04
ḳ.+larıġa 133a/12, 137b/04
ḳ.+larnı 144b/13
ḳ.+larnıñ 142a/15
ḳ.+nı 159a/12, 161b/06, 173b/17
ḳ.+nıñ 130b/12, 139b/09, 139b/13, 139b/17, 140a/16, 141a/02, 141a/05, 141a/08, 159a/02, 160b/12, 160b/14, 161a/03
ḳ.+nıñ içi 141a/09, 141a/17
ḳ.+sı 160b/05
ḳ.+sıda 129a/11
ḳ.+sıġa 155a/04, 158b/12, 160a/14
ḳ.+sıġa (ʿAlī Éli ḳalʿası) 133a/07
ḳ.+sıġa (Çilegen ḳalʿası) 131a/03
ḳ.+sın 174b/11
ḳ.+sın (ʿAlī Éli ḳalʿası) 137a/14
ḳ.+sın (Bāvard ḳalʿası) 129b/02
ḳ.+sın (Herāt ḳalʿası) 164b/05
ḳ.+sın (Taş Ḥavż ḳalʿası) 175a/16
ḳ.+sını (Luṭf-ābād ḳalʿası) 132a/02
ḳ.+sınıñ (Bāvard ḳalʿası) 125a/17
ḳ.+sınıñ (Bojnurd ḳalʿası) 167b/10
ḳ.+sınıñ (Buldımsaz ḳalʿası) 143a/01
ḳ.+sınıñ (Luṭf-ābād ḳalʿası) 131b/06
ḳ. üsti 160b/10, 160b/17
[=99]
ḳalʿa-dārlıġ Kale muhafızlığı.
ḳ. 137b/14
[=1]
ḳalʿa-küşāylıḳ Kale zapteden.
ḳ. 140b/04
[=1]
ḳalʿacāt Ar. Kaleler.
ḳ. 151a/06
ḳ.+nıñ 164a/17
[=2]
ḳalam Ar. Kalem.
ḳ. (ṣāḥıbu's-sayf ve'l-ḳalam) 118a/13
ḳ.-ı maʿānī-raḳam 168a/09
ḳ.-ı vāḳıʿa-nigār 157a/10
ḳ.+lar 168a/08
ḳ. sür- 120a/02
[=5]
ḳalam-zan Kalem vurucu, yazıcı.

ḳ. ol- 170a/14
[=1]
ḳalḳan Kalkan.
ḳ. 129b/05
ḳ.+ın 163b/02
[=2]
Ḳalpaḳ kv.a. Bir Türk boyu.
Ḳ. ahlı 118b/15
[=1]
kām Far. Emel, arzu, istek.
k. 140a/14, 172b/17, 173b/03
k. (mast-ı naşa'-ı kām bol-) 121a/04
k. al- 121b/08, 121b/08, 150a/06, 171b/08
k. birle 168b/11
k. bol- 171b/03
k.+ıça 121a/04, 173a/07
k.+ın al- 121b/07, 121b/07, 171a/04, 173a/08
k.+ın tap- 121b/05, 168b/11, 171a/03
k.+ın ur- 134b/10
k. ḳıl- 140a/14
k.+larıça 164b/01
k. tap- 118a/01, 122b/16, 172a/13
k. u murād ol- 124a/15
k. ur- 121a/10
[=26]
kām-nā-kām İster istemez.
k. 165b/07
[=1]
kām-rān Far. Kam süren, arzusuna, isteğine kavuşmuş.
k. 147a/08
k. (şah-ı kām-rān) 126b/17
[=2]
kām-rānlıġ Mutluluk.
k. (şādmān u kām-rānlıġ) 167a/07
k. tap- 122a/09
k. (gāyat-ı kām-rānlıġ u kemāl-i şādmānlıġ) 153a/11
[=3]
kām-ravā Far. İsteğine erişen.
k. eyle- 124a/13
[=1]
kām-yāb Kam bulucu, isteğine ulaşmış.
k.-ı cannat u mustaġraḳ-ı raḥmat 143b/13
k.-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat 121b/04
k. u kāmkārlıġ 151b/04
[=3]
ḳamar Ar. Ay.
ḳ. 127a/01
ḳ.+ı 119b/15
[=2]
ḳāmat Ar. Boy, endam.
ḳ.+ı 153b/03
[=1]
kāmil Ar. Olgun, mükemmel.
k. (ḥużūr-ı kāmilu's-surūr) 155b/07
k. (Musulmān-ı kāmil) 144b/17
k. (Musulmān-ı kāmil u ṣāḥıb-ı yaḳīn) 146b/08
k. (ʿulamā-yı kāmilu'l-ḳadr) 171a/08
k.+ler ara 171a/11
[=5]
kāmile Ar. Eksiksiz, tam, olgun.
k. (ṣadaḳāt-ı kāmile) 152b/04

[=1]
kāmkārlıġ İsteğine ulaşmışlık, mutluluk.
k. (kām-yāb u kāmkārlıġ) 151b/04
k. tap- 134a/03
[=2]
ḳan Kan.
ḳ.+dın 175a/02
[=1]
kān Far. Maden, kaynak.
k.-ı ferheng 169a/04
k.-ı kevṯer-i zulāl 135a/11
k. yañlıġ (baḥr u kān) 123b/06
[=3]
ḳanat Kanat.
ḳ.+ı 139a/16
ḳ.+ın 141b/01
[=2]
ḳand Ar. Şeker.
ḳ. 121b/03, 171b/07
ḳ.+ġa (nabāt u ḳand) 122b/08
ḳ. u şekker 120b/01
[=4]
ḳandālāt Ar. Şekerli yemişler.
ḳ.-ı rengīn 120b/02
ḳ.-ı yekser 122b/17
[=2]
ḳandīn Şekerli.
ḳ. 122b/15
ḳ. çāy-ı ḳandīn 122b/07
[=2]
ḳānūn Ar. Kural, yasa.
ḳ. (kāʿıda u ḳānūn) 151b/06
ḳ. (murācaʿat ḳānūnın tüz-) 132b/14
ḳ.-ı nıfāḳ 133a/14
ḳ.+ıġa 145a/11
[=4]
kānūn Ar. Ateş ocağı.
k.-ı sanıyya 161a/02
[=1]
ḳaʿr Ar. Derinlik.
ḳ.+ı bile 140b/13
[=1]
kār-āzmā Tecrübeli, görgülü; iş bilen.
k. (sıpah-dār-ı kār-āzmā u sar-ḫayl-ı şevket-āşnā) 146a/04
[=1]
kār-farmā İş buyuran, iş buyurucu.
k. bol- 120a/10, 175b/10
k.+sı 156b/11
k.+sı (bannā u kār-farmā) 175b/08
[=4]
kār-güẕār İş beceren, elinden iş gelen, becerikli.
k. 153b/17
k.+lar (sar-kār u kār-güẕār) 154a/04
[=2]
kār-sāz İş işleyen, becerikli.
k. (ḥażrat-ı kerīm-i kār-sāz u raḥīm-ı banda-nuvāz) 150a/14
[=1]
kār-şinās İş bilir, işten anlar.
k. 153b/16
[=1]
kār-zār Far. Cenk, kavga, savaş.
k. 140a/04, 161a/13
[=2]
ḳara Kara.
ḳ. körset- 133b/10

ḳ.+sın 147a/14

[=2]

Ḳara Daşlu kv.a. Türkmen kavim adı.

Ḳ. 130a/17, 156a/09

[=2]

Ḳara Ḳaş Vekīl k.a.

Ḳ. 164a/04

[=1]

Ḳara Köl y.a. Buhara'nın güneybatısında bir yer.

Ḳ. ayaġı 171b/15

Ḳ. ayaḳı 126b/10, 127a/04, 135b/08, 138a/17, 142b/10, 148b/14

Ḳ.+din 127a/09

Ḳ.+niñ 148b/04

[=9]

Ḳara Su y.a. Hırmantu ile Kökçe mahalleri arasında, Kıpçak ve Arman kalelerine yakın bir bölgede yer alır.

Ḳ. 159b/13

[=1]

Ḳarabaġ Karadeniz üzerinde bir ülkenin adı.

Ḳ. 145a/06

[=1]

ḳarabūs Far. Eyer.

ḳ.+ı 124b/07

[=1]

ḳarañġu Karanlık.

ḳ. 141a/15

[=1]

ḳarār Ar. Karar, durma, yerleşme.

ḳ. bér- 158a/10

ḳ.-ı vāḳı' 126b/04

[=2]

ḳarār-gāh Ordunun kumanda heyetleriyle birlikte konakladığı yer.

ḳ.+ımız 152a/01

[=1]

ḳarart- Kara duruma getirmek.

ḳ.-ıp 123b/03, 150a/13

[=2]

ḳaravul Moğ. Öncü asker kolu.

ḳ.+lar 128a/09

[=1]

Ḳarāyī kv.a.

Ḳ. 154b/14

[=1]

Ḳarı Ḳal'a bk. Ḳarrı Ḳal'a

Ḳ.+da 167b/11

Ḳ+dın 175a/07

Ḳ.+ġa 167b/16, 173b/14, 173b/17, 174a/09, 174a/14, 174b/05, 175a/06

[=9]

ḳarındaş Kardeş.

ḳ. 163a/05

[=1]

ḳarīb-āmīz Yakınlık taşıyan.

ḳ. 162a/11

[=1]

ḳarḳaf Far. Şarap.

ḳ. (cām-ı ḳarḳaf) 173b/02

[=1]

Ḳarlı Maḥram k.a.

Ḳ. 150b/06

[=1]

Ḳarlı Yüz-başı k.a. Küffar akınına öncülük eden komutanlardan biridir.

Ḳ. 173b/13, 174a/04, 174a/15, 174a/17, 174b/08, 174b/08, 175a/08
Ḳ.+nı 167b/03, 167b/15, 167b/16, 173b/12
Ḳ.+nıñ 173b/06, 174a/13, 174b/01, 174b/06
[=15]
Ḳarrı Ḳal'a y.a. Şeytan Kalesi'nin yakınında bulunan bir başka kale.
Ḳ.+da 173b/08
[=1]
Ḳarşı y.a. Semerkant'ın güneybatısında bir şehir adı.
Ḳ. 170b/10
[=1]
ḳarşu Karşı.
ḳ. 146b/03
ḳ. çıḳ- 146b/11, 159a/06
ḳ. sür- 160b/15
[=4]
kārvān-sarāy Far. Kervansaray.
k. bile 175b/01
[=1]
ḳarya Ar. Köy.
ḳ.+da 170a/17
[=1]
ḳaṣd Niyet; bile bile yapma.
ḳ.+ı 155b/16
ḳ.+ı üçün 131a/02, 148b/03, 174a/15
ḳ.+ıġa 137b/07, 153b/06, 174a/05
ḳ.+ın 165b/09
[=8]
ḳaṣr Ar. Köşk, saray.
ḳ. 170b/05
ḳ. ara 121a/02
ḳ.+ı 119b/06
ḳ.-ı cannat 156b/05
ḳ.-ı davlat 167a/08
ḳ.+ı dék 120b/17
[=6]
kāst Far. Eksik, noksan, kusur.
k. (bī-kem ü kāst) "eksiksiz, noksansız, kusursuz" 166b/11
[=1]
ḳaş Kaş.
ḳ.+larıdın 153b/06
[=1]
ḳaş Huzur, ön, kat.
ḳ.+ıda 129b/15
ḳ.+ıġa yét- 174b/08
[=2]
kāşāna Far. Köşk, malikane, konak.
k.+sıda 165b/07
[=1]
Ḳāşġar y.a. Türkistan'da bir şehir.
Ḳ. 170b/11
Ḳ.+dın 172b/02
[=2]
kāşī Far. Boyalı ve sırlı çini.
k. 175b/05
k. (naḳş-ı kāşī u zīb-ı ḥavāşī) 175b/02
k. bol- 156b/07, 175b/04
k.+si 156b/07
[=5]
ḳaṭ' Ar. Devam etmeyecek şekilde son verme; geçme, yol alma.
ḳ. eyle- 119a/02
ḳ. ét- 138b/17, 166b/10

ḳ.+ı 126a/09, 149b/06
ḳ.-ı bayābān ḳıl- 119a/02, 158b/12, 175a/11
ḳ.-ı hāmūn ḳıl- 138b/14
ḳ.-ı manāzıl ḳıl- 127b/05, 158a/06, 161a/17
ḳ.-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳıl- 143a/15, 175a/06
ḳ.-ı marāḥıl ḳıl- 134a/13, 142b/08, 143b/07, 163a/12
ḳ.-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳıl- 153a/01
ḳ.-ı masāfat ét- 143b/06
ḳ.-ı masāfat ḳıl- 135a/06, 138a/17, 142b/06, 167b/13
ḳ.+ıda 133b/16, 135b/05
ḳ.+ıdın soñ 127a/12, 142b/07, 146a/09, 149b/09, 149b/15, 174a/06
ḳ.+ıġa 134b/10, 135b/08, 138b/08, 165a/07
ḳ. ḳıl- 128a/03
[=37]

ḳaṭār Ar. Sürü, dizi.
ḳ. 127a/02, 134b/14
ḳ.+ıġa 131b/06
[=3]

ḳāṭıʿa (< Ar. ḳāṭiʿa) Kesin.
ḳ. (dalāyıl-ı ḳāṭıʿa) 146b/13
[=1]

ḳatıġ Katı, sert; güç.
ḳ. 141b/06
[=1]

ḳatış- Katışmak.
ḳ.-ġan dék 123b/10
[=1]

ḳatl Ar. Öldürme.
ḳ.+dın 145a/05
ḳ. eyle- 153b/04
[=2]

ḳatla Defa, kere.
ḳ. (néççe ḳatla) 155a/01, 161b/03
ḳ. (on üç ḳatla) 145a/04
ḳ. (üçünçi ḳatla) 137a/13
ḳ. (yüz ḳatla) 128b/04
[=5]

ḳatlama Katlama?
ḳ.+ġa 122b/14
[=1]

ḳatl-ı ʿām (< ḳatl-ı ʿāmm) Herkesi kılıçtan geçirme, toplu imha..
ḳ. ét- 145a/05
[=1]

ḳaṭra Ar. Damla.
ḳ. 134b/08, 149b/05, 150a/07
ḳ.-ı nam 149b/04
[=4]

ḳaṭra-engīz Damla koparan.
ḳ. 123b/01
[=1]

ḳavāʿıd (< Ar. ḳavāʿid) Kaideler, kurallar.
ḳ. (māḥī-ı ḳavāʿıdu'l-bıdʿat ve'n-nıfāḳ) 148b/05
ḳ.+dın 146b/07
ḳ.+ın 122a/17, 146b/17, 151b/17, 153a/16, 161b/11, 164a/07
ḳ.+ınıñ 151a/07
[=9]

ḳavī-dillik Gönlü sağlam olma.
ḳ. bile 147b/09
[=1]
ḳavm Ar. Kavim, uruk.
ḳ. 163a/09
[=1]
ḳavs Ar. Kavis, yay.
ḳ. u ḳuzaḥ 129b/17
[=1]
ḳavurmaç Kavurma.
ḳ. yañılıġ 150a/09
[=1]
ḳay Hangi, nere, nereye.
ḳ. 169a/03, 172a/03
[=2]
ḳay (< Ar. ḳay') Kusma.
ḳ. u ıshāl-ı mufrıṭ 132a/09
[=3]
ḳayan Nere, nereye.
ḳ.+ġa (her ḳayan) 160a/04
[=1]
ḳayd Ar. Bağ, zincir, bağlama; kaydetme.
ḳ.+ıda 166a/11
ḳ.+ıdın 124a/14, 154b/05
ḳ.+ıġa 159a/13
ḳ.+ıġa çék- 146a/10, 162a/01
[=6]
ḳayġu bk. kayḳu
ḳ.+dın 126a/03
[=1]
ḳāyım-maḳām (< Ar. kā'im-maḳām) Vekil olarak birinin yerine geçen kimse.
ḳ.+ın 146a/15
ḳ. ḳıl- 137a/04
[=2]
ḳayḳu Kaygı, keder. Krş. ḳayġu
ḳ. (āvāz-ı ḳayḳu) 123b/03
ḳ. (ṣadā-yı ḳayḳu) 172a/02
[=2]
Ḳayṣar Ar. Kayser; Roma ve Bizans imparatorlarına verilen unvan.
Ḳ. 145a/10
[=1]
ḳaysı Hangi, hangisi.
ḳ. 119b/12, 124a/15, 157b/11, 157b/11, 172b/11
ḳ.+ġa (her ḳaysı) 146a/16
[=6]
ḳayt- Dönmek.
ḳ.-ġan 155a/03
ḳ.-ġay 127b/17, 143a/12
ḳ.-ıp 131b/16, 162a/03, 162b/04, 162b/17, 163a/04, 165a/16, 173b/17
ḳ.-maḳı 125a/04
ḳ.-tılar 142a/17, 161b/06, 163b/06
ḳ.-ur 140a/10
ḳ.-urda 162b/15
[=16]
ḳaytar- Döndürmek, geri getirmek, çevirmek.
ḳ.-dı 127a/08, 140b/04, 142a/13, 147b/16, 148b/10, 148b/13, 163b/02, 166b/15, 174a/12, 175a/11
ḳ.-ġaylar 123a/08
ḳ.-ıp 153a/09
ḳ.-ur 123a/07

[=13]

ḳayu Hangi.

k. 155b/12

[=1]

ḳaz Kaz.

ḳ. 139a/16

[=1]

ḳażā Ar. Hükmetme, yerine getirme, kaderin Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.

ḳ. (farmān-ı ḳażā) 121b/13

ḳ. kibi 169a/04

ḳ.-yı āsmānī 160b/09, 167b/10

ḳ.-yı mubram u balā-yı muḥkem 174a/07

[=5]

ḳażā-carayān Hükmün cereyanı.

ḳ. (farmān-ı ḳażā-carayān) 141a/04, 151a/12, 173b/13

[=3]

Ḳazaḳ Orta Asya ve Asya'nın kuzeybatısında yaşayan bir Türk kavmi, bu kavimden olan kimse.

Ḳ. ahlı 118b/15

Ḳ. u Rus éli 170b/13

[=2]

ḳazdur- Kazdırmak.

ḳ.-dı 140b/13

ḳ.-up 126a/14, 127b/01

[=3]

Ḳāżī Şāh Naẓar k.a.

Ḳ. 164a/04

[=1]

Ḳāżī Şamsa'd-dīn Işan k.a.

Ḳ. 136a/09

[=1]

Ḳāżī Mūsā Ḫ(v)āca Işan k.a.

Ḳ. 148a/07

[=1]

kebūd Far. Mavi.

k. (dūd-ı kebūd) 161b/08

[=1]

kebūter Far. Güvercin.

k. 172b/13, 172b/16

[=2]

ked-ḫudā Far. Kethüda, kahya.

k. 130a/06, 131a/14, 141b/10

k.+lar 131b/03, 160a/06, 160a/12

k.+ları 173b/08, 174a/09

k.+ları bile 163a/14, 163b/11

k.+larıdın 131a/07

k.+larıġa 173b/14

k.+larıġa dağı 129a/11

k.+larımız 125b/08

k.+ların 158a/08, 158b/07, 159b/06, 160a/05

k.+larnı 130a/13

k.+sı 163a/03

k. u ekābır 124a/17

[=21]

Keday Nıyāz Maḥram k.a. Muhammad Yusuf Mehter'in hizmetinde önemli bir devlet adamıdır.

K. 130b/12

[=1]

kedū Far. Şarap kabı; kabak.

k. 172b/13, 172b/16

k.+larnı 172b/13
[=3]
kef (< Ar. keff) 1. Elin iç kısmı, avuç.
k. (keff-i cūd) 137a/11
k. (keff-i ıḥsān) 118a/06
[=2]
2. Ayağın altı, taban.
k. ur- 173a/03
[=1]
kefen Ar. Ölüyü sardıkları bez.
k.+ıġa (ġażab kefeni) 141b/16
[=1]
kefere Ar. Kafirler.
k. 155a/13
[=1]
keffār Ar. Nankör.
k. u nā-farcām 119a/07
[=1]
keh-keşān Far. Samanyolu.
k.+dın 172a/16
[=1]
kelām Ar. Söz.
k. (payġām-ı nā-farcām u kelām-ı baṭālat-ancām) 147/03
k. (ʿılm-ı kelām) 171a/15
k.-ı balāġat-nıẓām 146b/12
k.-ı fażīḥa 152b/13
k.-ı ḥīlat-nıẓām 159b/08
[=4]
Kelāt y.a. Türkistan'da bir şehir.
K. 142a/07, 146a/15, 154b/10
K. ahlı 170b/11
[=4]
Kelātlı Yalañtuş Ḫan k.a.
K. 159a/16
[=1]
kelimāt Ar. Kelimeler, sözler.
k. 154a/17
[=1]
kem Far. Az.
k. 175b/03
k. bol- 133a/13
[=2]
kemā-kān Ar. Eskisi gibi, evvelden olduğu gibi.
k. 163b/13
[=1]
kemā-yanbaġī Ar. Gereği gibi, uygun şekilde.
k. 141a/06, 147b/10
[=2]
kemāl Ar. Olgunluk, yetkinlik.
k. (ʿaynu'l-kemāl) 125a/03
k. (gāyat-ı kām-rānlıġ u kemāl-i şādmānlıġ) 153a/11
k. (kemāl-i kerem u ḫulḳ-ı şıyam) 135a/12
k.-ı ʿaḳl 169b/04
k.+ın 169b/05
k.-i ʿacz u ıżṭırār 137b/02
k.-i āgāhlıḳ 161a/16
k.-i bī-ḥayālıḳ 162b/08
k.-i burd-bār 140b/03
k.-i ḥamıyyat u nikū-kārlıḳ 163b/14
k.-i ḫıssat u dūn-ı himmetlik 158a/01
k.-i ḫoş-havālıḳ 175b/03
k.-i ıstıʿcāl 130a/07
k.-i ıstıḥkām 141a/13

k.-i matānat u ıstıḥkām 175b/07
k.-i muruvvat u ıḳtıżā-yı hımmat 141b/14
k.-i nā-mulāyımlıġ 151b/08
k.-i nā-şādlıġ 159a/05
[=15]
kemālāt-iktisāb Olgunluk kazanmış.
k. 119a/16
[=1]
kemān Far. Yay.
k. 129b/16
[=1]
kemer Far. Bel bağı.
k. 124b/09
k.-i zarrīn u dastār-ı sīmīn 124b/02
k.+in 121a/17, 151a/12
[=4]
kemḫā bk. kīmḫā
k. u ḫārā 120b/03
[=1]
kemlik Az olma hali.
k. 149b/10
[=1]
kenār Far. Bir şeyin uçta kalan kısmı.
k.+ı 128a/17
k.+ıda 174a/06
k.+ıda (Gürgen kenārı) 174a/02
k.+ıdın (daryā kenārı) 156a/14
k.+ıdın (Kāl kenārı) 134a/08
k.+ıġa 126b/17
k.+ıġa (Cayḥūn kenārı) 143b/06, 156a/13
k.+ıġa (Dumanlı çungulınıñ kenārı) 128a/14
k.+ın 153a/02
[=10]
kenāre Far. Kıyı, kenar.
k. (ḥadd u kenāre) 120a/13
[=1]
kenef Ar. Sığınma, koruma, sahip çıkma.
k.-i davlat 157b/12
k. u korġan 159b/05
[=2]
kent Köy, şehir.
k. u şaḥra 121a/14
[=1]
keñ Geniş. Krş. kén
k. 168a/07
[=1]
kerāne Far. Kenar, uç, kıyı.
k. tap- 139a/16
[=1]
kereklik Gerekli.
k. 169b/17
[=1]
kerem Ar. Cömertlik, lütuf, bağış, ihsan.
k. 171a/06
k. (çaman-ı kerem) 169b/03
k. (kemāl-i kerem u ḫulḳ-ı şıyam) 135a/13
k. (mah-ı tābanda-ı avc-ı kerem) 120b/09
k. ahlı 170b/02
k. bile 167b/01, 168b/10, 169b/07
k. börki 141b/16
k.+din (ḫ$^{(v)}$ān-ı kerem) 122b/12
k. eyle- 120b/05, 169a/15, 173a/12

k.+ġa 169a/15
k. ḫazāyını éşigin aç- 117b/06
k.-i ʿām 124a/08
k.-i bī-girān 167a/14
k.+i bile 169a/10
k.+i bile (luṭf u kerem) 168b/05
k.-i cıbıllī 130a/14
k.+i sulṭānī 140a/10
k.+idin 147b/13
k.+iniñ (ḫ(v)ān-ı kerem) 158a/07
k.+iñ 168a/13
k. u saḫā 169b/04
k. u saḫāvat 126b/08
[=26]

kerem-ḫūy Huyu cömert.
k. (şāh-ı kerem-ḫūy) 121a/02, 169b/06
[=2]

kerem-nışān Cömertlik gösteren.
k.+ġa (şah-ı kerem-nışān) 169a/17
[=1]

kerem-parvar Kerem sahibi, cömert.
k. (ḫan-ı maġfırat-aṣar u sulṭān-ı kerem-parvar) 117b/11
k. (şāh-ı kerem-parvar u daryā-navāl) 124a/12
[=2]

kerīm Ar. Cömert, ulu, büyük.
k. (ḥażrat-ı kerīm-i kār-sāz u raḥīm-ı banda-nuvāz) 150a/14
[=1]

kerīme Ar. Ayet.
k.+siniñ 167a/12
[=1]

kerrenāy Far. Gür sesli ney. Rivayete göre mucidi İsfendiyar imiş.
k. (ṣadā-yı kerrenāy tut-) 173a/04
[=1]

kerret Ar. Defa, kez.
k. (törtünçi kerret) 144a/09
[=1]

kesāfet-farcām Sonu belirsiz.
k.+nıñ (tamannā-yı kesāfet-farcām) 158a/06
[=1]

kesāfet-māl Kesafet süren.
k. bile (leşker-i kesāfet-māl) 159b/11
[=1]

kesāfet-sımāt Alameti kesafet olan, kesafetli.
k.+ı bile (ẕavāt-ı kesāfet-sımāt) 158b/11
[=1]

kesāfet-taḫmīr Kesafetin tahmiri, sıkıntının mayalanması.
k.+ınıñ (żamīr-ı kesāfet-taḫmīr) 146a/01
[=1]

kesb Ar. Çalışıp kazanma.
k. ḳıl- 125a/11
[=1]

kesel Ar. Gevşeklik, tembellik, uyuşukluk.
k. 132a/08, 134a/17, 135a/02
k. (pāy-māl-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel bol-) 132b/10
k. (şıddat-ı kesel) 135a/03
k.+i bile (vabā keseli) 136b/01

[=6]

keşīre Ar. Çok.

k. (afvāc-ı keşīre) 150a/01

[=1]

keşret Ar. Çokluk, bolluk.

k.+idin 139b/02, 140a/09, 161b/14

k.+in 164a/13

[=4]

keşf Ar. Ortaya çıkarma, gizli bir şeyi bulma.

k. eyle- 122a/06

[=1]

kevākib Ar. Yıldızlar.

k. 127a/01

[=1]

kevkeb Ar. Yıldız.

k. 155b/12

[=1]

kevkebe Ar. Debdebe, tantana, ihtişam, gösteriş; sancak gibi tutulan çevgan şeklinde ucu eğri, başında parlak madeni bir top bulunan değnek.

k. (leşker-i semgīn u kevkebe-i ṣalābat-āyīn) 127a/03

k. (sıpāh-ı şacāʿat-nışān u kevkebe-i bī-girān) 139b/05

k.-i ġarābat-ınşā 155a/12

k.-i ḥayrat-āṣār u dabdaba-ı ḳıyāmat-namūdār 130a/05

k.-i tamām 146a/08

k.-i tamām u valvala-ı lā-kelām 148b/02

k.-i vālā 137a/17, 147b/14, 149a/07, 151a/05, 160a/10

k.-i vālā u dabdaba-ı ʿışrat-afzā 120b/14

k.-i vālā u ordu-yı aʿlā 150b/11

[=13]

kevşer Ar. Cennetteki havuzun adı.

k. (kān-ı kevşer-i zulāl) 135a/11

k. suyı 168a/17

[=2]

kevşer-āsā Kevser gibi.

k. 119b/17, 128a/17

[=2]

keyfiyyet Ar. Bir şeyin esası, niteliği.

k.-i ḥāl eyle- 171a/11

k.+idin 158b/01

[=2]

keyhān-pūy Dünyanın koşucusu.

k. bile (mevkib-i keyhān-pūy) 133b/06

k. bile (ordu-yı keyhān-pūy) 148b/15

k.+nı (ordu-yı keyhān-pūy) 128b/08, 142b/04

[=4]

keyvān Far. Zuhal (Satürn) gezegeni.

k. 156b/06

k. (şān-ı keyvān) 170b/04

[=2]

kéç Geç.

k.+geçe 130b/16 “geç vakte kadar”

[=1]

kéç- Geçmek, vazgeçmek

k.-ip 136a/09, 159b/13

k.-megen 159a/15

k.-megü dék 124b/02

[=4]

cahān-ı fānīdın kéç- 136a/09

[=1]

kéçe Gece.

k. 127a/17, 127b/04, 128a/02, 128a/13, 138b/05, 138b/13, 138b/16, 142b/07, 148b/17, 149b/08, 150a/15, 154a/03, 159b/04, 159b/06, 161b/06

k.+de 141a/15

k. kündüz 118a/03, 119a/02, 121b/06

[=19]

kél- Gelmek, ulaşmak; ortaya çıkarmak.

k.-(!) 168a/11

k.-di 119b/07, 119b/07, 122b/04, 126a/04, 138a/04, 153b/07, 165b/10, 167a/06, 168b/17, 170b/16, 170b/17, 172a/04, 172a/07

k.-diler 153b/15, 162b/17, 170b/07, 174a/09, 175a/06

k.-dük 126a/05

k.-e tur- 150a/01

k.-gen 129a/10, 147b/08, 147b/15, 147b/16, 151a/17, 154b/01, 155a/06, 162a/02, 163b/01, 166b/07

k.-geni 147b/02

k.-genidin 147a/17

k.-genige 162a/05

k.-iñ 157b/11

k.-ip 120b/01, 121a/13, 122b/08, 123b/04, 124b/04, 124b/08, 124b/09, 126b/14, 126b/14, 128b/06, 129b/06, 129b/12, 129b/14, 131b/04, 133a/17, 134a/02, 136b/06, 139a/06, 139b/03, 141b/12, 142a/08, 142a/13, 143a/05, 144a/17, 146a/10, 151a/07, 151a/15, 153a/02, 153a/15, 154a/02, 154a/07, 156b/09, 159b/14, 160a/14, 163a/15, 163b/12, 167b/03, 167b/14, 171a/08, 171a/16, 173b/09, 173b/17, 174a/07, 174b/13

k.-ip érdi 161a/10

k.-medi 120a/08

k.-megimdin 146b/03

k.-mekdin 146a/14

k.-mişler édi 172b/01

[=84]

ʿācız kél- 138a/04

bī-ḥadd u ġāyat kél- 126b/14

ġayrat kél- 126b/14

hem-ʿınān kél- 154a/07

muvāfıḳ kél- 120a/08

ṣādıḳ kél- 120a/08

[=6]

kéltür- Getirmek.

k.-di 142a/06, 153b/09, 164a/07

k.-diler 130a/10, 154b/12, 154b/17, 159a/14, 174a/10

k.-e al- 161b/13, 162b/02, 164b/14

k.-gen 145a/17

k.-gendin soñ 156b/02

k.-üp 120b/08, 120b/15, 125b/02, 128b/02, 142a/04, 150b/13, 150b/14, 153a/16, 155b/06, 159b/01, 159b/07, 160b/14, 163a/05

k.-üp dururlar 161b/12

k.-üp érdi 128b/11

k.-ür érdi 121b/12

[=29]

ba-cāy kéltür- 120b/08, 142a/06, 164a/07
ba-cā kéltür- 161b/12
pīş-keş kéltür- 128b/02, 174a/10
tāb u ṭāḳat kéltür- 164b/14
ṭāḳat kéltür- 161b/13
taşrīf kéltür- 120b/15
[=9]
kéñ Geniş. Krş. keñ
k. 128a/07, 140b/13, 170b/02, 170b/15, 173a/08
k. durur 175a/17
[=6]
kérek Gerek, lazım.
k. durur 154a/13
[=1]
kés- Kesmek.
k.-ip 141a/07, 149a/01, 157b/16
[=3]
dıraḫtlarnı kés- 141a/07
ḫılāʿ kés- 157b/16
ḳum kés- 149a/01
[=3]
késük Kesilmiş.
k. 175a/02
[=1]
két- Gitmek.
k.-di 168b/16
k.-diler 172a/01
k.-geni 165a/12, 167b/04
k.-ip 118b/11
k.-ip dururlar 160b/05
k.-megey 162a/11
k.-mekge 154b/05
k.-ti 149b/02, 173a/17
k.-tiler 124b/12
[=11]
kétür- Getirmek.
k.-(!) 173b/02
k.-di 121a/02
[=2]
kéy- Giymek.
k.-ip 124b/07, 152b/17, 163a/04
k.-ipdür 124b/10
[=4]
dastār u börk kéy- 124b/10
ḫılāʿ kéy- 124b/07
sar-u-pāy kéy- 163a/04
tevekkül cavşanın kéy- 152b/17
[=4]
kéydür- Giydirmek.
k.-üben 173a/14
k.-üp 154b/03, 155b/17, 157b/16
[=4]
ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-şuʿāʿ kéydür- 154b/03
sar-u-pā-yı kīmḫā kéydür- 155b/17
sar-u-pā-yı zar-kār u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydür- 157b/16
ton kéydür- 173a/14
[=4]
kéyin Arka, sonra.
k. 172a/03
k.+degi 172a/05
k.+ge 172b/04
[=3]
kéyinrek Daha sonra.
k. 164b/15
k.+idin (kéyinregidin) 149b/17

[=2]

kéz- Hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

k.-ip 168b/06

[=1]

ḳıbla (< Ar. ḳibla) Kabe'nin bulunduğu taraf, güney yönü.

k.+da 119a/07, 170b/13

[=2]

ḳıdva (< Ar. ḳidva) Bir sınıfın ya da topluluğun başına olan kimse. Krş. ḳıdvat

ḳ.-ı nucabā-ı kirām 148a/06

[=1]

ḳıdvat bk. ḳıdva

k.+u'l-ʿārıfīn 135b/12

[=1]

ḳıl Kıl.

ḳ. miṣillik 134b/01, 134b/13, 150a/08

[=3]

ḳıl- Kılmak, yapmak.

ḳ.-(!) 126a/03, 126a/03, 168a/12

ḳ.-a al- 120a/02, 141b/10, 150a/07, 157a/17, 157b/07, 159a/05, 165a/04

ḳ.-ay 168b/01, 173b/05

ḳ.-ayın 172a/15

ḳ.-dı 117b/14, 118b/11, 120b/15, 123a/14, 123b/07, 124b/16, 126a/14, 126a/16, 126b/01, 126b/05, 127a/05, 127a/15, 127a/15, 127b/07, 128a/02, 128a/08, 128a/12, 128a/13, 128a/16, 128a/16, 130a/14, 131a/04, 131b/10, 131b/14, 132a/04, 132b/04, 132b/04, 133b/05, 134a/15, 134b/07, 135a/09, 136b/08, 136b/11, 136b/13, 136b/14, 136b/15, 136b/16, 136b/17, 137a/02, 137a/05, 137a/06, 137a/09, 137a/10, 137a/11, 137a/12, 137a/12, 138b/04, 138b/10, 139a/03, 139a/14, 139b/02, 139b/08, 139b/13, 140a/13, 140a/14, 140a/14, 141b/04, 142a/09, 142a/11, 142b/05, 143a/11, 143b/06, 144b/04, 144b/10, 145a/12, 145a/15, 145b/17, 146a/10, 146a/12, 146a/17, 147a/02, 147b/01, 147b/07, 148a/12, 148a/14, 148b/05, 149a/02, 149a/06, 149a/08, 151a/01, 152a/09, 154a/17, 154b/09, 156a/02, 156a/09, 158b/09, 159a/07, 159b/02, 159b/07, 159b/12, 160b/16, 162b/07, 164a/03, 166a/01, 166a/07, 166b/09, 166b/11, 167b/07, 168a/04, 168b/04, 168b/05, 168b/12, 168b/12, 168b/13, 169a/14, 169b/17, 171a/01, 171b/11, 172a/08, 172b/13, 172b/17, 174b/06

ḳ.-dılar 119a/10, 120a/07, 120b/08, 121a/07, 121a/13, 121b/05, 122b/03, 129a/01, 130a/06, 130b/10, 130b/17, 131a/08, 132b/08, 133a/16, 134a/05, 135b/11, 137b/03, 141a/08, 141a/09, 141b/01, 141b/02, 142a/07, 142a/17, 145b/07, 145b/08, 147a/13, 153a/16, 154a/01, 158a/16, 159b/17, 160b/02, 161b/02, 161b/05, 163a/17, 164b/08, 165a/01, 166a/05, 167b/14, 170a/04, 174a/11, 175a/01, 175a/03, 175a/14

ḳ.-dılar érse 163b/14

ḳ.-duḳ 152a/04, 152a/07, 153a/03

ḳ.-ġaç 172b/07
ḳ.-ġalı 168a/05
ḳ.-ġan 125a/11, 125a/11, 125b/09, 131b/17, 133a/04, 141b/17, 145a/13, 146a/05, 149a/07, 154b/12, 155a/15, 157a/10, 163b/13, 169b/13, 169b/13
ḳ.-ġan-dék 164a/14
ḳ.-ġan dék 128a/03
ḳ.-ġanda 137b/05
ḳ.-ġandın soñ 157a/15
ḳ.-ġanı 118a/07, 144a/10, 144a/13, 168a/01
ḳ.-ġanı érdi 144b/01
ḳ.-ġanın 158a/15
ḳ.-ġay 120b/05, 125a/12, 125a/13, 125a/14, 132a/06, 155a/13, 165b/11
ḳ.-ġaylar 120a/04, 126b/11, 141a/03, 158a/11, 158a/11
ḳ.-ġaymız 152a/01, 152a/06
ḳ.-ġu dék 132a/03, 132b/11, 173b/11
ḳ.-ġuçı 143a/03
ḳ.-ġusı-durur 168a/10
ḳ.-ġusı durur 147b/15, 153a/03
ḳ.-ġusı dururlar 126a/01
ḳ.-ıban 168b/04, 168b/08, 168b/10, 171a/07, 171a/15, 172b/15, 173a/04
ḳ.-ıp 117b/16, 118b/09, 118b/11, 119a/02, 120a/10, 120a/11, 120a/17, 120b/07, 121a/09, 121b/01, 121b/08, 122a/05, 122a/06, 122a/12, 122a/17, 123a/06, 123a/12, 123b/11, 124a/06, 124a/07, 124b/02, 124b/05, 124b/15, 125a/04, 125a/16, 125b/03, 125b/17, 126a/03, 126a/05, 126a/11, 126b/04, 126b/06, 126b/13, 127a/03, 127a/07, 127a/10, 127b/03, 127b/05, 127b/08, 127b/13, 128a/01, 128a/04, 128a/15, 129a/09, 129a/11, 129a/16, 129a/17, 129b/07, 130a/02, 130a/02, 130b/02, 130b/05, 130b/08, 130b/13, 130b/16, 131a/07, 131a/07, 131a/12, 131a/16, 131b/01, 131b/08, 131b/17, 133a/05, 133a/08, 133a/09, 133a/14, 133b/08, 133b/16, 134a/13, 134b/05, 135a/06, 135a/13, 135a/16, 135b/01, 135b/05, 135b/08, 135b/17, 136a/02, 136a/05, 136b/07, 136b/10, 137a/14, 137b/04, 137b/07, 137b/09, 137b/11, 137b/12, 137b/13, 137b/14, 138a/01, 138a/08, 138a/10, 138a/17, 138b/03, 138b/14, 139a/08, 139a/12, 139b/09, 139b/11, 139b/14, 140a/03, 140a/16, 140b/01, 141a/02, 141a/04, 141b/12, 141b/16, 142a/10, 142a/12, 142b/01, 142b/05, 142b/06, 142b/09, 143a/02, 143a/10, 143a/14, 143a/16, 143a/16, 143b/02, 143b/05, 143b/07, 144b/12, 145a/02, 145a/04, 145a/06, 145a/09, 145b/04, 146a/03, 146a/04, 146a/07, 146a/11, 146b/09, 147a/08, 147a/15, 148a/04, 148a/12, 148a/16, 148a/17, 148b/09, 148b/17, 149a/11, 149b/10, 150b/09, 150b/17, 151b/09, 152a/01, 152a/15, 152b/15, 153a/01, 153a/09, 154b/07, 154b/08, 154b/17, 155a/11, 155a/13, 155b/07, 156a/03, 156a/10, 157b/12, 157b/16, 158a/06, 158a/09, 158b/06, 158b/12, 158b/13, 158b/14, 159a/03,

159a/05, 159a/10, 159a/12, 159a/13, 159b/03, 159b/05, 159b/12, 160a/13, 160b/05, 160b/05, 161a/03, 161a/14, 161a/17, 161b/03, 162b/12, 162b/16, 163a/09, 163a/12, 163b/01, 164a/07, 164b/10, 164b/16, 165a/10, 165a/12, 165b/01, 165b/09, 166a/03, 166a/13, 166a/14, 166b/14, 167a/07, 167b/04, 167b/05, 167b/09, 167b/11, 167b/14, 167b/16, 168a/01, 168a/03, 168a/09, 168b/08, 168b/16, 169a/05, 170a/01, 170b/05, 171a/02, 171a/15, 171a/17, 172a/02, 172a/10, 172a/12, 172a/15, 172a/17, 173a/07, 173b/13, 174a/08, 174a/09, 174b/01, 174b/08, 174b/10, 174b/11, 174b/15, 174b/16, 175a/06, 175a/11, 175a/17

ḳ.-ıp durur 156b/17

ḳ.-ıp dururlar 156b/15

ḳ.-ıp dururmız 151b/17

ḳ.-ıp érdi 165b/15

ḳ.-ıp érdiler 123a/07, 130a/11

ḳ.-maḳ 132b/17, 134b/17, 152a/17

ḳ.-maḳ durur 146b/05

ḳ.-maḳ üçün 167b/13

ḳ.-maḳġa 120a/03, 143b/15

ḳ.-maḳlıḳ 156b/03

ḳ.-maḳnı 142a/14

ḳ.-mas 140a/06

ḳ.-masdın burun 157a/12

ḳ.-may 123a/15, 150a/04, 154a/17, 162a/09, 162b/09, 164a/14, 171b/16

ḳ.-mayın 172b/06

ḳ.-sa 153b/07, 156b/10, 169b/06, 171b/01, 171b/02

ḳ.-sa bol- 136a/16

ḳ.-saḳ 154a/15

ḳ.-salar 166a/16

ḳ.-sañız 126a/02

ḳ.-sunlar 129a/05, 130b/08, 150b/04

ḳ.-ur 125a/07, 137a/17, 160a/03, 165a/15, 169a/09, 173a/03

ḳ.-ur érdi 131b/08, 133a/10, 134a/13, 135b/08, 147a/15

ḳ.-urda 165b/04

ḳ.-urġa 163b/07, 172b/01, 172b/14

ḳ.-urlar 151b/10, 167a/10

[=524]

ʿadālat-āyīn ḳıl- 168b/08

ʿadam ḳıl- 131a/16

āġāz ḳıl- 137b/11

āheng ḳıl- 145a/12

ʿalālā ḳıl- 168b/01

ʿālam-vadāʿ ḳıl- 144b/04

ʿām ḳıl- 140a/13

āmāda ḳıl- 129a/16

ʿamal ḳıl- 126a/11, 126b/06, 141a/04, 141a/08, 172a/10

amān ḳıl- 158a/11

amīr-ı leşker ḳıl- 167b/04

amnıyyat-āṣār ḳıl- 155a/13

andīşa ḳıl- 158a/09

ārām-gāh ḳıl- 128a/08, 153a/03

ārāsta ḳıl- 129b/07, 146a/07

ārāsta u pīrāsta ḳıl- 139a/12

ʿarż ḳıl- 128a/12, 132b/08, 145b/17, 160b/02, 167b/14, 168a/05

āsūda-ḥāl ḳıl- 168a/04
āşikārā ḳıl- 168b/13
aşraf-ı manāzıl ḳıl- 128a/13
ʿaṭā u baḫşış ḳıl- 136a/05
ātaş-bārlıḳ ḳıl- 161b/05
ʿaṭf-ı ʿınān ḳıl- 124a/06, 142b/05, 158a/15
ʿaṭf-ı lıcām ḳıl- 144a/13
ʿāyıd ḳıl- 122a/06
ʿayş-ı rāḥat ḳıl- 121b/09
āzād ḳıl- 126a/03
ʿazīmat ḳıl- 119a/10, 125a/12, 135a/16
ʿazm-ı maydān ḳıl- 172a/08
ʿazm ḳıl- 134b/17
bāġāt u ʿımārāt ḳıl- 143a/02
bahra-bar-dār u laẕẕat-madār ḳıl- 118a/07
bahramand ḳıl- 136b/15
bahramand u ḫoş-ḥāl ḳıl- 123a/14
baḥş ḳıl- 171a/17
bāk ḳıl- 172b/06
band u esīr ḳıl- 151b/09
bar-pā ḳıl- 126b/11, 141a/09, 160b/05
bar-pāy ḳıl- 121a/09
barbād ḳıl- 162b/07
barḳ-numā ḳıl- 123a/12
baş ḳıl- 127b/13, 146a/04, 154b/08, 161a/14
bat ḳıl- 171b/16
bayān ḳıl- 158a/16
bıhışt-āṣār ḳıl- 137a/12
bıhışt-ı barīn ḳıl- 138b/04
bınā ḳıl- 141a/03, 154a/01, 175a/17
bī-ġam ḳıl- 132b/17
bī-ıltıfātlıġ ḳıl- 126a/02
bī-zār ḳıl- 151b/10
bīm ḳıl- 172a/17
bir ḳıl- 172a/12
buland-āvāza ḳıl- 144b/01
bunyād ḳıl- 154a/15
camʿ ḳıl- 120a/04, 120a/11, 120a/11, 129a/16
cān tuḥfasın taslīm ḳıl- 134a/05
cārī ḳıl- 126a/14
caşn u żıyāfat-gāh ḳıl- 120a/03
cavr ḳıl- 168b/16
ceng-i maġlūba ḳıl- 145a/04
cılva-ger ḳıl- 130a/02, 144a/10, 148b/17
culūs ḳıl- 165a/12, 165b/15, 166a/07
çāk ḳıl- 159b/17
çust-destlik ḳıl- 137b/12
dafʿ ḳıl- 122a/12, 152a/01
dast-gīr ḳıl- 137b/13
dasta dasta ḳıl- 139b/11
daʿvat ḳıl- 162b/12
deng ḳıl- 122b/03
efkār ḳıl- 141b/02
esīr ü dast-gīr ḳıl- 174a/08
élçi ḳıl- 131a/07
farāġāt-gümān ḳıl- 157b/12
farāmūş ḳıl- 121a/07
farḫāş u savaş ḳıl- 175a/01
faryād-ı navā ḳıl- 173a/03
fasḫ-ı ʿazīmat ḳıl- 125a/04, 137b/09
fāş ḳıl- 122a/17, 132b/04, 168b/12
favc favc ḳıl- 139b/11
fıġān ḳıl- 172b/15

fıġān u nāla ḳıl- 173a/04
fuḳarā-perverlik ḳıl- 152a/15
ġalaba ḳıl- 144b/12
ġayrat-ı cannat ḳıl- 139b/08
gerd gerd ḳıl- 141b/01
gerdūn-sāy u felek-farsāy ḳıl- 147a/02
germ-cavalān ḳıl- 135b/05
germ-revlik ḳıl- 123a/15
gevher-bār ḳıl- 137a/12
girān-bār ḳıl- 157a/15
ġubār ḳıl- 169b/13
gülşen ḳıl- 135b/11, 168a/12
gürūh gürūh ḳıl- 123a/06, 141a/02, 154b/07
güẕer ḳıl- 167b/09
ḥākim ḳıl- 156a/10, 159a/10, 167b/16
ḥal ḳıl- 117b/14, 171a/15
ḫalāṣ ḳıl- 129a/09, 150b/04
ḫam ḳıl- 171b/11
hamīşa ḳıl- 125a/14
ḫandān ḳıl- 172a/15
ḥareket ḳıl- 172b/07
ḥāṣıl ḳıl- 134a/13, 145b/08, 148a/14, 167a/07
ḫāṭır-nışān ḳıl- 163b/14
ḫaṭṭ u tamāşā ḳıl- 173a/07
ḥaẕẕ u ḥalāvat ḳıl- 173b/05
hem-rāh ḳıl- 162b/16
hem-ser ḳıl- 127b/07, 139a/03
ḥısāb ḳıl- 131b/08
ḫıẕmat bélin rust ḳıl- 118b/11
ḥukm-rān ḳıl- 166a/05
hucūm ḳıl- 149b/10
hunarmand ḳıl- 172b/13
ḫurram u ḫoş-ḥāl ḳıl- 131b/01
ḫurram u şād-kām ḳıl- 126b/05
ḫoş ḳıl- 121a/07
ıḥāṭa ḳıl- 139b/14, 140b/01, 158b/13
ıḫbār ḳıl- 147b/01
ıḫtıyār ḳıl- 158a/11
ıʿlām ḳıl- 146a/17, 149a/08
ılġar ḳıl- 129a/17, 165a/01
ıltımās ḳıl- 166a/14, 167b/13
ıltızām ḳıl- 165b/09
ınʿām ḳıl- 124b/02, 126b/04, 148a/12, 150b/17, 172b/17
ınşā ḳıl- 156b/15
ırāda ḳıl- 148a/17, 152a/04, 167b/05
ırsāl ḳıl- 118b/11, 126b/01, 131a/08, 131b/10, 145a/15, 146a/12, 147a/13, 147b/07, 152a/07, 164a/07, 166b/09, 167b/07
ıstıfsār ḳıl- 158b/09
ıstımāʿ ḳıl- 133a/05
ıstımdād ḳıl- 148a/16
ıstımdād u ıstıcāşa ḳıl- 125b/03, 174b/01
ıstımdād u ıstıġāṣa ḳıl- 147a/08
ıstırāḥat ḳıl- 174b/08
ıʿtıbār ḳıl- 140a/06, 164a/14
ıʿtıḳād ḳıl- 146b/09, 155a/11, 166a/01
ıʿtımād ḳıl- 152b/15
ıʿtımād u tevekkül ḳıl- 155a/11
ıʿtımīd ḳıl- 126a/05
ıttıfāḳ ḳıl- 166a/03, 174b/16
ʿıyān ḳıl- 147a/15, 175a/03
ızhār-ı ınḳıyād u ʿubūdıyyat ḳıl- 142a/17

ıẓhār-ı Islām ḳıl- 131a/07
ıẓhār-ı muvāfaḳat ḳıl- 164b/16
ıẓhār-ı ṣıdḳ u ıḫlāṣ ḳıl- 147a/15
ıẓhār-ı ʿubūdıyyat ḳıl- 142a/09
ıẓhār ḳıl- 137a/10, 137b/03, 154a/17, 161a/03, 163a/09, 172a/15
iktifā ḳıl- 168a/09
iş ḳıl- 160a/03, 172b/14
ḳabūl ḳıl- 160a/13, 160b/05, 162a/09
ḳadam ḳıl- 131a/16
kām ḳıl- 140a/14
kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat ḳıl- 121b/05
ḳaṭʿ ḳıl- 128a/03
ḳaṭʿ-ı bayābān ḳıl- 119a/02, 158b/12, 175a/11
ḳaṭʿ-ı hāmūn ḳıl- 138b/14
ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳıl- 158a/06, 161a/17
ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳıl- 143a/16 , 175a/06
ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳıl- 134a/13, 142b/09, 143b/07, 163a/12
ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳıl- 153a/01
ḳaṭʿ-ı masāfat ḳıl- 135a/06, 138a/17, 142b/06, 167b/14
ḳāyım-maḳām ḳıl- 137a/05
kesb ḳıl- 125a/11
ḳıyās ḳıl- 136a/16
ḳulluḳ ḳıl- 170a/01
künd ḳıl- 172a/02
lab-rīz ḳıl- 123b/07, 149a/06
lāl ḳıl- 122b/03
leşker-gāh ḳıl- 159b/05
maʿāş ḳıl- 168b/12
macrūh ḳıl- 129a/01
mafḳūd ḳıl- 130b/08, 165b/11
maftūḥ ḳıl- 120a/10
maḥbūs u pınhān ḳıl- 130b/17
maḥv ḳıl- 142a/11
maḥẓūẓ u masrūr ḳıl- 168a/01
maʿīşat ḳıl- 117b/16
maḳmūʿul-bunyān ḳıl- 130b/10
maʿlūm ḳıl- 154a/17, 165b/01
maʾmūn ḳıl- 152a/01
maʿmūr ḳıl- 143b/15
manṣūb ḳıl- 136b/11, 136b/14
marḥamat ḳıl- 137b/04, 143a/10, 173b/13
masdūd ḳıl- 174b/15
masdūd u madrūs ḳıl- 137b/14, 139b/09
maṣḥūb ḳıl- 149a/11
maṣlaḥat ḳıl- 159b/02
maṣrūf ḳıl- 151b/17
maşvarat ḳıl- 162b/09
mayl ḳıl- 130a/03, 171a/02
mekān ḳıl- 124b/16
mekşūf ḳıl- 152a/06
mesken ḳıl- 146a/10
mıżrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışţıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl- 138b/10
muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-aşar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl- 149a/02
muʿasker ḳıl- 127b/07, 133b/08

muʿāvadat ḳıl- 132a/04, 135b/17, 137b/05
mubaddal ḳıl- 131b/17, 133a/14
mufāraḳat ḳıl- 142a/14
mufavvaż ḳıl- 136b/17
muḥāfaẓat ḳıl- 133a/10
muḥāṣara ḳıl- 132a/03
muhayyā ḳıl- 159b/03
muhayyā u āmāda ḳıl- 120a/07, 120b/07, 143a/14, 148a/12
muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl- 127b/03
muḳayyad ḳıl- 133a/16, 159a/13
mulabbas u muḫallaʿ ḳıl- 131a/12
mulākāt ḳıl- 158b/06
mulammaʿ ḳıl- 130a/14
mumtāz ḳıl- 151a/01
mumtāz u sar-afrāz ḳıl- 137a/02, 137a/09
munḫasıf ḳıl- 134b/07
munhazım ḳıl- 145a/06
munṣarıf ḳıl- 143b/06
muntaḫab ḳıl- 130b/02, 148a/04
murācaʿat ḳıl- 126a/16, 132a/06, 165a/10, 167b/11, 174a/09
murattab ḳıl- 168a/01
musaḫḫar ḳıl- 137a/14, 137a/17, 157a/10, 159a/12, 174b/11
mustaḳar ḳıl- 133b/08
mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār ḳıl- 130b/05
muşāhada ḳıl- 130a/06, 153a/09
muşarraf ḳıl- 127a/05, 155b/07
muşayyad ḳıl- 133a/16
mutafarrıḳ u parīşān ḳıl- 129a/05
mutaġannī ḳıl- 136b/08
muṭālaʿa ḳıl- 143a/03, 152a/09
mutarannım ḳıl- 141b/12
muvāfıḳ ḳıl- 142a/07
muvāzana ḳıl- 166a/16
muẓaffar u manṣūr ḳıl- 142b/05
muzayyan u muḫallaʿ ḳıl- 141b/16
müʾekked ḳıl- 145b/07
mütemekkin ḳıl- 138a/08
nā-būd ḳıl- 130b/07, 165b/11
nahżat ḳıl- 127a/03
nahżat yegrenıġa rükūb ḳıl- 133b/16
nāla u nafīr ḳıl- 165a/15
nām-zad ḳıl- 137b/07, 139b/13, 143a/11, 154b/09, 156a/09, 164a/03, 174b/06
namūdār ḳıl- 120a/17, 128a/16, 141b/04
naṣb ḳıl- 136b/16
naṣīḥat u vaṣıyyat ḳıl- 165b/04
nāyıb ḳıl- 127a/07, 145a/09
nazāhat-nışān u nażārat-mekān ḳıl- 135a/09
nażārat-āṣār ḳıl- 128a/16
naẓẓāra ḳıl- 153b/07
nemnāk ḳıl- 159b/17
nıṣār ḳıl- 169b/13
nigārlıḳ ḳıl- 125a/07
numāyān ḳıl- 139b/02
nuzūl ḳıl- 120b/15, 128a/15, 131a/04, 136a/02, 138b/03, 140a/16

olca ḳıl- 154b/17
oyun ḳıl- 172b/01
ölüm çengālidin ḫalāṣ ḳıl- 129a/09
padīdār ḳıl- 153a/16
panāh ḳıl- 140a/03
paydā ḳıl- 130a/11, 134a/15, 168b/04
peşrevlig ḳıl- 173b/11
pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl- 125a/15
pīş-nıhād-ı ḫāṭır-ı ḫaṭīr ḳıl- 138a/01
pīşa ḳıl- 125a/13, 168b/08
pīşa u ıḫtıyār ḳıl- 125a/11
raʿāya ḳıl- 136b/10
rāḥat-parvar u ṣafā-güster ḳıl- 127a/15
rafʿ ḳıl- 145b/04, 152a/01
rafīʿ ḳıl- 168b/04
raḳam ḳıl- 120a/02
rām ḳıl- 140a/14
ravāna ḳıl- 133b/05
roşan ḳıl- 122a/05, 135b/11
roşan u huvaydā ḳıl- 131b/14
rust ḳıl- 118b/11
rükūb ḳıl- 124b/15, 126b/13, 127a/10, 128a/01, 135b/01, 135b/08, 138a/10, 142b/05, 143b/05, 157a/12, 159b/12, 164b/10
ṣabr u ṭāḳat ḳıl- 163b/07
ṣafā ḳıl- 170b/05
saḫāvat ḳıl- 169a/09
sar-afrāz ḳıl- 136b/13, 142a/12, 148b/09
sar-ancām ḳıl- 158b/14
sar-buland ḳıl- 128a/02, 137a/06
sar-ḫayl ḳıl- 145a/02
sar-şār ḳıl- 137a/11
sar-u-pā ḳıl- 120b/05
sar-u-pā-yı ınʿām ḳıl- 129a/11
sayr u tamāşā ḳıl- 143b/02
ser-gerdān ḳıl- 130b/16
sıpıhr-tımsāl ḳıl- 148b/05
sīr-āb ḳıl- 150b/09
soyurġal ḳıl- 142b/01
sunnat ḳıl- 169b/06
sūr ḳıl- 168b/10
surʿat ḳıl- 156b/10
şab-gīr ḳıl- 128a/04
şād ḳıl- 126a/03
şıʿār ḳıl- 125b/17
tāc ḳıl- 169a/14
tacāvuz ḳıl- 132b/04
taflīs ḳıl- 145a/06
taḫayyul ḳıl- 146a/03
taḥrīr ḳıl- 156b/17
tāḫt u tāz ḳıl- 161b/03
ṭāḳat ḳıl- 159a/05, 165a/04
taḳrīr ḳıl- 163a/17, 166b/11, 174a/11, 175a/14
taḳsīm ḳıl- 135a/13
ṭalab ḳıl- 146a/11, 159a/05, 163b/01
tamām ḳıl- 121a/13
tamāşā ḳıl- 124a/07
tār u mār ḳıl- 155a/13, 161b/02
taraddud ḳıl- 174b/15
tarġīb ḳıl- 156a/03
taṣavvur ḳıl- 156b/03
ta'ṣīr ḳıl- 142a/10
taslīm ḳıl- 159a/07
tavaḳḳuf ḳıl- 127b/08, 143a/16, 157a/17

taʿyīn ḳıl- 123a/07, 156a/02, 160b/16
ṭayyār ḳıl- 170a/04
tek ü pū ḳıl- 139a/14
teklīf u daʿvat ḳıl- 118b/09
ṭıllā-pūş ḳıl- 157b/16
türk-tāz ḳıl- 164a/14
ʿubūr ḳıl- 159b/12, 174b/10
ustuvār ḳıl- 121b/01
ʿuẕrlar ḳıl- 166a/13, 166b/14
vafā ḳıl- 150a/04, 157b/07
vasīʿ ḳıl- 168b/05
vīrān ḳıl- 130b/08, 130b/10, 130b/15, 159a/03
yoldaş ḳıl- 127b/13
zında-gānlıġ ḳıl- 167a/10
żıyāfat ḳıl- 171a/07
żıyāfatlar ḳıl- 159b/07
zīr-dast ḳıl- 168a/03
zor ḳıl- 123b/11
ẓuhūr ḳıl- 171a/01
[=499]

ḳılāʿ (< Ar. ḳilāʿ) Kaleler.
ḳ.+ıdın 132a/05
ḳ. u bılād 121a/09, 143b/01, 145b/15
[=4]

ḳıldur- Kıldırmak, yaptırmak.
ḳ.-dı 127b/02, 140a/17, 152a/09
ḳ.-may 142a/03, 142a/05
ḳ.-up 121b/10, 126b/10, 128b/09, 129a/12, 134a/01, 134a/11, 135b/03, 139a/01, 139b/07, 149b/16, 153a/13
ḳ.-up durur 168a/07
ḳ.-up érdi 119a/13
[=18]
bar-pāy ḳıldur- 128b/09, 134a/01, 135b/03, 139a/01, 139b/07, 149b/16
bınā ḳıldur- 119a/13
cavāb-ı raḳam ḳıldur- 152a/09
daḫl ḳıldur- 142a/03
hem-ser ḳıldur- 140a/17, 153a/13
muhayyā ḳıldur- 134a/11
muhayyā u āmāda ḳıldur- 126b/10
murattab ḳıldur- 168a/07
raḳam ḳıldur- 129a/12
sīr-āb u sar-şār ḳıldur- 127b/02
żıyāfat-ı ʿālī-tartīb ḳıldur- 121b/10
[=17]

ḳılıç Kılıç.
ḳ. 129b/15, 154b/16, 161a/04
ḳ.+ıġa (ʿuḳūbat kılıçı) 141b/15
[=4]

Ḳılıç Nıyāz Bay k.a. Sulayman Han'a elçilik görevi ile inayet-name ulaştıran kişilerdendir.
Ḳ. 131b/09
[=1]

Ḳılıç Nıyāz Bay y.a. Gürlen bölgesinden çıkan bir nehir Kıyat üstünden geçerek Hıtay'ın güney bölgesinde sonra erer. Bu nehrin bir ayağı Kılıç Nıyaz Bay arnası ismiyle tanınır.
Ḳ. arnası 142b/17
[=1]

ḳılıl- Yapılmak.
ḳ.-dı 141a/10, 155a/01
ḳ.-ıp érdi 127a/04, 148b/04
[=4]
bar-pā ḳılıl- 148b/04

bar-pāy ḳılıl- 127a/04
muşāhada ḳılıl- 141a/10
tārāc ḳılıl- 155a/01
[=4]
ḳıllat (< Ar. ḳillat) Azlık, kıtlık.
ḳ. (şamma-ı ḳıllat u ıstımdād) 145a/13
[=1]
ḳımma (< Ar. ḳimma) Herhangi bir şeyin zirvesi.
ḳ.+sıdın 149a/02
[=1]
Ḳıpçaḳ kv.a. Bir Türk kavmi; bu kavmin ikamet ettiği bölgenin adı. Amu-Derya nehrinin sol kıyısında bir şehir olup ana yerleşimcileri Özbeklerdir.
Ḳ. 136a/11
Ḳ. (Daşt-ı Ḳıpçaḳ) "Dinyester ile İrtiş arası geniş step." 118b/14
[=2]
ḳır Kır, bozkır, açık yer; dağların yüksek kısmı.
ḳ.+dın 126a/13
ḳ.+ınıñ (Ay Bügür ḳırı) 143b/17
ḳ. üsti 129a/15
[=3]
ḳıraġ bk. ḳıraḳ
ḳ. 131b/15
[=1]
ḳıraḳ Kıyı, kenar, dışında. Krş. ḳıraġ
ḳ.+ı bile (darya ḳıraġı) 143b/07
ḳ.+ı érdi (ḳıraġı) 171b/14
ḳ.+ıda (ḳıraġı) 151a/02
ḳ.+ıda (Kāl ḳıraġı) 134a/01
ḳ.+ını (Çungul ḳıraġı) 128a/16
[=5]
ḳırān (< Ar. ḳirān) Gezegenlerden ikisinin bir burçta birleşmesi.
ḳ. ét- 155b/12
[=1]
ḳıran Öldürücü, toptan yok edici hastalık veya olay.
ḳ. sal- 173b/07
[=1]
ḳırḳ Kırk.
ḳ. (miñ iki yüz ḳırḳ béş) 138a/08
ḳ. (miñ iki yüz ḳırḳ sekiz) 148a/17
ḳ. (miñ iki yüz ḳırḳ tört) 120b/11, 126b/12
ḳ. (miñ iki yüz ḳırḳ üç) 145a/15
ḳ. béş 142b/15
[=6]
ḳıṣṣa-güẕārlıġ Kıssa, masal, hikaye söyleme.
ḳ. körgüz- 157a/10
[=1]
ḳıṣṣa-ḫ$^{(v)}$ān Kıssa, hikaye, masal söyleyen kimse.
ḳ.+ı 117b/10, 165a/15
[=2]
ḳıstur- Kıstırmak.
k.-up 155b/17
[=1]
ḳış Kış mevsimi.
ḳ. 151b/15, 157b/09
[=2]

ḳıṭʿa (< Ar. ḳiṭʿa) En az iki beyitten oluşan manzume. Metinde manzume başlığı olarak kullanılmıştır.

ḳ. 118a/08, 125a/13, 132a/15, 137a/09, 140a/12, 155b/12, 159b/09, 162a/14, 167a/16

[=9]

ḳıtāl (< Ar. ḳitāl) Vuruşma, birbirini öldürme; savaş.

ḳ. u ceng 160a/07

[=1]

ḳıyām (< Ar. ḳiyām) Kalkma, bir işe başlama.

ḳ. körgüz- 139b/15, 144b/06, 158b/16, 162a/10, 164b/08

[=5]

ḳıyāmat (< Ar. ḳiyāmat) Ahiret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman; gürültülü karışıklık, gürültü, patırtı.

ḳ. 121a/11, 141b/08, 156b/04

ḳ.+ġa tégrü 146a/17, 166a/17

ḳ.+ġaça 162a/10

ḳ. küni 132b/03, 141b/03

[=8]

ḳıyāmat-dast-gāh Kıyamet yeri.

ḳ.+ġa (sıpāh-ı ḳıyāmat-dast-gāh) 128a/08

[=1]

ḳıyāmat-aṣar mec. Çok fazla, sayısız.

ḳ. (leşker-i ḳıyāmat-aṣar) 129a/17, 140a/17, 149b/10

ḳ. (leşker-i ḳıyāmat-aṣar u sıpāh-ı şacāʿat-parvar) 148b/16

[=4]

ḳıyāmat-ızdıḥām İzdihamı kıyamet günü gibi olan.

ḳ. bile (umarā-yı ʿıẓām u sıpāh-ı ḳıyāmat-ızdıḥām) 123a/03

[=1]

ḳıyāmat-namūdār Kıyamet örneği.

ḳ.+nı (kevkebe-i ḥayrat-āṣār u dabdaba-ı ḳıyāmat-namūdār 130a/06

[=1]

ḳıyāmetlik Kıyametlik.

ḳ. 158b/07

[=1]

ḳıyās (< Ar. ḳiyās) Karşılaştırma.

ḳ. ḳıl- 136a/16

[=1]

Ḳıyat kv.a. El Han'ın oğlu Kıyan'ın soyundan gelen bir Moğol kabilesinin adı.

Ḳ. 136a/10

[=1]

ḳıymat (< Ar. ḳiymat) Değer.

ḳ. (bahā u ḳıymat) 169a/12

ḳ.+ı 135b/15

[=2]

ḳız Dişi cinsten olan, kız.

ḳ.+ın 145b/06

ḳ.+ın bér- 145b/05

[=2]

ḳız- Kızarmak, yanmak.

ḳ.-dı 134b/07

ḳ.-ıp 149b/02

[=2]

Kızıl Ḳaya y.a. Kara Su ve Pul Hatun yakınlarında bir yer.
Ḳ. 159b/13
[=1]
Ḳızıl Rıbāt y.a. Ahal yakınlarında bir yer.
Ḳ. 175a/08
[=1]
Ḳızılbaş kv.a. Nadir Şah ile Afganistan seferine katılan ve daha sonra Hindistan'a yerleşen İmâmiye mezhebine mensup Bâtıni inançlarla ilgisi olmayan Türkmen boyu. Metinde Kızılbaşlardan kâfir şeklinde söz edilmektedir. Krş. Ḳızılbaşıyya
Ḳ. 158a/10, 162a/07, 162b/13, 163b/05, 167a/04, 173b/07, 174a/05, 174a/06, 174b/17, 175a/06
Ḳ. (Maşhad-ı Ḳızılbaş-ı bad-maʿāş) 132a/05
Ḳ. ahlı 144b/14
Ḳ.+dın 163a/04, 174b/12
Ḳ.+ġa 125b/06
Ḳ.-ı tīra-maʿāş 155b/03
Ḳ.+nı 174a/08
Ḳ.+nıñ 133b/08, 161a/05
[=8]
Ḳızılbaşıyya bk. Ḳızılbaş
Ḳ. 145b/14
[=1]
ḳızıt- Kızdırmak.
ḳ.-tı 149a/17
[=1]
ki (< Far. ke) Ki (Bağlama edatı) Krş. kim
k. 117b/10, 119a/03, 120a/12, 120a/12, 120a/13, 120a/16, 120b/05, 121a/14, 121a/15, 122b/11, 122b/11, 123a/15, 123a/16, 124a/01, 124a/01, 124a/15, 124b/08, 125a/13, 126a/03, 126a/05, 129b/17, 132a/04 137a/16, 138a/12, 139b/04, 140a/13, 149b/02, 149b/04, 153b/07 157b/06, 167a/17, 168b/02, 169a/03, 169a/11, 169b/08, 170b/01, 171b/11, 172a/03, 172b/01, 172b/04, 172b/09, 173a/17, 173b/01
k. (andaḳ-ki) 119b/12, 121a/03, 134b/05, 141b/06, 156b/06
k. (andaḳ ki) 118a/02
k. (anıñ dék ki) 124b/05, 129b/08, 129b/13
k. (çun-ki) 169a/08
k. (göyā ki) 171a/01
k. (kim-ki) 134b/10, 162a/14
k. (mundın ki) 140a/13
k. (oşbu ki) 171a/01
[=56]
kibi Gibi.
k. 119b/08, 129b/10, 139b/03, 153b/04, 153b/04, 160b/02, 169a/04, 170b/05, 170b/06, 173a/09, 173a/16
k. érdi 170b/04
[=12]
kiçik Küçük.
k. 168a/05
k. (uluġ u kiçik) 173a/07
k. (uluġ ve kiçik) 163a/05

k.+i (uluġdın kiçigi) 133a/15
[=4]
kilīd Far. Anahtar.
k.-i cūd 138a/03
k.+in 159a/07
[=2]
kim I Kim (Zamir).
k. (her kim) 121a/05, 121b/05, 158a/09
k.+de (kimde kim) 134b/15
k.+ge (her kim) 173a/05
k.-ki 134b/10, 162a/14
[=7]
kim II Ki (Bağlama edatı) Krş. ki
k. 118a/04, 118a/06, 118a/13, 118b/03, 119a/11, 119a/13, 119a/15, 119a/17, 119b/09, 119b/12, 120a/04, 120a/07, 120a/14, 120a/15, 120b/06, 120b/08, 120b/12, 120b/16, 121a/11, 122b/03, 123a/05, 123b/14, 125a/07, 125a/09, 125a/10, 125a/17, 125b/03, 125b/06, 125b/12, 125b/14, 125b/14, 126a/08, 126a/13, 126b/06, 126b/13, 127a/04, 127a/06, 127a/08, 127a/12, 127b/12, 128a/07, 129a/03, 129b/02, 130a/10, 130b/03, 130b/06, 131a/14, 131b/04, 131b/07, 132a/09, 132a/10, 132b/08, 133a/10, 133a/11, 133b/04, 134a/06, 134a/15, 134b/07, 134b/15, 135a/01, 135a/10, 135a/11, 135b/07, 135b/14, 136b/02, 136b/04, 137a/07, 137a/09, 137a/12, 137b/09, 138a/08, 138a/16, 138b/01, 138b/05, 139a/17, 139b/04, 139b/15, 140a/04, 140a/05, 140b/01, 140b/04, 140b/05, 140b/06, 140b/07, 140b/13, 140b/14, 141a/09, 141a/15, 141a/17, 141b/02, 142b/11, 143a/03, 143b/14, 143b/16, 144b/01, 144b/03, 144b/16, 145b/04, 145b/10, 146a/01, 146a/05, 146a/13, 146a/16, 146a/17, 146a/17, 146b/01, 147a/05, 147a/13, 147b/08, 147b/12, 147b/13, 148a/03, 148b/04, 148b/07, 148b/13, 149a/04, 149a/16, 149b/01, 149b/03, 149b/10, 149b/15, 150a/01, 150a/10, 150a/13, 150b/03, 150b/06, 150b/13, 151a/01, 151a/09, 151b/02, 151b/06, 151b/08, 151b/17, 152a/05, 152a/09, 152a/09, 152a/15, 152a/15, 152a/17, 152b/01, 152b/07, 152b/07, 152b/09, 152b/09, 152b/12, 153a/06, 153b/02, 154a/01, 154a/06, 154a/10, 154a/11, 154a/12, 154a/13, 154a/16, 155a/03, 155a/11, 155a/16, 155b/05, 156b/01, 156b/02, 156b/04, 156b/13, 157a/02, 157a/07, 157a/11, 157a/16, 157a/16, 157b/04, 157b/09, 158a/01, 158a/02, 158a/03, 158a/10, 158b/08, 159a/13, 159a/14, 159a/17, 159b/10, 159b/17, 160a/06, 160b/02, 161a/08, 161a/13, 162a/04, 162a/06, 162a/08, 162a/09, 162a/10, 162a/11, 162a/13, 162b/13, 162b/15, 163a/01, 163b/11, 164a/02, 164a/05, 164a/07, 164b/04, 164b/08, 165a/16, 165b/10, 165b/14, 166a/10, 166a/15, 166b/03, 166b/12, 167a/02, 167a/03, 168a/07, 168a/08, 168b/02, 170b/03, , 172b/17, 173b/03, 173b/03, 173b/05, 174a/01, 174a/06,

174a/14, 174a/15, 174b/12, 174b/15, 175a/01, 175a/10, 175a/16, 175b/01
k. (andaḳ-kim) 136b/11, 137b/16, 152b/04, 154b/08, 161a/16, 162b/16
k. (andaḳ kim) 136a/09, 145a/04, 146a/12, 148a/05, 152a/14, 155b/04, 173b/13
k. (çun kim) 170b/14, 172a/13
k. (her ḳaçan kim) 131b/14
k. (her ne kim) 171a/17
k. (her né-kim) 153a/03, 166b/07
k. (her néççe kim) 125b/10, 128b/14, 161b/10
k. (ne-kim) 172a/13
k. (néçük-kim) 129b/12, 139a/16
k. (nédin kim) 146b/07, 147a/07, 152b/02
k. (ol-kim) 136b/08, 151b/05
k. (öyle kim) 141b/07
k. (tā kim) 121b/12, 123a/07, 123a/10, 126b/10, 127b/14, 127b/16, 129a/06, 131b/02, 137b/04, 140b/02, 141a/02, 142a/02, 143a/12, 145b/07, 154a/15, 158a/05, 158a/11, 160a/10, 166b/06, 174a/03
[=277]
kīmḫā Far. İpekli sırmalı kumaş.
k. 124b/08, 140a/11
k. (sar-u-pa-yı kīmḫa) 155b/17
k. u ḥarīr 170a/05
[=4]
kimse Herhangi bir kişi, kimse.
k. 124a/14, 171a/05, 173a/08
k. (her kimse) 146a/10
k.+ge (her kimse) 132a/08
[=5]
kīn Far. Gizli düşmanlık, garaz.
k. bile (ḳahr u kīn) 131a/02
k. ü peygār 160b/11
[=2]
kīne Far. Kin, garaz. Krş. kīn
k. ü küdūret 137b/17, 145b/04, 154a/13
[=3]
kīne-güẕār Öç alan, kin besleyen.
k. 145a/12
k. (leşker-i bi-şumār-ı kīne-güẕār) 144b/11
k. bile (leşker-i carrār u sıpāh-ı kīne-güẕār) 125a/09
[=3]
kīne-ḫ(v)āh Öç almak isteyen, kinci.
k. bile (sıpāh-ı kīne-ḫ(v)āh) 146b/15
[=1]
kir- Girmek.
k.-gen-dék 136a/01, 164a/12
k.-er 155b/13
k.-gen 162b/06
k.-ip 122b/01, 130a/01, 137b/11, 140b/01, 142b/14, 159a/16, 164a/12
k.-se 154a/11
[=12]
cunbışġa kir- 140b/01
ḥareketġa kir- 137b/11, 159a/16
ıhtızāzġa kir- 154a/11
[=4]
ḳīr-andūd Katran sıvalı.
ḳ. (dūd-ı kīr-andūd) 141b/02

[=1]
kirām Ar. Soylular; ulular, şerefliler; cömertler.
k. (ḳıdva-ı nucabā-yı kirām) 148a/06
k. dağı (ʿulamā-yı ʿıẓām u umarā-yı kirām) 121a/04
k.+ı 151b/03
[=3]
kirāmī Ar. Saygın, soylular.
k. (nāma-ı nāmī u nusḫa-ı kirāmī) 153a/04
k. (sıpah-dār-ı kirāmī) 152b/15
k. (ustād-ı kirāmī) 136a/17
k.+si bile (vazārat-ı manṣab-ı kirāmī) 156b/14
k.+si bile (manṣab-ı kirāmī) 136b/15, 137a/08, 140a/05
k.+sin (manṣab-ı kirāmī) 143a/10
[=8]
kirdār Far. İş, amel; davranış.
k. 150a/01
k.-ı nadrat-āṣār 145a/07
[=2]
kirgüz- Sokmak, geçirmek.
k.-di 149b/01, 159a/09
k.-diler 158a/05, 164a/17
k.-meki 137a/15
k.-se 162a/12
k.-üp 127a/10, 127b/05, 128a/01, 129b/01, 131a/02, 138a/10, 139a/08, 143a/14, 167b/11
[=15]
cılvaġa kirgüz- 128a/01, 129b/01, 131a/02, 138a/10, 139a/08
cūşışġa kirgüz- 149b/01
dām-ı tazvīrıġa kirgüz- 162a/12
dast-ı taṣarrufiġa kirgüz- 159a/09
dast-ı taṣarruflarıġa kirgüz- 167b/11
ḥarekatġa kirgüz- 127a/10, 143a/14
köñüllarıġa kirgüz- 158a/05
ṣadāġa kirgüz- 127b/05
taḫt-ı taṣarrufiġa kirgüz- 137a/15
[=14]
kirpik Kirpik.
k.+i (kirpigi) 164a/14
k.+idin (kirpigidin) 153b/06
[=2]
kiryās Saray.
k.-ı buland-asās 153a/12
k.-ı felek-asās 140a/16
k.-ı gerdun-asās 131a/03, 138b/02
[=4]
kīse Far. Kese.
k.-i muddaʿā 154b/03
[=1]
kişi Kişi, insan.
k. 119a/08, 120b/04, 121a/14, 132a/10, 132a/15, 134a/06, 134a/06, 134a/07, 136a/07, 158a/08, 160b/17, 162a/09, 164b/09, 166b/05, 169a/11, 169a/11, 170b/16, 173b/11
k. (her kişi) 159b/09
k. bile 147b/01
k.+de 173a/09
k.+ge 141a/09
k.+ler 149b/11
k.+lerge 162a/02
k.+leridin 164b/16, 166a/13

k.+lerige 155b/02
k.+ni 160a/09, 170a/10
k.+si bile 145a/14
k.+sin 159a/10
k. yiber- 140b/03
[=32]
kişver Far. Ülke, memleket.
k. (şahr u kişver) 119a/06
k. ahlı 170b/14
k. ara 168b/07
k.+in 165b/16
k.+ler 168b/06
[=5]
kitmānī Ar. Sır saklama, sır gizleme ile ilgili.
k. (ḥaḳḳ-ı kitmānī u manhī) 152b/07
[=1]
kiyür- Geçirmek, sokmak.
k. 173b/03
[=1]
naġmañnı kiyür- 173b/03
[=1]
kiẕb Ar. Yalan söyleme, yalan.
k. 133a/02
k. (bī-şāyıba-ı kiẕb) 147b/03
[=2]
Ḳoḳan y.a. Hokand.
Ḳ. 172b/02
Ḳ.+ġa (mülk-i Ḳoḳan) 118b/14
[=2]
ḳol El, kol.
ḳ. 123b/15, 139a/09
ḳ. aç- 169b/11
ḳ.+dın 159b/17
ḳ.+ġa al-129b/16, 129b/17, 130a/01, 130a/01, 171a/02
ḳ.+ıġa tüş-146b/10
ḳ.+ın 139a/10
ḳ.+larıda 129b/15
ḳ.+larıdın sal-161b/14
ḳ.+larıġa 151a/11
ḳ. sun- 158b/16
ḳ.+umġa 168b/02
ḳ. ur- 162a/08
ḳ. uzat- 160a/01
ḳ. yétkür- 122b/14
[=19]
ḳoldaş Arkadaş, dost.
ḳ.+ı 161a/08
[=1]
ḳon- Konmak.
ḳ.-dılar 131b/04
ḳ.-maḳ 170b/01
[=2]
ḳondur- Kondurmak.
ḳ.-dılar 175a/08
ḳ.-ġay 142a/04
[=2]
ḳonuḳ Misafir.
ḳ. 124a/09
ḳ.+ların (rasm u ḳonuḳ) 121b/02
[=2]
Ḳoñırat kv.a. (< Moğ. Ḳonggırat < Onggırat) Cengiz Han'ın zamanındaki Moğol kabilelerinin en önemlilerinden biri.
Ḳ. 136a/12
[=1]

ḳopar- Koparmak, çıkarmak.
ḳ.-ıp 130b/07
[=1]
ḳorġan İstihkam, kale.
ḳ. (Çilegen ḳorġanı) 131b/05
ḳ. (kenef u ḳorġan) 159b/05
ḳ. ara 168b/07
ḳ.+ı (Çilegen ḳorġanı) 133b/04
ḳ.+ıġa 139b/05
ḳ.+ıġa (Maşhad ḳorġanı) 165a/11
ḳ.+ları sarı 154b/07
ḳ.+ların 157a/10
ḳ. sarı 141b/05
ḳ. tüzet- 168b/07
[=10]
ḳorḳ- Korkmak.
ḳ.-a dururmız 125b/12
[=1]
Ḳorḳmas Seyyid Nıyāz Maḥram bk. Seyyid Nıyāz Maḥram
Ḳ. 149a/11
[=1]
ḳoş 1. Müfreze, emre verilmiş birlik.
ḳ.+dın (her ḳoş) 132a/10
[=1]
2. Çift.
ḳ. bol- 121a/06
[=1]
3. Çiftlik, hane.
ḳ. 171a/03
ḳ.+dın (her ḳoş) 132b/03
ḳ.+ġa 132a/03
ḳ.+ġa (her ḳoş) 121b/02
ḳ.+ıġa 137b/12
ḳ.+larda 134a/07
ḳ.+larıġa 157b/16
ḳ.+ların 130a/05
[=8]
ḳoş- Koşmak; katmak, birleştirmek.
ḳ.-tı 173b/13
ḳ.-up 125b/06, 128b/12, 131a/12, 133b/09, 142a/02, 147b/17, 153a/07, 154a/06, 155b/02, 156a/05, 156a/09, 164a/03, 166a/14, 166b/09
[=16]
baş ḳoş- 125b/06, 128b/12, 133b/09
élçige ḳoş- 166b/09
[=4]
ḳoşḳoş Çift, çifte.
ḳ. bol- 121a/16
[=1]
ḳoşul- Eklenmek, bağlanmak; katılmak.
ḳ.-dı 142a/11
ḳ.-up 167b/13, 173b/14
[=3]
ḳoşun (< Moğ. kosigu) Ordu, asker, askeri birlik.
ḳ. bile 163b/09
ḳ.+ı üsti 155a/12
[=2]
ḳoy Koyun.
ḳ. 120a/13, 128b/11, 128b/14, 170a/14
ḳ.+nı 128b/13
[=5]
ḳoy- Koymak, bırakmak.
ḳ.-(!) 128b/14
ḳ.-ar 143b/17
ḳ.-dı 135a/04, 138b/08, 156a/13

ḳ.-dılar 141b/14
ḳ.-madılar 128b/14
ḳ.-man 152b/01
ḳ.-may 143b/04, 161b/11
ḳ.-sa 134b/10, 140b/05
ḳ.-uban 172b/06, 172b/09
ḳ.-up 119b/17, 128b/15, 153a/15, 155b/16, 160b/12, 161a/09, 165b/08
[=21]
at ḳoy- 152b/01
baş ḳoy- 128b/15
daḳīḳa-ı muhmal u nā-marʿī ḳoy- 143b/04
ılġar ḳoy- 161a/09
ḳadam ḳoy- 134b/10
ḳadamın ḳoy- 153a/15
muʿaṭṭal ḳoy- 161b/11
muhmal ḳoy- 161b/11
rū ḳoy- 119b/17
taʾẖīrġa ḳoy- 155b/16
yüz ḳoy- 135a/04, 138b/08, 140b/05, 156a/13
[=14]
Ḳoy yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Koyun yılı.
Ḳ. 168a/07, 175a/14
[=2]
ḳoyul- 1. Konulmak, verilmek.
ḳ.-up 122b/04
2. Saldırmak, hücum etmek.
ḳ.-dılar 137b/12, 161b/02
ḳ.-up 174a/08
[=4]
ḳoyun Toz, kasırga, hortum.
ḳ. yañlıġ 123a/16
[=1]
ḳoyuşḳun Kayış.
ḳ. 124b/06, 170a/09
[=2]
ḳozġa- Meydana çıkarmak, harekete getirmek.
ḳ.-p 139a/15
[=1]
Ḳozġan y.a. Çilegen ile Lutf-abad bölgeleri arasında yer alır. Günümüz haritalarında adı Kazgankala olarak geçer.
Ḳ. dék (Ḳozġan-dék) 164a/17
[=1]
köç-be-köç Konaklaya konaklaya.
k. 143b/07, 156a/14
[=2]
köç- Göçmek.
k.-tiler 164b/17
k.-üp 128a/12, 140a/16, 142b/07, 142b/08, 143b/02, 151a/02, 156a/12, 157b/10
[=9]
köçür- Göçmesine yardım etmek.
k.-di 142b/04
k.-gey 137b/05
k.-üp 127a/09, 128b/08, 130a/09, 131b/02, 131b/03, 133a/07, 133b/06, 137a/15, 139a/07, 142a/03, 142b/05, 143a/05, 148b/15, 149a/14, 149b/13, 155a/04, 159a/09, 162b/04, 164a/17, 175a/07
[=22]

köçürül- Göçmesine sebep olunmak.
k.-üp érdi 133b/04
[=1]
köh Far. Dağ.
k. 130a/01
k.+i 141a/11
k.-i āfat 141a/12
k.-i felek-namūdar 123b/09
k. köh 129b/07
[=6]
köh-hay'at Görünüşü, sureti dağ gibi olan.
k. 123b/08
[=1]
Köh-ken Daruġa k.a. Mankıt maariflerindendir.
K. 136a/13
K.+nıñ 137a/03
[=2]
köh-namūdār Dağ gibi görünen, heybetli.
k. 150a/01
[=1]
köh-peyker Sureti dağ gibi heybetli olan.
k. édiler 123b/13
[=1]
Köhne Ürgenç y.a. Ceyhun nehrinin güney kıyısında yer alır.
K. 143b/14
[=1]
kök Gök.
k. 140b/16, 168b/04
k.+din 168b/09
k.+ge 129b/11
k.+ge çıḳ- 173a/03
k. sarı 170b/03
[=6]
kökrek Göğüs, bağır, yürek.
k.+idin (kökregidin) 162a/10
[=1]
köl Göl.
k. 143b/16
k.+din 144a/01
[=2]
kömek Yardım.
k.+i üçün (kömegi) 127b/13, 155a/09
k.+ige (ımdād u kömegige) 174b/06
k.+ige (kömegige) 133a/11, 164a/07
k. tile- 146a/02, 153b/10
[=7]
köñül Gönül.
k. 129a/16
k. bağla- 159b/10
k. bile 154a/14
k.+de 132b/01
k.+din 121b/06
k.+i (köñli) 164a/14
k.+i dék (köñli) 119b/10
k.+idegi (köñlidegi) 163a/08
k.+idin (köñlidin) 125b/01, 145b/04
k.+ige (köñlige) 159a/15
k.+in (köñlin) 155b/08
k.+ini (köñlini) 137a/11
k.+larıġa 135a/15
k.+larıġa kirgüz- 158a/05
k.+leri 120b/07, 126b/08, 131a/16

k.+lerige 124b/02, 125b/13, 134a/11, 146b/14
k.+lerin 121a/07, 124a/11, 135b/11
k.+lerni 140a/14
k.+ü dék (köñlü) 170b/02
k.+ümge (köñlümge) 168b/01
k.+ümiz 125b/04
k.+ümiz (köñlümiz) 126a/03
[=30]
köp Çok, fazla.
k. 136a/07, 140a/01, 144a/04, 144a/04, 144b/09, 144b/11, 144b/13, 146a/04, 151a/09, 151b/09, 151b/11, 154b/11, 155b/02, 156b/15, 158b/05, 163a/01, 164b/09, 165a/03, 168a/14, 168a/14, 170a/13, 173b/17, 174a/02, 175a/05
[=24]
köpraḳ Daha çok. Krş. köprek
k. 134a/06
[=1]
köprek bk. köpraḳ
k. 159a/16
k.+i (köpregi) 134a/04
k.+i dağı (köpregi) 132b/10
k.+in (köpregin) 161b/03
[=4]
kör Kör.
k. yañlıġ 158b/02
[=1]
kör- Görmek.
k.-di 159a/14, 163a/07
k.-diler 137b/09, 162a/08, 174b/12, 174b/15, 174b/16
k.-geli 171b/09
k.-gen 120b/04, 175a/12
k.-mekge 170b/17
k.-mey 142a/14
k.-üp 120a/03, 127b/17, 128a/11, 128b/14, 132a/03, 156b/06, 169b/04
k.-üp dururlar 162a/08
[=20]
ḫoş kör- 128a/10
munāsıb kör- 120a/03
ravā kör- 142a/14
tamāşā kör- 171b/09
vasīʿ u dıl-keş kör- 128a/11
[=5]
köre Göre (Edat).
k. (+ġa köre) 150b/15
[=1]
körgüz- Yapmak, etmek, göstermek.
k.-di 135a/17, 136a/03, 143a/06, 144a/07, 149a/17, 149b/02, 158b/06, 159b/04, 163b/05, 166b/17, 167a/13, 172b/09
k.-diler 128b/05, 137b/14, 139b/15, 140a/03, 141a/17, 150a/08, 154a/01, 160a/15, 161a/06, 164b/08, 165b/04, 167b/17, 174a/01
k.-e 134b/12
k.-ey 146a/16, 168b/02
k.-gen 152b/13, 166b/01
k.-gende 161a/09
k.-gendin soñ 157a/08, 173b/15
k.-geni 165a/10
k.-genin 158b/03
k.-geyler 118b/04
k.-güsi-durur 166b/07

k.-megi 137a/14
k.-mek 132b/14, 133a/01, 160b/06
k.-memiş érdi 144b/06
k.-meñler 157b/04
k.-se 152b/16, 162a/10
k.-seler 146b/15
k.-üp 118a/01, 118a/07, 118b/16, 119b/13, 120a/06, 120b/14, 121a/13, 123b/05, 123b/17, 124b/14, 125b/16, 126a/01, 126a/02, 126a/09, 126a/17, 126b/01, 129a/12, 130a/08, 130a/15, 131a/07, 131a/11, 133a/06, 133b/07, 134a/09, 134a/10, 135a/04, 135a/07, 135b/08, 138b/06, 140b/03, 141a/06, 142a/12, 142b/07, 142b/17, 143a/15, 145a/02, 145a/08, 146a/08, 147a/14, 147b/06, 147b/11, 150a/05, 150a/15, 151b/14, 156a/14, 158b/01, 158b/16, 159a/02, 159a/05, 160b/09, 164a/09, 164a/16, 166a/15, 167a/05, 170a/02, 174b/10
k.-üp durur 124b/17, 126b/09, 127b/04, 134a/14
k.-üp dururlar 160b/13, 163a/06
k.-ür 157a/10
k.-ür érdiler 164b/05
[=110]
ārām u ıstırāḥat körgüz- 143a/06, 174a/01
ārāyış körgüz- 133a/01
ʿazīmat körgüz- 134a/09, 143a/15, 159b/04, 160b/09, 166b/17, 167b/17
cabīn-sālıḳ körgüz- 128b/05, 130a/08
cahd u ıhtımām körgüz- 146b/16
cavāhır-nıṣārlıġ körgüz- 118a/07
cazm körgüz- 118b/16
cıdd u cahd körgüz- 164b/05
curʾat körgüz- 152b/16
cūş u ḫurūş körgüz- 158b/01
fan körgüz- 172b/09
ḫabar-dārlıḳ körgüz- 135a/07
ḥarārat körgüz- 149b/02
ḥareket körgüz- 133b/07, 138b/06, 146a/08, 156a/14
harza-dav u sebük-sārlıġ körgüz- 157b/04
ḫırām körgüz- 121a/13
hucūm körgüz- 150a/05, 174b/10
ḥurḳat-engīzlik körgüz- 149a/17
ıbā u ımtınāʿ körgüz- 146a/15
ıhtımām körgüz- 126a/17, 145a/02, 161a/06
ıḫtırāz körgüz- 167a/05
ıḳdām körgüz- 131a/07, 137b/14, 140a/03, 152b/13, 159a/02, 164a/16
ınḳıyād körgüz- 159a/05
ıstıdʿā-yı hımmat u ıltıcā-yı ıstıʿānat körgüz- 126b/01
ıstımdād u ıstıcāşa körgüz- 163b/05
ıstırāḥat körgüz- 134a/14, 136a/03, 142b/07
ışṭıġāl körgüz- 118b/04, 120a/06, 124b/17, 141a/17, 147b/06, 147b/11, 154a/01, 160a/15, 160b/13
ışṭıyāḳ körgüz- 164a/09
ıʿtıḳād körgüz- 126a/01
ızṭırāb u ṭayaḳ körgüz- 150a/08
ḳıṣṣa-güẕārlıġ körgüz- 157a/10

ḳıyām körgüz- 139b/15, 144b/06, 158b/16, 162a/10, 164b/08
mallāḥlık körgüz- 125b/16
marḥamat körgüz- 135a/04
mayl-ı mubādarat körgüz- 163a/06
mayl körgüz- 118a/01
mıhr-bānlıġ körgüz- 166a/15
muʿāvadat körgüz- 133a/06
mubāhāt körgüz- 170a/02
mubālaġalar körgüz- 165b/04
mumānaʿat körgüz- 140b/03
murācaʿat körgüz- 157a/08
muvāfaḳat körgüz- 147a/14
nahżat körgüz- 120b/14, 137a/14
navāzış-ı ḫusravāna körgüz- 142b/17
navāzış körgüz- 133a/01
navāzışlar körgüz- 124b/14, 129a/12, 131a/11, 134a/10, 142a/12, 158b/06
parvarış körgüz- 133a/01
raʿnālıġ rusūmın körgüz- 119b/13
rıḥlat körgüz- 144a/07, 167a/13
saʿy-ı balīġ körgüz- 135b/08
saʿy u köşiş körgüz- 141a/06
sıtāyış u navāzışlar körgüz- 145a/08
şadāyıd körgüz- 134b/12
şafḳat u muruvvat körgüz- 130a/15
şor körgüz- 123b/17
tamāşā körgüz- 168b/02
taraḥḥum körgüz- 132b/14, 150a/15, 160b/06
tavaḳḳuʿ körgüz- 151b/14
tavaḳḳuf körgüz- 135a/17
taẓallum körgüz- 126a/02
zar-pāşlıġlar körgüz- 123b/05
[=103]
körk Güzellik.
k. 124b/11
[=1]
körniş Görüşme, resmî görüşme, kabul. Krş. körnüş
k.-i ʿālī 154a/08
[=1]
körnüş bk. körniş
k.+ıġa 158a/14, 159b/01
[=2]
körset- Göstermek.
k.-diler 133b/10
[=1]
ḳara körset- 133b/10
[=1]
körün- Görünmek.
k.-üp 141a/12, 149b/05
k.-ür 133a/01
[=3]
ansab u aham körün- 133a/01
[=1]
kös Far. Kös, davul.
k.-i rıḥlat ur- 168b/12
k.+in 127b/04
k.+in ur- 144a/15, 165a/13
k.+iniñ 145b/09, 147a/01, 151a/05
[=7]
köşiş Far. Çalışma, gayret, çaba.
k. (cahd-ı meşkūr u köşiş-i nā-maḥṣūr) 118b/07
k. (saʿy u köşiş) 166b/13
k. (saʿy u köşiş körgüz-) 141a/06
k.+ıġa 159a/02

k.-i mā-lā-kelām 146a/17
k.+ide 160a/07
k. ü cūşış 161b/10
[=7]
köşk (< Far. kūşk) Köşk.
k.+din 170a/17
[=1]
kötāh Far. Kısa, küçük, az.
k. u mafḳūd ḳıl- 146b/05
[=1]
köter- Kaldırmak, yükseltmek, taşımak.
k.-e al- 121b/02
k.-gençe 122b/17
k.-ip 123b/17, 145b/16, 160b/16, 172b/15
k.-meklikde 138a/04
[=7]
faryād u afġān köter- 145b/16
ser-köb köter- 160b/16
[=2]
köy- Yanmak, tutuşmak.
k.-di 150a/11
k.-gen 150a/03
k.-üp 150a/09
[=3]
köz Göz; şuur, akıl.
k. 149b/05, 168a/16
k.+ge (aʿmā köz) 136a/01
k.+ge ıl- 141a/15
k.+ıġa 141b/03
k.+i 153b/04
k.+i (ʿaḳl közi ḥayrān bol-) 120a/08
k.+i açıl- 158b/01
k.+i-dék 159b/17
k.+i içre 170b/01
k.+ige 149b/05, 162b/08
k.+in 141a/16
k.+in yum- 158a/08
k.+lerde 149b/04
k.+larıġa ıl- 164a/13
k.+leri tüş- 133b/11
k.+lerin 135b/10, 159b/16
k.+ni 168a/12
k. yét- 141a/16
k. yum- "ölmek" 165b/16
[=22]
közgü Ayna.
k.+side 166b/07
k.+sidin 131a/16
[=2]
közle- Gözlemek, gözetlemek.
k.-p 153b/15
[=1]
Ḳubās Ḳulı k.a.
Ḳ. 131a/14
[=1]
ḳubba Ar. Yarım küre şeklinde yapılan bina damı.
ḳ.-ı ʿayyūḳ 138b/03, 140a/17, 153a/13
ḳ.+sı 129b/05
ḳ.+sın 149a/02
[=5]
Ḳuçand y.a. İran'da bir yer.
Ḳ. 159a/16
[=1]
ḳudrat Ar. Kuvvet, güç.
ḳ.+ı 133a/13
ḳ.+ı bile 132a/07

ḳ.-ı İlāhī 144b/06
ḳ.+ımız (ḳuvvat u ḳudrat) 125b/11
k.+ıñızġa 157a/17
ḳ.+ları 121b/01
[=6]
ḳudsī-āşyān Kutsal mekan.
ḳ. (āstān-ı ḳudsī-āşyān) 135b/15
[=1]
ḳudsī-nışāna Kutsallık gösteren.
ḳ.+sı (āstān-ı ḳudsī-nışāna) 166b/16
[=1]
ḳuduḳ Kuyu.
ḳ. 149b/11, 149b/13
ḳ. (her ḳuduḳ) 150a/05
ḳ.+ġa 149b/15, 150a/06
ḳ.+ıdın (Açı ḳuduḳı) 150a/01
ḳ.+ı (Bal ḳuduḳı) 149a/01
ḳ.+ı (Çaşma ḳuduḳı) 150b/11
ḳ.+ı (Çırla ḳuduḳı) 134a/13, 142b/06
k.+ı (Ḫan ḳuduḳı) 127b/02, 138b/11
ḳ.+ı (Saġça ḳuduḳı) 127a/12, 138b/09
ḳ.+ı (Yazı ḳuduḳı) 149b/09
ḳ.+ı üsti (Çırla ḳuduḳı) 143a/15
ḳ.+ı üsti (Saġça ḳuduḳı) 142b/09
ḳ.+ıdın (Çırla ḳuduḳı) 135a/05
ḳ.+ıġa (Çırla ḳuduḳı) 127b/06, 138b/15
ḳ.+ıġa (Ḫan ḳuduḳı) 135a/07, 135a/16, 142b/07
ḳ.+ıġa (Saġça ḳuduḳı) 135b/02
ḳ.+ıġa (Yazı ḳuduḳı) 150a/04
ḳ.+lar 127b/16, 149b/10
ḳ.+larnı dağı 127b/01
ḳ. üsti (Orta ḳuduḳ) 167b/08
[=29]
ḳudūm Ar. Ayak basmak, uzak bir yoldan gelmek, ileri geçmek.
ḳ.+ı 127a/15
ḳ.-ı masarrat-luzūm 120b/16
ḳ.-ı saʿādat-luzūm 156a/14
ḳ.-ı şarāfat-luzūm 128a/02
[=4]
ḳul Kul, köle.
ḳ. 158b/01
ḳ.+larınıñ 161a/08
ḳ.+larnı 126a/03
[=3]
ḳulaḳ Kulak.
ḳ.+ı bile (ıẕʿān ḳulaḳı) 133a/04
ḳ.+ım içre 173b/03
ḳ.+larıġa 158a/04
ḳ.+ların 157a/15
[=4]
ḳulla Ar. Zirve, dağ tepesi, doruk.
ḳ.+sı üzre 129b/13
[=1]
ḳulla-rāş ?
ḳ. (taġ-ı ḳulla-raş ét-) 175a/02
[=1]
ḳullat bk. ḳulla
ḳ.-ı duşman 164a/13
[=1]
ḳulluḳ Kul olma durumu.
ḳ. 131a/10
ḳ.+ı 139a/05
ḳ. ḳıl- 170a/01
[=3]
ḳum Kum.

ḳ. 120a/13, 127a/11, 128a/04, 128a/06, 134a/17, 134b/07, 134b/10, 135b/05, 149a/01, 149a/16, 149b/02, 150a/03, 171b/14
ḳ. (daşt u ḳum) 119a/01
ḳ. dağı 134b/09
ḳ.+ġa 170a/13
ḳ.+ı 127a/12
ḳ.+nıñ üsti 135b/06
ḳ. üze 134b/13
[=19]
ḳumlaġ Kumsal, kumlu yer.
ḳ.+ġa (ẕayl-ı ḳumlaġ) 129b/10
[=1]
ḳunbara (< Far. ḫumbara) İçi boş olup barut, demir ve kurşun parçaları ile doldurulan havan topu veya elle fırlatılan bir çeşit mermi, humbara.
ḳ.-ı raʿd-āşūb 161b/08
[=1]
ḳur- Kurmak, teşkil etmek, yapmak.
ḳ.-dılar 153a/15
ḳ.-mış édiler 172a/15
ḳ.-up érdiler 172a/16
[=3]
bāzār ḳur- 153a/15
[=1]
kūr Far. Kör.
k. (Sulaymān-ı kūr-ı bad-ıʿtıḳād) 131b/17
[=1]
ḳurā Ar. Küçük kasabalar, karyeler, köyler.
ḳ.+nıñ 170a/16
[=1]
ḳuraltay (< Moğ. kuriltay) Büyük toplantı, kurultay.
ḳ. 120a/06
[=1]
ḳurbān Ar. Kurban, feda olma.
ḳ. eyle- 168a/13
[=1]
Ḳurbān-ḳulı k.a.
Ḳ. 131a/13
[=1]
Ḳurbān Ḳulı Yüz-başı k.a.
Ḳ. 127b/12
[=1]
Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başı k.a. Sultan Han ile Maşhad ve Nişabur küffarına karşı akın düzenleyenlerin başında gelmektedir.
Ḳ. 134a/01
Ḳ.+nı 133a/09, 137b/06, 142a/02
[=4]
ḳurş Ar. Yuvarlak bir somun, çörek.
ḳ. 122b/13
[=1]
ḳurul- Kurulmak, teşkil edilmek.
ḳ.-dı 172a/06
[=1]
küreş ḳurul- 172a/06
[=1]
ḳuṣūr Ar. Kasırlar, köşkler.
ḳ.-ı dıl-küşā 119b/05
[=1]
ḳuş Kuş.
ḳ. 170b/01

ḳ. dék (ḳuş-dék) 154b/05
ḳ. üsti 172a/17
[=3]
ḳuş-bégilik Kuş Beyi olma durumu.
ḳ. 169b/14
[=1]
ḳuṭb Ar. Bir tarikatin ulusu, bir kavmin başı, büyüğü.
ḳ. (ḥażrat-ı ḳuṭbu'l-avlıyā) 126a/12
k.+u'l-avlıyā 135b/12
ḳ.+u'd-davlat ve'd-dīn "din ve devletin önderi" 138a/06
[=3]
Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ$^{(v)}$āca Şayḫu'l-Islām k.a. Maşhad'a düzenlenen akında görev almıştır.
Ḳ. 156a/04, 163b/17
[=2]
Ḳutluḳ Muḥammad Inaḳ k.a. Kıpçak eşrafındandır.
Ḳ. 136a/11
Ḳ.+nıñ 136b/14
[=2]
Ḳutluḳ Murād Bég k.a. Berdi Biy'in yerine geçen kişidir.
Ḳ.+ge 136b/17
[=1]
ḳutul- Kurtulmak.
ḳ.-dı 137b/12
ḳ.-ġan 154b/05
ḳ.-mas 125b/17
[=3]
ḳuvvat Ar. Güç, kudret.
ḳ.+da 169a/07
ḳ.+ı bile 145b/09
ḳ.+ıdın 173a/17
ḳ. u ḳudrat 125b/11
ḳ. u şafḳat 131a/15
ḳ. yétkür- 134a/12
[=6]
ḳuvvat-dıh Kuvvet verici.
ḳ.-ı şarʿ-ı Muṣṭafā 169a/06
[=1]
ḳuyaş Güneş.
ḳ. 123a/17, 126b/16, 129b/16, 131b/14, 134a/14, 135b/04, 141b/03, 149a/17, 150a/12
ḳ. dék (ḳuyaş-dék) 157b/17
ḳ. dék 148b/16, 167a/17
ḳ.+dın 124b/10, 127a/01, 158a/01
ḳ.+ġa 155b/12
ḳ.+ı 169a/14
ḳ. kibi 173a/16
ḳ. yañlıġ cahān ahlı başıġa panca panca zar saç- 117b/06
[=19]
ḳuyaş-naẓīr Güneşe benzer.
ḳ. (sarīr-ı ḳuyaş-naẓīr) 150b/14
[=1]
ḳuzaḥ Ar. Renk renk ve yol yol ışık, gökkuşağı ışığı.
ḳ.+dın (ḳavs u ḳuzaḥ) 129b/17
[=1]
ḳużāt Ar. Kadılar.
ḳ. (āḳża'l-ḳużāt) 148a/06
[=1]
ḳuzı Kuzu.
ḳ. 120a/14, 170a/14

ḳ. (ḳoy ve ḳuzı) 128b/11
[=3]
küberā (< Ar. kübarāʾ) Büyükler, ulular.
k. (umarā-yı nām-dār u küberā-yı ẕu'l-ıḳtıdār) 136a/06
k. (umarā u küberā) 121b/14
k. bile (ʿulamā u küberā) 142b/12
[=3]
küç Güç.
k. bile 165a/05
[=1]
küdüret Ar. Gam, keder, üzüntü.
k. 137b/17, 167b/01
k. (kīne ü küduret) 145b/04, 154a/13
k.-i ḫazānī 144a/05
k.+idin 125b/13, 133a/02
k.+in 131a/16
[=5]
küdüret-ıltızām Gamın, kaygının gereği olan.
k.+ın (acsām-ı küdüret-ıltızām) 129a/04
[=1]
küdüret-maʾāṣır Gam, tasa izleri taşıyan.
k.+larıġa (ḫāṭır-ı küdüret-maʾāṣır) 133b/11
[=1]
küffār Ar. Kafirler.
k. 125b/12, 126a/06, 148a/16, 158a/05, 158a/11, 163b/02, 163b/03, 164b/14, 173b/15
k. (aʿdā-yı dīn u küffār-ı şarārat-kemīn) 148a/01
k. (muḥāraba-ı küffār) 132a/14
k. ahlı 125b/08, 125b/16, 159a/05
k. çérigi 175a/03
k. gürūhı 161a/03, 163a/02
k. ḫaylı 145a/12, 162b/01
k.+ı 167b/07
k.+ı (Maşhad ve Nışābūr küffārı) 137b/07
k.-ı bād-kirdār 132a/04, 164b/11
k.-ı facār 130b/03, 147b/11
k.-ı şarārat-şıʿār 125a/10
k.+ıġa (Ḫurāsān küffārı) 167b/03
k.+ınıñ (Ḳarayī küffārı) 154b/14
k. leşkeri 161b/06
k.+nıñ 125b/10
k. ordusı 160a/13
k. sıpāhı 160b/13
[=32]
küfr Ar. Kafirlik, küfür.
k. 125a/13, 125b/13, 126a/01, 131b/13, 164a/17, 170b/12
k. (ahl-ı küfr) 154b/07
k. ahlı 145a/05, 169a/09
k.+din (arbāb-ı küfr) 163b/15
k. éli 130a/03
k.-i zengī 131a/15
k. u żalālat 142a/10
k. u ẓalām ḫaylı 149b/06
[=14]
kül- Gülmek.
k.-di 124a/01
[=1]
külfet Ar. Zahmet, sıkıntı, zorluk.
k. 121b/06
k. (dāġ-ı külfet) 132b/02

k. (ranc-ı külfet) 121b/06
k. (ʿusrat u külfet) 151a/10
[=4]
külgü Gülme.
k.+din ölgeli yavuş- 172b/16
[=1]
küllen Ar. Hepsi.
k. 166b/06
[=1]
küm Ar. Tomurcuk.
k. 170a/12
[=1]
kümüş Gümüş.
k.+din 156b/09
[=1]
kün Gün, gündüz.
k. 134b/03, 134b/09, 164b/13, 168a/17
k. (béş kün) 139b/10, 140a/15
k. (bir kün) 127a/17, 169b/09
k. (bir néççe kün) 142b/06, 143a/16, 143b/03, 161a/06, 164a/15
k. (bir néçe kün) 173b/14
k. (hem'ol kün) 128a/08, 128b/09, 129b/03, 133a/12, 133b/08, 133b/13, 140a/17, 148b/03
k. (her kün) 121b/09, 123a/01, 124a/08, 124a/09, 124a/10, 139b/11, 150b/06, 155b/10, 171b/09
k. (iki kün) 127b/07
k. (néççe kün) 156a/01, 167b/13
k. (néçe kün) 173a/06
k. (ol kün) 133b/15
k. (on kün) 150b/11, 154a/01
k. (soñġı kün) 140b/10
k. (tün kün) 169a/05, 169a/15
k. (tün ü kün) 120a/09, 161b/13
k. (üçünçi kün) 138b/13, 138b/16, 139b/15
k.+din (kün kündin) 132b/11, 135a/03
k.+din (on béş kün) 124a/16
k. érdi (ḳırḳ béş kün) 142b/15
k.+geçe 125b/04
k.+geçe (on béş küngeçe) 124a/08
k.+geçe (on küngeçe) 155b/10
k.+i 155a/03
k.+i (altılançı küni) 140a/16
k.+i (cumʿa küni) 127b/02, 129a/10, 133b/04, 148b/13, 149a/14, 153b/15
k.+i (çahār-şanba küni) 127b/08, 128b/07, 149a/13, 151a/17, 153b/12
k.+i (dū-şanba küni) 126b/12, 127b/05, 128a/14, 151a/01
k.+i (on üçlençi kün) 156a/14
k.+i (panc-şanba küni) 127b/17, 133a/05
k.+i (se-şanba küni) 131a/03, 148b/01
k.+i (soñġı küni) 130b/05, 148b/05, 159b/11
k.+i (şanba küni) 128a/05, 133b/17, 153a/10
k.+i (yek-şanba küni) 130b/02, 135a/07, 150b/12, 153a/11
k.+i érdi (dū-şanba küni) 155a/17
k.+i érdi (on ikilençi küni) 155a/03
k.+i érdi (onlançı küni) 151a/02
k.+i érdi (sa-şanba) 127a/08
k.+i érdi (şanba küni) 120b/12
k.+in (ḳıyāmat küni) 141b/03

k.+in (maḥşar küni) 121a/14
k.+iniñ (ḳıyāmat küni) 132b/03
[=93]
kün batar Güneşin battığı yön, batı.
k. ṭarafı 140a/16
[=1]
künd Far. 1. Cesur, yiğit.
k. 129b/15
[=1]
2. Anlayışsız.
k. ḳıl- 172a/02
[=1]
künd-āvar Yiğit.
k.+nı (dıl-āvar-ı künd-āvar) 161a/15
[=1]
kündüz Gündüz.
k. 148b/17, 149b/08, 150a/15, 161b/06
k. (keçe kündüz) 118a/03, 119a/02, 121b/06
[=7]
küngür (< Far. kungur) Kubbenin tepesi.
k.+i 119b/05, 170a/17
[=1]
Kürd k.a. Hayoşan hakimi Rıza Kulı Han Zafaranlu'nun oğludur.
K. 153b/01
[=1]
küreş Güreş.
k. 123b/09, 124a/03, 124a/10, 172a/13
k. ḳurul- 172a/06
k. tutdur- 156a/01
[=6]
küşāde Far. Açılmış, açık, ferah, şen.
k. durur 125b/05
[=1]
küşāyiş Far. Açılma, açıklık, açılış.
k.+i 118a/04
k. iste- 163a/10
[=2]
küştī-gīrlik Pehlivanlık.
k. 123b/07
[=1]

L

lā Ar. Olumsuzluk edatı, hayır.
l. 122a/13, 171b/02
[=2]
lā-caram Şüphesiz, besbelli.
l. 128b/14, 134b/10, 147a/08, 150a/07, 160a/01, 168a/08
[=6]
lā-curʿa Damla bırakmadan.
l. 143b/12
[=1]
lā-kelām Sözsüz.
l. bile (ġalaba-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 145a/04
l. bile (ġayrat-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 174a/05
l. bile (ıhtımām-ı tamām u cahd-ı lā-kelām) 175a/17
l. bile (kevkebe-i tamām u valvala-ı lā-kelām) 148b/02
l. bile (taʿẓīm-ı tamām u taslīm-ı lā-kelām) 131a/16

l. bile (taʿẓīm-ı tamām u teksīr-i lā-kelām) 129a/08

[=6]

lā-raybī Şüphesiz, tereddütsüz doğru.

l. érdi (mahbıṭ-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī) 154a/16

[=7]

lā-nusallım Tamam değil, öyle değil (ünlem).

l. dé- 122a/13, 171b/01

[=2]

lab Far. Dudak.

l.+ını 150a/07

l.+larıdur 153b/03

l. tişlet- 172b/10

[=3]

lab-rīz Taşacak kadar dolu, ağzına kadar dolu.

l. ḳıl- 123b/06, 149a/06

l.+lar 119b/07

[=3]

lācavardī Far. Lacivert renkte.

l. birle 156b/08

[=1]

lāf Far. Söz, laf.

l.+ı 147b/02

l. u güẕāf 147a/01, 147b/11

[=3]

lafẓ Ar. Söz, laf.

l.+ın 156a/17

[=1]

laḫt Far. Parça

l. 141a/11

[=1]

laḥẓa Ar. An, kısa bir an.

l. érür 173b/03

l. laḥẓa 122b/07

[=2]

laḳab Ar. Takma ad.

l. bér- 144b/09, 145a/09

[=2]

lāl Ar. Dilsiz, konuşamayan.

l. durur 168a/08

l. eyle- 141a/12, 168a/13

l. ét- 138a/13

l.-ı ḫayrat eyle- 122b/11

l. ḳıl- 122b/03

[=6]

laʿl Ar. Kırmızı ve değerli bir süs taşı.

l.+dın 170a/08

l.-ı sīr-āb 167a/02

[=2]

lāla Far. Lale.

l.+lar 134b/06

[=1]

lam Ar. Merhamet, af.

l. 171b/02

[=1]

lamʿa Ar. Parıltı, parlayış.

l.+sı-dék 168a/17

l.+sın 123a/12

[=2]

lamʿa-pāş Parıldayan.

l. bol- 129b/16

[=1]

lamaʿāt Ar. Parıltılar, parlayışlar.

l.+ıdın 156a/16

[=1]

lāş Far. Leş.

l.+lar 175a/01

[=1]

laṭāfat Ar. Hoşluk, güzellik, incelik.

l.+da 129b/17

l.+da (ḥusn u laṭāfat) 153b/02

[=2]

lavāzım (< Ar. lavāzim) Gerekli şeyler.

l. (marāsım-ı duʿā u lavāzım-ı ṣanā) 145b/13

[=1]

Lavdan y.a. Aral Gölü'ne dökülen Amu Derya nehrinin ayrılan kollarından biridir.

L. 143b/16

[=1]

lavn Ar. Renk, boya.

l.+ı bile 168a/16

[=1]

lāyıḳ (< Ar. lāyiḳ) Yakışır, yaraşır, münasip.

l. 121a/06, 121b/06, 145a/17, 147a/16, 151b/01, 154b/12, 155b/12

l. bol- 129a/06, 141b/15

[=9]

lāzım (< Ar. lāzim) Lüzumlu, gerekli.

l. bil- 152a/04, 163b/16

l. (farmān-ı lāzımu'l-ımtınān) 141a/14, 174b/06

l. (farmān-ı lāzımu'l-ımtışāl) 118b/03, 129a/03, 150b/02

l. (farmān-ı lāzımu'l-ızʿān) 143a/13, 157b/14, 161a/10

l. (ḥukm-ı lāzımu'l-ımtışāl) 126a/08

[=11]

laẕẕat Ar. Lezzet, tat, zevk.

l. 122b/10

l.+ın 158a/02

l.+ını 122b/14

[=3]

laẕẕat-āmūn Geniş, yaygın lezzet, uzun süren lezzet.

l. (aṭʿıma-ı gün-ā-gün u aşrıba-ı laẕẕat-āmūn) 122b/02

[=1]

laẕẕat-madār Lezzetin merkezi.

l. (bahra-bar-dār u laẕẕat-madār ḳıl-) 118a/07

[=1]

laẕẕatmand Lezzetli.

l. bol- 166b/06

[=1]

laẕẕat-pāş Lezzet saçan.

l. bol- 122b/07

l.+dın 122b/13

[=2]

laẕẕat-perverdelik Lezzet ile terbiye edilme durumu.

l.+in (nemek-ḫūrda u laẕẕat-perverdelik) 158a/07

[=1]

legen Far. Leğen.

l. 172b/05

[=1]

leşker Far. Asker, ordu. Krş. leşkeriyye

l. 127a/02, 139b/02, 150a/07

l. (amīr-ı leşker ḳıl-) 167b/04

l. (ʿaẓīm-ı leşker) 144b/07

l. (ḫayl-ı leşker) 129b/06
l. (panāh-ı gerdūn-şükūh u leşker-i maḥşar-ġuluv) 132a/07
l. (sıpāh-ı ancum-şumār u leşker-i maḥşar-namūdār) 130b/03
l. (sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i calādat-āṣār) 149a/15
l. ahlı 134a/04, 135a/13, 137b/08, 138a/02, 140b/12, 140b/17, 142a/03, 146a/07
l.+ıġa 161b/01
l.+i 146a/07, 164b/13
l. +i (Islām leşkeri) 164b/10
l.+i (küffār leşkeri) 161b/06
l.-i bī-kerān 129b/05, 137a/14
l.-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān 125a/01
l.-i bī-şumār-ı kīne-güẕār 144b/11
l.+i bile (Göklen leşkeri) 173b/15
l.-i carrār u sıpāh-ı kīne-güẕār 125a/09
l.-i fīrūzī-eṣer 133a/12
l.-i kesāfet-māl 159b/11
l.-i ḳıyāmat-aṣar 129a/17, 140a/17, 149b/10
l.-i ḳıyāmat-aṣar u sıpāh-ı şacāʿat-parvar 148b/16
l.-i nuṣrat-eṣer 133b/07
l.-i sayl-aṣar 157a/09
l.-i semgin u kevkebe-i ṣalābat-āyīn 127a/03
l.-i ẓafar-āṣār 126a/17
l.-i ẓafar-aṣar 142a/06
l.-i żalālat-ıntısāb 160b/08
l.+ige 147b/07
l.+in 156a/09, 165a/03
l.+ni (ahl-ı leşker) 153b/17
l.+ni (asbāb-ı safar u aṣnāf-ı leşker) 143a/14
l.+niñ (ahl-ı leşker) 142b/03
[=46]
leşker-gāh Far. Ordu yeri, kışla.
l. ét- 138b/15, 142b/08
l.+ıġa 145a/03
l. ḳıl- 159b/05
[=4]
leşkeriyye bk. leşker
l. 126b/05
l. (ʿāmma-ı leşkeriyye) 136a/15
l.+ge (aṣnāf-ı leşkeriyye) 141a/04
l.+si 165a/03
[=4]
Lezkiye kv.a.
L. camāʿası 144b/16, 145b/07
L. ṭāyıfası 145b/02
[=3]
lıbāsāt (< Ar. libāsāt) Elbiseler.
l.-ı pād-şāhāna 137b/04
[=1]
lıcām (< Ar. licām) Atın ağzına vurulan gem.
l. (ʿaṭf-ı lıcām ḳıl-) 144a/12
l.+ı 170a/09
l.+ı dağı 124b/06
[=3]
lısān (< Ar. lisān) Dil.
l.+ı bile 166b/11
[=1]
lıvā (< Ar. livāʾ) Sancak, bayrak.
l.+lar 127a/01, 138a/14

l.-yı nahżat 128a/01
l.-yı nuṣrat-ıntımā 143a/14
[=4]
līkin Far. Ama, lakin, fakat.
l. 141a/12, 172b/12
[=2]
loḳma-ḫ$^{(v)}$ār Lokma yiyen.
l.+ı 151a/13
[=1]
Lū yılı 12 hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı. Timsah yılı.
L. 148a/17
[=1]
lucca-sarāb Uçsuz bucaksız çöl.
l. érdi 143b/15
[=1]
luṭf Ar. İyilik, güzellik, lütuf.
l. 124a/15, 167a/17, 169a/14
l. bile 171b/16
l.+ı bile 124a/13, 172a/05, 172a/13, 173a/16
l.+ı birle 119a/08
l.-ı Ḥaḳ 140a/13
l.+ıdın 121b/05
l.+ıdın (şarāb-ı luṭf) 137a/11
l.+ım bile 169b/09
l. ile 169a/09
l. u ʿaṭā 126b/08
l. u ıḥsān 153a/17
l. u kerem 168b/05
l. u şıyam 168a/14
l.+uña 126a/05
[=19]
Luṭf-ābād y.a. Kozgan suyuna yakın bir bölgenin adı.
L.+dın 131b/16
[=1]
Luṭf-ābād ḳalʿası y.a. Kuzey cihetiyle Ahal bölgesine yakındır.
L. 131b/06, 132a/02
[=2]

M

mā' Ar. Su.
m.-ı muʿayyan 127b/01
[=1]
mā-lā-kelām Ar. Söz götürmez, diyecek yok.
m. bile (faḫāmat-ı tamām u ıftıḫār-ı mā-lā-kelām) 146a/06
m. bile (faṣāḥāt-ı tamām u balāġat-ı mā-lā-kelām) 121b/16
m. bile (ġurūr-ı tamām u tekebbür-i mā-lā-kelām) 144a/16
m. bile (ḥırṣ-ı tamām u ārzū-yı mā-lā-kelām) 158a/13
m.bile (hucūm-ı tamām u ıctıhād-ı mā-lā-kelām) 153b/17
m. bile (hucūm-ı tamām u ızdıḥām-ı mā-lā-kelām) 141a/05
m. bile (ḫużūʿ-ı tamām u ḫuşūʿ-ı mā-lā-kelām) 135b/07
m. bile (ıhtımām-ı tamām u ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām) 120a/05

m. bile (köşiş-i mā-lā-kelām) 146b/17
[=9]
mā-lā-yuṭāḳ Ar. Takat getirilmez, dayanılmaz.
m.+nı (teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ) 160a/13
[=1]
mā-yaḥtāc Ar. Bir kimsenin ihtiyaç duyduğu, muhtaç olduğu şey. Krş. mā-yuḥtāc
m.+ların 148a/12
[=1]
mā-yuḥtāc bk. mā-yaḥtāc
m.+ı üçün 126b/08
[=1]
maʿānī Ar. Anlamlar.
m. 117b/09, 121b/15, 122a/10
m. (raʾīs-i maʿānī) 132b/06
m. (şāh-bāz-ı maʿānī-ı ṣayd) 156b/15
[=5]
maʿānī-raḳam Manalar yazan.
m. (ḳalam-ı maʿānī-raḳam) 168a/09
[=1]
maʿārıf (< Ar. maʿārif) Hüner ve sanat sahipleri, seçkin ve saygın kimseler.
m.+ıdın 136a/13, 161a/11
[=2]
maʿāş Ar. Yaşayış, dirlik; geçinecek şey.
m. ḳıl- 168b/12
[=1]
mabīʿ Ar. Satılmış şey.
m. u şırā 128b/11
[=1]
mablaġ Ar. Para, akçe.
m. (nuḳūd-ı vāfir u mablaġ-ı mütekāṣir) 136b/07
m.-ı vāfıra 124a/05
m. u afra 148a/12
[=3]
mabẕūl Ar. Çok, bol.
m. tut- 167b/15
[=1]
macāl Ar. Güç, kuvvet, derman.
m. 163b/08
m.+ı ḳal- 132b/11
[=2]
macālıs (< Ar. macālis) Meclisler, toplantılar.
m.+ıda 147a/01
[=1]
mācarā Ar. Serüven, macera.
m.+nı 128b/15
[=1]
macdat Ar. Büyüklük, ululuk; şeref.
m. u calālat-hem-rāh 152a/02
[=1]
maclıs (< Ar. maclis) Meclis, toplantı.
m. 122b/01
m. ahlı 122b/03
m. ara 171b/06
m.+da 122b/07
m. éli 122b/12
m.+ı 143b/13
m.+ı saadat-anīs 155b/10
m.+ıdın 170a/01
m.+ınıñ 117b/09
[=9]
maclıs-ārā Meclisi süsleyen.

m.-yı ʿışrat bol- 121a/09
[=1]
maclıs-ārāy bk. maclıs-ārā
m. bol- 171a/09
[=1]
macma‘ Ar. Toplanılan yer, toplantı yeri.
m. 169b/03
[=1]
macmū‘ bk. macmūʿa
m. 170a/16, 173a/12
m.-ı ekābır u aʿāẓım 171b/10
[=3]
macmūʿa Ar. Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi.
m.-ı ʿılm 169a/04
[=1]
macrūḥ Ar. Yaralanmış, yaralı.
m. ḳıl- 129a/01
[=1]
maʿcūn Ar. Hamur kıvamına getirilmiş ilaç.
m.+ın bér- 159b/08
[=1]
Macūs Ar. Zerdüşt dininde bulunan halk.
M. éli 170b/13
[=1]
madad Ar. Yardım, medet.
m. 123b/17
m.+ı yét- 157b/05
m. u ıstıʿānat tap- 135b/16
[=3]
madadkār Yardımcı.
m. 145a/12
m. (hem-rāh u madadkār bol-) 160a/10
m. bol- 132a/04, 151a/11
m. ve yoldaş ét- 146a/04
[=5]
madrasa Ar. Ders görülen yer, medrese.
m. 175b/10
m.-ı ʿālıya 175b/01
[=2]
madrasa-nişgīn ?
m. 136a/04
[=1]
madrūs Ar. Eskimiş, köhne.
m. (masdūd u madrūs ḳıl-) 139b/09
[=1]
mafāḫır (< Ar. mafāḫir) İftihar edilecek, övünülecek şeyler.
m. bol- 171b/17
[=1]
mafḫar Ar. Kendisiyle övünülen, övünme sebebi.
m.-ı ahl-ı āfāḳ 143a/08
[=1]
mafhūm Ar. Anlama, anlayış.
m. 171a/14
m.-ı ḥaḳāyıḳ-ı daḳāyıḳ 171a/12
[=2]
mafḳūd Ar. Yok olmuş, yitik, kayıp.
m. 174b/16
m. (kötah u mafḳūd ḳıl-) 146b/05
m. bol- 164b/09
m. ḳıl- 130b/08, 165b/11
[=1]

maftūḥ Ar. Açılmış, açık.

m. bol- 140b/07

m. ḳıl- 120a/10

[=2]

maġfırat (< Ar. maġfirat) Bağışlanma.

m.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfırat) 167a/14

[=1]

maġfırat-aṣar Bağışlanma izi olan.

m. (ḫan-ı maġfırat-aṣar u sulṭān-ı kerem-parvar) 117b/11

[=1]

maġfırat-āṣār Bağışlanma eserleri gösteren.

m. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-āṣār) 141b/13

[=1]

maġfırat-dast-gāh Bağışlanma kudreti.

m.+nıñ (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı maġfırat-dast-gāh) 174a/13

[=1]

maġfırat-külāh Bağışlanma başlığı.

m. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-külāh) 174a/11

m.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-külāh) 124b/17

[=2]

maġfırat-māl Bağışlayıcı.

m. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-māl) 148a/13

[=1]

maġfırat-nışān Affedici, affetmesiyle tanınan.

m. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfırat-nışān) 143a/04

m. (sulṭān-ı maġfırat-nışān u ḫāḳān-ı ḥavrā-pāsbān) 117b/05

m.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-nışān) 161a/07

[=3]

maġfırat-panāh Bağışlanma sığınağı.

m.+nıñ (ḥażrat-ı maġfırat-panāh) 158a/14

[=1]

maġfūr Ar. Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen.

m. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr) 140a/15, 157a/07

m. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 167b/04

m. dağı (ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr) 135b/04

m.+dın (ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr) 167b/12

m.+nıñ (ḫan-ı maġfūr) 144a/07

m.+nıñ (ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr) 158b/09, 166a/12, 167a/06

m.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr) 137b/02, 147a/06, 158b/03

m.+nıñ (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 162b/01

[=13]

maġlūba Yenik, yenilmiş.

m. (cahd-ı marġūba u ceng-i maġlūba ḳıl-) 164b/08

m. (ceng-i maġlūba ḳıl-) 145a/04

[=1]

maġrıb (< Ar. maġrib) Batı.

m. 135b/04

m. sarı 170b/12

[=2]

maġzīn Far. Bir tür şekerleme.

m. dék 149b/01

[=1]

mah bk. māh

m. 140b/16

m.-ı tābanda-ı avc-ı kerem 120b/09

m.+ını 134b/07

m.+nı (mıhr u mah) 139a/15

[=4]

māh Far. Ay. Krş. mah

m. 170a/15, 171a/06

m. (āftāb-ı tābān u māh-ı duruḫşān) 149b/08

m.+ı 138a/16

m.-ı tābān 139b/04

m.-ı Kenʿān érdi (ġayrat-ı ḥūr-ı rıżvān u reşk-i māh-ı Kenʿān) 153b/ 02

[=6]

mah-vaş Ay gibi.

m. (sāḳī-i mah-vaş u gül-andām) 168a/10

[=1]

mahābat Ar. Azamet, ululuk, heybet.

m. (ṣāḥıb-ı ṣalābat u bahrām-ı mahābat) 126a/17

m.+da 126b/14

[=2]

maḫāfat-āṣār Korku tesiri olan.

m.+ınıñ (ḫışār-ı maḫāfat-āṣār) 139b/06

[=1]

maḥal (< Ar. maḥall) Yer, mahal.

m.+ġa 171a/06

[=1]

mahām (< Ar. mahāmm) Ciddi meseleler, önemli işler.

m. (mahamm-ı memleket) 118b/02

m.+ınıñ (mahāmmınıñ) 118a/14, 118b/06, 144b/05

[=4]

Māḫān y.a. Merv yakınlarında bir köyün adı.

M. 157b/09

[=1]

mahbıṭ (< Ar. mahbit) Hubut edecek, inecek yer.

m.-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī 154a/16

[=1]

maḥbūb Ar. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen.

m.+lar 120b/17

[=1]

maḥbūba Ar. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen (kadın).

m. 173a/06

m.+sı érdi 152b/11

[=2]

maḥbūs Ar. Hapsedilmiş.

m. u pınhān ḳıl- 130b/17

[=1]

mahça Küçük ay, hilal.

m.-ı ḫūrşīd-şuʿāʿ 133b/11

m.-ı tuġ 128a/04

m.+sıdın 127a/01

[=3]

maḥfal-ārāy Meclisi süsleyen.

m. bol- 169b/09

m.+ı 148a/10

m.+ınıñ 117b/10

[=3]

māhır (< Ar. māhir) Hünerli, becerikli.

m. 171a/16, 172b/01, 172b/14

[=3]

māḥī Ar. Yok eden, mahveden.

m.-ı āṣāru'n-nıfāḳ 138a/06

m.-ı ḳavāʿıdu'l-bıdʿāt ve'n-nıfāḳ 148b/05

m.-ı maẕāhıb-ı ḫaṭā 169a/06

[=3]

Maḥmūd Toḳsaba k.a. Sarık maariflerindendir.

M. 161a/12

[=1]

maḥram Sırları bilecek kadar yakını olan, yakın dost; hanın özel odasının sırdaşı.

m. 136a/14

m. (ahl-ı maḥram) 169b/10

m.+lar 120b/14

m. u mulāzım 171b/10

[=4]

maḥremlik Mahrem olma durumu.

m. 137a/06

[=1]

maḥrūm Ar. Yoksun.

m. u navmīd ét- 166a/06

[=1]

maḥrūsa Ar. Korunmuş olan, korunmuş; büyük şehir.

m. (memālik-i maḥrūsa) 147b/07

m. (vılāyāt-ı maḥrūsa u mazārıʿ) 126a/10

m.+nıñ (memālik-i maḥrūsa) 132b/15

[=3]

maḥṣūl Hasıl olan, meydana gelen şey.

m. u maḳtūl bol- 132b/09

[=1]

maḥṣūr Ar. Sınırlanmış, sınırlı.

m. bile (ġanāyım-ı mavfūr u usarā-yı ġayr-ı maḥṣūr) 174a/09

[=1]

maḫṣūṣ Ar. Özgü, ayrılmış.

m. 135b/13

m.-ı mulāzım 129a/13

m.+ıġa 124a/08

m.+nı (muʿtamad-ı maḫṣūṣ) 152a/05

m. u muʿtamad 166a/13

[=5]

maḥşar Haşrolunan yer; çok büyük kalabalık.

m. 171a/01

m. (ṣaḥrā-yı maḥşar) 140b/17

m. küni 121a/14

[=3]

maḥşar-dast-gāh Mahşer yeri.

m. (sıpāh-ı maḥşar-dast-gāh) 133b/01

[=1]

maḥşar-ġuluv Mahşer ayaklanması.

m. (panāh-ı gerdūn-şükūh u leşker-i maḥşar-ġuluv) 132a/07

[=1]

maḥşar-ızdıḥām Mahşer kalabalığı.

m. bile (şucaʿā-yı nuṣrat-ıltızām u sıpāh-ı maḥşar-ızdıḥām) 127a/11

[=1]

maḥşar-namūdār Mahşar görünümlü.

m. bile (sıpāh-ı ancūm-şumār u leşker-i maḥşar-namūdār) 130b/03

[=1]

maḥşar-numūn Mahşer özelliği gösteren.

m. bile (sıpāh-ı maḥşar-numūn) 138b/14

[=1]

maḥv Ar. Yok etme, ortadan kaldırma.

m. ét- 154a/14, 167b/01

m. eyle- 121b/06

m. ḳıl- 142a/11

[=4]

maḫzan Ar. İçinde eşya saklanacak yer, mahzen.

m. (durr-ı maḫzan-ı şarāfat) 169b/02

m. eyle- 168a/12

[=2]

maḫẕūl-vār Terk edilmiş, perişan, rüsva gibi.

m. u malālat-āṣār 165a/01

[=1]

maḫẕūm (< Ar. maḫdūm) Hizmet edilen; oğul.

m.+ınıñ 162a/14

[=1]

Maḫẕūm Mīrzā Cunayd k.a.

M. (şāh-bāz-ı maʿānī-ı ṣayd Maḫẕūm Mīrzā Cunayd) 156b/16

[=1]

maḥẓūẓ Ar Hazzetmiş, hoşlanmış, memnun.

m. u bahramand bol- 121b/13

m. u masrūr ḳıl- 168a/01

[=2]

maʿīşat Ar. Geçim, dirlik.

m. ḳıl- 117b/16

[=1]

maḳāl Ar. Söz.

m. u tavṣīf 168a/08

[=1]

maḳālāt Ar. Sözler.

m. eyle- 122a/04

[=1]

maḳām Ar. Yer, kat, huzur.

m. (manzıl-ı muṣaffā u maḳām-ı dıl-küşā) 155b/09

m.+dın 128a/05

m. ét- 162b/05

m.+ı 169a/05

m.-ı bā-ṣafā 171a/07

[=5]

maḳar (< Ar. maḳarr) Durulan, karar kılınan, oturulan yer; merkez, başşehir.

m. (maḳarr-ı muḳarrar ét-) 160b/14

[=1]

maḳbūl Ar. Beğenilen, hoşa giden.

m. tüş- 149a/07

m. u mustaḥsan tüş- 166b/03

[=2]

maḳdūr Ar. Güç; Allah'ın takdiri, kader.

m. (ġayr-ı maḳdūr) 161b/13

[=1]

maḳhūr Ar. Kahrolmuş, yenilmiş, mağlup.

m. u musta'ṣal 117b/13

[=1]

maḳmūʿ Ar. Çiğnenmiş, ezilmiş.

m.+u'l-bunyān ḳıl- 130b/10

[=1]

muḳarrab Ar. Yakınlaşmış, yakınlaştırılmış, yakın; büyük zat veya padişah gibi kimselere hizmette yaklaşmış olan.

m.-ı bār-gāh-ı gerdūn-ḥaşam 130b/11

[=1]

maḳrūn-nāma Yakınlık mektubu.

m. 131b/12

[=1]

maḳṣad Ar. Kast olunan, istenen, maksat, gaye.

m. 138a/14, 138b/16, 148b/17, 149a/15, 164a/09

m.+ġa (manzıl-ı maḳṣad) 123a/05

m.+ıġa yét- 169b/09, 173a/16

[=8]

maḳṣūd Ar. İstek, kast olunan şey.

m. 145b/02, 150b/10, 151b/17, 169b/17

m.+ıça 121b/08

m.+ıġa 122a/14

[=6]

maḳtūl Ar. Öldürülmüş, katledilmiş.

m. (maḥṣūl u maḳtūl bol-) 132b/10

[=1]

maʿḳūl Ar. Akla uygun, akla yatkın.

m. 166b/14

[=1]

maḳżī Ar. kaza olunmuş, ödenmiş.

m. (şād-kām u maḳżı'l-marām) 147b/16

m. (dost-kām u maḳżı'l-marām) 154b/04

[=2]

māl Ar. Mal, servet.

m. 161b/17, 170a/13

m. (genc u māl) 124a/12

m. u aşyā 144b/13

m. u mavāşī 142a/05, 150b/09, 153a/15, 157b/10

m. u olca 154b/11

[=9]

malaḫ Far. Çekirge.

m. dék (mūr u malaḫ) 144a/11

m. sıpāhı 130b/09

[=2]

malālat-aṯar Usanç, sıkıntı nişanesi olan.

m. 160a/13

m. (maḫẕūl-vār u malālat-āṯār) 165a/01

[=2]

malca' Ar. İltica edecek, sığınacak yer.

m. u panāh 131b/04

[=1]

mallāḥlıḳ Denizcilik, kaptanlık.

m. körgüz- 125b/15

[=1]

ma'lūf Ar. Alışılmış.

m. (mesken-i ma'lūf u mavṭın-ı maʿrūf) 157a/16

m. (vaṭan-ı ma'lūf u mesken-i maʿrūf) 132b/13

[=2]

maʿlūm Ar. Bilinen.
m. bol- 162a/04, 162b/13, 163b/11, 164a/07, 164b/04
m.-ı daḳāyıḳ-ı ḥaḳāyıḳ 171a/12
m.-ı ḫāṭır-ı aşraf bol- 156b/01
m. ḳıl- 154a/17, 165b/01
[=9]
malʿūn Ar. Lanetli, lanetlenmiş.
m.-ı balāhat 131b/11
[=1]
maʾman Ar. Sağlam, güvenilir, emin yer; menzil.
m. bol- 140b/15
m.+ı érdi 129b/02, 130b/04
[=3]
mamdūd Ar. Uzatılmış, çekilmiş, yayılmış.
m. ét- 146a/04
[=1]
mamlū Ar. Dolu.
m. bol- 140b/16
[=1]
maʾmūn Ar. Korkusuz, emin.
m. bol- 147b/13
m. ḳıl- 152a/01
[=2]
maʾmūr Ar. Emredilen, emir altında olan kimse.
m. bol- 120b/06, 130b/08, 139b/17, 141a/03, 142a/05, 154a/04, 154b/11, 160a/12, 165a/02
m.+lar 167b/08, 174b/06
[=11]
maʿmūr Ar. bayındır, imar edilmiş.
m. (masrūr u maʿmūr ét-) 124a/11
m.+ın 120a/05
m. ḳıl- 143b/15
[=3]
mānand Far. Benzer, eş.
m. 170a/07
m.-ı Camşīd 121a/03
[=2]
mānand-gū ?
m.-yı tek ü pūy 161b/13
[=1]
manāṣıb (< Ar. manāṣib) Mevkiler, makamlar, rütbeler, mertebeler.
m.+ı bile 137a/06
m. u marātıb 150b/15
[=2]
manāzıl (< Ar. manāzil) Menziller, konak yerleri.
m. 127a/12, 149b/14
m. (aşraf-ı manāzıl ḳıl-) 128a/13
m. (ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳıl-) 127b/05, 158a/06, 161a/17
m. (ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳıl-) 143a/16, 175a/06
m. (ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳıl-) 153a/01
m.+da 134b/14
m.-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-ʿadad 149b/09
m.-ı bī-pāyān u bayābān-ı bī-kerān 174a/05
m.-ı mutanavvıʿa u marāḥıl-ı mütekeşşire 146a/08
m.-ı mütekeşşire 142b/07, 166b/10

[=15]
manbaʿ Ar. Kaynak, pınar.
m. 169b/04
m.+ı durur 131a/15
m.+ıdur 169a/14
[=3]
mancūḳ Far. Sancakların, bayrak direklerinin başına, minare, kubbe vb. yerlerin üzerine takılan madeni küçük ay, alem, mahçe.
m.+ın 131a/04, 138b/03, 140a/16, 153a/12
[=4]
manfaʿat Ar. Çıkar, yarar.
m. al- 144a/04
m.+ı 126a/11
[=2]
manhī Ar. Haram olmuş, yasaklanmış.
m. (ḥaḳḳ-ı kitmānī u manhī) 152b/07
[=1]
mānıʿ (< Ar. māniʿ) Engel olan, yasaklayan.
m. bol- 155a/15
[=1]
Manḳıt y.a. Amu Derya deltasında bir yer adı ve burada yaşayan topluluğa verilen ad.
M. 136a/13
[=1]
manṣab Ar. Makam, mevki, mertebe.
m. (vazārat-ı manṣab-ı kirāmī) 156b/14
m.+ı 142a/12, 142b/11
m.+ı ʿālī 143a/09, 144a/08
m.+ı bile 148b/09
m.-ı dıl-pasand 137a/01
m.-ı kirāmī 136b/15, 137a/08, 140a/05, 143a/10
m.+ıġa 136b/13, 136b/16, 167a/15
m.+ın 136b/17, 137a/02
m.+larıġa 136b/11
[=17]
manṣūb Ar. Nasbedilmiş, atanmış.
m. bol- 142b/11, 167a/15
m. ét- 137a/04
m. ḳıl- 136b/11, 136b/14
[=5]
manṣūba Ar. Olay, vaka.
m.-ı cān-gāh 132b/04
[=1]
mansūbāt Ar. Mensuplar, bir yerle ilişiği olanlar.
m.+ı bile (mutaʿallıḳāt u mansūbāt) 167a/07
[=1]
manṣūr Ar. Zafer kazanan.
m. (muẓaffar u manṣūr) 174b/11
m. (muẓaffar u manṣūr ḳıl-) 142b/05
[=2]
manşūr Ar. Ferman.
m.-ı ʿālī 156a/10
[=1]
manṭıḳ (< Ar. manṭiḳ) Söz.
m. ara 171a/16
m.+dın 122a/08
[=2]
maʾnūs Ar. Alışılmış, beğenilmiş.
m. tap- 166a/07
[=1]

manūṭ Ar. Bağlı.

m. (mutaʿallıḳ u manūṭ) 118a/15

[=1]

manzıl (< Ar. manzil) Konak yeri, konak, varılacak yer. Krş. menzil

m. 128a/17, 134a/17, 168b/06

m.+da 127a/17, 127b/07, 134a/01, 134a/03, 134a/09, 134b/17, 135b/06, 138b/11, 139a/03, 139a/06, 139b/10, 150b/12, 151a/03, 160a/04

m.+dın 128a/12, 133a/08, 135a/15, 149a/14

m.+ġa 127a/06

m.-ı Allāh Ḳulı Ḫan 156b/16

m.-ı maḳṣad 123a/05

m.-ı meẕkūr 140a/15

m.-ı muṣaffā u maḳām-ı dıl-küşa 155b/09

m.+ı sarı 135b/04

m.+ı şarāfat-nāzıl 151a/08

m.+ıdın 127b/17, 128b/08

m.+nı 133b/07, 135a/08

m.-ı mübārek 153b/01

[=33]

manzıl-ba-manzıl Menzilden menzile.

m. 134a/09, 135a/06, 142b/06, 143b/02

[=4]

manzılat (< Ar. manzilat) Derece, rütbe. Krş. menzilet

m.+ıġa 155b/12

[=1]

manzılat-nışān Derece, rütbe gösteren.

m. 161a/08

[=1]

manẓūm Ar. Düzene, sıraya konmuş, dizilmiş, tertipli.

m. u marbūṭ 118a/15

[=1]

mañlay Moğ. Ordunun önü, ön kolu, koruyucu.

m. 133b/14, 139a/11

m.+ın 158b/11

[=3]

marʿā Ar. Çayırlık, otlak.

m. u mazraʿ bol- 157b/10

[=1]

marāḥıl (< Ar. marāḥil) Konaklar, menziller, duraklar.

m. (ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳıl-) 143a/16, 175a/06

m. (ḳaṭʿ-ı marāḥıl ḳıl-) 134a/13, 142b/08, 143b/07, 163a/12

m. (ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳıl-) 153a/01

m. (manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-ʿadad) 149b/09

m. (manāzıl-ı mutanavvıʿa u marāḥıl-ı mütekeşşire) 146a/09

[=9]

marāḥım (< Ar. marāḥim) Merhametler, acımalar, aflar.

m.-ı bī-girāne u ʿavāṭıf-ı pād-şāhāna 160a/11

m.-ı pād-şāhāna 151a/13

m.-ı pād-şāhāna u navāzış-ı ḫusravāna 142a/17

[=3]

marāḳıd (< Ar. marāḳid) Mezarlar, kabirler.
m. 126b/02
m.+ıġa 126b/02
[=2]
maral Ceylan, dişi geyik.
m. (buġu ve maral) 165a/04
[=1]
marām Ar. İstek, maksat, niyet.
m. (bī-nayl-ı marām) 163b/02
m. (dost-kām u maḳżı'l-marām) 154b/04
m. (şād-kām u maḳżı'l-marām) 147b/16
[=3]
marāsım (< Ar. marāsim) Tören.
m.+ı 155b/09
m.+ı bile 124b/14, 158b/04
m.-ı duʿā u lavāzım-ı şanā 145b/13
m.+ıġa 131a/06, 158b/16, 161a/06, 162a/09
m.+ın 121b/17, 161b/10, 165b/11
[=11]
marātıb (< Ar. marātib) Rütbeler, mertebeler.
m.+larıġa köre (manāṣıb u marātıb) 150b/15
[=1]
maraż Ar. Hastalık.
m.+ı (ṭāʿūn marażı) 133a/12
m.-ı mavt u muʿarrıż-ı favt 165a/17
[=2]
marbūṭ Ar. Bağlanmış, bağlı.
m. (manẓūm u marbūṭ) 118a/16
[=1]
marcı' (< Ar. marciʿ) Başvurulacak yer, kimse.
m.+ı 131a/15
m.+u'l-ġurabā 148b/11
[=2]
marcūm Taşlanmış.
m.+nıñ (nafs-ı şom u şayṭān-ı marcūm) 128b/13
[=1]
mardānalıġ Yiğitlik.
m. 147b/09
[=1]
maʿreke Ar. Savaş meydanı.
m. (şāhıd-ı fatḥ-ı maʿreke) 140b/02
m.+side 130a/11, 164b/09
m.+siniñ 140a/04
[=4]
marġūb bk. marġūba
m.+ıñızġa (mavāṭın-ı ḫūb u mesākin-i marġūb) 157b/02
m. ol- 119b/09
[=2]
marġūba Ar. Rağbet edilen, beğenilen.
m. (cahd-ı marġubā u ceng-i maġlūba ḳıl-) 164b/08
[=1]
marḥala Ar. İki konak arası, bir günlük yol.
m.+da 135a/09
m.+dın 127b/02
m.+nı 149a/01, 157b/11
m.+sıdın 138b/06, 153a/10
m.+sın 128a/02

[=7]

marham Ar. Merhem, ilaç.

m. 169b/16

m.+ı (ʿıyādat marhamı) 140a/12

m.-ı şāfī tap- 122a/01

m.+ın 161a/06

[=4]

marḥamat Ar. Şefkat gösterme, acıma.

m. (dāru'ş-şıfā-yı marḥamat-ı İlāhī) 135a/02

m.+ı bile 144a/07, 156a/10

m.+ı ḫākānī 140a/11

m.-ı pād-şāhāna 135a/14, 163a/01

m.+ın 167a/17

m. ḳıl- 137b/04, 143a/10, 173b/13

m. körgüz- 135a/04

[=11]

marḥamat-aṣar Merhamet nişanesi.

m.+nı (mujda-ı marḥamat-aṣar) 170b/14

[=1]

marḥamat-āyāt Merhamet nişaneleri.

m. bile (ʿıbārāt-ı marḥamat-āyāt) 147b/08

[=1]

marḥamat-namūdār Merhamet örneği.

m. (şafḳat-āṣār u marḥamat-namūdār) 160a/06

[=1]

marḥamat-parvarda Merhametli.

m. 147a/07

[=1]

marḥūm Ar. Bağışlanmış, Allah'ın rahmetine kavuşmuş.

m.+ınıñ 143b/11

[=1]

maʿrıfat-şıʿār Marifetli.

m. 148a/06

[=1]

marʿī Ar. Makbul sayılan, tercih edilen.

m. tut- 133b/13

[=1]

marīʿ-nışīn Yeşillik ve su dolu, verimli yerde oturan.

m. (ıstırāḥat-güzīn u marīʿ-nışīn bol-) 135a/08

[=1]

marḳūm Ar. Yazılmış.

m. bol- 149a/08

[=1]

marsūmāt Ar. Gelenekler.

m. (ʿınāyāt-ı ḫusravāna u marsūmāt-ı pād-şāhāna) 167a/09

[=1]

martaʿa Ar. Otlak, çayır.

m.+nı 157b/11

[=1]

martaba Ar. Derece; rütbe.

m. 125a/01, 128b/05, 167b/17

m. (davlat-ı ʿuẓmā u martaba-ı aʿlā) 118a/03

m.-ı afvāc 155a/01

[=5]

maʿrūf Ar. Belli, bilinen.

m.+ıñız durur (mesken-i maʾlūf u mavṭın-ı maʿrūf) 157a/16

m. sarı (vaṭan-ı maʾlūf u mesken-i maʿrūf) 132b/13

[=2]

maʿrūż Arz olunmuş, sunulmuş.

m. ét- 131a/10

[=1]

Marv y.a. Bugünkü Türkmenistan sınırlarında kalan tarihî bir şehir. Bölgeye tarih boyunca Farslar, Araplar, Türkler ve Moğollar hakim olmuştur. 1884 yılında Ruslar tarafından işgal edilmiştir.

M. 129b/04, 139a/03, 156a/12, 157a/12, 157b/09, 160a/10, 161a/09, 161a/16, 162b/10, 162b/15, 163a/14, 163b/12

M. ahlı 170b/11

m. daryāsı 151a/02, 153a/02

m. u Harī 119a/03

m. vılāyatı 143b/02, 144a/11

[=18]

marz Far. Yer, toprak.

m. ahlı 118b/17

m. u būm 145a/06

[=2]

marżıyya Ar. Beğenilen, uygun bulunan, rıza gösterilen.

m. bile (ravıya-ı marżıyya) 145b/07

[=1]

maṣāba Ar. Derece, rütbe.

m.+da 122b/02

m.+ġa 149a/16

[=2]

maṣāf Ar. Diziler, harp safları.

m. 140a/04, 146a/11, 146a/17

m. içre 126b/14

[=4]

masāfat Ar. Mesafe, uzaklık.

m. 133b/16, 135b/08, 138b/17

m. (ḳadam-farsā-yı masāfat bol-) 174b/07

m. (ḳaṭʿ-ı masāfat ét-) 143b/06

m. (ḳaṭʿ-ı masāfat ḳıl-) 135a/06, 138a/17, 167b/14

m.+ġa yétkür- 144a/03

[=9]

masāfat-paymā Mesafe ölçen.

m. bol- 128a/04

[=1]

maṣal Ar. Özlü söz.

m. (żarbu'l-maṣal bol-) 147a/01

[=1]

masāmıʿ Ar. Kulaklar.

m.-ı aʿlāġa yétkür- 133a/17, 166b/02

m.-ı aʿlāġa yétüş- 147b/03, 174b/02

m.-ı vālā 163a/16

[=5]

masarrat Ar. Sevinç.

m. 143b/04

m.+ġa 156b/05

[=2]

masarrat-luzūm Gerekli şekil.

m.+ı (ḳudūm-ı masarrat-luzūm) 120b/16

[=1]

masās Asıl, kök, esas.

m.+ıdın 136a/02

[=1]

masāyıl (< Ar. masāʾil) Meseleler.

m. 121b/15

m. (ʿulūm-ı dīnıyya u masāyıl-ı şarʿıyya) 121b
m.-ı dīnıyya u ʿulūm-ı yaḳīnıyya 148a/02
[=3]
maṣdar Ar. Bir şeyin çıktığı, sudur ettiği kaynak, temel.
m. 169a/15
[=1]
masdūd Ar. Kapalı.
m. ḳıl- 174b/15
m. u madrūs ḳıl- 137b/13, 139b/09
[=3]
maṣḥūb Ar. Beraberinde olan, birlikte götürülen.
m. ḳıl- 149a/11
[=1]
maṣlaḥat Ar. İş, husus; dirlik düzenlik.
m. 160a/01
m. (arbāb-ı davlat u aṣḥāb-ı maṣlaḥat) 155b/16
m.+ı üçün 163a/14
m. ḳıl- 159b/02
m.+lar 152a/12
[=5]
maṣlaḥat-kīş İş bilen.
m. (fikret-andīş u maṣlaḥat-kīş bol-) 147a/04
[=1]
masmūʿ Ar. İşitilmiş, duyulmuş, haber alınmış.
m. bol- 150b/02
m. ét- 167a/13
[=2]
masnad Ar. Dayanılacak güç, makam.
m. (bāyısta-ı masnad-ı amārat u ayālat) 152a/10
m. (naşāṭ-ı rengīn u masnad-ı zarrīn) 120b/17
m.-ı ıstırāḥat 138b/13
m.+ıda 138a/07, 142b/14
m.+ınıñ 151b/02
[=6]
masnad-ārā Bulunduğu makamı süsleyen, güzelleştiren.
m. bol- 168b/13
m.-yı davlat u ḳadaḥ-paymā-yı ʿışrat bol- 121a/01
m.-yı ıḳāmat bol- 162a/03
m.-yı tavaḳḳuf bol- 138b/05
[=4]
masnad-nışīn Yüce makamda, büyük bir mevkide bulunan.
m. (ārām-güzīn u masnad-nışīn bol-) 130b/05
[=1]
maşnavī Ar. Beyitler halinde ikilik manzume. Her beyti ayrı kafiyeli olan manzume, mesnevi. Metinde manzume başlığı olarak kullanılmıştır.
m. 117b/17, 118b/11, 119b/01, 120a/09, 121a/13, 122a/02, 122b/03, 123a/14, 123b/12, 124a/12, 124b/03, 126a/03, 126b/13, 129b/06, 134b/03, 138a/03, 138a/11, 139a/14, 140b/14, 141a/10, 149b/01, 156b/04
[=22]

maṣrūf Ar. Sarf olunmuş, harcanılmış olan.
m. ḳıl- 151b/17
[=1]
masrūr Ar. Sevinçli.
m. (ḫoşnūd u masrūr ét-) 155b/08
m. (maḥẓūẓ u masrūr ḳıl-) 168a/01
m. (mudām-ı masrūr ol-) 168b/10
m. (mubtahıc u masrūr bol-) 118b/05
m. u maʿmūr ét- 124a/11
[=5]
mast Far. Sarhoş, kendinden geçmiş.
m.-ı naṣa'-ı kām bol- 121a/04
[=1]
mastāna Far. Sarhoşça.
m. 173b/04
m. tüz- 168b/01
[=2]
maṣūn Ar. Saklanmış, korunmuş.
m. bol- 147b/13
[=1]
maşāhīr Ar. Şöhretli kimseler, meşhurlar.
m.+ıdın 161a/12
[=1]
maşaḳḳat Ar. Zahmet, sıkıntı.
m. 125a/05
m.-ı tamām 175a/04
m.+ınıñ 146b/02
[=3]
maşʿal Ar. Lamba, kandil.
m.+ġa 131b/16
[=1]
maşgūl Ar. Meşgul, herhangi bir şeyle uğraşan.
m. érdi 125a/16, 166b/13
[=2]
Maşhad y.a. İran'ın kuzeydoğusunda bir şehir. 1220 yılında Moğolların saldırısından zarar gördü. 16.-17. yüzyıllarda da Türkmen ve Özbeklerin akınına uğradı. Şiilerin on iki imamından yedincisi olan İmam Ali Rıza'nın kabri buradadır. O yüzden kutsal sayılır. Krş. Meşhed
M. 133a/05, 154b/09, 155a/06, 158a/15, 159b/04, 162b/03, 162b/04, 164a/03, 165a/11, 165a/13, 165b/02, 166a/04, 166a/06
M.+da 163b/11, 166a/03
M.+dın 159b/03, 165a/09
M. éli 170b/11
M.+ġa 162a/03, 165b/10
M. ḫışārı 146a/09
M.-ı Ḳızılbaş-ı bad-maʿāş 132a/05
M.-ı muḳaddas 144a/17, 151b/16, 152a/01, 158a/13
M.+nıñ 164a/12
M. sarı 164a/08, 164b/17
M. u Nışābūr küffārı 137b/07
M. üsti 166a/10
[=31]
maşhūr Ünlü, tanınmış.
m. 169b/14
m. u meẕkūr 152b/06
[=2]

maşıyyat (< Ar. maşīʾat) Dilek, irade, arzu.
m. (ırāda-ı Yazdānī u maşıyyat-ı subḥānī) 133b/01
[=1]
maşmūl Ar. Kaplanmış, bir şeyin içinde bulunan.
m. ét- 136b/11
[=1]
maşrıḳ Ar. Doğu.
m.+da 170b/12
[=1]
maşrıḳ-ẓuhūr Doğudan doğma.
m.+dın 154b/02
[=1]
maşvarat Ar. Meşveret, danışma, toplantı.
m. ḳıl- 162b/09
[=1]
mātam-zada Yasa tutulmuş, matemli.
m.+lar 159b/16
[=1]
matānat Ar. Dayanma, sağlam, sağlamlık.
m. (kemāl-i matānat u ıstıḥkām) 175b/07
[=1]
matānat-bınā Sağlam yapı.
m. u vusʿat-fażā 175b/02
[=1]
maṭbaḫ Ar. Mutfak.
m. 124a/09
[=1]
matīn Ar. Sağlam, dayanıklı, doğru.
m. (ʿaḳl-ı matīn) 147a/05
[=1]
maṭlaʿ Ar. Doğuş yeri.
m.+ıdur 169a/14
[=1]
maṭlab Ar. İstek, meram.
m.+ınıñ 153a/04
[=1]
maṭrab Ar. Şarkıcı.
m. 173b/02
[=1]
maṭṭarıs Ar. Siper, geçici tabya.
m.-ı muʿallā 160a/09
m. u muʿallā 131b/04
[=2]
maʿṭūf Ar. Bir tarafa meyl etmiş olan.
m. ét- 138b/08, 155a/16
[=2]
maʾvā Ar. Mekan, sığınılacak yer.
m. tut- 168b/05
m. u süknā 143a/01
[=2]
mavaddat Ar. Sevgi.
m. (muḥabbat u mavaddat) 118b/09
[=1]
mavāhıb (< Ar. mavāhib) İhsanlar, bahşişler.
m.-ı ġayr-ı mutavaḳḳıʿa 158b/03
[=1]
mavāşī Ar. Davar, koyun, keçi gibi hayvanlar.
m. (māl u mavāşī) 150b/09, 153a/15, 157b/10
m.+sıġa (māl u mavāşī) 142a/05

m.+sıġa (merākib u mavāşī) 130b/09

[=5]

mavāṭın (< Ar. mavāṭin) Vatanlar, yurtlar.

m.-ı ḫūb u mesākin-i marġūb 157b/01

m. u mesākin 174a/12

[=2]

mavc Ar. Dalga.

m.+ı dék (sayl mavcı-dék) 130a/07

m.-ı ḫurūş yétkür-129b/11

m. ur- 129b/08, 140b/15

m. üzre 129b/08

[=5]

mavc-var Dalgalı.

m. dék (daryā-yı mavc-var) 139b/14

m. yañlıġ (baḥr-ı mavc-var) 140a/17

[=2]

mavcūd Ar. Var, var olan, varlık.

m. bol- 169a/08

[=1]

mavfūr Ar. Çok, bol.

m.(ġanāyım-ı mavfūr u usarā-yı ġayr-ı maḥṣūr) 174a/08

[=1]

māvī Ar. Mavi.

m. u saḳırlāt 120b/04

[=1]

mavḳıʿ (< Ar. mavḳiʿ) Zaman, vakit.

m.-ı ʿarżġa yétkür- 132a/01

m.-ı cāh u calāl 126a/08

[=2]

mavḳūf Ar. Vakfedilmiş, birine ait kılınmış.

m. durur 140b/10

[=1]

Mavlānā Mūnıs Mīr-āb-ı Maġfūrī k.a. Firdevsü'l-ikbal yazarı Munis Harezmi (1778-1829).

M. navvara'llāhu marḳadah 136a/17

[=1]

mavrıd (< Ar. mavrid) Geçilen yer, varılan yer.

m. (mahbıṭ-ı anvār-ı ġaybī u mavrıd-ı aşʿāt-ı lā-raybī) 154a/16

m.+ıda 168a/09

[=2]

mavsūm Ar. Adlandırılmış.

m. durur 175b/10

[=1]

mavt Ar. Ölüm.

m. (maraż-ı mavt u muʿarrıż-ı favt) 165a/17

[=1]

mavṭın Ar. Yerleşip oturulan, yurt edinilen yer.

m. (mesken-i maʾlūf u mavṭın-ı maʿruf) 157a/16

[=1]

mavʿūd Ar. Söz verilmiş.

m. (acal-ı mavʿūd) 165a/11

m. (acal-ı mavʿūd yét-) 165b/12

[=2]

mavżıʿ (< Ar. mavżiʿ) Yer, mevzi. Krş. mevziʿ

m. ara 170a/16

m.+da 123b/07, 128b/08, 135a/07, 135b/03, 138b/04, 139a/01, 142b/10, 143a/02, 149a/03, 150b/13, 157a/12

m.+dın 123a/08, 133a/06, 133b/16, 139a/07
m.+ġa 159b/14, 175a/08
m.-ı dıyār 119a/12
m.+ıda 138b/01, 150a/17, 151a/13
m.+ınıñ 128a/10
m.+nı 127a/14, 127a/16, 133a/07
[=26]

may Far. Şarap.
m. 173b/03
m.+ıdın 171a/03
[=2]

mayāmın (< Ar. mayāmin) Bereketler, saadetler.
m.+ıdın 140b/02
[=1]

maydān Ar. Alan.
m. 123b/09, 128a/07
m. (ʿazm-ı maydān ḳıl-) 172a/08
m. (cazm-ı maydān ét-) 172a/09
m. ara 124a/02
m.+ġa 120a/14
m.+ıda 130a/11, 130b/16
m.+ıġa 162b/03
m.+ınıñ 137a/16, 161a/13
[=11]

māyıda (< Ar. māʾida) Üzerinde yemek bulunan sofra.
m. (ḫ(v)ān-ı zarrīn u māyıda-ı rengīn) 122b/01
[=1]

mayl Ar. Eğilme, eğilim.
m. 122b/15
m.-ı mubādarat körgüz- 163a/06
m.+ınıı 167b/02
m. ḳıl- 130a/03, 171a/02
m. körgüz- 118a/02, 118a/02
[=7]

maymana Ar. Bir ordunun sağ kenarı.
m. 147a/08
[=1]

maymanat-farcām Sonu uğurlu ve bereketli olan.
m.+ınıñ (aʿlām-ı maymanat-farcām) 133b/11
m.+nıñ (sıpāh-ı maymanat-farcām) 135b/01
[=2]

maymanat-ıltızām Uğurun, bereketin gerekliliği.
m.+nı (nıyyat-ı ṣavāb-ancām u ʿazīmat-ı maymanat-ıltızām) 125a/15
[=1]

maymanat-nıẓām Uğur, bereket düzeninde olan.
m.+nıñ (bār-gāh-ı ʿālam-panāh u ḫıyām-ı maymanat-nıẓām) 127b/06
[=1]

maymūn Ar. Bereketli, mübarek, uğurlu.
m. (ordu-yı humāyūn u pīş-ḫāna-ı maymūn) 127a/04
[=1]

maẕāhıb (< Ar. maẕāhib) Mezhepler.
m. (māḥī-ı maẕāhıb-ı ḫaṭā) 169a/06
[=1]

mazāḥım (< Ar. mazāḥim) Sıkıntılar, eziyetler.

m. (dāḫıl ve mazāḥım bol-) 137b/16
m.+ı bol- 151b/09
[=2]
maẓāhır (< Ar. maẓāhir) Görünme, görünen.
m. 168b/03
m.+ıġa 143a/03
[=2]
maẕāḳ Ar. Zevk alacak yer, damak.
m.+ım içre 173b/02
[=1]
mazārıʿ (< Ar. mazāriʿ) Tarlalar, ekili yerler.
m.+ġa 139b/07
m.+ı (vılāyāt-ı maḫrūsa u mazārıʿ) 126a/10
m.+ıdaġı (bāġāt u mazārıʿ) 141a/06
m. u mesākin 142b/01
[=4]
mażarrat Ar. Zarar, ziyan.
m.+ınıñ 163b/04
[=1]
mazbūr Ar. Adı geçen.
m. 135a/02
m.+nı (şah-zāda-ı mazbūr) 155b/05
[=2]
mazbūra bk. mazbūr
m.+nı (ʿarīża-dāşt-ı mazbūra) 145a/16
[=1]
maẕhab Ar. Mezhep.
m. (mıllat u maẕhab) 144b/17
m. érdiler 144b/17
m.-ı nā-ḥaḳ 146a/09, 165b/17
m.+ımıznı 146a/09
m.+nı 125b/17, 165b/17
[=7]
maẓhar Ar. Bir şeyin çıktığı, göründüğü yer.
m. 169a/15
[=1]
māżī Ar. Geçmiş zaman.
m.+dın (zamān-ı māżī) 123a/06
[=1]
maẕmūm Ar. Kötülenmiş, yerilmiş.
m. (ḥırş-ı maẕmūm u tamannā-yı şom) 158a/03
m. (şīʿa-ı şom u Ḳaçar-ı maẕmūm) 155b/16
m.+nıñ (ġanīm-ı şom u kāfir-i maẕmūm) 160a/14
[=3]
mażmūn Ar. Kavram, ince söz.
m. 121b/17
m. bile 152a/09
m.+da érdi 154a/09
m.+ı 151b/01
m.+ı bile 131b/09, 142a/09
m.+ıça 141b/15
m.+ıdın 131b/12, 147a/04
m.+ıġa 126a/11, 126b/06, 141a/07, 142a/07, 145a/17
m.+ınıñ 125a/10
m.+nı 146a/17
[=16]
mazraʿ bk. mazraʿa
m. 147b/15
[=1]

mazraʿa Ar. Tarıma elverişli, ekilip dikilecek toprak, geniş tarım arazisi.
m. (marʿā u mazraʿa bol-) 157b/10
m.+ların 126a/15
m.+larnıñ 140a/02
[=3]
mazrūʿāt Ar. Ekili olanlar.
m.+ıñız (mesākin u mazrūʿāt) 157b/08
[=1]
meger Far. Meğer, oysa.
m. 125b/13
[=1]
mehter Far. Vali, vezir. Metinde özel ad yerine de kullanılmıştır.
m.-i muşār-ilayh 157a/01
m.-i mükerrem 169b/14
[=2]
mekān Ar. Yer, mekan.
m. ét- 128a/16
m.+ı bol- 154a/03
m.+ıdın 132a/11
m. ḳıl- 124b/16
m.+nı 168b/06
m. tut- 132a/15, 132a/16, 136a/09
[=8]
mekr Ar. Hile, düzen, aldatma.
m. u ḥīla 147a/13
m. u ḥīla-gerlik 160b/04
[=2]
mekşūf Ar. Keşfolunmuş, meydana çıkarılmış.
m. ḳıl- 152a/06
[=1]
melāyik (< Ar. melā'ik) Melekler.
m.+ge dağı 122b/11
[=1]
melīk Ar. Padişah, hükümdar..
m.-i vadūd 165b/12
m.+ü'ş-şuʿarā 136b/02
[=2]
memālik Ar. Memleketler, ülkeler.
m. (zīb-baḫş-ı memālik-i Īrān) 152a/11
m.+i 118a/04
m.+i (Ḫ$^{(v)}$ārızm u Buḫārā memāliki) 146a/01
m.+i (Īrān memāliki) 165b/17
m.+i (Īrān memāliki ulusı) 145b/14
m.-i maḥrūsa 132b/14, 147b/07
m.+i sarı (Ḫurāsān memāliki) 144a/10
m.+idin (Ḫurāsān memāliki) 165b/11
m.+ige (Ḫ$^{(v)}$ārızm-ı ıram-bazm memāliki) 137b/05
m.+ige (Ḫurāsān memāliki) 143a/11, 144a/12
m.+ige (Īrān memāliki) 125a/01
m.+iniñ (Ḫ$^{(v)}$ārızm-ı ıram-bazm memāliki) 151b/04
m.+iniñ (Ḫurāsān memāliki) 147a/03
m.+iniñ (Īrān memāliki) 144a/14
[=16]
memleket Ar. Ülke.
m. 118a/15, 126a/14, 127a/07, 137a/14, 143a/12, 144b/05, 148b/09, 168a/03
m.+ge 118b/12, 132b/17
m.+i (Īrān memleketi) 144b/07
m. içre 170b/16
m.+ige (Ḫurāsān memleketi) 147b/02

m.+iniñ (Yol Öten memleketi) 151a/14
m.+iñiz 147b/10
m.+ler 118b/08
m.+niñ (mahāmm-ı memleket) 118b/02
m.+niñ (umūr-ı memleket) 118b/01
m. u vılāyat 154a/10
[=19]

men Ben (Zamir).
m. 146b/15, 173b/04
m. (mańa) 168a/15, 173b/03
[=4]

Mengli ʿAlī Sar-dār k.a. Yomut boyundan bir asker.
M. 166a/10
[=1]

Mengli Ḳulı Ḫan k.a. Daglı Eli halkındandır.
M. 128b/01
[=1]

Mengli Sar-dār bk. Mengli ʿAlī Sar-dār
M. 164a/01
[=1]

menzil bk. manzıl
m.+ge 151a/03
[=1]

menzilet bk. manzılat
m.+ge 118b/12
[=1]

menzillik İki konak arasındaki uzaklık. Bir günde gidilebilecek yol alma durumu.
m. 138b/09, 138b/14, 138b/17
[=3]

merākib Ar. Binilecek şeyler, merkepler.
m. u mavāşī 130b/09
[=1]

merd-efgen Yiğit deviren.
m. (şaf-şiken u merd-efgen) 155a/08
[=1]

merg Far. Ölüm.
m. 165b/13
[=1]

mergen Tüfekli er, nişancı.
m. 137b/14, 140a/01
m.+ler üsti 140a/08
[=3]

merkeb Ar. Binek hayvanı.
m. (ʿazīmat merkebin sür-) 137b/07
m.+ġa 134b/15
m.+in sür- 127a/12, 149a/15, 149b/14, 151a/04, 164b/02
m. sür- 119a/03
[=8]

mesākin Ar. Oturulacak yerler, evler, meskenler.
m. (mavāṭın-ı ḫūb u mesākin-i marġūb) 157b/01
m.+din (avṭān u mesākin) 162a/05
m.+larıġa (mavāṭın u mesākin) 174a/12
m.+lerin (mazārıʿ u mesākin) 142b/01
m. u avṭān 146b/01
m. u mazrūʿāt 157b/07
[=6]

mesākīn Ar. Miskinler, yoksullar.
m.+ġa (fuḳarā u mesākīn) 136b/07
[=1]

mesken Ar. oturulan yer, ev.
m. (dahlīz-ı mesken bol-) 156b/05
m. (vaṭan-ı maʾlūf u mesken-i maʿrūf) 132b/13
m.+i 130b/03
m.-i maʾlūf u mavṭın-ı maʿrūf 157a/16
m. ḳıl- 146a/10
m. ol- 140b/16
[=6]
meskūn Ar. İskan olmuş yer, mekan.
m. (rubʿ-ı meskūn) 156b/02, 175a/16
[=2]
Meşhed bk. Maşhad
M.+ge 147a/17, 159a/10, 159a/13, 165a/17, 166b/10
[=5]
meşkūr Ar. Teşekküre değer, övülmüş, beğenilmiş.
m. (cahd-ı meşkūr u köşiş-i nā-maḥṣūr) 118b/07
[=1]
mevākib Ar. Cemaatler, topluluklar.
m.-i gerdūn-merākib 127b/16
[=1]
mevkib Ar. Atlı ya da yaya giden kafile, topluluk.
m. (ordu-yı humāyūn u mevkib-i saʿādat-maḳrūn) 138b/1
m.-i humāyūn 138b/16, 142a/15
m.-i keyhān-pūy 133b/06
[=4]
mevziʿ bk. mavżıʿ
m.+ge 128a/13
m.+ge yét- 173b/16
m.+ige 153a/12
[=3]
meẕkūr Ar. Zikredilmiş, anılmış, adı geçmiş. Krş. meẕkūre
m. 126b/11, 131b/10, 134a/04, 134b/17, 149a/11, 149a/14, 166b/09, 166b/15
m. (bég-i meẕkūr) 163a/06
m. (Ḫāl Muḥammad Bay-ı meẕkūr) 154a/06
m. (safīr-ı meẕkūr) 145a/15
m. (vuzarā-yı meẕkūr) 120b/06
m. bol- 120a/06, 128a/09, 130a/12, 133a/01, 136b/09, 137a/17, 137b/17, 146a/09, 150b/07, 157a/11, 157b/15, 162b/17, 173b/07, 173b/13, 175a/10
m.+da (manzıl-ı meẕkūr) 140a/15
m. durur (maşhūr u meẕkūr) 152b/06
m.+ġa (bay-ı meẕkūr) 153a/07
m.+ġa (sarāy-ı meẕkūr) 121b/14
m.+ġa (şah-zāda-ı meẕkūr) 155b/17
m.+nı (ʿālī-cāh-ı meẕkūr) 152a/07
[=33]
meẕkūre bk. meẕkūr
m.+ni (aşyā-ı meẕkūre) 135a/13
[=1]
meẕkūreyn Ar. İki kere anılmış.
m. (dastūrayn-ı meẕkūreyn) 118b/05
[=1]
méşik (< Far. meşk) Tulumdan yapılmış su kabı.
m.+lerni 150a/02
m. u mıṭhara 135a/17
[=2]

mıhmān (< Far. mihmān) Misafir, konuk.
m.+ġa 155b/11
m.+larnı 124b/14
[=2]
mıhmīz (< Ar. mihmīz) Mahmuz.
m. bér- 148b/17
[=1]
mıḥnat (< Ar. miḥnat) Sıkıntı, keder.
m. 125a/06, 150a/09, 157b/05
m.+dın 162a/13
m.+ıġa 162a/12
m.+ın 146b/02
[=6]
mıḥnat-aṣar Sıkıntı nişanesi.
m.+dın 136b/05
[=1]
mıhr (< Far. mihr) Güneş.
m. 119b/04
m. dék 175b/05
m.-ı duruḫşān 128a/05
m.-ı munīr 119b/07
m. u mah 139a/15
m. yañlıġ 124b/08
[=6]
mıhrbānlıġ Merhametli olma durumu.
m. körgüz- 166a/15
[=1]
mıḳdār (< Ar. miḳdār) Değer, derece.
m. 130a/04, 149a/17
[=2]
mıllat (< Ar. millat) Millet, ulus, ümmet.
m. 146b/08
m. (ḥāmıyyu'l-mıllat ve'd-dīn) 152b/06
m. u maẕhab 144b/17
[=3]
mı'mār Ar. Mimar, yapıcı.
m. 119b/11
[=1]
Mınarlı y.a. Yantaklı ve Çırla civarında bir yer.
M. 128a/01
[=1]
mınnat-vār Minnetli.
m. bol- 166a/17
[=1]
Mınū-Çıhr Ḫan k.a. Şaburgan hükümdarıdır.
M. 147a/09
[=1]
mır'āt (< Ar. mir'āt) Ayna.
m.-ı ḫāṭır 142a/10
[=1]
mırvaḥa-cunbānlıġ Yelpaze sallama hali.
m.+ıdın 160b/08
[=1]
mıs (< Far. mis) Bakır.
m. 134b/07, 149b/03
m. yañlıġ 149b/02
[=2]
mıṣāl (< Ar. miṣāl) Örnek, benzer.
m. (bī-naẓīr u mumtanı'u'l-mıṣāl) 156b/03
m.+ı 170a/16
[=2]

mıs̱l (< Ar. mis̱l) Örnek, benzer.
m.+dın édi 169b/01
m.-ı aġu 134b/08
m.+ını 120a/12, 156b/11, 175b/03
[=5]
mıṣrāʿ (< Ar. miṣrāʿ) Dize.
m.+ın 166a/02
[=1]
mıṭhara (< Ar. miṭhara) Su kabı, matara.
m.+larıġa (méşik u mıṭhara) 135a/17
[=1]
mızāc (< Ar. mizāc) Huy, tabiat.
m. (ṣaḥīḥu'l-mızāc) 135a/05
m. (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt u mızāc-ı şarāfat-ımtızāc) 135a/01
m.+ı 135a/04
[=3]
mıżrāb (< Ar. miżrāb) Mızrap.
m.+ı bile 144a/17
[=1]
mıżrab (< Ar. miżrab) Büyük çadır.
m. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mıżrab-ı şādurvān-ı ıclāl ḳıl-) 133a/07
m. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl-) 127b/03
m.-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ıştıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl- 138b/09
[=3]
Mıżrāb Ḫan k.a. Maymana hakimidir.
M. 147a/09
[=1]
mīʿād Ar. Bir şeyin yapılması için belirlenen, tayin edilen zaman, tanınan süre.
m.+ın 118b/10
[=1]
min- Binmek, oturmak.
m.-iben 172b/10
m.-ip 124b/04, 129b/13, 165b/14
[=4]
mindür- Bindirmek, oturtmak.
m.-üben 173a/13
m.-üp 134b/15, 156a/08, 166a/04
[=4]
at mindür- 156a/08
taḫtıġa mindür- 166a/04
[=2]
miñ Bin (sayı).
m. 128b/05, 129b/16, 132a/11, 134b/08, 156b/10, 168a/14
m. (iki miñ) 150b/06
m. (miñ iki yüz ḳırḳ tört) 126b/11
m. (on iki miñ) 147a/16
m. (tört miñ) 156a/07
m. (yigirme béş miñ) 145a/05
m. (yüz miñ) 120a/10, 162a/14, 170a/14
m.+din biri 173a/10
m.+idin birni 120a/02
m. iki yüz éllik 165b/15, 167a/01
m. iki yüz éllik bir 168a/06, 175a/14
m. iki yüz éllik ve bir 173b/01
m. iki yüz kırk béş 138a/08
m. iki yüz kırk sekiz 148a/17
m. iki yüz kırk tört 120b/11

m. iki yüz kırk üç 145a/15
m. iki yüz kırk yéti 145b/10
m. iki yüz on iki 144b/02, 165b/14
m. türlüg 124b/16, 165b/06
[=30]
mīr-āblıġ Bir şehrin su ve ziraî işlerinden sorumlu olma hali.
m. 137a/08
[=1]
mīrzā Far. İranlılar ile Türk boyları içinde daha çok Timur sülalesi tarafından kullanılan asalet unvanı, beyzade, bey oğlu.
m.+lar 164b/05
m.+larnıñ 162b/01
[=2]
Mīrzā Abu'l-ḳāsım k.a. Şah Kam-ran'ın elçisidir.
M. 146a/15, 149a/03
[=2]
miṣillik Gibi.
m. 129a/05, 130b/13, 134b/01, 134b/13, 150a/08, 162b/08
[=6]
miskīn Ar. Zavallı, yoksul, uyuşuk.
m. (bī-navā u miskīn) 169b/08
[=1]
Miskīn Aḳa k.a. Elçilere hizmet etme görevine tayin edilmiştir.
M.+nı 154b/01
[=1]
mişkāt Ar. İçine kandil, lamba gibi şeyler koymak için duvarda yapılan oyuk, hücre.
m. 171a/14
m. (asrār-ı mişkāt) 122a/05
[=2]
mīve Far. Meyve.
m. 119b/14
[=1]
mīve-dār Meyveli.
m. (dıraḫt u mīve-dār) 119b/13
[=1]
mīzbān Far. Misafiri, konuğu ağırlayan; ev sahibi.
m. 155b/11
[=1]
mīzbānlıġ Konuk ağırlama, ev sahipliği.
m. 124b/14
[=1]
mu'addā Ar. Anlam, kavram.
m.+sı bile 132a/13, 141b/05, 157b/01
[=3]
muʿallā Ar. Yüksek, yüce, mertebesi üstün.
m. (ʿālī-cāh-ı muʿallā) 151a/08
m. (maṭṭarıs-ı muʿallā) 160a/09
m.+ġa (maṭṭarıs u muʿallā) 131b/04
m.+nı (ordu-yı muʿallā) 133b/06
[=4]
muʿallā-mekān Yüce mekanlı, mekanı yüksek olan.
m. 118a/11, 167a/11
[=2]
muʿallaḳ Ar. Asılmış, asılı.
m. 172b/07
[=1]

muʿallaḳāt Ar. İslam'dan önce önce Arap şairlerinin beğenilip Kabe duvarına asılmış olan meşhur kasideleri.
m.+ı 121b/15
[=1]

muʿāmalāt Ar. Davranmalar, davranışlar.
m.+ıdın (muḥārabāt u muʿāmalāt) 145a/13
[=1]

muʿānadat Ar. Karşılıklı ayak direme, inatlaşma.
m. 160b/05
[=1]

muʿānıd (< Ar. muʿānid) İnatçı, muhalif.
m.+larġa 140a/09, 141b/04
[=2]

muʿarrıż (< Ar. muʿarriż) Tariz eden, dokunaklı söz söyleyen, taş atan.
m. (maraż-ı mavt u muʿarrıż-ı favt) 165b/01
[=1]

muʿasker Ar. Ordu yeri; ordunun muharebe zamanında toplandığı yer.
m. (mıżrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışṭıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl-) 138b/10
m. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār) 130b/05
m.-i ʿasākir-i fīrūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl-) 149a/01
m.-i davlat-eṣerge yétkür- 150b/10
m.-i humāyūn 140b/12, 142a/03
m. ḳıl- 127b/07, 133b/07
[=8]

muʿaṭṭal Ar. Bırakılmış, terk edilmiş, kullanılmaz.
m. ḳoy- 161b/11
[=1]

muʿaṭṭar Ar. Itırlı, güzel kokulu.
m. ol- 168a/17
[=1]

muʿāvadat Ar. Dönme, dönüş.
m. 137a/15, 137b/16, 164b/01
m. ét- 174b/11
m. ḳıl- 132a/03, 135b/17, 137b/05
m. körgüz- 133a/06
[=8]

muʿāvanat Ar. Yardım.
m. 146a/11
m.+ı 132a/04
m.+ı bile 143a/05, 168a/02
m. üçün (ımdād u muʿāvanat) 175a/09
[=5]

muʿayyan Ar. Belirli.
m. (māʾ-ı muʿayyan) 127b/01
[=1]

muʿaẓẓam Ar. Azametli, ulu.
m. (ḳalʿa-ı muʿaẓẓam sal-) 153b/14
m. (rafīʿ u muʿaẓẓam) 154a/01
m.+nıñ (şaʿbānu'l-muʿaẓẓam) 120b/11
m.+nıñ (şavvālu'l-muʿaẓẓam) 138a/09
[=4]

muʿazzaz Ar. Değerli, aziz.
m. bol- 142b/11

m. u mükerrem 118a/14

[=2]

mubādarat Ar. Bir işe hemen başlama.

m. (mayl-ı mubādarat körgüz-) 163a/06

[=1]

mubaddal Ar. Değişme, başkalaşma.

m. ḳıl- 131b/17, 133a/14

[=2]

mubāḥaṣa Ar. Tartışma.

m. (mucādala u mubāḥaṣa) 122a/16

[=1]

mubāhāt Ar. Övünme.

m. (ıftıḫār u mubāhāt) 128b/06

m. körgüz- 170a/02

[=2]

mubālaġa Ar. Abartma.

m.+lar körgüz- 165b/04

[=1]

mubārazat Ar. Savaş, mücadele.

m. (calādat u mubārazat-ı cıbıllī) 140a/08

m.+da 140a/06

[=2]

mubārız (< Ar. mubāriz) Kavga eden.

m. (rozgār-ı mubārız-ı nāmdār) 164a/02

m.+ları 164b/14

[=2]

mubarrā Ar. Kurtulmuş, temizlenmiş.

m. érdi 133a/03

[=1]

mubāyaʿat Ar. Satın alma.

m. 146a/11

[=1]

mubārazat-kirdār Savaşçı, mücadeleci.

m. (şacāʿat-āṣār u mubārazat-kirdār) 173b/12

[=1]

mubīn Ar. Açıklayan, açıklayıcı.

m. (dīn-ı mubīn) 147b/11, 163b/02

[=2]

mubram Ar. Kaçınılmaz, önlenemez.

m. (ḳażā-yı mubram u balā-yı muḥkem) 174a/07

[=1]

mubtahıc (< Ar. mubtahic) Sevinmiş, sevinen.

m. u masrūr bol- 118b/05

[=1]

mubtalā (< Ar. mubtalāʾ) Uğramış, tutulmuş.

m. bol- 158a/03, 162a/15, 162a/15

[=3]

mucādala Ar. Savaş, mücadele.

m. u mubaḥaṣa 122a/16

m. u muḳātala 155a/05, 164b/07

[=3]

mucādalāt Ar. Mücadeleler, savaşmalar.

m. (muḥārabāt-ı bısyār u mucādalāt-ı bī-şumār) 144b/11

[=1]

mucāhıd (< Ar. mucāhid) Savaşçı, din ve devlet uğruna savaşan.

m. 164a/05

m.+ların 154b/10

[=2]

mucallā (< Ar. mucallāʾ) Cilalı.

m. 124b/06

[=1]

mucammıʿ (< Ar. mucammiʿ) Dikkatlice toplayan, belirleyici, çözümleyici.

m.+u'l-fużalā 136b/02

[=1]

mucāvır (< Ar. mucāvir) Komşu.

m. 135b/16, 146a/16, 154b/08, 161a/12

m.+larıdın 148a/16

m.+larıġa 126b/02

[=6]

mucāz Ar. Uygun görülmüş, izin verilmiş.

m. ḳıl- 171a/15

[=1]

mucazzam ?

m. bol- 118a/10

[=1]

mūcıb (< Ar. mūcib) Sebep, gereken.

m.+ı bile 118b/06, 121a/17, 123b/08, 128b/16, 130b/11, 139b/13, 140b/10, 141a/04, 141a/14, 142a/06, 143a/13, 150b/04, 151a/10, 151a/12, 156b/12, 157b/14, 161a/10, 167b/08, 173b/14, 174b/07, 175b/09

m.-ı ıftıḫār 151b/07

[=22]

mucmal Ar. İcmal olunmuş, kısa ve az sözle anlatılmış.

m. 173a/11

[=1]

muctamıʿ (< Ar. muctamiʿ) Toplanan, toplu, birikmiş.

m. bol- 121b/01

[=1]

mudāfaʿa Ar. Savunma.

m. 160b/12

[=1]

mudāḫıl (< Ar. mudāḫil) Dahil olan.

m. u muḫārıc 139b/09

[=1]

mudām Ar. Süren, sürekli.

m.-ı masrūr ol- 168b/10

[=1]

muddaʿā Ar. Dava edilen, iddia olunan.

m. 132b/09

m.+ların (kīse-i muddaʿā) 154b/03

m.+sı érdi (ārzū u muddaʿā) 146a/01

m.+sıġa 158b/10

m.+sın 167b/14

[=5]

muddat Ar. Müddet, süre.

m. 120a/05, 143a/06, 144b/03, 145b/09, 166b/10, 174b/08, 175a/11

m.+dın beri 151a/09, 163a/01

m.+dın soñ 165b/06

m. durur 125b/05

m. érdi 167a/03

m.+ı 165b/17

m.+ıda 154a/01

m.+lar 144b/11

[=15]

mufāḫamat Ar. Büyüklük kazanma.

m. (muẓāharat u mufāḫamat) 145b/09

[=1]

mufāraḳat Ar. Ayrılma, uzaklaşma.

m. ḳıl- 142a/14

[=1]
mufaṣṣal Ar. Ayrıntılı, uzun uzadıya anlatılan.
m. 173a/11
[=1]
mufavvaż Ar. Görevlendirilmiş.
m. 175b/06
m. ḳıl- 136b/17
[=2]
mufrıṭ (< Ar. mufriṭ) Sınırı geçen, ileri vardıran, aşırı.
m. (ḥādıṣa-ı mufrıṭ) 157b/03
m. érdi (ḳay u ısḥāl-ı mufrıṭ) 132a/09
[=1]
muftī Ar. Müftü.
m. 148a/07
[=1]
muġīṣ Ar. Yardımcı.
m.+u'd-davlat ve'd-dīnā 148b/11
m.+u'l-mıllat ve'd-dīn 167a/11
[=1]
muḥabbat Ar. Sevgi.
m. u mavaddat 118b/09
[=1]
muḥabbat-nāma Muhabbet mektubu.
m. 156a/03
[=1]
muhācarat Ar. Göç.
m. 157b/02
m.+ınıñ 146b/02
[=2]
muḥāfaẓat Ar. Koruyucu, muhafız olma.
m.+ı 158b/14, 161b/14, 165b/03
m.+ıda 136b/05
m.+ıġa 137b/06, 139b/17, 157b/07
m. ḳıl- 133a/10
[=8]
muḥāl Ar. İmkansız.
m. durur (ḫayāl-ı muḥāl) 156b/03
[=1]
muḫālafat Ar. Muhalif olma, karşıt olma.
m. (munāfaḳat-ı pīşa u muḫālafat-ı andīşa) 133b/03
m.+ı 144b/17, 154b/06, 163b/02, 166b/12
m.+ıġa 152b/16
m. u ʿınād 131b/17
[=7]
muḫallaʿ Ar. Hilat elbisesi ile sunulmuş.
m. 130a/13
m. (mulabbas u muḫallaʿ ḳıl-) 131a/11
m. (muzayyan u muḫallaʿ ḳıl-) 141b/16
m. bol- 134a/03
[=4]
Muḥammad Şāh k.a. Tahran hakimidir.
M. 174a/01, 174a/15
[=2]
Muḥammad ʿAlī k.a. Şah Kam-ran'a gönderilen vezir.
M. 146a/13
[=1]
Muḥammad Amīn Bég k.a. Yol Öten hakimidir.
M. 163a/01
M. bile 151a/15
[=2]
Muḥammad Amīn Yüz-başı k.a.

M. 153b/01

M.+nı 147b/17

[=2]

Muḥammad Cān Maḥram k.a.

M. 143b/12

[=1]

Muḥammad Ḫan Ḳaray k.a. Turbat valisidir.

M.+ġa 146a/14

[=1]

Muḥammad Ḫan Ḳarayī k.a. İsa Han Karayi'nin oğludur.

M. (valad-ı ʿĪsā Ḫan Ḳarayī) 159a/12

[=1]

Muḥammad Ḥusayn Bég k.a.

M.+ni 166a/13

[=1]

Muḥammad Ḥusayn Ḫan Sar-dār k.a.

M. 174a/16

[=1]

Muḥammad Ḳılıç Bég k.a. Dönemin önemli şairlerinden biri olarak geçmektedir. Metinde onun Farsça tarih düşürmek amacıyla yazmış olduğu bir şiire yer verilmiştir.

M. 119a/16

[=1]

Muḥammad Mīrzā k.a. Abbas Mirza'nın oğludur. Daha sonra Tahran tahtına oturmuştur.

M. 162a/16, 163b/08, 165a/16, 165b/04

M.+nı 165b/08, 166a/03

M.+nıñ 165a/12

[=7]

Muḥammad Murād Yüz-başı k.a. Özbek sipahilerindendir.

M. 174b/04

[=1]

Muḥammad Nıyāz Bég k.a. Cani-bek Beg'in babasıdır.

M. 136a/15

M.+niñ 137a/05

[=2]

Muḥammad Nıyāz Biy k.a. Konrat ekabirindendir.

M. 136a/12

M.+niñ 136b/16

[=2]

Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı k.a. Hurasan küffarına akın düzenleyen serdarlardandır.

M. 161a/08, 164a/01, 167b/02, 167b/06

M.+nı 127b/09

[=5]

Muḥammad Raḥīm Bay Muhammad Yusuf Mehter'in kardeşidir.

M. 143b/12

[=1]

Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi k.a. Önemli görevlerde bulunmuş, Asaf ile benzer olarak nitelendirilen vezir.

M. 118a/13, 129a/07, 148b/11, 167a/12

M. érdi 175b/09

[=5]

Muḥammad Ṣafā Inaḳ k.a. Nayman'ın ileri gelenlerindendir.

M. 136a/11

M.+nıñ 136b/13

[=2]

Muḥammad Ṣayḫ k.a Maşhad akınına öncülük eden askerlerdendir.

M. 161a/12

M.+nı 154b/08

[=2]

Muḥammad Ya'ḳūb Bay k.a. Muhammad Yusuf Mehter'in oğludur.

M. érdi 156b/13

[=1]

Muḥammad Yūsuf Mehter k.a. Önemli hizmetlerde bulunmuş, Mehter makamıyla şereflendirilmiş devlet adamıdır. Vezir Asaf ile nitelendirilmiştir.

M. 118a/12, 130b/11, 143b/11, 150b/05, 153b/13, 156b/12, 157b/14, 175a/15

M. navvara marḳadah 130b/11, 140b/11

[=10]

Muḥammad Yüz-başı k.a. Karlı Yüz-başı'nın yardımına gönderilen askerlerdendir.

M. 174b/04

[=1]

muḥāraba Ar. Savaş.

m. (asbāb-ı muḥāraba u ālāt-ı mużāraba) 146a/07

m.-ı küffār 132a/14

[=2]

muḥārabāt Ar. Savaşlar.

m.-ı bısyār u mucādalāt-ı bī-şumār 144b/11

m. u mu'āmalāt 145a/13

[=2]

muḫārıc (< Ar. muḫāric) Dışarı çıkan.

m.+ların (mudāḫıl u muḫārıc) 139b/09

[=1]

Muḥarram Ar. Hicri ayların birincisi.

M. ayı 151a/01, 153a/09

[=2]

muḥāṣara Ar. Kuşatma.

m. 130b/16, 162b/02, 164b/05

m. ḳıl- 132a/02

m.+sıġa 139b/13, 139b/15, 162a/17, 163b/09

[=8]

muhayyā Ar. Hazır, hazırlanmış.

m. 169b/17

m. bol- 141a/11

m. eyle- 120b/09, 120b/09, 170b/08

m. ḳıl- 159b/03

m. ḳıldur- 134a/11

m. tap- 146a/06

m. u āmāda bol- 126a/09, 139b/10

m. u āmāda ḳıl- 120a/07, 120b/07, 143a/14, 148a/12

m. u āmāda ḳıldur- 126b/09

[=15]

muḫayyam Ar. Kurulmuş çadır; çadırı kurulmuş ordugâh.

m.-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mıżrab-ı şādurvān-ı ıclāl ḳıl-) 133a/07
m.-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl-) 127b/03
[=2]
muḥıb (< Ar. muḥibb) Seven, dost.
m. (muḥıbbu'l-fuḳarā) 148b/11
[=1]
muḥıbbāna (< Far. muḥibbāna) Far. Dostçasına.
m. 157a/14
[=1]
muhım (< Ar. muhimm) Ehemmiyetli, önemli.
m. 163a/14
[=1]
muhımmāt (< Ar. muhimmāt) Ehemmiyetli, önemli, gerekli şeyler.
m.+ı 148b/09
m.+ıġa (aḥvālāt u muhımmāt) 143a/12
[=2]
muḥīṭ Ar. Çevre, saran, kuşatan.
m.-ı bī-kerān 160a/03
[=1]
muḥīṭ-kirdār Kuşatan, işi kuşatma olan.
m. 158b/13
[=1]
muḥkem Ar. Sağlam, kuvvetli.
m. 134b/16, 151a/11
m. yañılıġ (ḳażā-yı mubram u balā-yı muḥkem) 174a/07
[=3]
muḫlışāna Samimi olarak, içten gelerek.
m. (duʿā-yı muḫlışāna) 129a/08
[=1]
muhmal Ar. Önemsenmemiş, dikkat gösterilmemiş.
m. (daḳīḳa-ı muhmal u nā-marʿī ḳoy-) 143b/04
m. ḳoy- 161b/10
[=2]
muḫtalıf Ar. Farklı, çeşitli, türlü.
m. (havā-yı muḫtalıf) 134b/06
[=1]
muḥtaram Ar. Saygıdeğer, saygıya layık olan.
m. (şah-ı ʿızzat-sarīr u muḥtaram) 120b/08
[=1]
muḫtaṣar Ar. Kısa, özlü.
m. 122a/07
m. (ʿuḳda-ı muḫtasar) 171a/15
m.+nı (nusḫa-ı muḫtasar) 143a/03
[=3]
muḥyī Ar. Can veren, canlandıran, hayat veren.
m.-ı rusūmu'l-amārat fi'l-āfāḳ 148b/06
[=1]
mujda Far. Müjde.
m. 119a/09
m.-ı marḥamat-aṣar 170b/14
m.+nı 131b/03
m.+sın yétkür- 131b/02
[=4]
muḳābala Ar. Karşılık, karşılık verme.
m.+sıġa 140a/01, 144b/10
[=2]
muḳābıl (< Ar. muḳābil) Karşılık.

m. 171a/10
[=1]
muḳaddam Ar. Önce.
m. (ḫayr-ı muḳaddam zamzamasın tüz-) 128b/04
[=1]
muḳaddas Ar. Kutsal. Metinde Meşhed'in sıfatı olarak kullanılmıştır.
m. (Maşhad-ı muḳaddas) 151b/16, 152a/01
m.+ġa (Maşhad-ı muḳaddas) 144a/17, 158a/13
[=4]
muḳarrar Ar. Kararlaştırılmış, kesin.
m. (maḳarr-ı muḳarrar ét-) 160b/14
m. bol- 141a/05, 162b/12
[=3]
muḳātala Ar. Karşılıklı vuruşma, birbirini öldürme, savaş.
m. (mucādala u muḳātala) 155a/05, 164b/07
m. üçün (uruş u muḳātala) 144b/10
[=3]
muḳāṭır (< Ar. muḳāṭir) Damla.
m.+ıġa 166b/03
[=1]
muḳāvamat Ar. Karşı koyma, direnme.
m. (ṭāḳat u muḳāvamat) 162b/02
[=1]
muḳayyad Ar. Bağlı, kayıtlı.
m. 166a/11
m. ḳıl- 133a/16, 159a/13
[=3]
muḳīm Ar. Yerleşik, oturan.
m. 148a/10
[=1]
muḳtażā Ar. Yapılması gereken.
m. bol- 143b/16
m.+sı bile 121b/10, 124a/09, 125b/12, 130a/14, 133a/14, 135a/13, 137b/15, 143a/07, 151a/04, 153a/13, 165b/08
m.+sıça 121b/13, 153b/14
m.+sınça 152a/05, 152b/17
[=16]
mulabbas Ar. Giyilmiş, iltibaslı.
m. u muḫalla' ḳıl- 131a/11
[=1]
mulāḥaẓa Ar. Düşünce.
m.+lar üçün 166a/10
m.+sı üçün 152a/12
[=2]
mulāḳāt Ar. Buluşma, görüşme.
m. ḳıl- 158b/06
[=1]
mulamma' Ar. Işıklı, parlak.
m. 156b/08, 170a/08
m. ḳıl- 130a/14
[=3]
mulavvan Ar. Renkli, renk renk, türlü türlü.
m. 175b/05
[=1]
mulāzamat Ar. Devamlı hizmetinde bulunma, her işini görme.
m.+ġa yét- 139a/03
m.+ı 142a/14, 158a/05, 164b/02, 175a/12

m.+ıdın 165b/05
m.+ıġa 132b/07, 142a/08, 145b/12, 148b/12, 155b/03, 163b/03, 166b/17, 167b/14
m.+ıġa yét- 154a/05
m.+ıġa yétkür- 160a/09
m.+ın 158a/10
m.+ınıñ 167a/04
[=18]
mulāzım (< Ar. mulāzim) Devamlı hizmetinde bulunan kişi.
m. (maḥram u mulāzım) 171b/10
m.-ı bār-gāh-ı sıpıhr-cāy-gāh 153a/05
m.-ı rikāb u şucaʿā-yı ẓafar-ıntısāb 126b/03
m.+lar 131b/07, 142a/09
m.+ları 128b/03
m.+larıdın 127b/15, 142a/01, 147b/17, 149a/10, 154b/14, 173b/12
m.+larıdın (maḫṣūṣ-ı mulāzım) 129a/13
m.+larıġa 145a/15, 147a/12, 158b/09, 174a/10, 174b/01
m.+ların 146a/16
m.+larınıñ 127b/08, 127b/10
m.+larnıñ 135a/05
[=22]
mulḥaḳ Ar. İlave etme, katma.
m. bol- 129b/05
[=1]
mulḥaḳāt Bir merkeze bağlı olan yerler.
m.+ıdın 125a/17
[=1]
Mullā ʿAvaż-murād Sar-dār k.a.
M. bile 153b/14
[=1]
Mullā ʿAvaż Sar-dār k.a. Sarık maarifindendir.
M. 161a/12
[=1]
Mullā Kerīm Ḳulı k.a.
M. 131a/14
[=1]
Mullā Mīrzā Masīḥā k.a.
M. 156a/17
[=1]
mūm Far. Mum.
m. 134b/05
[=1]
mumāna'at Ar. Önleme, mani olma.
m. körgüz- 140b/03
[=1]
mumtanıʿ (< Ar. mumtaniʿ) İmkansız.
m. (bī-naẓīr u mumtanıʿu'l-mışāl) 156b/03
[=1]
mumtāz Ar. Seçkin.
m. 148a/04
m. (amīn u mumtāz) 169b/12
m. bol- 154b/13, 167a/16
m. ḳıl- 151a/01
m. u sar-afrāz bol- 160a/11
m. u sar-afrāz ḳıl- 137a/02, 137a/09
[=8]
munādī Ar. Nida eden.
m. bile 130b/07
[=1]
munāfaḳat Ar. İkiyüzlü, münafık.

m. 147a/14, 153a/08

m.-ı pīşa u muḫālafat-ı andīşa 133b/03

m.+ın 154a/17

[=4]

munāfıḳlıḳ İkiyüzlülük.

m. 152b/08

[=1]

munāsıb (< Ar. munāsib) Uygun, yaraşır.

m. 127b/17, 154b/01

m. bol- 141b/16

m. kör- 120a/03

m. u marātıb 150b/15

[=5]

munavvar Ar. Aydınlanmış.

m. bol- 155b/14

m. ol- 168a/16

[=2]

munāzaʿat Ar. Çatışma, çekişme.

m.+ı 154a/12

m.+ıda 152b/16

[=2]

munāẓara Ar. Tartışma.

m.+sı (mükāleme u munāẓara) 121b/12

m.+sıda 148a/02

m. u mükāleme 122a/15

[=3]

munāẓara-ger Tartışmacı.

m. (ʿulamā-yı munāẓara-ger u fużalā-yı dīn-parvar) 146b/11

[=1]

muncar (< Ar. muncarr) Bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden.

m. bol- 144a/01

[=1]

munfaʿıl (< Ar. munfaʿil) Alınmış, gücenmiş.

m. bol- 127a/01

[=1]

munhadım (< Ar. munhadim) Yıkılan, yıkılmış, harap olmuş.

m. (ḫarāb u munhadım bol-) 131a/01

[=1]

munḫasıf (< Ar. munḫasif) Tutulma, batma.

m. ḳıl- 134b/07

[=1]

munhazım (< Ar. munhazim) Bozguna uğramış.

m. ḳıl- 145a/06

[=1]

munhī Ar. Haber ulaştıran, tebliğ eden.

m.+lar 165b/01

[=1]

Mūnıs Mīr-āb k.a. Firdevsü'l-ikbal yazarı Munis Harezmi.

M. 137a/07

[=1]

munʿīm Ar. Nimet veren, yedirip içiren; Allah.

m.+ınıñ 162a/09

[=1]

Munīr-ābād y.a.

M. 155a/04

[=1]

munṣarıf (< Ar. munṣarif) İnsiraf eden, geri dönen.

m. ḳıl- 143b/06

[=1]

munşī Ar. İnşa eden, güzel nesir yazan.

m.-ı balāġat-ınşā 156a/17

m.-ı faṣāḥat-ınşā Damulla Mīrzā Masīḥā 166a/01

m.+lar 151b/01

[=3]

muntaḫab Ar. Seçilmiş, seçkin, güzide.

m. ḳıl- 130b/02, 148a/04

[=2]

muntaşır (< Ar. muntaşir) Yayılmış, yaygın.

m.+dur 169a/01

[=1]

muntaẓır (< Ar. muntaẓir) Bekleyen.

m. bol- 174b/14

m. érdi 149a/05

m. tur- 123a/10

[=3]

mūr Far. Karınca.

m. 141a/09

m.-ı 141b/01

m.-ı żaʿīf 140a/06

m. u malaḫ 144a/11

[=4]

murabbā Ar. Kaynayıp kıvama geldikten sonra dondurulmuş meyve suyu tatlısı.

m. 122b/05, 171b/06

m.+dın dağı 122b/06

m.+ġa 122b/13

[=4]

murabbī Ar. Terbiye eden.

m.+sı 125b/14

[=1]

murācaʿat Ar. Başvuru, geri dönüş.

m. 143b/05, 162b/03

m. ét- 137b/09

m. ḳānūnın tüz- 132b/14

m. ḳıl- 126a/16, 132a/06, 165a/10, 167b/11, 174a/09

m. körgüz- 157a/07, 158b/03, 161a/09

m. ṭarīḳı 142b/05

[=13]

murād İstek, arzu, emel.

m. 140b/09, 171a/03

m. (bī-nayl-ı murād) 131b/16, 165a/16

m. (kām u murād ol-) 124a/16

m.+ın tap- 171a/05

[=6]

Murād Daruġa k.a. Elçilik görevi ile Herat'a gönderilmiştir.

M. 162b/14

[=1]

muraḫḫaṣ Ar. İzinli, ruhsatlı.

m. bol- 142a/15

[=1]

murāsala Ar. Haberleşme, mektuplaşma.

m. 151b/01

m.+ġa 151b/01

[=2]

muraṣṣaʿ Ar. Sanatlı, süslü.

m. 156b/08, 170a/07

[=2]

murattab Ar. Sıralanmış, tertipli, muntazam.

m. ḳıl- 168a/01

m. ḳıldur- 168a/07

[=2]

mūrça Far. Küçük karınca.

m.+nıñ 141a/15

[=1]

murġzār Kuş bahçesi, kuşların bol olduğu yer.

m.+ı 127b/17

m.+ıda 145b/11

[=2]

murşıd (< Ar. murşid) Doğru yolu gösteren, şeyh.

m.+u'l-atḳıyā 135b/13

[=1]

murūr Ar. Geçme, geçiş.

m.+ı 134a/09

[=1]

muruvvat Ar. İyilik, insanlık.

m. (kemāl-i muruvvat u ıḳtżā-yı ḥımmat) 141b/14

m. (şafḳat u muruvvat körgüz-) 130a/15

m.-ı cıbıllī u ʿāṭıfat-ı fıṭrī 143a/06

[=3]

muruvvat-maʾāb Mürüvvetin sığınağı.

m. (acnāb-ı muruvvat-maʾāb) 131a/14

[=1]

muṣādaḳat Ar. Arkadaşlık.

m.+ıda 153a/08

[=1]

muṣaffā Ar. Duru ve saf duruma getirilmiş.

m. (bıḥışt-ı muṣaffā-yı rū-yı zamīn) 156b/1

m. (manzıl-ı muṣaffā u maḳām-ı dıl-küşā) 155b/09

[=2]

muṣaffalıḳ Parlaklık, berraklık.

m. bile 175b/06

[=1]

musaḫḫar Ar. Esir olma, kayıt altına alınma.

m. bol- 159a/15

m. ḳıl- 137a/14, 137a/17, 157a/10, 159a/12, 174b/11

[=6]

muṣālaḥa Ar. Barışma, barış.

m. 160a/08, 160b/04

[=2]

musallaḥ Ar. Silahlanmış, silahlı.

m. u mükemmel ét- 129a/16

[=1]

musallam Ar. Teslim olma, kabul edilme.

m. 175b/07

[=1]

musammam Ar. Tasmim edilmiş, kesin karar verilmiş.

m. bol- 118a/10

[=1]

musāraʿat Ar. Mücadele, savaşma.

m. bile (tīġ-ı musāraʿat) 142b/08

[=1]

muṣībat Ar. İnsanın başına ansızın gelen bela, felaket.

m.+ıdın 132b/01

[=1]

Muṣṭafā k.a. Maddi manevi yönden arıtılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş anlamı ile Hz. Muhammed'in hem sıfatı hem ismi olarak kullanılmıştır.

m.+dur (ḳuvvat-dıh-ı şarʿ-ı Muṣṭafā) 169a/06

[=1]

mustaġraḳ Ar. Batmış, içine gömülmüş.

m. (kām-yāb-ı cannat u mustaġraḳ-ı raḥmat) 143b/13

[=1]

mustaḥkem Ar. Sağlam, sağlamlaştırılmış.

m. 151a/12

m. érdiler (ustuvār u mustaḥkem) 164a/06

[=2]

mustaḥsan Ar. Herkesçe kabul edilen, beğenilen, makbul.

m. (maḳbūl u mustaḥsan tüş-) 166b/03

m. (ṣavāb u mustaḥsan tap-) 147a/05

[=2]

mustaḳar (< Ar. mustaḳarr) Karar kılmış, yerleşmiş, sabit.

m. (muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl-) 149a/01

m. (mustaḳarr-ı ḫılāfat) 136b/04, 142b/16

m. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār) 130b/04

m. ḳıl- 133b/08

[=5]

mustamand Far. Üzüntülü, kederli.

m. (hırāsmand u mustamand bol-) 174a/17

[=1]

mustamır (< Ar. mustamirr) Sürekli, devamlı.

m.+dur 168b/17

[=1]

musta'ṣal Ar. Kökünden koparılmış.

m. (maḳhūr u musta'ṣal) 117b/13

[=1]

mustavlī Ar. İstila etme, ele geçirme.

m. bol- 133b/12, 137b/10

[=2]

Musulmān Ar. Müslüman, İslam dininden olma.

M. 125b/04, 152b/01, 170b/12

M. bol- 142a/11

M.-ı kāmil 144b/16

M.-ı kāmil u ṣāḥıb-ı yaḳīn 146a/08

M.+lar 174b/15

M.+larġa 151b/09, 163b/12

M.+larnı 165b/11

M. u ahl-ı dīn 152a/15

[=11]

Musulmān-zāda Müslüman oğlu.

M. 125b/04

[=1]

Musulmānlıġ Müslümanlık.

M. 151b/12

M. (dīn-ı Musulmānlıġ) 152a/05

[=2]

muşāhada Ar. Şahit olma, görme.

m. ḳıl- 130a/06, 153a/09
m. ḳılıl- 141a/10
m.+sıdın 143b/09, 161a/01
[=5]
muşār-ilayh (< Ar. muşār-ilayhi) Anılan, adı geçen.
m.+nıñ (Mehter-i muşār-ilayh) 157a/01
[=1]
muşarraf Ar. Şeref kazanmış, şereflenmiş, şerefli.
m. 138b/06
m. bol- 131a/09, 135b/14, 143b/09, 149a/04, 151a/16, 152a/03, 152b/10, 161a/01, 164a/08, 166b/01, 166b/17, 173b/10, 175a/12
m. ḳıl- 127a/05, 155b/07
[=16]
muşāyaʿat Ar. Biriyle dostluk etme, birine uyma.
m. 127a/06
m. üçün 148b/08
[=2]
muşayyad Ar. Sağlam, muhkem.
m. érdi 166a/11
m. ḳıl- 133a/16
m. u muvāfaḳat ḳıl- 145b/06
[=3]
muşfıḳāna (< Far. muşfikāna) Şefkatle, merhametle.
m. 162a/07
[=1]
muşʿır (< Ar. muşʿir) Bildiren, haber veren.
m. 145a/14
[=1]
muşīr Ar. Emir ve işaret eden.
m.-ı muʿtabar 150b/05, 157b/14
[=2]
muştaġıl (< Ar. muştaġil) Bir işle meşgul olan, uğraşan.
m. bol- 118b/07
[=1]
mutaʿahhıd (< Ar. mutaʿahhid) Taahhüt eden, üstlenen.
m. (mutaṣaddī u mutaʿahhıd bol-) 151b/14
[=1]
mutaʿāḳıb (mutaʿaḳib) Birbiri ardınca gelen, birbirini takip eden.
m. 163b/04
[=1]
mutaʿāl Ar. Çok yüce, ulu.
m. (Īzıd-ı mutaʿāl) 125a/03
[=1]
mutaʿālī Ar. Yükselen, yücelen.
m. (sūr-ı ʿālī u surūr-ı mutaʿālī) 124b/13
m.+ġa (sarāy-ı mutaʿālī) 121b/11
[=2]
mutaʿālī-daracāt Yüksek dereceler, dereceleri yüce olan.
m. 148a/06
[=1]
mutaʿallıḳ (< Ar. mutaʿalliḳ) İlgili, alakalı.
m. 127b/13
m. durur 135a/02
m. u manūṭ 118a/15

[=3]

mutaʿallıḳāt (< Ar. mutaʿalliḳāt) İlgili olanlar, yakınlar.

m.+ın 139a/06

m. u mansūbāt 167a/07

[=2]

mutābaʿat Ar. Birine tabi olma, arkasından gitme, uyma.

m. 162a/12

m. (muvāfaḳat u mutābaʿat) 131b/09

m. u yek-cihetlik 164a/06

[=3]

muʿtabar Ar. İtibar sahibi, saygı gören.

m. (muşīr-ı muʿtabar) 150b/05, 157b/14

m. (muʿtamad u muʿtabar) 146a/16, 158a/08

m. u ṣalābat-aṣar 162b/13

m. u zabān-āvar 164b/16

[=6]

muṭabbaḳ Ar. Kapanmış, kapalı, örtülmüş.

m. tüş- 172b/08

[=1]

muṭābıḳ (< Ar. muṭābiḳ) Uyan, uygun.

m. tap- 158b/10

[=1]

mutacannıda (< Ar. mutacannida) Donanımlı ordu.

m. bile 165a/06

[=1]

muʿtad-bıh Ar. Ona hazır.

m. 142a/01

[=1]

mutafarrıḳ (< Ar. mutafarriḳ) Dağınık, dağılmış.

m. u parīşān ḳıl- 129a/05

[=1]

mutaġannī Ar. Hoşnut, memnun.

m. ḳıl- 136b/08

[=1]

mutaġayyır (< Ar. mutaġayyir) Değişen, başkalaşan; bozulmuş, bozuk.

m. u ġażabnāk bol- 132a/02

[=1]

mutaḥattım (< Ar. mutaḥattim) Gerekli, lüzumlu.

m. bil- 163b/16

[=1]

mutahavvırāna (< Far. mutahavvirāna) Hiddetli bir şekilde, öfkeli ve kızgın bir halde.

m. 151a/04

[=1]

muṭālaʿa Ar. Okuma; tetkik.

m. ḳıl- 143a/03, 152a/08

m.+sıġa 152a/13

[=3]

muṭallā-sıtām Yaldızlanmış, işlemeli at başlığı.

m.+ı dağı 124b/05

[=1]

muʿtamad Ar. Güvenilir.

m. 145a/14, 162a/01

m. (maḫṣūṣ u muʿtamad) 166a/13

m.-ı maḫṣūṣ 152a/05

m.+larıdın 153a/03

m.+u'l-ḫavāṣ 131b/08

m. u muʿtabar 146a/16, 158a/08

[=8]

mutamarrıd (< Ar. mutamarrid) Temerrüd eden, inatçı, dikkafalı.

m.+lar 141b/03

[=1]

mutamarrıdīn (< Ar. mutamarridīn) Temerrüd edenler, dikkafalılar.

m. (aʿdā-yı żalālat-pīşa u mutamarrıdīn-ı fasād-andīşa) 141b/08

[=1]

mutanavvıʿa (< Ar. mutanavviʿa) Çeşitli, çeşitlenmiş.

m. (manāzıl-ı mutanavvıʿa u marāḥıl-ı mütekeşşire) 146a/08

[=1]

mutarannım (< Ar. mutarannim) Terennüm eden, güzel sesle yavaş yavaş şarkı söyleyen.

m. bol- 157a/15

m. ḳıl- 141b/12

[=2]

mutaşaddī Ar. Bir işe girişen.

m. bol- 160a/15

m. u mutaʿahhıd bol- 151b/14

[=2]

mutaşarrıf (< Ar. mutaşarrif) Tasarruf sahibi, yetkili.

m. bol- 161b/17, 173b/17

[=2]

mutavaccıh (< Ar. mutavaccih) Dönük, yönelik.

m. bol- 157a/09

[=1]

mutavahhım (< Ar. mutavahhim) Ar. Kuruntulu, vehimli.

m. bol- 137b/01, 163a/03

[=2]

mutavaḳḳıʿa (< Ar. mutavaḳḳiʿa) Bekleyen, uman.

m. (mavāhıb-ı ġayr-ı mutavaḳḳıʿa) 158b/04

[=1]

mutavaḳḳıf (< Ar. mutavaḳḳif) Durma, bekleme.

m. bol- 123b/07, 138b/16, 140a/15

[=3]

mutavālī Ar. Sürekli, aralık vermeden devam eden.

m.+sı bile (żurūb-ı mutavālī) 159a/02

m.+sıġa (żurūb-ı mutavālī) 141b/10

[=2]

mutavārī Ar. Gizli, saklı.

m. bol- 133b/12

[=1]

mutavātır (< Ar. mutavātir) Tevatür yoluyla gelen.

m. (ġırīv-ı mutavātır) 141b/09

[=1]

mutavaṭṭın (< Ar. mutavaṭṭin) Yerleşik, yurt tutmuş.

m. (vılāyat-ı mutavaṭṭın u fuḳarā) 165b/02

m. bol- 144b/16, 174a/02

m.+larıdın 125a/17

m.+larıġa 131b/03

[=5]

muṭavval Ar. Tatvil edilmiş, uzatılmış.

m. 171a/15

m. (genc-i mutavval) 122a/08

[=2]

mutazāyıd (< Ar. mutazāʾid) Artan, artmış.

m. (mużāʿaf u mutazāyıd bol-) 132b/12

[=1]

muṭīʿ Ar. İtaat eden, boyun eğen.

m. bol- 125b/10

m. u farmān-bardārlıḳ 137b/02

[=2]

muṭlaḳ Ar. Itlak olunmuş, salıverilmiş, başıboş bırakılmış.

m. (kāfir-i muṭlaḳ) 146b/09

[=1]

muṭmaʾın (< Ar. muṭmaʾin) Gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok kimse.

m. bol- 167a/08

[=1]

muttaham Ar. Kabahatli, suçlu.

m. dururlar 160b/03

[=1]

muttaḳīn Ar. Dinin emir ve yasaklarına tam olarak uyanlar, Allah'tan korkan kimseler.

m. (ımāmu'l-muttaḳīn) 152b/06

[=1]

muvāfaḳat Ar. Uygun görmek, izin vermek.

m. 145b/09, 154a/08

m. (ıẓhār-ı muvāfaḳat ḳıl-) 164b/16

m. (muşayyad u muvāfaḳat ḳıl-) 145b/06

m. (muvālafat u muvāfaḳat) 145b/05

m. (ṣadāḳat u muvāfaḳat) 164a/05

m.+ı 154a/11

m.+ınıñ 167a/04

m. körgüz- 147a/14

m. u dād 131b/17

m. u muvālafat 154a/14

m. u mutāba'at 131b/09

[=12]

muvāfaḳat-ārā Uygunluğu süsleyen.

m. 152a/11

[=1]

muvāfaḳat-kīş Uygun olma.

m. u ʿaḳıbat-andīş 163a/08

[=1]

muvāfiḳ (< Ar. muvāfiḳ) Uygun.

m. 121a/06, 139a/17, 149a/06, 158b/05

m. bol- 129a/06, 166b/05

m. érdi 119a/16

m. kél- 120a/08

m. ḳıl- 142a/07

m. tap- 158b/10

[=10]

muvāḥadat Ar. Birleşme.

m. 145b/06

[=1]

muvaḳḳıf (< Ar. muvaḳḳif) Durduran, alıkoyan.

m. 128b/03, 128b/16

m. bol- 127a/17

m.-ı cāh-ı calāl 118b/02, 129a/03, 150b/02

[=6]

muvālafat (< Ar. muʾālafat) Alışma, kaynaşma, dostluk.

m. (muvāfaḳat u muvālafat) 154a/14

m. u muvāfaḳat 145b/05

[=2]

muvālafat-nāma Dostluk mektubu.

m.+sın 152a/08

[=1]

muvālafat-namīḳa Dostluk mektubu.

m. (vaṣīḳa-ı muvālafat-namīḳa) 152a/09

[=1]

muvāzana Ar. Kıyas, ölçü.

m. ḳıl- 166a/16

[=1]

muvaẓẓaf Ar. Kendisine vazife verilmiş.

m. bol- 152b/11

[=1]

muyassar Kolay gelen, kolaylıkla olan.

m. bol- 140b/09, 159a/15

[=2]

muz Suyun donmuş hali, buz.

m. 135a/11

[=1]

mużāʿaf Ar. Artma, fazlalaşma.

m. u mutazāyıd bol- 132b/12

[=1]

mużāfāt Ar. Bir şeyin ekleri, ilaveleri; bir merkeze bağlı olan.

m.+ıdın 144b/13, 175a/08

m.+ınıñ 139a/03

m. u tābıʿāt 159a/12

[=4]

muẓaffar Ar. Zafer kazanmış.

m. (şah-ı muẓaffar) 169a/12

m. u manṣūr 174b/11

m. u manṣūr ḳıl- 142b/05

[=3]

muẓāharat Ar. Arkalama, yardım etme, koruma.

m. u mufāḫamat 145b/09

[=1]

muzaḫrafāt Ar. Abartılı, sahte, basit, çirkin şeyler.

m.+ı 158a/02

[=1]

mużāraba Ar. Dövüşme, vuruşma.

m. bile (asbāb-ı muḥāraba u ālāt-ı mużāraba) 146a/07

[=1]

muzavvaḳ Ar. Cıva ile yaldızlanmış.

m. bol- 122b/12

[=1]

muzavvır (< Ar. muzavvir) Arabozucu.

m. (duşman-ı dost-rūy u muzavvır-ı şīrīn-gūy) 160a/05

[=1]

muzayyan Ar. Süslenmiş, süslü.

m. 121a/02, 122b/13, 124b/06, 127a/16, 156b/05, 170b/02, 175b/05

m. durur 148b/08

m. u muḫallaʿ ḳıl- 141b/16

m. u pīrāsta ét- 146a/07

[=10]

Muzdūrān y.a. Köpet Dağı yakınlarında bir yer.

M. 159b/12, 164a/11

[=2]

mużīḳ Sıkan, darlaştıran.
m.+ı 130b/16
[=1]
mübārek Ar. Kutlu, bereketli.
m. 156b/16
m.+de (manzıl-ı mübārek) 153b/01
m.+i (ḳadam-ı mübarek) 136a/02
m. ol- 169b/12
[=4]
mü'ekked Ar. Güçlendirilmiş.
m.ḳıl- 145b/07
[=1]
mühlik Ar. Öldüren, öldürücü.
m. 140a/12
[=1]
mükāfāt Ar. Ödüller.
m.+ın 163b/16
[=1]
mükāleme Ar. Karşılıklı konuşma, görüşme.
m. (munāẓara u mükāleme) 122a/15
m. u munāẓara 121b/12
[=2]
mükemmel Ar. Eksiksiz, kusursuz, tam.
m. (musallaḥ u mükemmel ét-) 129a/16
m. bol- 174b/14
[=2]
mükerrem Ar. Değerli, yüce.
m. (dastūr-ı mükerrem) 118a/10
m. (dastūr-ı mükerrem) 140b/11, 153b/12
m. (mehter-i mükerrem) 169b/14
m.+i (muʿazzaz u mükerrem) 118a/14
m.+i érdiler 118a/14
[=6]
mükerrer Ar. Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.
m. 122b/09
m. (ġayr-ı mükerrer) 122b/09
[=2]
mülk Ar. Yurt, yer, mal.
m. 135a/01, 170b/09
m. (bār-gāh-ı mülk-i vadūd) 135b/13
m.-i cahānça 154a/03
m.-i ḫāvar 119a/06
m.-i ḥışār 119a/07
m.-i Ḳoḳan 118b/14
m.+idin (dāru'l-mülk) 146a/08
m.+ige 164a/14
m.+ige (badan mülki) 135b/17
m.+ige (hıdāyat mülki) 153a/14, 164a/14,
m. +ige (Maşhad mülki)166a/04
m.+in (cahān mülki) 137a/12
m.+ini 168b/08
m.+ini (söz mülki) 137a/17
m.+iniñ (dāru'l-mülk) 144b/02
[=16]
mülūkāna Hükümdara yakışır tarzda, şahane, muhteşem.
m. 150b/16, 151b/14
[=2]
mümkin Ar. İmkan dahilinde olan, mümkün.
m. émes 121a/15
[=1]
müşebbek-āṣār Ağ ve kafes gibi oyulma nişaneleri.

m. bol- 141b/02

[=1]

müşkil Ar. Zor, güç, çetin.

m.+i 126a/04

[=1]

müşkilāt Ar. Müşküller, zor işler veya meseleler, sorluklar, güçlükler, engeller.

m.+ı 117b/13, 121b/15

[=2]

müteberrike Ar. Mübarek sayılan, uğurlu.

m.+siniñ (ravża-ı müteberrike) 144a/02

[=1]

mütekāṣir Ar. Çoğalan, çoğalmış, çok. Krş. mütekāṣire

m. (nuḳūd-ı vāfır u mablaġ-ı mütekāsir) 136b/07

m. (nuẕūrāt-ı vāfır u ṣadaḳāt-ı mütekāṣir) 148a/15

m. bile (ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣır u sıpāh-ı mütekāṣir) 126b/13

[=3]

mütekāṣire bk. mütekāṣir

m. (ʿınāmāt-ı vāfıra u ıdrārāt-ı mütekāṣire) 136a/05

[=1]

mütekebbirāna Kibirlilikle, kendini beğenmişlikle.

m. 147b/02

[=1]

mütekellim Ar. Konuşan, söyleyen kimse.

m. bol- 121b/16

[=1]

mütekeṣṣire Ar. Çoğalan, artan, fazlalaşan demek olan mütekeṣṣir kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlama gelen müennes şekli.

m. (manāzıl-ı mutanavvıʿa u marāḥıl-ı mütekeṣṣire) 146a/09

m. (manāzıl-ı mütekeṣṣire) 142b/07

m.+ni (manāzıl-ı mütekeṣṣire) 166b/10

[=3]

mütemekkin Ar. Yerleşen, ikamet eden.

m. bol- 127b/04, 128b/10, 136b/06, 138b/13, 139b/11, 142b/15, 144b/04, 153a/13, 165a/13, 167a/08, 173b/08

m. ḳıl- 138a/08

[=12]

mütevekkilen ʿalā'llāh Ar. Allah'a sığınarak, Allah'a tevekkül ederek.

m. 164b/10

[=1]

müttekā Ar. Dayanılacak alet; koltuk değneği; asa.

m.+sıġa 136a/03

[=1]

müttekī Ar. Dayanan, dayanmış.

m. bol- 124b/16

[=1]

N

nā-būd Yok etme, yok olma.

n. bol- 136b/09, 140b/08, 164b/09
n. ḳıl- 130b/07, 165b/11
n. ol- 169a/09
[=6]
nā-farcām Asılsız, faydasız.
n. (keffār u nā-farcām) 119a/07
n. (payġām-ı nā-farcām u kelām-ı baṭālat- ancām) 147a/03
[=2]
nā-gāh Zamansız, vakitsiz.
n. 157b/02, 157b/12
[=2]
nā-gehān Ansızın, birdenbire.
n. 153b/07
[=1]
nā-gehānī Birdenbire ortaya çıkan, ansızın olan.
n. (balā-yı nā-gehānī) 160b/09
[=1]
nā-ḥaḳ Haksız, haksız yere.
n. 125b/17
n. (maẕhab-ı nā-ḥaḳ) 146b/09, 165b/17
[=3]
nā-hemvār Uygunsuz, uymayan.
n. érdi 127a/13
[=1]
nā-ʿılāc İlaçsız, devasız.
n. 160a/12
[=1]
nā-lāyıḳ Layıksız, layık değil.
n. bile (aṭvār-ı nā-lāyıḳ) 151b/11
[=1]
nā-maʿdūd Sayısız, sayılamaz.
n. (cunūd-ı nā-maʿdūd u cuyūş-ı nā-maḥdūd) 130b/06
[=1]
nā-maḥdūd Hudutsuz, sınırsız.
n.+ġa (cunūd-ı nā-maʿdūd u cuyūş-ı nā-maḥdūd) 130b/06
[=1]
nā-maḥṣūr Kuşatılmamış, sınırlanmamış.
n. bile (cahd-ı meşkūr u köşiş-i nā-maḥṣūr) 118b/07
[=1]
nā-maḳdūr Sayısız.
n. bile (ıḥsān-ı nā-maḳdūr) 168a/01
[=1]
nā-marʿī Gözetilmeyen, görünmez.
n. (daḳīḳa-ı muhmal u nā-marʿī ḳoy-) 143b/04
[=1]
nā-mulāyımlıġ Uygunsuzluk, uymazlık.
n.+dın (kemāl-i nā-mulāyımlıġ) 151b/08
[=1]
nā-murādlıġ Muradına erişememe durumu.
n. 163b/06
[=1]
nā-mutanahī Sonsuz, sayısız.
n. (taʾyīdāt-ı İlāhī u tavfīḳāt-ı nā-mutanāhī) 143a/04
n. bile (aʿṭāf-ı pād-şāhī u alṭāf-ı nā-mutanāhī) 155b/08
[=2]
nā-muvāfıḳ Uygun olmayan.

n. 151b/12

[=1]

nā-ravā Yakışmaz.

n. 152a/17

[=1]

nā-sāzlıḳ Uygunsuzluk, uymazlık.

n.+ı (zamān-ı nā-sāzlıḳ) 167a/03

[=1]

nā-şādlıġ Hüzünlü, kederli olma durumu.

n. bile (kemāl-i nā-şādlıġ) 159a/05

[=1]

nā-tuvān Zayıf, kuvvetsiz.

n.+lar (gedā-yı nā-tuvān) 169a/05

[=1]

nā-umīd Ümitsiz, ümidi kırılmış.

n. 126a/05

[=1]

nā-umīdlıġ Ümitsiz olma durumu.

n. 165b/13

[=1]

nā-yāb Bulunmaz, ender.

n. 149b/04

n.+ı érdi (durr-ı nā-yāb) 167a/03

[=2]

nā-yāblıġ Ender bulunma durumu.

n.+ı 150a/07

n.+ıdın (sū-ı nā-yāb) 143b/15

n. tap- 133b/12

[=3]

naʿam Ar. Evet.

n. 122a/13, 171b/02

[=2]

nabard-āzmālıḳ Çok savaşlara girmiş çıkmış tecrübeli kimse olma durumu.

n. 146b/17

[=1]

nabāt Ar. Nebat, nebat şekeri.

n. 171b/07

n. u ḳand 122b/08

n. u nuḳl 122b/17

n. u nuḳl-ı yekser 120b/01

[=4]

nabī Ar. Peygamber, nebi.

n.+ġa (şarʿ-ı nabī) 125a/14

[=1]

nacābat-ırtısām Soylu görünüşlü.

n. 156a/04

[=1]

Nacaf-ʿalī Ḫan k.a. Kuçand hakimidir.

N. 159a/16

[=1]

nacāt Ar. Kurtulma, kurtuluş.

n.+ıñ 160a/04

n. sāḥılıġa çıḳ- 125b/16

[=2]

nadāmat Ar. Hayıflanma, pişmanlık.

n. 162a/10

[=1]

nādıra (< Ar. nādira) Az bulunan.

n.-ı davrān 153b/09

n.-ı zamān 136b/01

[=2]

nadīm Ar. Padişahların ve yüksek rütbeli devlet adamlarının sohbet arkadaşı.

n. érür 169a/13

n. u tadrīs 148a/10
[=2]
nadrat-āṣār İzleri az olan.
n. (kirdār-ı nadrat-āṣār) 145a/07
[=1]
naf' Ar. Çıkar, yarar, menfaat.
n. 122a/12
[=1]
nafar Ar. Kişi; asker; insan topluluğu.
n. 128b/12, 130a/09, 131a/14
n.+nı 131a/07
[=4]
nafas Ar. Soluk, nefes, soluma.
n. 149b/04
n.+da 153b/04
[=2]
nāfiẕ (< Ar. nāfiẕ) Etkileyici, nüfuz edici.
n. (pād-şāh-ı nāfıẕu'l-farmān) 144a/14
[=1]
nafīr Ar. Feryat.
n. (nāla u nafīr ḳıl-) 165a/15
[=1]
nafīs Ar. Çok hoşa giden, beğenilen, çok değerli.
n.+ı bile (öz nafs-ı nafīs) 144a/14
[=1]
nafs Ar. Öz benlik, kişilik; kulun zaafları.
n. (öz nafs-ı nafīs) 144a/14
n.-ı ammāra 162a/11
n.-ı ammāra étegin berk tut- 125b/08
n.-ı farāġ 120a/05
n.-ı şom u şayṭān-ı marcūm 128b/12
n.+ıġa 165b/12
[=6]
nafy Ar. Sürme, sürgün etme.
n. ét- 122a/14
[=1]
naġma Ar. Ezgi, melodi.
n. 171b/13
n.-ı rūd 173b/03
n.+lar 173a/02
n.+ñnı kiyür- 173b/03
[=4]
nahb Ar. Yağma, çapul.
n. u ġārat 154b/15
[=1]
naḫīl Ar. Hurma ağacı.
n. 130b/07
[=1]
nahr Ar. Akarsu, büyük ırmak.
n.+ınıñ (Pahlavān Ata nahrı) 126a/13
[=1]
naḥv Ar. Yan, yön, taraf.
n. içre 122a/09, 171a/16
[=2]
nahżat Ar. Ayrılma, yürüme.
n. 133b/16, 159b/11
n. (afrāz-ı nahżat bol-) 148b/02
n. āhengin tüz- 144a/17
n. ḳıl- 127a/03
n. körgüz- 120b/14, 137a/14
n.+nı (alvıya-ı nahżat) 127a/10
n.+nı (lıvā-yı nahżat) 128a/01
n. samandın sür- 142b/09
[=10]
naḳd Ar. Geçerli para, peşin.

n. eyle- 122a/08
n.+ı 118b/01
n.+ıdın 163b/05
[=3]
naḳḳāra Ar. Davul, dümbelek.
n. 173a/02
[=1]
naḳş Ar. Nakış, desen.
n.-ı kāşī u zīb-ı ḥavāşī 175b/02
[=1]
naʿl Ar. Nal.
n.+ları 123a/12
[=1]
nāla Far. İnleme, inilti.
n. (fıġān u nāla ḳıl-) 173a/04
n.-ı cān-güdāz 134b/02
n.-ı ciger-sūz 132b/02
n. u nafīr ḳıl- 165a/15
[=4]
nālış (< Far. nāliş) İnleyiş.
n.+ı 159a/04
[=1]
nām Ar. Ad, şöhret.
n. u neng 160a/07, 161b/10
[=2]
nām-āvar Ad salmış, ünlü.
n.+ı 150b/07
[=1]
nām-dār Namlı, ünlü.
n. 125b/01
n. (bahādur u nām-dār) 160a/08
n. (sar-dār-ı nām-dār) 161a/10
n. (umarā-yı nām-dār u küberā-yı ẕu'l-ıḳtıdār) 136a/06
n. (umarā-yı nām-dār u şucaʿā-yı calādat-şıʿār) 139a/10
n. (umarā-yı nām-dār u umanā-yı ʿālī-mıḳdār) 153b/15
n.+dın (umarā-yı nām-dār) 137b/06
n. érdiler (rozgār-ı mubārız-ı nām-dār) 164a/02
n. u şāḥıb-ıʿtıbār 155b/02, 163b/16
[=10]
nām-zad Aday, namzet.
n. ḳıl- 137b/07, 139b/13 143a/11, 154b/09, 156a/09, 164a/03, 174b/06
[=7]
nam Far. Hafif ıslaklık, az yaşlık.
n. (ḳaṭra-ı nam) 149b/04
[=1]
nāma Far. Mektup.
n. 146a/17, 146a/17, 149a/08
n.-ı nāmī u nusḫa-ı kirāmī 153a/04
n.-ı saʿādat-nışān 131b/11
n.-ı tamām 152a/07, 153a/04
n.+sı 145a/17
n.+sıġa 149a/06
n.+sın 150b/13
[=10]
namāz Far. Namaz.
n.+ı (ʿaṣr namāzı) 133b/15
n.+ı (şām namāzı) 135b/01
n.+ın (facr namāzı) 135b/06
[=3]
nāmī Far. Namlı, şöhretli.
n. (nāma-ı nāmī u nusḫa-ı kirāmī) 153a/04
[=1]

namnāk Nemli, ıslak.
n. ḳıl- 159b/17
[=1]
namūdār Far. Numune, hemen göze çarpan, görünen.
n.+ın 175a/01
n. ḳıl- 120a/17, 128a/15, 141b/04
[=4]
nāmūs Ar. Ar, edep, haya; doğruluk, dürüstlük.
n. 161a/02
n. (neng u nāmūs) 147b/10
[=2]
nān Far. Ekmek
n.+lar 122b/05, 171b/05
[=2]
naʿra Ar. Yüksek sesle bağırma.
n.-ı şor-engiz 123b/11
n. u ʿalālā 161b/07
[=2]
Narīmān k.a Yiğitliği, cesareti ve pehlivanlığı ile meşhur Şehnâme kahramanının adı olup "yiğit, cesur, pehlivan" anlamındadır.
N.+nı (sām-ı Narīman) 140a/07
[=1]
narra-şīr Erkek aslan.
n.+ı 139b/03
[=1]
Naṣārā Ar. Hristiyanlar.
N. 170b/10
[=1]
naṣb Ar. Bir memurluğa tayin etme.
n. érdi 172b/11
n. ḳıl- 136b/16
[=2]
naṣīb Ar. Pay, hisse; Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. bol- 118a/05
[=1]
naṣīḥat Ar. Öğüt.
n.+ı 162a/07
n.+ın 162a/09
n.+lar 157a/14, 158a/03
n. u vaṣıyyat ḳıl- 165b/04
[=5]
nasīm Ar. Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgar.
n.+ı 154a/11
n.+ıdın 125b/05
[=2]
naʿş Ar. Cenaze, naaş.
n. dék (banātu'n-naʿş) 161b/02
[=1]
naşā' Ar. Artmak, büyümek, neşet etmek.
n. (mast-ı naşā'-ı kām bol-) 121a/04
n.-ı bī-andāza 151a/16
n.-ı davlat 119b/06
[=3]
naşāṭ Ar. Sevinç, neşe.
n. 158a/17, 168b/10, 171a/02
n.-ı rengīn u masnad-ı zarrīn 120b/17
n.+nı (rıbāṭ-ı fāyızu'n-naşāṭ) 120a/03
[=5]
nāṭıḳ Söyleyen, konuşan.
n. 171a/16
[=1]

naʿūẕu bi'llāhi min-ẕāliki'l-ḫurāfāt Ar. "Bu hurafelerden dolayı Allah saklasın." anlamındadır.
n. 152b/14
[=1]
navʿ Ar. Cins, tür, sınıf.
n. (bir navʿ) 132b/12, 133a/13, 146a/16
n. (bu navʿ) 125b/02, 152b/13, 157a/10, 169a/16
n. (her navʿ) 166b/05
n. (ol-navʿ) 171a/01, 149b/02, 149b/03
n. (ol navʿ) 138a/16
n. (özge navʿ) 134a/11
n. (yüz navʿ) 122b/05, 124b/16, 154b/06, 165b/06, 165b/09
[=18]
navā Far. Ses.
n. (faryād-ı navā ḳıl-) 173a/03
n.+lar tap- 169a/10
n.+lar ét- 173a/05
n. tart- 119b/16
[=4]
navāḥī Ar. Nahiyeler, etraflar, civardaki yerler.
n.+da 174a/14
n.+dın 133b/06
n.+sıda 125a/02, 157a/12
n.+sıdın 156a/12
n.+sıġa 161a/17
[=6]
navāzış (< Far. navāziş) Okşama, gönül alma.
n. (marāḥım-ı pād-şāhāna u navāzış-ı ḫusravāna) 142a/17
n.-ı ḫusravāna 145a/17, 174a/11
n.-ı ḫusravāna körgüz- 142b/17
n. körgüz- 133a/01
n.+lar 159b/08
n.+lar (sıtāyış u navāzışlar körgüz-) 145a/08
n.+lar körgüz- 124b/14, 129a/11, 131a/11, 134a/10, 142a/12, 158b/06
n.+lar yétkür- 155b/12
n. u ḫoş-āmad 125b/09
[=14]
navāzışāt Gönül almalar, iltifatlar.
n.-ı ḫusravāna 137b/03
n.-ı ḫusravāna u sar-u-pā-yı şāhāna 154b/12
n.+ıdın (ıltıfāt u navāzışāt) 143b/10
[=3]
navbat Sıra; sıra ile görülen iş.
n. 154b/13, 169a/03
n. bile 149b/12
[=3]
navḥa Ar. Ölüye sesle ağlama.
n. tüz- 150a/09
[=1]
navʿī Ar. Cinse ait, çeşitle, türle ilgili.
n. 150a/06
[=1]
navīd Far. İyi, sevinçli haber, müjde.
n.+ı 162a/13
[=1]
navmīd Far. Ümitsiz, ümidi kırık.
n. (maḥrūm u navmīd ét-) 166a/06

[=1]

Navrūz-ābād y.a. Kara Su ve Pul Hatun civarında bir yer.

N. 159b/13

[=1]

navvāb Ar. Naiplik eden, vekillik eden.

n.-ı dar-gāh 128a/11

n.-ı davlat-maʾāb 145a/16, 166b/02

n.+ıġa 147b/01

[=4]

navvara marḳadah Ar. "Onun kabrini nurlandırsın." anlamında ölen önemli kişilerin adından sonra söylenmiştir.

n. 130b/11, 140b/11, 175a/15

n.+nıñ 156b/13

[=4]

navvara'llāhu marḳadah Ar. "Allah onun kabrini nurlandırsın." anlamında ölen önemli kişilerin adından sonra söylenmiştir.

n. 136a/17

[=1]

navvara'llāhu taʿālā marḳadahum Ar. "Allah onun kabrini nurlandırsın." anlamında önemli kişilerin ardından söylenmiş bir duadır.

n. 144a/05

[=1]

nay-sıtān (< Far. nay-sitān) Sazlık, kamışlık. Krş. nayıstān

n.+nıñ 139b/03

[=1]

nāyıb (< Ar. nāʾib) Vekil, kadı.

n.+ınıñ 153b/08

n. ḳıl- 127a/07, 145a/09

n.+u's-salṭana 144b/09

[=4]

nayıstān bk. nay-sıtān

n. 139b/02

[=1]

Nayman y.a. Hazarasb'ın 20 km. kuzeybatısında ve Hankah'ın yaklaşık olarak 11 km. güneyinde olan bir köy ve burada oturan halk.

N. 136a/10

[=1]

Nayman Murād Daruġa k.a.

N.+ġa 156a/05

[=1]

nāz Far. Edalı tavır, cilve.

n. birle 168a/15

n. u nıʿam 121b/07

[=2]

nazah Ar. Çatı.

n. 128a/16, 128a/17

[=2]

nazāhat-nışān Saflık, incelik gösteren.

n. u nazārat-mekān ḳıl- 135a/09

[=1]

naẓar Ar. Bakış, bakma.

n.+da 153b/04

n.-ı aḳdas-ı aʿlāġa yétkür- 145a/16

n.-ı anvār 153b/11

n.-ı hımmatıġa ıl- 140a/07

n.+ımız 152a/13

n. sal- 123a/11

[=6]

naẓāra Ar. Bakma, teftiş.

n. 120a/16

n. ḳıl- 153b/07

[=2]

naẕārat Ar. Tazelik, parlaklık.

n.-ı tāza 156a/15

[=1]

naẕārat-āṣār Tazelik ve parlaklık nişaneleri.

n. ḳıl- 128a/15

[=1]

naẕārat-mekān Tazelik ve parlaklık özelllikleri gösteren yer.

n. (nazāhat-nışān u naẕārat-mekān ḳıl-) 135a/09

[=1]

nāzıla (< Ar. nāzila) Bela, sıkıntı.

n. (balā-ı nāzıla) 132a/17

n.-ı cāy-gāh-ı cılva-numā bol- 157b/03

[=2]

naẓīr Ar. Benzer.

n.+ı 169b/15

n.+ı bol- 140b/16

[=2]

naẓm Ar. Kafiyeli ve vezinli söz söyleme. Metinde daha çok manzume başlığı olarak kullanılmıştır.

n. 118a/16, 120b/08, 121a/02, 121b/05, 127a/15, 128a/16, 131b/14, 141b/05, 150a/10, 153b/03, 154a/02, 157b/16, 160a/02, 168a/09

n. (ta'rīḫ-ı naẓm) 157a/01

[=15]

naẕr Ar. Adak, adama.

n.+lar ötker- 158b/05

[=1]

nazüklik İncelik, kibarlık.

n. içi 172a/17

[=1]

naẓẓāra Ar. Seyirci; bir şeye bakma.

n. 153b/05

n.+sıdın 142b/13

[=2]

ne Hangi şey, ne.

n. 119a/10, 122b/04, 132a/15, 149b/03, 152b/13, 159b/15, 160a/03, 169b/17, 170b/08

n. (her ne bar) 160b/14, 163b/08

n. (her ne kim) 171a/17

n. (her ne yoḳ) 120a/01

n. érken 169b/17

n. érse 170a/03

[=15]

nemek-ḫūrda Yemek yemiş.

n.+sı érdiler 147a/07

n. u laẕẓat-perverdelik 158a/07

[=2]

nemerse Nesne, eşya, şey.

n. 134a/11

[=1]

neng Far. Şöhret, ün.

n. (nām u neng) 160a/07, 161b/10

n. u nāmūs 147b/09

[=3]

nermlik Yumuşaklık.

n. bile (çust u nermlik) 122a/17

[=1]

nevk Far. Sivri uç.

n.+i 129b/14
n.+in 140a/09
[=2]
nevreslik Yeni yetişme, yeni bitme durumu.
n. içi 169b/05
[=1]
né 1. Hangi şey, ne. Krş. ne
n. (her né-kim) 153a/03, 166b/07
n. érken 120b/10
n. kim (né-kim) 172a/13
[=4]
2. (Şaşma, beğenme vb.) Aşırılık bildirir; ne, nasıl.
n. 157b/06, 172b/01, 172b/09
[=3]
3. Yok, değil.
n. asıġ kim 159b/17
[=1]
4. Né … né bağlacı.
n. 119a/05, 119a/06, 119a/06, 119a/06, 120b/09, 126b/17, 126b/17, 170b/10, 170b/10, 170b/10, 170b/10, 170b/11, 170b/12, 170b/12, 170b/12
[=15]
néççe Nice, ne kadar. Krş néçe
n. 119b/14, 120a/17, 120b/01, 120b/03, 128b/11, 130a/01, 130a/02, 135a/10, 143b/16, 151b/08, 155a/01, 155a/01, 156a/01, 156b/05, 158b/07, 161b/03, 164a/17, 167a/03, 167b/13, 169a/17, 170a/11, 171b/05, 171b/13, 172b/12
n. (bir néççe) 120a/05, 125b/05, 128b/11,133b/08, 140a/07, 143a/06, 144b/03, 145b/09, 152b/11, 163a/10, 165b/05, 166b/10, 168b/12, 171a/04, 171a/04, 173a/07, 173a/08, 175a/11
n. (bir néççe kün) 142b/06, 143a/16, 143b/03, 161a/06, 164a/15
n. (her néççe) 125b/10
n. (her néççe kim) 128b/14, 161b/10
n.+si 129b/16, 129b/17
[=52]
néçe bk. néççe
n. 120b/01, 120b/02, 120b/02, 120b/03, 129b/16, 130a/01, 156b/06, 170a/03, 170a/12, 171a/03, 172a/14, 172b/09, 173a/01, 173a/02, 173a/05, 173a/15
n. (bir néçe kün) 173b/14
n. kün 173a/06
n.+sin (bir néçe) 166a/09
[=19]
néçege Belli bir yere.
n. 173a/14, 173a/14
[=2]
néçük Nasıl.
n. 172a/03
n. kim 129b/12, 139a/16
[=3]
nédin Neden, niçin.
n. kim 146b/07, 147a/07, 152b/02
[=3]
néme Şey, nesne, bir şey, hiçbir şey.
n. (bir néme) 135a/03
n.+ni 170b/06

[=2]
nıʿam (< Ar. niʿam) Nimetler.
n.+dın 122b/12
n.+dın (nāz u nıʿam) 121b/07
n.+dın (sāz u nıʿam) 121b/07
[=3]
nıdā (< Ar. nidāʾ) Ses.
n.-yı cān-farās 167a/12
[=1]
nıfāḳ (< Ar. nifāḳ) İkiyüzlülük.
n. (hādım-ı bunyādu'ẕ-ẓulm ve'n-nıfāḳ) 143a/11
n. (māḥī-ı āşāru'n-nıfāḳ) 138a/07
n. (māḥī-ı ḳavāʿıdu'l-bıdʿat ve'n-nıfāḳ) 148b/06
n.+ġa (ḳānūn-ı nıfāḳ) 133a/14
[=4]
nıhān-ḫāna Saklanılacak yer; mahzen.
n.+sıdın 157b/03
[=1]
nıhāyat (< Ar. nihāyat) Son.
n.+dın 122b/07
n.+ıġa yét- 173a/11
[=2]
nıhāyatsız Sonsuz.
n. 144a/16, 159a/06, 164a/09, 165a/16, 174a/15
[=5]
nıʿmat (< Ar. niʿmat) İyilik, bağış; yiyeceğe içeceğe dair şeyler.
n. 122b/09
n. (alvān-ı nıʿmat u anvāʿ-ı ʿışrat) 121a/06
n. (kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat ḳıl-) 121b/05
n.+dın (alvān-ı nıʿmat) 122b/16
n.+ıdın 166b/06
[=5]
nıʿmat-kede Nimet yeri.
n.+sidin 153a/17
[=1]
nışār (< Ar. nişār) Saçma, serpme.
n. eyle- 134b/15
n. ḳıl- 169b/13
[=2]
nısbat (< Ar. nisbat) Münasebet, ilişki, ilgi.
n. 151a/11
n. bér- 152b/08, 152b/11, 152b/12
n.+ı 158b/09
[=5]
Nışābūr bk. Nīşābūr
N. küffārı 137b/07
[=1]
nışān (< Far. nişān) İz, belirti.
n. 127a/01, 129b/17, 134b/09
n. bér- 175b/03
n. u aşārāt 131a/01
[=5]
nışīb (< Far. nişīb) İniş.
n. u firāz 174b/13
[=1]
nışīman Far. Oturacak yer, yuva, ev.
n. eyle- 168a/12
n. ét- 146a/10
[=2]
nıyābat (< Ar. niyābat) Vekalet, naiplik.

n. 138a/07, 148b/09
[=2]
nıyāz (< Far. niyāz) Yalvarma, dua.
n. (ahl-ı nıyāz) 128b/07
[=1]
Nıyāz Ḳulı Yüz-başı k.a. Ali Eli ekabirlerindendir.
N. 164a/02
N.+nıñ 139a/04
[=2]
Nıyāz Muḥammad Bay k.a.
N. dağı 163a/13, 163b/11
[=2]
Nıyāz Muḥammad Bay Yüz-başı k.a.
N. 127b/11, 156a/06
[=2]
Nıyāz Muḥammad On-bégi k.a.
N. 128b/01
[=1]
Nıyāz Muḥammad Parvançı k.a.
N. 164a/04
[=1]
nıyyat (< Ar. niyyat) Niyet.
n. (ḫulūṣ-ı nıyyat u ṣafā-yı ṭavıyyat) 121b/09
n.+ı 165b/10, 165b/12
n.-ı ṣavāb-ancām u ʿazīmat-ı maymanat-ıltızām 125a/15
[=4]
nıẓām (< Ar. niẓām) Düzen.
n. bile 160b/16
n. birle 168b/11, 171b/13
n.+ı 118b/02, 168a/03
n. u sar-ancām 142b/02, 156a/11
n. u sar-ancām bér- 143a/12, 173b/10
[=9]
nıẓām-ravış Düzen yolu.
n. yétkür- 164b/12
[=1]
Nıẓāmu'd-dīn Ḫ(v)āca Işan k.a.
N. 148a/08
[=1]
nıẓāmu'l-mülk ve'd-devle Ar. "Devlet ve mülkün düzenleyicisi" anlamında bir övgü.
n. 130b/11
[=1]
nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīnā Ar. "Din ve mülkün düzenleyicisi" anlamında bir övgü.
n. 118a/11, 150b/05, 153b/13, 175a/15, 175b/08
[=5]
nigārlıḳ Resim yapma durumu.
n. ḳıl- 125a/07
[=1]
nigeh-bān Far. Bekçi, gözcü.
n.+ı 146a/15
[=1]
nikāt Ar. İnce anlamlı sözler, nükteler.
n.-ı daḳāyık-sımāt 152a/13
[=1]
nikū-ḫūy Huyu iyi olan, güzel ahlaklı.
n. (şah-ı nikū-ḫūy) 173a/12
[=1]
nikū-kārlıḳ İyi işli olma durumu.
n. 153a/04

n.+dın (kemāl-i ḥamıyyat u nikū-kārlıḳ) 163b/15
[=1]
nikū-rāy İyi fikirli.
n. (şah-ı nikū-rāy) 169b/10
[=1]
nikū-ẕāt Aslı iyi olan.
n. (şah-ı nikū-ẕāt) 170b/07
[=1]
nīl-fām Çivit renginde.
n. (sıpıhr-ı nīl-fām) 146b/16
[=1]
nīm-cān Yarı ölü.
n. 150a/04
n. (abdān-ı nīm-cān) 134b/01
[=2]
nīrū Far. Güç, kuvvet.
n.-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u ta'yīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūn 117b/12
[=1]
nīş Far. İğne, diken, biz, hançer gibi şeylerin sivri olan uç kısımları, zehir.
n.+ı 144b/15
n.-ı balā 153b/06
n.+ıdur 129b/15
n.+ınıñ 161a/05
[=4]
nīş-ḫūrda Niş yemiş.
n.+sı 160a/17
[=1]
Nīşābūr y.a. Horasan'da önemli bir şehir. Krş. Nışābūr
N. 133a/05
N.+ġaça 132a/05
N.+nıñ 159a/01
[=3]
noḳṣān Ar. Eksiklik, azalma.
n. (bī-zıyād-ı noḳṣān) 163b/13
[=1]
nöker Moğ. Arkadaş, hizmetçi.
n. 160a/15
n.+i 139a/03
n.+i bile 127b/13
n.+ler 133a/11
n.+leri bile 141a/01, 174b/05, 175a/10
n.+lerin 174b/07
[=8]
nökeriyye bk. nöker
n.+sidin 156a/08, 161a/14
n.+siniñ 161b/04
[=3]
nucabā Ar. Soyu temiz, nesli pak olan kimseler.
n. (ḳıdva-ı nucabā-ı kirām) 148a/06
[=1]
nucūm Ar. Yıldızlar.
n. yañlıġ 150a/05, 174b/10
[=2]
nucūm-āsā Yıldızlar gibi.
n. 138a/15
[=1]
nudamā (< Ar. nudamā') Nedimler.
n.+sı bile (umarā u nudamā) 155b/17
[=1]
nufūr Ar. Ürküp kaçma, dağılma.
n. 131b/16
[=1]

nufūẕ Ar. Geçme, işleme, sözü geçme, sözünü geçirme gücü.

n. tap- 130b/06

[=1]

Nūḥ k.a. Kur'an'da adı geçen peygamberlerdendir. Ona inanmayanlar su tufanı ile boğulmuşlar. İnananlar ise yapmış olduğu gemiye binerek kurtulmuşlardır.

N. 157b/06

[=1]

nuḳl Ar. Meze, çerez.

n. 121b/03, 122b/08, 171b/07

n. (nabāt u nukl) 122b/17

n. (nabāt u nuḳl-ı yekser) 120b/02

[=5]

nuḳūd Ar. Paralar, nakitler.

n.-ı fırāvān 123b/06, 135b/15

n.-ı ıḥsān 154b/03

n.-ı vāfır u mablaġ-ı mütekāṣir 136b/07

n.-ı vāfıra bér- 131b/01

n.+ın 158a/12

[=6]

numāyān Far. Görünen.

n. bol- 129b/06

n. ḳıl- 139b/02

[=2]

nūr Ar. Işık, parlaklık.

n. 131b/16

n. (sıpāh-ı nūr) 161b/01

n. içre 155b/13

[=3]

Nūr Muḥammad k.a. Yomut mülazımlarındandır.

N.+nı 127b/15

[=1]

nusḫa Yazılı, yazılmış şey, yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

n. (nāma-ı nāmī u nusḫa-ı kirāmī) 153a/04

n.-ı muḫtaṣar 143a/03

[=2]

nuṣrat Ar. Allah'ın yardımı; üstünlük, zafer, talih.

n.+ġa (samand-ı nuṣrat) 138b/07

n.+ıġa 155a/10

n. yéli 138a/15

[=3]

nuṣrat-ʿalāmāt Allah'ın yardımının izleri görülen.

n.+ı bile (ẕavāt-ı ẓafar-āyāt u anfus-ı nuṣrat-ʿalāmāt) 139a/11

[=1]

nuṣrat-aṣar Allah'ın yardımının izi görülen. Krş. nuṣrat-eṣer

n.+nıñ (safar-ı nuṣrat-aṣar) 142b/15

[=1]

nuṣrat-dast-gāh Üstünlük kudreti.

n.+dın (sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh) 140a/03

n.+nı (sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh) 130b/12

n.+nıñ (sıpāh-ı nuṣrat-dast-gāh) 144a/11

[=3]

nuṣrat-eṣer bk. nusrat-aṣar

n.+ge (leşker-i nuṣrat-eṣer) 133b/07

[=1]

nuṣrat-farcām Zafer sonlu.

n.+nı (aʿlām-ı nuṣrat-farcām) 139a/08

[=1]

nuṣrat-ıltızām Zaferin gerekliliği.

n. (şucaʿā-yı nuṣrat-ıltızām u sıpāh-ı maḥşar-ızdıḥām) 127a/10

[=1]

nuṣrat-ıntımā Yardıma mensup, yardıma bağlanmış.

n.+nı (lıvā-yı nuṣrat-ıntımā) 143a/14

[=1]

nuṣrat-ıntısāb Zafer mensubu.

n. (rikāb-ı nuṣrat-ıntısāb) 149a/10

[=1]

nuṣrat-maʾāṣır Allah'ın yardımının izleri görülen.

n. (ʿasākir-i nuṣrat-maʾāṣır) 141a/13

n.+ġa (ʿasākir-i nuṣrat-maʾāsır) 127b/07

[=2]

nuṣrat-panāh Yardımın sığınağı, zaferin bulunduğu yer.

n. (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 125a/02, 140b/04

n. bile (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 153a/12

n.+ġa (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 138b/15, 153a/02

n.+nı (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 139b/11

[=6]

nuṣrat-peyker Muzaffer.

n. (aʿlām-ı nuṣrat-peyker) 129b/01

n.+ni (aʿlām-ı nuṣrat-peyker) 148b/16

[=2]

nuṣrat-taʿbıya Zafer taktiği, zafer tabyası.

n. (ḥareket-numā u alvıya-ı nuṣrat-taʿbıya) 147b/14

[=1]

nūş Far. İçen, içme.

n. eyle- 168a/16

n. körgüz- 158a/17

[=2]

nuṭḳ Ar. Söz, konuşma.

n. 122a/08, 122a/09

[=2]

nuzhat Far. İç açıklığı, gönül ferahlığı.

n. (gülistān-ı nuzhat) 139b/08

n.+da 169a/08

[=2]

nuzūl Ar. İniş, inmek; konaklamak.

n. ét- 124a/08, 128b/09, 133a/08, 133b/08, 134a/01, 135b/06, 139a/01, 143b/03, 159b/14

n.+ı 138b/12, 151a/03

n.+ı bile 139b/08

n.-ı faraḥ-şumūl 124b/15

n.-ı ıclāl 148b/05

n.+ıġa 127a/05

n. ḳıl- 120b/15, 128a/15, 131a/04, 136a/01, 138b/03, 140a/16

n. u güncāyış 127b/17

[=22]

nuẕūrāt Ar. Adaklar, yeminler.

n. 126b/02

n.-ı vāfır u ṣadaḳāt-ı mütekāṣir 148a/15

[=2]

nükte Ar. İnce anlamlı söz.

n. 122a/04

n.+de 122a/04, 122a/07

[=3]

O

oġlan Çocuk, genç, oğul.

o. 125b/12

[=1]

oġrı Hırsız.

o.+larnı 128b/17, 129a/09

o.+larnıñ 129a/03

[=3]

oġruḳ Moğ. Çadır.

o. (bunna u oġruḳ) 149a/14

[=1]

oġul Çocuk, evlat.

o. 153b/03

o.+ı (oġlı) 136b/10, 136b/16, 137a/04, 144a/15, 153b/02

o.+ı bile (oġlı) 165b/05

o.+ıġa (oġlıġa) 144b/09, 145b/05, 145b/06

o.+ıġa dağı (oġlıġa) 156a/08

o.+ın (oġlın) 155a/17, 162a/16, 163b/08

o.+ını (oġlını) 165b/02

o.+lar 169a/17

[=15]

oġurla- Çalmak, hırsızlık etmek.

o.-p 128b/13

[=1]

oḳ Ok; kurşun, mermi.

o. 141b/01, 160b/17

o.+ıdın 140a/10

o. miṣillik 129a/04

[=4]

oḳu- 1. Okumak.

o.-ban 171a/12

[=1]

2. (Namaz için) Kılmak.

o.-p 135b/07

[=1]

tafsīr oku- 171a/12

[=1]

oḳun- Okunmak.

o.-dı 158b/07

o.-ġan 159b/06

[=2]

ata oḳun- 159b/06

kıyāmetlik ata oḳun- 158b/07

[=2]

ol O.

Sıfat görevinde

o. 118a/03, 118a/10, 118a/16, 118b/02, 118b/07, 119a/11, 119a/17, 120a/03, 120a/09, 120b/10, 120b/16, 121a/14, 121b/09, 122b/02, 123a/02, 123a/13, 123b/05, 124a/01, 124a/04, 124a/12, 124a/16, 124b/13, 125a/04, 125a/07, 125a/12, 125a/15, 125b/06, 125b/10, 125b/13, 126a/06, 126a/11, 126b/07, 126b/11, 127a/05, 127a/06, 127a/17, 127b/02, 127b/07, 127b/07, 127b/09, 127b/14, 128a/03, 128a/05, 128a/12, 128a/12, 128b/04, 128b/10,

128b/13, 128b/16, 129a/02, 129a/06, 129a/07, 129a/14, 129b/05, 130a/10, 130b/02, 130b/06, 130b/16, 130b/17, 131a/05, 131a/10, 131a/17, 131b/11, 131b/11, 132a/01, 132a/08, 132a/09, 132b/09, 132b/09, 133a/03, 133a/06, 133a/08, 133a/11, 133a/11, 133a/16, 133a/17, 133b/02, 133b/03, 133b/06, 133b/10, 133b/15, 133b/16, 134a/01, 134a/03, 134a/03, 134a/08, 134a/11, 134a/14, 134a/16, 134b/10, 134b/12, 134b/13, 134b/17, 135a/05, 135a/08, 135a/09, 135a/12, 135a/15, 135a/15, 135b/06, 135b/10, 135b/11, 135b/15, 135b/16, 135b/17, 136a/06, 136b/04, 136b/08, 137a/14, 137a/15, 137b/03, 137b/04, 137b/05, 137b/05, 137b/07, 137b/08, 137b/15, 137b/17, 137b/17, 138a/01, 138a/09, 138b/01, 138b/04, 138b/07, 139a/02, 139a/03, 139a/05, 139a/07, 139a/07, 139a/14, 139b/02, 139b/03, 139b/04, 139b/05, 139b/08, 139b/10, 140b/03, 141b/10, 141b/14, 141b/15, 142a/05, 142a/11, 142a/12, 142a/17, 142b/01, 142b/10, 142b/12, 142b/13, 142b/13, 143a/10, 143a/12, 143a/13, 143a/17, 143a/17, 143b/03, 143b/10, 143b/15, 144a/01, 144a/03, 144a/12, 144b/08, 144b/11, 144b/15, 144b/15, 145a/06, 145a/12, 146a/07, 146a/10, 147a/07, 147b/04, 147b/14, 148a/11, 148b/01, 148b/08, 149a/08, 149a/16, 149a/17, 149b/05, 149b/11, 149b/13, 149b/16, 149b/17, 150a/13, 150a/16, 150b/12, 150b/13, 151a/03, 151a/03, 151a/05, 151a/16, 151b/01, 151b/13, 151b/17, 151b/17, 152a/03, 152a/05, 152a/05, 152a/06, 152a/06, 152a/09, 152a/09, 152a/14, 152a/16, 152b/08, 152b/11, 152b/12, 152b/14, 152b/15, 153a/04, 153a/14, 153a/16, 153a/17, 153b/09, 154a/09, 154a/09, 154a/10, 154a/12, 154a/16, 154a/17, 154b/05, 154b/07, 155a/07, 155a/10, 155a/13, 155b/03, 155b/15, 155b/15, 156a/10, 156a/11, 156b/01, 156b/11, 156b/11, 156b/14, 156b/16, 157a/01, 157a/14, 158a/03, 158b/01, 158b/03, 159a/07, 159a/12, 159a/12, 159b/11, 160a/04, 160a/12, 160a/14, 160b/02, 160b/03, 160b/06, 161a/08, 161a/10, 161a/14, 161b/16, 162a/08, 162a/13, 163a/06, 163a/07, 163a/09, 163a/17, 163b/07, 163b/12, 163b/14, 164a/12, 164b/04, 165b/02, 166a/15, 166b/02, 166b/16, 167a/04, 167a/06, 167a/08, 167b/05, 167b/14, 168a/02, 168b/06, 169b/06, 169b/12, 170a/17, 171a/01, 171a/06, 171b/15, 172a/06, 172a/07, 172b/15, 173a/12, 173b/10, 173b/11, 173b/16, 174a/03, 174a/14, 174b/02, 175a/02, 175a/09, 175a/14, 175b/07, 175b/10

o. cumladın 148a/05, 156b/15, 157a/08, 173b/06

o. ḥażrat (ol-ḥażrat) 127b/17, 128b/07, 129a/10, 131a/01, 131a/17, 131b/06, 133b/13

o. ḳadar (ol-ḳadar) 170b/02
o. ḳadar 149b/04, 150a/10
o. navʿ (ol-navʿ) 120a/11, 120a/14,
o. navʿ 138a/16, 149b/02, 149b/03
120a/15, 129b/15
o. yan (ol-yan) 118b/16, 171b/10
o. yañlıġ 146b/17
[=320]
Zamir görevinde
o. 119b/12, 122a/14, 124a/02, 144b/04, 152b/09, 155b/13, 155b/13, 167a/09, 168b/15, 169a/03, 169a/03, 172a/04, 172b/13, 175b/09
o. dağı 147a/15, 168b/14
o. durur kim 144b/01
o. érdi kim 162a/06
o. kim (ol-kim) 151b/05
o. kim 152b/09
[=20]
olça Zarf. O kadar, o miktarda, pek, çok.
o. kim 162a/08
[=1]
alar Onlar.
a. 118a/15, 118a/15, 118b/01, 118b/01, 123b/14, 126b/17, 127b/10, 130a/12, 135b/11, 148b/12, 160a/10, 161b/15, 167b/16, 169b/17
a. bile 154b/04, 154b/14, 163a/07
a.+da 120a/01
a.+dın 140b/08, 151b/11, 164b/03
a.+ġa 122a/03, 127b/13, 131a/12, 133a/03, 137b/03, 140b/03, 142a/01, 142b/17, 149a/12, 150b/08, 151b/07, 152b/01, 154a/12, 157b/17, 158a/02, 159b/07, 163a/09, 167b/13, 173b/11, 174a/11
a.+nı 161a/14, 168a/16
a.+nıñ 129a/14, 137a/05, 137b/15, 141a/09, 146a/10, 146a/15, 151b/12, 154b/01, 155a/10, 158b/08, 158b/10, 159b/09, 160b/04, 167b/15
[=57]
anda Orada.
a. 119b/05, 119b/13, 120a/04, 121a/01, 127a/04, 127a/13, 127b/04, 128a/13, 138b/13, 139b/04, 142b/06, 143a/16, 151b/09, 157a/17, 162a/03, 168b/05
a. dağı 138b/16, 143b/03
[=18]
andaḳ Onun gibi, o şekilde.
a. 119b/08, 120a/07, 120a/13, 120a/13, 120a/16, 121a/10, 121a/14, 124a/01, 134a/15, 138a/04, 140b/12, 141a/08, 141a/16, 141b/02, 141b/08, 145a/04, 146a/15, 151b/17, 153b/03, 154a/01, 156b/04, 156b/10, 164b/08, 175a/01
a. ki (andaḳ-ki) 134b/05, 141b/06, 156b/06
a. kim (andaḳ-kim) 136b/11, 137b/16, 152b/04, 154b/08, 161a/16, 162b/16
a. ki 118a/02, 119b/12, 121a/03
a. kim 136a/09, 146a/12, 148a/05, 152a/14, 155b/04, 173b/13
[=42]
andın Ondan.
a. 120a/01, 120a/02, 126b/16, 127b/04, 131b/14, 131b/15, 131b/16, 134b/05,

138b/10, 142b/07, 142b/08, 143b/17, 168b/09, 168b/10, 169a/11, 169a/11, 169a/12, 169a/12, 169a/13, 169a/13, 170b/08, 172a/15, 172b/09

a. soñ 148a/01

[=24]

anı Onu.

a. 127a/07, 128a/16, 143b/15, 149a/05, 158a/04, 159a/10, 161a/09, 162a/13, 166a/12, 168a/12, 170a/12, 172b/06, 172b/09

[=13]

anıñ Onun.

a. 119a/13, 119a/15, 124a/02, 125a/14, 126b/17, 130b/04, 133a/10, 135a/01, 136b/01, 136b/12, 136b/13, 136b/14, 137a/01, 137a/02, 137a/07, 138b/15, 140a/12, 142a/10, 142b/08, 142b/11, 143b/16, 144a/07, 144b/04, 145b/05, 145b/06, 146a/02, 147a/03, 147b/17, 148b/08, 154a/03, 154a/17, 156b/11, 158b/09, 159a/09, 159a/13, 162a/12, 162a/14, 163a/01, 163b/10, 165a/11, 165b/03, 165b/11, 166a/01, 167a/09, 167a/14, 167a/15, 169b/15, 169b/15, 170a/04, 174a/14, 174a/16, 175b/03, 175b/07, 175b/08, 175b/10

[=55]

a. dék (anıñ-dék) 172b/17

a. dék 123a/15, 123a/16, 124b/05, 127a/14, 134a/10, 138a/12, 155b/11, 157b/01, 159a/06

a. dék ki 129b/08, 129b/13

[=12]

aña Ona.

a. 118a/05, 119b/11, 119b/11, 120a/13, 124b/10, 125b/17, 131b/10, 140a/11, 142a/12, 143b/17, 146a/04, 152b/11, 153b/07, 155b/09, 156a/09, 156b/03, 157b/06, 157b/06, 165b/12, 166a/13, 167a/05, 168a/09, 168b/09, 168b/15, 170a/12, 170a/16, 172b/14, 172b/17, 172b/17, 175b/04, 175b/05

[=31]

ol- Olmak. Krş. bol-

o.-dı 119a/03, 120a/12, 120a/13, 123a/17, 139b/01, 158a/01, 169a/02, 169a/09, 169b/07, 170a/06, 170a/11, 171a/13, 171b/17, 172a/05, 173a/09, 173a/15

o.-dıñ 160a/03

o.-ġan-dék 140b/16

o.-ġay 119b/12, 170b/03

o.-maġan 124a/15, 124a/16

o.-sa 169b/17, 170a/14

o.-sun 168a/16, 168a/17, 169b/11, 169b/12

o.-uban 171b/04

o.-up 119b/09, 120a/14, 120b/04, 124b/11, 124b/12, 130a/03, 156b/09, 168b/09, 168b/10, 169b/07, 170b/08, 171a/03, 171a/13, 171b/07

[=43]

ʿadadsız ol- 171b/07

ʿaḳl-ı ʿācız ol- 120a/12

bahāna ol- 169b/07

barūmand ol- 124b/12

bī-ḳarār ol- 130a/03

buland ol- 158a/01
camʿ ol- 120a/13, 120a/14, 170a/11
él ol- 171a/03
elken ol- 170b/03
éş ol- 119a/03
farş ol- 156b/09
fuzūn ol- 120b/04
ġarḳ ol- 160a/03
ḫāk-sār ol- 130a/03
ḫatm ol- 171a/13
ḫursand ol- 124b/11
ḳalam-zan ol- 170a/14
kām u murād ol- 124a/16
marġūb ol- 119b/09
mesken ol- 140b/16
muʿaṭṭar ol- 168a/17
munavvar ol- 168a/16
mübārek ol- 169b/12
nā-būd ol- 169a/09
paydā ol- 169b/17
reşk-i bostān ol- 139b/01
ṣādır ol- 171b/17
sebük-ḫīz ol- 171b/04
sengīn ol- 170a/06
şād ol- 124a/15, 168b/09, 170b/08
tāc-ı tārek ol- 169b/11
yād ol- 171a/13
yāvar ol- 169a/02
[=37]

olca Moğ. Ganimet.
o. (esīr ü olca ét-) 174b/11
o. (māl u olca) 154b/11
o.+ġa (esīr ü olca) 173b/17
o. ḳıl- 154b/17
o.+ların (esīr ü olca) 174b/16
o. u esīr 167b/10
o. u esīr ḳıl- 152a/17
[=7]

olcala- Yağmalamak.
o.-p 164a/16
[=1]

oltur- Oturmak. Krş. otur-
o.-dı 171a/10
o.-ġan 128b/10, 144b/16, 151b/09, 153a/14, 164a/05, 173b/08, 174a/02
o.-ġanı 165a/13
o.-up 151a/13
o.-up dururlar 143a/02, 160a/02
[=12]

olturġuz- Oturtmak.
o.-dı 150b/15
[=1]

olturt- Oturtmak.
o.-up 155b/11, 165b/02
[=2]

on On (sayı).
o. 131a/14, 132a/10, 150b/11, 154a/01
o. (miñ iki yüz on iki) 144b/02, 165b/15
o. béş 124a/08, 148a/17
o. béş kün 124a/16
o. iki miñ 147a/16
o. ikilençi 155a/03
o. kün 155b/10
o. üç 145a/04
o. üçlençi kün 156a/14
o. yéti 153a/10
[=15]

onlançı Onuncu.

o. kün 151a/02

[=1]

oñ Sağ.

o. ḳol 139a/09

[=1]

Oraż Ḫan k.a. Yomut ve Teke mücahitlerinin başıdır.

O. 154b/09

[=1]

Oraż Parvançı k.a. Teke büyüklerindendir.

O. 161a/11

[=1]

ordu (< Moğ. orda) Padişah çadırı, hakanın oturduğu şehir, karargâh.

o. (kevkebe-i vālā u ordu-yı aʿlā) 150b/11

o.+sıdın 160a/13

o.+sıġa 164b/11

o.-yı aʿlā 127a/09, 128b/11, 129b/05, 139a/06, 139a/07, 150b/05

o.-yı humāyūn 133a/06, 149a/04, 153a/09

o.-yı humāyūn u mevkib-i saʿādat-maḳrūn 138b/10

o.-yı humāyūn u pīş-ḫāna-ı maymūn 127a/04

o.-yı keyhān-pūy 128b/08, 142b/04, 148b/15

o.-yı muʿallā 133b/06

[=18]

orta Orta.

o.+da 173a/02

o.+ġa 171a/17

o.+sıda 126b/17, 129b/05

o.+sıdadur 138a/15

[=5]

Orta ḳuduk y.a. Bojnurd Kalesi civarında bir yer.

O. üsti 167b/08

[=1]

orun Yer, makam.

o.+ıda (ornıda) 171a/09

o.+ıġa (ornıġa) 136b/12, 136b/14, 137a/01, 137a/03, 137a/05, 137a/07, 140a/05, 144b/04, 159a/10, 167a/14, 167a/15

[=12]

Orus kv.a. Urus, Rus kavmi, bu kavmin yaşadığı bölge.

O. 144b/06, 144b/10, 144b/17, 145a/02, 146a/08, 152b/15, 160b/15

O. bile 145a/12

O. çérigi 144b/12

O. ḫanı 146a/05

O.+nıñ 144b/14

O. pād-şāhı 145b/01, 145b/12

[=13]

oşbu İşte bu, bu.

o. ki 171a/01

[=1]

ot Ateş, kıvılcım.

o. 123a/16, 123a/16, 134a/16, 150a/12, 150a/12, 163b/07

o.+dın 134b/09

o.+ġa 134b/01, 134b/13, 150a/07

o.+ı 161a/02, 169a/08

o.+ıġa 129a/08, 134a/16, 159b/10
o. kibi 160b/02
o. ur- 154b/16, 161a/04
[=17]
otlaġ bk. otlaḳ.
o.+ı 128a/07
[=1]
otlaḳ Mera, çayır. Krş. otlaġ
o. ve yaylaḳ 128a/11
[=1]
otluġ Ateşli.
o. 132a/03, 134b/11, 150a/12
[=3]
otun Odun.
o. dék (otun-dék) 150a/11
[=1]
otur- Oturmak. Krş. oltur-
o.-dı 121a/03, 172b/06
o.-up 122a/02, 122a/03
[=4]
otuz Otuz.
o. 147a/16
o. sékiz 165b/16
[=2]
oyna- Oynamak.
o.-rlar 172b/03
[=1]
Oyuḳlı Baş y.a.
O.+ġa 128a/06
[=1]
oyun Oyun.
o. ḳıl- 172b/01
o.+ların 124a/07
[=2]

Ö

öçür- Söndürmek.
ö.-ey 146b/13
[=1]
öküz Öküz.
ö. 120a/15
[=1]
öl- Ölmek.
ö.-geli yavuş- 172b/17
ö.-günçe 162a/13
[=2]
öleñ Çayır, çimen.
ö. ü üştürek 159b/05
[=1]
ölke Moğ. Bir devletin hakimiyeti altında bulunan toprakların bütünü.
ö.+sidin 163a/14
ö.+sidin (Ḫurāsān ölkesi) 143a/05
[=2]
ölük Ölü.
ö. 141b/17, 167b/01
ö.+ler 134a/08
[=1]
ölüm Ölüm.
ö. 163b/06
ö. çengālidin ḫalāṣ ḳıl- 129a/09
[=2]
öp- Öpmek.
ö.-üben 170a/01
[=1]

örten- Yanmak, kavrulmak.
ö.-ür 134b/10
[=1]
öt- 1. Geçmek.
ö.-di 133b/04
ö.-diler 175a/04
ö.-gen 123a/11
ö.-genlerniñ 123b/06
ö.-meyin 172a/17
ö.-üp 128a/06, 142b/09, 143b/07, 143b/17, 159b/13, 164a/11
[=11]
2. Aşmak, fazla gelmek, yükselmek; üstün olmak.
ö.-di 144b/15
ö.-gen 172a/16, 172a/16
ö.-üp 119b/05, 119b/05
[=5]
3. (Zaman veya yer olarak) Geride bırakmak, üzerinden geçmek.
ö.-di 169a/01
ö.-er érdi 123a/06
ö.-gen 126a/13, 151b/05, 151b/08
[=5]
4.Sona ermek, bitmek.
ö.-di 133a/05
[=1]
ārzūsıdın öt- 133a/05
avc-ı surayyādın öt- 119b/05
[=2]
ötker- Geçirmek.
ö.-di 135b/16, 149a/02, 158b/05, 167a/01
ö.-diler 128b/06, 151a/08
ö.-geyler 127b/15
ö.-ip 131a/04, 144a/02, 153b/11
ö.-miş érdiler 138b/03
[=11]
āftāb-ı cahan-tāb ḳımmasıdın ötker- 149a/02
farḳ-ı farḳadāndın ötker- 128b/06
ḳubba-ı ʿayyūḳdın ötker- 138b/03
naẕrlar ötker- 158b/05
pīş-gāhıdın ötker- 153b/11
tuḥfa u hadya ötker- 135b/16
tuḥfāt u tansuḳāt ötker- 151a/08
ẕırva-ı ʿayyūkdın ötker- 131a/04
[=8]
öyle Öyle, o kadar, o gibi.
ö. 122b/10, 123a/15, 150a/13, 168b/02, 170a/13, 173a/12
ö. kim 134b/07, 141b/07
[=8]
öz Kendi.
ö. 121b/05, 121b/11, 124a/11, 124b/12, 127a/07, 130a/15, 136b/16, 137a/08, 139a/06, 139b/14, 142a/13, 143a/07, 145a/08, 145b/05, 145b/06, 146a/02, 146a/03, 148a/05, 151b/14, 157a/17, 157b/12, 158b/05, 158b/10, 160a/02, 160a/14, 161a/09, 162a/09, 162a/14, 162b/12, 163b/16, 165b/12, 166a/01, 167a/16, 167b/05, 168b/03, 168b/08, 171a/09
ö. ét- 124b/14
ö.+ıġa 141a/05, 156b/13, 158b/09

ö.+i 123a/08, 126b/11, 128a/17, 129a/14, 148b/15, 155a/10, 163b/09, 165b/04, 165b/08
ö.+i bile 159a/10
ö.+i dağı 127a/09, 133b/05, 142b/04, 174a/17
ö.+idin 162b/07
ö.+ıġa 121a/05
ö.+ige 127b/13, 140a/14, 158b/07, 166a/07, 168a/06
ö.+imiz 125b/16
ö.+imizni 125b/11
ö.+in 131b/07, 158b/02
ö.+ini 172b/05
ö.+iniñ 145a/13, 166a/13
ö. ḳadar 155b/12
ö.+larıġa 140a/03, 141a/01, 145a/01
ö.+leridin 142a/14, 151b/10
ö.+lerige 167b/04, 167b/12, 174b/04
ö.+lerin 141b/11, 146a/07, 158a/14, 160b/11, 165a/05
ö.+lerin yétkür- 161a/03
ö. nafs-ı nafīsı 144a/14
ö.+ni 134b/13, 134b/16, 169b/16
[=88]

Özbek kv.a. Orta Asya'da yaşayan bir Türk boyu ve bu boydan olan kimse. Moğol soyundan gelen Özbek Han'ın Müslümanlığı kabul etmesinden sonra Müslüman olan Cüci halkına Özbek denmesini istemiştir. Krş. Özbekiyye
Ö. 154b/14
[=1]

Özbekiyye bk. Özbek
Ö. sıpah-dārları 174b/02
Ö. ḫānadānı 136a/16
Ö.+sidin 145b/13
Ö. ṭāyıfası 146a/11
[=4]

özge Başka.
ö. 124a/06, 124a/10, 124a/11, 126b/04, 136a/15, 155b/13, 160b/06, 165b/17, 166a/05, 168b/11, 171a/03, 173a/04, 174b/15
ö. (-dın özge) 120b/05
ö. dağı 155a/01
ö. navʿ 134a/11
ö.+ni (-din özge) 162b/07
ö. yañlıġ 126b/09
[=18]

özgeçe Başkaca, farklı olarak.
ö. édi 168b/16
[=1]

P

pā Far. Ayak.
p. (dast u pā ur-) 147b/10
p.+lar (bī-dast u pā) 125b/15
[=2]

pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı ġufrān-panāh) 158a/07
p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfirat-külāh) 124b/17, 174a/11

p. (ḥażrat-ı pād-şāh-ı raḥmat-dast-gāh) 166b/02
p.+ı (Orus pād-şāhı) 145b/01, 145b/12
p.+ı (Rus pād-şāhı) 151b/13
p.+ı (Rusya pād-şāhı) 146a/02
p.+ı dağı (Rūm pād-şāhı) 151b/12
p.-ı Islām 152a/17
p.-ı nāfıẕu'l-farmān 144a/14
p.+ınıñ (Orus pād-şāhı) 144b/06
p.+nıñ 154a/11
[=13]

pād-şāhā Ey padişah!
p. 125b/03
[=1]

pād-şāhāna Far. Padişaha yaraşır bir şekilde.
p. 135b/14, 167a/10
p. (ıltıfāt-ı pād-şāhāna u ʿınāyāt-ı bī-girāne) 130a/12
p. (lıbāsāt-ı pād-şāhāna) 137b/04
p. (marāḥım-ı pād-şāhāna) 151a/13
p. (marāḥım-ı pād-şāhāna u navāzış-ı ḫusravāna) 142a/17
p. (marḥamat-ı pād-şāhāna) 135a/14, 163a/01
p. (żıyāfat-ı pād-şāhāna u şılan-ı bī-girāne) 123a/01
p. bile (marāḥım-ı bī-girāne u ʿavāṭıf-ı pād-şāhāna) 160a/11
p.+dın (ʿınāyāt-ı ḫusravāna u marsūmāt-ı pād-şāhāna) 167a/10
p.+dın (ʿınāyat-ı pād-şāhāna) 118b/05, 137a/08
[=13]

pād-şāhī Far. Padişaha ait, padişah ile ilgili.
p. (aʿṭāf-ı pād-şāhī u alṭāf-ı nā-mutanāhī) 155b/08
p. (ātaş-ı ġażab-ı pād-şāhī) 129a/02
[=2]

pād-şāhlıḳ Padişah olma durumu.
p. 166a/04
[=1]

padīdār Far. Açıkça göstermek.
p. ḳıl- 153a/16
[=1]

padrūd Far. Ayrılmak, veda etmek.
p. (zamān-ı padrūd) 173b/03
[=1]

pahlavān Far. Pehlivan, yiğit.
p. 175b/01
p.-ı ʿālam 172a/07
p.+lar 123b/08
p.+larġa 124a/04
[=4]

Pahlavān Ata y.a. Hive'nin en büyük evliyası Pehlivan Mahmud'a nispeten verilmiş bir su kanalının bulunduğu yerin adıdır. Pehlivan Ata'nın başladığı yer Fitnek'in yaklaşık 13 km aşağısında olup kanalın uzunluğu yaklaşık 90 kilometredir.
P. nahrınıñ saḳḳāsı 126a/12
[=1]

Pahlavān Maḥmūd y.a. Pir Yar Veli'nin oğludur. Kutsal kabul edilen kabri Hive'dedir. Metinde kabrinin

bulunduğu yer dolayısıyla zikredilmektedir.

P. ḳuddisa sirruhu (Ḥażrat-ı Pahlavān Maḥmūd) 135b/13

[=1]

Pahlavān Naẓar Atalıḳ k.a. Mankıt maariflerindendir.

P. 136a/13

P.+nıñ 137a/02

[=2]

Pahlavān Nıyāz Bég k.a.

P.+ge 136b/16

[=1]

pāk Far. Temiz, saf.

p. 152b/08

[=1]

panāh Far. Sığınma.

p.-ı durur (malca u panāh) 131b/04

p.-ı gerdūn-şükūh u leşker-i maḥşar-ġuluv 132a/07

p. iste- 155b/04, 167a/06

p. ḳıl- 140a/03

p. tile- 147a/11

[=4]

panc-şanba Far. Perşembe.

p. küni 127b/17, 133a/05

[=2]

panca Far. Pençe, el.

p. 153a/12, 157a/12

p. panca 117b/06

p. panca zar saç- 138a/03

p.+sı bile 159b/16

[=5]

Panc-dıh y.a. Merv'de birbirine yakın beş köy.

P.+ġa 156a/10

[=1]

pand Far. Nasihat, öğüt.

p. u ırşād 161a/16

[=1]

par Far. Kanat.

p. 170b/01

p. ur- 141a/10

[=2]

parasta Far. Tapılmış, tapılmaya layık görülmüş.

p. 119b/11

[=1]

parçam Far. Bayrak, sancak, mızrak vb.nin tepelerine konan püskül.

p.+ın 138a/14

[=1]

parda Far. Perde, örtü.

p. çék- 126b/16

p.+sı-dék 170a/05

[=2]

parda-dār Far. Kapıda bekleyen, kapıcı, perdeci.

p.+ı 123a/17

[=1]

parī Far. Peri.

p. 129b/12

[=1]

parī-şūrat Güzel yüzlü, çok güzel (kimse).

p. u dīv-zād 124b/04

[=1]

parīşān Far. Dağınık.
p. (mutafarrıḳ u parīşān ḳıl-) 129a/05
p. bol- 165a/05
p. eyle- 138a/14
[=3]
parīşān-ḥāllıḳ Hali perişan olma durumu.
p. bile (ġāyat-ı ınfiʿāl u parīşān-ḥāllıḳ) 165a/08
[=1]
parīşān-ḫāṭırlıḳ Gönlü üzgün olma durumu.
p. bile 166b/13
[=1]
partāb Far. Atılma, sıçrama.
p. 172b/04
[=1]
partav Far. Işık.
p.-ı ıltıfāt sal- 136b/09
[=1]
parvarış (< Far. parvariş) Terbiye etme, yetiştirme, besleme.
p. körgüz- 132b/17
[=1]
parvāz Far. Uçma.
p. bile 154b/06
p. ur- 141a/17
[=2]
parvīn-vār Ülker yıldızı gibi.
p. 161b/02
[=1]
pās-bān Far. Bekçi, gözcü.
p.+ı 154a/04
[=1]
pās-bānlıġ Bekçilik, gözcülük.
p.+ġa (ḥırāsat u pās-bānlıġ) 130a/17
[=1]
pās-dārlıġ Gözcü, bekçi.
p.+ı üçün 163b/02
p.+ıda 147b/10
[=2]
pasand Far. beğenme, seçme, takdir.
p. tüş- 166b/14
[=1]
pasandīda Far. Beğenilmiş, seçilmiş.
p. 142a/10
p.+dur 131b/15
[=2]
past Far. Alçak.
p. 168a/03
[=1]
past-fiṭrat Yaradılışı alçak.
p. (ḫod-parast-ı dūn-hımmat u sust u ıʿtıḳād- past-fiṭrat) 125b/07
[=1]
paşīmānlıġ Pişmanlık.
p. 159b/10, 159b/15
p. bile 160a/03
[=3]
paşşa Far. Sivrisinek.
p. 141a/10, 141a/17
[=2]
pay-dar-pay Far. Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.
p. 120a/06, 130b/14, 158a/17
[=3]
pāy-māl Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.

p. (ġārat u pāy-māl yétkür-) 132a/06
p.+ı (ḫarāb u pāy-mālı bol-) 157b/08
p.-ı acal u dast-ı farsūd-ı kesel 132b/10
[=3]
pāy-tā-farḳ Far. Baştan ayağa kadar, tamamıyla.
p. 173a/15
[=1]
pāy-taḫt Far. Başkent.
p.+ı sarı 156a/12
[=1]
pāya Far. Rütbe, derece.
p.+sın 136a/02
[=1]
paydā Far. Ortada, açıkta.
p. bol- 132b/02
p. ḳıl- 130a/11, 134a/15, 168b/04
p. ol- 169b/17
[=5]
payġām Far. Haber.
p.-ı nā-farcām u kelām-ı baṭālat-ancām 147a/03
[=1]
paymān Far. Ant, yemin.
p.+ıda (ʿahd u paymān) 163a/10
p.+ın (ʿahd u paymān) 145b/07
[=2]
paymān-şikenlik Andını bozma durumu.
p. 160b/03
[=1]
payvand Far. Bağ, ilgi, münasebet.
p. érdi 172b/12
[=1]
payvasta Far. Daima, her zaman.
p.+sı érdi 167a/04
[=1]
pergār Far. Pergel.
p. miṣillik 130b/13
[=1]
pergār-vār Pergel gibi.
p. 130a/04, 140b/01
[=2]
peşrevlig Önden giden, öncü olma durumu.
p. ḳıl- 173b/11
[=1]
peygār Far. Savaş, kavga.
p. (ḥarb u peygār) 158b/14
p. (kīn ü peygār) 160b/11
p.+ı 161a/13
p. u ceng 161b/10
[=4]
peyker Far. Yüz, surat, çehre.
p.+i 129b/12
[=1]
pınhān (< Far. pinhān) Gizli.
p. (maḥbūs u pınhān ḳıl-) 130b/17
[=1]
pınhānī (< Far. pinhānī) Gizlice.
p. 159b/02
[=1]
pıyāda (< Far. piyāda) Yaya, yaya asker.
p.+sın 160b/14
[=1]
pīç-tāb Far. Telaş, sıkıntı.
p. u pur-ʿaẕāb 134b/01
[=1]
pīrāsta Far. Düzenlenmiş, donatılmış.

p. (muzayyan u pīrāsta ét-) 146a/08
p. érdi 121a/01
[=2]
pīrāya Far. Süs, ziynet.
p. (ṣāḥıb-ı pīrāya ét-) 136a/02
[=1]
pīş-gāh Far. Ön, huzur.
p.+ıdın 161a/16
p.+ıdın ötker- 153b/11
[=2]
pīş-ḫāna Far. Ön, huzur.
p. (ordu-yı humāyūn u pīş-ḫāna-ı maymūn) 127a/04
p.-ı davlat-nışāna 138b/02
p.+nı (ḫar-gāh u pīş-ḫāna) 149a/14
p.+nıñ (bār-gāh u pīş-ḫāna) 126b/09
[=4]
pīş-keş Far. Hediye, armağan.
p.+leri bile (tansuḳāt u pīş-keş) 173b/09
p.+leri bile (tuḥfa u pīş-keş) 153b/11
p. kéltür- 128b/02, 174a/10
p. u tansuḳāt 142a/08
[=5]
pīş-nıhād (< Far. pīş-nihād) Temel, esas, usul.
p.-ı ḫāṭır-ı ʿāṭır ḳıl- 125a/15
p.-ı ḫāṭır-ı ḫaṭīr ḳıl- 138a/01
[=2]
pīşa Far. Meslek, sanat, iş; alışkanlık.
p. (münāfaḳat-ı pīşa u muḫālafat-ı andīşa) 133b/03
p. ḳıl- 125a/13, 168b/08
p.+sınıñ 140a/04
p. u ıḫtıyār ḳıl- 125a/11
[=5]
pīşīn Far. Öğle vakti.
p. çaġı 129a/17
[=1]
pīşvāz Far. Karşılamaya çıkma.
p. çıḳ- 137b/02
[=1]
pū Far. Koşma, araştırma. Krş. pūy
p. (tek ü pū ḳıl-) 139a/14
p. bile (tek ü pū) 164b/11
[=2]
pūd Far. Dokumada enine atılan iplik, argaç.
p.+ı (tār u pūd "çözgü ve atkı") 122b/04
[=1]
Pul Ḫātūn y.a. Kara su ve Kızıl Kaya yakınlarında bir yer.
P.+dın 159b/13
[=1]
pur Far. Dolu.
p. eyle- 122b/17
[=1]
pur-ʿaẕāb Keder dolu.
p. bile (pīç-tāb u pur-ʿaẕāb) 134b/01
[=1]
pur-höl Çok nemli.
p. 134a/10
[=1]
pur-kīne Çok kinli, kin dolu.
p.+si érdiler (duşman-ı dīrīna u ḫaşm-ı pur-kīne) 145a/01
[=1]

pur-nıʿmat Nimet dolu.

p.+ġa (bazm-ı ʿışrat u żıyāfat-ı pur-nıʿmat) 118b/09

[=1]

pur-şafā Eğlence dolu.

p. (rāḥat-fazā u pur-şafā) 119b/03

[=1]

pur-surūr Çok sevinçli, sevinç dolu.

p. (sūr-ı pur-surūr u toy-ı ʿışrat-ı vufūr) 173b/05

p. (toy-ı ʿaẓīm u sūr-ı pur-surūr) 168a/01

[=2]

puşta Far. Tepe, yığın.

p.+ları 135b/05

p.+larıġa 127a/11, 149b/08

p.+ların 149a/16

p.+sı 128a/04

[=5]

pūy bk. pū

p. (mānand-gū-yı tek ü pūy) 161b/13

[=1]

pūyanda Far. Koşucu.

p.+sı 153a/05

[=1]

R

raʾs-ḫadam Baş hizmetçi.

r.+ları bile 163a/10

[=1]

raʿāyā Ar. Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan halk.

r. (fuḳarā u raʿāyā) 154a/15

r. ḳıl- 136b/10

r.+larınıñ 132b/15

r.+nı (fuḳarā u raʿāyā) 168a/04

r.+nıñ (fuḳarā u raʿāyā) 143b/03

r.+sı (fuḳarā u raʿāyā) 135b/10

r.+sıda 131b/12

r.+sın 125b/08, 133b/13

[=9]

Rabbānī Ar. Rabla ilgili, Allah'a ait, İlahî.

r. (ʿınāyat-ı Rabbānī u ḥımāyat-ı Yazdānī) 125a/07

[=1]

rābıṭa (< Ar. rābiṭa) Bağlayan, birleştiren.

r.+sın 151a/11

[=1]

Rabīʿu'l-avval Ar. Hicri ayların üçüncüsü.

R. ayı 156a/14

[=1]

rabṭ Ar. Bağlanma, bağlama.

r.+ı 144b/05

r.+ı üçün 127a/08

r. u taʿalluḳ 151b/07

[=3]

racʿ Ar. Geri döndürme.

r.+u'l-ḳahḳarī 162a/02

[=1]

Racab Ar. Hicri ayların yedincisi.

R. ayı 146a/09, 151b/16

[=2]
rad (< Ar. radd) Ret, kabul etmeme.
r. (radd ile badal) 171b/03
r. (radd u badal) 122a/13
[=1]
raʿd-āheng Gök gürültüsü ahengi.
r.+lerin (tüfeng-i raʿd-āheng) 174b/13
[=1]
raʿd-āşūb Karıştırıp kargaşalık çıkaran gök gürültüsü.
r. (ḳunbara-ı raʿd-āşūb) 161b/08
r. (top-ı raʿd-āşūb) 141b/09, 158b/16
r. u duşman-köb 130b/13
[=4]
Rādegānlı Rustam Ḫan k.a. Sarahs fethinde görev alan kişilerdendir.
R. 159a/17
[=1]
rafʿ Ar. Kaldırma, hükümsüz bırakma.
r.+ı üçün 163b/04
r. ḳıl- 145b/04, 151b/17
[=3]
rafʿa'llāhu taʿālā aʿlām-ı ḳadrihi "Allah onun kudretini, bayraklarını yükseltsin." anlamında bir temenni cümlesidir.
r. 152a/11
[=1]
rafāhıyyat (< Ar. rafāhiyyat) Bol olma durumu, rahatlık.
r.+ı 135a/01
r.-ı tām tap- 118a/01
r.-ı tamām 117b/16
r.+ın (bunyān-ı ıstıḳāmat u ayvān-ı rafāhıyyat) 160b/07
[=4]
rafāḳat Ar. Refiklik, arkadaşlık, yoldaşlık.
r.+ıġa (ḫıẕmat u rafāḳat) 154b/01
[=1]
Rāfanik y.a. Hive'nin güney taraflarında bir yer.
R. ḳaryası 119a/11
[=1]
rafīʿ Ar. Yüksek, yüce.
r. (ayvān-ı rafīʿ-ı dıl-küşā) 171a/08
r. ḳıl- 168b/04
r. u muʿaẓẓam 154a/01
[=3]
rafīḳ Ar. Arkadaş, dost, yoldaş.
r.+ları bile 155b/10
[=1]
raġbat Ar. İstek, ilgi duyma.
r. bile 171b/09
[=1]
raġbatan Ar. Rağbet ederek, istekle, dileyerek.
r. (ṭavʿan u raġbatan) 131b/05
[=1]
rāġıb (< Ar. rāġib) Rağbet eden, ilgi duyan.
r. 126b/06
[=1]
rāh Far. Yol.
r.+ı (gerd-i rāh) 138a/13
[=1]
rah-bar Far. Yol gösterici, kılavuz.

r. bol- 138a/14

[=1]

rah-güẕer Far. Geçit, geçecek yol.

r.+lerde 134b/01

[=1]

rah-güẕerī Far. Bir yol.

r.+ler 150b/01

[=1]

rah-numā Yol gösterici, kılavuz.

r. bol- 167a/05

[=1]

rah-numālıġ bk. rah-numālıḳ

r.+ı bile 158a/06, 163a/12

[=2]

rah-numālıḳ Yol göstericilik, kılavuzluk. Krş. rah-numālıġ, rah-numāylıḳ

r.+ı bile 139a/05

[=1]

rah-numāylıḳ bk. rah-numālıḳ.

r. 168b/15

[=1]

rāḥat Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma.

r. 161a/06

r. (ʿayş-ı rāḥat ḳıl-) 121b/09

[=2]

rāḥat-afzā Rahat artıran.

r. bol- 122a/15

[=1]

rāḥat-fazā Rahat artıran.

r. u pur-ṣafā 119b/03

[=1]

rāḥat-parvar Rahatına düşkün.

r. u ṣafā-güster ḳıl- 127a/15

[=1]

rāḥıla (< Ar. rāḥila) Yük hayvanı.

r.+sı dağı (zād u rāḥıla) 155b/14

r.+sın (zād u rāḥıla) 159b/03

[=2]

raḥīm Ar. Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan.

r. (ḥażrat-ı kerīm-i kār-sāz u rahīm-ı banda-nuvāz) 150a/14

[=1]

Raḥman-ḳulı Inaḳ k.a.

R. 138a/07, 148b/06

[=1]

Raḥman-ḳulı Töre k.a.

R. 142b/10

[=1]

Raḥman Berdi Biy k.a.

R.+ge 143a/09

[=1]

Raḥman Ḳulı Inaḳ k.a.

R.+nı 143a/11

[=1]

raḥmat Ar. Rahmet, acıma.

r. 150a/15

r. (kām-yāb-ı cannat u mustaġraḳ-ı raḥmat) 143b/14

r.-ı Ḥaḳ 132a/16

[=3]

raḥmat-dast-gāh Esirgeme kudreti.

r.+nıñ (ḥażrat-ı pād-şāh-ı raḥmat-dast-gāh) 166b/03

[=1]

raḥmat-nışān Rahmet gösteren.

r. 157a/11
[=1]
raḫna Ar. Gedik, yarık.
r.+larıdın 161a/03
[=1]
raḫş Ar. Gösterişli, güzel at.
r.+ı 130a/08
r.+ı ṣarṣar-nıhād 124b/04
[=2]
raḫşanda Far. Parlayan.
r. 175b/05
[=1]
raḫt Far. Mallar, meta.
r.+ın 166a/06
[=1]
raḫtlıġ At takımlı.
r. 124b/01, 135b/14
[=2]
raʿıyyat Ar. Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve devlet tarafından korunan halk.
r. 127a/08
r. (fuḳarā u raʿıyyat) 154a/11
r.+ġa 132b/17
r.+lar 131b/06
[=4]
raʾīs Ar. Baş, reis, bir devlet makamı.
r.-ı maʿānī 132b/05
[=1]
raḳam Ar. Yazı yazma.
r. 137a/16
r. (cavāb-ı raḳam ḳıldur-) 152a/09
r. ḳıl- 120a/02
r. ḳıldur- 129a/12
r. tap- 153a/04
[=5]
raḳba Ar. Alan, civar.
r.+sıġa 131b/05
[=1]
rākib Ar. Binici.
r. bol- 138b/07, 171b/09
[=2]
rām Far. İtaat, boyun eğme.
r. ḳıl- 140a/14
[=1]
ramz Ar. İşaret.
r.-ı ʿaḳāyıd 122a/06
[=1]
raʿnālıġ Güzellik, latiflik.
r. rusūmın körgüz- 119b/13
[=1]
ranc Far. Ağrı, sızı, sıkıntı.
r. (dard u ranc) 132a/15
r.+ı 146b/02
r.-ı külfet 121b/06
r.+ıdın 150b/04
r.+ıġa 135a/04
r.+ınıñ 135a/12
r. u alam 134b/08
[=7]
rāsım (< Ar. rāsim) Resim yapan, çizen kimse.
r. 148a/09
[=1]
rasm Ar. Usul, âdet.
r. 168b/17
r. bile 169a/01
r.+ı bile 127a/06, 150b/02, 152a/07

r.-ı cavr eyle- 168b/09
r.-ı vıfāḳ 133a/14
r.+ın 130a/11, 133b/17
r.+ını 134b/17
r.+nı 168b/13
r. u ḳonuḳ 121b/02
[=12]
rāst-maẕhab Doğru mezhep.
r. u ṣāḥıb-yaḳīn 152a/16
[=1]
rāstlıġ Doğruluk.
r. 166b/11
r. bile 128b/15, 139a/09
[=3]
rasūl Ar. Elçi, peygamber.
r. 173b/01
r. (ḥażrat-ı rasūl) 125a/11
[=2]
raşālā Far. Köpük helvası.
r. 122b/06, 122b/14, 171b/06
[=3]
ravā Far. Layık, uygun.
r. bol- 172b/17
r. kör- 142a/14
r. tap- 146a/06
[=3]
ravāc Ar. İtibarı olma, değer, kıymet.
r. bér- 145a/02
[=1]
ravāc-peẕīr İtibar, değer bulan.
r.+ge (davlat-ı bī-naẕīr u ıḳbāl-ı ravāc-peẕīr) 145a/10
[=1]
Ravāfiż Ar. Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'in halifeliklerini kabul etmeyenler, Rafıziler.
R. dururlar (ġallāt-ı Ravāfiż) 152b/01
[=1]
ravāḳ Ar. Üstü örtülü, önü açık yer; kemeraltı; çardak.
r.+ı 175b/05
[=1]
ravān Far. Yürüyüp giden, akan.
r. (rūḥ-ı ravān) 164a/11
r. bol- 167b/09
r. +dur 169a/05
[=3]
ravāna Far. Yürüyen, giden.
r. ḳıl- 133b/05
[=1]
ravānlıġ Akıcılık.
r. bile 129b/08
[=1]
ravış Far. Gidiş, yürüyüş.
r. bile 154a/15, 158a/11
r.+ın 151b/12
[=3]
ravıya Far. Kanun, yasa.
r.-ı marżıyya 145b/07
r.+sıdın 163a/07
r.+sıġa 129a/06, 147b/06
[=4]
ravvaḥa'llāhu rūḥahu "Allah onun ruhunu rahatlatsın." anlamında bir dua cümlesidir.
r. 144a/07, 175b/11
[=2]

ravża Ar. Bahçe, cennet bahçesi.
r.-ı müteberrike "Hz. Muhammed'in mezarının bulunduğu yer." 144a/02
[=1]
ravża-tazyīn Bahçe süsleme.
r. ét- 168b/08
[=1]
rāy Ar. Görüş, fikir, oy.
r.-ı ʿālam-ārāy 131a/10
r.+ıdın érdi 118b/01
r.+ıġa 118a/15
r.+nı 147a/05
[=4]
rāyāt Ar. Bayraklar.
r. (muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl-) 149a/01
r.-ı ẓafar-āyāt 131a/02, 138a/10
[=3]
rāyat-āyīn Bayrak töreni.
r. 148a/07
[=1]
rāyat-fırāz Bayrağı yükselten, sancağı yücelten.
r.+ı 137a/16
[=1]
rażiya'llāhu ʿanhu Ar. "Allah ondan razı olsun." anlamında sahabelerin adlarından sonra söylenir.
r.+nı 152b/07
[=1]
reng Far. Renk.
r. 173a/02
r.+i 120b/04
r.+in 142a/11
r.+iniñ 153a/08
r. reng 119b/14
[=5]
rengīn Far. Parlak, renkli.
r. 122b/04, 129b/16, 170a/06, 175b/05
r. (ḫ(v)ān-ı rengīn) 122b/04
r. (ḫ(v)ān-ı zarrīn u māyıda-ı rengīn) 122b/01
r. (ḳandālāt-ı rengīn) 120b/02
r. (naşāt-ı rengīn u masnad-ı zarrīn) 120b/17
[=8]
reşk Far. Kıskanma, kıskanılmış.
r. (ġayrat-ı ḥūr-ı rızvān u reşk-i māh-ı Kenʿān) 153b/02
r.-i bostān ol- 139b/01
r.-i gülistān 138b/04
[=3]
rıʿāya (< Ar. riʿāya) Uyma, saygı gösterme.
r.+sı üçün 166a/12
[=1]
rıbāṭ (< Ar. ribāṭ) Bağ, sağlam yapı, tekke.
r.-ı ʿālī 119a/13
r.-ı fāyıżu'n-naşāṭ 120a/03
[=2]
rıbḳa (< Ar. ribḳa) Kement, kement bağı.
r.-ı ıṭāʿat 162a/06
r.+sın 131b/05
[=2]
rıfʿat (< Ar. rifʿat) Yükseklik, yücelik.

r. (avc-ı rıfʿat) 141a/12
r. ara 141a/11, 156b/06
r.+da 154a/03, 175a/16
r.+ı 154a/02
r.+içre 175b/04
[=7]
rıfʿat-cāy-gāh Makamı yüce olan.
r. (ʿālī-cāh u rıfʿat-cāy-gāh) 152a/02
[=1]
rıfʿat-maʾāb Yücelik sığınağı.
r. (felek-i rıfʿat-maʾāb) 134b/02
[=1]
rıḥlat (< Ar. riḥlat) Göçme, göç.
r. 127b/04
r. (kös-i rıḥlat ur-) 168b/12
r. körgüz- 144a/07, 165a/10, 167a/13
[=5]
rışta Far. Tel, iplik.
r.-ı camʿıyyat 145a/03
[=1]
rıvāyat (< Ar. rivāyat) Anlatılan olay ya da söz.
r. 117b/10
[=1]
rıyāż (< Ar. riyāż) Bahçeler.
r.+ı 117b/17
r.-ı bıhışt 132a/16
r.+ı dék (cannat rıyāżı) 126a/15
r.+ıda (cannat rıyāżı) 136a/09
[=4]
Rıżā Ḳulı Ḫan k.a. Hayoşan hakimidir.
R. 147a/10, 155a/09, 159a/04
R.+dağı 158b/13
R.+dın 147b/16
R.+nı 159a/09
R.+nıñ 155a/04, 156a/07, 158b/08
[=9]
Rıżā Ḳulı Ḫan Zafarānlu bk. Rıżā Ḳulı Ḫan
R.+ġa 146a/14
R.+nıñ 153b/01
[=2]
rıżvān (< Ar. riżvān) Cennet.
r. (ġayrat-ı ḥūr-ı rıżvān u reşk-i māh-ı Kenʿān) 153b/02
[=1]
rıżvān-mekān Mekanı cennet olan, cennet mekanlı.
r.+ġa (ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān-ı rıżvān-mekān) 163b/14
[=1]
rīg Far. Kum.
r.-i Ḫ(v)ārızm 138b/08
[=1]
rīg-zār Kumlu bölge.
r.-ı havl-āṣār 127b/14
[=1]
rikāb Ar. Büyük bir kimsenin huzuru; üzengi.
r. (mulāzım-ı rikāb u şucaʿā-yı ẓafar-ıntısāb) 126b/03
r. (ḫuddām-ı rikāb u sıpāh-ı ẓafar-ıntısāb) 143a/14
r.-ı davlat-ıntısāb 154b/13
r.-ı nuṣrat-ıntısāb 149a/10
[=4]
roşan Far. Parlak, açık, belli.
r. 171a/13

r. érdi 158b/09
r. ḳıl- 122a/05, 135b/11, 147b/15
r. u huvaydā ḳıl- 131b/13
[=6]
roşan-żamīr Gönlü parlak, temiz olan.
r. (amīr-ı roşan-żamīr) 138a/06
[=1]
roz-afzūn Günü artıran, fazlalaştıran.
r. (nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u ta'yīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūn) 117b/12
[=1]
rozgār Far. Zaman, vakit.
r. 125b/05
r.+dın (abnā-yı rozgār) 160a/11
r.-ı mubārız-ı nām-dār 164a/02
[=3]
rū Far. Yüz, çehre. Krş. rūy
r. (bıhışt-ı muṣaffā-yı rū-yı zamīn) 156b/17
r. ḳoy- 119b/17
[=2]
rubʿ Ar. Çeyrek, dörtte bir.
r.-ı meskūn "Dünyanın kara olan dörtte bir kısmı." 156b/02, 175a/16
[=2]
rūd I Far. Irmak, çay.
r.+larġa 175a/02, 175a/02
[=2]
rūd II Far. Kemençe.
r. (naġma-ı rūd) 173b/03
[=1]
rūḥ Ar. Ruh, can.
r. 168b/01
r. bér- 153b/04
r.-ı pāk 135b/16
r.-ı ravān 164a/11
[=4]
rūḥ-afzā Can artıran, cana can katan.
r. (tekellüm-i rūḥ-afzā u talaṭṭuf-ı bī-ıntıhā) 157b/13
[=1]
ruḫ-sār Far. Yüz, çehre.
r.+ıña 168a/12
[=1]
ruḫṣat Ar. İzin.
r. 149a/04
r. al- 155a/02
r. bér- 124b/03, 154b/04
r.+ıdın 173a/16
r. tap- 145b/01
r. tile- 154b/13
[=7]
Rūm y.a. Küçük Asya, Anadolu.
R. 151b/12, 170b/11
R. ahlı 118b/16
R. ḫalīfası 145a/07
[=4]
rumūz Ar. İşaretler, semboller.
r.+ıġa 166b/08
[=1]
Rus kv.a. Rus.
R. ahlı 118b/15, 151b/11
R. éli 170b/13
R. pād-şāhı 151b/13
[=4]
rust Far. Sağlam, kuvvetli.
r. 122b/15
r. (bélini rust bağla-) 119a/09

r. ḳıl- 118b/11
r. tut- 124a/02
[=4]
Rustam k.a. Doğu edebiyatında kuvvet ve cesaret sembolü oln meşhur bir İran mitoloji kahramanı.
R.+ı 127b/12
R.+ı érdiler 161a/14
[=2]
rusūm Ar. Kanunlar, adetler, törenler.
r. (muḥyī-ı rusūmu'l-amārat fi'l-āfāḳ) 148b/06
r.+ı 122a/16, 150b/16
r.+ı bile 123b/09, 145b/05
r.-ı faḳāhat 148a/09
r.-ı şāhī 171a/10
r.-ı şarʿ u sunnat 146a/08
r.-ı tarbıyat 137a/10
r.+ıda 146b/16
r.+ıġa 140a/03, 156a/03, 164a/15
r.+ın 120b/07, 121a/11, 126a/01, 137b/03, 144b/12, 161b/11
r.+ın (raʿnālıġ rusūmın körgüz-) 119b/13
[=20]
Rusıyya bk. Rus
R. ḫalḳı 151b/11
R. pād-şāhı 146a/02
[=2]
rutba Ar. Rütbe, derece, makam
r. (daraca-ı aʿlā u rutba-ı aḳṣā) 163a/15
[=1]
rūy bk. rū
r. bér- 174a/14
r. kétür- 121a/02
r. ur- 119a/01
[=3]
rūy-bar-rū Far. Yüz yüze.
r. 122a/03
[=1]
rükn Ar. Direk, esas.
r.-i aʿẓam 118a/13
[=1]
rükūb Ar. Binme.
r. ḳıl- 124b/15, 126b/13, 127a/10, 128a/01, 133b/16, 135b/01, 135b/08, 138a/09, 139a/08, 142b/05, 143b/05, 157a/12, 159b/12, 164b/10
[=14]

S-Ṣ-Ş

sa-şanba Far. Salı günü.
s. 127b/04
s. küni 131a/03, 148b/01
s. küni érdi 127a/08
[=4]
saʿādat Ar. Mutluluk, saadet.
s. (davlat u saʿādat) 153a/10
s. (ıḳbāl u saʿādat) 170a/15
s.+ı 166b/16
[=3]
saʿādat-anīs Saadet dostu.
s. (maclıs-ı saadat-anīs) 155b/10
[=1]
saʿādat-āṣār Mutluluk tesirleri.

s. (mustaḳarr-ı aʿlām-ı saʿādat-āṣār u muʿasker-i ʿasākir-i bī-şumār ḳıl-) 130b/04
s.+ı (dīdār-ı saʿādat-āṣār) 142b/12, 143b/09
[=3]
saʿādat-aṣar Mutluluğa yol açan tesir.
s. içi (senger-i saʿādat-aṣar) 153a/15
[=1]
saʿādat-dast-gāh Mutluluk kudreti.
s. 150b/05
[=1]
saʿādat-farcām Sonu mutlu.
s. (muḫayyam-ı ḫıyam-ı saʿādat-farcām u mıżrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl-) 127b/03
s.+nı (aʿlām-ı saʿādat-farcām) 144a/10
[=2]
saʿādat-ıntısāb Mutluluğun ait olduğu, nispet edildiği.
s.+ın (ṣavāb-ı saʿādat-ıntısāb) 125a/12
[=1]
saʿādat-luzūm Mutluluk gerektiren.
s.+ı (ḳudūm-ı saʿādat-luzūm) 156a/15
[=1]
saʿādat-maḳrūn Saadete ulaşmış.
s. bile (ordu-yı humāyūn u mevkib-i saʿādat-maḳrūn) 138b/11
[=1]
saʿādat-nışān Mutluluk gösteren.
s.+ı (farmān-ı saʿādat-nışān) 156b/12
s.+nı (nāma-ı saʿādat-nışān) 131b/11
[=2]
saʿādat-nuzūl Mutluluk inişi.
s.+ıdın (davlat-vuṣūl u saʿādat-nuzūl) 131a/05
[=1]
saʿādat-payvand Saadete ulaşmış, mutluluğa erişmiş.
s.+ı (bırādar-ı arcmand-ı saʿādat-payvand) 143a/08
s.+ı (bırādar-ı dıl-band-ı saʿādat-payvand) 127a/05
[=2]
saʿādat-taḫmīr Mutlulukla yoğrulmuş.
s.+larıġa (żamīr-ı saʿādat-taḫmīr) 162a/04
[=1]
saʿādat-vuḳūf Saadetin vukufiyeti.
s.+nı (ṣufūf-ı saʿādat-vuḳūf) 139a/09
[=1]
saadatmand Mutlu.
s.+ı (farzand-ı saʿādatmand) 137a/01
[=1]
sāʿat Ar. Vakit, zaman.
s.+dın soñ (bir sāʿat) 148b/15
s.+lar 148b/14
[=2]
sab (< Ar. sabb) Azarlayan, lanet eden.
s. (sabb u taşnī) 152b/04
[=1]
ṣaʿb Ar. Güç, zor, çetin.
ṣ. 150a/13
[=2]
ṣabā Ar. Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar.
ṣ. bégi dék 122a/17
ṣ. ḫaylı dék 127a/11, 164a/10

ṣ.+dın 135b/07
[=4]
ṣaba-raftār Yürüyüşü saba rüzgarını andıran, çabuk ve ahenkli yürüyüşlü.
ṣ. 126b/03
[=1]
sabab Ar. Sebep, neden.
s. 144a/14, 162a/05
s.+lardın 151b/15
[=3]
ṣabāḥ Ar. Sabah vakti.
ṣ.+ı 127b/04
[=1]
ṣabāt Ar. Karar ve sözünden dönmeme, azim ve kararlılık gösterme.
ṣ. (ṣabr u ṣabāt) 156a/03
ṣ.+ı (sayr u ṣabāt) 139a/17
[=2]
sabāyā Ar. Esirler.
s. (usarā-yı fırāvān u sabāyā-yı bī-kerān) 164a/16
[=1]
sābıḳan (< Ar. sābiḳan) Geçmişte, önceden.
s. 137b/17, 162b/17
[=2]
ṣābıt (< Ar. ṣābit) Yerinde duran, sabit.
s. 163a/10
s. eyle- 122a/10
[=2]
ṣābıt-ḳadam Kararında sebat eden.
s. 164a/06
s. u ustuvār bol- 157b/04
[=2]
ṣabr Ar. Dayanma, tahammmül gösterme.
ṣ. u ṣabāt 156a/03
ṣ. u ṭāḳat ḳıl- 163b/07
[=2]
ṣabt Ar. Yazma, kaydetme.
ṣ. eyle- 168b/02
ṣ. ḳıl- 168a/10
[=2]
sabz Far. Yeşil.
s. u ḫurram 117b/14
[=1]
sabza-şumār Tazelik verici.
s. bile (sıpāh-ı sabza-şumār) 128a/15
[=1]
saç- Saçmak, dağıtmak, yaymak.
s.-ar 118a/09
s.-ġanı 117b/07
s.-ġusı 169a/16
s.-ıban 168a/11
s.-ıp 122a/07, 124b/07, 157b/17
s.-maḳġa 168a/05, 169b/06
s.-tı 138a/03
s.-tılar 123a/01
[=11]
dur saç- 123a/01
durlar saç- 168a/11
durr-ı bī-nıhāya saç- 122a/07
genc saç- 168a/05
ḫazāna saç- 169a/16, 169b/06
ḫazāyın-ı cāvıdāna saç- 118a/09
ḳuyaş yañlıġ cahān ahlı başıġa panca panca zar saç- 117b/07
panca panca zar saç- 138a/03

şuʿāʿ saç- 124b/08, 157b/17

[=11]

saçıl- Saçılmak, dağılmak.

s.-ġan 119b/15

s.-ıp 141b/04

[=2]

saçra- Sıçramak, zıplamak, hoplamak.

s.-p 172b/04

[=1]

ṣadā (< Ar. ṣadāʾ) Seda, avaz, ses.

ṣ.+ġa kirgüz- 127b/04

ṣ.+sı 158b/16, 159a/04, 161b/08

ṣ.-yı ḳayḳu 172a/02

ṣ.-yı kerrenāy tut- 173a/04

[=6]

ṣadaf Ar. Sedef, inci kabuğu.

ṣ.-ı ḥayā 169b/02

[=1]

ṣadaḳa Ar. Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.

ṣ. 136b/06

[=1]

ṣadaḳāt Ar. Sadakalar.

ṣ. 126b/02

ṣ. (nuẕūrāt-ı vāfir u ṣadaḳāt-ı mütekāṯir) 148a/15

ṣ.-ı kāmile 152b/04

[=3]

ṣadāḳat Dostluk, vefalılık, içten bağlılık.

ṣ. 175a/13

ṣ. u muvāfaḳat 164a/05

[=2]

ṣadāḳat-āyīn Sadakatli.

ṣ. 167a/11

[=1]

ṣadāḳat-aṯar Sadakatlilik, bağlılık eseri.

ṣ. 140b/11

[=1]

ṣadāḳat-güster Sadakat yayan, çok sadakatli.

ṣ. 118a/11

[=1]

ṣadāḳat-ıntımā Sadakatli.

ṣ. (vazīr-ı ṣadāḳat-ıntımā Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi) 129a/07

[=1]

ṣadāḳat-kīş Sadakatli.

ṣ. 133a/08

[=1]

ṣadāḳat-luzūm Sadakatli.

ṣ. 149a/09

[=1]

ṣadāḳat-maʾāb Sadakate sığınak olan.

ṣ. 142a/01, 148b/10

[=2]

ṣadāḳat-nışān Sadakat gösteren.

ṣ. 127b/08, 147a/12, 147b/09

[=3]

ṣadamāt Ar. Vurmalar, vuruşlar.

ṣ. (ḥamalāt-ı dılīrāna u ṣadamāt-ı şīrāna) 175a/03

ṣ. u ḥamalāt 161b/12

[=2]

ṣadārat-ıntısāb Sadarete mensubiyet.

ṣ. 118a/12

[=1]

sādāt Ar. Büyük ve yüce kimseler, ileri gelenler.

ṣ.+ıdın 136a/12

[=1]

ṣādıḳ Ar. Sadakatli, doğru.

ṣ. (ṣubḥ-ı ṣādıḳ çaġı) 128a/04

ṣ. bol- 166b/05

ṣ. étdür- 119a/14

ṣ. kél- 120a/07

[=4]

ṣādır (< Ar. ṣādir) Ortaya çıkan, meydana gelen, zuhur eden.

ṣ. bol- 126a/08, 129a/03, 150b/03, 151b/01

ṣ. ol- 171b/17

[=5]

ṣadma Ar. Hızla vurma, çarpma, bela.

ṣ.+sıdın 137b/01

[=1]

ṣadmat Ar. Vurma, çarpışma.

ṣ. (şevket-i ḫusravāna u ṣadmat-ı ẓafar-nışāna) 138a/17

ṣ.+ıdın (āvāza-ı ṣadmat) 163a/03

ṣ.+ıdın (şikūh-ı saṭvat u sutūh-ı ṣadmat) 166a/08

ṣ.+ın 131b/13

ṣ. u şahāmat 144b/01

ṣ. u şahāmat-nışān 152a/10

[=5]

ṣadr Ar. Başköşe.

ṣ. (umarā-yı şāḥıbu'ṣ-ṣadr) 171a/08

ṣ.+ıda 132a/15, 143b/13, 148a/10, 155b/10

[=5]

ṣāf Ar. Katkısız, halis.

ṣ. 167b/02

ṣ. (aṭlas-ı ṣaf) 170a/05

[=2]

ṣaf (< Ar. ṣaff) Sıra, saf.

ṣ. 122a/02, 122a/03,

ṣ.+ınıñ 139b/02

ṣ.+lar 129b/07

ṣ.+lar tut- 139a/16

ṣ.+larnı tüz- 123a/09

ṣ. ṣaf 129b/03

ṣ. tut- 171a/09

ṣ. tüz- 119b/13, 139a/15, 140a/01

[=11]

ṣaf-ārā Sırayı, asker safhalarını süsleyen.

ṣ. (şah-ı ṣaf-ārā) 171b/09

[=1]

ṣaf-ārālıḳ Sırayı, asker safhalarını süsleme durumu.

ṣ. 146b/15

[=1]

ṣaf-şiken Düşman saflarını yarma.

ṣ. bile (bahādur-ı şīr-efgen u dıl-āvar-ı ṣaf-şiken) 140a/07

ṣ. u merd-efgen 155a/07

[=2]

ṣafā Saflık, berraklık; gönül şenliği, kedersizlik, eğlence.

ṣ. (ḫulūs-ı nıyyat u ṣafā-yı ṭavıyyat) 121b/09

ṣ. birle (fayż-ı ṣafā) 119b/10

ṣ. ḳıl- 170b/05

ṣ.+sı birle 168a/17

ṣ. tap- 119b/09

[=5]

ṣafā-güster Sefa yayan.
ṣ. (rāḥat-parvar u ṣafā-güster ḳıl-) 127a/15
[=1]
ṣafaḥāt Ar. Safhalar.
ṣ.+nıñ 130b/17
[=1]
safar Ar. Sefer, yolculuk.
s. 125a/16, 126a/08, 136a/06, 136b/05, 138a/01, 146b/02, 147b/05, 147b/06, 148a/11, 148a/13
s. (ahl-ı safar) 149b/01
s. (asbāb-ı safar u aṣnāf-ı leşker) 143a/13
s.+da 136b/01, 136b/09, 137a/17, 148a/05
s.+dın 137b/05, 156b/01
s.+ı (Īrān safarı) 126a/06
s.-ı bī-ḫaṭar 156a/17
s.-ı farḫunda-eṣer 144a/13, 156a/16
s.-ı Ḫurāsān 157a/11
s.-ı nuṣrat-aṣar 142b/15
[=24]
Ṣafar Ar. Hicri ayların ikincisi.
Ṣ. ayı 154b/02, 155a/03, 155a/16
Ṣ.-ı sın 136b/12
[=4]
safārat Ar. Elçilik.
s. 131b/10, 152a/07, 166b/10
s. üçün 153a/07
[=4]
safārat-şı'ār Elçilik ile sıfatlanmış.
s. 129a/13
[=1]
ṣafḥa Ar. Bir şeyin düz yüzü.
ṣ. 119b/12
[=1]
sāfik Ar. Kan dökme.
s.+u'd-dımā 169a/03
[=1]
safīna Ar. Gemi.
s.+sıġa 125b/15
[=1]
safīr Ar. Elçi.
s.-ı meẕkūr 145a/15
[=1]
saġ Sağ taraf.
s.+ın (sol u saġ) 172b/16
[=1]
saġ Sağ, sağlam, sağlıklı.
s. 134a/15
s. ve salāmat 150b/09
[=2]
sāġar Far. Kadeh.
s.+ın 143b/12
[=1]
Saġca ḳuduḳı y.a. Han kudukı ve Kara Köl mahallerine yakındır.
S. 127a/12, 135b/02, 138b/09, 142b/09
[=1]
saḫā Ar. Cömertlik.
s.+ġa (kerem u saḫā) 169b/04
[=1]
ṣaḥāb Ar. Bulut.
ṣ.+ıdın 150a/15
[=1]
saḥar Ar. Seher, sabahın erken vakti.
s. çaġı 135b/05

s. vaḳtı 161a/03

[=2]

saḫāvat Ar. Cömertlik, eli açıklık.

s. (kerem u saḫāvat) 126b/08

s. ḳıl- 169a/09

[=2]

ṣahbā Ar. Şarap.

ṣ. 158b/01

ṣ.+sıdın 149a/06, 151a/16

ṣ.+sın 158a/17

[=4]

ṣāḥıb (< Ar. ṣāḥib) Sahip, efendi.

ṣ. (Musulmān-ı kāmil u ṣāḥıb-ı yaḳīn) 146b/08

ṣ. (nām-dār u ṣāḥıb-ı῾ tıbār) 163b/17

ṣ. (surūr u ṣāḥıb-ı ḥużūr bol-) 158a/17

ṣ. (umarā-yı ṣāḥıbu'ṣ-ṣadr) 171a/08

ṣ.-ı ḫāḳ 121a/15

ṣ.-ı pīrāya ét- 136a/02

ṣ.-ı ṣalābat u bahrām-ı mahābat 126a/17

ṣ.+u's-sayf ve'l-ḳalam 118a/12

[=8]

ṣāḥıb-ıḫtıyār İrade sahibi.

ṣ.+ı (ṣahr-yār-ı ṣāḥıb-ıḫtıyār) 151b/04

[=1]

ṣāḥıb-ıḫtıyārlıḳ İrade sahibi olma durumu.

ṣ. 166a/05

[=1]

ṣāḥıb-ı῾ tıbār İtibar sahibi.

ṣ. (nām-dār u ṣāḥıb-ı῾ tıbār) 155b/02

[=1]

ṣāḥıb-kerem Kerem sahibi.

ṣ. (ṣāh-ı ṣāḥıb-kerem) 117b/17

[=1]

ṣāḥıb-ḳırān Her zaman başarı, üstünlük kuran hükümdar.

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı cannat-mekān) 145a/11, 155b/07

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān) 144a/09, 152a/08, 162a/06, 173b/09

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ġufrān-nışān) 130a/07, 142b/16

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-āṣār) 141b/12

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-māl) 148a/13

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfırat-nışān) 161a/07

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr) 137b/01, 140a/15, 147a/05, 157a/07, 158b/03

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı raḥmat-nışān) 157a/11

ṣ. (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı rıżvān-mekān) 163b/13

ṣ.-ı baẕl-āyīn 140a/13

ṣ. u ḥāmī-i dīn 125a/13

[=20]

ṣāḥıb-tadbīr Tedbir sahibi.

ṣ.+ġa (vazīr-ı bī-naẕīr-ı ṣāḥıb-tadbīr) 118b/02

[=1]

ṣāḥıb-yaḳīn Bilgi sahibi.

ṣ. dururlar (rāst-maẕhab u ṣāḥıb-yaḳīn) 152a/16

[=1]

sāḥıl (< Ar. sāḥil) Kıyı, sahil.
s.+ıġa (nacāt sāḥılıġa çıḳ-) 125b/16
[=1]
ṣaḥīfa Ar. Sayfa.
ṣ. 125a/05, 137a/16
[=2]
ṣaḥīḥ Ar. Gerçek, doğru.
ṣ.+u'l-mızāc 135a/05
ṣ. u sālımlıġ 135a/01
[=2]
sahl Ar. Kolay.
s. (davlat-ı sahl-ı tacassus) 159a/15
s.-ı furṣat 166b/17
[=2]
ṣaḥn Ar. Sahne, boşluk, meydan.
ṣ.+ı 119b/09, 140b/15, 154a/01, 170b/02
ṣ.-ı bahcat 119a/15
ṣ.-ı cannat-ārā 175b/04
ṣ.+ıda 119b/14
ṣ.+ıdın 175a/16
ṣ.+ıġa 122b/01, 123a/13
ṣ.+ıġa (bāġ-ı ṣaḥn) 119b/16
ṣ.+ıge 156b/09
ṣ.+ını 168b/05
ṣ.+nı 171b/06
[=14]
ṣaḥrā Ar. Sahra, çöl, kır.
ṣ.+ġa (kent u ṣaḥrā) 121a/14
ṣ.+sınıñ 125a/05
ṣ. u vādī 129b/08
ṣ.-yı maḥşar 140b/16
[=4]
Sa'īd Biy k.a. Haca Eli büyüklerindendir.
S. 136a/13
S.+niñ 136b/17
[=2]
sāḳa Ar. Ordunun gerisinde bulunan asker takımı.
s.+sın 133b/14, 139a/11
[=2]
Saḳar kv.a.
S. 146a/16
[=1]
saḳf Ar. Tavan, çatı.
s.+ı 156b/09
[=1]
saḳırlāt (< Ar. saḳirlāt) Çuha.
s. (māvī u sāḳırlat) 120b/04
[=1]
sāḳī Ar. İçki sunan, saki.
s. 173b/02
s.-ı davlat 121a/04
s.-ı mah-vaş u gül-andām 168a/10
[=3]
sākin Ar. Bir yerde oturan, ikamet eden.
s.+leri 130a/05, 130b/15
[=2]
saḳḳā Ar. Su taşıyan, su ihtiyacını karşılayan kanal, su kanalı.
s.+nı 126a/13
s.+sıġa (Pahlavān Ata nahrınıñ saḳḳāsı) 126a/13
[=2]
saḳla- Saklamak, korumak, gizlemek.
s.-dı 153a/09, 166a/10

s.-ġusı-durur 157b/06
s.-may 166b/05
s.-y al- 125b/11
[=5]
saḳya'llāhu sirrahu "Allah O'nun sırrını diri tutsun." anlamında bir dua cümlesidir.
s.+nıñ 137a/07
[=1]
saḳya'llāhu sirrāhumā Ar. "Allah O ikisinin sırrını diri tutsun." anlamında bir dua cümlesidir.
s. 118a/13
[=1]
sal- Salmak; bırakmak, göndermek; koymak.
s.-dı 141b/06, 141b/06, 144b/14, 158b/15, 159b/09, 172a/01, 172a/11, 172b/10, 173a/04
s.-dılar 123b/12, 161b/14
s.-ġanı 173b/07
s.-ġay 123a/11, 129b/17
s.-ġu dék 153b/15
s.-ıban 172a/10
s.-ıp 123b/15, 123b/15, 123b/16, 128a/13, 129a/05, 131b/05, 136b/09, 139b/14, 140a/09, 150a/06, 150a/11, 158a/04, 161b/07, 161b/16, 170a/07, 172b/13, 173a/05, 174b/14
s.-ur 172b/11
[=35]
āşūb sal- 141b/06
at sal- 140a/09
band sal- 170a/07
çav sal- 172b/10
çengek sal- 123b/16
ġulġula sal- 123b/12
ḥāla sal- 173a/04
havālar sal- 173a/05
hūy ile hāy sal- 172a/01
ḳal'a-ı mu'aẓẓam sal- 153b/15
ḳıran sal- 173b/07
naẓar sal- 123a/11
partav-ı ıltıfāt sal- 136b/09
sāya-ı vuṣūl sal- 128a/13
süren sal- 139b/14, 158b/15, 161b/07, 161b/16
taṣarrufiġa sal- 144b/14
yıraḳ sal- 158a/04, 159b/09
zılzıla sal- 123b/12
[=22]
ṣalābat Ar. Sağlamlık.
ṣ. (ṣāḥıb-ı ṣalābat u bahrām-ı mahābat) 126a/17
[=1]
ṣalābat-aṣar Sağlamlık izi, nişanesi.
ṣ. (mu'tabar u ṣalābat-aṣar) 162b/13
[=1]
ṣalābat-āyīn Kuvvetli, sağlam.
ṣ. bile (leşker-i semgīn u kevkebe-i ṣalābat-āyīn) 127a/03
[=1]
ṣalābat-ıntımā Kuvvetli, sağlam.
ṣ. (temkīn-i ṣalābat-ıntımā u āyīn-ı ḥayrat-afzā) 129b/02
[=1]
salāmat Ar. Esenlik.
s. (saġ ve salāmat) 150b/10

s. (ṣıḥḥat u salāmat) 162b/17
s.+ı 136a/04, 135a/01
[=4]
salāmetlik Sağlıklı olma durumu.
s.+ge (ṣıḥḥat u salāmetlik) 135a/03
[=1]
sālım (< Ar. sālim) Sağlam, sağlıklı, sıhhatli.
s. u ġānım 174b/11
[=1]
sālıman (< Ar. sāliman) Sağ ve sağlıklı olarak, emniyet içinde.
s. u ġānıman 164b/02
[=1]
sālımlıġ Sağlıklı olma durumu.
s.+ıġa (ṣaḥīḥ u sālımlıġ) 135a/01
[=1]
salın- Koymak, bina etmek.
s.-ġan 156a/07
[=1]
sālikīn Ar. Salikler.
s. (zubdatu's-sālikīn) 135b/12
[=1]
salīm Ar. Maddi ve manevi kusuru, noksanı olmayan, sağlam, doğru.
s.+u'l-aʿżā 135a/05
[=1]
salsabīl-āsā Cennetteki bir çeşme gibi.
s. 119b/16
[=1]
salṭana Ar. Hakimiyet, padişahlık.
s. (dāru's-salṭana) 127a/07
s. (dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳ) 126b/12, 138a/07, 138a/11, 142b/14, 143b/08, 148b/02
s. (nāyıbu's-salṭana) 144b/09
s. (vekīlü'd-davla u yamīnu's-salṭana) 129a/07
s.+sınıñ (dāru's-salṭana) 146a/12
[=10]
salṭanat Ar. Hakimiyet, kudret, padişahlık.
s. 118a/14, 136b/08, 142b/14, 144b/05, 148b/06, 156a/15
s.+dın (sarīr-ı salṭanat) 120b/12
s. sarīrı 136b/06
s. taḫtı 124b/16, 136a/02
[=10]
salṭanat-ma'āb Hakimiyetin, kudretin sığınağı.
s. (canāb-ı salṭanat-ma'āb) 125b/14
[=1]
Salur kv.a. Türkmenlerin bir koludur.
S. 129b/04, 146a/16, 149a/12, 154b/09, 163a/02, 164a/05, 164b/07
S.+ı bile 162b/10
S.+ınıñ 163a/02
[=9]
Salur Ḫāl Naẓar Bég k.a. Elçilik görevi ile Abbas Mirza'ya gönderilmiştir.
S. 153a/06
[=1]
sām (< Ar. sāmm) Sam yeli.
s.-ı Narīmān 140a/07
[=1]
samʿ Ar. İşitme, kulak.

s.-ı aʿlā 128a/11
s.-ı aʿlāġa yétkür- 133a/02
s.-ı humāyūnġa yét- 145a/07
s.-ı şarīf 175a/13
s.+ıġa 150b/01
s.+larıdın (göşe-i samʿ) 158a/04
[=6]
samā (< Ar. samāʾ) Gökyüzü.
s.+ġa (avc-ı samā) 140b/15
[=1]
samand Far. Güzel ve çevik at.
s. (nahżat samandın sür-) 142b/09
s.-ı davlat 124b/15
s.-ı nuṣrat 138b/07
s.-ı şarṣar-ḫırām 135b/01
s.-ı tīz-raftār 123a/04
[=5]
samand-davand Gezen, dolaşan at.
s.-ı davlat 127a/09
[=1]
samāvī Ar. Sema ile ilgili, ilahî.
s.+dın (ḥādıṣāt-ı samāvī) 147b/13
[=1]
sāmıʿa (< Ar. sāmiʿa) İşitme duygusu.
s.-ı ḳabūl 167a/13
[=1]
ṣamīmī Far. İçten, samimi.
ṣ. 147a/07
[=1]
ṣamīn Ar. Değerli.
ṣ. (zar-baft-ı ṣamīn) 170a/05
ṣ.+dın (durr-ı ṣamīn) 158a/04
[=2]
samūm Ar. Sam yeli, sıcak rüzgar.
s. 134b/05, 150a/03
[=2]
samūm-āsā Sam yeli gibi.
s. 149b/03
[=1]
san Sayı, hesap.
s.+dın (ḥadd u san) 120a/15
[=1]
sana Ar. Yıl.
s. 120b/11, 126b/11, 143a/07, 144b/02, 145a/15, 148a/17, 165b/15, 167a/01, 168a/06, 175a/14
s.+da 146a/09
[=11]
ṣanā Ar. Övme, övüş.
s.+dın soñ (marāsım-ı duʿā u lavāzım-ı ṣanā) 145b/13
s.+lar ayt- 170a/01
[=2]
sana- Saymak, hesap etmek.
s.-maḳ 152b/02
s.-p 130a/09, 162a/01
[=3]
sanavī ?
s. 146b/08
[=1]
ṣanādīd Ar. Başkanlar, beyler.
ṣ.+ın 161a/13
[=1]
ṣanʿat Ar. Sanat.
ṣ.+ı 168b/02
[=1]
sanç- Saplamak, batırmak, geçirmek.
s.-ıban 153b/06

[=1]
sanıyya (< Ar. saniyya) Yüksek, yüce, ulu.
s.+sıġa (kānūn-ı sanıyya) 161a/02
[=1]
ṣānī Ar. İkinci.
ṣ. 156b/03
[=1]
sansız Sayısız, hesapsız.
s. (ḥısāb u sansız) 170a/10
[=1]
sar Baş, tepe.
s.+ı üzre (farḳ-ı sar) 172b/15
[=1]
sar-ā-pā Far. Baştan ayağı, baştan aşağı, tamamen.
s. 124a/03, 168b/05, 173a/07
[=3]
sar-ā-sar Far. Baştan başa, tamamıyla.
s. 121a/16, 122b/09, 128a/16, 134b/05, 139b/01, 140b/16, 149b/03, 156b/07, 167a/17, 168b/06, 168b/07, 169a/08, 169a/12, 171a/01, 171b/16
[=15]
sar-afrāz Başını yükselten, üstün olan.
s. 169b/12
s. (bahramand u sar-afrāz bol-) 142a/17
s. (bahramand u sar-afrāz ét-) 124b/03
s. (mumtāz u sar-afrāz bol-) 160a/12
s. **(mumtāz u sar-afrāz ḳıl-)** 137a/02, 137a/09
s. bol- 154b/17, 165b/05, 167a/16
s. durur 140a/06, 156b/14
s. érdi 148a/04
s. ét- 150b/17
s.+ı 127b/08, 133a/09
s. ḳıl- 136b/13, 142a/12, 148b/09
[=18]
sar-afrāzlıġ Üstün olma durumu. Krş. sar-afrāzlıḳ
s.+lar (bahramand u sar-afrāzlıġlar tap-) 143b/10
s. yétkür- 143a/09
s.+lar yétkür- 124a/05
[=3]
sar-afrāzlıḳ bk. sar-afrāzlıġ
s. tap- 130a/08, 144a/08
[=2]
sar-āmad İleri gelen, başta bulunan.
s.+ıdın 136a/10
[=1]
sar-ancām Son; başa gelen olay.
s. (nızām u sar-ancām bér-) 143a/12, 173b/10
s.+ı 145b/17, 148a/13, 148b/10, 160a/15
s.+ı (nıẓām u sar-ancām) 156a/11
s.+ı üçün 148b/10
s.+ıdın 168a/03
s.+ıdın (nıẓām u sar-ancām) 142b/02
s.+ıġa 120a/06, 125a/16, 163b/11, 166b/13
s.+ıġa (asbāb-ı sar-ancām) 118b/04
s.+ıġa (tahıyya u sar-ancām) 126a/09
s.+ın 161b/14
s.+ınıñ 118a/15, 118b/06, 147b/05
s. ḳıl- 158b/14
s. u ıhtımām 159b/03

[=22]
sar-andāz Çekinmez, korkusuz, fedakar, pervasız.
s.+larınıñ 164b/07
[=1]
sar-ʿasker Ordu kumandanı.
s. 167b/13
[=1]
Sar-ayvān y.a. Bojnurd civarında bir yer.
S. 173b/16
[=1]
sar-ba-sar Far. Baştan başa.
s. 119b/01, 119b/10, 172b/10
[=3]
sar-bāz Korkusuz, cesur, yiğit.
s. 147a/16, 158b/11, 159a/11, 161b/03
s.+larnı 166a/16
[=5]
sar-buland Başı yüce olan.
s. (bahramand u sar-buland bol-) 166b/16
s. bol- 154a/07
s. ét- 156a/10
s. ḳıl- 128a/02, 137a/06
[=5]
sar-bülendlik Yükseklik, yücelik.
s. (bahramand u sar-bülendlik yétkür-) 174a/12
[=1]
sar-çaşma Çeşme başı, pınar, su başı.
s.+sı dék (sar-çaşması-dék) 127b/01
[=1]
sar-dār Far. Askerin başı, kumandan.
s.-ı ʿaẓamat-şıʿār 127b/11
s.-ı nām-dār 161a/10
s.+lar 157a/16
[=3]
sar-fırāz Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
s. bol- 128b/07
[=1]
sar-gerdān Başı dönmüş, sersem, şaşkın.
s.+ı 125a/06
s. ḳıl- 130b/16
[=2]
sar-ḫayl Topluluğun başında olan.
s. 141a/01, 171a/02
s. (sıpah-dār-ı kār-āzmā u sar-ḫayl-ı şevket-āşnā) 146a/04
s.+ı 147a/10
s.-ı ahl-ı żalāl 159b/11
s. ḳıl- 145a/02
[=3]
sar-ḫoş Far. Sarhoş, kendinden geçmiş.
s. bol- 121a/16, 171a/03
[=2]
sar-kār Far. Bir işi yöneten ve kontrol eden makam.
s. (ḫāṣṣa u sar-kār) 155a/07
s.-ı ḫıẕmat-güẕār u sıpāh-ı duşman-şikār 126a/07
s.+ları 121a/17
s. u kār-güẕār 154a/04
[=4]
sar-kerde Far. Bir güruhun başı, bir takımın başı, baş.
s. 141a/01, 141a/03

s.+ġa 139b/12
s.+lerdin 130a/16, 163b/17, 167b/06
s.+lerniñ 133a/08
s.+sin 174a/02
s. ü sıpah-dār 165a/05
[=9]
sar-keş Far. Dikbaşlı, başkaldıran; inatçı, itaatsiz.
s. 173a/13
[=1]
sar-keşlik Dikbaşlılık.
s. (ʿınād u sar-keşlik) 162a/09
s.+de 160b/02
[=2]
sar-köb Far. Kale, hisar.
s. 141a/03
s. köter- 160b/16
s.+ler 141a/08, 141a/10
s.+lerni 141a/13
s.+lerniñ üsti 141a/16
[=6]
sar-manzıl Durak yeri.
s. 168b/14
[=1]
sar-mast Far. Sersem, sarhoş.
s.-ı bāda-ı ʿışrat bol- 117b/16
[=1]
sar-panca Far. Güçlü, kuvvetli, zorlu.
s. (esīr-i sar-panca-ı taḳdīr bol-) 164b/03
s.+sı bile 150a/09
[=2]
sar-rışta İpucu, tutamak.
s.+sın 160a/01
[=1]
sar-şār Ağzına kadar dolu, taşkın.
s. (kām-yāb-ı ʿızzat u sar-şār-ı anvāʿ-ı nıʿmat ḳıl-) 121b/04
s. (sīr-āb u sar-şār ḳıldur-) 127b/02
s. ḳıl- 137a/11
s. u şād-āb ét- 126a/15
[=4]
sar-şarlıġ Ağzına kadar dolu, taşkın olma durumu.
s. 135a/16
[=1]
sar-tā-ḳadam Baştan ayağa, baştan aşağı, tamamen.
s. 134b/07
[=1]
sar-tā-pāy Far. Baştan ayağa, baştan aşağı, tamamen.
s. 156b/07
[=1]
sar-u-pā bk. sar-u-pāy
s. (navāzışāt-ı ḫusravāna u sar-u-pā-yı şāhāna) 154b/12
s. ḳıl- 120b/05
s.-yı ḫāṣṣa 150b/17
s.-yı ınʿām ḳıl- 129a/11
s.-yı kīmḫā 155b/17
s.-yı ṭılā-bāf u ḫancar-ı cavāhır-ġılāf 124b/01
s.-yı zar-kār u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydür- 157b/16
[=7]
sar-u-pāy Far. Baştan aşağı, tamamen. Krş. sar-u-pā

s. 163a/04, 170b/07
s. bér- 156a/08
s.+lar 150b/17
[=4]
sar-zanış Far. Başa kakma, sitem.
s.+ı (ṭa'n u sar-zanış) 161a/05
s.+ıġa 159a/04
[=2]
sarā-parda Far. Padişah çadırı, otağ.
s. (bār-gāh-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı gerdūn-mıṣāl) 133b/17
s. (mıżrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışṭıbāh u mu'asker-i 'asākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl-) 138b/10
s. (surādıḳāt-ı ıclāl u sarā-parda-ı ıḳbāl) 149b/16
s. (şamyāna-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı ıclāl) 139b/07
s.+sı 134a/07
[=5]
Saraḫs y.a. Türkmenistan sınırları içinde ve Meşhed ile Merv arasında yer alan eski bir kültür merkezi.
S. 157a/10, 157a/13, 158a/01, 159b/01, 159b/04, 159b/06, 160a/05, 160a/16, 161a/15, 161a/17, 162b/04, 163a/16, 166a/09, 166a/15, 166b/05
S. ahlı 162a/04, 163b/12
S.+dın 164a/11
S.+ġa 158a/06, 164a/11
S. ḳal'ası 157a/16
S.+nıñ 162b/05
[=22]
Saraḫsī Sarahs bölgesinde yaşayan halk.
S.+lar 157a/09, 159b/14
S.+larnı 158b/05
[=3]
şarāmat-numūd Yiğitlik, cesurluk gösteren.
ş.+ı bile (vucūd-ı şarāmat-numūd) 139a/12
[=1]
şarāmat-pīşa Yiğitliği huy edinmiş.
ş.+sınıñ 127b/12
[=1]
sarasīma-vār Sersem, şaşkın gibi.
s. 160a/13
[=1]
Saraṭān Ar. Yengeç burcu.
S. 148b/13, 174b/08
[=2]
sarāy Far. Saray.
s.-ı ḫoş-ṣafā u ayvān-ı ṭarab-fazā 121a/05
s.-ı meẕkūr 121b/14
s.-ı muta'ālī 121b/11
[=3]
sarāyī Bir saray.
s. 120b/16, 156b/05
[=2]
ṣarf Ar. Harcama, sarf.
ṣ. eyle- 122a/10
ṣ. içre 122a/10
[=2]
sarı Doğru, yönünde, karşı (edat).
s. 118b/13, 118b/13, 118b/15, 118b/15, 118b/16, 118b/17, 118b/17, 119a/01, 119a/04, 119a/05, 119a/06,

119a/06, 119b/17, 121a/02, 122a/05, 122b/15, 130a/03, 132b/14, 134b/06, 134b/12, 134b/16, 135b/04, 138b/07, 139a/14, 141b/05, 142b/04, 144a/10, 144a/17, 144b/08, 148b/10, 149a/08, 149a/13, 151a/04, 154b/08, 155a/15, 156a/06, 156a/13, 156b/05, 157a/12, 158a/15, 162a/01, 164a/08, 164b/17, 165a/09, 165b/05, 165b/10, 166b/17, 168b/13, 169b/11, 170a/02, 170b/09, 170b/13, 170b/15, 171a/02, 171b/01, 175a/10

s. (her sarı) 139b/01, 150a/12

s.+da 171a/09

s.+ġa 119a/10, 119a/10, 170b/03, 171b/10

[=63]

Sarı Sar-dār k.a.

S. 164b/03

[=1]

Sarıḳ kv.a. Ersarı, Teke ve Yomutlarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.

S. 129b/04, 146a/16, 154b/09, 161a/11, 163a/14, 163b/11

S.+larıġa 162b/10

[=7]

Sarıḳ Raḥmān Bérdi Bay k.a.

S. 153b/13

[=1]

sarıyya (< Ar. sariyya) Düşman üzerine gönderilen süvari müfrezesi.

s.+dın 166a/11

[=1]

sarīr Ar. Taht.

s. (şāyasta-ı sarīr-ı şevket u calālat) 152a/10

s.-ı ḫılāfat 143a/05

s.-ı ḳuyaş-naẓīr 150b/14

s.-ı salṭanat 120b/12

s.+ıda 127a/07, 139b/11

s.+ıda (salṭanat sarīrı) 136b/06

s.+ıġa 165b/15

s.+ınıñ 151b/05

[=9]

ṣarṣar Ar. Şiddetli ve soğuk esen rüzgar.

ṣ. 123a/15, 174b/10

ṣ. édiler 123b/13

ṣ.-ı tekebbür 163b/07

ṣ.+ıdın 129a/02

[=5]

ṣarṣar-ḥareket Şiddetli rüzgarın hareket kabiliyetinde olan, rüzgar gibi hızlı, kasırga gibi.

ṣ. (barḳ-surʿat u ṣarṣar-ḥareket) 123a/04

[=1]

ṣarṣar-ḫırām Rüzgar gibi hızlı yürüyen.

ṣ. 118b/10

ṣ.+ġa (samand-ı ṣarṣar-ḫırām) 135b/01

s.+ın (tavsan-ı ṣarṣar-ḫırāmın sür-) 128a/06

[=3]

ṣarṣar-nıhād Fırtına yaradılışlı.

ṣ. (raḫş-ı ṣarṣar-nıhād) 124b/04

[=1]

ṣarṣar-nışān Şiddetli rüzgar nişanlı.

ṣ.+ġa (yegren-i ṣarṣar-nışān) 143b/05

ṣ.+ın (yegren-i ṣarṣar-nışān) 135b/05
[=2]
sarv Far. Servi.
s. 153b/03
[=1]
sarvar Far. Önder, lider, baş. Krş. server
s. 148a/07
s.+ı 147a/09
s.+ı-dék 139a/17
s.-ı ʿālī-güher 152a/14
s.+ı érdiler 150b/07
s.+ıġa 152a/06
s.+nıñ 152b/11
[=7]
sarvı bk. sarv
s. 169b/03
[=1]
sat- Satmak.
s.-ıp 151b/10
[=2]
satġun al- Satın almak.
s 166b/04
[=1]
saṭḥ Ar. Bir şeyin dış tarafı, dış yüzü.
s.+ı 149b/02
[=1]
saṭvat Ar. Ezici kuvvet, zorluk.
s. (şikūh-ı saṭvat u sutūh-ı ṣadmat) 166a/08
[=1]
ṣavāb Ar. Sevap, hayır.
ṣ. 167b/05
ṣ.+ı 125a/01, 132b/08, 167b/05
ṣ.-ı ʿızam 134a/12
ṣ.-ı saʿādat-ıntısāb 125a/12
ṣ.+ıġa 126b/06
ṣ.+ınıñ 155a/11
[=8]
ṣavāb Ar. Doğruluk, dürüstlük.
ṣ.+ın 122a/11
ṣ. u mustaḥsan tap- 147a/05
[=1]
ṣavāb-ancām Sonu hayır olan.
ṣ. (nıyyat-ı ṣavāb-ancām u ʿazīmat-ı maymanat-ıltızām) 125a/15
[=1]
savād Ar. Bir şehrin çevresindeki karartı halinde görünen bağ, bahçe ve bostanlar.
s.+ı sarı 142b/04
[=1]
savaş Mücadele, çatışma, savaş.
s. 163b/10
s. (farḫāş u savaş ḳıl-) 175a/01
s. u talaş 158b/16
[=3]
savdā I Ar. Tutku, arzu, heves.
s.+sı 146a/03
s.-yı ḫām 158a/05
[=3]
savdā II Far. Ticaret, alışveriş.
s.+dın 128b/10
[=1]
savdā-ger Far. Tacir.
s.+i 128b/10
[=1]
savġat Armağan, hediye.
s. u tansuḳāt 135a/10

[=1]
ṣavlat Ar. Saldırma, hücum.
ṣ. (şevket-i ḫusravāna u ṣavlat-ı Camşīdāna) 129a/14
[=1]
saʿy Ar. Çalışma, çabalama.
s.-ı balīġ 147b/10
s.-ı balīġ körgüz- 135b/08
s. u köşiş 166b/12
s. u köşiş körgüz- 141a/06
[=4]
sāya (< Far. "gölge") mec. Himaye, yardım, koruma.
s.-ı davlat 168a/04
s.-ı ḥımāyat 117b/15
s.-ı vuṣūl sal- 128a/13
[=3]
ṣayd Ar. Av.
ṣ. (şāh-bāz-ı maʿānī-ı ṣayd) 156b/16
[=1]
sayf Ar. Kılıç.
s. (ṣāḥıbu'ṣ-ṣayf ve'l-ḳalam) 118a/12
[=1]
ṣāyıb-tadbīr İsabetli tedbir.
ṣ. (vazīr-ı bī-naẓīr-ı ṣāyıb-tadbīr) 156b/12
ṣ. (vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr u amīr-ı bī-naẓīr) 167a/11
[=2]
sayl Ar. Sel.
s. 129b/09, 130a/07
s. dék (sayl-dék) 160b/02
s. dék 129b/09,
s.-ı āfat 156b/04
s.-ı āzār 157b/06
s.+ı bile 157b/02, 165b/13
s. yañlıġ 167b/09
[=9]
sayl-āb Sel, sel suyu.
s.+ı bile 160b/07
[=1]
sayl-aṣar Sel tesiri.
s. bile (leşker-i sayl-aṣar) 157a/09
[=1]
sayr Ar. Yürüyüş, gidiş, gezme; izleme.
s. ara 129b/11
s. eyle- 156b/10, 173a/06
s. içre 156b/10
s.+nı 135b/07
s. u ṣabāt 139a/17
s. u tamāşā ḳıl- 143b/02
[=7]
sāz Far. Saz, çalgı.
s. eyle- 122a/08
s. ét- 124b/12
s.+ın 144b/01
s. u nıʿam 121b/07
[=4]
sāzanda Far. Çalgıcı.
s.+lar 173a/01
s. u bāzanda 124a/06
[=2]
Sebedli y.a. Tajan bölgesinde bir yer.
S. 128a/10, 128a/12
[=2]
sebük-ḫīz Çabuk kalkan, çabuk davranan, çabuk hareket eden.
s. bol- 172b/03

s. eyle- 171b/17
s. ol- 171b/04
[=3]
sebük-sārlıġ Beyinsiz, akılsız olma durumu.
s. (harza-dav u sebük-sārlıġ körgüz-) 157b/04
[=1]
sebüklik Çabukluk.
s.+de 126b/15
[=1]
seffāk Ar. Kan dökücü.
s.+larnıñ (bī-bāk u seffāk) 146a/04
[=1]
sekiz bk. sékkiz
s.+de (miñ iki yüz ḳırḳ sekiz) 148a/17
[=1]
semgīn ?
s. (leşker-i semgīn u kevkebe-i ṣalābat-āyīn) 127a/03
[=1]
sen Sen (zamir).
s. dağı 173b/02
s. saña 126a/04, 126a/04, 169b/11
[=4]
senger Tabya, siper, istihkâm, hisar.
s.-i davlat-eṣer 130a/09
s.-i saʿādat-aṣar 153a/15
s.+idin 164b/14
[=3]
sengīn Far. (Ordu için) Pek çok; kuvvetli.
s. ol- 170a/06
[=1]
Serçeli y.a.
s.+dür 170a/16
[=1]
serpil- Sağa sola dağılacak şekilde saçılmak, yayılmak.
s.-ip 164b/15
[=1]
server bk. sarvar
s.+ge 152b/12
[=1]
Seyyid Naẓar Bég k.a. Süyün Biy'in oğludur.
S. 167a/16
[=1]
Seyyid Nıyāz Maḥram k.a. Herat'a gönderilen elçilerdendir.
S. 155b/04
[=1]
sékiz bk. sékkiz. Krş. sekiz
s. (otuz sékiz) 165b/16
[=1]
sékkiz Sekiz. Krş. sekiz, sékiz
s. menzillik 138b/17
[=1]
Ṣıddīḳ-dıl Hz. Ebubekir'in gönlü gibi pek doğru, sözünün eri kimse.
Ṣ. 169a/07
[=1]
ṣıdḳ (< Ar. ṣidḳ) Doğruluk, kalp temizliği.
s. (ıẓhār-ı ṣıdḳ u ıḫlāṣ ḳıl-) 147a/15
s.+bile 142a/11
[=2]
ṣıdḳ-ārā Doğruluğu süsleyen.

ṣ. 133a/02
[=1]
ṣıdḳ-āyīn Doğruluk gösteren, doğru.
s. u amīn 123a/06
[=1]
sıdra (< Ar. sidra) Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi'nde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam.
s. u ṭūbā 119b/08
[=1]
sıdra-cāy-gāh Sidre makamı, mertebesi yüksek.
s. (dar-gāh-ı sıdra-cāy-gāh) 154a/05, 166b/17
[=2]
sıdra-mıṣāl Sidre makamına benzer olan.
s. (sudda-ı sıdra-mıṣāl) 131a/09
[=1]
ṣıfat (< Ar. ṣifat) Vasıf, özellik.
ṣ. 124a/01, 124a/13, 139b/04
ṣ.-ı āşkār bol- 121a/14
ṣ.-ı şanīʿa u ḫaṣlat-ı-fażīḥa 152b/05
[=5]
sığ- Bir şeyin sınırları içerisine girebilmek.
s.-may 120a/14, 120a/14, 170a/13
[=3]
sıh-pāya Far. Üç ayaklı, sehpa.
s.+sı 172a/16
[=1]
ṣıḥḥat (< Ar. ṣiḥḥat) Sağlık, esenlik, afiyet.
ṣ.+dın 134b/15
ṣ. u ḥareket 132b/12
ṣ. u salāmat 162b/17
ṣ. u salāmetlig 135a/03
ṣ. yétkür- 134a/12
[=5]
ṣıḥḥatlıġ Sağlıklı olma hali.
ṣ. yétkür- 135a/15
[=1]
sılaḥ-şorlıḳ Silahşörlük, savaşçılık.
s. 161b/11
[=1]
sılsıla (< Ar. silsila) Zincir, dizi.
s.-ı ḥamıyyat 126a/06
s.+sınıñ 151b/03
[=2]
sın- Kırılmak.
s.-dı 170b/03, 172b/16
[=2]
sınān (< Ar. sinān) Mızrak.
s. 129b/14, 129b/14
s.-ı cān-sıtān 140a/09, 160a/16, 161b/03
s.+lar 139b/01
[=6]
sındur- Kırmak, parçalamak.
s.-dılar 121a/12
[=1]
sıpah bk. sıpāh
s. 139a/15
s. (ḫayl-ı sıpah) 138a/16
s.+lar 169b/08
s.+nı 139a/15
[=4]

sıpāh (< Far. sipāh) Asker, ordu. Krş. sıpah

s. 132b/14, 140b/15, 142b/02, 161a/16, 174a/15

s. (ahl-ı sıpāh) 134b/11, 136b/08

s. (ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣır u sıpāh-ı mütekāṣir) 126b/13

s. (dabdaba-ı Camşīdāna u sıpāh-ı bī-kerāne) 138a/10

s. (ḫayl-ı sıpāh) 123a/08

s. (ḫuddām-ı rikāb u sıpāh-ı ẓafar-ıntısāb) 143a/15

s. (leşker-i carrār u sıpāh-ı kīne-güzar) 125a/09

s. (leşker-i ḳıyāmat-aṣar u sıpāh-ı şacāʿat-parvar) 148b/16

s. (sar-kār-ı ḫıẕmat-güẕār u sıpāh-ı duşman-şikār) 126a/07

s. (şucaʿā-yı nuṣrat-ıltızām u sıpāh-ı maḥşar-ızdıḥām) 127a/11

s. (umarā-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāh) 150b/12

s. (umarā-yı ʿālī-mıḳdar u sıpāh-ı bī-şumār) 148b/01

s. (umarā-yı ʿıẓām u sıpāh-ı ḳıyāmat-ızdıḥām) 123a/02

s. ahlı 122a/03, 129a/16, 149b/12

s.+ġa 171a/10

s.+ı 138a/15, 161b/15

s.+ı (ḫayl u sıpāh) 138a/13

s.+ı (Sarıḳ sıpāhı) 129b/04

s.-ı ancum-şevket 128a/01

s.-ı ancum-şumār u leşker-i maḥşar-namūdār 130b/02

s.-ı bī-kerān u aṣāṣah-ı bī-pāyān 146b/01

s.-ı bī-kerāne 138a/10, 147a/17

s.-ı bī-şumār u leşker-i calādat-āṣār 149a/14

s.+ı bile (Yomutıyya sıpāhı) 127b/09

s.+ı dağı 129b/04

s.-ı davlat-dast-gāh 149b/17

s.+ı dék (malaḫ sıpāhı) 130b/09

s.-ı ḳalʿa 140b/08

s.-ı ḳıyāmat-dast-gāh 128a/07

s.-ı kīne-ḫ$^{(v)}$āh 146b/15

s.-ı maḥşar-dast-gāh 133b/01

s.-ı maḥşar-numūn 138b/14

s.-ı maymanat-farcām 135b/01

s.-ı nūr 161a/17

s.-ı nuṣrat-dast-gāh 130b/12, 140a/03, 144a/10

s.-ı nuṣrat-panāh 125a/02, 138b/15, 139b/11, 140b/04, 153a/02, 153a/12

s.-ı sabza-şumār 128a/14

s.-ı sıtāra-naẓīr 128a/03

s.-ı şacāʿat-nışān u kevkebe-i bī-girān 139b/05

s.-ı şacāʿat-panāh 133b/10

s.-ı żalālat-māl 158b/10

s.+ıdın 164a/01

s.+ınıñ 160b/13

s.+nı (ahl-ı sıpāh) 126b/05, 142a/05

s.+nı (umarā-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāh) 150b/12

s. u dast-gāh 163b/08

[=63]

sıpah-bud Başbuğ, başkumandan.

s. 139a/17
[=1]
sıpah-dār En büyük asker.
s.-ı kār-āzmā u sar-ḫayl-ı şevket-āşnā 146a/04
s.-ı kirāmī 152b/15
s.+ı (sar-kerde ü sıpah-dār) 165a/05
s.+lar 141a/03, 175a/09, 175a/11
s.+larıdın (Özbekiyye sıpah-dārları) 174b/02
s.+larnı 141a/01
[=8]
sıpah-sālār Askerlerin en büyüğü.
s.+ı 128a/02
s.+ın 174a/16
[=2]
sıpāhī Far. Süvari, asker.
s. 171a/09
[=1]
sıpıhr (< Far. sipihr) Gökyüzü.
s. 139a/02
s.-ı nīl-fām 146b/16
s.+ıda 171a/06
[=3]
sıpıhr-ʿarşa Gökyüzü arsası.
s.+sı sarı 138b/06
[=1]
sıpıhr-bunyān Yapısı gökyüzü gibi olan.
s. (āstān-ı sıpıhr-bunyān) 145a/14
[=1]
sıpıhr-cāy-gāh Sema makamı, mertebesi yüksek.
s. (mulāzım-ı bār-gāh-ı sıpıhr-cāy-gāh) 153a/05
[=1]
sıpıhr-dast-gāh Yeri gökyüzü gibi yüce olan.
s. (dar-gāh-ı sıpıhr-dast-gāh) 132b/07
[=1]
sıpıhr-ıḥtışām Gökyüzünün görkemi gibi olan.
s. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı saʿādat-farcām u mızrab-ı bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışām ḳıl-) 127b/03
[=1]
sıpıhr-ışṭıbāh Gökyüzü gibi.
s. (bār-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh) 149a/02
s. (dar-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāh u ḫar-gāh-ı davlat-panāh) 150a/17
s. (mızrab-ı sarā-parda-ı sıpıhr-ışṭıbāh u muʿasker-i ʿasākir-i davlat-ıntıbāh ḳıl-) 138b/10
[=3]
sıpıhr-iktināh Gökyüzünün aslı.
s.+ġa (bār-gāh-ı sıpıhr-iktināh) 150b/14
[=1]
sıpıhr-madār Gökyüzünün dayandığı yer, merkez.
s. (dar-bār-ı sıpıhr-madār) 131b/08
[=1]
sıpıhr-nışān Gökyüzüne yerleşen.
s. (āstān-ı sıpıhr-nışān) 142a/08, 153b/09
s. (şādurvān-ı sıpıhr-nışān) 154a/07
[=3]
sıpıhr-pāy-gāh Gökyüzü kademesi.
s. (dar-gāh-ı sıpıhr-pay-gāh) 131a/12

[=1]

sıpıhr-tımṣāl Gökyüzüne benzeyen.

s. ḳıl- 148b/05

[=1]

sıpḳar- Süzerek içmek, sömürmek, sömürerek içmek.

s.-ıp 143b/12

[=1]

sır (< Ar. sirr) Giz, sır.

s. (sırr-ı hıdāya) 122a/07

[=1]

sıtam (< Far. sitam) Far. Eziyet, cefa, zulüm, haksızlık.

s.+ı 170a/09

s. u bī-dād 145b/14

[=3]

sıtāra-naẓīr Yıldıza benzer.

s. bile (sıpāh-ı sıtāra-naẓīr) 128a/03

[=1]

sıtāyış (< Far. sitāyiş) Övgü.

s.+lar yétkür- 159b/08

s. u navāzışlar körgüz- 145a/08

[=2]

sıtīz (< Far. sitīz) Kavga, çekişme.

s. u āvīz 161a/06

[=1]

sıyar (< Ar. siyar) Ahlak ve yüksek vasıflar.

s. (vazīr-ı Āṣaf-ı sıyar) 157b/14

[=1]

sıyāsat (< Ar. siyāsat) Ceza, kahır, hakaret.

s. 129a/06, 160a/14

[=2]

Sikender k.a. Aristo'dan ders almış bir imparatordu (M.Ö. 356-323). İskender-i Rumi, Büyük İskender ya da Makedonyalı İskender de denir.

S.-i zamāna 169a/07

[=1]

silk Ar. Dizi, iplik.

s.+ige çék- 157a/01, 168a/09

[=2]

sīm Far. Gümüş, gümüş para.

s. 124b/09, 172a/17, 172b/09

s. ile zar tök- 138a/04

s. üze 172b/03

s. üzre 172b/02, 172b/05, 172b/06, 172b/07, 172b/08, 172b/08, 172b/09

[=12]

sīmīn Far. Gümüşten yapılmış, gümüşlü.

s. 170a/10

[=1]

sīmīn-tār Gümüş ipli.

s. bile (albısa-ı zar-nigār u ḫılā'-ı sīmīn-tār) 131a/11

[=1]

sīna Far. Göğüs, yürek.

s.+sıġa 172b/08

[=1]

sīr-āb Suya kanmış.

s. ét- 126a/15

s.+ı (la'l-ı sīr-āb) 167a/02

s. ḳıl- 150b/09

s. u sar-şār ḳıldur- 127b/01

[=4]

sīr-āblıġ Suya doymuşluk.

s. (şād-āb u sīr-āblıġ yétkür-) 138b/12
[=1]
sirişk Far. Gözyaşı.
s.+i bile 159b/16
[=1]
siz Siz (zamir).
s.+din 126a/02
s.+ler 160a/07
[=2]
soḳum Kesimlik hayvan.
s.+ġa 170a/13
[=1]
sol Savaşta merkezde yer alan kuvvetlere göre sol tarafta bulunan askerî birlik.
s. ḳol 139a/10
s. u sağ 172b/16
[=2]
soñ Sonra.
s. (-dın soñ) 121b/10, 123a/02, 123a/11, 124b/13, 127a/12, 132b/08, 133b/16, 135b/01, 136b/04, 137b/04, 138b/09, 142b/02, 142b/07, 142b/17, 144a/12, 145b/13, 146a/09, 148a/01, 148b/15, 149b/09, 149b/15, 150b/16, 155b/09, 157a/15, 157b/14, 165b/06, 173b/06, 174a/06, 175b/09
s. (-din soñ) 124a/16, 156b/02, 157a/08, 173b/15, 174a/17
s.+ıdın 155a/10
[=35]
soñġı Sonraki.
s. kün 140b/10, 148b/05, 159b/11
s. küni 130b/05
s. yıl 138a/08
[=5]
soñraḳ Daha sonra.
s. 142b/11, 167a/09
[=2]
soyurġal Hediye, ihsan, bahşiş.
s. ḳıl- 142b/01
[=1]
söz Söz, konuşma.
s. 166b/08, 166b/14
s.+ge 158a/10
s.+ıġa 162a/11
s.+i 153b/05
s.+i durur 153a/03
s.+in 166b/17, 172a/03
s.+iñdin 168a/11
s.+ler bile 163b/01
s.+lerge 147b/02, 157a/15
s.+leri 133a/02
s.+lerni 166b/11
s. mülki 137a/17
s.+ni 122a/06, 133a/01, 169b/10, 169b/10, 169b/17
s.+niñ 122a/11
s. sür- 122a/05
s. yétkür- 122a/06
[=23]
su Su; akarsu, nehir.
s. 120a/01, 120a/13, 125b/01, 126a/10, 126a/14, 134a/10, 134a/17, 134b/05, 134b/08, 135a/11, 135a/17, 135a/17, 140b/15, 144a/04, 149b/04, 149b/12, 150a/06, 150a/07, 150a/12, 150b/04, 150b/06, 171b/14

s. bile 150a/07
s.+ları 150a/02
s. yétkür- 150b/08
s.+yı 149b/15
s.+yı dék (kevşer suyı-dék) 168a/17
s.+yı bile 129a/08
s.+yıdın 154b/16
s.+yın 149b/10
[=30]
sū I Far. Taraf, yön.
s.+dın 146a/03
[=1]
sū II (< Ar. sūʾ) Kötülük, fenalık.
s.-ı nā-yāb 143b/15
[=1]
ṣubḥ Ar. Sabah.
ṣ. 170a/03
ṣ.-ı ṣādıḳ çaġı 128a/04
[=2]
ṣubḥ-şām Sabah akşam.
ṣ. 164b/07
[=1]
subḥānī Far. Allah ile ilgili.
s. bile (ırāda-ı Yazdānī u maşıyyat-ı Subḥānī) 133b/01
[=1]
sucancal (< Ar. sacancal) Ayna.
s.+ıdın 167b/01
[=1]
sūd Far. Fayda, kazanç.
s. 128b/11
[=1]
sudda Ar. Kapı, kapı eşiği.
s.-ı sıdra-mısāl 131a/09
[=1]
sufar (< Ar. safar) Sefer.
s. 131b/10
[=1]
ṣuffa Ar. Sofa.
ṣ.+lar 156b/08
[=1]
Ṣūfī Ḫan k.a. Kelat hakimi Yalañtuş Han'ın kardeşidir.
Ṣ. 142a/08
[=1]
sufra Ar. Sofra.
s.+sınıñ 151a/13
[=2]
ṣufūf Ar. Saflar, sıralar, diziler.
ṣ.-ı saʿādat-vuḳūf 139a/09
ṣ.+ınıñ 164a/14
[=2]
suhā Ar. Büyükayı yıldız kümesinden en küçük yıldız.
s. 155b/13
[=1]
suḫān Far. Güzel söz.
s.+ı 168b/08
[=1]
ṣuḥbat Ar. Sohbet, konuşma.
ṣ.+ıdın 124a/10
ṣ.+ıġa 121a/06
ṣ.+ınıñ 167a/05
[=3]
Suhrāb k.a. Rüstem'in oğlunun adı.
S. 172a/08
[=1]
sūḫta Far. Yanmış, tutuşmuş, yanık.

s.+larıġa dağı (ciger-i sūḫta) 135a/14

s.+larnıñ (ciger-i sūḫta) 150a/16

[=2]

ṣuḥuf Ar. Sayfalar.

ṣ. 117b/09

[=1]

Sulaymān k.a. Hz. Davud'un oğludur. Kudüs'ü inşa ettiren kişidir. Kırk sene hem peygamberlik hem de padişahlık yaptı. Mülkünün ve kudretinin genişliği ile meşhurdur. Metinde telmih ögesi olarak kullanılmıştır.

S. 118a/17

[=1]

Sulaymān Ḫan k.a. Lutf-abad kalesinin hakimidir.

S. 131b/06

S.-ı bī-īmān 131b/11

S.-ı kūr-ı bad-ı' ṭıḳād 131b/17

[=3]

sulıġ Sulu.

s. 132a/03

[=1]

sulṭān Ar. Hükümdar, padişah.

s. (ḫan-ı maġfırat-aṣar u sulṭān-ı kerem-parvar) 117b/11

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı bıhışt-nışān) 166a/07

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı cannat-mekān) 144a/13

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı fırdavs-mekān) 137a/13

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfırat) 167a/14

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfırat-nışān) 143a/04

s. (ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 162b/01, 167b/04

s.-ı ʿālī 118b/12

s.-ı ġufrān-nışān 143b/08

s.-ı maġfırat-nışān u ḫāḳān-ı ḥavrā-pāsbān 117b/05

s.+larıġa 119a/05

s.-ı kerem-parvar 117b/11

[=13]

Sulṭān Ḥācı Aḥmad k.a. Orus kavmine saldıranların başında bulunan kişi.

S. 145a/01

S.+ge 145a/08

[=2]

Sulṭān Ḥācı Aḥmad Ḫan bk. Sulṭān Ḥācı Aḥmad

S. 145a/09

[=1]

Sulṭān Ḫan k.a. Önemli görevlerde bulunmuş emirlerdendir.

S. 130a/16, 133a/09, 133a/16, 136a/14, 137b/11, 137b/12

S. bile 137b/06

S.+nıñ 137a/04

[=8]

Sulṭān Maḥmūd Ḫan k.a. Rum ülkesi halifesidir.

S.+nıñ 145a/07

[=1]

sulṭānī Ar. Sultan ile ilgili, padişahla alakalı.

s. (kerem-i sulṭānī) 140a/11

[=1]

sun- Sunmak, uzatmak.

s.-up 158b/16

[=1]

ḳol sun- 158b/16

[=1]

sunbul Far. Sümbül.

s. 119b/14

s. dék 153b/05

[=2]

sunnat Ar. Sünnet, kanun, yol.

s. 168a/05

s. (rusūm-ı şarʿ u sunnat) 146b/08

s. bér- 152b/16

s.+ıdın 152b/03

s. ḳıl- 169b/06

[=5]

sunnī Ar. Sünnet ehlinden olan kimse.

s. 146b/08

[=1]

sūr Far. Şenlik, düğün, ziyafet.

s. 120a/11, 120b/06, 124b/16

s. (caşn-ı ʿaẓīm u sūr-ı faḫīm) 168a/07

s. eyle- 118a/02

s.-ı ʿālī u surūr-ı mutaʿālī 124b/13

s.-ı faḫīm 118b/04

s.-ı pur-surūr 168a/01

s.-ı pur-surūr u toy-ı ʿışrat-vufūr 173b/05

s.+ıġa 160b/16

s. ḳıl- 168b/10

[=11]

sūr-nāy Far. Zurna.

s. (fıġān-ı sūr-nāy) 173a/03

[=1]

surādıḳ (< Ar. surādiḳ) Büyük padişah çadırı, saray perdesi.

s. (bār-gāh-ı cahān-panāh u surādıḳ-ı felek-pāy-gāh) 139a/01

[=1]

surādıḳāt (< Ar. surādiḳāt) Padişah çadırları, otağlar.

s.-ı ıclāl u sarā-parda-ı ıḳbāl 149b/16

[=1]

ṣūrat Ar. Biçim, görünüş; tarz, yol, gidiş.

ṣ.+ıda 128b/04

ṣ.+ın 131b/08

ṣ. içre 129b/12

[=3]

surʿat Ar. Çabukluk, hız.

s. 119a/03, 133b/16, 135b/07, 162b/03,

s. ara 171b/04

s. bād-pāsın sür- 137b/16

s. bile 118b/12, 174b/09

s. bile (ḳadam-ı surʿat) 143b/06

s.+da 170a/07

s.-ı bī-andāza 165a/07

s.-ı tamām 121a/10, 165a/01, 174b/07

s. içre 123b/01, 124b/04

s. ḳıl- 156b/10

s. merkebin sür- 149a/15, 149b/14, 164b/01

s. tavsanın sür- 138b/17

[=21]

surʿat-aṭvār Çabuk olan, hızlı hal ve hareketler.

s.+ı (şıtāb u surʿat-aṭvār) 123b/02
[=1]
surʿat-numā Sürat gösteren.
s. u vaḥşat-afzā 159b/14
[=1]
Şurayyā Ar. Ülker yıldızı.
Ş. (baş-tā-Şurayyā) 141a/11
Ş.+dın (avc-ı Şurayyādın öt-) 119b/05
[=2]
surūr Ar. Sevinç.
s. (ʿayş u surūr) 120a/11
s. (ʿayş u surūr eyle-) 118a/03
s. (faraḥ u surūr) 120b/06
s. (sūr-ı ʿālī u surūr-ı mutaʿālī) 124b/13
s.+ġa 124b/16
s.+ıġa (ḥużūr-ı kāmilu'ş-surūr) 155b/07
s.+nı (asbāb-ı-sūr u ālāt-ı ʿayş u surūr) 120a/04
s. u ṣāḥıb-ı ḥużūr bol- 158a/17
[=8]
sust Far. Gevşek; uyuşuk, tembel.
s. (ḫod-parast-ı dūn-hımmat u sust u ı'tıḳād-ı past-fıṭrat) 125b/07
[=1]
sutūh Far. Yorgun, sıkıntılı.
s. eyle- 126b/16
[=1]
sutūn Far. Sütun, direk.
s. 119b/08, 170b/04, 170b/04
s.+ı 119b/08
s.-ı vālā 172b/11
[=5]
suṭūr Ar. Satırlar, yazı dizileri.
s. 125a/05
[=1]
suʿūbat Ar. Güçlük, zorluk.
ṣ.+ı 132b/12
ṣ.-ı tamām 150a/04
ṣ.+ıdın 149b/06
[=3]
suvāl (< Ar. su'āl) Sorulan şey, soru.
s.+larıġa 122a/01
[=1]
sūzān Far. Yakan, yakıcı.
s.+ı (ātaş-ı sūzān) 125a/06
s.+ıġa (ātaş-ı ʿaṭşān u dıl-ı sūzān) 150a/16
[=2]
sükkān Ar. Bir yerde oturanlar, sakinler.
s.+ınıñ 131a/09
[=1]
sükna Ar. Oturulacak yer.
s. (ma'vā u süknā) 143a/01
[=1]
sür- Sürmek.
s.-di 137b/07, 137b/16, 146a/17, 149a/16, 149b/14, 160b/15
s.-diler 164b/02
s.-er 117b/11
s.-geni 151a/05, 162b/03
s.-sem 120a/02
s.-üben 139b/04
s.-üp 119a/03, 122a/05, 127a/12, 128a/06, 138a/14, 138b/17, 142b/09, 144b/03, 145a/13, 149b/08, 175a/04
[=23]

arḳāmın sür- 146a/17
at sür- 139b/04
ʿazīmat merkebin sür- 137b/07
calādat merkebin sür- 151a/05
dāstān sür- 145a/13
ḥukūmat sür- 144b/03
ḳalam sür- 120a/02
ḳarşu sür- 160b/15
merkeb sür- 119a/03
surʿat merkebin sür- 149a/16, 149b/14, 164b/02
nahżat samandın sür- 142b/09
söz sür- 122a/05
surʿat bād-pāsın sür- 137b/16
surʿat tavsanın sür- 138b/17
tavaccuh merkebin sür- 127a/12
tavsan-ı şarşar-ḫırāmın sür- 128a/06
tek-āvar sür- 138a/14
yıraḳ sür- 175a/04
[=20]

süren Hücum, saldırı, asker sevki, savaş çığlığı.
s. sal- 139b/14, 158b/15, 161b/07, 161b/16
[=4]

sürt- Sürmek, dokundurmak.
s.-diler 131a/17
s.-üp 141b/13, 158b/05
[=3]

sürüg Sürü.
s. 128b/11
[=1]

Süyün Biy k.a. Ali Éli kalesi kuşatmasında görev almıştır. Seyyid Nazar Beg'in babasıdır.
S. 139b/16
S. dağı 167a/15
[=2]

Ş

şab Far. Gece.
ş.-ı daycūr 161b/01
[=1]

şāb (< Ar. şābb) Genç, delikanlı, yiğit.
ş. (şayḫ u şāb) "İhtiyar ve genç." 161b/12
[=1]

şab-gīr Far. Gece vakti olan.
ş. bile 129a/17, 138b/14, 142b/09, 148b/17
ş. ét- 135b/02
ş. ḳıl- 128a/04
[=6]

şaʿban Ar. Hicri ayların sekizincisi, şaban ayı.
ş.+u'l-muʿaẓẓam 120b/11
[=1]

şabī-ḫūn Far. Gece baskını.
ş. ur- 145a/03, 161b/01
[=2]

Şaburġān y.a. Belh şehriin eski adı.
Ş. 147a/09
[=1]

şacāʿat Ar. Yiğitlik, cesaret.
ş. 127b/12
ş. (calādat u şacāʿat) 161b/11
ş.+da 140a/06
[=3]
şacāʿat-āṣār Cesaretli, yiğit.
ş. u mubārazat-kirdār 173b/12
[=1]
şacāʿat-dast-gāh Cesaretin gücü.
ş. 174b/03
[=1]
şacāʿat-nışān Cesaret gösteren.
ş. 147b/17, 152a/12
ş. (cāy-gāh-ı şacāʿat-nışān) 151a/08
ş. (sıpāh-ı şacāʿat-nışān u kevkebe-i bī-girān) 139b/05
[=1]
şacāʿat-panāh Cesaretin sığınağı.
ş.+ġa (sıpāh-ı şacāʿat-panāh) 133b/10
[=1]
şacāʿat-parast Yiğitliği seven, cesaretli.
ş. (zabar-dast u şacāʿat-parast) 133b/14
[=1]
şacāʿat-parvar Yiğitliği seven, cesaretli.
ş. bile (leşker-i ḳıyāmat-aṣar u sıpāh-ı şacāʿat-parvar) 148b/16
[=1]
şacāʿat-sımāt Cesaret izleri olan, yiğit.
ş.+ıġa (ẕāt-ı şacāʿat-sımāt) 140b/07
[=1]
şacāʿat-vaẓīfa Yiğitlik vazifesi.
ş. 155a/08
[=1]
şād Far. Mutlu, sevinçli.
ş. 168b/09, 169a/10
ş. ét- 167b/01, 167b/01
ş. ḳıl- 126a/03
ş. ol- 124a/15, 170b/08
ş. u ḫurram bol- 172a/05
ş. u ḫurram ol- 173a/09
[=9]
şād-āb Far. Suya kanmış, sulu; taze.
ş. 150b/08
ş. (sar-şār u şād-āb ét-) 126a/15
ş. u sīr-āblıġ yétkür- 138b/12
[=3]
şād-kām Far. Çok sevinçli.
ş. (ḫurram u şād-kām ḳıl-) 126b/05
ş. bol- 153a/17, 172a/06, 173a/17
ş. u maḳżı'l-marām 147b/15
[=5]
şād-kāmlıġ Sevinçlilik.
ş. bile 165a/15
ş.+dın 158b/02
[=2]
şādān Far. Sevinçli, şen.
ş.+dın 169b/07
[=1]
şadāyıd (< Ar. şadā'id) Zahmetli, meşakkatli, eziyetli haller, sıkıntılar.
ş. körgüz- 134b/12
[=1]
şādlıġ Mutluluk.
ş. 167b/16
ş. (farāġat u şādlıġ tap-) 154a/12
ş. tap- 124a/14
[=3]
şādmān Far. Sevinçli, şen.

ş. u ḫurram bol- 169b/10
ş. u kām-rānlıġ 167a/07
[=2]
şādmānlıġ Sevinç.
ş. bile (gāyat-ı kām-rānlıġ u kemāl-i şād-mānlıġ) 153a/11
ş. yegreni 142b/05
[=2]
şādurvān Far. Şadırvan.
ş.-ı sıpıhr-nışān 154a/07
ş. (muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u mızrab-ı şādurvān-ı ıclāl ḳıl-) 133a/07
[=1]
şāfī Ar. Şifa veren.
ş. (marham-ı şāfī tap-) 122a/01
[=1]
Şāfiʿī (< Ar. şafiʿī) İmam-ı Şafii mezhebinden olan kimse.
Ş. 144b/17
[=1]
şafḳat Ar. Acıma duygusu, şefkat.
ş. 129a/12
ş. (ḳuvvat u şafḳat) 131a/15
ş. bile 159b/01
ş. u muruvvat körgüz- 130a/15
[=4]
şafḳat-āṣār Şefkat nişaneleri.
ş. u marḥamat-namūdār 160a/06
[=1]
şah Far. Padişah, hükümdar.
ş. 118a/17, 121b/05, 123a/01, 124b/11, 128a/16, 128b/07, 138a/15, 139b/04, 157b/17, 169a/03, 169b/08, 169b/12, 169b/13, 170a/01, 170b/07, 171b/16, 172a/05, 172a/12, 172b/17, 173a/16
ş.+dın 170b/08, 171b/17
ş.+ġa 122a/15, 140b/15, 173a/13
ş.-ı cahān-küşā 169a/03
ş.-ı dīn 127a/15
ş.-ı felek-cāh 170a/15, 171a/06
ş.-ı ıḥsān-nıhād u cūd-pīşa 118a/08
ş.-ı ʿızzat-sarīr u muḥtaram 120b/08
ş.-ı kām-rān 126b/17
ş.-ı kerem-ḫūy 169b/06
ş.-ı kerem-nışān 169a/17
ş.-ı muẓaffar 169a/12
ş.-ı nikū-ḫūy 173a/12
ş.-ı nikū-rāy 169b/10
ş.-ı nikū-ẕāt 170b/07
ş.-ı ṣaf-ārā 171b/09
ş.+lar 169b/08
ş.+larġa 169a/10
[=41]
şāh bk. şah
ş. 124b/12, 147a/08, 169b/04, 169b/15, 171b/14, 172a/13, 174a/15
ş. bol- 168b/07
ş.+dın (ıḳbāl-ı şāh) 166a/07
ş.+ġa 169a/02
ş.-ı ʿālam 135a/04
ş.-ı cahān 122a/14
ş.-ı cahān-cū 139a/14
ş.-ı cannat-cāy-gāh 163b/03
ş.-ı dıl-ārā 120b/05
ş.-ı kerem-ḫūy 121a/02
ş.-ı kerem-parvar u daryā-navāl 124a/12

ş.-ı şāḥıb-kerem 117b/17
ş.-ı yegāne 138a/03, 138a/12
ş.+lar 170b/16
[=21]
şāh-bāz Far. İri ve beyaz bir doğan cinsi.
ş.-ı maʿānī-ı ṣayd 156b/15
[=1]
şah-vār bk. şāh-vār
ş. (durr-ı şah-vār) 122a/04
[=1]
şāh-vār Far. İri ve iyi cins inci.
ş.+ıdın (gevher-i şāh-vār) 157a/14
[=1]
şah-zāda Far. Padişah oğlu. Metinde özel adların yerine de kullanılmıştır.
ş. 148a/14
ş.+ġa 156a/05
ş.-ı ʿālī-şān 155b/07
ş.-ı mazbūr 155b/05
ş.-ı meẕkūr 155b/17
ş.+larġa 168a/05
[=6]
Şah-zāda-ı Fīrūz k.a.
Ş. (Şah-zāda Abu'l-ḳāsım valad-ı Şah-zāda-ı Fīrūz) 167a/02
[=1]
Şah-zāda İskender k.a.
Ş.+ge 162b/15
[=1]
Şah-zāda-ı İskender k.a. Şah Kam-ran'ın oğludur.
Ş. 155a/17
[=1]
Şah-zāda Raḥīm-ḳulı Töre k.a.
Ş.+ni 148b/07
[=1]
Şah-zāda Raḥman-ḳulı Töre k.a.
Ş. 127a/06
Ş.+niñ 135a/09
[=1]
Şah-zāda Raḥman Ḳulı Inaḳ k.a.
Ş.+ġa 143a/08
[=1]
Şāh Kām-rān k.a. Herat hakimidir.
Ş. 147a/08, 155a/14, 155a/17, 162b/11, 163b/05, 164a/06
Ş. dağı 163a/17
Ş.+ġa 146a/13, 156a/01
Ş.+ġa dağı 156a/01
Ş.+ı érdi 146a/13
Ş.+nıñ 149a/03
Ş.+nıñ 149a/06
[=13]
Şāh Muḥammad On-bégi k.a. Ali Eli halkındandır.
Ş. 164a/01
[=1]
Şāh Muḥammad On Bégi k.a.
Ş. 141b/10
[=1]
Şāh Murād Bég k.a. Amir Kılıç Inak'ın oğludur.
Ş. 144a/08
[=1]
Şāh Valī Ḫan k.a. Andhu serveridir.
Ş. 147a/09
[=1]

şahāb Ar. Kıvılcım, ateş parçası.
ş. dék 150a/05
ş.+ġa 170a/07
[=1]
şahādat Ar. Şehitlik.
ş. 132a/14
ş. daracası 126b/06, 160b/17
ş. daraca-ı ʿālīsıġa yétüş- 164b/03
ş. şarbatın iç- 136a/07
[=5]
şahāmat Ar. Zeka ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik.
ş. (ṣadmat u şahāmat) 144b/01
[=1]
şahāmat-nışān Yiğitlik gösteren.
ş. (ṣadmat u şahamat-nışān) 152a/10
[=1]
şahan-şah bk. şahan-şāh
ş. 119a/08, 120b/10
ş.-ı daryā 167a/17
[=3]
şahan-şāh Far. Şahlar şahı, en büyük padişah.
ş. (ḥażrat-ı şahan-şāh) 140b/17
ş. (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı cannat-cāy-gāh) 140b/17
ş. (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı ġufrān-panāh) 162b/15
ş. (ḥażrat-ı şahan-şāh-ı maġfırat-dast-gāh) 174a/13
[=4]
şāhāna Far. Şaha yakışır derecede mükemmel.
ş. 150b/15, 156a/01, 159b/07
ş. bile (navāzışāt-ı ḫusravāna u sar-u-pā-yı şāhāna) 154b/12
[=1]
şahar (< Far. şahr) Kent, şehir, kasaba. Krş. şahr, şeher
ş. 146a/10
ş.+dın 142b/10, 148b/12
ş.-ı fırdavs-behr 135b/12
ş.+ıda 156b/02, 175b/01
ş.+ıġa 165a/11
ş.+ınıñ 119a/12
ş. sarı 148b/10
[=9]
şahd-āşām Bal içen.
ş. bol- 153a/17
[=1]
şāhıd (< Ar. şāhid) Bilen, tanıyan, şahitlik yapan.
ş.+ı 140b/09
ş.-ı fatḥ-ı maʿreke 140b/02
[=2]
şāhī Far. Şaha, hükümdara mensup, şah ile ilgili.
ş. (rusūm-ı şāhī) 171a/10
[=1]
şahlıġ bk. şahlıḳ
ş. 168b/11
[=1]
şahlıḳ Şahlık, padişahlık.
ş. 168b/16
ş. (terk-i şahlık ét-) 168b/14
[=2]
şahr bk. şahar
ş.-ı ʿadam 168b/13

ş.+dın 138a/11

ş.-ı Çīn 127a/16

ş.-ı fanā 168b/15

ş. u kişver 119a/06

[=5]

şahr-yār Far. Hükümdar, şah.

ş.+ı (cān şahr-yārı) 136a/01

ş.-ı şāḥıb-ıḫtıyār 151b/04

[=2]

şahrī Bir şehir.

ş. 137a/09

[=1]

şaḳāvat Ar. Bedbahtlık, bahtı karalık.

ş.+ıdın 167a/05

[=1]

şaḳāvat-tavamān (< şaḳāvat-tevʾemān) Çifte haydutluk.

ş.+ların (abdān-ı şaḳāvat-tavamān) 130b/17

[=1]

şām Far. Akşam.

ş. 170a/03

ş. namāzı 135a/17

[=2]

şamḫāl Far. Bir tür çakmaklı tüfek, uzun namlulu tüfekler için de bu terim kullanılmıştır.

ş.-ı bılā-tımṣāl 141b/09

ş.+lar 129b/17

ş.+larnı 130b/14

[=3]

şamḫālçı Ağır, uzun namlulu tüfeği kullanan kimse.

ş.+lar 141a/14

[=1]

şāmıl (< Ar. şāmil) İçine alan, çevreleyen.

ş. bol- 130a/12, 163a/01

[=2]

şāmıla bk. şāmıl

ş. (ʿıbādat-ı şāmıla) 152b/04

[=1]

şamma Ar. Enküçük miktar.

ş.-ı ḳıllat u ıstımdād 145a/13

[=1]

şamsa Ar. Güneş şeklinde yapılan işleme resim.

ş.+sı 119b/07

[=1]

şamyāna Far. Çadır, gölgelik.

ş.-ı ıḳbāl u sarā-parda-ı ıclāl 139b/07

ş.+nı (bār-gāh u şamyāna) 148b/14

ş.+sın (çādır u şamyāna) 155a/04

ş. u bār-gāh 126b/11

[=4]

şān (< Ar. şaʾn) bk. şaʾn

ş.-ı keyvān 170b/04

[=1]

şaʾn Ar. İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, itibar. Krş. şān

ş.+nıñ (ḫānadān-ı ʿaẓīmu'ş-şaʾn) 153a/06

ş. u şükūh 121a/11

[=2]

şanāʿat Ar. Kötülük, fenalık.

ş.+ı 163b/13

[=1]

şanba Far. Cumartesi.

ş. küni 120b/12, 128a/05, 133b/17, 153a/10
[=4]
şanīʿa Ar. Kötü iş.
ş. (ṣıfat-ı şanīʿa u haṣlat-ı-faż̄īḥa) 152b/05
ş.+ġa (umūr-ı şanīʿa) 152b/12
ş.+nı (umūr-ı şanīʿa) 152b/11
[=3]
şar (< Ar. şarr) Kötülük, şer.
ş.+ıdın (taʿaddī u şarrıdın) 147a/11
ş.+ınıñ (şarrınıñ) 155b/03
[=2]
şarʿ Ar. Din yolu, şeriat.
ş. (ʿında'l-şarʿ u ʿında'l-ʿaḳl) 152b/02
ş. (ḳuvvat-dıh-ı şarʿ-ı Muṣṭafā) 169a/06
ş. (rusūm-ı şarʿ u sunnat) 146b/08
ş.-ı nabī 125a/14
[=4]
şarm-sār Far. Utangaç, mahçup.
ş. éyle- 121a/14
[=1]
şarāb Ar. Şarap
ş. 173a/08
ş.-ı luṭf 137a/11
ş. ile 168a/15
[=3]
şaraf Ar. Büyüklük, yükseklik, ululuk.
ş. 138b/12, 139a/02, 152a/03, 155a/13
ş. (ʿızz u şaraf) 169a/15
ş.+ı bile 148b/05
ş.+ıdın 134a/02, 135a/08, 163a/15
ş.+ıġa 139a/04, 149a/04, 150b/13, 151a/15, 152b/10, 164a/08, 164b/02, 166b/16, 175a/12
[=18]
şaraf-andūz Şref kazanan, şerefli.
ş.-ı taḳbīl-ı bısāṭ bol- 139a/06
[=1]
şaraf-nışān Şeref gösteren.
ş.+lar tap- 169a/13
[=1]
şaraf-yāb Şeref bulan, şeref kazanan.
ş.+ı bol- 163a/13
[=1]
Şaraf Ḫan k.a.
Ş. 153b/08
[=1]
şarāfat Ar. Şerefli olma, soyluluk.
ş. (durr-ı maḫzan-ı şarāfat) 169b/02
[=1]
şarāfat-ımtızāc Soylu, şerefli olan.
ş.+ıġa (ẕāt-ı ḫucasta-ṣıfāt u mızāc-ı şarāfat-ımtızāc) 135a/01
[=1]
şarāfat-luzūm Gereken soyluluk.
ş.+ı (ḳudūm-ı şarāfat-luzūm) 128a/02
[=1]
şarāfat-nāzıl Şeref inen, şerefli.
ş.+da (manzıl-ı şarāfat-nāzıl) 151a/08
[=1]
şarāfat-namūdār Şeref örneği.
ş. (amr-ı şarāfat-namūdār) 118a/10
[=1]
şarāfat-taḫmīr Şerefle mayalanmış, soylu.

ş.+ı (żamīr-ı şarāfat-taḫmīr) 156a/11
[=1]
şarār Ar. Kıvılcım.
ş.-ı barḳ-āṣār 161b/09
ş.-ı ḥıddat-āṣār 141b/04
ş. yañlıġ 161a/02
[=3]
şarārat Ar. Kötülük, fenalık.
ş. 150a/10
ş.+ı (ʿaraḳ şarāratı) 137b/10
ş.-ı cıbıllī 133a/13
ş.+ıdın 155b/03
ş.+ınıñ 163b/03
[=5]
şarārat-ınşā Kötülükle vücuda gelen.
ş. (ʿAbbās Mīrzā-yı şarārat-ınşā) 160a/05
[=1]
şarārat-kemīn Kötülük pususu.
ş.+ni (aʿdā-yı dīn u küffār-ı şarārat-kemīn) 148a/01
[=1]
şarārat-şıʿār Kötülükle sıfatlanmış.
ş. (küffār-ı şarārat-şıʿār) 125a/10
[=1]
şarbat Ar. Şurup, şerbet.
ş. 122b/16, 134a/10
ş. (şahādat şarbatın iç-) 136a/07
ş.+ı bile 135a/15
[=4]
şarʿıyya Ar. Şeriata uygun olma.
ş. (ʿulūm-ı dīnıyya u masāyıl-ı şarʿıyya) 121b/12
[=1]
şarīʿat Ar. Din yolu, şeriat.
ş. u ḥamıyyat 151b/12
[=1]
şarīʿat-şıʿār Şeriatla sıfatlanmış.
ş. 132b/05
[=1]
şarīf Ar. Şerefli, kutsal, mübarek.
ş.+larıġa (samʿ-ı şarīf) 175a/13
[=1]
şarḳ Ar. Doğu.
ş. 119a/05
[=1]
şarḳıyya Ar. Doğu ile ilgili.
ş. 143b/17
[=1]
şarḳıyya-canubī Güneydoğu.
ş. 139b/06
[=1]
şarḳī Ar. Yönü doğuya doğru olan.
ş. 143b/16
[=1]
şaʿşaʿa Ar. Parlama, parlak görünüş.
ş.+sınıñ 161b/04
[=1]
şāṭır Büyük bir kimsenin atı yanında gitmekle vazifeli ağa.
ş. 171b/12
[=1]
şavḳ Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.
ş. 122b/11
[=1]
şavvāl Ar. Hicri ayların onuncusu.
ş.+u'l-muʿaẓẓam 138a/09

[=1]

şāyasta Far. Yaraşır, layık.

ş.-ı sarīr-ı şevket u calālat 152a/10

[=1]

şayḫ Ar. Yaşlı, ihtiyar.

ş. u şāb "İhtiyar ve genç." 161b/12

[=1]

Şayḫ Nacmu'd-dīn Kübra y.a. Kühne Ürgenç mahallinde bulunan ve kutsal kabul edilen mezardır.

Ş. 144a/01

[=1]

şayḫu'l-Islām Din işlerine bakan devlet adamı.

ş. bile 164a/08, 166a/10

[=2]

şāyı' (< Ar. şāyi') Yayılmış.

ş. bol- 125a/03, 132a/08, 137b/08

[=2]

şayla- Sevk etmek, göndermek.

ş.-p 160a/09

[=1]

şayṭān Ar. Şeytan, iblis.

ş. (nafs-ı şom u şayṭān-ı marcūm) 128b/13

[=1]

şeher bk. şahar

ş.+ge 148b/13

[=1]

şek (< Ar. şekk) Şüphe, zan.

ş. 146b/05

[=1]

şeker Far. Şeker. Krş. şekker

ş. 121b/03, 171b/07

[=2]

şekker bk. şeker

ş. 122b/08

ş. (ḥalvā u şekker) 122b/17

ş. (ḳand u şekker) 120b/01

[=3]

şepperek Yarasa.

ş. 131b/14

[=1]

şevket Ar. Ululuk, yücelik, azamet.

ş. 171b/13

ş. (ıẓhār-ı şevket eyle-) 138a/12

ş. (şāyasta-ı sarīr-ı şevket u calālat) 152a/10

ş.-i ḫusravāna u ṣadmat-ı ẓafar-nışāna 138a/17

ş.-i ḫusravāna u ṣavlat-ı Camşīdāna 129a/14

[=5]

şevket-āşnā Yüceliğe, azamete alışkın.

ş.+nı (sıpah-dār-ı kār-āzmā u sar-ḫayl-ı şevket-āşnā) 146a/04

[=1]

şı'ār Ar. İz, işaret, alamet.

ş.+ı 122b/16

ş. ḳıl- 125b/17

[=2]

şıbra Torba?

ş. şıbra 121b/03

[=1]

şıddat (< Ar. şiddat) Sertlik, aşırılık, fazlalık.

ş. (ḥıddat u şıddat) 134a/15

ş.+ı 132b/12, 134b/11, 149a/16, 151b/15
ş.-ı kesel 135a/03
ş.+ıdın 125a/04, 134a/04, 134a/17, 136a/07, 150a/08
ş.+ın 146a/02
ş.+ınıñ 147b/17
[=13]
şıfā (< Ar. şifāʾ) İyileşme, şifa.
ş. (dāru'ş-şıfā-yı marḥamat-ı İlāhī) 135a/02
ş. bér- 135a/04
ş.+sı érdi 135a/12
ş. yét- 135a/03
[=3]
şılan Moğ. Davet, ziyafet, ziyafet sofrası.
ş. (ziyāfat-ı pād-şāhāna u şılan u bī-girāne) 123a/02
[=1]
şımālıyya (< Ar. şimāliyya) Kuzey taraf.
ş. 144a/02, 159b/12
[=2]
şımşād Far. Şimşir ağacı.
ş. 119b/12
[=1]
şırā (< Ar. şirāʾ) Satın alma, satın alınma
ş. (bayʿ u şırā) 153a/16
ş.+dın (mabīʿ u şırā) 128b/11
[=2]
şıtāb (< Far. şitāb) Acele, sürat, çabukluk.
ş. 171b/16
ş. (cān-ı havl-ı cān u şıtāb-ı bī-pāyān) 165b/08
ş. u surʿat-aṭvār 123b/02
[=3]
şıtābān (< Far. şitābān) Acele eden, çabuk olan, koşan.
ş. bol- 119a/02, 139b/03, 149b/08, 165b/14
[=4]
şıyam (< Ar. şiyam) Huylar, tabiatlar.
ş. (kemāl-i kerem u ḫulḳ-ı şıyam) 135a/13
ş.+ıñ dağı 168a/14
ş. içre (bāg-ı şıyam) 169b/03
[=2]
şīʿa Ar. Şiilik.
ş. 154b/06
ş. ahlı 155a/01
ş.-ı şom u Ḳaçar-ı maẕmūm 155b/16
ş.+ları 152a/15
ş.+nıñ 154b/15
[=5]
şikest Far. Kırılma, yenilgi.
ş.-i fāḥış yétkür- 164b/12
[=1]
şikūh Far. Korkma, ürkme.
ş.-ı saṭvat u sutūh-ı şadmat 166a/08
ş.+ın 168a/03
ş.+ınıñ 152b/17
[=3]
şīr Far. Aslan.
ş. 129b/13, 165a/04
ş.+ı 123b/14
ş.-ı babr 172a/07

[=4]

şīr-bāzū Far. Aslan kuvveti.

ş. édiler 123b/13

[=1]

şīr-efgen Far. Aslan yıkan.

ş. (bahādur-ı şīr-efgen u dıl-āvar-ı ṣaf-şiken) 140a/07

[=1]

Şīr Muḥammad Ata k.a.

Ş. 161a/13

[=1]

Şīr Muḥammad Ḫan k.a.

Ş. 147a/10, 155a/14, 164b/06

Ş.+ġa dağı 162b/11

[=4]

Şīr Muḥammad Ḫan Hazāra k.a.

Ş. 155b/01

[=1]

şīra Far. Şıra; can suyu.

ş.-ı cān 120a/01

[=1]

şīrāna Far. Aslan gibi.

ş. bile (ḥamalāt-ı dılīrāna u ṣadamāt-ı şīrāna) 175a/03

[=1]

şīrīn Far. Tatlı.

ş. 153b/05

ş. (ḥalvā-yı şīrīn) 120b/02, 122b/08

[=3]

şīrīn-gūy Tatlı sözlü.

ş. (duşman-ı dost-rūy u muzavvır-ı şīrīn-gūy) 160a/05

[=1]

şīrīn-lab Tatlı sözlü.

ş. 168a/10

[=1]

şīşa Far. Şişe.

ş.+sı 145b/01

[=1]

şīva Far. Naz.

ş. 168a/14

[=1]

şom (< Ar. şuʾm) Uğursuz.

ş. (ġanīm-ı şom u kāfir-i maẕmūm) 160a/14

ş. (nafs-ı şom u şayṭān-ı marcūm) 128b/12

ş. (şīʿa-ı şom u Ḳaçar-ı maẕmūm) 155b/16

ş.+ġa (ḥırs-ı maẕmūm u tamannā-yı şom) 158a/03

ş.+larġa 160b/06

[=4]

şor Far. Gürültü, şamata.

ş. körgüz- 123b/17

ş. u ġavġā 141b/08

[=2]

şor-engīz Şamata, gürültü yapan.

ş. (naʿra-ı şor-engiz) 123b/11

[=1]

şorış Far. Karışıklık, kargaşalık.

ş. u ʿalālā 173a/01

[=1]

şuʿāʿ Ar. Işık.

ş. 167a/17

ş. saç- 124b/08, 157b/17

[=2]

şuʿarā (< Ar. şuʿarāʾ) Şairler.

ş. (melikü'ş-şuʿarā) 136b/02

ş.+sıdın érdi 119a/17

[=2]

şuʿba Ar. Kol, dal, şube.

ş.+lar 143b/16

[=1]

şuʿbada-bāz Far. Hokkabaz.

ş. u dār-bāz 124a/07

[=1]

şubha Ar. Şüphe, kuşku.

ş.+sın 122a/12

[=1]

şucaʿā (< Ar. şucaʿāʾ) Cesurlar, yiğitler.

ş. (mulāzım-ı rikāb u şucaʿā-yı ẓafar-ıntısāb) 126b/03

ş. (umarā-yı nām-dār u şucaʿā-yı calādat-şıʿār) 139a/10

ş.-yı ḫucasta-ṣıfāt 140b/06

ş.-yı nuṣrat-ıltızām u sıpāh-ı maḥşar-ızdıḥām 127a/10

ş.-yı ẓafar-nışān 154b/07

[=5]

şūḫ Far. Neşeli ve güzel, hareketlerinde serbest olan.

ş.+lar 164a/14

[=1]

şukḳa-güşā Tezkereyi, hükümdara ait mektubu açan.

ş. bol- 147b/14

[=1]

şuʿla Ar. Alev, şule.

ş. bol- 123b/01

ş. dék 123b/01

[=2]

şuʿla-kirdār Şule gibi olan.

ş.+larnı 123a/04

[=1]

şumār Far. Sayı, hesap.

ş.+ıġa (ḥadd u şumar) 126b/17

[=1]

şūr Far. Gürültü, şamata.

ş. 172a/09

[=1]

şurb Ar. İçme.

ş. (ekl ü şurb) 150b/16

ş.+dın (ekl ü şurb) 171b/08

[=2]

şükr-güẕārlıġ Teşekkür etme, iyilik bilme.

ş. 158b/04

[=1]

şükrāne Ar. Şükran alameti, iyilik bilme nişanesi.

ş.+si üçün 118a/05, 168a/04

ş. üçün 136a/04

[=3]

şükūh Far. Ululuk, azamet, haşmet.

ş.+ı 141a/12

ş.+ın (şaʾn u şükūh) 121a/11

ş. u ʿalālā 130a/04

[=3]

T

tā Far. Kadar, dek (edat).

t. 120b/05, 122b/11, 124b/05, 125b/04, 125b/16, 128a/04, 130b/16, 132a/05, 156b/04, 160a/10, 162a/10, 162a/13, 168a/15, 168b/03, 168b/17, 173a/15, 173b/01
t. (baş-tā-şurayyā) 141a/11
t. abad 169b/11
t. kim 121b/12, 123a/07, 123a/10, 126b/10, 127b/14, 127b/16, 129a/06, 131b/02, 137b/04, 140b/02, 141a/02, 142a/02, 143a/12, 145b/07, 154a/15, 158a/05, 158a/11, 160a/10, 166b/06, 174a/03
[=39]
taʿaccub-afzā Şaşkınlık artıran.
t. (dāstān-ı taʿaccub-afzā) 165a/14
[=1]
taʿaddī Ar. Saldırma, zulmetme.
t. u şar 147a/11
t. u tasalluṭ 144b/14
[=2]
taʿālā Ar. Yüce (Allah).
t. (inşā-allāhu taʿālā) 157b/04
t. (Teñri-taʿālā) 126a/02
t. (Ténri-taʿālā) 132b/09, 155a/10, 167a/05
t. (Téñri taʿālā) 118a/05, 132a/04, 147b/12, 151a/09
t.+ġa (Ténri taʿālā) 134a/05
[=10]
taʿalluḳ Ar. İlgili olma, ait olma.
t.+ı (rabṭ u taʿalluḳ) 151b/07
t. tap- 141a/01
[=2]
ṭaʿām Ar. Yemek.
ṭ. 171b/05
ṭ. bér- 124a/09
ṭ.+dın 173a/07
ṭ.+lar 150b/16
[=4]
taʿarruż Ar. Saldırı, sataşma.
t. (dast-ı taʿarruż u taṭāvul) 146b/05
[=1]
taʿaṣṣub Ar. Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı taraftarlık gösterme, aşırı derecede tutma.
t.+ıġa (ātaş-ı taʿaṣṣub) 147b/04
[=1]
ṭāʿat-dār Dinine bağlı, dindar.
ṭ. 128b/01
[=1]
ṭāʿat-güẕār İbadet eden.
ṭ. u ıḫlāṣ-şıʿārlıġ 131a/09
[=1]
tāb Far. Güç, kuvvet, takat.
t. al- 125b/01
t. u ṭāḳat kéltür- 164b/14
t. ur- 134b/13
[=3]
tābān Far. Parlak, ışıklı.
t. (āftāb-ı tābān u māh-ı duruḫşān) 149b/08
t. (māh-ı tābān) 139b/04
t. bol- 128a/05
t. yañlıġ (ḫūrşīd-ı tābān) 138a/11
[=4]
tābanda Far. Parıltı.
t. 138a/16

t. (mah-ı tābanda-ı avc-ı kerem) 120b/09
[=2]
tābanda-aḫkar Parlak ateş koru.
t. 149b/03
[=1]
tabar Far. Balta.
t. (gürz ü tabar) 130a/02
[=1]
tabassum Ar. Gülümseme.
t.+ıñdın 168a/13
[=1]
tabdīl Ar. Değişim.
t.+nı (taġyīr u tabdīl) 163a/06
[=1]
tābıʿ (< Ar. tābiʿ) Boyun eğen, itaat eden.
t. 142b/02, 174b/05
t. bol- 125b/09
[=3]
tābıʿāt (< Ar. tābiʿāt) İtaat edenler.
t.+ı bile (mużāfāt u tābıʿāt) 159a/12
[=1]
tābış (< Far. tābiş) Parlayış, parıldayış.
t.+ı 149a/17
t.-ı ḫūrşīd 134b/04
[=2]
ṭabīʿat Ar. Yaradılış, huy.
ṭ.+ım ara (daryā-yı ṭabīʿat) 168a/16
[=1]
Tabrīz y.a. İran'ın Önemli ve tarihî şehirlerinden biri.
T. 159a/01
[=1]
tāc Far. Hükümdarlık alameti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.
t. 168b/14
t.+ı (ḫılāfat tācı) 148b/08
t.-ı tārek ol- 169b/11
t. ḳıl- 169a/14
[=4]
tacahhuz Ar. Cihazlanma, hazırlanma; hazır bulunma.
t.+ıġa 126a/16
[=1]
tacammul Ar. Süs, süslenme.
t. birle 139a/14
[=1]
tacassus Ar. Arama, sorma.
t. bile (davlat-ı sahl-ı tacassus) 159a/15
[=1]
tacāvuz Ar. Haddini aşma, sınırı geçme.
t. ḳıl- 132b/04
[=1]
taʿcīl Ar. Acele etme.
t.+ıġa 126a/07
[=1]
taʿdād Ar. Sayma.
t.+ıdın 120a/08
[=1]
tadbīr Ar. Tedbir, önlem.
t. 163a/09
t. bile 158a/12
t.+ı bile 118a/15
t. maʿcūnı 159b/08
t. tırnaġı 117b/13
[=5]

tadbīr-kīşlik Tedbirli olma durumu.
t. bile 145b/03
[=1]
ta'dīb Ar. Terbiye etme, edeplendirme.
t.+dın (tanbīh u ta'dīb) 133b/03
t.+ın (tanbīh u ta'dīb) 137b/15
[=2]
tadḳīḳ Ar. Dikkatle araştırma, araştırılma, inceleme.
t.+ı 121b/16
t. ile 171a/17
[=2]
tadmīr Ar. Yok etme, mahvetme.
t.+in (ḳal' u tadmīr) 138a/01
[=1]
tadrīc Ar. Derece derece ilerleme.
t. bile 169a/03
[=1]
tadrīs Ar. Ders verme.
t. (nadīm u tadrīs) 148a/10
[=1]
tafar'un Ar. Son derecede kibirlenme.
t. u tekebbür 162b/06
[=1]
taflīs Ar. Birisine müflis deme, denilme.
t.+ı 166a/13
t.+ı érdi 154a/07
t. ḳıl- 145a/05
[=3]
tafsān Far. Sıcak, sıcaklık.
t. dék (tafsan-dék) 149b/01
[=1]
tafṣīl Ar. Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.
t.+ı 144b/01
t.+ın 152a/06
[=2]
tafsīr Ar. Yorum, yorumlama.
t.+dın 122a/04
t. oku- 171a/12
[=2]
tāfta Far. Dokunmuş.
t. 124b/09
[=1]
tafvīż Ar. Bir iş veya şeyi bir kimsenin üstüne bırakma, ihale.
t. ét- 136b/17
[=1]
tag̱ Dağ.
t. 120b/01, 129b/13, 143b/02, 160b/03, 167b/09, 170a/13, 174b/09, 174b/12, 175a/01, 175a/03, 175a/07
t. dék (tag̱-dék) 126b/14
t. étegi 143a/17
t.+g̱a (dāman-ı tag̱) 129b/10
t.-ı ḳulla-rāş ét- 175a/02
t. içi 142a/15, 164a/12
t.+lar 134b/06
t.+nıñ 159b/12
[=19]
tag̱āful Ar. Anlamamazlıktan gelme.
t. u tasāhul 133b/03
[=1]
tag̱algul Ar. Gürültü çıkarma.
t. 121a/15
[=1]
tag̱ammada'llāhu bi-g̱ufrānihi Ar. "Allah bağışlamasıyla onu affına mazhar

kılsın.” anlamında bir temenni cümlesi.
t.+ni 138a/07
[=1]
Ṭaġay-Mīr-āb k.a.
Ṭ. 139b/16
[=1]
Ṭaġay Mīr-āb bk. Ṭaġay-Mīr-āb
Ṭ. 140a/04
[=1]
taġıstān y.a.
t. 144b/15
t.+ı 130b/01
[=2]
taġyīr Ar. Değiştirme, başkalaştırma.
t. u tabdīl 163a/06
[=1]
taḫalḫul Ar. Harekete gelmek.
t. tap- 171a/02
[=1]
taḫalluṣ Ar. Mahlas kullanma.
t.+ı 136b/02
[=1]
taḥammul Ar. Dayanma, katlanma.
t.+ı 171b/16
t. u ṭāḳat ḳıl- 141b/10
[=2]
taḫaṣṣuʿ Ar. Alçak gönüllülük gösterme.
t. bile (tażarruʿ u taḫaṣṣuʿ) 132b/07
[=1]
tahavvur Ar. Küplere binme, köpürme.
t.+ı (ātaş-ı tahavvur) 163b/06
[=1]
tahavvur-nışān Yiğitlik gösteren.
t. 155a/09
[=1]
tahavvur-parast Yiğitlik düşkünü.
t. 139a/11
[=1]
tahavvur-şıʿār Korkusuzluğu, yiğitliği huy edinmiş.
t. 161a/01
[=1]
taḥāyıf Ar. Hediyeler.
t. u hadāyā 155b/02
[=1]
taḫayyul Ar. Hayale getirme, hayalde canlandırma.
t. ḳıl- 146a/03
[=1]
tahdīd Ar. Tehdit, gözdağı.
t.+ı 160a/14
t.+ı bile 162b/10
[=2]
taḫfīf Ar. Hafifleşme, azalma.
t. (teskīn u taḫfīf tap-) 135a/03
[=1]
tahıyya (Ar. tahiyya) Hazırlık.
t.+sı 147b/05
t.+sı üçün 138a/02, 148a/11
t. u sar-ancām 126a/09
[=4]
taʾḫīr Ar. Erteleme, geciktirme.
t.+ġa ḳoy- 155b/16
[=1]
taḥḳīḳ Ar. Araştırma, gerçeği arama.
t. 159b/15
t.+ıda 121b/17

[=2]

tahkikle- Araştırmak, soruşturmak.

t.-p 159a/08

[=1]

taḫmīn Ar. Tahmin, sanı, sanma.

t.+ġa 120a/07

[=1]

Ṭahrān y.a. Bugünkü İran'ın başkenti.

Ṭ. 144b/02, 165a/12, 174a/01

Ṭ.+da 165b/08, 166a/04

Ṭ.+dın 165a/10, 165b/09

Ṭ. sarı 165a/09, 165b/05

[=9]

taḥrīr Ar. Yazma, yazılma.

t. ḳıl- 156b/17

[=1]

taḥṣīl Ar. Elde etme, toplama.

t.+ı 118b/06, 132b/08

t.+ı üçün 158a/09

t.+ıġa 151b/17

t.+ın 167b/05

[=5]

taḥsīn Ar. Takdir etme, beğenme.

t. 138a/12

t. u āfarīn 145a/08, 146a/16

[=3]

taḫṣīṣ Ar. Ayırma, özgü kılma.

t. tap- 120b/16

[=1]

taḥt Ar. Alt, aşağı.

t.-ı taṣarrufıġa kirgüz- 137a/15

[=1]

taḫt Far. Saltanat koltuğu, taht.

t. 168b/14

t.+ı (salṭanat taḫtı) 136a/02

t.+ıda 144b/04

t.+ıda (Maşhad taḫtı) 165b/02

t.+ıda (salṭanat taḫtı) 124b/16

t.+ıġa (Maşhad taḫtı) 166a/06

t.+ıġa (salṭanat taḫtı) 156a/15

t.+ıġa (Ṭahrān taḫtı) 165a/12

t.+ıġa mindür- (pād-şāhlıḳ taḫtı) 166a/04

t. üze 121a/03

[=10]

tāḫt Far. Yağma, talan.

t. u tāz ḳıl- 161b/03

[=1]

taḫt-nışīn Tahtta oturan, hükümdar, padişah.

t. (ārām-güzīn u taḫt-nışīn bol-) 142b/16

[=1]

Taḫt yolı y.a. Ceyhun yakınlarında bir yer.

T. 143b/06

T. bile 156a/13

[=2]

taḫta Far. Tahta.

t. taḫta 135a/11

[=1]

taḫta's-sarā Saray altı.

t.+ġa 140b/15

[=1]

Ṭajan y.a. Meşhed yakınlarında, Horasan bölgesinde bir yer. Krş. Ṭejen

Ṭ. 128a/10, 129b/04, 162b/09

[=3]
ṭāḳ Ar. Küçük kubbe.
ṭ. 156b/06, 169b/01
ṭ.+ı 175b/06
ṭ.+ını 168b/04
ṭ. u ayvān 119b/07
[=4]
ṭāḳat Ar. Dayanma gücü, takat.
ṭ. (ārām u ṭāḳat) 149b/02
ṭ. (ṣabr u ṭāḳat ḳıl-) 163b/07
ṭ. (tāb u ṭāḳat kéltür-) 164b/14
ṭ. (taḥammul u ṭāḳat ḳıl-) 141b/10
ṭ. kéltür- 161b/13
ṭ. ḳıl- 159a/04, 165a/04
ṭ. u ārāmnı al- 132a/17
ṭ. u muḳāvamat 162b/02
[=9]
taḳāżā Ar. Talep etme, ısrar etme.
t.+sı bile 125b/06, 137b/17
t.+sıdın 162a/12, 167a/03
t. u vasvasa 128b/13
[=5]
taḳbīl Ar. Öpme.
t. (şaraf-andūz-ı taḳbīl-ı bısāṭ bol-) 139a/07
t.+ı 163a/11
t.+ınıñ 163a/13
[=3]
taḳdīr Ar. 1. Değerini anlama, kıymet biçme.
t. (esīr-i sar-panca-ı taḳdīr bol-) 164b/03
[=1]
2. Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler, kader.
t.+ı (Téñri ta'ālā taḳdīrı) 151a/10
[=1]
taḳıyya (< Ar. taḳiyya) Sakınma, çekinme.
t.+ġa 152b/07
[=1]
ta'kīd Ar. Üsteleme, bir iş için evvelce yazılan bir yazıyı tekrarlama.
t.+ı 162b/10
[=1]
taḳrīr Ar. Sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.
t. eyle- 171a/13
t. ḳıl- 153a/03, 163a/16, 166b/11, 174a/11, 175a/13
[=6]
taḳsīm Ar. Bölme, bölüm
t. ḳıl- 135a/13
[=1]
tal Dal.
t. 172b/01
t. **yañlıġ** 172a/17
[=2]
tal- Dalmak.
t.-ıp 170b/01
[=1]
tal- Yağmalamak, harap etmek.
t.-ıp 161b/14
[=1]
ṭalab Ar. Talep, istek.
ṭ. 140a/14
ṭ.+ı bile 146b/11

ṭ. ḳıl- 146a/11, 159a/05, 163b/01
[=5]
talaş Kavga, dövüş.
t. 163b/10
t. (savaş u talaş) 158b/16
t. (uruş u talaş) 164b/17
[=3]
talaṭṭuf Lütuf ve nezaketle davranma
t. (tekellüm-i rūḥ-afzā u talaṭṭuf-ı bī-ıntıhā) 157b/13
[=1]
talaṭṭufāt Ar. Nazik muameleler, ince davranışlar.
t.-ı ḫusravāna 117b/07
[=1]
talāṭum-şıʿār Dalgalı.
t. (daryā-yı talāṭum-şıʿār) 123b/10
[=1]
ṭalāya Ar. Öncü askerler.
t. (yezek u ṭalāya çıḳar-) 133b/15
[=1]
talbīs Ar. hile yaparak aldatma.
t. u vasāvıs 125b/11
t. yüzi125b/09
[=2]
talḫ-kām (Acı bir tada sahip olma) mec. hayal kırıklığına uğramış, ümidi kırılmış.
t. 163b/01
[=1]
ṭālıʿ (< Ar. ṭāliʿ) Baht, kısmet.
t.+ı 151a/11
t. yétür- 123b/17
[=2]
ṭālıb (< Ar. ṭālib) İsteyen, talep eden.
t. érdiler 126b/07
[=1]
talvīḥ Ar. Açıklama, belli etme.
t. (fahm-ı talvīḥ) 171a/14
t. sarı 122a/05
[=2]
tām (< Ar. tāmm) Eksiği olmayan, tam.
t. (rafāhıyyat-ı tām tap-) 118a/01
[=1]
tamām Ar. Tam, eksiksiz.
t. 129b/09, 173a/14
t. (bahra-ı tamām tap-) 153b/12
t.+(bahs-ı cadal-ı tamam bol-) 171b/03
t. (faḫāmat-ı tamām u ıftıḫār-ı mā-lā-kelām) 146a/06
t. (faṣāhāt-ı tamām u balāġat-ı mā-lā-kelām) 121b/16
t. (ġalaba-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 145a/04
t. (ġayrat-ı tamām u calādat-ı lā-kelām) 174a/05
t. (ġurūr-ı tamām u tekebbür-i mā-lā-kelām) 144a/16
t. (ḥırṣ-ı tamām u ārzū-yı mā-lā-kelām) 158a/13
t. (hucūm-ı tamām u ıctıhād-ı mā-lā-kelām) 153b/17
t. (hucūm-ı tamām u ızdıḥām-ı mā-lā-kelām) 141a/05
t. (ḫużūʿ-ı tamām u ḫuşūʿ-ı mā-lā-kelām) 135b/06
t. (ıhtımām-ı tamām u ıstıʿcāl-ı mā-lā-kelām) 120a/05

t. (ıhtımām-ı tamām u cahd-ı lā-kelām) 175a/17
t. (ı'tıḳād-ı tamām) 131b/08
t. (inkisār-ı tamām bile yétkür-) 158a/14
t. (kevkebe-i tamām u valvala-ı lā-kelām) 148b/02
t. (nāma-ı tamām) 152a/07, 153a/04
t. (ta'ẓīm-ı tamām u taslīm-ı lā-kelām) 131a/16
t. (ta'ẓīm-ı tamām u teksīr-i lā-kelām) 129a/08
t. bile (ādāb-ı tamām) 121b/15
t. bile (başāşat-ı tamām) 130a/06, 159b/07
t. bile (cahd-ı tamām) 140b/01, 160a/15
t. bile (calādat-ı tamām) 173b/16
t. bile (faraḥ-ı tamām) 124a/07
t. bile (ġavġā-yı 'āmm u hucūm-ı tamām) 158b/15
t. bile (ġayrat-ı tamām) 174b/17
t. bile (hucūm-ı tamām) 161b/06
t. bile (ıhtımām-ı tamām) 139b/15, 141a/13
t. bile (ıḥtırām-ı tamām) 158b/06
t. bile (ıhtıyāṭ-ı tamām) 139b/09
t. bile (ıstı'cāl-ı tamām) 127b/05
t. bile (ızdıḥām-ı tamām) 123a/09, 140a/17
t. bile (kevkebe-i tamām) 146a/08
t. bile (maşaḳḳat-ı tamām) 175a/04
t. bile (rafāhıyyat-ı tamām) 117b/16
t. bile (sur'at-ı tamām) 121a/10, 165a/01, 174b/07
t. bile (şu'ūbat-ı tamām) 150a/04
t. birle (dabdaba-ı tamām) 171b/13
t. bol- 155b/15, 172a/06, 173a/11
t.+ı 160a/16
t. ḳıl- 121a/13
[=52]

tamannā Ar. Dilek, istek.
t. 132b/09
t. (ḥırṣ-ı maẕmūm u tamannā-yı şom) 158a/03
t.+sı 146a/02, 165b/12
t.+sıġa 158b/10
t.-yı kesāfet-farcām 158a/05
[=6]

tamarrud Ar. Dikbaşlılık, isyan.
t. (baġī u tamarrud) 137b/11
t. ahlı 139b/08, 141b/05
[=3]

tamāşā Ar. Zevkle, hayranlıkla seyretme, zevkle seyredilen şey.
t. 122a/15, 173a/01
t. (ahl-ı tamāşā) 124a/01, 124a/03
t. (ḫaṭṭ u tamāşā ḳıl-) 173a/07
t. (sayr u tamāşā ḳıl-) 143b/02
t. ahlı 161b/09
t. bile (ahl-ı tamāşā) 123a/08
t. birle 123b/04
t.+dın 121b/08, 124a/03
t. eyle- 122a/15
t. ḳıl- 124a/07
t. kör- 171b/09
t. körgüz- 168b/02

t.+sı (küreş tamāşāsı) 124a/04
t.+sı (at çapar tamāşāsı) 123b/05
t.+sı üçün (küştī-gīrlik tamāşāsı) 123b/07
t.+sıdın 120a/08, 122b/05, 123a/10, 124a/11
t.-yı ḥayrat-afzā 123a/14
[=24]
tamāşā-gāh Far. Seyir yeri.
t. 123a/09, 123a/13
t.+ġa tégrü 123b/02
t.+ıġa 123a/04
[=4]
tamāşā-ger Far. Seyirci.
t.+leri 123b/12
[=1]
tamayyuz Ar. Kendini gösterme, ayrıcalık kazanma.
t. (arbāb-ı tamayyuz) 140b/05
t.+ıña (ahl-ı dīn u arbāb-ı tamayyuz) 152b/14
[=2]
ṭāmıʿa (< Ar. ṭāmiʿa) İştah.
ṭ.+sı 159a/15
[=1]
taʿmīr Ar. Onarma.
t. 175a/17
t.+ı 175b/07
[=2]
tamma Ar. "Bitti, tamam oldu" manasında kitapların sonuna yazılan kelime.
t. 175b/11
[=1]
tamuġ Cehennem.
t. 127a/13, 149a/17
[=2]
tamūz Ar. Yaz mevsimi.
t. (vaḳt-ı tamūz) 134b/04
[=1]
tan bk. ten
t.+larġa 150a/12
[=1]
ṭaʿn Ar. Ayıplama, kınama, suçlama.
t. (adavāt-ı ṭaʿn u żarb) 158b/15
t. u sarzanış 161a/05
[=2]
ṭanāb Ar. İp, halat.
ṭ. bile 150a/05
[=1]
tanaʿʿumāt Ar. Nimetler, nimet içinde bulunarak rahat etmeler.
t.-ı bī-girāne 117b/08
[=1]
tanbīh Ar. Uyarı, ihtar.
t. 162a/09
t. u goş-māl yétkür- 143b/01
t. u taʾdīb 133b/03, 137b/15
[=3]
ṭanbūr Ar. Tambur.
ṭ. 173a/05
[=1]
tanḳīṣlıḳ Ar. Azaltma, eksiltme durumu.
t. çék- 126a/10
[=1]
tansīḳ Ar. Düzenleme, tanzim, düzeltme.
t.+ıda (tanẓīm u tansīḳ) 143b/04

[=1]

tansuḳāt Ar. Kıymetli şeyler, hediyeler.

t. (tuḥfāt u tansuḳāt ötker-) 151a/07

t.+ı (savġat u tansuḳāt) 135a/10

t.+ı bile (pīş-keş u tansuḳāt) 142a/08

t. u pīş-keş 173b/09

t. u tuḥfāt 137b/01

[=5]

tanẓīm Ar. Sıraya koyma, sıralama, düzenleme.

t. u tansīḳ 143b/04

[=1]

tañ Güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir.

t. at- "Şafak sökmek, sabah olmak" 135b/02

[=1]

tañla Yarın, sabahleyin.

t. 126a/02, 129a/17, 132a/04

t.+sı 127a/08, 127b/04, 138b/05

[=6]

tap- Bulmak; elde etmek, kazanmak.

t.-a al- 134b/08, 156b/11, 166b/14

t.-ar 154a/11, 154a/12, 157a/02

t.-ar érdiler 122a/01

t.-dı 118a/01, 140a/12, 140a/13, 143b/10, 144a/08, 145b/01, 146a/06, 158b/10, 168b/11, 168b/17

t.-dılar 122b/16, 147a/05, 164b/02

t.-ġaç 171b/08

t.-ġan 119a/12, 123a/07, 138b/02, 141a/01, 158b/01, 161a/16

t.-ġandın soñ 175b/09

t.-ġay 122b/11

t.-ġaylar 140b/06

t.-ġaymız 125b/14

t.-ġusı 171a/02

t.-ıban 173b/04

t.-ıp 119b/06, 119b/08, 119b/17, 120a/01, 120b/16, 121b/05, 121b/08, 122a/09, 122a/14, 122b/13, 122b/16, 124a/13, 129a/02, 132a/14, 133b/12, 134a/03, 135b/17, 144b/09, 145b/08, 146a/14, 151a/06, 156b/05, 156b/07, 160b/08, 161b/15, 161b/16, 162b/07, 163b/07, 166b/16, 167a/09, 168b/07, 169a/10, 169a/13, 172a/13

t.-ıp durur 156b/01, 156b/17, 166a/02, 175b/11

t.-ıpdur 156b/08

t.-maḳ 156b/09, 174b/16

t.-mas 153b/08

t.-may 134b/08, 139a/16

t.-mış 119b/11

t.-mış érdi 144b/03, 145b/11

t.-sa 118a/08, 169a/16

t.-tı 118a/01, 118b/03, 124a/03, 124a/14, 125a/09, 130b/06, 132a/10, 135a/03, 145a/10, 151a/15, 153a/04, 153b/10, 153b/12, 156a/12, 162b/05, 166a/03, 166a/07, 167a/15, 171a/03

t.-tılar 130a/08, 131b/06, 134a/06, 139a/04, 147a/04, 163a/16, 171a/05

[=108]

ābādlıḳ tap- 154a/11

altun tap- 158b/01

amān tap- 145b/08, 153b/08

ārām tap- 122b/16, 162b/05, 171b/08

ārām u farāġat tap- 156a/12
āsūdalıġ tap- 151a/06
āyīn tap- 120a/01
ayvān tap- 156b/05
āzādlıġ tap- 124a/14
bahāna tap- 118a/08, 169a/16
bahra-ı tamām tap- 153b/12
bahramand u sar-afrāzlıġlar tap- 143b/10
bınā tap- 119a/12, 119b/06, 119b/11
dast tap- 140b/06, 145a/10, 161b/16
farāġat tap- 125a/09, 173b/04
farāġat u şādlıġ tap- 154a/12
faraḥ tap- 124a/03
ḫabar tap- 161b/15
ḫalāṣlıḳ tap- 125b/14
ḥalāvat tap- 121b/08
ḫayran tap- 175b/11
ıltıhāb tap- 160b/08
ıltıyām tap- 140a/12
ırtıḳā tap- 132a/14
ıstıḳrār tap- 145b/11
ıstīlā tap- 146b/14
ıstırāḥat tap- 125a/09
ıstıs'ād tap- 139a/04, 151a/15, 164b/02, 166b/16
ıştı'āl tap- 129a/02, 163b/07
ışтıdād u ıstīlā tap- 132a/10
ışтıhār tap- 144b/03
ıṭṭılā tap- 144b/09, 147a/04
'ızz-ı ışdār tap- 118b/03
insilāk tap- 131b/06
kāmkārlıġ tap- 134a/03
kām-rānlıġ tap- 122a/09
kām tap- 118a/01, 122b/16, 172a/13
kāmın tap- 121b/05, 168b/11, 171a/03
kerāne tap- 139a/16
madad u ıstı'ānat tap- 135b/17
ma'nūs tap- 166a/07
muhayyā tap- 146a/06
muṭābıḳ tap- 158b/10
muvāfıḳ tap- 158b/10
nā-yāblıġ tap- 133b/12
navālar tap- 169a/10
nufūẕ tap- 130b/06
rafāhıyyat-ı tām tap- 118a/01
raḳam tap- 153a/04
ravā tap- 146a/06
ruḫṣat tap- 145b/01
ṣafā tap- 119b/08
sar-afrāzlıḳ tap- 130a/08, 144a/08
ṣavāb u mustaḥsan tap- 147a/05
şādlıġ tap- 124a/14
şāfī tap- 122a/01
şaraf-nışānlar tap- 169a/13
ta'alluḳ tap- 141a/01
taḫalḫul tap- 171a/02
taḫṣīṣ tap- 120b/16
taraḳḳī tap- 153b/10, 163a/16
ta'rīḫ tap- 156b/01, 156b/17, 166a/02
tasṭīr tap- 157a/02
ta'yīn tap- 123a/07, 138b/02, 161a/16
tazyīn tap- 119b/17, 156b/07
vafāt tap- 134a/06, 166a/03, 167a/09, 167a/15
vucūd tap- 168b/17
yol tap- 162b/07, 174b/16
zīvar tap- 156b/08

[=98]
tapşur- Emanet etme, ısmarlamak, tevdi etmek.
t.-dı 149a/07
t.-up 129a/13, 131b/10, 134a/05, 134b/14, 139b/12, 147b/15, 150b/08, 153a/06, 155a/09, 156a/05, 162a/02, 163b/09, 165b/03
[=14]
ḥayāt vadīʿatın ḳābıżu'l-arvāḥġa tapşur- 134a/05
ʿınāyat-nāma tapşur- 131b/10
[=2]
tapşurul- Verilmek, sunulmak.
t.-ġan 166b/10
[=1]
tar Far. 1. Taze, yeni.
t. u tāza bol- 168a/17
[=1]
2. Islak, yaş.
t. ḳıl- 150a/07
[=1]
tār Far. Tel, iplik.
t.+ı 124b/09
t.-ı bīm 172b/09
t. u pūd 122b/04
[=3]
tār u mār Far. Perişan, karmakarışık, darmadağınık.
t. ḳıl- 155a/13, 161b/02
[=2]
ṭarab Ar. Şenlik, neşelenme.
ṭ. 121a/16, 167b/02
ṭ. birle 117b/11
ṭ.+nı (asbāb-ı ṭarabnı tüz-) 173a/07
[=4]
ṭarab-fazā Sevinç artıran, sevindirici.
ṭ.+ġa 170b/06
t.+lar (sarāy-ı ḫoş-ṣafā u ayvān-ı ṭarab-fazā) 121a/05
[=1]
ṭarab-nışāna Sevinç nişanesi.
t.+ġa (toy-ḫāna-ı ṭarab-nışāna) 120b/15
[=1]
ṭarabnāk Sevinçli, coşkun, neşeli.
t. bol- 119a/09
[=1]
tārāc Far. Yağma, çapul.
t.+ıġa 154b/10
t. ḳılıl- 155a/01
[=2]
taraddud Ar. Bir yere, birinin yanına gidip gelme, devam etme.
t. bile 159a/14
t. ḳıl- 174b/15
t. u cust-cū 162b/05
t. u taṣdīʿ 165b/09
[=4]
ṭaraf Ar. Yer, yön, taraf. Krş. ṭeref
ṭ. 119b/16, 122a/02, 122a/03, 134b/11
ṭ.+(her ṭaraf) 119b/05, 119b/17
ṭ.+da 141a/06
ṭ.+dın 151b/10, 151b/16, 161b/15, 164a/15, 164b/08, 174b/15
ṭ.+dın (her ṭaraf) 121a/13, 129b/16, 134b/04
ṭ.+ıda 123a/09
ṭ.+ıda (kün batar ṭarafı) 140a/16

ṭ.+ıdaġı (şarḳıyya-canūbī ṭaraf) 139b/07
ṭ.+ıdın 127a/07, 128a/17, 144a/02, 145a/08, 151b/14, 161a/09, 163b/16, 164a/12, 167b/06
ṭ.+ıġa 124a/06, 128a/12, 137a/15, 141a/02, 142a/04, 148b/17, 159b/13
ṭ.+ımızdın 151b/14
ṭ.+ın 160b/10
[=37]
ṭaraf-gīrlik Bir tarafı tutma durumu.
ṭ. 164a/07
[=1]
taraḥḥum Ar. Merhamet etmeler.
t. ḳıl- 126a/03
t. körgüz- 132b/14, 150a/15, 160b/06
[=4]
taraḳḳī Ar. İlerleme, gelişme, artma.
t. tap- 153b/10, 163a/16
[=2]
tarannum Ar. Şarkı söyleme, dile getirme.
t. tüz- 152b/13
[=1]
ṭarāvat Ar. Tazelik.
ṭ.-ı bī-andāza yétkür- 156a/16
ṭ.-ı tāza 151a/03
[=2]
ṭarāvat-tavam Çifte tazelik.
ṭ.+ı (ḳadam-ı ṭarāvat-tavam) 135a/08
[=1]
tarbıyat (< Ar. tarbiyat) Kıymetini yükseltme, terakki ettirme, idare etme, eğitme.
t. (rusūm-ı tarbıyat) 137a/10
t.+ı 148a/13
[=1]
tarcamān Ar. Tercüman, çevirici.
t.+ı 165a/14
[=1]
tārek Far. Tepe, başın tepesi.
t. (tāc-ı tārek ol-) 169b/11
[=1]
tarġīb Ar. Rağbet ettirme, istek uyandırma.
t.+ı 131b/09
t. ḳıl- 156a/03
[=2]
ṭarḥ Ar. Plan, düzen.
ṭ.-ı vasīʿ u dıl-küşā 170b/06
ṭ.+ın 154a/15
ṭ.+ınıñ 156b/11
[=3]
tarıġ Darı.
t. kibi 173a/09
[=1]
ṭārī Ar. Birdenbire çıkan, ansızın görünen.
ṭ. bol- 133a/13
[=1]
taʿrīf Ar. Bir şeyi anlatmak, bildirmek
t.+dın 120a/12
t.+ġa 120a/08
t.+ıdın 168a/07
t.+ıġa 119a/14
[=4]
taʾrīḫ Ar. 1. Zaman tespiti, tarih.
t.-ı hıcrıyya 165b/14

t.-ı Hıcrī 138a/08, 145b/10
t.+ını 173a/17
2. Bir olayın oluş zamanını bildirmek üzere ebcet hesabıyla söylenmiş manzume.
t. 119b/01, 136b/03, 157a/02, 157a/02
t.-ı naẓm 157a/01
t.+ın 136b/01, 156b/17, 175b/10
t.+lar 156b/15
t.+nı 119b/01
t. tap- 156a/17, 156b/17, 166a/02
[=17]
ṭarīḳ Ar. Yol, yöntem, meslek.
ṭ.+ıda 147a/14, 164a/05
ṭ.+ıġa 138a/14, 138b/16, 143b/05, 149b/14
ṭ.+ıġa (murāca'at ṭarīḳı) 142b/05
ṭ.+ınıñ 153a/05
[=8]
ṭarīḳa Ar. Yol, yöntem.
ṭ. bile 134a/12
ṭ.+da 161b/02
ṭ.+sı bile 136b/06, 155b/05
ṭ.+sıda 127b/09, 150b/07, 162b/16
ṭ.+sıdın 159b/09
ṭ.+sınıñ 151b/12, 152b/03
[=10]
tarḳal- Ayırmak; perişan olmak.
t.-ıp 153b/05
[=1]
ṭarrāḥ Ar. Tarh eden.
ṭ.+lar 153b/16
[=1]
tart- Tartmak, çekmek; hizmete sokmak.
t.-ġay 139a/17
t.-ıban 132a/15, 134b/11
t.-ıp 119b/16, 150a/12, 152b/03, 153b/06, 165b/07, 175a/07
[=9]
āh tart- 134b/11, 150a/12
ḫavāṭır tart- 175a/07
ḳad tart- 139a/17
ḳadam tart- 152b/03, 165b/07
navā tart- 119b/16
ya tart- 153b/06
[=8]
tartıġ Hediye, armağan.
t. bile 170b/17
[=1]
tartıl- Tartılmak, çekilmek.
t.-dı 122b/06, 171b/05
t.-ıp 122b/09
[=3]
tartīb Ar. Düzen, düzenleme.
t. bér- 144b/07
t. bérdür- 157a/13
t. béril- 150b/15
[=3]
tarvīc Ar. Yaygınlaştırma.
t.+ıġa 147b/11
[=1]
tasāhul Ar. Yumuşak muamele etme; kolay görerek ihmal etme.
t. bile (taġāful u tasāhul) 133b/03
t.-ı cāyız tut- 131b/13
[=2]
tasalluṭ Ar. Rahatsız etmek, musallat olmak, baskı yapmak.

t.+ı (taʿaddī u tasalluṭ) 144b/14
t.+ıdın beri 143b/15
t. u taşaddud 174a/03
[=3]
taşarruf Ar. Elinde bulundurma.
t. (dast-ı taşarrufıġa kirgüz-) 159a/08
t.+ıġa (dast-ı taşarruf) 162b/06
t.+ıġa (dast-ı taşarrufiġa kirgüz-) 164a/17
t.+ıġa (taht-ı taşarrufıġa kirgüz-) 137a/15
t.+ıġa sal- 144b/13
t.+larıġa (dast-ı taşarruflarıġa kirgüz-) 167b/11
[=6]
taşavvur Ar. Zihinde kurma, sanma.
t. ḳıl- 156b/03
[=1]
taşdīʿ Ar. Can sıkma, baş ağrıtma, rahatsız etme.
t. bile (taraddud u taşdīʿ) 165b/09
[=1]
taşdīʿāt Ar. Baş ağrıtmalar, can sıkmalar.
t.+dın (tavşīşāt u taşdīʿāt) 167a/08
[=1]
tasḫīr Ar. Ele geçirme.
t.+ı 140b/08, 146a/06
t.+ıġa 161b/16
t.+ın (fatḥ u tasḫīr) 138a/01
[=4]
taʾṯīr Ar. Etki, tesir.
t.+ı 127a/13
t.+ıdın 134a/17
t. ḳıl- 142a/10
[=3]
taslīm Ar. Sahibine verme; razı olma.
t. (taʿẓīm-ı tamām u taslīm-ı lā-kelām) 131a/16
t. (cān tuḥfasın taslīm ḳıl-) 134a/05
t. ḳıl- 159a/07
[=3]
taṣrīḥ Ar. Açık açık söyleme.
t.+ıġa 121b/16
[=1]
tasṭīr Ar. Satır haline koyma, satır halinde yazma.
t. tap- 157a/02
[=1]
taş Taş
t. 134b/05, 170b/04
t. (arbāb-ı taş) 125b/01
t.+ı 119b/08
[=4]
Taş Ḥavlı y.a.
T. 156b/02
[=1]
Taş Ḥavż y.a.
T. ḳalʿası 175a/15
[=1]
Taş Saḳḳa y.a.
T. 126a/14
[=1]
Taş Témür k.a. Ali Eli halkının ekabirlerindendir.
T. 125b/01, 126a/05
[=2]
Taş-témür bk. Taş Témür

T. 129a/10

[=1]

taşaddud Ar. Şiddetlenme, çok şiddetli olma.

t. bile (tasalluṭ u taşaddud) 174a/03

[=1]

taşḳarı Dışarı, dışarıya doğru.

t. 126b/05

t. çıḳar- 159a/09, 162a/01

[=3]

taşla- Dışarıya çıkmak, atmak.

t.-p 134b/12, 141b/11, 174b/16

t.-r érdi 172b/04

[=4]

taşnīʿ Ar. Çok ayıp ve çirkin bulma; ayıplama.

t.+ın (sabb u taşnīʿ) 152b/04

[=1]

taşrīf Ar. Şereflendirme; gelme.

t.-ı ḥużūr 156b/02

t.-ı huzur ilt- 128a/07

t.+ı üçün 120b/16

t. kéltür- 120b/15

[=4]

taşvīş Ar. Karıştırma, karmakarışık etme.

t.+ıdın 162b/05

[=1]

taşvīşāt Ar. Karıştırmalar, karmakarışık etmeler.

t.+dın 117b/15

t.+ıdın 132b/16

t.+ın 152a/01

t. u taṣdīʿāt 167a/08

[=4]

tat- Tatmak, tadına bakmak.

t.-ġan 122b/11

t.-ıp 122b/14

[=2]

taṭāvul Ar. Birbirine muhalefet etmek, karşı çıkmak

t.+ın (dast-ı taʿarruż u taṭāvul) 146b/05

[=1]

ṭāʿūn Ar. Veba.

ṭ. āfatı 125a/03, 132a/07

ṭ. ʿıllatı 133b/01, 134b/12

ṭ. marażı 133a/12

ṭ. şıddatı 136a/07

[=6]

tavābıʿ (< Ar. tavābiʿ) Bir kimseye tabi olanlar, maiyet.

t.+ıdın 128a/10

[=1]

tavābıʿāt (< Ar. tavābiʿāt) Bir kimseye tabi olanlar.

t.+ı 139a/03

[=1]

tavaccuh Ar. Teveccüh, yönelme, ilgilenme.

t. 127a/11

[=1]

tavaçı Moğ. Kıtaların idaresine nezaret etmeye ve kumandanın emirlerini ulaştırmaya görevli zabit.

t.+lar 118b/10, 126a/17, 147b/07

[=3]

tavaḳḳuʿ Ar. Bekleme, umma.

t. körgüz- 151b/14

[=1]

tavaḳḳuf Ar. Bekleme, durma.

t. (masnad-ārā-yı tavaḳḳuf bol-) 138b/05

t.+da (ayyām-ı tavaḳḳuf) 142a/07

t. ḳıl- 127b/08, 143a/16, 157a/17

t. körgüz- 135a/17

t. u temekkün 150b/11

t. üçün 155a/15

[=8]

tavallā Ar. Yanaşma; dost tutma.

t.+sı 155a/15

[=1]

ṭav'an Ar. İsteyerek, kendi isteğiyle.

ṭ. u raġbatan 131b/05

[=1]

tavātur Ar. Söylenti.

t. 150b/02

t.+ġa (ḥadd-ı tavāturġa yét-) 147b/03, 155a/06

[=3]

ṭavāyıf (Ar. ṭavā'if) Zümreler, kavimler.

ṭ.+ıdın 174b/05

ṭ.+ıdındurlar 125a/17

ṭ.+ınıñ 147a/10, 174a/15

ṭ.+ınıñ (Terākime ṭavāyıfı) 145b/15

ṭ.+ınıñ üsti 174a/03

[=6]

tavāżu' Ar. Alçakgönüllülük.

t. u ādāb 122a/17

[=1]

ṭavf Ar. Bir şeyin çevresinde dönmek, dolaşmak, tavaf etmek.

ṭ.+ıdın 154a/07

[=1]

tavfīḳ Ar. Allah'ın yardımı.

t.+ı 167a/05

[=1]

tavfīkāt Ar. Allah'ın yardımına kavuşmalar.

t. (tayīdāt-ı İlāhī u tavfīḳāt-ı nā-mutanāhī) 143a/04

[=1]

tavḥīd Ar. Birlik, Allah'ın birliği.

t. 125b/04

[=1]

ṭavıyyat (< Ar. ṭaviyyat) İnsanın gönlünde olan istek veya niyet.

ṭ. (ḫulūṣ-ı nıyyat u ṣafā-yı ṭavıyyat) 121b/09

[=1]

ṭavr Hal, eda, gidiş; davranış.

ṭ. 168b/17

[=1]

tavsan Far. Serkeş, dikbaşlı at.

t.-ı şarṣar-ḫırāmın sür- 128a/05

t.+ın 149b/07

t.+ın sür- 138b/17

[=3]

tavṣīf Ar. Vasıflandırma, niteleme.

t.+ıdın (maḳāl u tavṣīf) 168a/08

t.+ıġa 119a/16

[=2]

Tavuşḳan yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Tavşan yılı.

T. yılı 145b/10

[=1]

tavżīḥ Ar. Açıklama, açıkça ifade etme.

t. (ʿılm-ı tavżīḥ) 171a/14
t.+dın 122a/05
t.+ı 121b/15
[=3]
tay Üç yaşına kadar olan at yavrusu.
t. 172a/01
[=1]
ṭay (< Ar. ṭayy) Geçip gitme.
ṭ. (ḳaṭʿ-ı manāzıl u ṭayy-ı marāḥıl ḳıl-) 143a/16, 175a/06
ṭ. (ḳaṭʿ-ı marāḥıl u ṭayy-ı manāzıl ḳıl-) 153a/01
[=3]
tayaḳ Dövmek işi.
t. 129a/01
[=1]
ṭayak bk. tayaḳ
ṭ. (ıżṭırāb u ṭayak körgüz-) 150a/08
[=1]
taʾyīdāt Ar. Desteklemeler, yardımlar.
t. (nīrū-yı ıḳbāl-ı roz-afzūn u taʾyīdāt-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūn) 117b/12
t.-ı İlāhī u tavfīḳāt-ı nā-mutanāhī 143a/04
[=2]
ṭāyıfa (< Ar. ṭāʾifa) Zümre, kavim.
ṭ. 160b/02
ṭ.+nı 152b/14
ṭ.+nıñ 144b/15
ṭ.+sı (Özbekiyye ṭāyıfası) 146a/11
ṭ.+sıdın 159a/11
ṭ.+sınıñ 144b/17, 158b/11, 167a/02, 173b/08
ṭ.+sınıñ (Lezkiye ṭāyıfası) 145b/02
[=10]
taʿyīn Ar. Belirlenme, atanma.
t. ét- 118b/10, 130a/17, 139b/12, 143a/01, 148a/05, 148b/12, 149a/12, 154b/02, 155b/10, 156a/07, 170b/09
t. ḳıl- 123a/07, 156a/02, 160b/16
t. tap- 123a/07, 138b/02, 161a/16
[=17]
ṭayyār Ar. Uçan.
ṭ. ḳıl- 170a/04
[=1]
ṭayyıba (< Ar. ṭayyiba) İyi, güzel, hoş.
ṭ.+larıdın (arvāḥ-ı ṭayyıba) 148a/16
[=1]
tāz Far. Koşma, sürat.
t. (tāḫt u tāz ḳıl-) 161b/03
t. bile 164a/10
[=2]
tāza Far. Taze, körpe.
t. 119a/12, 124b/10, 169b/01
t. (naẓārat-ı tāza) 156a/15
t. (tar u tāza bol-) 168b/01
t. (ṭarāvat-ı tāza) 151a/03
[=6]
taẕabẕub Ar. Karışıklık.
t. (tazalzul u taẕabẕub) 133b/02
[=1]
tazālıġ Tazelik.
t. yétüş- 151a/17
[=1]
taẕallum Ar. Sızlanma, yakınma.
t.+ı (ʿarż-ı taẕallum) 126a/06
t.+ıġa 126a/01
t.+ıġa (dād u taẕallum) 143b/03

t. körgüz- 126a/02
t. yosunı 145b/16
[=5]
tazalzul Ar. Sarsılma, sallanma.
t.+ġa 130a/01
t. tüş- 121a/15, 171a/01
t. u taẕabẕub 133b/02
[=4]
tażarruʿ Ar. Kendini alçaltarak yalvarma.
t. u taḫaşşuʿ 132b/07
[=1]
taẕarv Far. Sülün.
t.+ı 169b/03
[=1]
taʿẓīm Ar. Ululama, yüceltme.
t.-ı tamām u taslīm-ı lā-kelām 131a/16
t.-ı tamām u teksīr-i lā-kelām 129a/08
t. u tekrīm 120b/07
[=3]
tazvīr Ar. Yalan söze süs verme, söze yalan karıştırma.
t.+ıġa (dām-ı tazvīrıġa kirgüz-) 162a/12
[=1]
tazyīn Ar. Süsleme, süslenme.
t. (çamanıstān-ı tazyīn) 138b/04
t. (zīb u tazyīn) 127a/17
t. (zīb u tazyīn bér-) 125a/14
t. tap- 119b/17, 156b/07
[=5]
tedārük Ar. Hazır etme; hazırlık.
t.+i 147b/06, 161b/14
[=2]
tefekkür Ar. Düşünme, kafa yorma.
t. (çāh-ı tefekkür) 140b/13
[=1]
Ṭejen bk. Ṭajan
Ṭ.+ge 143a/16
[=1]
tek Far. Koşma, koşuşma.
t. (mānand-gū-yı tek ü pūy) 161b/13
t. ü pū 164b/11
t. ü pū ḳıl- 139a/14
t. ü tāz 164a/10
[=4]
tek-ā-pūy Far. Telaş ile koşarak araştırma.
t.+ıdın 130a/03
[=1]
tek-āvar Far. Koşucu, yorga (binicisini sarsmayan) yürüyüşlü at.
t.+ıġa 171b/09
t. sür- 138a/14
[=1]
tek-pūy Far. Koşmak ve aramak.
t. eyle- 118b/17
[=1]
Teke kv.a. Marv, Ahal, Kızıl Rıbat, Ersarı, Sarık ve Yomutlarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.
T. 129b/04, 146a/15, 154b/10, 155a/08, 161a/11
T. camāʿası 142b/01
T.+si 162b/09
T.+siniñ 129b/04
[=8]

Teke Mehdī Bég k.a.
T.+ni 127b/13
[=1]
tekebbür Ar. Kendini beğenme, büyüklük taslama.
t. (ġurūr-ı tamām u tekebbür-i mā-lā-kelām) 144a/16
t. (tafarʿun u tekebbür yeli) 162b/06
t.+i (şarşar-ı tekebbür) 163b/07
t. u faḫāmat 147a/01
[=4]
tekebbür-mast Kibirli.
t. u ḫod-parast 164b/12
[=1]
tekellüf Ar. Özenme; külfetli, zahmetli iş görme.
t.+ler bile 158b/02
[=1]
tekellüm Ar. Söyleme, konuşma.
t. 171b/01
t.-i rūḥ-afzā u talaṭṭuf-ı bī-ıntıhā 157b/13
t.+iñdin 168a/13
t.+ler 160b/08
t. tüz- 126a/02
[=5]
teklīf Ar. Öneri, teklif.
t.-i mā-lā-yuṭāḳ 160a/12
t. u daʿvat ḳıl- 118b/09
[=2]
tekmīl Ar. Tamamlama.
t.+i érse 132b/09
t.+ıġa 118b/06
[=2]
tekrīm Ar. Saygı gösterme, yüceltme, ululama.
t. (taʿẓīm u tekrīm) 120b/07
[=1]
teksīr Ar. Kırma?
t. (taʿẓīm-ı tamām u teksīr-i lā-kelām) 129a/08
[=1]
temekkün Ar. Yerleşme.
t. (tavaḳḳuf u temekkün) 150b/11
[=1]
temkīn Ar. İhtiyatlı, ölçülü; sağlam.
t. (āyīn-ı Camşīdāna u temkīn-i ḫusravāna) 139a/13
t. (teskīn u temkīn yétkür-) 150a/17
t. bér- 149b/13
t.-i şalābat-ıntımā u āyīn-ı ḫayrat-afzā 129b/01
[=4]
ten Far. Vücut, beden, ten. Krş. tan
t.+i 130a/03, 150a/11
t.+ime 168a/13
[=3]
teng-maʿāş Yaşaması zorlaşan, zor durumda olan.
t. 133b/09
[=1]
tengnā Far. Dar yer, sıkıntılı yer; mezar. Krş. tengnāy
t. 132a/11
t.+sıdın 167a/13
t.+sıġa 165a/12
[=3]
tengnāy bk. tengnā

t.+ı 161a/04
[=1]
teñ bk. téñ
t. eyle- 171b/06
t. teñ 119b/15
[=2]
Teñri bk. Téñri
T. taʿālā (Teñri-taʿālā) 126a/02
[=1]
Terākime kv.a. Türkmenler.
T. 156a/08, 174b/05
T. ṭavāyıfı 125a/17, 145b/15
[=4]
ṭeref bk. ṭaraf
ṭ.+ge 146b/14, 165a/04
ṭ.+ge (her ṭeref) 141b/04
[=3]
terk Ar. Uzaklaşma, bırakıp gitme.
t.+i 154a/12
t.+i-durur 152b/07
t.-i şahlık ét- 168b/14
t.+in tut- 158a/15, 162b/02, 164b/17
t. tut- 125b/08
[=7]
teskīn Ar. Yatıştırma, sakinleştirme.
t. bér- 129a/08, 149b/12
t.+ıġa 150a/04
t.+i üçün 148a/01
t. u taḫfīf tap- 135a/03
t. u temkīn yétkür- 150a/17
[=6]
teşnelik Susuzluk.
t. 135a/11, 150b/04
[=2]
tevekkül Ar. İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.
t. (ıʿtımād u tevekkül ḳıl-) 155a/11
t. cāddası 138b/07
t. cavşanın kéy-152b/17
t.+de (cādda-ı tevekkül) 157b/03
[=4]
tébre- Hareket etmek, kımıldanmak.
t.-p 130b/03
[=1]
tébren- Hareket etmek.
t.-se 141a/10, 141b/01
t.-ür dék 132b/11
[=3]
tég- İsabet etmek, değmek, dokunmak.
t.-ip 135a/02
[=1]
tégrü Doğru, kadar.
t. 123b/02, 147a/01, 166a/17
t. (ebedge tégrü) 125b/16
[=4]
témür Demir.
t. 125b/01
[=1]
Témür Ḳapu y.a. İran yakınlarında bir yer adı.
T. yolı 144b/07
[=1]
téñ Denk, eşit. Krş. teñ
t. 140b/13, 170b/02, 175a/16
[=3]
téñiz Deniz, derya.
t. dék 129b/07
t.+ge 144a/01

[=2]

Téñri Tanrı, İlah. Krş. Teñri

T. taʿālā 118a/04, 132a/04, 134a/05, 147b/12, 151a/09, 167a/05

T. taʿālā (Ténri-taʿālā) 132b/09, 155a/10

[=8]

Téñri Ḳulı Bég k.a. Yusuf Beg'in oğludur.

T. 137a/05

[=1]

tépengü Eyerin etrafı ve kenarı. Krş. tépingü

t. 170a/10

[=1]

tépingü bk. tépengü

t.+si 124b/06

[=1]

térlik Atın terini çekmesi için eyerin altına konan keçe.

t. 170a/10

[=1]

téve Deve.

t. 120a/15, 142b/03, 170a/13

t.+ge 150b/06

t.+ler 126b/04

t.+lerge 150a/01

t.+larıġa 135a/17

t.+lerni 150b/08

[=8]

ṭılā (< Ar. ṭilāʾ) Altın, kırmızı altın; Hive Hanlığı'nda değeri en yüksek para. Krş. ṭıllā

ṭ. 155b/17

ṭ.+dın 170a/08, 170a/08

[=3]

ṭılā-bāf Altın işlemeli kumaş.

ṭ. (sar-u-pā-yı ṭılā-bāf u ḫancar-ı cavāhır-ġılāf) 124b/01

[=1]

ṭılā-kemer Altın kemer.

ṭ. 173a/14

[=1]

ṭıllā bk. ṭılā

ṭ. 124a/17, 140a/11, 156a/02

ṭ.+ġa 169a/12

[=4]

ṭıllā-pūş Altın elbiseli.

ṭ. ḳıl- 157b/16

[=1]

tımṯāl Ar. Örnek, tasvir.

t. 149b/07

[=1]

tın- Dinmek, kesilmek, hareketsiz kalmak.

t.-may 170a/03

[=1]

tıra Far. Bulanık; kara; karanlık.

t. eyle- 171b/11

[=1]

ṭırāz (< Ar. ṭirāz) İpek ve sırma ile işleme.

ṭ. birle 168a/14

[=1]

tırnaġ Tırnak.

t.+ı bile 117b/13

t.+ıdın 163a/09

[=2]

tīġ Far. Kılıç.
t.-ı ġażab 145b/07
t.-ı musāraʿat 142b/08
[=2]
tik- Dikmek.
t.-ip 171a/04
t.-tiler 141b/01
[=2]
buland-ḫayma tik- 171a/04
[=1]
til Dil.
t. 153a/03, 170b/03, 171b/07, 173a/11
t. aç- 152b/13, 162b/08
t. çék- 147b/02
t.+i 168a/08
t.+i bile 163a/16, 175a/13
t.+im 168a/13
t.+in 122b/03
t.+ler 168a/07
[=13]
tile- Dilemek, istemek.
t.-di 118a/06, 125a/09, 155a/11
t.-diler 140b/01, 154b/13, 173b/11
t.-p 122a/11, 129a/09, 147a/11, 153b/10, 156b/09, 168a/05
t.-p durur 146a/02
[=13]
bahāna tile- 168a/05
kömek tile- 153b/10
panāh-tile- 147a/11
ruḫṣat tile- 154b/13
[=4]
tilkü Tilki.
t. 123b/14
[=1]
tīra-baḫt Kara bahtlı, talihsiz.
t.+lar 129a/02
[=1]
tīra-maʿāş Yaşayışı kötü olan.
t. (Ḳızılbaş-ı tīra-maʿāş) 155b/03
[=1]
tīra-rozgār Talihsiz, bahtı kara.
t.+larnıñ 141b/15
[=1]
tirik Diri, canlı.
t. 134a/07
t.+ni 167b/01
[=1]
tişlet- Isırtmak.
t.-ti 172b/09
[=1]
lab tişlet- 172b/09
[=1]
tīz Far. Çabuk, tez.
t. 123b/01, 172a/01, 172b/03
t. (tund u tīz bol-) 129b/11
t. bol- 171b/04
t. durur 147b/13
t.+dür 159b/10
[=7]
tīz-raftār Far. Çabuk yürüyüşlü.
t. (samand-ı tīz-raftār) 123a/04
[=1]
tīz-revlik Hızlı gidişli olma durumu.
t. bol- 123a/15
[=1]
tīzrek Daha çabuk.
t. 126a/09

[=1]
tofraḳ Toprak.
t.+dın 141a/08
t.+ıġa 128b/05, 131a/14, 158b/05
t.+ıġa (ʿubūdıyyat tofraḳı) 141b/13
[=5]
toḫtat- Durdurmak, alıkoymak.
t.-a al- 158b/02
t.-ıp 165a/05
[=2]
toḳa At kolanı halkaları.
t. 170a/09
[=1]
toḳuz Dokuz.
t. 161b/06
t. (iki toḳuz) 174a/10
[=2]
Toḳuz Aşrım y.a.
T. 128a/06
[=1]
tol- Dolmak
t.-dı 170a/06
t.-sun 146b/17
t.-uban 171b/06
t.-up 119b/10, 120a/17, 120b/02, 121a/14, 170a/12
[=8]
tola Dolu.
t. tut- 168a/15
[=1]
toldur- Doldurmak.
t.-up 150a/02, 154b/03, 170b/01
[=3]
tolġa- Etrafını sarmak, dolamak.
t.-p 131b/12, 162a/07
[=2]
boyun tolġa- 131b/12, 162a/07
[=2]
ton Elbise.
t. kéydür- 173a/14
[=1]
Toñġuz yılı 12 Hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Domuz yılı.
T. 145a/15
[=1]
top Gülle atan ateşli silah.
t. 141b/05, 147a/16, 159a/04, 160b/16
t. (gülūle-i top-ı ġurīn) 158b/17
t.-ı aʿdā-köb 127b/14
t.-ı dıl-köb 161b/08
t.-ı raʿd-āşūb 141b/09, 158b/16
t.-ı top-ḫāna 126b/09
t.+larnı 130b/14
t.+larnıñ 129a/04
t. u top-ḫāna 144b/07, 148b/14, 149a/14, 151b/15, 155a/04
[=17]
top-ḫāna Top dökümü yapılan yer.
t. 127b/13
t. (top u top-ḫāna) 126b/09, 148b/14, 149a/14, 151b/15, 155a/04
t. bile 146a/04
t. bile (top u top-ḫāna) 144b/07
t.-ı humāyūn 127b/10
[=9]
topçaḳ Alaca at.
t. 170a/06
t. at 156a/08

t.+lar 124b/01
[=3]
topçı Topçu.
t.+lar 141a/15
[=1]
toplum Toplum.
t. 172a/02
[=1]
toy Ziyafet, toplu yemek, şölen.
t. 118a/06, 118b/06, 120a/06, 168a/08, 169b/16, 170b/08, 173a/09, 173a/11, 173a/17, 173b/01, 173b/03
t. (sūr-ı pur-surūr u toy-ı ʿışrat-vufūr) 173b/05
t. ahlı 120b/05, 168b/01, 173b/04
t. ara 170a/03, 171a/04, 173a/08
t. başlat- 120b/12
t. bér- 117b/05, 156a/01, 168a/06, 169b/06
t.+dın 173b/07
t.+ġa 170b/09
t.-ı ʿaẓīm 168a/01
t.-ı bıhışt-āyīn 118b/10
t. sarı 170b/14
t. u żıyāfat 125a/08
[=17]
toy-ḫāna Düğün evi, şölen evi.
t. 124a/06
t.+ġa 172a/13
t.-ı ʿālī 121a/17
t.-ı bıhışt-nışāna 121a/10, 124b/14
t.-ı ʿışrat-panāh 123a/03
t.-ı ṭarab-nışāna 120b/15
[=5]
toy-nāma Ziyafeti anlatan mektup.
t. 168a/08, 168a/10, 168b/02
[=3]
toy- Doymak.
t.-sun 169b/07
[=1]
toyāna Toyane.
t. 168a/15
[=1]
tök- Dökmek.
t.-ti 138a/04
t.-üp 122a/04
[=2]
sīm ile zar tök- 138a/04
[=1]
tökül- Dökülmek.
t.-diler 164b/11
t.-üp 164a/15
[=2]
töpe Tepe.
t.+ni 139a/02
[=1]
tört Dört.
t. 121a/08, 130b/13, 134a/05, 160b/10, 160b/16, 164a/15, 170b/15
t.+de (miñ iki yüz kırk tört) 120b/11, 126b/12
t.+i (yigirme tört) 155a/16
t. miñ 156a/07
[=11]
törtünçi Dördüncü.
t. 144a/09
[=1]
töşe- Döşemek.

t.-p 122b/01, 166a/07

[=2]

töşel- Döşenmek.

t.-di 122b/04

t.-ip 120b/17

[=2]

ṭūbā Ar. Cennette bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyen ağaç.

t. kibi 170b/04

t. kibi (sıdra u ṭūbā) 119b/08

[=2]

tuġ Tuğ, sancak.

t.+ı (mahca-ı tuġ) 128a/04

t.+ıġa 139a/17

[=2]

tuġ- 1. Doğmak, dünyaya gelmek.

t.-mamış 153b/03

[=1]

2. (Güneş, ay, yıldız) Tulu etmek.

t.-up 129b/16

[=1]

tuġma Sahibinin evinde doğan ve yetiştirilen köle.

t. bile 174a/10

[=1]

tuḥfa Ar. Armağan, hediye.

t.+sı 132b/07

t.+sın (cān tuḥfasın taslīm ḳıl-) 134a/05

t. u hadya ötker- 135b/16

t. u pīş-keş 153b/11

[=4]

tuḥfāt Ar. Hediyeler.

t.+ı bile (tansuḳāt u tuḥfāt) 137b/01

t. u tansuḳāt ötker- 151a/07

[=2]

tuhmat Ar. Suç, töhmet.

t.+ın 164a/02

[=1]

tund Far. Sert, şiddetli, haşin.

t. 129b/15

t. bol- 172a/02

t. u tīz bol- 129b/11

[=3]

tur- 1. Durmak, hareketsiz kalmak, beklemek

t.-dı 123a/10, 172b/15

[=2]

2. Asıl yardımcı fiil (fiillerden sonra gelir.)

t.-e turġan 150a/01

t.-up turmışlar 174b/14

[=2]

kéle tur- 150a/01

muntaẓır tur- 123a/10

vājūn tur- 172b/15

[=3]

turāb Ar. Toprak.

t.+ı 163a/13

t.+ınıñ 153b/09

[=2]

Turāb Bég k.a. Teke Türkmen kabilelerinden cesur bir asker.

T. 154b/09, 161a/11

[=2]

Turbat y.a. Horasan bölgesinde bir yer.

T. 146a/14

T. üsti 159a/11

[=1]

Turdıkem Sar-dār k.a. Yomut ekabirindendir.
T. 161a/11
[=1]
tuş Köşe, taraf.
t.+ıdın 159b/13
[=1]
tut- Tutmak; saymak, kabul etmek; beklemek; takip etmek.
t.-(!) 168a/15, 168a/15
t.-a al- 160a/02
t.-dı 137a/03, 165b/07, 171b/14
t.-dılar 132a/15
t.-ġan 125b/08
t.-mış dururlar 136a/09
t.-sa 132a/16, 157b/06
t.-tı 168b/05
t.-up 121b/15, 124a/02, 127a/02, 128b/17, 131b/13, 133a/16, 133b/13, 138a/16, 139a/16, 143a/09, 143b/13, 146b/03, 146b/09, 151b/08, 158a/03, 158a/15, 161b/08, 162b/02, 163b/03, 164b/17, 167b/15, 171a/09, 171a/09, 173a/04
[=36]
ārām tut- 143b/13, 165b/07, 171b/14
arzānī tut- 137a/03, 143a/09
berk tut- 125b/08
cāy tut- 171a/09
ilgeri tut- 151b/08, 158a/03
mabẕūl tut- 167b/15
marʿī tut- 133b/13
maʾvā tut- 168b/05
mekān tut- 132a/15, 132a/16, 136a/09
nafs-ı ammāra étegin berk tut- 125b/08
rust tut- 124a/02
ṣadā-yı kerrenāy tut- 173a/04
ṣaf tut- 171a/09
ṣaflar tut- 139a/16
tasāhul-ı cāyız tut- 131b/13
terk tut- 125b/08
terkin tut- 158a/15, 162b/02, 164b/17
tola tut- 168a/15
[=26]
tutdur- Tutturmak.
t.-dı 156a/01
[=1]
küreş tutdur- 156a/01
[=1]
tūtıyā-gūn Sürme rengi.
t. 135b/10
[=1]
tutul- Tutulmak.
t.-ġan 134a/07
[=1]
tuynaḳ Tırnak.
t.+ıdın (tuynaġıdın) 123a/16
t.+ıġa 130a/08
[=2]
tuzaġ Tuzak.
t. 154b/05
[=1]
tüfeng Far. Bir çeşit ateşli silah.
t. 130a/02
t.+i 140a/10
t.-i raʿd-āheng 174b/13
t.+lerni 130b/14
[=4]

tüfeng-andāzlıġ Tüfek atma durumu.
t. 139b/09, 140a/03
[=2]
tüfengçi Tüfekçi.
t.+ler 160b/12
[=1]
tümen On bin.
t. 132a/10, 134b/08, 173a/05
[=3]
tümenāt Tümenler, kalabalık askerî birlikler.
t. 170b/10
[=1]
tün Gece.
t. 164b/13, 169a/05, 173a/07
t. kün 169a/15
t. ü kün 120a/09, 161b/13
[=6]
tüng Far. Testi.
t. tüng 121b/03
[=1]
türk-tāz Far. Yağmalama, çapul.
t.+ı 165a/11
t.+ıdın 145b/15
t. ḳıl- 164a/14
[=3]
Türkmanıyya kv.a. Türkmenler.
T. camāʿası 128b/10
[=1]
türlüg Türlü, muhtelif.
t. 119b/14, 122b/06, 122b/12, 157b/05
t. (miñ türlüg) 124b/16, 165b/06
t. (yüz türlüg) 132b/07, 166a/13
[=8]
tüş Kuşluk vakti.
t. çaġı 128a/09
t. vaḳtı 135b/17
[=2]
tüş- Düşmek, inmek; uygun gelmek.
t.-er 172b/08
t.-gen 134b/01, 134b/13, 150a/08, 166a/16
t.-gey 168b/03, 168b/03
t.-gü dék 132a/03, 166b/14
t.-mey 166b/03
t.-se 146b/10
t.-sün 168a/15
t.-ti 133b/11, 150a/13, 158b/13, 172b/07
t.-tiler 129b/03, 160b/10, 164b/15
t.-üp 121a/15, 127a/03, 128b/17, 129a/15, 139a/05, 141b/06, 144b/07, 149a/07, 161a/02, 166a/11, 171a/01, 174a/07
t.-üp érken 155a/05
[=32]
bī-naẓīr tüş- 168b/03
dıl-paẕīr tüş- 168b/03
havāsı tüş- 139a/05, 144b/07
közleri tüş- 133b/11
maḳbūl tüş- 149a/07
maḳbūl u mustaḥsan tüş- 166b/03
muṭabbaḳ tüş- 172b/08
taġalġul tüş- 121a/15
tazalzul tüş- 121a/15, 171a/01
zılzıla tüş- 127a/03
[=12]
tüşür- 1. Düşürmek, indirmek.

t.-üp 170a/10
t.-üp dururlar 121a/12
[=2]
2. Yerleştirmek.
t.-üp 154b/01
[=1]
cānsız tüşür- 170a/10
cāyġa tüşür- 154b/01
yér erkānıġa zılzıla tüşür- 121a/12
[=3]
tütün Duman.
t. yañlıġ 123a/12
[=1]
tüz Düz, doğru.
t. 161a/15
[=1]
āhengin tüz- 134a/09, 137a/15, 138b/07, 144a/17, 155a/05, 164a/10, 165a/09
asbāb-ı ṭarabnı tüz- 173a/07
ʿazīmat āhengin tüz- 127b/05
bazm-ı ʿışrat tüz- 121b/06
bazm tüz- 121a/07, 121a/16
ḫayr-ı muḳaddam zamzamasın tüz- 128b/05
hengāme tüz- 152b/16
mastāna tüz- 168b/01
murācaʿat ḳānūnın tüz- 132b/14
navḫa tüz- 150a/09
şaf tüz- 119b/13, 139a/14, 140a/01
şaflarnı tüz- 123a/09
tarannum tüz- 152b/13
[=22]
tüz- Düzenlemek, tertip etmek, düzenli hale getirmek.
t.-di 138b/07
t.-diler 150a/09, 164a/10, 173a/07
t.-dük 140a/01
t.-ey 146a/17
t.-gen 152b/13
t.-geni 165a/09
t.-gümiz durur 126a/02
t.-mek 132b/14
t.-mek üçün 168b/03
t.-meki 137a/15
t.-se 152b/16
t.-üben 121b/06
t.-üp 119b/13, 121a/07, 121a/16, 123a/09, 128b/05, 130a/04, 134a/09, 139a/09, 139a/14, 144a/17, 168b/01
t.-üp durur 127b/05
t.-üp érken 155a/05
[=27]
tüzet- Düzenletmek.
t.-ip 141a/13, 168b/07
[=2]
ḳorġan tüzet- 168b/07
[=1]

U

u bk. ve
ʿubūdıyyat (< ʿubūdiyyat) Kulluk.
ʿu. 128b/05, 131a/17, 131b/05, 153a/15

ʿu. (ıẓhār-ı ınḳıyād u ʿubūdıyyat ḳıl-) 142a
ʿu. (ıẓhār-ı ʿubūdıyyat ḳıl-) 142a/08
ʿu. tofraḳı 141b/13
[=7]
ʿubūr Ar. Bir taraftan öbür tarafa geçmek, karşı yakaya geçme, geçiş.
ʿu. ḳıl- 159b/12, 174b/10
[=2]
uʿcūba Ar. Pek acayip ve garip olan, şaşılacak şey.
u. 124a/11, 173a/05
u.-ı davrān 136b/01
[=3]
uç- Uçmak.
u.-dı 172b/16
u.-sa 170b/01
[=2]
uçra- Rastlamak, tesadüf etmek, uğramak.
u.-p 165a/03
[=1]
uftāda Far. Düşkün, biçare.
u. (ḫān-vāda-ı davr-ı uftāda u ḫāna-zāda-ı ḫıẕmat-parvarda) 125b/03
u.+lar 125b/14
u.+larnıñ 126a/01
[=2]
uftān Far. Düşen, düşerek.
u. u ḫīzān "düşe kalka" 150a/04
[=1]
ʿufūnat İltihap.
ʿu.+ı 134a/14
[=1]
ʿuḳbā Ar. Öbür dünya, ahiret.
ʿu. 158a/02
[=1]
ʿuḳda Ar. Düğüm, çözülmesi zor olan.
ʿu.-ı muḫtaṣar ḳıl- 171a/15
ʿu.+sıġa (umīd-ı ʿuḳda) 163a/09
[=2]
ʿuḳūbat Ar. Ceza.
ʿu. 166a/11
ʿu. ḳılıçı 141b/15
[=2]
ʿuḳūbat-gāh Ceza yeri.
ʿu.+ıġa 161a/05, 165a/10
[=2]
ʿulamā Ar. Alimler.
ʿu. (umarā-yı gerdūn-şavlat u ʿulamā-yı ḫūrşīd-sīrat) 120b/13
ʿu. (ʿumda-ı ʿulamā-yı ʿıẓām) 148a/06
ʿu. bile 171a/10
ʿu.+larġa 136a/05
ʿu. u fużalā 121b/14, 124a/09, 148b/12
ʿu. u küberā 142b/12
ʿu. u umarā 122b/01, 124a/16, 133a/01
ʿu.-yı ahl-ı Islām 152b/09
ʿu.-yı ʿıẓām 136a/09
ʿu.-yı ʿıẓām u umarā-yı ẕu'l-ıḥtışām 135b/09
ʿu.-yı bā-ʿamal 171a/06
ʿu.-yı dīn-parvar u fużalā-yı dıḳḳat-güster 148a/03
ʿu.-yı fażīlat-şıʿār u umarā-yı ʿızzat-āṣār 121b/11
ʿu.-yı ʿıẓām u umarā-yı kirām 121a/04
ʿu.-yı kāmilu'l-ḳadr 171a/08

ʿu.-yı munāẓara-ger u fużalā-yı dīn-parvar 146b/11
ʿu.-yı zamān 148a/03
[=21]
uluġ Büyük, ulu, yüce.
u. 143a/02, 155b/11, 163a/05, 169b/06, 170a/12, 171a/07, 172a/02, 173a/07
u.+dın 133a/15
[=9]
ʿulūm Ar. İlimler, bilgiler.
ʿu. (afżal-ı ahl-ı ʿulūm) 148a/08
ʿu. (masāyıl-ı dīnıyya u ʿulūm-ı yaḳīnıyya) 148a/02
ʿu.-ı dīnıyya u masāyıl-ı şarʿıyya 121b/12
[=3]
ulus Ulus, millet, halk.
u. 118a/01, 118a/01, 121a/13, 124a/11, 126b/06, 150a/11, 159a/04, 168b/09, 170b/15, 171a/05, 173a/06, 173a/09, 173a/15
u.+ġa 123b/03, 138a/04, 150a/13, 167b/02, 172b/10
u.+ı 131b/05, 158a/01
u.+ı (ʿAlī Éli ulusı) 137b/09
u.+ıdın 129a/10, 149a/12
u.+ıġa 133b/04
u.+ıġa (Īrān memāliki ulusı) 145b/14
u.+ın 162b/04
u.+ınıñ 143a/12, 151b/09, 161a/15
u. içre 172a/01
u. u élat 153a/14
[=31]
ʿuluv (< Ar. ʿuluvv) Büyüklük, yücelik.
ʿu. (ʿuluvv-ı hımmat) 152a/04
[=1]
umanā (< Ar. umanāʾ) Eminler.
u. (umarā-yı nām-dār u umanā-yı ʿālī-mıḳdār) 153b/15
[=1]
ʿUmar-ʿadālat Adaleti Hz. Ömer gibi olan.
ʿU. 169a/07
[=1]
umarā (< Ar. umarāʾ) Emirler, beyler.
u. 136b/09, 155b/09, 171b/14
u. (ʿulamā-yı fażīlat-şıʿār u umarā-yı ʿızzat-āṣār) 121b/11
u. (ʿulamā-yı ʿıẓām u umarā-yı ẕu'l-ıḥtışām) 135b/09
u. (ʿulamā-yı ʿıẓām u umarā-yı kirām) 121a/04
u. (ʿulamā u umarā) 122b/01, 124a/17, 133a/02
u.+dın 139b/15
u. u erkān-ı davlat 155b/05, 166a/03
u. u küberā 121b/14
u. u nudamā 155b/17
u.-yı ʿālī-cāh u ekābır-ı sıpāh 150b/12
u.-yı ʿālī-mıḳdār u sıpāh-ı bī-şumār 148b/01
u.-yı davlat-ḫ(v)āh 132b/06
u.-yı gerdūn-ṣavlat u ʿulamā-yı ḫūrşīd-sīrat 120b/03
u.-yı ʿıẓām u sıpāh-ı ḳıyāmat-ızdıḥām 123a/02

u.-yı nām-dār u küberā-yı ẕu'l-ıḳtıdār 136a/06
u.-yı nām-dār 137b/06
u.-yı nām-dār u şucaʿā-yı calādat-şıʿār 139a/10
u.-yı nām-dār u umanā-yı ʿālī-mıḳdār 153b/15
u.-yı ṣāḥıbu'ş-ṣadr 171a/08
[=24]
ʿumda Ar. İlke, dayanılacak, güvenilecek kimse veya şey, destek, dayanak.
u.-ı ʿulamā-yı ʿıẓām 148a/06
u.+sı 136a/16
[=2]
umīd Far. Umut.
u.-ı ʿuḳda 163a/09
u.+ın (cām-ı umīd) 149a/05
u. ile 128b/06
u.+larıġa 140b/02
u. u bīm 172b/03
[=5]
ʿumḳ Ar. Derinlik.
ʿu.+ı 140b/13
ʿu.+ı yét- 140b/14
[=2]
ʿummān Ar. Okyanus.
ʿu. (daryā-yı ʿummān) 129b/06
[=1]
ʿumr Ar. Ömür, yaşayış.
ʿu. 169a/16, 170a/14
ʿu.+ı 134b/07
[=3]
umūr Ar. İşler.
u.+ı 122a/16, 136b/08
u.-ı memleket 118b/01
u.-ı şanīʿa 152b/11, 152b/12
u.+ıġa 137b/14, 139b/10, 140b/05
u.+ınıñ 144b/05, 166b/13
[=10]
unut- Unutmak.
u.-up 162a/07
[=1]
ur- Vurmak, çarpmak; baskın yapmak, hücum edip savaşmak.
u.-ar érdi 141a/16
u.-dı 124a/01, 168b/12, 172b/16
u.-dılar 162a/08
u.-ġan 147b/02
u.-ġan-dék 161b/01
u.-ġanı 165a/13, 167b/03
u.-ġaylar 147a/06
u.-sa 141a/10, 141a/17
u.-sañ 160a/04
u.-uñ 147b/11
u.-up 118b/17, 121a/10, 122b/15, 129b/08, 129b/10, 134b/11, 134b/13, 140b/15, 144a/15, 145a/03, 154b/11, 154b/16, 161a/04, 172b/07, 173a/03
[=29]
çapavul ur- 154b/11, 167b/03
dast-ı ıhtımām ur- 147a/06
dast u pā ur- 147b/11
kām ur- 121a/10
kāmın ur- 134b/11
kef ur- 173a/03
ḳol ur- 162a/08
kös-i rıḥlat ur- 168b/12

kösin ur- 144a/15, 165a/13
mavc ur- 129b/08, 140b/15
muʿallaḳ ur- 172b/07
ot ur- 154b/16, 161a/04
par ur- 141a/10
parvāz ur- 141a/17
rūy ur- 119a/01
şabī-ḫūn ur- 145a/03
tāb ur- 134b/13
yérge ur- 124a/01
yüz ur- 160a/04
[=23]
uruġ bk. uruḳ
u.+nıñ 160a/08
u. uruġ 121b/01
[=2]
uruḳ Soy, aşiret, kabile.
u.+ıdın (uruġıdın) 151a/10
u.+nıñ 124a/17
[=2]
ʿurūḳ Ar. Irklar.
u.+ı 159a/15
[=1]
uruş Savaş, mücadele.
u. 164b/09
u. u muḳātala 144b/10
u. u talaş 164b/17
[=3]
ʿurvat Ar. Kulp.
ʿu.+u'l-vuṣḳā "Sağlam kulp, metin ve muhkem olan tutulacak şey." 147a/06, 155a/11
[=2]
usarā (< Ar. usarā') Esirler, tutsaklar.
u. (ġanāyım-ı mavfūr u usarā-yı ġayr-ı maḥṣūr) 174a/09
u.+sıdın 166b/05
u.+sınıñ 166a/09, 166a/15
u.-yı fırāvān u sabāyā-yı bī-kerān 164a/16
[=4]
usārat (< Ar. asārat) Esaret, esirlik.
u. 166a/11
[=1]
ʿUṣmān-adab Edebi Hz. Osman gibi olan.
ʿU. 169a/07
[=1]
usr (< Ar. asr) Zincire vurmak, esir etmek, esir almak.
u. 162a/01
[=1]
ʿusrat Ar. Zorluk, güçlük, sıkıntı.
u. u külfet 151a/10
[=1]
ustād Far. Üstad, hoca
u.+ı (ʿaḳl ustādı bol-) 119b/11
u.-ı kirāmī 136a/17
u.+ları 159a/01
[=3]
Ustazman k.a.
U. yañlıġ 158b/07
[=1]
ustuḫ(v)ān Far. Kemik.
u.+ı 150a/11
[=1]
ustuvār Far. Sağlam, dayanıklı, kuvvetli, güvenilir.

u. (ṣābıt-ḳadam u ustuvār bol-) 157b/04
u. bol- 124b/10
u. ḳıl- 121a/17
u. u mustaḥkem 164a/06
[=4]
uṣūl Ar. Yol, yöntem, tarz, kural, adet.
u. ét- 172b/08
u.-ı ẓāhır 171b/12
[=2]
uşaḳ Ufak, küçük.
u. 175a/03
u.+ımızġa 125b/12
[=3]
ʿuşşāḳ Ar. Aşıklar.
ʿu. 164a/14
[=1]
uşal- Kırılmak, ufalanmak.
u.-dı 145b/02
[=1]
utru Karşı, üzerine.
u. 135b/10
u.+da 127a/01
u.+sıda 162a/15
u.+sıġa 159a/06
[=4]
uyat Utanç.
u. bile 165a/17
[=1]
Uyşun ʿAvaż Yüzbaşı bk. ʿAvaż Yüzbaşı
U.+nı 166b/08
[=1]
uzaḳ Uzak.
u. 118b/08
[=1]
uzaḳraḳ Daha uzak.
u.+dın 133b/09
[=1]
ʿuẓamā (< Ar. ʿuẓamāʾ) Büyükler, şeref ve mevki bakımından büyükler.
ʿu. (davlat-ı ʿuẓamā) 168a/04
[=1]
uzat- Göndermek, ileriye doğru yöneltmek.
u.-a al- 160a/01
u.-ıp 122b/14
u.-tı 157b/16
u.-up 148b/12
[=4]
ʿuẓmā (< Ar.ʿuẓmāʾ) Büyük, en büyük.
ʿu. (davlat-ı ʿuẓmā u martaba-ı aʿlā) 118a/03
[=1]
ʿuẕr Ar. Özür.
ʿu.+lar ḳıl- 166a/13, 166b/14
[=2]

Ü

ü bk. ve
üç Üç.
ü. 138b/09, 144a/03, 169b/12
ü. (on üç) 145a/04
ü.+de (miñ iki yüz ḳırḳ üç) 145a/15
[=5]

üçev Her üç.
ü.+ge 169b/15
[=1]
üçlençi Üçüncü.
ü. (on üçlençi kün) 156a/14
[=1]
üçün İçin.
ü. 118a/06, 120b/16, 123b/07, 126a/12, 126b/08, 127a/08, 127a/17, 127b/13, 128b/02, 128b/04, 131a/02, 136a/04, 138a/02, 138a/03, 144a/09, 144b/10, 146a/01, 147b/06, 148a/01, 148a/11, 148b/03, 148b/08, 148b/10, 150b/11, 151a/07, 152a/13, 152b/17, 153a/07, 154b/13, 154b/15, 155a/09, 155a/15, 156a/09, 156b/16, 157a/14, 157b/11, 158a/09, 158b/08, 158b/14, 159b/01, 160a/08, 162a/07, 163a/15, 163b/02, 163b/04, 163b/10, 164b/07, 165b/04, 166a/10, 166a/12, 166b/12, 167b/05, 168a/05, 174a/13, 174a/15, 175a/09
ü. (-maḳ üçün) 130b/01, 167b/13
ü. (-mek üçün) 148a/02, 149b/07, 162a/01, 168b/03
[=62]
üçünçi Üçüncü.
ü. 138b/13, 138b/16, 139b/15
ü. ḳatla 137a/13
[=4]
ükül- Yığılmak.
ü.-mişdür 120a/16
ü.-üp 120b/01, 120b/03, 120b/04, 170a/10
[=5]
ülüş Kısmet, pay, hisse.
ü. 135a/14
[=1]
ün Ses, bağırma, feryat.
ü. çék- 172b/05, 172b/15
ü.+in 161b/07
[=3]
ünde- Seslemek, çağırmak.
ü.-p 121b/12, 149a/05, 150b/14, 157a/14, 158b/06, 159b/01, 159b/07, 163a/08
[=8]
ündet- Çağırtmak.
ü.-ti 171a/07
ü.-tiler 158a/09
[=2]
üst Üst.
ü.+i bile 143a/15
ü.+ide 134a/08, 170a/08, 172b/06, 173a/01
ü.+ide édi 172b/12
ü.+idin 130b/02, 142b/09, 143b/07, 167b/09, 172a/17
ü.+ıġa 135b/06, 141a/16
ü.+ige 129a/15, 129b/13, 139a/13, 140a/08, 141a/09, 146a/15, 155a/12, 157b/17, 159a/11, 160b/10, 160b/17, 164b/04, 166a/11, 172a/02, 172a/03, 174a/03
[=29]
üştürek Far. Dalga.
ü. (öleñ ü üştürek) 159b/05
[=1]

üy Ev, hane.
ü. 130a/09, 131b/03
ü.+de 120b/01, 120b/01
ü.+ge 120b/02
ü.+i 170b/02
ü. içre 120b/02
ü.+ige 173a/17
ü.+iñ 156b/09
[=9]

üylük Evlik.
ü. 173a/17
[=1]

üz- Kesmek, koparmak.
ü.-diler 145a/04
[=1]

üze Üzerinde, içinde. Krş. üzre
ü. 119b/14, 121a/03, 121a/03, 122b/04, 134b/13, 139a/15, 169a/14, 170a/07, 171b/05, 172b/02, 172b/03, 172b/03
[=12]

üzengü Üzengi.
ü. 124b/05, 170a/09
[=2]

üzre Üzerinde, içinde. Krş. üze.
ü. 120a/17, 123b/02, 129b/08, 129b/13, 147b/14, 153b/05, 169b/02, 170b/03, 172b/01, 172b/02, 172b/03, 172b/05, 172b/06, 172b/07, 172b/08, 172b/08, 172b/09, 172b/09, 172b/15
[=19]

V

vabā (< Ar. vabāʾ) Bir çeşit ateşli öldürücü hastalık, taun.
v. ʿıllatı 125a/03, 132a/07, 136a/07, 137b/08
v. keseli 136b/01
[=5]

vach Ar. Sebep, vesile.
v. (hīç vach bile) 151b/06
v.+dın (ol vach) 152a/06
[=2]

vācıb (< Ar. vācib) Gerekli, vacip.
v. (farmān-ı vācıbu'l-ımtınān) 118b/05, 121a/17
v. (farmān-ı vācıbu'l-ıẕʿān) 138b/01, 140b/10
v. bol- 151b/13
[=5]

vaʿda Ar. Söz verme, vaat.
v. 162b/10
v.+sıġa 166b/04
[=2]

vadāʿ Ar. Ayrılış, ayrılma, veda.
v.+ım ét- 173b/04
[=1]

vādī Ar. İki dağ arasında uzanan arazi.
v.+sın 128a/03
v.+da (ṣaḥrā u vādī) 129b/08
v.-ı cān-güdāz 134a/14
[=3]

vadīʿat Ar. Emanet.

v.+ın (ḥayāt vadīʿatın ḳābızu'l-arvāḥġa tapşur-) 134a/04

[=1]

vadūd Çok muhabbetli, çok şefkatli anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.

v. (bār-gāh-ı mülk-i vadūd) 135b/13

v. (melik-i vadūd) 165b/12

[=2]

vafā (< Ar. vafā') Sözünde durma, vefa.

v. ḳıl- 150a/04, 157b/07

[=2]

vafā-dār Vefalı.

v. (ḫıẕmatkār u vafā-dār) 161a/07

[=1]

vafāt Ar. Ölüm, vefat.

v.+ı 136b/01

v.+ıġa 166a/01

v. tap- 134a/06, 166a/03, 167a/09, 167a/15, 175b/09

[=7]

vāfır (< Ar.vāfir) Çok, bol.

v. (nuḳūd-ı vāfır u mablaġ-ı mütekāṣir) 136b/07

v. (nuẕūrāt-ı vāfir u ṣadaḳāt-ı mütekāṣir) 148a/15

v. u ḫoş-güvār 149b/15

[=3]

vāfıra (< Ar. vāfira) Vāfır kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şekli.

v. (ınʿāmāt-ı vāfıra u ıdrārāt-ı mütekāṣire) 136a/05

v. (mablaġ-ı vāfıra) 124a/05

v. (nuḳūd-ı vāfıra bér-) 131b/01

[=3]

vāh Acıma, yakınma, esef bildiren ses taklidi bir ünlem.

v. 172a/03

[=1]

vahm Ar. Kuruntu, vehim.

v.+ı birle 134b/11

v. u hırās 146b/14

[=2]

vaḥşat-afzā Vahşet arttırıcı.

v. (surʿat-numā u vaḥşat-afzā) 159b/15

[=1]

vaʿīd Ar. Yıldırma, tehdit.

v. 162b/10

[=1]

vājūn Far. Ters, tersine dönmüş.

v. tur- 172b/15

v. yap- 172b/06

[=2]

vaḳāyıʿ (< Ar. vaḳāyiʿ) Olaylar.

v. 125a/07

[=1]

vāḳıʿ (< Ar. vāḳiʿ) Olan, meydana gelen.

v. bol- 133b/02, 140b/07, 150b/11, 173b/06

v.+dın (ḳarār-ı vāḳıʿ) 126b/04

v. durur 175b/02

[=6]

vāḳıʿa (< Ar. vāḳiʿa) Olay, gerçekleşen şey.

v. 147b/04, 150a/17, 155a/05, 161a/01, 174a/14

v.-ı ḥaḳīḳat 144b/08

v.-ı hāyıla 132a/17
v.-ı ḥayrat-numā 165a/14
v.+nı 133a/17
v.+sın 163a/16, 163b/13
[=11]
vāḳıʿa-nigār Olay resmeden.
v. (ḳalam-ı vāḳıʿa-nigār) 157a/10
[=1]
vāḳıʿāt (< Ar. vāḳiʿāt) Olaylar.
v. 173b/05
v.+ı 136b/04
v.+nı 174a/11
v. u ḥādıṣāt 175a/12
[=4]
vāḳıf (< Ar. vāḳif) Anlama, bilme.
v. 166b/08
v. u ḫabar-dār bol- 131a/05
[=2]
vaḳt Ar. Vakit, zaman.
v. 125b/13, 137b/15, 154a/10, 170a/03
v.+ı (tüş vaḳtı) 135b/17
v.-ı tamūz 134b/04
v.+ıda 160a/03, 161a/03
v.+ıġa 140b/09
v.+lar 148b/14
[=10]
vālā Far. Yüksek, yüce.
v. (ḥukm-ı vālā) 128b/16, 130b/06
v. (ıcāzat-ı vālā) 164a/08
v. (kevkebe-i vālā) 137a/17, 147b/14, 151a/05
v. (kevkebe-i vālā u dabdaba-ı ʿışrat-afzā) 120b/14
v. (kevkebe-i vālā u ordu-yı aʿlā) 150b/11
v. (sutūn-ı vālā) 172b/11
v.+ġa (kevkebe-i vālā) 160a/10
v.+ġa (masāmıʿ-ı vālā) 163a/16
v.+nıñ (kevkebe-i vāla) 149a/07
[=12]
vālā-mekān Mekanı yüce olan.
v. (amīr-zāda-ı vālā-mekān Ismāʿīl Bég) 143b/11
[=1]
vālā-nasab Soyu yüce olan.
v. 151b/03
[=1]
valad Ar. Çocuk, oğul.
v.-ı arcmand 136b/14
v.-ı arşad 156b/13, 167a/14
v.-ı Dosım Biy 140a/05
v.-ı Islām Şayḫ 149a/03
v.-ı şah-zāda-ı Fīrūz 167a/02, 167a/02
[=7]
vālī Ar. Büyük bir memur, vali.
v.+lar 147b/09
v.+ları 118b/08
v.+larıdın 147b/08
v.+sı 146a/14, 147a/08, 162b/11
[=6]
valvala Ar. Gürültü, yaygara.
v. (kevkebe-i tamām u valvala-ı lā-kelām) 148b/02
v.+sın 147a/01
[=2]
vārıd (< Ar. vārid) Gelen, ulaşan.

v. bol- 123a/13, 134a/13, 135b/09, 135b/12, 138b/12, 139b/07, 142b/06, 142b/10, 143a/16, 143b/08, 144a/11, 149b/10, 153a/12, 156a/13
[=14]

varziş Far. Çalışma, işleme.
v.+idür 169a/16
[=1]

vasāṭat Ar. Araya girme, vasıta olma, aracılık etme.
v.+ı bile 128b/03, 166b/02
[=2]

vasāvıs (< Ar. vasāvis) Vesveseler, kuruntular.
v.+ıdın (talbīs u vasāvıs) 125b/11
[=1]

vaṣf Ar. Özellik, nitelik; övgü.
v. ét- 170a/12
v.+ıda 170b/03, 172a/02
v.+ıġa 120a/02
v.+ın 170a/14
v.+ın ét- 173a/11
v.+ını eyle- 171b/07
[=7]

vāṣıl (< Ar. vāṣil) Ulaşan, gelen.
v. bol- 152a/13
v.-ı murād ét- 167a/17
[=2]

vāsıṭa (< Ar. vāsiṭa) Aracı, araç.
v.+sı bile 128a/11, 145a/16
[=2]

vaṣıyyat (< Ar. vaṣiyyat) Vasiyet.
v. (naṣīḥat u vaṣıyyat ḳıl-) 165b/04
v.+ınıñ 165b/08
[=2]

vasīʿ Ar. Çok geniş.
v. 140b/12
v. (ṭarḥ-ı vasīʿ u dıl-küşā) 170b/06
v.+ġa (fażā-yı vasīʿ) 131a/03
v. ḳıl- 168b/05
v. u ʿālī 170a/15
v. u dıl-keş kör- 128a/11
[=6]

vaṣīḳa Ar. Belge.
v.-ı muvālafat-namīḳa 152a/09
[=1]

vasīla Ar. Sebep, bahane.
v. bile 128b/05
[=1]

vasvasa Ar. Kuruntu, vesvese.
v.+sı bile (taḳāżā u vasvasa) 128b/13
[=1]

vaṭan Ar. Yer, yurt.
v.-ı maʾlūf u mesken-i maʿrūf 132b/13
v.+larıġa 130a/15, 160b/05
[=3]

Vays Nıyāz Daruġa k.a. Özbek sipahilerindendir.
V. 174b/03
[=1]

vaʿẓ Ar. Vaaz, dinî öğüt.
v. 157a/14
[=1]

vazārat Ar. Vezirlik.
v. 167a/15
v.-ı manṣab-ı kirāmī 156b/14
[=2]

vazārat-maʾāb Vezir.

v. 118a/12
[=1]
vazārat-panāh Vezirlik sığınağı, vezir.
v. 150b/04
v. Muḥammad Yūsuf Mehter 143b/11
[=2]
vaẓīfa Ar. İş, görev.
v.+sınıñ 151a/14
[=1]
vazīr Ar. Vezir, bakan.
v.-ı Āṣaf-ı sıyar Muḥammad Yūsuf Mehter 157b/14
v.-ı aʿẓam 118a/10, 140b/10, 153b/12, 169b/13
v.-ı bī-naẓīr Muḥammad Rıżā Ḳuş-bégi 148b/11
v.-ı bī-naẓīr-ı şāḥib-tadbīr 118b/02
v.-ı bī-naẓīr-ı şāyıb-tadbīr 156b/12
v.-ı şadāḳat-ıntımā 129a/07
v.-ı şāyıb-tadbīr u amīr-ı bī-naẓīr 167a/11
v.+ın 146a/13
[=11]
ve Ve (Bağlama edatı). Manzum parçalarda her zaman u, ü şeklindedir. Krş. u, ü
v. 117b/05, 117b/06, 117b/07, 117b/08, 117b/11, 117b/12, 117b/13, 117b/14, 117b/15, 118a/03, 118a/03, 118a/07, 118a/08, 118a/09, 118a/10, 118a/12, 118a/13, 118a/13, 118a/14, 118a/14, 118a/15, 118a/15, 118a/16, 118a/16, 118b/05, 118b/06, 118b/07, 118b/07, 118b/08, 118b/08, 118b/09, 118b/10, 118b/10, 118b/15, 119a/01, 119a/10, 119a/14, 119b/01, 119b/01, 119b/08, 119b/13, 120a/04, 120a/04, 120a/04, 120a/07, 120a/08, 120a/08, 120b/03, 120b/03, 120b/06, 120b/08, 120b/13, 120b/13, 120b/14, 120b/15, 120b/16, 120b/17, 120b/17, 121a/04, 121a/05, 121a/05, 121a/06, 121a/06, 121a/06, 121a/07, 121a/07, 121a/08, 121a/09, 121a/09, 121a/10, 121a/12, 121b/01, 121b/02, 121b/02, 121b/02, 121b/03, 121b/03, 121b/03, 121b/05, 121b/07, 121b/07, 121b/11, 121b/12, 121b/12, 121b/13, 121b/14, 121b/14, 121b/14, 121b/15, 121b/16, 121b/17, 121b/17, 121b/17, 121b/17, 122a/01, 122a/02, 122b/03, 122b/03, 122b/17, 122b/17, 123a/02, 123a/04, 123a/07, 123a/08, 123a/08, 123a/11, 123a/12, 123a/14, 123b/01, 123b/06, 123b/07, 123b/07, 123b/08, 123b/12, 124a/05, 124a/06, 124a/06, 124a/07, 124a/07, 124a/07, 124a/09, 124a/09, 124a/10, 124a/10, 124a/10, 124a/10, 124a/11, 124a/12, 124a/17, 124a/17, 124a/17, 124a/17, 124b/01, 124b/01, 124b/02, 124b/02, 124b/03, 124b/03, 124b/04, 124b/10, 124b/12, 124b/13, 124b/13, 124b/16, 124b/16, 124b/17, 125a/02, 125a/02, 125a/03, 125a/05, 125a/06, 125a/08, 125a/08, 125a/09, 125a/09, 125a/12, 125a/13, 125a/16, 125b/01, 125b/04, 125b/04, 125b/05, 125b/07, 125b/07, 125b/08, 125b/09, 125b/10,

125b/10, 125b/13, 125b/17, 125b/17, 125b/17, 126a/06, 126a/07, 126a/07, 126a/08, 126a/08, 126a/09, 126a/10, 126a/10, 126a/12, 126a/12, 126a/14, 126a/15, 126a/15, 126a/16, 126a/17, 126b/01, 126b/01, 126b/02, 126b/02, 126b/03, 126b/03, 126b/04, 126b/05, 126b/05, 126b/06, 126b/08, 126b/08, 126b/09, 126b/09, 126b/10, 126b/11, 126b/11, 126b/14, 127a/03, 127a/04, 127a/05, 127a/08, 127a/08, 127a/11, 127a/13, 127a/15, 127a/17, 127a/17, 127a/17, 127b/02, 127b/02, 127b/03, 127b/04, 127b/05, 127b/07, 127b/07, 127b/09, 127b/10, 127b/11, 127b/11, 127b/12, 127b/13, 127b/15, 127b/15, 127b/15, 127b/15, 127b/16, 127b/17, 128a/02, 128a/05, 128a/07, 128a/08, 128a/10, 128a/11, 128a/11, 128a/11, 128a/12, 128a/13, 128a/17, 128b/01, 128b/01, 128b/02, 128b/05, 128b/07, 128b/09, 128b/11, 128b/11, 128b/11, 128b/13, 128b/13, 128b/13, 128b/14, 129a/01, 129a/04, 129a/05, 129a/06, 129a/10, 129a/12, 129a/14, 129a/15, 129a/16, 129a/16, 129a/17, 129b/01, 129b/02, 129b/03, 129b/03, 129b/03, 129b/04, 129b/04, 129b/04, 129b/04, 129b/05, 130a/06, 130a/07, 130a/09, 130a/09, 130a/09, 130a/09, 130a/12, 130a/13, 130a/14, 130a/15, 130a/15, 130a/17, 130a/17, 130b/02, 130b/03, 130b/03, 130b/05, 130b/05, 130b/05, 130b/07, 130b/07, 130b/07, 130b/07, 130b/09, 130b/10, 130b/10, 130b/11, 130b/14, 130b/15, 131a/02, 131a/05, 131a/08, 131a/10, 131a/10, 131a/13, 131a/14, 131a/14, 131a/15, 131b/01, 131b/03, 131b/09, 132a/01, 132a/03, 132a/03, 132a/04, 132a/05, 132a/05, 132a/06, 132a/06, 132a/07, 132a/08, 132a/08, 132a/09, 132a/10, 132a/11, 132a/17, 132a/17, 132b/01, 132b/03, 132b/05, 132b/07, 132b/09, 132b/09, 132b/10, 132b/10, 132b/11, 132b/11, 132b/11, 132b/12, 132b/13, 132b/14, 132b/14, 132b/15, 132b/16, 132b/16, 132b/17, 132b/17, 132b/17, 132b/17, 133a/01, 133a/02, 133a/02, 133a/05, 133a/05, 133a/07, 133a/08, 133a/11, 133a/16, 133a/16, 133b/01, 133b/02, 133b/03, 133b/04, 133b/05, 133b/07, 133b/08, 133b/14, 133b/14, 133b/14, 133b/14, 133b/15, 133b/17, 134a/01, 134a/03, 134a/05, 134a/06, 134a/07, 134a/10, 134a/11, 134a/12, 134a/14, 134a/15, 134a/16, 134a/17, 134a/17, 134b/01, 134b/01, 134b/14, 135a/01, 135a/01, 135a/01, 135a/03, 135a/03, 135a/03, 135a/05, 135a/06, 135a/08, 135a/11, 135a/11, 135a/12, 135a/13, 135a/14, 135a/17, 135a/17, 135a/17, 135b/06, 135b/07, 135b/11, 135b/14, 135b/15, 135b/16, 135b/16, 135b/16, 136a/01, 136a/02, 136a/03, 136a/04, 136a/04, 136a/05, 136a/06, 136a/06, 136a/07, 136a/10, 136a/10, 136a/10, 136a/11, 136a/11, 136a/12, 136a/12,

136a/12, 136a/13, 136a/13, 136a/14, 136a/15, 136a/15, 136a/15, 136a/15, 136a/16, 136b/06, 136b/07, 136b/07, 136b/08, 136b/10, 136b/10, 136b/10, 136b/10, 136b/13, 136b/14, 136b/15, 136b/16, 136b/17, 136b/17, 137a/02, 137a/02, 137a/03, 137a/04, 137a/05, 137a/05, 137a/06, 137a/06, 137a/06, 137a/07, 137a/09, 137a/09, 137a/14, 137a/15, 137b/02, 137b/02, 137b/05, 137b/07, 137b/11, 137b/14, 137b/15, 137b/16, 137b/17, 138a/01, 138a/01, 138a/05, 138a/05, 138a/09, 138a/10, 138a/13, 138b/09, 138b/10, 138b/10, 138b/11, 138b/12, 138b/12, 138b/13, 138b/15, 138b/16, 139a/01, 139a/02, 139a/03, 139a/03, 139a/04, 139a/05, 139a/07, 139a/09, 139a/10, 139a/11, 139a/13, 139a/13, 139a/13, 139a/15, 139a/16, 139b/05, 139b/06, 139b/08, 139b/09, 139b/09, 139b/11, 139b/12, 139b/12, 139b/15, 139b/16, 139b/16, 139b/16, 139b/16, 139b/16, 139b/16, 140a/01, 140a/02, 140a/03, 140a/04, 140a/05, 140a/06, 140a/08, 140a/10, 140a/11, 140b/04, 140b/05, 140b/09, 140b/10, 140b/12, 140b/13, 140b/15, 140b/16, 141a/01, 141a/01, 141a/03, 141a/04, 141a/05, 141a/06, 141a/06, 141a/08, 141a/08, 141a/13, 141a/14, 141a/15, 141b/01, 141b/01, 141b/02, 141b/04, 141b/08, 141b/09, 141b/09, 141b/11, 141b/12, 141b/14, 141b/16, 141b/16, 141b/17, 142a/01, 142a/06, 142a/07, 142a/08, 142a/09, 142a/11, 142a/12, 142a/13, 142a/13, 142a/15, 142a/16, 142a/17, 142a/17, 142b/02, 142b/03, 142b/03, 142b/04, 142b/05, 142b/06, 142b/06, 142b/08, 142b/10, 142b/10, 142b/16, 143a/01, 143a/01, 143a/02, 143a/03, 143a/06, 143a/06, 143a/09, 143a/10, 143a/11, 143a/13, 143a/13, 143a/14, 143a/15, 143a/16, 143a/17, 143b/02, 143b/03, 143b/03, 143b/03, 143b/04, 143b/04, 143b/05, 143b/06, 143b/07, 143b/10, 143b/10, 143b/10, 143b/12, 143b/14, 143b/15, 143b/16, 143b/17, 143b/17, 144a/01, 144a/03, 144a/05, 144a/05, 144a/07, 144a/10, 144a/12, 144a/16, 144b/01, 144b/04, 144b/05, 144b/08, 144b/10, 144b/11, 144b/13, 144b/14, 144b/14, 144b/15, 144b/17, 144b/17, 145a/01, 145a/02, 145a/03, 145a/04, 145a/06, 145a/08, 145a/10, 145a/10, 145a/11, 145a/12, 145a/12, 145a/13, 145a/13, 145a/14, 145a/17, 145b/02, 145b/03, 145b/04, 145b/05, 145b/06, 145b/07, 145b/08, 145b/08, 145b/09, 145b/10, 145b/11, 145b/13, 145b/14, 145b/15, 145b/16, 145b/17, 145b/17, 146a/01, 146a/03, 146a/04, 146a/04, 146a/05, 146a/06, 146a/06, 146a/07, 146a/07, 146a/08, 146a/09, 146a/10, 146a/10, 146a/11, 146a/11, 146a/12, 146a/14, 146a/15, 146a/16, 146a/16, 146a/16, 146a/16, 146a/17, 146b/01, 146b/01, 146b/01, 146b/02, 146b/02, 146b/02,

146b/04, 146b/04, 146b/05, 146b/05, 146b/06, 146b/08, 146b/08, 146b/08, 146b/08, 146b/08, 146b/09, 146b/12, 146b/12, 146b/13, 146b/14, 146b/14, 146b/16, 146b/16, 146b/17, 146b/17, 147a/02, 147a/02, 147a/04, 147a/05, 147a/06, 147a/07, 147a/08, 147a/09, 147a/10, 147a/10, 147a/10, 147a/11, 147a/13, 147a/13, 147a/15, 147a/16, 147a/16, 147a/16, 147b/02, 147b/02, 147b/03, 147b/04, 147b/05, 147b/06, 147b/07, 147b/09, 147b/09, 147b/10, 147b/10, 147b/10, 147b/11, 147b/11, 147b/12, 147b/12, 147b/13, 147b/13, 147b/14, 147b/15, 147b/16, 147b/16, 148a/01, 148a/02, 148a/02, 148a/03, 148a/04, 148a/05, 148a/07, 148a/07, 148a/08, 148a/09, 148a/10, 148a/10, 148a/10, 148a/11, 148a/13, 148a/15, 148a/16, 148b/01, 148b/03, 148b/05, 148b/06, 148b/06, 148b/08, 148b/10, 148b/10, 148b/12, 148b/12, 148b/13, 148b/14, 148b/14, 148b/17, 148b/17, 149a/01, 149a/02, 149a/04, 149a/06, 149a/07, 149a/09, 149a/10, 149a/11, 149a/13, 149a/14, 149a/14, 149a/15, 149a/16, 149a/17, 149b/02, 149b/06, 149b/06, 149b/07, 149b/08, 149b/08, 149b/10, 149b/13, 149b/13, 149b/14, 149b/14, 149b/15, 149b/16, 150a/03, 150a/03, 150a/04, 150a/05, 150a/08, 150a/08, 150a/14, 150a/14, 150a/15, 150a/16, 150b/01, 150b/01, 150b/05, 150b/06, 150b/07, 150b/09, 150b/09, 150b/09, 150b/09, 150b/10, 150b/10, 150b/11, 150b/11, 150b/12, 150b/15, 150b/16, 150b/17, 150b/17, 151a/01, 151a/03, 151a/05, 151a/07, 151a/07, 151a/08, 151a/10, 151a/10, 151a/11, 151a/12, 151a/13, 151a/16, 151a/17, 151b/01, 151b/04, 151b/04, 151b/07, 151b/08, 151b/10, 151b/10, 151b/11, 151b/12, 151b/12, 151b/13, 151b/14, 151b/15, 151b/15, 151b/16, 151b/17, 151b/17, 152a/02, 152a/02, 152a/02, 152a/04, 152a/04, 152a/10, 152a/10, 152a/10, 152a/10, 152a/13, 152a/16, 152a/16, 152a/16, 152a/16, 152a/17, 152a/17, 152b/01, 152b/02, 152b/03, 152b/04, 152b/04, 152b/06, 152b/06, 152b/07, 152b/07, 152b/07, 152b/08, 152b/09, 152b/10, 152b/10, 152b/13, 152b/14, 152b/15, 152b/16, 153a/01, 153a/03, 153a/04, 153a/05, 153a/08, 153a/09, 153a/10, 153a/11, 153a/13, 153a/14, 153a/15, 153a/15, 153a/16, 153a/16, 153a/16, 153a/16, 153a/17, 153a/17, 153a/17, 153b/02, 153b/02, 153b/03, 153b/10, 153b/11, 153b/12, 153b/13, 153b/14, 153b/15, 153b/15, 153b/16, 153b/16, 153b/17, 153b/17, 154a/01, 154a/01, 154a/02, 154a/03, 154a/04, 154a/05, 154a/08, 154a/09, 154a/10, 154a/11, 154a/12, 154a/13, 154a/13, 154a/14, 154a/15, 154a/15, 154a/16, 154b/01, 154b/04, 154b/04, 154b/05, 154b/08, 154b/09, 154b/09, 154b/10, 154b/11, 154b/12, 154b/12,

154b/13, 154b/14, 154b/15, 154b/15, 154b/15, 154b/16, 154b/16, 154b/17, 154b/17, 155a/02, 155a/04, 155a/05, 155a/05, 155a/07, 155a/08, 155a/08, 155a/10, 155a/11, 155a/14, 155a/14, 155a/15, 155a/16, 155a/17, 155b/01, 155b/01, 155b/01, 155b/01, 155b/02, 155b/02, 155b/03, 155b/04, 155b/04, 155b/05, 155b/06, 155b/08, 155b/08, 155b/09, 155b/09, 155b/12, 155b/14, 155b/15, 155b/16, 155b/16, 155b/17, 155b/17, 155b/17, 156a/01, 156a/02, 156a/02, 156a/03, 156a/04, 156a/05, 156a/06, 156a/06, 156a/07, 156a/09, 156a/09, 156a/11, 156a/12, 156a/12, 156a/13, 156a/13, 156a/15, 156a/16, 156b/01, 156b/03, 156b/03, 156b/11, 156b/14, 156b/15, 156b/17, 157a/01, 157a/10, 157a/14, 157a/16, 157a/17, 157b/02, 157b/02, 157b/04, 157b/04, 157b/05, 157b/07, 157b/07, 157b/07, 157b/08, 157b/08, 157b/09, 157b/10, 157b/10, 157b/10, 157b/11, 157b/11, 157b/13, 157b/14, 157b/16, 158a/01, 158a/05, 158a/07, 158a/08, 158a/08, 158a/09, 158a/17, 158b/01, 158b/01, 158b/01, 158b/03, 158b/05, 158b/06, 158b/07, 158b/07, 158b/08, 158b/10, 158b/10, 158b/13, 158b/13, 158b/15, 158b/15, 158b/15, 158b/15, 158b/16, 158b/17, 159a/01, 159a/01, 159a/04, 159a/06, 159a/07, 159a/08, 159a/09, 159a/09, 159a/09, 159a/10, 159a/11, 159a/12, 159a/15, 159a/15, 159a/16, 159a/17, 159a/17, 159a/17, 159b/02, 159b/03, 159b/03, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/05, 159b/07, 159b/08, 159b/08, 159b/09, 159b/11, 159b/12, 159b/12, 159b/13, 159b/14, 159b/15, 159b/16, 160a/01, 160a/05, 160a/06, 160a/07, 160a/08, 160a/08, 160a/09, 160a/10, 160a/11, 160a/12, 160a/12, 160a/14, 160a/14, 160a/15, 160a/17, 160a/17, 160b/02, 160b/03, 160b/04, 160b/06, 160b/07, 160b/07, 160b/10, 160b/10, 160b/11, 160b/12, 160b/12, 160b/13, 160b/14, 160b/15, 160b/15, 160b/15, 160b/15, 160b/16, 160b/17, 161a/01, 161a/02, 161a/04, 161a/04, 161a/05, 161a/05, 161a/06, 161a/06, 161a/07, 161a/07, 161a/11, 161a/11, 161a/11, 161a/12, 161a/12, 161a/12, 161a/12, 161a/12, 161a/13, 161a/15, 161a/16, 161b/02, 161b/02, 161b/03, 161b/03, 161b/05, 161b/06, 161b/07, 161b/09, 161b/09, 161b/10, 161b/11, 161b/11, 161b/12, 161b/13, 161b/15, 161b/16, 161b/17, 161b/17, 162a/03, 162a/05, 162a/05, 162a/05, 162a/07, 162a/08, 162a/09, 162a/09, 162a/16, 162a/17, 162b/01, 162b/02, 162b/03, 162b/05, 162b/06, 162b/06, 162b/07, 162b/07, 162b/09, 162b/09, 162b/10, 162b/11, 162b/11, 162b/12, 162b/13, 162b/14, 162b/17, 163a/01, 163a/02, 163a/05, 163a/05, 163a/06, 163a/07, 163a/08, 163a/10, 163a/11, 163a/13, 163a/15, 163a/16, 163b/02, 163b/04,

163b/04, 163b/06, 163b/07, 163b/08, 163b/09, 163b/09, 163b/10, 163b/12, 163b/13, 163b/14, 163b/15, 163b/16, 163b/17, 164a/01, 164a/01, 164a/01, 164a/02, 164a/03, 164a/04, 164a/04, 164a/05, 164a/06, 164a/06, 164a/06, 164a/10, 164a/11, 164a/13, 164a/15, 164a/17, 164b/02, 164b/03, 164b/03, 164b/05, 164b/05, 164b/05, 164b/05, 164b/07, 164b/08, 164b/08, 164b/09, 164b/11, 164b/11, 164b/12, 164b/12, 164b/14, 164b/15, 164b/15, 164b/17, 164b/17, 165a/01, 165a/03, 165a/05, 165a/05, 165a/06, 165a/06, 165a/06, 165a/07, 165a/07, 165a/08, 165a/09, 165a/10, 165a/11, 165a/12, 165a/13, 165a/14, 165a/15, 165a/16, 165b/01, 165b/02, 165b/04, 165b/04, 165b/05, 165b/05, 165b/06, 165b/07, 165b/08, 165b/09, 165b/10, 165b/11, 166a/03, 166a/05, 166a/05, 166a/07, 166a/08, 166a/08, 166a/09, 166a/10, 166a/11, 166a/13, 166a/14, 166a/17, 166b/01, 166b/02, 166b/03, 166b/04, 166b/05, 166b/06, 166b/08, 166b/11, 166b/11, 166b/12, 166b/15, 166b/16, 166b/16, 166b/17, 167a/02, 167a/03, 167a/04, 167a/06, 167a/07, 167a/07, 167a/08, 167a/08, 167a/09, 167a/09, 167a/09, 167a/10, 167a/10, 167a/11, 167a/14, 167a/15, 167a/15, 167a/16, 167b/02, 167b/02, 167b/03, 167b/06, 167b/06, 167b/07, 167b/07, 167b/10, 167b/12, 167b/13, 167b/13, 167b/16, 167b/16, 168a/01, 168a/01, 168a/02, 168a/03, 168a/04, 168a/10, 168a/10, 168a/10, 168a/12, 168a/14, 168a/14, 168a/14, 168a/15, 168a/17, 168b/05, 168b/06, 169a/01, 169a/02, 169a/04, 169a/07, 169a/07, 169a/12, 169a/15, 169a/15, 169a/15, 169a/15, 169b/04, 169b/07, 169b/08, 169b/09, 169b/10, 169b/12, 170a/05, 170a/05, 170a/05, 170a/09, 170a/09, 170a/09, 170a/10, 170a/10, 170a/11, 170a/13, 170a/13, 170a/15, 170b/05, 170b/06, 170b/07, 170b/10, 170b/10, 170b/10, 170b/10, 170b/11, 170b/11, 170b/13, 170b/16, 171a/02, 171a/03, 171a/03, 171b/02, 171b/07, 171b/07, 171b/08, 171b/08, 171b/10, 171b/10, 171b/13, 171b/14, 171b/14, 171b/14, 172a/01, 172a/02, 172a/03, 172a/05, 172b/02, 172b/03, 172b/16, 172b/16, 173a/01, 173a/04, 173a/05, 173a/06, 173a/07, 173a/07, 173a/07, 173a/08, 173a/09, 173a/12, 173a/15, 173b/01, 173b/03, 173b/05, 173b/05, 173b/09, 173b/10, 173b/11, 173b/12, 173b/16, 174a/01, 174a/01, 174a/03, 174a/04, 174a/05, 174a/07, 174a/08, 174a/09, 174a/09, 174a/10, 174a/12, 174a/12, 174a/14, 174a/16, 174a/17, 174b/01, 174b/03, 174b/03, 174b/04, 174b/04, 174b/04, 174b/04, 174b/05, 174b/05, 174b/06, 174b/09, 174b/11, 174b/11, 174b/11, 174b/15, 174b/17, 174b/17, 175a/01, 175a/02, 175a/03, 175a/06, 175a/06, 175a/08, 175a/16,

175b/02, 175b/02, 175b/02, 175b/02, 175b/03, 175b/07, 175b/10, 175b/10
[=1535]

vekīl Ar. Nazır, bakan, vezir.
v.+u'd-davla u yamīnu's-salṭana 129a/07
[=1]

velī Far. Fakat, ama.
v. 129b/11, 129b/12, 131b/16, 140b/14, 141a/11, 154a/03, 156b/06
[=7]

velī-nı'mat Bir kimsenin nimetinden faydalandığı, bir çok şeyini ona borçlu olduğu kimse.
v.+ı 132a/15
[=1]

velīkin Far. Ama, ancak.
v. 121b/05, 122b/09, 123b/03, 123b/13, 126b/15, 131b/15, 140b/06, 154a/17, 160b/05, 161b/05
[=10]

ve's-salām Ar. İşte o kadar, artık bitti.
v. 152a/07, 153a/04
[=2]

vey Far. "Ve ey!" yerinde "ey" karşılığı olarak şiirde kullanılır.
v. 120b/09
[=1]

veyā Far. Veya, ya da.
v. 121a/03, 123b/10, 141a/10
[=3]

vıfāḳ (< Ar. vifāḳ) Aynı düşüncede, aynı fikirde olma, muvafakat, mutabakat.
v.+nı (rasm-ı vıfāḳ) 133a/14
[=1]

vılāyat (< Ar. vilāyat) Vilayet, memleket, il.
v. 126a/15, 148b/10
v. (memleket u vılāyat) 154a/10
v. ahlı 156a/16
v.+da 157a/08
v.-ı mutavaṭṭın u fuḳarā 165b/02
v.+ıda (Marv vılāyatı) 161a/09
v.+ıdın (Ḫurāsān vılāyatı) 157a/07
v.+ıdın (Marv vılāyatı) 163b/12
v.+ıġa (Herāt vılāyatı) 162b/14
v.+ıġa (Ḫ$^{(v)}$ārızm vılāyatı) 142a/14
v.+ıġa (Ḫurāsān vılāyatı) 146b/03
v.+ıġa (Marv vılāyatı) 143b/02, 144a/11
v.+ınıñ (Marv vılāyatı) 157b/09
v.+lar 118b/08, 147b/07
v.+ları (Ḫurāsān vılāyatları) 145b/17
v.+ları (Ḫ$^{(v)}$ārızm u Buḫārā vılāyatları) 146b/06
v.+larıġa 151b/06, 154b/11
v.+larnı 151b/17
v.+larnıñ 146a/07
[=23]

vılāyāt (< Ar. vilāyāt) Vilayetler, memleketler, iller.
v. (bılād u vılāyāt) 146a/11
v.-ı maḥrūsa u mazārı' 126a/10
v.+ıġa 124b/12
[=3]

vırd (< Ar. vird) Dua.
v. u badal 121b/17

[=1]
vıṣāl (< Ar. viṣāl) Kavuşma, vuslat.
v.+ıdın 150a/06
[=1]
vīrān Far. Yıkık, harap olmuş, perişan.
v. bol- 165b/13
v. ḳıl- 130b/08, 130b/10, 130b/15, 159a/03
v. u ḫarāb bol- 145b/16
[=6]
vucūd Ar. Varlık, beden.
v. 164b/09
v.-ı ṣarāmat-numūd 139a/12
v. tap- 168b/17
[=3]
vufūr Ar. Çokluk, bolluk.
v. (sūr-ı pur-surūr u toy-ı ʿışrat-ı vufūr) 173b/05
[=1]
vufūr-dast-gāh Bolluk kudreti.
v.+ın 164a/13
[=1]
vuḳūʿ Ar. Meydana gelme, cereyan etme.
v.+ġa yét- 136b/04, 157a/08
v.+ı 147b/04
v.+ıġa 149a/05
[=4]
vurūd Ar. Giriş, geliş.
v.+ıġa 151b/16
[=1]
vusʿat Ar. Genişlik.
v. ara 154a/02, 170b/02
v.+da 175a/16
v.+ı 140b/13, 140b/14, 154a/01
[=6]
vusʿat-fażā Ucu bucağı bulunmayan, geniş boşluk.
v. (matānat-bınā u vusʿat-fażā) 175b/02
[=1]
vusʿat-panāh Genişlik sığınağı, geniş.
v. 121a/08
[=1]
vuṣḳā Ar. Çok sağlam, pek kuvvetli.
v. (ʿurvatu'l-vuṣḳā) 147a/06
v.+sıġa (ʿurvatu'l-vuṣḳā) 155a/11
[=2]
vuṣūl Ar. Ulaşma, gelme.
v. (sāya-ı vuṣūl sal-) 128a/13
v.+ı bile 132b/16, 138b/12, 139a/02, 155a/13
v.+ı üçün 150b/10
v.+ıdın 128a/02, 128a/15, 154a/08
v.+ıġa 164a/09
[=10]
vuzarā Ar. Vezirler.
v.-yı meẕkūr 120b/06
[=1]

Y

ya Yay.
y. tart- 153b/06
[=1]
yabanlıġ Ekilip biçilmemiş yer, çöl.

y. 170b/16
[=1]
yabu At türü, yük atı.
y. 170a/13
[=1]
yād Ar. Hatırlama, anma.
y. ol- 171a/13
[=1]
yafraġ Yaprak.
y. dék (yafraġ-dék) 126b/15
[=1]
yaġ Yağ.
y. ile 170a/12
[=1]
yaġaç Ağaç.
y. ile 172b/12
[=1]
yaġdur- Yağdırmak.
y.-dılar 160b/17
y.-up 150a/16
[=2]
yaġmā Far. Yağma, çapul, akın.
y. 160a/17
y.+sıdın 130b/04
y.+sıġa 154b/09
y.+sını 125a/13
[=4]
yaḫşı Güzel, iyi, hoş.
y. 128b/02, 130a/17
y. yaman 119a/04, 119a/09
[=4]
Yaḫşı Mergen k.a. Göklen halkındandır.
Y. 167b/12, 173b/08
[=2]
yaḫşıraḳ Daha iyi, daha güzel.
y. érdi (-dın yaḫşıraḳ) 158a/04
[=1]
yaḳ- (Yakı, kına vb. için) Uygulamak.
y.-ıp 169b/16
y.-tılar 161a/06
[=2]
marham yaḳ- 161a/06, 169b/16
[=2]
yaḳa Giyeceklerin boyun kenarına gelen kısmı.
y.+ların 150a/09
[=1]
yaḳıl- Yakılmak.
y.-dı 134a/16
y.-ıp 123a/16
[=2]
yaḳīn Ar. Gerçekten bilmek, bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme.
y. (Musulmān-ı kāmil u ṣāḥıb-ı yaḳīn) 146b/09
y.-ı ḥuṣūl 122a/01
[=2]
yaḳīnıyya Şüphe edilmeyecek bilgiye ait, onunla ilgili.
y. (masāyıl-ı dīnıyya u ʿulūm-ı yaḳīnıyya) 148a/02
[=1]
yāḳūt Ar. Çeşitli renkleri olan değerli bir süs taşı.
y. 124b/01, 170a/08
[=2]
Yalañtuş bk. Yalañtuş Ḫan

Y. 146a/15, 150b/12, 160a/16
Y.-ı ırtıdād-küş 160b/13
Y.+nı 150b/17
[=5]
Yalañtuş Ḫan Kelat hakimidir.
Y. 147a/13, 152a/03, 154b/10, 155a/02
Y. bile 152a/12
Y.+ġa 154b/04
Y.+nıñ 142a/07, 153a/08
[=8]
yalav Parlaklık, alev; bayrak.
y.+ın 129b/01
y.+lar 139b/01
[=2]
yalġuz Yalnız, ayrı.
y. émes 169b/08
[=1]
yalıḳ- (< yolıḳ-) Rastlamak, karşılaşmak.
y.-may 119a/01
[=1]
yaman Kötü.
y. 130a/01
y.+ġa (yaḫşı yaman) 119a/04, 119a/09
[=3]
yamġur Yağmur.
y.+ın 150a/15
[=1]
yamīn Ar. 1. Ant.
y.+ıdın 160a/11
[=1]
2. Sağ, sağ taraf.
y. (vekīlu'd-davla u yamīnu's-salṭana) 129a/07
y. u yasār "sağ ve sol" 127a/02
[=2]
yan Yan, cihet, taraf.
y. 171a/10, 171b/10
y. (her yan) 121b/08, 122b/06, 122b/07, 141a/11, 141b/05, 149b/03, 156b/06, 168b/06, 168b/06, 170a/11, 171b/13
y. (ol-yan) 118b/16
y.+dın (iki yan) 158b/15, 158b/17
y.+dın (tört yan) 160b/16, 170b/15
y.+ġa (bir yan) 165a/05
y.+ıda 169a/13
y.+ıda (iki yan) 127a/02
y.+ıdın (tört yan) 130b/13
[=22]
yan- Yanmak.
y.-dı 150a/11
[=1]
yana Yine, tekrar, ikinci defa, bir defa daha.
y. 121b/02, 122b/06, 122b/13, 124a/02, 129a/02, 129b/10, 136b/08, 142a/15, 143b/16, 152b/09, 154b/13, 155b/01, 158b/06, 165a/11, 168b/07, 168b/13, 168b/14, 168b/15, 168b/16, 169b/14, 171a/05, 171b/12, 172a/09, 172a/09, 172a/12, 172a/16, 172b/08, 173a/01, 174a/12
[=29]
yanbaş Böğür, yan.
y. 172a/11

y.+ı 123b/15
[=2]
ya'nī Ar. Bundan maksat, demek, demek isteniyor ki, yani.
y. 117b/10, 120b/11, 125a/06, 125b/08, 126b/11, 137a/16, 143a/07, 160a/05, 167a/01, 167b/05, 168b/02, 175a/14
[=12]
Yantaḳlı y.a. Zaman kuduk bölgesi ile Çırla, Tajan diyarlarına yakındır.
Y. 127b/16
[=1]
yañı Yeni.
y. 156a/07
y.+dın 126a/14, 141b/17
[=3]
yañlıġ Gibi, benzer.
y. 117b/06, 118a/03, 119b/06, 123a/12, 123a/17, 123b/06, 124b/08, 126b/09, 128a/05, 129a/05, 138a/11, 140b/01, 141b/02, 149b/03, 150a/05, 150a/09, 158b/02, 158b/07, 160b/17, 161a/02, 167b/09, 172a/07, 172a/07, 172a/17, 172b/01, 174a/07, 174b/09, 174b/10
y. (bu yañlıġ) 122a/14, 123a/01, 125a/15, 127a/03, 130a/04, 130a/05, 138a/17, 139b/05, 145a/07, 146b/01, 155b/11, 158a/13, 159b/14
y. (ol yañlıġ) 146b/17
[=42]
yap- Kapamak, örtmek.
y.-ıp 141b/03, 172b/05
[=2]
vājūn yap- 172b/05
[=1]
yapuş- Bir şeye yapışmak, bir şeyi kavramak.
y.-ġusıdur 171b/07
y.-tılar 160b/11
[=2]
yār Far. Sevgili, dost.
y. bol- 132a/04, 157b/06
y. u dost 121a/06
[=3]
yara Yara.
y.+sıġa 169b/16
[=1]
yaraġ Hazırlık.
y. (asbāb u yaraġ) 159b/03
y.+ı 120a/06, 125a/16, 126a/09
y.+ı bile 160a/09
y.+lar (aslıḥa u yaraġ) 126b/04
y.+nı (asbāb u yaraġ) 129a/16
[=7]
yaraġlat- Hazırlatmak.
y.-ıp 164b/10
[=1]
yaramas İşe yaramayan, uygunsuz, zararlı.
y. 165a/06
[=1]
yarar İşe yarayan, faydalı.
y. 165a/06
[=1]
yaraş Barış.
y. 164b/16

[=1]

yardur- Yardırmak, ikiye ayırtmak.

y.-ġan 126a/13

y.-up 144a/01

[=2]

arıḳ yardur- 144a/01

[=1]

Yārī Şayh k.a. Cesareti ile ünlü serdarlardandır.

Y. 161a/12

[=1]

yarlıġ Ferman, emir, buyruk.

y.+ı bile 142a/12

[=1]

yaruḳ Aydınlık, parlak.

y. 168a/11

y.+dur 171a/14

[=2]

yarut- Aydınlatmak, ışıtmak.

y.-dı 143b/09

[=1]

yasa (< Moğ. yasaġ) Kanun, ferman, yasa.

y. bile (āyīn u yasa) 130a/04

[=1]

yasa- Moğ. Yapmak, inşa etmek; düzenlemek.

y.-p 129b/01

[=1]

yasaḳçı Muhafız, güvenliği sağlayan memur.

y.+lar 150b/07

y.+sı bol- 160b/13

[=2]

yasār Ar. Sol, sol taraf.

y. (yamīn u yasār) 127a/02

[=1]

yasat- Yaptırmak, inşa ettirmek.

y.-ıp 170a/15

[=1]

yasav Saf, dizi, tertip, düzen.

y.+ın 129a/17

[=1]

yasavul Moğ. Zabıta memuru.

y.+lar 128b/16, 150b/07

[=2]

Yasavul-başı bk. Kurbān Nıyāz Yasavul-başı

Y. 142a/04

Y.+nı 133a/15, 137b/13

Y.+nıñ 137b/11

[=5]

yastan- Dayanmak.

y.-ıp 136a/03

[=1]

yaş Gözyaşı.

y. 170b/01

[=1]

yaşm Ar. Yağmur taşı da denilen yeşil taş.

y. u dandān 170a/11

[=1]

yaşur- Gizlemek, örtmek.

y.-dı 139a/15

y.-ur érdiler 134b/03

[=2]

yat- 1.Yatmak.

y.-ıban 172b/07

y.-ıp 134b/14
[=2]
2. Belli bir amaç için bir yerde belli bir müddet beklemek, bekletilmek.
y.-arġa 156a/07
[=1]
yāvar Far. Yardımcı.
y. ol- 169a/02
[=1]
yavuḳ Yakın.
y. 135b/03, 159b/04
y.+ıdaġı 121b/11, 140a/02
y.+ıġa 141a/02
[=5]
yavuḳraḳ Daha yakın.
y. 131a/03, 133a/07, 135a/07
[=3]
yavuş- Yaklaşmak, yakın olmak.
y.-tı 172b/17
[=1]
ölgeli yavuş- 172b/17
[=1]
yay- Yaymak, sermek, etrafında dağılmasına sebep olmak.
y.-dılar 171b/04
y.-ıp 162a/03, 167a/17
y.-mış érdi 174a/07
[=4]
yayaḳ Yaya.
y. (atlıġ ve yayaḳ) 174b/17
[=1]
yaylaḳ Yaylak, yazın geçirildiği yer.
y.+ın 128a/11
[=1]
yaz Yaz mevsimi.
y. 157b/09
[=1]
yaz- Yazıya geçirmek, yazmak.
y.-a al- 170a/14
y.-dı kim (yazdı-kim) 147b/08
y.-maḳ 151b/01
[=3]
Yazdān Far. Allah.
Y. 126a/04
[=1]
Yazdānī Far. İlahî, Allah ile ilgili.
Y. (ırāda-ı Yazdānī u maşıyyat-ı Subḥānī) 133b/01
Y. bile (ʿınāyat-ı Rabbānī u ḥımāyat-ı Yazdānī) 125a/08
[=2]
yazdur- Yazdırmak.
y.-up 149a/07, 156a/03
[=2]
cavāb yazdur- 149a/07
muḥabbat-nāma yazdur- 156a/03
[=2]
yazı Ova, çöl.
y. 170b/16
[=1]
Yazı ḳuduḳı y.a. Açı kudukı yakınlarında bir yer.
Y. 149b/09
Y.+ġa 150a/04
[=2]
yazıl- Yazılmak.
y.-mış durur 166b/07
[=1]

yegāne Far. Biricik, tek, işsiz.
y. (ġażanfar-ı yegāne) 169a/08
y. (şāh-ı yegāne) 138a/03, 138a/12
[=3]
yegren (< Far. yekrān) Soylu cins at, rengi sarı ve kırmızı arasında olan at.
y.+ıġa (calādat yegrenıġa rükūb ḳıl-) 164b/10
y.+ıġa (davlat yegrenıġa rükūb ḳıl-) 138a/09
y.+ıġa (nahżat yegrenıġa rükūb ḳıl-) 133b/16, 159b/11
y.+ıġa (şādmānlıġ yegrenıġa rükūb ḳıl-) 142b/05
y.-i şarşar-nışān 135b/05, 143b/05
y.+in (merg yegrenin min-) 165b/13
y.+in (murāca‘at yegreni) 162b/03
[=9]
Yegren-ḳulı Kal‘a ekabirlerindendir.
Y. 131a/13
[=1]
yek Far. Tek, bir.
y. 141a/11
[=1]
yek-cıhat Aynı yönde olan, fikri bir olma.
y. u yek-reng 160a/07
[=1]
yek-cıhatlıġ bk. yek-cihetlik
y. 151a/07
[=1]
yek-cihetlik Fikri bir olma durumu, taraftar. Krş. yek-cıhatlıġ
y. 163a/10
y.+de (mutāba‘at u yek-cihetlik) 164a/06
y.+i (dostlıġ ve yek-cihetligi) 145a/11
[=3]
yek-dıl Gönlü bir.
y. 160b/16
[=1]
yek-reng Bir renkte olan.
y. durur (yek-cıhat u yek-reng) 160a/07
[=1]
yek-şanba Far. Birinci gün, pazar.
y. küni 130b/02, 135a/07, 150b/12 153a/11
[=4]
yeke-tāz Tek koşan.
y.+ı 135b/04
[=1]
yek-ser Far. Bir baştan bir başa.
y. 127a/16, 155b/13
y. (ḳandālāt-ı yek-ser) 122b/17
y. (nabāt u nuḳl-ı yek-ser) 120b/02
[=4]
yel bk. yél
y. 149b/03
y.+i (tafar‘un u tekebbür yeli) 162b/06
[=2]
Yemreli kv.a. Türkmenlerin bir boyu. Krş Yemreliyye
Y. 154b/14, 167b/07
[=2]
Yemreli Aḍīna Muḥammad Vekīl k.a.
Y.+ni 156a/06
[=1]
Yemreli Mullā Subḥān Naẓar k.a.

Y. 147a/17
[=1]
Yemreliyye bk. Yemreli
Y. 128b/12, 174b/05
Y. çérigi 127b/09
[=3]
yeti Yedi (sayı). Krş. yéti
y.+side 126b/12
y.+side (on yeti) 153a/10
[=2]
yezek Far. Öncü, bekçi.
y. u ṭalāya 133b/15
[=1]
yé- Yeme işi, yemek.
y.-ben 159b/10
y.-p 122b/12
[=2]
yédür- Yedirmek.
y.-üp 130b/10
[=1]
yél Yel, rüzgar. Krş. yel
y.+idin (nuṣrat yéli) 138a/15
[=1]
yémek Yemek.
y.+din 171b/08
y. içmek 122b/11, 122b/16
[=3]
yér Yer, zemin, bölge, mahal.
y. 120a/17, 130a/03, 168b/05, 170a/01, 170a/06, 171a/01, 171b/11, 172a/11
y. bér- 143a/01
y.+de 120b/03, 163a/07, 168a/09, 169b/12, 171b/14, 171b/15, 172a/06
y.+de (her yér) 118a/02
y.+din 141a/16, 159b/16
y. erkānıġa zılzıla tüşür- 121a/12
y.+ge 141b/01
y.+ge ur- 124a/01
y.+ge yét- 152b/13
y.+ide 121b/15
y.+ler 144a/04
y.+lerni 132a/03
y.+ni 123a/07
y. üsti 173a/01
y. yüzi 127a/02
[=29]
yérlik Yerlik.
y. 121b/14
[=1]
yét- Erişmek, ulaşmak, yetmek, yetişmek, varmak.
y.-er 152b/14
y.-er érdi 123a/05
y.-geç 165a/02, 170a/10
y.-geni 165a/11
y.-gey 125b/13
y.-ip 121b/02, 126b/17, 127b/06, 129b/10, 135a/03, 138a/13, 138b/09, 139a/04, 140a/12, 140b/14, 142b/08, 145b/11, 147b/03, 154a/05, 155a/06, 161a/17, 165a/11, 165b/12, 168b/01
y.-ip érdi 150b/13
y.-ipsiz 157b/05
y.-ken 145b/14
y.-mes 141a/16
y.-mey 119a/08
y.-meydür 120a/16

y.-se 157b/03
y.-sün 169b/09
y.-ti 119a/08, 123b/05, 124a/01, 124a/04, 136b/04, 138b/15, 144b/15, 145a/07, 149a/16, 155b/14, 157a/08, 168b/09, 168b/14, 168b/16, 172a/13, 173a/11, 173a/16, 173b/04, 175b/07
y.-tiler 123b/02, 139b/04, 165a/08, 173b/16, 174b/08, 174b/12
[=58]
acal-ı mavʿūd yét- 165b/12
āḫırıġa yét- 173b/04
ʿaḳl yét- 126b/17
ʿalālā yét- 124a/01
aṣar yét- 125b/12
avc-ı felekge yét- 138a/13
bī-dād yét- 168b/09
cānlarıġa yét- 144b/15
daraca-ı aʿlāġa yét- 155b/14
ḫabar yét- 119a/08, 119a/08
ḥadd-ı tavāturġa yét- 147b/03, 155a/06
ḫıẕmatıġa yét- 165a/08
ıntıhāġa yét- 124a/04
ıtmāmġa yét- 123b/05, 175b/07
ḳaşıġa yét- 174b/08
köz yét- 141a/16
madadı yét- 157b/05
maḳṣadıġa yét- 169b/09, 173a/16
mevżiʿge yét- 173b/16
mulāzamatġa yét- 139a/04
mulāzamatıġa yét- 154a/05
nıhāyatıġa yét- 173a/11
samʿ-ı ḥumāyūnıġa yét- 145a/07
şıfā yét- 135a/03
ʿumḳı yét- 140b/14
vuḳūʿġa yét- 136b/04, 157a/08
yérge yét- 152b/14
żarar yét- 125b/13
ẓuhūrġa yét- 157b/03
[=34]
yéti bk. yeti
y. 171b/12
y.+ge (miñ iki yüz ḳırḳ yéti) 145b/10
y.+side 138a/09
[=3]
Yéti Ḳızıl y.a. Çırla ve Mınarlı bölgelerine yakın bir yer.
Y. 128a/04
[=1]
yétkür- Yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-di 138b/12, 143a/09, 144a/03, 145a/17, 150a/17, 152a/04, 156a/16, 159b/08, 166b/02, 175a/17, 175b/10
y.-diler 118b/12, 121a/11, 128b/16, 131b/11, 133a/02, 133a/17, 145b/10, 150b/10, 154a/09, 155b/06, 158a/14, 159a/04, 164b/13
y.-e al- 140a/09, 161b/06
y.-ey 146b/12
y.-geç 131b/03
y.-gen 147b/03
y.-geni 117b/08, 162b/01, 162b/03
y.-gey 119a/03
y.-mek 152a/16
y.-mek üçün 148a/02, 149b/07
y.-meñ 157b/02
y.-üñ 147b/10, 160a/10

y.-üp 121a/12, 121b/17, 122a/06, 122a/11, 122b/14, 124a/06, 128b/04, 129b/11, 131b/02, 132a/06, 133a/04, 138a/06, 143b/01, 150b/08, 151b/09, 161a/03, 161b/07, 164b/01, 174a/12
y.-üp durur 135a/15
y.-üp durur érdi 134a/12
y.-üp dururlar 132a/01, 144b/12
y.-ür érdiler 155b/12
y.-ürler 151b/11, 152b/09
[=65]
ālāyışıġa yétkür- 152b/09
ʿarżġa yétkür- 128b/16, 152a/04, 154a/09
avcıġa yétkür- 145b/10, 159a/04, 161b/07
āzār yétkür- 151b/09, 151b/11, 152a/16
bahramand u sar-bülendlik yétkür- 174a/12
behremendlik yétkür- 117b/08
behremendlikler yétkür- 133a/04
cavābın yétkür- 122a/11
dast-burd yétkür- 162b/01
ercmendlik yétkür- 117b/08
fażāsıġa yétkür- 155b/06
felek ayvānıġa ġulġula yétkür- 121a/12
ḫabar yétkür- 118b/12, 119a/03
ḥaḳārat u baṭālat yétkür- 149b/07
ḫarāblıġ yétkür- 157b/02
ḫıẕmatıġa yétkür- 162b/03
ḫursand u barūmandlıġlar yétkür- 138a/06
ıḫtılāl yétkür- 132a/06
ılzām u ınhızāmġa yétkür- 148a/02
ılzāmġa yétkür- 146b/12
ınhıdām yétkür- 164b/01
ıtmāmġa yétkür- 175a/17, 175b/10
inkisār-ı tamām bile yétkür- 158a/14
masāfatġa yétkür- 144a/03
masāmıʿ-ı aʿlāġa yétkür- 133a/17, 166b/02
mavc-ı ḫurūş yétkür- 129b/11
mavḳıʿ-ı ʿarżġa yétkür- 132a/01
muʿasker-i davlat-eṣerge yétkür- 150b/10
mujdasın yétkür- 131b/02
mulāzamatıġa yétkür- 160a/10
naẓar-ı aḳdas-ı aʿlāġa yétkür- 145a/16
navāzışlar yétkür- 155b/12
nıẓām-ravış yétkür- 164b/13
özlerin yétkür- 161a/03
samʿ-ı aʿlāġa yétkür- 133a/02
sar-afrāzlıġ yétkür- 143a/09
sar-afrāzlıġlar yétkür- 124a/06
ṣıḥḥat yétkür- 134a/12
ṣıḥḥatlıġ yétkür- 135a/15
sıtāyışlar yétkür- 159b/08
söz yétkür- 122a/06
su yétkür- 150b/08
şād-āb u sīr-āblıġ yétkür- 138b/12
şikest-i fāḥış yétkür- 164b/13
tanbīh u goş-māl yétkür- 143b/01
ṭarāvat-ı bī-andāza yétkür- 156a/16
teskīn u temkīn yétkür- 150a/17
ẓuhūrġa yétkür- 121a/11, 121b/17, 144b/12, 147b/03, 147b/10
[=61]

yétür- Ulaştırmak, eriştirmek.
y. 173b/02
y.-di 123b/17, 127a/16
y.-güsi 169a/09
[=4]
ṭālıʿ yétür- 123b/17
[=1]
yétüş- Ulaşmak, yetişmek.
y.-di 122a/16, 135a/12, 151a/17, 155b/15, 156b/04
y.-diler 150a/05
y.-geç 174b/02
y.-gen 163b/15
y.-mes 156b/04
y.-ti 147b/04, 150a/14, 164b/04, 169a/03
y.-üp 143b/03, 149b/16, 151a/05
[=16]
asāsıġa yétüş- 156b/04
cānları aġzıġa yétüş- 150a/14
daracasıġa yétüş- 156b/04
ıḫtıtāmġa yétüş- 122a/16
masāmıʿ-ı aʿlāġa yétüş- 147b/04, 174b/02
daraca-ı aʿlāsıġa yétüş- 132a/14
tāzalıġ yétüş- 151a/17
[=8]
yığ- Yığmak, toplamak.
y.-ıp 144a/16
[=1]
yığıl- Toplanmak, yığılmak.
y.-dı 170a/04, 170a/13
y.-dılar 171a/01
y.-ġanı 144a/11
y.-ıp 170a/06
y.-mış 120a/16
[=6]
yığın Öbek, kalabalık, yığın.
y. bile 174a/02
y.+ı bile 133a/10
y.+ın 160b/15
y.+nıñ 133b/13
[=4]
yığna- Toplamak, bir araya getirmek.
y.-p 168a/06
[=1]
yığnal- Toplanmak.
y.-dı 120a/15, 170b/15, 171b/15
y.-ıp 121b/14
[=4]
yıḳ- Yıkmak, tahrip etmek.
y.-arġanı 123b/14
y.-ġan 124a/04, 172a/12
y.-ıp 142a/06
y.-tı 172a/11
[=5]
yıḳıl- Devrilmek, düşmek; harap olmak.
y.-dı 132a/08
y.-ġaç 124a/02
y.-sa 172a/12
[=3]
yıl Sene.
y. 119a/11, 120a/02, 120b/11, 126a/13, 126b/11, 143a/07, 143a/10, 143b/11, 144a/06, 156b/01, 156b/10, 162b/12, 165b/16, 167a/01, 167a/10, 167a/15, 167b/05, 169a/01, 173a/11, 175a/14, 175b/01

y. (soñgı yıl) 138a/08
y. ara 170a/15
y.+ı (Bars yılı) 143a/07
y.+ı (Ḳoy yılı) 175a/14
y.+ı (Tavuşḳan yılı) 145b/10
y.+ı (Toñġuz yılı) 145a/15
y.+ı (Yılḳı yılı) 165b/15, 167a/01, 167b/05
y.+ı érdi (Bars yılı) 138a/08
y.+lar durur 151b/08
y.+larda 151b/05
y.+larnıñ 151b/08
[=34]
Yılan yılı 12 hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı, Yılan yılı.
Y. 144b/02, 165b/14
[=2]
yılḳı Hayvan sürüsü, at sürüsü.
y. 120a/16, 126b/04
[=2]
Yılḳı yılı 12 Hayvanlı Tür k takviminde bir yıl adı, Yılkı yılı.
Y. 165b/15, 167a/01, 167b/05
[=3]
yıraḳ Uzak, ırak.
y. 118b/08, 163a/07
y. sal- 158a/04, 159b/09
y. sür- 175a/04
[=5]
yiber- Göndermek. Krş. yüber-
y.-di 123a/07, 129a/09, 129a/14, 130a/15, 131a/13, 131b/02, 133a/11, 137b/04, 142a/02, 144b/08, 145a/09, 146a/14, 148a/01, 154b/10, 155a/10, 155b/03, 156a/06, 162b/11, 162b/13, 163b/09, 166a/09, 166a/14, 174b/01
y.-diler 161a/05
y.-gen 135a/10, 149a/06, 152a/08, 153b/11, 154a/06, 154a/09
y.-gen érmiş 174a/03
y.-geni 174a/14
y.-ip 121b/04, 126b/02, 127a/09, 135a/14, 140b/03, 146a/16, 148a/15, 150b/04, 152a/05, 158a/09, 163b/04
y.-ip durur 126b/10, 127b/10, 127b/16, 161a/16
y.-ip érdi 152a/13, 162b/16
y.-me 126a/04
y.-mek üçün 162a/01
y.-mey 153a/09
y.-sün 162b/13, 166b/06
[=54]
élçiler yiber- 162b/13, 163b/04
ḫabar almaḳġa yiber- 127b/16
ıstımālat-nāma yiber- 162b/11
ilgeri yiber- 126b/10, 127a/09, 127b/10
kişi yiber- 140b/03, 158a/09, 174b/01
kömegige yiber- 133a/11
ülüş yiber- 135a/14
[=12]
yigirme Yirmi.
y. 130a/09
y. béş 149a/13
y. béş miñ 145a/05
y. iki 142b/14
y.+sidin 142b/03
y. tört 155a/16
[=6]

yigit Genç, yiğit.
y.+ler 161a/01, 164a/05
y.+leri 154b/14
y.+leridin 130b/01, 160a/09
y.+lerni 160b/12
y.+lerniñ 139a/11
[=7]
yiñilraḳ Daha hafif.
y. 135a/02
[=1]
yoḳ Bulunmama durumu, yok; değil.
y. 120a/01, 160a/04, 169a/11, 169b/08, 169b/08, 169b/15, 171b/11, 171b/11
y.+dın 168b/04
y. érdi 120a/13, 170a/04
y. érse 125b/16, 146a/05
y.+sa 166b/07
y.+tur 146a/05
[=15]
yoḳarı Yukarı.
y.+da 173b/13, 175a/10
[=2]
yol Yol.
y. 125a/16, 126a/09, 126b/08, 129b/08, 134a/09, 134b/16, 138b/09, 138b/14, 146a/02, 148b/04, 149b/06, 153a/11, 165a/07
y. başlat- 165a/06
y.+dın 161a/15
y.+ı 133b/05
y.+ı bile 162a/03
y.+ıda 169b/13
y.+ıdın (Taḫt yolı) 143b/06
y.+ıdın (Témür Ḳapu yolı) 144b/08
y.+ıġa 174b/14
y.+ın 130b/01
y.+ların 174b/15
y. tap- 122a/14, 162b/07, 174b/15
[=26]
Yol Ayrıtı y.a. Han kudukı bölgesine yakın bir yer.
Y. 135a/07
[=1]
Yol Öten y.a. Salur halkının memleketi olup hakimi Muhammad Amin Bég'dir.
Y. 151a/12, 162b/10, 163a/02
Y.+de 164a/04
Y.+din 163a/11
Y.+ge 162b/17
Y. memleketi 151a/14
[=7]
yoldaş Yol arkadaşı, yoldaş.
y. (madadkār ve yoldaş ét-) 146a/05
y. ḳıl- 127b/13
[=2]
yolla- Yollamak, göndermek.
y.-dı 146a/15, 149a/13
[=2]
Yomut kv.a. Ersarı, Teke ve Sarıklarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri. Krş. Yomutıyya
Y. 127b/15, 154b/10, 161a/10, 167b/07
[=4]
Yomut Meñli ʿAlī Sar-dār k.a.

Y. 156a/06, 164b/03

[=2]

Yomutıyya bk. Yomut

Y. 164a/01

Y. sıpahı 127b/09

[=2]

yosun Kural, gelenek, görenek.

y.+da (bu yosun) 134a/13

y.+ı bile 131b/10

y.+ıda 145b/16, 166b/10

y.+ını 168b/12

[=5]

yosunluḳ Gibi, biçimde, tarzda.

y. 149a/11

[=1]

yu- Yıkamak.

y.-p 149b/04

[=1]

yum- Kapamak, yummak.

y.-up 158a/08, 165b/16

[=2]

köz yum- 165b/16

[=1]

yumn Ar. Uğur, bereket.

y.+ıdın 127a/15

[=1]

yurt Memleket, ülke, vatan, yurt.

y. 126a/11

y.+dın 132b/13

y.+ġa 156b/01

y.+ıġa 142a/13, 157a/07

y.+ını 145b/13

y.+ıñızdın 146a/04

y.+ıñızġa 157b/07

y.+larıġa 147b/16, 155a/03

[=10]

Yūsuf k.a. Hz. Yakub'un oğlu olan Yusuf Peygamber.

Y.+ı 150a/06

[=1]

Yūsuf Atalıḳ Karlı Yüz-başı'na yardıma giden askerlerdendir.

Y.+nı 174b/04

[=1]

Yūsuf Bég Sultan Han'ın oğludur.

Y. 136a/14, 137a/05

Y.+ni 137a/04

[=3]

Yūsuf Şayḫ k.a. Daglı Eli halkındandır.

Y. 128b/01

[=1]

yüber- bk. yiber-

y.-di 153a/08

[=1]

yügen Yular.

y. 170a/09

[=1]

yügür- Koşuşmak, seğirtmek.

y.-diler 161b/16, 174b/17

y.-geyler 140b/02

y.-güsi 172b/03

y.-üp 130a/07, 133a/15

[=5]

yükle- Yüklemek.

y.-gen 150a/02

y.-p 142b/04

[=2]

yüklen- Yüklenmek.

y.-gen 135a/11
y.-ip 150b/06
[=2]
yüne Keçe, eyer esbabı, çergi.
y. 124b/06
[=1]
yür- bk. yürü-
y.-di 171b/12
y.-diler 167b/11
y.-gendin soñ 138b/09
[=3]
yürek Yürek, kalp.
y.+leri 150a/03
[=1]
yürü- Yürümek, gitmek, ilerlemek. Krş. yür-
y.-ben 171b/10
y.-mekde 126b/15
y.-p 127a/02, 129b/08, 138a/13, 138b/14, 148b/04, 153a/11, 172b/05
[=9]
yürüş Sefere çıkma, savaşma.
y.+ide 160a/10
y.+idin 159b/15
[=2]
yürüş- Hareketlenmek.
y.-ti 172b/07
[=1]
yürüt- Yürütmek, hareket etmek.
y.-üp 164b/16
[=1]
yüz I Yüz (sayı).
y. 118a/08, 119b/17, 120a/17, 122a/04, 128b/06, 129a/09, 140a/11, 140b/07, 150a/02, 159b/16, 168a/14, 168a/14, 170a/14, 170b/03, 171b/05, 171b/12, 172a/02, 172a/14, 172b/04, 173a/01, 173a/02, 173a/10
y. (iki yüz) 130b/01, 160a/09
y. (miñ iki yüz éllik) 165b/15, 167a/01
y. (miñ iki yüz éllik bir) 168a/06
y. (miñ iki yüz éllik ve bir) 173b/01
y. (miñ iki yüz ḳırḳ altı) 143a/07
y. (miñ iki yüz ḳırḳ béş) 138a/08
y. (miñ iki yüz ḳırḳ sekiz) 148a/17
y. (miñ iki yüz ḳırḳ tört) 120b/11, 126b/12
y. (miñ iki yüz ḳırḳ üç) 145a/15
y. (miñ iki yüz ḳırḳ yéti) 145b/10
y. (miñ iki yüz on iki) 144b/02, 165b/14
y. ḳatla 128b/04
y. miñ 162a/14, 170a/14
y. navʿ 122b/05, 124b/16, 154b/06, 165b/06, 165b/09
y. tümen 132a/10
y. türlüg 132b/07, 166a/13
y. yıl 120a/02, 173a/11
y. yüz miñ 134b/07
[=51]
yüz II 1. Çehre, sima.
y. 168b/13
y. bile 163b/01
y.+i 169a/08
y.+i (ḥikmet yüzi) 171a/14
y.+in (ıḫlāṣ yüzin sürt-) 158b/05
y.+in (ıstıġfār yüzin sürt-) 141b/13
y.+iñdin 168a/11

y. ḳoy- 135a/04, 138b/08, 140b/05, 156a/13
y.+lerin 159b/16
y. ur- 160a/04
[=13]
2. Yüzey, satıh.
y.+ide (havā yüzi) 129a/05
y.+ige 126b/16, 163b/02
y.+in (felek yüzi) 150a/13
y.+in (ḳuyaş yüzi) 141b/03
y.+in (mıhr yüzi) 119b/04
y.+ini (gerdūn yüzi) 138a/16
y.+ini (hāmūn yüzi) 138a/16
y.+ini (yér yüzi) 127a/02
y.+iniñ (daryā-yı ʿummān yüzi) 129b/06
y.+iniñ (ḳuyaş yüzi) 123a/17
y. üzre 153b/05
[=12]
yüz III Neden, sebep, vasıta.
y.+idin (buġż u ʿadāvat yüzi) 152b/03
y.+idin (ḥīla yüzi) 158a/09
y.+idin (muḥabbat u mavaddat yüzi) 118b/09
y.+idin (şafḳat yüzi) 129a/12
y.+idin (şarīʿat u ḥamıyyat yüzi) 151b/13
y.+idin (talbīs yüzi) 125b/09
y.+idin (żarūrat yüzi) 145b/03
[=7]
Yüz kv.a. Munis'in de bağlı olduğu Özbeklerin bir boyu.
Y. 136a/16
[=1]
yüz-başı Orduda bir rütbe.
y.+lardın 174b/03
[=1]
Yüz-başı Ḥażrat-ı Imām Rıżā k.a.
Y. 166b/15
[=1]

Z-Ż-Ẓ-Ẕ

zabān Far. Dil.
z.-ı ḫacālat-nışān 141b/11
[=1]
zabān-āvar Düzgün söz ve şiir söyleyen.
z. (muʿtabar u zabān-āvar) 164b/16
[=1]
zabar-dast Eli üstün, mahir.
z. 119a/17
z.+nı (ḫuṣamā-yı zabar-dast) 168a/03
z. u şacāʿat-parast 133b/14
z. u tekebbür-mast 164b/11
[=4]
żābıṭ (< Ar. żābiṭ) Koruyan, yakalayan, tutan.
ż. 128b/16, 150b/07
[=2]
żabṭ Ar. Tutma, zapt.
ż.+ı 127a/08
ż.+ıda 147b/10
ż.+ıġa 144b/05
ż.+ınıñ 145b/17
[=4]
zād Ar. Azık, yiyecek.

z. u rāḥıla 155b/14, 159b/03

[=2]

żaʿf Ar. Zayıflık, zaaf, düşkünlük.

ż. u ʿācızlıḳ 137b/10

[=1]

ẓafar Ar. Zafer, muvaffak olma.

ẓ. (fatḥ u ẓafar bér-) 126a/04

ẓ. Ḫıżrı 138a/14

[=2]

ẓafar-aṣar Zafer izi taşıyan, muzaffer.

ẓ. (leşker-i ẓafar-aṣar) 142a/06

[=1]

ẓafar-āṣār Zafer izleri taşıyan.

ẓ. (leşker-i ẓafar-āṣār) 126a/17

[=1]

ẓafar-āyāt Muzaffer, galip.

ẓ. (ẕavāt-ı ẓafar-āyāt u anfus-ı nuṣrat-ʿalāmāt) 139a/10

ẓ.+larnı (rāyāt-ı ẓafar-āyāt) 131a/02

ẓ.+nı (rāyāt-ı ẓafar-āyāt) 138a/10

[=3]

ẓafar-güster Muzaffer, galip.

ẓ. (muʿasker-i ʿasākir-i fīrūzī-aṣar u mustaḳarr-ı rāyāt-ı ẓafar-güster ḳıl-) 149a/02

[=1]

ẓafar-ıntısāb Zafere mensubiyeti olan, galip.

ẓ. (ḫuddām-ı rikāb u sıpāh-ı ẓafar-ıntısāb) 143a/15

ẓ.+larġa (mulāzım-ı rikāb u şucaʿā-yı ẓafar-ıntısāb) 126b/03

[=2]

ẓafar-maʾāṣır Zafer izleri taşıyan, muzaffer.

ẓ. (ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣır u sıpāh-ı mütekāṣir) 126b/13

ẓ.+nı (ʿasākir-i ẓafar-maʾāṣır) 149b/13

[=2]

ẓafar-nışān Zafer gösteren, zafere yerleşen, muzaffer.

ẓ.+ın (ʿınān-ı ẓafar-nışān) 138b/08

ẓ.+nı (şucaʿā-yı ẓafar-nışān) 154b/07

[=2]

ẓafar-nışāna Zafer nişanesi.

ẓ. bile (şevket-i ḫusravāna u ṣadmat-ı ẓafar-nışāna) 138a/17

[=1]

ẓafar-taʿbıya Zafer taktiği, zafer tabyası.

ẓ.+ġa (alvıya-ı ẓafar-taʿbıya) 133b/07

[=1]

zaḫḫār (Deniz için) Coşkun, dalgalı.

z. dék (baḥr-ı zaḫḫār) 158b/12

[=1]

ẓāhır (< Ar. ẓāhir) Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey); bir şeyin görünen tarafı.

ẓ. 169b/04, 171a/16, , 172b/01, 172b/14

ẓ. (uṣūl-ı ẓāhır) 171b/12

ẓ. bol- 151b/06, 155a/06

[=7]

ẓāhıran Ar. Görünüşte, görünüşe göre.

ẓ. 146a/11, 158a/10

[=2]

ẓahīru'd-davla Ar. "Devletin yardımcısı" anlamında bir övgü cümlesidir.
ẓ. 148b/06
[=1]

ẓahīru'd-davlat ve'd-dīn "Din ve devletin yardımcısı" anlamında bir övgü cümlesidir.
ẓ. 143a/08
[=1]

zaḫm Far. Yara.
z.+ı 140a/12
[=1]

zaḫm-dār Yaralı, mecruh.
z. bol- 140a/10
[=1]

żaʿīfça Güçsüzce.
ż. (mūr-ı żaʿīfça) 140a/06
[=1]

żaʿīflıġ Zayıf olma durumu.
ż.+ları 132b/12
[=1]

żalāl Ar. Dalalet, sapkınlık.
ż.+nıñ (arbāb-ı żalāl) 161b/04
[=1]

żalālat Ar. Sapkınlık, dalalet.
ż. (küfr u żalālat) 142a/10
[=1]

żalālat-ıntımā Dalaletli.
ż.+nıñ (aʿdā-yı żalālat-ıntımā) 141a/06
[=1]

żalālat-ıntısāb Dalalete mensubiyeti olan.
ż.+nıñ (leşker-i żalālat-ıntısāb) 160b/08
[=1]

żalālat-māl Dalaletli.
ż.+nıñ (sıpāh-ı żalālat-māl) 158b/10
[=1]

żalālat-parast Dalaletli, sapkın.
ż. (cahālat-mast u żalālat-parast) 159a/10
[=1]

żalālat-pīşa Dalaleti iş edinen, sapkın.
ż. (aʿdā-yı ẓalālat-pīşa u mutamarrıdīn-ı fasād-andīşa) 141b/08
[=1]

ẓalām Ar. Karanlık.
ẓ. (küfr u ẓalām ḫaylı) 149b/06
[=1]

zamān Ar. Zaman, süre, çağ.
z. 125b/06, 154a/12, 157b/05, 168b/12
z. (nādıra-ı zamān) 136b/01
z.+dın (ʿulamā-yı zamān) 148a/04
z.-ı māżī 123a/05
z.-ı nā-sāzlıḳ 167a/03
z.-ı padrūd 173b/03
z.+ıdın 143b/14
z.+nıñ 119a/17
z. zamān 168a/13
[=12]

zamāna Ar. Devir, felek.
z. 138a/12, 139a/16
z. (Sikender-i zamāna) 169a/07
[=3]

żamāyır (< Ar. żamāʾīr) Gönüller, zamirler.
ż.-ı faṭānat 143a/03
[=1]

zamīn Far. Taban, toprak sathı; yer, mahal.
z. (bıhışt-ı muṣaffā-yı rū-yı zamīn) 156b/17
z.+nı 126b/15
[=2]
żamīr Ar. İç; kalp, gönül.
ż.-ı kesāfet-taḫmīr 146a/01
ż.-ı saʿādat-taḫmīr 162a/04
ż.-ı şarāfat-taḫmīr 156a/11
ż.+ıġa 144b/06
[=4]
żamīr-munīr Gönlü temiz.
ż.+ı 154a/16
ż.+ıda 118a/10
[=2]
zamzama Ar. Melodi, mırıltı.
z.+sıdın 146b/16
z.+sın 145b/09
z.+sın (ḫayr-ı muḳaddam zamzamasın tüz-) 128b/04
z.+u'l-amān 141b/11
[=4]
zancīr Far. Zincir.
z.+ıda 166a/11
[=1]
zānū-ba-zānū Far. Diz dize.
z. 122a/03
[=1]
zar Far. Altın; akçe.
z. 170a/09, 173a/14, 173a/15, 173a/15
z. (panca panca zar saç-) 138a/03
z. (sīm ile zar tök-) 138a/04
z. saç- 117b/07
[=7]
zar-andūd Altın yaldızlı.
z. 130a/13
[=1]
zar-baft Sırmalı kumaş.
z.-ı şamīn 170a/05
[=1]
zar-ḫal Boyamada kullanılan altın solüsyonu, altın suyu.
z. bile 156b/07
z.+ı 119b/12
[=2]
zar-kār Altınla işlenmiş.
z. 156b/09
z. (sar-u-pā-yı zar-kār u ḫılāʿ-ı ḫūrşīd-namūdār kéydür-) 157b/16
[=1]
zar-keş Altınla işlenmiş.
z. 173a/14
[=1]
zar-nigār Altınla işlenmiş.
z. (albısa-ı zar-nigār u ḫılāʿ-ı sīmīn-tār) 131a/11
[=1]
zar-pāşlıġ Altın saçma, altın dağıtma durumu.
z.+lar körgüz- 123b/05
[=1]
żarar Ar. Zarar, ziyan.
ż. yét- 125b/13
[=1]
żarb Ar. Vurmak, vuruş.
ż.+ġa (adavāt-ı ṭaʿn u żarb) 158b/15
ż.+ı bile 129a/01, 141b/01, 160b/17

ż.-ı dast 145b/02
ż.-ı dest 162b/02
ż.+ıġa 165a/04
ż.+u'l-maṣal bol- "ata sözleri ol-" 147a/01
[=8]
żarba Ar. Darbe, vurma.
ż.+sı bile 147a/02
[=1]
ẓarf Ar. Kap, kılıf, mahfaza.
ẓ.-ı ḫoş 122b/09
[=1]
ẕarra Ar. En küçük parça, zerre, çok az.
ẕ. 121a/15
ẕ. dék 120b/10
ẕ. ḫaylı 133b/12
ẕ. yañlıġ 129a/05
[=4]
ẕarra-vār Zerre gibi, küçük bir parça gibi.
ẕ. 131a/07
[=1]
zarrīn Far. Altından yapılmış.
z. 122b/04, 124b/07, 156a/08
z. (ḫ$^{(v)}$ān-ı zarrīn u māyıda-ı rengīn) 122b/01
z. (kemer-i zarrīn u dastar-ı sīmīn) 124b/02
z. (naşāṭ-ı rengīn u masnad-ı zarrīn) 120b/17
z. bol- 124b/06
[=7]
zarrīn-ḳıbāb Altın gibi gökyüzü.
z.+ın 127b/06
[=1]
zarrīnī Far. Altınlı.
z. (ġazāla-ı zarrīnī) 145b/11
[=1]
żarūrat Ar. Zorunluluk.
ż. yüzi 145b/03
[=1]
żarūratan Ar. Mecburen, zorunlu olarak.
ż. 137b/09
[=1]
ẕāt Ar. Hürmete layık kimse, kişi, zat.
ẕ.-ı bile 148b/08
ẕ.+ı dağı 169a/14
ẕ.-ı farḫunda-ṣıfāt 136a/03
ẕ.-ı ḫucasta-ṣıfāt u mızāc-ı şarāfat-ımtızāc 134b/17
ẕ.-ı şacā'at-sımāt 140b/07
ẕ.+ıġa 142b/11
[=6]
ẕātī Kişiye has, zata ait, özel.
ẕ. (ḥımmat-ı ẕātī) 151a/04
[=1]
ẕavāt Ar. Kişiler.
ẕ.-ı ḫucasta-āyāt 133b/15
ẕ.-ı kesāfet-sımāt 158b/11
ẕ.-ı ẓafar-āyāt u anfus-ı nuṣrat-'alāmāt 139a/10
[=3]
zāvıya (< Ar. zāviya) Köşe.
z.+sı dék (zāvıyası-dék) 127a/14
[=1]
ẕavḳ Ar. Beğeni, hoşlanma, zevk.
ẕ. 122b/12
[=1]

żayġam Ar. Aslan.
ż.+ı 161a/13
ż.+ı érdi 127b/12
[=2]
żāyıʿ (< Ar. żāyiʿ) Yitik, zarar, ziyan.
ż. u nā-būd bol- 136a/15
[=1]
ẕayl Ar. Bir şeyin devamı, ek, ekleme; etek.
ẕ.-ı ḳumlaġ 129b/10
[=1]
zayn Ar. Süs, bezek, süsleme.
z. 124b/07
[=1]
zayyana'llāhu bi'l-ʿadl ve'n-nasaḳ "Allah onun adaletini süslesin, bezesin." anlamında bir dua cümlesidir.
z. 119a/12
[=1]
zekā (< Ar. ẕekāʾ) Zeka, kavrayış.
z. (fahm u zekā ahlı) 148a/10
z. u fahm 169b/04
[=2]
zekāt Ar. Bereket; temizlik; sadaka, İslam dininin beş şartından biri olarak, sahip olunan ve belli bir miktarı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi.
z.+ların (ḫarāc u zekāt) 143b/01
z. u ḫarāc al- 174a/04
[=2]
zeng Far. Zil, çıngırak.
z.+ler 171b/12
[=1]
zengī Far. Kir, pis.
z. (küfr-i zengī) 131a/16
[=1]
zıhī (< Far. zihī) Ne güzel, ne hoş, ne iyi.
z. 125a/13, 140a/12, 167a/17
[=3]
ẓıl (< Ar. ẓill) Gölge; himaye.
ẓ. (ẓıll-ı ʿāṭıfat) 146b/04
ẓ. (ẓıll-ı davlat) 167a/06
ẓ. (ẓıll-ı ḥımāyat) 155b/04
[=3]
zılzıla (< Ar. zalzala) Deprem, yer sarsıntısı.
z. (yér erkānıġa zılzıla tüşür-) 121a/12
z. sal- 123b/12
z. tüş- 127a/03
[=3]
ẕımma Ar. Kefalet, teminat, emniyet.
ẕ.+sıġa 151b/13, 152a/04, 163b/16
[=3]
żımn (< Ar. żimn) Maksat, istek, niyet.
ż.+ıda 146a/02
[=1]
żımnan (< Ar. żimnan) Açıktan olmayarak, dolayısıyla.
ż. 146a/11
[=1]
zındān (< Far. zindān) Hapishane, zindan.
z.+dın 166a/12

z.+ıda 130b/16
z.+ıġa 165b/13
[=3]
zırāʿat (< Ar. zirāʿat) Çiftçilik, ekincilik.
z. 130b/07
z. u bāġāt 131a/01
[=2]
ẕırva (< Ar. ẕirva) Zirve, doruk, tepe.
ẕ.-ı ʿayyūḳdın ötker- 131a/04
ẕ.+sı 119b/04
ẕ.+sıġa 175a/16
[=3]
zıştī-kesāfet Çirkinlik, pislik.
z.+idin (afʿāl-ı zıştī-kesāfet) 162a/08
[=1]
żıyā (< Ar. żiyāʾ) Işık, aydınlık, nur.
z.+sı birle 168a/17
[=1]
zıyād (< Ar. ziyād) Fazla, artma.
z. ét- 167b/02
[=1]
zıyāda (< Ar. ziyāda) Artma, fazla olma.
z. 126b/04, 166b/14
[=2]
żıyāfat (< Ar. żiyāfat) Ziyafet, ikram.
ż. 118b/06
ż. (bazm-ı ʿışrat u żıyāfat-ı pur-nıʿmat) 118b/09
ż. (toy u żıyāfat) 125a/08
ż.-ı ʿālī-tartīb ḳıldur- 121b/10
ż.-ı pād-şāhāna u şılan u bī-girāne 123a/01
ż. ḳıl- 171a/07
ż.+lar 150b/15
ż.+lar bile 155b/11
ż.+lar ḳıl- 159b/07
[=9]
żıyāfat-gāh Ziyafet yeri.
ż. (caşn u żıyāfat-gāh ḳıl-) 120a/03
[=1]
zıyārat (< Ar. ziyārat) Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.
z.+ı 166b/16
z.+ıġa 131a/09, 135b/14, 143b/08
[=4]
zīb Ar. Süs, bezek.
z. 119b/11, 169a/12
z. (naḳş-ı kāşī u zīb-ı ḥavāşī) 175b/02
z.-ı dımāġ 131b/15
z. ile 120a/01
z. u tazyīn 127a/17
z. u tazyīn bér- 125a/14
[=7]
zīb-baḫş Güzellik veren, hoşluk veren.
z.-ı memālik-i Īrān 152a/11
[=1]
zībā Far. Yakışıklı, güzel.
z. 153b/03, 170a/05, 170b/04
[=3]
zībanda Far. Süslü, güzel.
z.+sı 151b/02
[=1]
ẕikr Ar. Zikir, anma.
ẕ.+i 157a/06, 173b/05, 174a/14
[=3]
zīn Far. Eyer.
z. üsti 170a/08

[=1]

zīnat Ar. Süs, bezek.

z. 168a/14, 169a/12

z. béril- 170a/11

[=3]

zında-gānlıġ Canlılık, dirilik.

z. ḳıl- 167a/10

[=1]

zīr-dast El altındaki ahali, el altında bulunan aciz halk.

z. ḳıl- 168a/03

[=1]

zīvar Far. Süs, bezek.

z. tap- 156b/08

[=1]

zor Far. Güç, zor.

z. 123b/14, 123b/16

z. eyle- 134b/11, 172a/10

z. ḳıl- 123b/11

[=5]

zor-dast Bilek gücü, kol kuvveti.

z. bile 165b/10

[=1]

zormand Far. Güçlü, kuvvetli.

z.+lar 123b/08

[=1]

Ẕu'l-ḥıcca (< Ar. Ẕu'l-ḥicca) Hicri ayların on ikincisi. Bu ayın onuncu günü Kurban Bayramı'dır.

Ẕ. ayı 148a/17

Ẕ.+nıñ 149a/13

[=2]

ẓu'l-ıḥtışām (< Ar. ẓu'l-iḥtişām) Görkemli, ihtişam sahibi.

ẕ. (ʿulamā-yı ʿıẓām u umarā-yı ẓu'l-ıḥtışām) 135b/09

[=1]

ẓu'l-ıḳtıdār (< Ar. ẓu'l-iḳtidār) İktidarlı, kuvvet sahibi.

ẕ.+dın (umarā-yı nām-dār u küberā-yı ẓu'l-ıḳtıdār) 136a/06

[=1]

Ẓu'l-ḳaʿda Ar. Hicri ayların on birincisi.

Ẓ. ayı 126b/12, 142b/14

[=2]

ẓu-funūn Fenler sahibi, bilgi sahibi, bilgili.

ẕ. 172b/14

[=1]

zubda Ar. Bir şeyin en iyisi, öz. Krş. zubdat

z.+sı 136a/16

[=1]

zubdat Ar. Bir şeyin en iyisi, öz. Krş. zubda

z.+u's-sālikīn 135b/12

[=1]

żuḥā Ar. Kuşluk vakti.

ż. hengāmı 138b/13

[=1]

Zuḥal Ar. Satürn gezegeni.

Z. 154a/03

[=1]

ẓuhūr Ar. Meydana çıkma, baş gösterme, görünme.

ẕ. 166b/07

ẕ.+ġa yét- 157b/03

ẕ.+ġa yétkür- 121a/11, 144b/12, 147b/03, 147b/10
ẕ.+ıda 156a/03
ẕ.+ıġa yétkür- 121b/17
ẕ. ḳıl- 171a/01
[=9]
zulāl Ar. Sıhhate yararlı su, içimi hoş ve latif su.
z.+ıdın (kān-ı kevṯer-i zulāl) 135a/11
z.+ınıñ 146b/13
[=2]
zulf Far. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.
z.+ı 153b/05
[=1]
ẓulm Ar. Zulüm, haksızlık.
ẓ. (hādım-ı bunyādu'ẓ-ẓulm ve'n-nıfāḳ) 143a/11
ẓ. u bī-dād 160b/07
[=2]
ẓulmat Ar. Karanlık.
ẓ.+ı 131b/13
[=1]
zumra Ar. Grup, topluluk.
z.-ı Islām 142a/11
z.+sıdın 131b/07, 148a/03
z.+sıġa 142a/09
[=4]
żurūb Ar. Darplar, vurmalar, vuruşlar.
ż.+ı bile 130b/15
ż.-ı mutavālī 141b/09, 159a/02
[=3]

4. KAYNAKÇA

AKA, İSMAİL: *Timur Devleti*, Ankara 1991.

AKALIN, MEHMET: *Tarihi Türk Şiveleri*, Türk kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara 1988.

ALPAY, GÖNÜL: "*Yusuf Emiri'nin Beng ü Çağır adlı Münazarası*", TDAY Belleten, s. 103-125, Ankara 1972.

BARUTÇU ÖZÖNDER, F. SEMA: *Ali Şir Nevayi*, *Muhâkemetü'l-lugateyn (İki Dilin Muhakemesi)*, TDK, Ankara 1996.

BARTHOLD, W.: "*Çağatay*", İA, c. 3, s.266-270, MEB yay., İstanbul 1988.

BOROVKOV, A. K., "*Özbek Yazı Dilinin Kurucusu Ali Şir Nevai*", Çev. Rasime Uygun, TDAY Belleten, s. 59-96, Ankara 1954.

BREGEL, YURI: *Şir Muhammed Mirab al-mutahallas bi'l-Mûnis ve Muhammed Rıza Mirab al-mutahallas bi'l-Âgehî, Firdevsü'l-ikbâl, H(v)ârezm Tarihi*, E. J. Brill, Leiden, 1988.

_____: *Shir Muhammad Mirab Munis and Muhammad Rıza Mirab Agahi, Fırdaws Al-ıqbāl (Hıstory of Khorezm)*, Brill, Leiden-Boston-Köln 1999.

CAFEROĞLU, AHMET: *Türk Dili Tarihi II*, İstanbul 1970.

CANPOLAT, MUSTAFA: "*Çağatay Dili ve Edebiyatı*", Türkler, Yeni Türkiye yay., s. 769-776, Ankara 2002.

CLAUSON, SIR GERARD: *Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language, by Muhammed Mahdi Xan, Facsimile Text, with an Introduction an Idıces*, London 1960.

_____: *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford 1972.

COURTEILLE, A. P.: *Dictionnaire Turk-Oriental*, Amsterdam 1972.

ÇAĞATAY, SAADET Ş.: *Türk Lehçeleri Örnekleri*, VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla kadar Yazı Dili, Ankara 1977.

DEVELLİOĞLU, FERİT: *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara 1970.

Divanü Lugati't-Türk Dizini, TDK, Ankara 1972.

ECKMANN, JANOS: *Çağatayca El Kitabı*, Akçağ yay., İstanbul 2003.

_____: "*Çağatayca*", Tarihi Türk Şiveleri, s. 211-245, Ankara 1988.

_____: "*Küçük Çağatay Grameri*", TDAY Belleten, s. 27-58, Ankara 1959.

_____: "*Çağatay Edebiyatının Son Devri*", TDAY Belleten, s. 121-156, Ankara 1964.

_____: *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, TDK, Ankara 1996.

_____: "*Çağatay Dili Örnekleri II, Gedaî Divanından Parçalar*", TDED, c.10, s. 65-110, İstanbul 1960.

_____: "*Çağatay Dili Örnekleri III, Sekkaki Divanından Parçalar*", TDED, c. 12, S. 157-174, İstanbul, 1693.

_____: *The Dîvân of Gedâî*, Bloomington, 1971.

ERASLAN, KEMAL: *Mevlana Sekkaki Divanı*, TDK, Ankara 1999.

_____: "*Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair*", İÜEF TDED, c.18, s. 113-124, İstanbul 1970.

_____: "*Çağatay Şiiri*", Türk Dili, Türk Dili Özel Sayısı II (Divan Şiiri), c. LII, S. 415, 416, 417, s. 564-715, TDK, Ankara 1986.

_____: "*Çağatay Edebiyatı*", TDVİA, c. 8, s. 168-176, İstanbul 1993.

_____: "*Seydi Ali Reis'in Çağatayca Gazelleri*", TDED, c. 16, s. 41-54, İstanbul 1968.

ERCİLASUN, AHMET BİCAN, vd., *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı yay., 2 c., Ankara 1922.

EREN, HASAN: "*Çağatay Lugatleri Hakkında Notlar*", AÜDTCFD, C. VIII, s. 145-163, Ankara 1950.

ERGİN, MUHARREM: *Türk Dil Bilgisi*, Boğaziçi yay., İstanbul 1983.

GABAİN, A. VON: *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. Mehmet Akalın, TDK, Ankara 1988.

HACIEMİNOĞLU, NECMETTİN*: Kutb'un Hüsrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, TDK, Ankara 2000.

İNAN, ABDÜLKADİR: "*Çağatay Yazı Dilinin Kuruluşu Tarihine Dair Düşünceler*", Türk Dili Belleten, s. 531-543, Ankara 1946.

_____: "*XIX-uncu Asır Türkistan şair ve tarihçilerinden Şir Mehmet Munis 1778-1829*", Azerbaycan Yurt Bilgisi, c. 2, S. 13, s. 17-20, İstanbul 1933.

_____: "*Çağatay Edebiyatı*", Türk Dünyası El Kitabı, c. 3., Ankara 1992.

KARAAĞAÇ, GÜNAY: *Lutfî Dīvānı*, TDK, Ankara 1997.

KARAMANLIOĞLU, ALİ FEHMİ: *Gülistan Tercümesi*, TDK, Ankara 1989.

KARASOY, YAKUP: *Şiban Han Dīvānı*, TDK, Ankara 1998.

KÖPRÜLÜ, MEHMET FUAD: " *Çağatay Edebiyatı*", İA, c. 3, s. 270-323, MEB yay., İstanbul 1988.

_____: *Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ yay., Ankara 2003.

KUT, GÜNAY: "*Ali Şir Nevâi*", TDVİA, c. 2, s. 449-453, İstanbul 1989.

LEVEND, AGAH SIRRI: *Ali Şir Nevayi I-IV*, Ankara 1965-1968.

MUNİS HAREZMİ VE MUHAMMED RIZA AGEHİ: *Firdevsü'l-ikbâl*, İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi, nu: T 82.

MUNIROV, K. : *Munis, Agehî ve Beyaniyning Tarihî Eserleri*, ÖzSSR Fenler Akademiyası Neşriyatı, Taşkent 1960.

ÖLMEZ, ZUHAL: "*Çağatayca Sözlükler*", Kebikeç, S. 6, s. 137-144, Ankara 1998.

_____: "*Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar*", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, c. 5, S. 9, s. 173-219, 2007.

_____: *Ebulgazi Bahadır Han, Şecere-i Terakime (Türkmenlerin Soykütüğü)*, Simurg yay., Ankara 1996.

ÖZAYDIN, ABDÜLKERİM: "*Hârizm*", TDVİA, c. 30, s. 225-229, İstanbul 2005.

REDHOUSE, J.W.: *Turkis and English Lexicon*, Çağrı yay., İstanbul 2005.

SARAY, MEHMET: "*Hîve Hanlığı*", TDVİA, c. 18, s. 167-170, İstanbul 1998.

_____: *Rus İşgali Devrinde Osmanlı Devleti ile Türkistan Hanlıkları Arasındaki Siyasi Münasebetler (1775-1875)*, TTK, Ankara 1994.

_____: *Özbek Türkleri Tarihi*, Nesil yay., İstanbul 1993.

SERTKAYA, OSMAN F.: "*Osmanlı şairlerinin Çağatayca Şiirleri I*" TDED, c. 18, s. 133-138, İstanbul 1970.

SERTKAYA, OSMAN F.: "*Osmanlı şairlerinin Çağatayca Şiirleri II*" TDED, c. 19, s. 171-184, İstanbul 1971.

SERTKAYA, OSMAN F.: "*Osmanlı şairlerinin Çağatayca Şiirleri III*", TDED, c. 20, s. 157-184, İstanbul 1972.

SEYHAN, TANJU ORAL: *Zahîrü'd-din Muhammed Bâbur, Mübeyyen Der Fıkh, (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, Çağrı yay., İstanbul 2004.

STEINGASS, F.: *Persian-English Dictionary*, London 1930.

ŞEN, MESUT: *Zahirüddin Muhammed Bâbur, Bâburname:Giriş, Metin (Kâbil ve Hindistan Bölümleri)Açıklamalı Dizin,* Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993.

_____: "*Tanzimat Aydınlarının 'Çağatay Türkçesi'ne Bakışı ve Şemseddin Sâmi'nin Tesiri*", Türklük Araştırmaları Dergisi, Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi yay. S. 17, s. 195-227, İstanbul 2005.

_____: "*Tarihî Şivelerde Ek Uyumsuzluğu Var mı?*", 4. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II, (24-29 Eylül 2000), s. 1695-1733, TDK, Ankara 2007.

ŞEYH SÜLEYMAN EFENDİ-Yİ BUHARİ: *Lugat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî*, İstanbul 1298.

TEKİN, FERİDUN: "*19. yüzyıl Harezm Tarih Yazıcılığı (Munis, Agehî, Beyanî)*", Gazi Üniversitesi, Gazi Türkiyat Araştırmaları Merkezi, "I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu" 11-13 Mayıs 2005.

_____: *Agehî Divanı (Ta'vizü'l-aşıkîn)'nın Dil Özellikleri -Ses ve Şekil Bilgisi-*, Atatürk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora tezi, Erzurum 2001.

_____: "*Muhammed Rıza Agehî*", Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 9, s. 267-287, Sivas 2000.

TOGAN, A. ZEKİ VELİDİ: *Tarihte Usul*, İÜEF yay., İstanbul 1950.

TOPALOĞLU, AHMET ve İLHAN AYVERDİ: *Kubbealtı Lugati Türkçe Sözlük*, Kubbealtı yay., İstanbul 2007.

YAMAN, E., MAHMUD, N.: *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi-Özbek Türkçesi Karşılıklar Kılavuzu*, Ankara 1998.

YAZIR, ELMALILI HAMDİ: *Kur'ân- Kerim ve Yüce Meâli*, sadeleştirenler M. Sadi Çögenli, Nevzat H. Yanık., Huzur yay., İstanbul 1996.

YÜCEL, BİLAL: *Babür Divanı*, Ankara Kültür Merkezi yay., Ankara 1995.

YUVALI, ABDÜLKADİR: "*Çağatay Han*", TDVİA, c. 8, s. 176-177, İstanbul 1993.

_____: "*Çağatay Hanlığı*", TDVİA, c. 8, s. 177-178, İstanbul 1993.